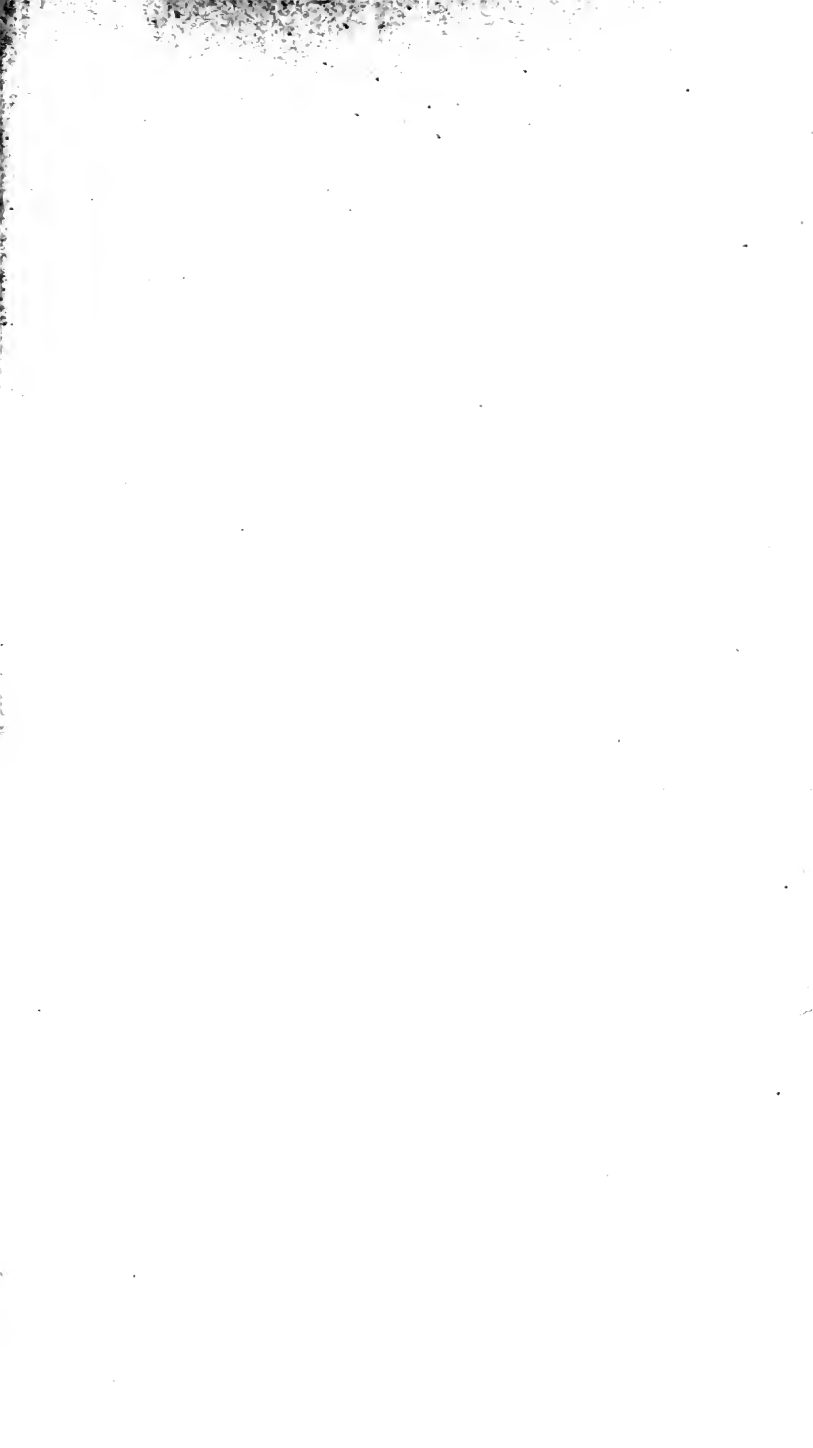

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

LL
Q 78 dei S. 2

M. FABII QUINTILIANI

DE

INSTITUTIONE ORATORIA

LIBRI DUODECIM

AD CODICUM VETERUM FIDEM

RECENSUIT

ET

A N N O T A T I O N E

EXPLANAVIT

GEORG. LUDOVICUS SPALDING A. M.

GYMN. BEROL. PROFESSOR ET ACAD. REGIAE
SODALIS.

VOLUMEN III.

CONTINENS LIBROS VII—IX.

LIPSIAE, 1808.

SUMTIBUS SIEGFRIED LEBRECHT CRUSII.

23319
7/6/92

E D I T O R

L E C T U R I S S.

Ipsa illa operis incepti lentitudine, quam ego ut cum felici aliqua cunctatione comparem longissime absum, factum est ut plura subinde mihi rei bene gerendae adminicula obtigerint. Intervenit enim peregrinatio in Italiam suscepta, quae non potuit non prodesse occupato in scriptoris Romani editione, cujusque, quamvis properatae et brevis, fructum haud poenitendum cepit etiam Quintilianus noster. Uberrimus quidem ille est habendus, quod iusta et perpetua instituta est codicis Florentini cum vulgato textu collatio, quo nomine maximo me beneficio obstrinxit vir et doctissimus et humanissimus Franciscus del Furia, Laurentianae Bibliothecae praefectus dignissimus. Is non solum mira et plane amabili comitate praesentem me ad divitiarum suarum usum admisit, excutiendique codicis, quoad tempus mihi commoranti Florentiae suppeteret, copiam fecit, sed et mox diligen-

ter excerptam omnem a Burmanniana editione discrepantem libri Florentini scripturam ad me mittendam curavit; quae chartae cum in prioribus operis partibus huc delatae serius fuerint, septimi quidem libri varietas minus integra enotata est. Itaque nulla jam dubitatio de Florentini codicis conditione relicta est, nec cuiquam poterit non esse manifesta summa ejus et antiquitas et praestantia. Qui autem ipsum hunc dicat esse Poggianum librum, certis loci et temporis argumentis profecto destituitur, quae, sicut praefatione operis totius ostendisse videor, stant universa a parte codicis Turicensis. Inscriptio ea comparet in fronte itemque altera in calce libri, unde discas Werinharium episcopum donasse ecclesiae Stae Mariae Argenteratensis, modo recte legatur postremum nomen. Sed notae MS. omnes melius et diligentius positae invenientur in catalogo Bandiniano. In maxima hac libri nostri auctoritate est tamen ubi majorem agnoscas Turicensis codicis, cujusmodi locus est 8, 6, 68. Uterque autem horum ad eandem profecto originem referendus est, cum utrobique lacunae fere nullae sint, et singularis scripturarum prope omnium conspiratio. Ahnelovenianus ille, inter quem et Turicensem summum toties agnovimus

consensum, fortasse artiore tamen conjungitur vinculo cum Florentino. Sic 7, 2, 40. Almeloventiani monstrum *elalabunt*, quod abest a Turic., habet etiam noster. 7, 1, 20. Alm. et Flor. verbo *remittere* praevertunt *eam*, non *ea* cum Turic. 7, 10, 3. Flor. Alm. *jure quidem*, Turic. *vere q.* cf. 7, 6, 11. 8, 3, 41. 8, 6, 53. 9, 3, 67. 68.

Adverterat me magnopere commemoratio codicis Mediolanensis facta a Burmanno in praefatione Quintiliani sui, folio tertio averso (quoniam non numerantur ejus paginae), qui Isaacum Vossium narrat *) testari visum a se in Ambrosiana bibliotheca codicem scriptoris mei uncialibus litteris exaratum. Non quidem carbones thesaurus ille, sed unciales litterae comparuerunt nullae, rediitque res ad membranam satis vetustam nitideque scriptam, quam eruditissimus bibliothecae praefectus Cajetanus Bugatus, Abbas, noni vel decimi seculi partum judicat, forma quadrata, unde rumorem illum quadratarum et mox uncialium litterarum ortum suspicabamur; neque enim profecto magnificandis iis, quae negligentius fortasse inspexerat, peper-

*) Edita post haec epistola in Sylloge Burmanni T. 3. p. 572. et Vossius „Vidi“ ait „in illa bibliotheca Quintilianum uncialibus litteris scriptum.“

cit. Isaacus Vossius, vir paulo patre suo confidentilior. Multis hic codex (in Ambrosiana signatus littera F. numero 111.) lacunis interrumpitur, quae mirum in modum incidunt in loca e codice Ioannensi notata (vide prooemium secundo volumini nostro praemissum p. iv.) nisi quod Ambrosianus orditur demum ab 1, 5, 45. LICET PER COMP. sed illam usque ad 5, 14, 12. partem habet integram. Deficit autem citius Ioannensi i. e. 12, 6, 5. SUIS EXERCITATIONIBUS. Proderit hic simul notasse lacunas ad 5, 14, 12. 8, 6, 17. 9, 3, 2. 11, 1, 71. 12, 10, 43. plane communes esse Ioannensi, Bernensi, Pithoeano, excepto quod horum postremus unde redordiat post 9, 3, 2. non doceor. Iisdem igitur, praeter ultimam, respondet nostri quoque Ambrosiani defectus.

Sed praeter hunc, quem quaerebam, inventus est alter in Ambrosiana codex Quintiliani, Bugato quidem V. C. infra octavum seculum descendere non visus, vitidem membranaceus, forma maxima, quam folio metimur, signatus Litt. E. Num. 153. Is proximo longe illibatiores est, nec deprehendi fere nisi unam vastissimam lacunam ab 9, 4, 155. ARGUMENTA ACRIA ET CIT. usque ad 12, 11, 22. ANTIQUITAS UT POSSIT. Jam

membrana haec vetustissima cum mirifice sibi me conciliaffet luculenta ad 6 Prooem. 6. scriptura, ubi omittit *oblectabar* nulla nec litura relicta nec lacuna, coepi quidquid suppetebat otii in brevi sane commoratione Mediolani a me facta, impendere excutiendo huic volumini. Et haerebam tum maxime in nono scriptoris mei libro, cujus plurimas animo praesumebam difficultates; ita factum est, ut ejus quidem varietates non indiligenter excerpterim. Habui in hoc negotio faventem mihi promptissima voluntate et ipsum Bugatum et socios ejus in administrandis opibus Ambrosianis. Nec defuerunt mihi promissa doctissimi bibliothecarii de curanda codicum collatione; quae si eventum nondum habere, mea accusanda est exposcendi officii verecundia. Cum enim datis ad Bugatum litteris, fortasse tabellariorum culpa abjectis in longissimo itinere, responsum continuo non esset, supervenerunt interim tristissimae publicarum privatarumque fortunarum everfiones, quibus cui non

Excussi manibus radii, revolutaque pensa?

Deinde torporem ingeneravit quod videbam in labore protinus suscipiendo nihil me adjutum iri a libro illo, quem plurimi facerem. Spondeo tamen et hunc et alterum codicem

in usus nostros sedulo me conversurum, nec quidquam dubito quin parata mihi sit futura litteratorum Mediolanensium officiosa industria, cum praesertim meo exemplo didicerim, quanta doctissimis hominibus esset in eruditorum desideriis explendis religio. Mea quidem excerpta ita signavi, ut majorem codicem appellarem Ambr. 1., alterum, quadratum, Ambr. 2. Illa in loco libri sexti, de qua dixi, omissio cum magnae apud me commendationi fuerit codici Ambrosiano, nolo tantundem tribuere alii cuidam, quam ostendunt duo hi MSS., versum Graecum 3, 1, 14. praetereuntes sine ullo defectus vestigio. Habent enim hoc commune cum aliquot longe vilioribus libris in aliis Italiae bibliothecis mihi oblati. Neque enim v. c. deest bona Quintilianei operis copia in Vaticana, sed ejusmodi ut, qui ei summa cum litterarum utilitate praeest, celeberrimus et optimus Marinus unum modo eorum MSS. Poggii seculo vetustiore pronunciet, ceteros fere e Poggiano transcriptos. Est autem ille mutilus et magna sui parte cassus, (velut libr. 5. extr. integris 6. 7. et plus quam dimidio 8.) quare nolui multum curae temporisque infumere ad eruenda tam incerta bona, hic ibi inspicientis hisce libris contentus. Plus dedi excer-

pendae annotationi passim allitae ad marginem Aldinae secundae a manu Benedicti Aegii Spoletini, quae et ipsa servatur in bibliotheca Vaticana, ex cuius diligentia quid profecerim, gratus aliquoties in notis monui, quanquam longe absum ab ea hominis sane docti veneratione, qualem nuper simulavit famelicus sophistes Parisiensis insidiatus gloriae maximi Casauboni *). Duos praeterea codd. Quintilianeos Romae inspexi, bibliothecae Corfinianae alterum, alterum Barberinae, quorum prior (Num. 862. Fol.), membranaeus in indice perhibitus, sed praeter primum folium chartaceus, male scriptus unique ex Vaticanis, e Poggiano expresso, simillimus est, alter melior sane (Num. 2134. Fol. membran.) ad Guelferbytanum et interdum etiam ad Gothanum accedere videtur. Ejus quidem is qui olim Barberinorum librariam supellectilem administrabat, doctissimus Garatonus passim ad Ciceronis sui editionem non poenitentiam dedit notitiam. Denique Neapoli in bibliotheca regia in transcurso perlustravi MS. (membran. Num. 2459. Fol.) in cuius calce haec leguntur IOANNES MERVELT CLERICVS MONASTERIENSIS, in averfa autem ejusdem folii parte disticha quinque sat

*) Vide Schweigheuseri Praef. in Athenaeum p. LXII seqq.

inficeta in honorem Quintiliani, quibus deinceps subscriptum DOMINICUS. Quantum conjectura assequi licuit, etiam hic liber aetatis et conditionis fere ejus videbatur esse, cujus Gothaus et Voss. 2. Superest codex scriptoris mei identidem memoratus Gesnero, de quo quid factum esset, adhuc frustra quaesivi, Kappii, olim Lipsiensis doctoris, peculium; sed vetustioribus, ut videtur, accensendus et meliorum fere scripturarum vindex.

Multa et hoc tertium volumen operis nostri obtulit mihi inter moras typothetae, quae mutata vellem aut indicta. Quorum ea quibus maxime offendor hic protinus notare licebit, simul cum una et altera proximae partis emendatione.

Ad 4, 2, 117. debebam ponere locum Stobaei qui legitur in Florilegio p. ed. Gesnerianae 218: ὁ δὲ Ζήνων, εἰ μὴ τὴν γλωσσοῦσαν, ἔφη, εἰς νοῦν ἀποβρέξας διαλέγη, πολὺ πλείω ἔτι καὶ ἐν τοῖς λόγοις πλημμελήσεις.

6, 3, 100. In loco vexatissimo unam vocem emendavit κριτῆς editionis nostrae in Ephemeridibus Halensibus quae inscribuntur A. L. Z. (anni 1804. p. 155 seqq.) pro *mentiris* suadens reponere *metiris ex te*, cujus rationem ad veritatem, ni fallor, ipsam deduxit Buttmannus noster ita immutando: *me ex te metiris.*

7, 1, 26. Quod dixi *voluerimus* post se deside-

rare occurreret, id adeo certum non est. cf. 7, 2, 15. *convertit.*

7, 2, 33. Locus hic appositus Juvenalis alienus plane, in quo id ipsum urgetur, quod impugnare docet noster.

7, 3, 30. Tollendum, quod neglexi, est *An ante amatorium* (manifesta erroris origine) cum sequatur *necne.* cf. modo §. 28. *an amor insaniam.*

7, 4, 36. Etiam Nicolaus Faber (ad Senecam patr. p. 233. ed. Paris. 1613.) reponit *inscripti.* A Flor. autem manifesto exhibetur *an inscriptum* pro vulgato *an scriptum.*

7, 4, 40. Florentinus id ipsum dat, quod optabam, *cujus apud me summa sine τῷ merito.*

7, 6, 6. notae exegeticae major pars debebat transferri ad §. 8. *Qui nocte cum ferro.*

7, 10, 16. Pro *elaborandum* cum Turic. Flor. (me tacente) debebat reponi *laborandum.* cf. 8 Pro. 15.

8, 2, 13. *sicut in his — Taurus.* Videntur haec ita ordinanda, ejecto *ut post vocantur:* „f. i. „h., quae *homonyma* vocantur, *Taurus* cet.“

8, 2, 18. *Tanto melior.* Propriam imprimis esse locutionem (ubi adjectivum potest accipi pro vocativo) admonuit me eruditissimus Schäferus, demonstrans Schwarzius de eadem agentem ad Plinii Paneg. c. 71. p. 352. Ablegat ille et ipse ad Gronov. Observv. 2, 21. p. 306. cf. Heumanni Poecile T. 2. p. 183. Gemellum plane huic laudandi formulae est, quod Itali nunc quoque artificibus solent plaudentes

acclamare *Bravo*, itemque, si femina est, *Brava*, in quo generis ipsa variatio ostendit appellationem esse, non adverbium. Erat igitur abstinenda manus ab omni mutatione.

9, 3, 37. *et etiam sic vindicaris: Constat et aliis: etiam modis.* Neque enim absurdum *modos* hic agnoscere illos grammaticos, qui sint in istis *dandi, datum, datum*, quae nos quidem ἀκριβέστεροι sane dicturi eramus *gerundium, participium*.

Id autem calidius pronunciatum a me, circumscribere hic cogor et mitigare, quod barbariem et novitiam latinitatem toties (velut 7, 4, 31. 9, 1, 20. 9, 3, 92.) exprobravi conjunctioni *et* vel encliticae *que* tertio, vel utcunque extremo, loco semel comparenti. Reperiuntur enim tot hujus usus apud Cicero-
nem exempla, ut ea librariis suo mori assuetis imputare omnia, modesti non sit critici. cf. et nostr. 8 Pro-
6. 9, 2, 89.

Scribebam Berolini die 17. Maji 1808.

M. FABII QUINTILIANI
ORATORIAE
INSTITUTIONIS
LIBRI XII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 311

LECTURE 1

ARGUMENTUM LIBRI VII.

Dispositionem cognitu necessariam. Praef. — 4. Neque tamen certa esse ejus praecepta generalia — Cap. 1. Ejus definitio — 2. Variandam esse pro re nata — 4. Ipse quomodo cogitando pervenerit ad statum agnoscendum, conjecturae — 8. reliquos — 10. Argumentorum quis ordo optimus — 13. In simplici intentione cum unum aliquid respondendum est — 16. cum plura — 19. Qua arte quaedam sint remittenda — 23. se et ab ultima specie retrorsum quaerere solitum, et a genere descendere — 26. per gradus ad maxime necessaria perveniendum — 29. partiendo multiplicandu quae pro nobis sint — 34. Divisione diligenter institutuenda etiam inventionem adjuvari — 37. Utra pars prior dicere debeat, non esse operose quaerendum — 40. Quomodo inveniendae occultiores quaestiones, exemplo ostenditur scholasticae cujusdam — C. 2. Conjecturae tria tempora, de re — 6. de animo — 7. In judiciis quaeri, de facto et auctore simul, de solo facto, de solo auctore — 9. tertium non simplex — 11. cum de utroque pariter — 16. ubi de facto tantum — 18. de auctore, ἀντιπαρρηγορία — 22. comparisonem non una via duci — 25. Aliae conjecturae duplices — 28. Probatio ex personis — 35. ex causis — 42. consilia, occasiones, locus, tempus faciendi — 44. An potuerit quis facere — 46. an fecerit — 50. Reliquae praeter caedis conjecturales controversiae — 54. Error aliquis ex schola translatus in forum — C. 3. Finitio commune aliquid habet cum conjectura et qualitate — 5. adhibetur orationi non unam ob causam — 8. tres in ea species — 12. Alia finitionum diversitas disputationibus accommodatior quam oratoris officio — 17. cavendum a nimia subtilitate finiendi — 19. Finitionis certus ordo et

recta ratio — 23. Quomodo eadem evertatur — 28. Generalis finitio nostrae causae est accommodanda — 35. Quaedam finitivae causae propiores sunt qualitati — C. 4. Qualitas de summo genere, non simplex — 4. Defensione ipsum factum, quod obijcitur, dicimus honestum esse — 7. factum assumptis auxiliis tuemur — 13. Proximum est in alium transferre crimen — 15. Videndum an minui culpa possit — 17. Deprecatio — 21. De praemiis quaeritur — 24. Qualitatem maxima oratoris opera recipere — 25. Quas Virginius huic subjungat causas, aliorum quoque statuum esse — 32. Alia controversiarum genera in qualitatem cadentia, adjunctis quibusdam juris quaestionibus — 41. Quantitatem subjacere qualitati — C. 5. Actionis quaestio aut intentione aut praescriptione habet controversiam — 5. Legum quaestiones singulae — C. 6. Scripti et voluntatis quaestio aut de utroque dubitat — 4. aut alteram habet partem scripto nitentem, alteram voluntate — 5. contra scriptum — 9. pro eodem — 12. Generales sub hoc statu quaestiones — C. 7. De legibus contrariis — 7. Jus aut confessum est aut dubium — 10. Duplices leges — C. 8. Syllogismus, cum finitione conjunctus — 3. e scripto quod incertum est ratione colligit — 7. etiam quod scriptum non est — C. 9. Amphibolia verborum — 4. cum alia integro verbo alia diviso significatio est — 5. ex compositis — 7. Conjunctorum verborum ambiguitas — 13. Duas res significari in omnibus speciebus — C. 10. Omnium horum statuum cognatio quaedam — 5. Aliqua nonnisi proposita materia doceri possunt — 8. Omnes materias non posse comprehendi — 11. Totius causae dispositionem in re praesente tantum posse constitui — 14. Suo ipsius quemque labore fieri disertum.

M. FABII QUINTILIANI
 DE
 ORATORIA
 INSTITUTIONE
 LIBER SEPTIMUS.

PRAEFATIO.

578 De inventione (ut arbitror) satis dictum est. Neque enim ea demum, quæ ad docendum pertinent, executi sumus, verum etiam motus animorum tractavimus. Sed, ut opera extruendis satis non est, saxa atque materiam, et cetera aedificanti utilia congerere, nisi disponendis eis collocandisque artificum manus adhibeatur: sic in dicendo quamlibet abundans rerum copia cumulum tantum ha-

1. *Praefatio.* Hoc nomen quare praemissis hisce imponere maluerint, quam *prooemium*, ut reliqua, vocare, nescio. In Codd. quidem nihil inscriptionis, nec ante Stoer. in meis libris nostra usurpatur. Plerique primum hoc caput faciunt. Noli turbare numeros. *ea — pertinent.* Turic. (a pr. manu) *eam — pertinet.* Nec tamen commode trahas ad *inventionem.* *eis.* Sic Turic. (a pr. quidem manu *ejus*) Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) cum edd. ante Gryph. Rel. *iis.* *artificum.* Turic. (a pr. manu) Tarv. *artificium.* cf. Vossii Aristarch. p. 748. *quamlibet.* Guelf. *quaelibet.* Camp. *quamvis.*

beat atque congestum, nisi illas eadem *dispositio* in ordinem digestas atque inter se commissas devinixerit. Nec immerito secunda quinque partium posita est, cum sine ea prior nihil valeat. Neque enim, quanquam fufis omnibus membris, statua sit, nisi collocentur: et, si quam in corporibus nostris aliorumve animalium partem permutes et transferas, licet habeat eadem omnia, prodigium sit tamen. Et artus etiam leviter loco moti.

illas. Goth. (tac. Gesn.) *illa* cum Voss. 2.

eadem. Stoer. et recc. ante Burm. *easdem* ext. Gibl.

digestas. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *digesta* cum Voss. 2. *inter.* Turic. Guelf. Camp. *in.*

commissas. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *commissa* cum Voss. 2. Sed Goth. *commixta* (err. Gesn.).

2. *collocentur.* Sic Bad. pr. (quanquam per apicem tantum in E.) et Capper. Reliqui *collocetur*. Nostrum conjecit Philander; verissime. Neque enim video, quare statua non sit, quae nondum collocata.

et transf. Sic Turic. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum edd. ante Stoer. exc. Bas. acc. Roll. Reliqui *atque t.* in quibus miror Guelf. nisi dormitavi.

leviter. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. *leniter* cum Bodl. Andr. Correxerit Regius, sed praeter reliquas edd. addicunt et Vall. Goth. Turic.

loco. Turic. (a pr. manu) *loci.* cf. 6, 3, 36. 7, 2, 39.

1. *dispositio in ordinem.* Pithoeus loca in hunc sensum jucunda ponit Varronis de L. L. 5. p. (Bip.) 68. et Colum. 12, 2, 4. ad commendandum ordinem facientia, quibus poterat addi nostri 8, 3, 9.

2. *quinque partium.* cf. 6, 4, 1.

fufis — membris, statua. cf. praef. nostr. p. 31.

habeat. Non opus esse censeo mutatione, quam in margine ponit Badius: *habeant.* Quanquam enim *corporibus*, quo hoc refertur, plurali est numero, intelligitur tamen magis ἀπὸ κοινῶν id, quod existit ex hac prava compositione; nec aliud subjectum in eo quod sequitur, *sit.* Minus eleganter ibi subaudias *haec res.*

perdunt, quo viguerunt, usum: et turbati exercitus sibi ipsi sunt impedimento. Nec mihi videntur errare, qui ipsam rerum naturam stare ordine putant; quo confuso, peritura sint omnia. Sic oratio, carens hac virtute, tumultuetur necesse est, et sine rectore fluitet, nec cohaereat sibi, multa repetat, multa transeat, velut nocte in ignotis locis errans, nec initio nec fine proposito, casum potius, quam consilium, sequatur. Quapropter totus hic liber serviat *dispositioni*,⁴ quae quidem, si certa aliqua via tradi in omnes materias ullo modo posset, non tam paucis contigisset. Sed, cum infinitae litium formae fuerint, futuraeque sint, et tot secu-

viguerunt. Goth. (tac. Gesn.) *viguerint* cum Voss. 2. male conspirant. cf. 6, 5, 5. item hic §. 55.

3. *perit. sunt.* Sic Turic. Vall. ut et volebat Regius. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *p. sunt* cum edd. ante Ald.

fluitet. Turic. *fluiat et*, a sec. manu: *fluitet et.* Ex Alm. afferitur *fluitat sine et.* (cf. 6, 5, 11. 7, 1, 1.) *Et* inserunt Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. sec. exc. Tarv. Ald. *nec.* Turic. Guelf. *ne* cum Alm. et edd. ante Bad. sec. exc. Camp.

4. *dispositioni.* Turic. *divisione*, a sec. manu *divisioni*, et sic Guelf. Camp. cum Alm. Bodl. Bal. Goth. Voss. 2. Andr. Facilis fuit in compendiorum scriptura error.

via. Turic. Guelf. *vi* cum Alm. et edd. ante Bad. exc. Camp. Nostrium conjecit Regius et habent Vall. Voss. 2. Goth. *infinitae.* Turic. *insine.*

3. *qui ipsam — sint omnia.* Fortasse suffecerit hic cogitare de Pythagora *κόσμον* appellante propter ordinem rerum, ut est apud Galenum et Plutarch. de placitis; sed quae

adduntur de interitu mundi futuro, simulac turbatus fuerit ordo, certam sectam Quintiliano obversatam ostendunt, quam equidem nondum ex-puto.

lis nulla reperta sit causa, quae esset tota alteri similis, sapiat oportet actor, et vigilet, et inveniatur, et iudicet, et consilium a se ipso petat. Neque infitias eo, quaedam esse, quae demonstrari possint, eaque non omittam.

I. Sit igitur (ut supra significavi) *divisio*, rerum plurium in singulas: *partitio*, singularum in partes discretus ordo, et recta quaedam locatio prioribus sequentia annectens: 580

infittias. Turic. *infittiam*. Tuetur saltem orthographiam, quae est a Gesnero meorum primo. A secunda manu additur *i. nego*.

1. *singulas*. Goth. (tac. Gesn.) *singulis* cum Voss. 2.

partes. Guelf. *species*. En glossatorem! *locatio*. Capper. *collocatio* cum Vall. Goth. et edd. a Locat. ad Gryph. exc. Bad. quocum mox reliquae ante Leid. cum Roll. *collatio*. Turic. Guelf. Camp. *et locatio* cum Jenf. Ex Alm. *et* non affertur, sed *loc.* (cf. 7. Pr. 3. item hic §. 2.) Tarv. nostrum *et sic* reliquae meae a Leid. inde. Alterum *et* ante *recta* omittitur a Guelf. Camp. Goth. Voss. 2. Ald. Utrum a Turic. quoque, diserte quidem non doceor, qui possit facere cum Jenf. bis ponente *et*. Hanc scripturam in libris repertam Regius correxit, *et loc.* mutans in *colloc.* sed me obtemperaturum huic cohibuit locus geminus 9, 4, 32. ubi

4. *quae demonstrari possint*. i. e. in quibus sit certa tradendi via.

1. *ut supra significavi*. vid. 5, 10, 63. locum indicatum jam Regio, errantibus mox Rollino et Gesnero, qui designant 4, 5, 1. ubi nihil tale. Regius quidem, cum loco modo posito Quintilianus Ciceronis rationem probasset, *divisionem generis in species*,

partitionem totius in partes esse statuentis, „docte“ ait „*divisio dicitur esse rerum plurium in singulas discretus ordo: partitio autem singularum in partes.*“ Nec tamen qui in *species*, idem in *singulas res* discernit. Neque ipsius Ciceronis ratio plane procedit, ut recte hic animadvertit Capper. *locatio*. cf. not. crit.

dispositio, utilis rerum ac partium in locos distributio. Sed meminerimus, ipsam *dispositionem* plerumque utilitate mutari, nec eandem semper primam quaestionem ex utraque parte tractandam. Cujus rei, ut cetera exempla praeteream, Demosthenes quoque atque Aeschines possunt esse documento, in iudicio Ctesiphontis diversum secuti ordinem, cum accusator a jure, quo videbatur potentior, coeperit: patronus omnia, vel paene omnia, ante jus posuerit, quibus iudicem quaestioni legum praepararet. Aliud³ enim alii docere prius expedit: alioqui sem-

locatio hoc sensu. Aldi varietas nemini memoratur *discretio* dantis pro *discretus*, unde existit definitio quatuor notionum: *divisionis, partitionis, ordinis, dispositionis*; perperam.

locos. Jenf. loco cum edd. ante Bas. exc. Camp.

2. *ut cetera.* Turic. Guelf. *interea* cum Alm. *exempla.* Goth. *extra.* cf. 5, 11, 25. *vel.* Turic. (a pr. manu) omittit cum Alm. cf. §. 1. 8.

3. *alii.* Sic Gesn. Bip. Reliqui omnes *alio*, fallitur enim Burm. referens Obr. nostrum dare. Nihil ille novat nisi pro *docere* primo *decere*, mox *dicere*. Pseudo-Turn. in aliis nostrum esse prodit, quos qui sint ignoro. Gesn. rationem hoc poscentem recte appellat. Est pervulgatus Codd. error in dativis eorum, quae faciunt genitivam *ius*. cf. 6, 3, 25. Nihili sit hic ablativus pendens a *prius*.

in locos. i. e. in suos cuiusque locos. Neque enim de *locis* hic proprie dictis cogitandum, velut 4, 2, 117. Ostendit hisce, quid sit proprium *dispositionis*, quove differat a *divisione* et *partitione*.

2. *meminerimus* — *tractandam.* Huiusmodi cautio modo erat praef. §. 4. item 2, 13, 6. cf. 4, 1, 65. ubi *utilitas* quoque. Exemplum Demosthenis vide et 5, 13, 41. *omnia* — *ante jus.* Brevissima apud Demosthenem pro corona tractatio est legum earum, quibus usus erat in eum Aeschines, videlicet a p. Reisk. 263. ad 268., cum praemissae sint pp. 225 — 263. insequantur autem 268 — 332.

per petitoris arbitrio diceretur: denique in accusatione mutua, cum se uterque defendat, priusquam adversarium arguat, omnium rerum necesse est ordinem esse diversum. Igitur, quid ipse sim secutus, quod partim praeceptis, partim usurpatum ratione cognoveram, promam: nec unquam dissimulavi.

4 Erat mihi curae in controversiis forensibus nosse omnia, quae in causa versarentur. Nam in schola certa sunt, et pauca, et ante declamationem exponuntur, quae *Σέματα* Graeci vocant, Cicero *proposita*. Cum haec in conspectu quodammodo collocaveram, non minus pro adversa parte, quam pro mea, cogi-

mutua, cum. Turic. Guelf. Camp. *ut vacuum* cum Goth. Voss. 2. Alm. Bodl. Vall. Andr. et edd. ante Ald. (de Jenf. err. Gefn.) *vacuum ut* Bal. *mutua ut vacuum* Ald. (ex conjectura Regii) Bad. pr. Bas. *mutua ut* Bad. sec. Gryph. et edd. ante Obr. *diversum.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. *divisum* cum Voss. 2. Vall. cf. Drakenb. ad Liv. 10, 53, 10. *quid.* Turic. Guelf. Camp. *quod* cum Goth. Vall. et edd. ante Bad. sec. Regius volebat nostrum. *ipse.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Vall. Reliqui *ego.* *sim.* Guelf. Jenf. (tac. Gefn.) *sum* cum Goth. Vall. et edd. ante Bad. sec. Regius correxit. Sed sic jam Tur. Camp. *sec. quod.* Jenf. (tac. Gefn.) omittit *quod* cum edd. ante Ald. dantem *f. qui.* Nostrum reposuit Regius. Sed est in MSS. etiam Vall. et Camp.

5. *in accusatione mutua.* Recte Philander ablegat ad libr. 3. ubi vide nos ad c. 10, 4. torum et *usurpata* oratorum; sed vel haec *ratione* sunt facta, non *casu.* cf. 5, 7, 29. 4, 17, 25.

usurpatum ratione. Haec junge, neve mominis ablativum refer ad *cognoveram.* Opponentur *praecepta* the- 4, 3. 4, 2, 28. *proposita.* cf. 6, 2, 17. *pro adversa — pro mea.* cf. 5, 15, 44.

tabam. Et primum (quod non difficile dictu 5 est, sed tamen ante omnia intuendum) constituebam, *quid* utraque pars vellet efficere; tum, *per quid*: hoc modo. Cogitabam, quid primum *petitor* diceret. Id aut *confessum* erat, aut *controversum*. Si confessum, non poterat ibi esse quaestio. Transibam ergo *ad* 6 *responsum* partis alterius, idem intuebar: nonnunquam etiam, quod inde obtinebatur, confessum erat. Ubi primum coeperat non

5. *dictu*. Turic. (a pr. manu) Camp. *dictum*.

Id aut — controu. Turic. Guelf. *Id autem controu.* Camp. quoque omittit *erat*. *conf. non.* Turic. Guelf. Camp. *n. c.* cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. autē Ald. Transposuit Regius, rectissime; et poterat magis obrepere error, post omissionem illam, modo indicatam, turbato librario. cf. 6, 4, 16. item hic §. 8.

6. *idem*. Turic. Guelf. *id est*. *obtainetur*. Vall. Voss. 2. *objiciebatur*. Goth. *objiciatur* ut de industria notavi, cum Gesn. et hinc ponat *objiciebatur*, quod sane volebat librarius. cf. 6, 3, 15. Placet hoc Gesnero, haerenti in usu *obtinendi*, huic loco profecto non conveniente. Si enim maxime *defendere* interpretaris (cf. Ern. in Clav. Cic. h. v.), tamen solet ei potestati inesse *effectus* significatio, ut aliquis non solum *dicat* ad defendendum, sed etiam *persuadeat*: quod ipsum hinc alienum. Sed et altera illa scriptura scrupulum habet. Si, quod *objicit* priori dicto is qui respondet, est confessum, non video quo modo illud prius possit non esse controversum. Sed fortasse *objectio* haec spectat ad totum negotium, non ad singulas propositiones adversarii. Aptius huic rationi *opponebatur* ipsum quoque facile abibat in *optinebatur*, ut hic edd. ante Ald. exc. Camp. Si *obtainetur*, cujus meminuit Gesnerus, ita usurpatum doceri possit, hanc censeam praesentissimam medelam.

5. *quid — per quid*. cf. 5, 13, 4.
petitor. cf. 3, 10, 4.

6. *inde*. cf. 6, 1, 6. De *obtainetur* vide not. crit.

convenire, quaestio oriebatur. Id tale est, *Occidisti hominem, Occidi: convenit: trans-*
 7 eo. Rationem reddere debet reus, *Quare*
occiderit? Adulterum, inquit, cum adultera
occidere licet. legem esse certum est. Ter-
 tium jam aliquid videndum est, in quo
 pugna consistat. *Non fuerunt adulteri: Fue-*
 runt; quaestio. de facto ambigitur, conjectu-
 8 ra est. Interim vero et tertium confessum
 est, *adulteros fuisse. Sed tibi, inquit accu-*
 sator, *illos non licuit occidere: exul eras, aut* 582
ignominiosus. de jure quaeritur. At, si pro-

orieb. Id. Turic. Goth. (tac. Gesn.) inferunt confessum
erat cum Jeuf. et edd. ante Bad. sec. exc. Ald. et Camp. qui
quidem cum Guelf. omittit haec omnia „Ubi — oriebatur.“
 Errorem illum vide ad 6, 4, 14.

7. *Adult. inquit. Camp. A. inquam, (cf. 53.) ut et*
 mox post tibi.

8. *vero et. Turic. Guelf. Camp. et ego cum Alm.*
 Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. qui (ex Regii conjectura)
ergo et cum edd. ante Gryph. Nostrum jam Bad. conjecit.
 Fortasse erit et, omisso mox est post conf. cf. 6, 4, 8. Trans-
 positionem cf. ad §. 5. 50. ex. eras. Sic Turic.
 Guelf. Camp. cum Voss. 2. (quanquam hic exlex pro exul).
 Reliqui inferunt enim. In Goth. silentium (cf. §. 6.). Nostra
 structura est 5, 10, 48. Altera 3, 6, 70. aut ign. Turic.
 (a pr. manu) ut cum Alm. (cf. §. 2. 9.) Reliqui et. cf. 4, 1,
 57. Etiam hic §. 15. Turic. pr. manus aut pro ut.

Id tale est. cf. 5, 11, 4.

7. *certum est. Totum hoc*
„legem — est“ respondet prio-
 ri illi *convenit. cf. 3, 6, 17.*
 Et integrum istud de *statibus*
 caput hic debet comparari.

8. *exul — ignominiosus.*
 Objicitur ei, qui ex lege vin-
 dicat impunitatem, alterum

horum, ubi aut est Quinti-
 liani, non eius, quem indu-
 cit loquentem. *Exul, cui*
 quidem aqua et igni inter-
 dictum, omnibus civitatis
 juribus caret. cf. 3, 6, 25.
 De *ignominioso* 3, 6, 75.
 Prior ipsa controversia est
 inter Pithoeanas Quintiliani
 prima.

tinus dicenti; *Occidisti*, respondeatur, *Non occidi*: statim pugna est. Sic explorandum est, ubi controversia incipiat: et considerari debet; quae primam quaestionem facit. Intentio simplex; *Occidit Saturninum Rabirius*: conjuncta; *Lege de sicariis commisit L. Varenus*. Nam C. *Varenum occidendo*; et Cn.

inc. — conf. Turic. (a pr. manu) incipiet c. primam. Guelf. primum. Camp. prima.

9. Nam — *cadit*. Turic. (a pr. manu) N. C. V. occidendum e. C. v. e. S. i. occidendum e. cum Goth. 2. et Lips. Kappii (cf. 6, 4, 4.) nisi quod ex his etiam vulnerandum acc. casu affertur, ex Goth. 2., postremo loco, *occidend'* per compendium scriptum alibi narrat Gesn., alibi integrum. Ipse autem conjicit servandam hanc priorem scripturam, corrigendumque curavit pro *cadit*. Hoc quidem verbum a Werlhofio, utriusque Apollineae artis magistro, intelligi

Sic explorandum — incipiat. Satis jejunum hoc videtur. Neque enim quidquam aliud nisi ostenderit, quo modo hoc esset „explorandum.“ Quo magis advertit me scriptura primae manus Turicensis, solius, *Si pro Sic*. Inde longe robustior existat sententia: „Si hoc explorandum „est, etiam illud debet considerari.“ cf. 1, 2, 17. 2, 14, 4. Sed nec sequentia carent mendo. Quid enim est quod *facit*, indicativus, scribitur, postquam *incipiat* fuit? Neque assequor, quo modo „controversia aliqua primam „quaestionem faciat.“ Quae certe non nisi ad *controv.* referri poterit. Scribam „quae prima quaestionum fuerit“ vel

„quam primam quaestionem „facias.“ cf. not. crit. Plures in conjunctis controversis sunt quaestiones, quarum commodissimum ordinem explorare oportet. cf. 3, 6, 7, 3, 10, 1. Sed et hic §. 16.

9. *Saturninum — Varenus*. cf. 6, 1, 49. ubi itidem conjunguntur haec causae.

Lege — commisit. Structuram, quae est pro usitatore *contra* vel *in legem*, gemino Varronis de R. R. loco illustrat Briffonius V. S. voce *committere*. cf. et 6, 4, 17. In fragm. Cic. *In legem* sine auctore, ut videtur. De lege ipsa est titulus 8. Digest. l. 48.

Nam — *cadit*. vide not. crit.

vulnerando, et Salarium item occidendo, cadit. Nam sic diversae propositiones erunt: quod idem de petitionibus dictum sit. Verum ex conjuncta propositione plures esse quaestiones ac status possunt, si aliud negat reus, aliud defendit, aliud jure actionis excludit. In quo genere agenti est dispiciendum,

damnatur, causa cadit; sed se geminum talis locutionis exemplum desiderare. Huic ego sententiae accedo. Neque enim sufficit quod accusativi illi participiorum per errorem solitum positi possunt videri, ob *Varenum* accusativum. cf. 6. Pro. 12. Mirari subit Voss. 2. scripturam, relatam Burnmanno, inferentis *occidisti* post *Varenum*, cujusmodi nil in Goth. cf. §. 8. Praestat sane ceteris Crusii emendatio, qua *cadit* mutatur in *tradidit*, quamque asruit auctor loco Aurelii Victoris c. 55. ubi est „marito adulterum *interficiendum tradidit*,“ sed officit quod deest dativus nostro loco. vid. Probb. critt. p. 90.

Salarium. Turic. (a pr. manu) *solarium*, cum Goth. 2. *dictum sit.* Guelf.

Camp. *d. est* cum Goth. Ald. cf. 4, 1, 28. A Jenf. ad Ald. omittunt *fit.* *aliud jure.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gefn.)

Camp. inserunt *a* cum Bodl. Voss. 2. et edd. ante Rusc. quo acc. Ald. Basil. Expunxit Regius. (cf. 6, 4, 10.)

Alm. *in jure.* (cf. §. 8. 20.) Insolens est, quod hic *juris* et *actionis* vocabula junguntur. vide 6, 4, 4. Ne *finis* quidem hic memoratur. cf. 4, 4, 3: Hinc fortasse efficias *aliud sine aut actione excludit.* *agenti.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gefn.)

Camp. *agendi* cum Bodl. Alm. Voss. 2. Andr. Sich. Bal. Colin. Praemittit Ald. et. Sed Turic. (a pr. manu) *et a. d.*

de petitionibus. cf. 3, 10, 4. Nihil enim minus probandum, quam quod, nullo auctore, monet Pseudo-Turnebus, *petitiones* esse causarum privatarum, *accusationes* publicarum. Pro *idem* ne quis malit *item* (ut supra 5, 10, 74.) cf. 6, 3, 26. hic §. 25. 7, 4, 39. Fateor autem me,

quo spectent ista Nam et *Varenum*, parum intelligere. Quo modo *diversae* sunt *propp.*? An, prout *simplices* sunt vel *conjunctae*? Etiam illa priora valde praerupta: „Intentio simplex — conjuncta:“ quae amplificare coactus est Gedoynus.

aliud jure. cf. not. crit.

quid quoque loco diluat. Quod pertinet ad ¹⁰ actorem, non plane dissentio a Celfo, qui, sine dubio Ciceronem secutus, instat tamen huic parti vehementius, ut putet, primo firmum aliquid esse ponendum, summo firmissimum, imbecilliora medio: quia et initio movendus sit iudex, et summo impellendus. At pro ¹¹ reo plerumque gravissimum quidque primum movendum est, ne illud spectans iudex reliquorum defensionem sit adversior. Interim

quid quoque. Guelf. *q. quoquo.* „quid quo — manifeste „habuit (Vallensis), licet sciolus quispiam superscripserit *quove „loco* etc.“ Badius. Sic praeter ipsum Gryph. Stoer. Chouet. aliquot apud Burm. et sic legendum esse saepe monuisse se narrat Regius. Perperam ille monuit. cf. 1, 6, 16. 1, 8, 1. 4, 2, 33. quanquam ibi nil varietatis in melioribus, item hic §. 64. 7, 2, 57. Erudite de vario τῶν *quisque* usu disputat I. H. Vossius ad Virg. Ecl. 3. extr. p. 155.

10. *ad actorem.* Turic. Guelf. *doctorem* cum Alm. et edd. ante Ald. exc. Camp. Scripturam Voss. 2. sic notat Burm. „*Ad doctorem. Doctorem* Voss. 2.“ ubi manifestum sphalma, nam nec Goth. Vall. a nostro recedunt. Regius priorum quorundam correctionem probavit. *Cic. sec.* Sic Turic. a pr. manu. Reliqui inferunt *est.* *medio — summo.* Turic. Camp. *media — summa* cum Alm.

11. *adversior.* Sic Camp. Reliqui *aversior.* Posterioris quidem vocis structuram cum dativo exemplo commendari video nullo. cf. 4, 2, 25. 4, 5, 19.

10. *sine dubio — tamen.* respondens illa τῶν *movendus.*
cf. 6, 4, 12.

primo — medio. cf. 5, 12, 14. Versu illo Homericō utitur Libanius in argumento Demosthenicāe pro Corona, ubi hanc rationem tenuisse ostendit oratorem.

impellendus. Hic quidem longe consuetior verbi potestas, quam 3, 4, 2; egregie *pete* 3, 1, 8.

11. *movendum.* Quanquam minus elegans est haec modo usurpati vocabuli repetitio, potestate quidem diversa (cf. 6, 4, 5.); nihil tamen hic sollicitandum, cuiusmodi quid tentarunt Badius, Rollinus, Gesnerus. Interpretationem

tamen et hoc mutabitur, si leviora illa palam falsa erunt, gravissimi defensio difficilior: ut, detracta prius accusatoribus fide, aggrediamur ultimum, jam iudicibus omnia vana esse credentibus. Opus erit tamen praefatione, qua et ratio reddatur dilati criminis, et promittatur defensio: ne id, quod non 583
 12 statim diluemus, timere videamur. Antea vitae crimina plerumque prima purganda sunt, ut id, de quo laturus est sententiam iudex, audire propitius incipiat. Sed hoc quoque pro Vareno Cicero in ultimum distulit: non, quid frequentissime, sed, quid tum
 13 expediret, intuitus. Cum simplex intentio erit, videndum est, unum aliquid respondeamus, an plura. Si unum; *in re* quaestio-

12. *purganda.* Turic. *pugnanda*, a sec. manu *impugnanda*, et sic Guelf. Camp. cum Bodl. Goth. Voss. 2. Vall. Andr. edd. ante Ald. Regius correxit; egregie. cf. Drakeub. ad Liv. 39, 35, 2. sed et Lexica. Item de frequenti τῶν *pugn.* et *purg.* confusione Drakeub. ad Liv. 34, 62, 5. hoc. Turic. (a pr. manu) *enim*, sed per compendium. cf. 6, 3, 7.

13. *est, unum.* Sic Turic. (a pr. manu) Camp. cum Alm. et Goth. 2. pulchre, ut ait Gesn. Reliqui inserunt *an.* cf. 5, 13, 11. *aliquid.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *aliquod.* *in re.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *jure.* Correxit Regius.

vana — *credentibus.* De voce *vana* cf. 4, 1, 33. *esse* autem, quod Turic. solus antevertit adjectivo, malim abesse. An erat *ea*?

12. *Sed hoc quoque.* Ter-

fior fuerit oratio, si scripseris *haec pro hoc* (cf. 3, 11, 21). Etsi enim potest referri ad totum illud *purgandi* negotium, commodius tamen ad *crimina*.

nem instituamus, an *in scripto*. Si *in re*; negandum sit, quod objicitur, an tuendum. Si *in scripto*; in qua specie juris pugna sit, et in ea *de verbis*, an *de voluntate* quaeratur. Id ita consequemur, si intuiti fuerimus, quae¹⁴ sit lex, quae litem faciat, hoc est, qua iudicium sit constitutum. Nam quaedam in scholasticis ponuntur ad conjungendam modo actae rei seriem: ut, *Pater, expositum qui agnoverit, solutis alimentis recipiat. Minus dicto audientem filium licet abdicare. Qui expositum recepit, imperat ei nuptias locupletis propinquae: ille ducere vult filiam pauperis*

an in scr. Turic. jam i. f. Camp. *an f.* Si *in re*. Turic. Guelf. Tarv. *f. jure.* cum Jenf. eodem corrigente.

an tuend. Guelf. Jenf. (tac. Gesu.) Tarv. *ant t.* Corr. Reg. *si in scr.* Turic. Guelf. Camp. *si f.* cum Alm.

an de vol. Sic Camp. cum Obr. *ac d. v.* Turic. Guelf. *ac v.* Jenf. (tac. Gesu.) Tarv. cum edd. ante Ald. *ac eorr.* Reg. De genuinata praepositione cf. 6, 3, 27. Reliqui omitunt *de*.

14. *Pater.* Turic. *putam*, a *sec.* manu *puta* et sic Guelf. cum marg. Bas. *propinquae.* Sic Turic. a *pr.* manu (quanquam *propinque*, cf. 4, 2, 5.). Reliqui *propinqui*, qui, securis interpretibus, Sporum aliquem narrant nobis. Gedoyms tamen „*une de ses parentes*“ et Capper. „*locupletis filiam*“ ponit in nota sua. *ducere.* Turic. Guelf. Camp.

13. *juris.* Hoc quidem loco *ius* usurpatur pro statibus legalibus, de quibus vide 3, 6, 61. 66. Sed et 3, 5. integrum.

quaeratur i. non conveniat. cf. 3, 5, 3. item 7, 2, 51. et not. ad 2, 4, 33.

14. *constitutum.* cf. 4, 1, 41.

scholasticis. cf. 4, 2, 30. ubi hunc locum ponere oblitus eram.

Pater — recipiat. Hanc legem habes apud Senecam patrem p. 286. 479. et in Declamm. Quint. 278. p. 122. Vol. 4.

propinquae. Haec ipsa controversia est inter Quintilia-

15 *educatoris*. Lex de expositis ad affectum pertinet; iudicium pendet ex lege abdicationis. Nec tamen semper ex una lege quaestio est, ut in ἀντινομία. His spectatis apparebit, circa quae pugna sit. Conjuncta defensio est, qualis pro Rabirio, *Si occidisset, recte fecisset;*
 16 *sed non occidit*. Ubi vero multa contra unam propositionem dicimus, cogitandum est primum, quidquid dici potest: tum ex his,

deducere cum Alm. Praefert Burmannus firmans exemplis Terentii Adelph. 4, 5, 60. Hec. 1, 2, 60. Ovidii Fast. 3, 689. aliorumque passim occurrentibus. Ego errorem interpretor librarii, cum praecederet *ille*. In *deducendo* fere *domus* adjicitur, vel alia sit loci mentio.

15. *ad affectum*. Turic. (a pr. manu) *adfectum*. Guelf. Camp. Tarv. *effectum* cum Goth. *circa quae*. Turic. a pr. manu c. *quod*. *defensio*. Camp. *dissentio* cum Goth.

neas 376. p. 380. Quae enim differunt, minoris sunt momenti. Vocatur ibi, quam uxorem imperat pater, *orba dives*. In ipsa autem declamatione, legis fit mentio, qua cogerebatur ducere orbam. Hoc spectat ad jus Atticum, quo, *αἱ ἐπίκληροι* proximis agnatis in matrimonium cedere statuantur. Sed turbatum, ni fallor, fuit aliquid et perperam acceptum a rhetoribus Latinis in hac lege Attica. Neque enim lege cogi solebat quisquam, ut divitem propinquam duceret; sed statutum erat, ut proxime accedens genere haberet eam, quae, parentibus mortuis, sola possideret he-

reditatem, *ἐπίκληρος* propterea appellata, sed et *ἐπίκληρος* eadem ob lites de ea habenda agitata. Pauperem vicissim orbam vel ducere vel dotare oportebat agnatos. vid. Hesych. Alberti in v: *ἐπίκληρος*, ubi ad reliquos ablegamur auctores. item cf. nostrum 7, 4, 24. 39. Apud Libanum quoque pater filium abdicat nolentem ducere eam, quam jubet ille. Opp. Libanii ex ed. Morelli p. 318 seqq.

15. ἀντινομία. cf. 3, 6. 46. et lib. 7. cap. 7.

pro Rabirio. cf. §. 9. In eadem causa *intentio* simplex, *defensio* conjuncta.

Si occ. — *occ.* cf. 3, 6, 10.

quo quidque loco dici expediat, ordinandum. In quo non idem sentio, quod de propositionibus paulo ante, quodque de argumentis probationum loco concessi, aliquando nos incipere a firmioribus. Nam vis quaestio-¹⁷ num semper crescere debet, et ad potentissima ab infirmis pervenire, sive sunt ejusdem generis, sive diversi. Juris autem quaestio-¹⁸ nes solent esse nonnunquam ex aliis atque aliis conflictionibus: facti semper idem spectant: in utroque genere similis ordo est. Sed prius de dissimilibus, ex quibus infirmis quidque primum tractari oportet. Ideoque quasdam quaestiones executi,

16. *quodque.* Turic. a pr. manu *quod.* conc. aliq. Turic. a pr. manu *inferit loco.*

17. *vis.* Jenf. (tac. Gesn.) *jus cum Tarv. Loc. Nostrum Veneta, et correxit Reginus. cf. 5, 10, 103.* *semper crescere.* Turic. Guelf. *percrefcere* cum Goth. Voss. et edd. ante Gryph. exc. Camp. et Bad. sec. qui *crefcere* cum Bal. Andr. et aliquot Burm. edd. *semper* verissime opponitur praecedenti *aliquando.* *potent. ab.* Turic. a pr. manu *inferit si.*

18. *conflictionibus.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *conflictationibus*, male. cf. 3, 6, 5 sqq. sed et hic 54. Alia ratio 3, 8, 29. *spectant.* Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *spectat* cum edd. ante Bad. exc. Camp. et Rusc. *dissimilibus.* Guelf. *similibus*, solus. *quidque.* Goth. (tac. Gesn.) *atque* cum Voss. 2. cf. §. 9.

16. *paulo ante.* §. 10. 4, 21. 12, 10, 45. *compositionis locus.* Quo minus attinebat Mosellannum hic de glossa cogitare. Similiter (id quod fieri negabat ille) diserte nos ad priora remittit §. 31.

14. Usus vocabuli *locus* in designanda certae institutionum partis tractatione non infrequens nostro, velut 6,

donare solemus, et concedere. Neque enim transire ad alias possumus, nisi omissis prioribus. Quod ipsum ita fieri oportet, non, ut damnasse eas videamur, sed omisisse, quia possumus etiam sine eis vincere. *Procurator alicujus pecuniam petit ex foenore, hereditario: potest incidere quaestio, An huic esse procuratorem liceat?* Finge nos, postquam tractavimus, remittere, vel etiam convinci: quaeretur, *An ei, cujus nomine litigatur, procuratorem habendi sit jus?* Discedamus hinc quoque: recipit materia quaestionem, *An ille, cujus nomine agitur, heres sit foenerato-*

enim. Guelf. Camp. etiam.

19. *quia possumus.* Guelf. Goth. (tac. Gefn.) *q. possumus* (et sic Voss. 2. ubi errat Burm.) cum edd. ante Bad. exc. Camp. qui *quod* (cf. 6, 4, 13.) *possumus.*

20. *tractav. remitt.* Turic. Guelf. Goth. Camp. inferunt *ea* cum Voss. 2. Basil. *eadem* Goth. 2. Sed Tary. Ald. *eam*, et hoc refertur ex Alm. (cf. §. 9, 21.) probatum Regio. Non necessarium certe. cf. 5, 12, 8. Burmannus, *tractare* proprio ICTis more dici absolute sine objecto, hoc quidem loco mihi non probat, etsi locutionis in genere citans testem locupletissimum Vales. ad Amm. Marc. 28, 4. p. ed. Gronov. 415.

procur. — jus. Turic. *p. h. f. is.* a sec. manu: *procurator habendus sit is* et sic Guelf. (nisi quod *procuratorem*) Camp. *materia.* Turic. Guelf. Camp.

natura cum Alm. Bodl. Andr. et edd. ante Bad. *materia natura* Goth. (utrumque enim, err. Gefn.) cum Voss. 2. „In „Vall. expuncta dictione *natura* legitur *materia.*“ BAD. cf. 2, 8, 12.

18. *donare.* cf. 5, 6, 8.

19. *Procurator — hereditario.* cf. 4, 4, 6. De *jure habendi procuratorem* Capper. ablegat ad Institutt. 4, x. adde Dig. 3, 3.

20. *postquam tractavimus, remittere.* cf. 5, 6, 8.

materia. cf. 5, 8, 55. 7, 4, 24.

ris? an ex *asse heres*? Haec quoque concessa 21
 585 sunt: quaeretur, *An debeat*? Contra, ne-
 mo tam demens fuerit, ut id, quod firmissi-
 mum duxerit se habere, remittat, et ad le-
 uiora transcendat. Huic in schola simile est,
Non abdicabis adoptatum: ut hunc quoque;
non virum fortem: ut et fortem; non, qui-

21. nemo — demens. Turic. *ne motam vehemens* cum
 Goth. 2. u. t. *vehemens* Guelf. cum Goth. 1. Bodl. Bal. Alm.

ut id — leviora. Turic. Guelf. Goth. (err. Gesu.) u. cum
 i. q. f. d. f. h. r. *illud et l.* Ex Goth. 2. quoque refertur cum,
 sed reliquorum nil. Jenf. huic scripturae addit *et inter hab.*
et rem. et sic Loc. Ven. Rufc. cum, et, *illud* omittit, sed ad
 habere narratur Alm. *me quidem* incredulo. (cf. §. 20. 26.)
 Receptit Regianam constitutionem, quae est nostra, Ald. et si
 servans, *solus, et post habere.* Sed nostram jam Camp. Non
 profus male Tarv. sic: u. cum i. f. (sine quod) d. f. h. et r.
illud et ad l. Equidem ex vetere scriptura haec etiam: u.
 cum i. q. f. d. f. h. r. *illinc et ad l.*

21. ut id — leviora. vid.
 not. crit. extr.

in schola. Huiusmodi the-
 mata cum nimis essent trita
 et decantata, ne posuit qui-
 dem id ipsum, in quo ratio-
 nem tractandae partis contra-
 riae cum maxime docet. Sunt
 tales controversiae inter Quin-
 tilianeas et M. Senecae, velut
 p. (Senecae) 352. „Pater et
 „filius fortiter fecerunt. Petit
 „pater a filio, ut sibi cederet“
 (i. e. optione, est enim lex
 illa scholastica: *Vir fortis*
optet, quod volet. cf. 5, 16,
 97.) „ille non vult. Iudicio
 „contendit. vicit patrem. pe-
 „tit pro praemio statuam
 „patri. pater ipsum abdicat.“

Quintil. 258. idem fere the-
 ma. Quint. 375. „Proditionis
 „reo pater, alter ex filiis de-
 „seruit, alter fortissime pugna-
 „vit. Rogavit pater, ut aboli-
 „tionem suam“ (vid. Briff.
 de V. S. h. v. §. 4.) „optaret.
 „Ille fratris impunitatem op-
 „tavit: et in iudicio affuit
 „patri. Pater absolutus abdi-
 „cat.“ Similis aut eadem
 causa Quint. 371. Satis haec
 exempla declarant, quo modo
 quaestiones ad Qu. mentem
 debeant crescere. *Adoptati*
quidem, qui sit abdicandus,
 nulla in his, quae posui,
 mentio; sed facile vel hoc ad
 materiam addi potest, quod
 novam faciet quaestionem.

cunq̄ue voluntati tuae non paruerit: ut in alia omnia subjectus sit; non propter optionem: ut propter optionem; non propter talem optionem. Haec juris quaestionum differentia est.

22 In factis autem ad idem tendentia sunt plura: ex quibus aliqua citra summam quaestionem remitti solent; ut, si is, cum quo furti agitur, dicat, *Proba te habuisse, proba perdidisse, proba furto perdidisse, proba mea fraude.* priora enim remitti possunt: ultimum non potest. Solebant et hoc facere

tuae. Jenf. *ejus cum* edd. ante Ald. exc. Camp. Correxit Regius, sed jam MSS. *paruerit: ut.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui inferunt *et.* *non propter — tal. opt.* Sic Obr. nisi quod inferit *et* ante *ut propter*, quod ego solus omisi. Vocabula *optionem et ut propter* MSS. mei omittunt omnes cum edd. ante Gryph. Sanam tamen scripturam proposuit Bad. partim quidem, ut ait, e Cod. Laurentiano i. e. Vall. Nec attinet veterum edd. singulas aberrationes recensere. Omnes tamen ter *opinionem*, pro quo Obrechtii conjecturam recepi, arridentem et Gesnero. Colb. Cod. in Declam. 4. pro *optionum* dat *opinionum* p. Burn. 33. cf. §. 53. 7, 7, 6. *quaestionum.* Turic. Guelf. *quaestionis.* Camp. *et quaestionis.* An, pro *juris quaestionum*, antiquitus fuit *inter quaestiones?*

22. *tendentia.* Turic. Guelf. Camp. *tenenda.* Sed ille et a pr. manu *at* modo pro *ad.* *furti agitur.* Turic. *furtia igitur*, a sec. manu *furti arguitur*, et sic Guelf. *f. agere* Tarv. Ald. ut et Jenf. (tac. Gesn.) Lfc. Ven. Compendia interpretor. *proba — proba — proba.* Turic. a sec. manu *probata* ter, qui et modo a sec. manu *probata* pro *proba te*, quod conjunctim pr. manus. Camp. *te* inferit bis ante *perd.* et *furto.* Ter idem Jenf. cum edd. ante Stoer. quod non debebat reducere Obr. Semel ante *perd.* inferunt Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *ultimum — potest.* Turic. Guelf. Camp. *ultima* (sed hoc Turic. a sec. manu) — *possunt* cum Alm. et edd. ante Ald. Regius nostrum in aliquot exempl. se invenisse testatur.

praecipue, ut vel ab ultima specie (nam ea fere est, quae continet causam) retrorsum quaererem usque ad primam generalem quaestionem, vel a genere ad extremam speciem descenderem, etiam in suasoriis. Ut delibe-²⁴
⁵⁸⁶rat *Numa*, *an regnum offerentibus Romanis recipiat?* Primum id est genus, *An regnandum? an in civitate aliena? an Romae? an laturi sint Romani talem regem?* Similiter in controversiis. Optet enim vir fortis alienam uxorem. Ultima species est, *An optare possit alienam uxorem?* Generale est, *An, quidquid optaverit, accipere debeat?* Inde,

23. *praecipue, ut vel.* Turic. Guelf. *praecipere vel.* Ille tamen a sec. manu *vel-praecipere* et sic Camp. An fuit *vel praecipue*, ut mox, non nisi unum esset *vel.* Sed vix latum unguem discedendum est a pr. Tur. manu, et haec duo omnem rem complectuntur. *praecipere ve ut vel* Tarv.

quaererem usque. Turic. Guelf. *quaeremusquae* (hic quidem per E solam). Camp. *querere u.* cum Goth. Tarv. (nisi quod AE). *descenderem.* Turic. Guelf. Camp. Tarv. *descendere* cum Goth.

24. *recipiat.* Camp. *accipiat.* *Simil. in.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Reliqui inferunt *et.*

Optet. Guelf. *Optat,* solus. *Enim* subjectum ostendit hanc esse ipsius Qu. fictionem causae alicujus; quare nec typis sunt ista distinguenda.

23. *praecipue.* Parum assequor hujus adverbii vim, post et significans etiam. Hoc autem, quod *soleret* facere, ad cogitationem pertinet, non ad orationem. cf. §. 5. 6.

ab ultima specie. cf. 5, 10, 5.

24. *deliberat Numa.* vide Liv. 1, 18. Dionys. Halic.

Rsk. Vol. I. p. 362. 3. sed potissimum Plut. Vol. I. p. 63. ubi deliberans inducitur Numa. Haec materiam rhetoribus frequentatam fuisse, credibile est, non dissimilem eam reliquis, de quibus cf. 5, 8, 46.

An, quidquid — debeat. cf. 5, 10, 97. 7, 10, 6.

An ex privato? an nuptias? an maritum ha-
 25 *bentis?* Sed hoc non, quemadmodum dicitur, ita et quaeritur. Primum enim occurrit fere, quod est ultimum dicendum, ut hoc, *Non debes alienam uxorem optare.* Ideoque divisionem perdit festinatio. Non oportet igitur offerentibus se contentum esse: quaeratur aliquid, quod est ultra, *si ne viduam quidem?* adhuc plus, *si nihil ex privato?*
 26 *ultimum retrorsum, quod idem a capite primum est, si nihil iniquum?* Itaque propositione visa, quod est facillimum, co-

habentis. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Goth. 2: item 1. (narrante Heusingero, cum Gesn. *habentes* inde retulerit; ipse parum attendi). Et coniecit Gesn. Reliqui *habentem.*

25. *quaeratur.* Turic. *quaere* cum Alm. (probante Regio) Rusc. (cf. §. 9.) Ald. *quaerat* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *quaerat igitur* Goth. *quaeret* Jenf. Loc. Ven. *querunt* Tarv. Nofirum et Vall. *aliq. — ultra.* Turic. *a. est u.* Bodl. *a. ne u.* cum edd. ante Bad. exc. Camp.

si ne. Turic. Guelf. Camp. *fit ne* cum edd. ante Bad.

si nihil. Turic. (a pr. manu) *se n. est, si nihil.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *si* cum edd. ante Bad. In recepta sat multum contra MSS. est novatum. In primis anceps autem, quod *si* dubitandi et quaerendi sensu ter posuerunt. cf. 3, 1, 3. sed et 7, 2, 5. Equidem tale quid etiam e prima Turic. manu: *esse, sed quaerere aliquid et ultra, sic ne — plus eo — est nihil.* Vel: *esse, sed quaerere aliquid quod ultra fit ne cet.*

25. *Sed hoc. — et quaeritur.* cf. 3, 9, 6.

si — si — si. cf. not. crit.

26. *quod est facillimum.* Pertinet ad praecedens, esse facillimum *videre propositio-*

nem, ne quis forte interpretetur quasi praemissum sequenti, in qua ratione addi debebat id ante quod; nec fert si fieri potest, quo significatur, non esse facile.

gitemus, si fieri potest, quid naturale sit primum responderi. Id si, tanquam res agatur, et nobis ipsis respondendi necessitas sit, intueri volumus, occurrit. Si id non contingerit, seponamus id, quod primum se obtulerit, et ipsi nobiscum sic loquamur: *Quid, si hoc non esset?* id iterum et tertium, et dum nihil sit reliqui. Ita inferiora quoque scrutabimur, quae tractata faciliorem nobis judicem in summa quaestione facient. Non dis simile huic est et illud praeceptum, ut a communibus ad propria veniamus. Fere enim communia generalia sunt. *Commune, Tyran-*

26. *quid nat.* Turic. *quod n.* *ipsis.* Turic. *ipsi cum Alm. volumus.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. (nam errorem interpretor, quod Burm. refert *volumus.* cf. 21. 28.) Goth. et edd. ante Ald. exc. Tarv. Reliqui *voluerimus.* Hoc post se exigit: *occurret,* quod nusquam ostenditur in libris.

27. *reliqui.* Ita. Turic. *reliquit itaque.* a sec. manu: *reliqui ita quae.* Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) Jenf. cum edd. ante Gryph. Nostrum Bodl. Bal. referente (si recte interpretor) Gibf. qui tamen in Veneta, quam hiscé adjungit, fallitur. Camp. pro *quoque* dat *quaeunque.*

28. *ut a comm.* Turic. (a pr. manu) *aut a c.* Alm. omittit *ut.* cf. 26. 38. *Commune, Tyr.* Turic. Camp. *Communem t.* Nostrum Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Vall. Tarv. Reliqui *c. est Tyr.* jubente Regio, quibuscum Guelf. nisi dormitavi.

27. *faciliorem — judicem.* Nihil opus mutatione, qualem tentat Gesnerus, suadens *facilius — judicium,* quo res refertur ad deliberationem ipsius orantis, secum rem investigantis. Ostendit Quaeum, qui non ultimam solum quaestionem, in qua ipsa causa vertitur, judici expendendam proposuerit, sed prio-

ra quoque, quae deducunt ad eandem, recte tractaverit, optime suam de re sententiam commendaturum judici, qui jam intelligat, non hujus modo negotii causa aliquid defendi ab orante, sed ex ipsa rerum natura hoc elici et promi, nec aliter in universum posse statui.

num occidit: proprium, Virum tamen tyrannum occidit, mulier occidit, uxor occidit. 587

29 Solebam et excerpere, quid mihi cum adversario conveniret, si modo id pro me erat: nec solum premere confessionem, sed partiendo multiplicare: ut in illa controversia, *Dux, qui competitorem patrem in suffragiis vicerat, captus est: euntes ad redimendum eum legati, obvium habuerunt patrem, revertentem ab hostibus. is legatis dixit, Sero itis.*

occidit: propr. Turic. a pr. manu *occi*di p. *virum.* Turic. (a pr. manu) omittit. Ald. *Viriatum*, cum posterioribus ante Gibl. ex conjectura; prava illa. De *Viriatho*, hinc alieno, vide praeter alios Appian. Hispan. c. 60. ibique Schweigh.

29. *captus.* Turic. (a pr. manu) compendium significans *caput* vel *capit.* *redimendum eum.* Turic. (a pr. manu) *redēm* (forsan *redemptionem*) *ejus.* *is legatis dixit.* Turic. Guelf. omittunt *is* cum Goth. Jenf. Loc. Ven. Rusc. Bad. pr. d. *is leg.* Camp.

28. *Virum — uxor occidit.* Lex est, qui tyrannum occiderit, Olympionicarum praemium capito, et quam volet sibi rem a magistratu deposcito, et magistratus ei concedito. Et altera lex, tyranno occiso, quinque ejus proximos cognatione, magistratus necato. Alexandrum, qui apud Pheraeos in Thessalia tyrannidem occuparat, uxor sua, cui Thebe nomen fuit, noctu cum simul cubaret, occidit. Cic. de Inv. 2, 49. Satis apparet, hanc materiam in rhetorum

declamationibus esse frequentatam, ut potuerit, etiam nominibus non positis, eam significare noster. Rem ipsam qui narraverint recenset omnes Bartholomaeus in Anacharside cap. 35. nec nostri immemor; eorum princeps est Plutarchus in Pelopida. De proprio cf. 5, 10, 59.

29. *in illa controversia.* Haec ipsa tractatur a Seneca patre Controv. 22. p. 251. et in Excerptis p. 460.

in suffragiis. Malim abesse in.

Excusserunt illi patrem, et aurum in sinu ejus 30
invenerunt: ipsi perseverarunt ire, quo inten-
derant: invenerunt ducem cruci fixum, cujus
vox fuit, Cavete proditorem. Reus est pater.
Quae conveniunt? Proditio nobis praedicta
est, et praedicta a duce, quaerimus prodito-
rem. te isse ad hostes fateris, et isse clam, et
ab his incolumem rediisse, aurum retulisse, et
aurum occultum habuisse. Nam, quod fecit, 31
id nonnunquam potentius fit in propositione:

30. *perseverarunt.* Turic. *perseverarunt.* Camp. *perse-*
veraverunt. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *perseverant*
cum Loc. Ven. Rusc. *pater — conveniunt.* Turic.
 (a pr. manu) *paterque convenit.* Goth. 2. *p. quod convenit.*
 Possis hinc eruere: „*Quod convenit, proditio — duce:*
 „*Quaerimus proditorem.*“ Ut opponantur sibi invicem com-
 perta et dubia in hac causa. Abruptius est quod interroga-
 tio illa subito inducitur. *praedicta — praedicta.* Sic
 Turic. (a sec. quidem manu prius *prodita*) cum Alm.
 Goth. 2. Ald. *prodita — praedicta* Guelf. cum Bodl. Bal. et
 edd. ante Bad. quo recedit Bas. exc. Camp. qui cum Goth.
 Vall. *prodita — prodita*, ut reliqui. Nihili est Badii ratio
 negantis *proditionem* posse indicari nisi factam. Qui *cavere*
jubet, is praedicit. *isse — isse.* Sic Turic. Guelf.
 Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Bad.

clam, et. Turic. Guelf. *claret e.* (ille a pr. manu et
 omittit) cum Alm. Goth. 2. et edd. ante Rusc. qui nostrum
 jubente Regio (cf. 25.) quod tamen et Goth. Vall. Camp.
 Tarv. praefereunt. cf. 6, 4, 9. *rediisse.* Guelf. Goth.
 (tac. Gesn.) *rediisse.* cf. *perisse* 5, 9, 10.

31. *Nam, quod.* Turic. (a pr. manu) *Namque.*

potentius. Turic. (a pr. manu) *potentus.* Horum ver-
 borum *Nam, quod — propositio*ne tenebrae inductae sunt pro-

30. *cruci fixum.* cf. Ou-
 dend. ad Sueton. Domit. c. 10.
 qui defendit hanc structuram,
 quae ipsa est ubique apud Se-
 necam in hac Controversia.

Quae conveniunt. cf. not.
 crit.

31. *Nam, quod — propo-*
sitione. cf. not. crit.

quae si animos occupavit, prope aures ipsae defensionis praeccluduntur. In totum autem congregatio criminum accusantem adjuvat, separatio defendentem. Solebam id, quod fieri et in argumentis dixi, in tota facere materia, ut propositis, extra quae nihil esset,

fecto a corruptela scripturae. Quod de sententia dubitari posse negat Gesnerus, id ne ipsum quidem satis confirmatum videtur. Huc quidem redire eam arbitratur ille (reliquis obmutescentibus, nec ullam difficultatem testantibus) ut confessio (*quod fecit* scil. adversarius, dictum durissime, ut Gesn. ipse censet, pro eo: quod fecisse adversarium inter utrumque litigantem convenit) dicatur nonnunquam potentior fieri in propositione; sed addit *tali propositione*, si accusator confessionem adversarii proponat, premat, partiendo augeat. Hoc tamen quam precario fiat, manifestum est. Nec sufficit, quanquam ingeniosa, Crusii conjectura repONENTIS *laedit* pro *fecit*, probata Gesnero (Probabb. critt. p. 91. 92.) Conferendus in primis cum nostro est locus 5, 13, 12. 13. 14. ubi multa haece (§§. 29. 30, 31.) respondentia invenies. Haec comparanti apparebit multitudinem membrorum in propositione esse id ipsum, quod interdum accusatori conducere dicatur. Quod ut existat nobis, ulteriores mutatione opus est, velut tali: *Nam quod laedit, ita non n. p. f. i. p. Ita* (pro *id*) significabit „eo, quo ostendi, „modo *partiendo multiplicatum*.“ Premendo primam illam Turic. scripturam hoc eruimus: *Namque* (vel *Nam quasi*) *caesim ita dicendo n. n. p. f. i. p.* Quanquam displicere potest defectus subjecti, nisi forte dicas intelligi in genere quodcumque objicimus. Insolentius vocabulum fraudi esse poterat. Legimus autem 9, 4, 126. 11, 3, 102. *dicendo*, per compendium et sequente protinus *non facile obliterabatur*. (cf. 6, 3, 71.) *occupavit*. Sic Turic. Camp. cum Goth. 2. Vall. et edd. ante Ald. (Goth. 1. et Guelf. confuse notavi, sed suspicor et ipsos nostrum dare). Reliqui *occupavit* ex Regii conjectura. *ipsae*. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Goth. 2. Basil. Reliqui *ipfi*. *mat. ut prop.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *ut cum Goth. et edd. ante Ald. esset*. Turic. (a pr. manu) *esse*.

in argumentis dixi. 5, 10, 66 seqq.

omnibus, deinde ceteris remotis, solum id
 superesset, quod credi volebam. ut in prae-³²
 varicationum criminibus, *Ut absolvatur reus,*
aut innocentia ipsius sit, aut interveniente ali-
qua potestate, aut vi, aut corrupto iudicio,
aut difficultate probationis, aut praevarica-
tione. Nocentem fuisse confiteris, nulla po-
testas obstitit, nulla vis, corruptum iudicium
non quereris, nulla probandi difficultas fuit:
 588 *quid superest, nisi ut praevaricatio fuerit?*
 Si omnia amoliri non poteram, tamen plura³³
 amoliebar. *Hominem occisum esse constat;*
non in solitudine, ut a latronibus suspicer: non
praedae gratia; quia in spoliatus est: non he-
reditatis spe; quia pauper fuit. odium igitur
*in causa. Quis inimicus? Quae res autem fa-*⁵⁴

superesset. Camp. *superest.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *saperesse* cum edd. ante Rusc. (cf. 30.) *ut et super-*
esset emendavit Regius.

32. *interveniente.* Jenf. (tac. Gesn.) *intus v.* Correxerit
 Regius. *obstitit.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.)
obstitit cum Alm. sed Camp. *obfit.*

33. *tamen.* Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Gesn.)
in cum Alm. Ille (a sec. manu) Guelf. Camp. *en.*

amoliebar. Turic. (a pr. manu) *moliebar* cum Alm.

Quis inimicus. Camp. *quia i. solus,* neque tamen negli-
 genda scriptura. In recepta enim cum sit interrogatio, va-
 lens negationem, hoc ipsum quoque de odio, causa caedis,
 removetur, neque convenit rei propositae exemplum alla-
 tum, in quo omnia tamen amolitur defensor. Nam defen-
 sor hic loqui putandus est. Ejus enim *ad amoliri.* Unde et
 responsio parata Turnebiano interpreti, qui rationem hic
 commendatam pugnare censet cum cautione data 5, 10, 67.

32. *aliqua potestate.* cf. 5,
 2, 5.

33. *Quis inimicus.* cf. not.
 crit.

ciliores divisioni viam praestat, eadem inventioni quoque: excutere, quidquid dici potest, et velut rejectione facta ad optimum pervenire. *Accusatur Milo, quod Clodium occiderit: aut fecit, aut non.* Optimum erat *negare*: si non potest, *occidit ergo, aut jure, aut injuria.* Utiq[ue] *jure*: aut *voluntate* igitur, aut *necessitate*. nam *ignorantia* praetendi non potest. *Voluntas* anceps est. Sed, quia

Qui aliquam facinoris patranda causam in se admittit, is in illum, qui isto loco cavetur, risum non potest incurrere. Sed jam relinquitur, ut, quanquam inimicus, tamen infons hujus caedis ostendatur reus. Blanditur eo quoque quia, quod bis praecedit idem.

34. *dici.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Jenf. et edd. ante Ald. (quod reduxit Gesn.) exc. Camp. qui *dicitur* cum Guelf. Goth. reliquis. Cui scripturae uti mederetur Dan. (cf. 6, 2, 11.) conjecit *prodest* pro *potest* receptum Rollino et Capper. Displieuit *res ea* — *excutere* per oppositionem. Simile est Plin. II. N. 25, 3. „*res tanta videbatur* — *invenire.*“

rejectione. Camp. *rejectione.* cf. 18.

erat. Camp. *erit.*

Utiq[ue] — necessitate. Turic. Guelf. Goth. (err. Gesn.) Camp. omittunt *j. a. v. i.* cum Alm. Reliqui excusi ante Bad. fec. omittunt *igitur.*

34. *velut rejectione facta.* Similitudo petita e judiciis, ubi inter sortiendum iudices rejiciuntur, quos improbat aliquis litigatorum. vide Ern. in Clave h. v. no. 5. item exempli causa Cic. ad Att. 1, 16. „*relectio* facta est clamoribus „*maximis.*“

si non potest. Subjectum fuerit Milo; sin ad patronum

referas, ἀπὸ κρινοῦ intelligendus est orator. Neque enim censo vel subaudiendum fieri (cf. 1, 4, 11.) vel modo scribendum *negari* pro *negare.*

occidit — injuria. Restitui directionem veterrimorum inter excusos. Alii colon ponunt aut post *ergo*, aut ante idem vocabulum.

ita homines putant, attingenda defensio, ut id *pro Republica* fuerit. *Necessitate? subita igitur pugna, non praeparata: alter igitur insidiatus est. Uter? profecto Clodius. Vidésne, ut ipsa rerum necessitas deducat ad defensionem? Adhuc, Aut utique voluit occidere insidiatorem Clodium, aut non. Tutius, si noluit. Fecerunt ergo servi Milonis, neque jubente, neque sciente Milone. At haec tam timida defensio detrahit auctoritatem illi, qua recte dicebamus occisum. Adjicietur, Quod suos quisque servos in tali re facere voluisset.*

35. *ita homines.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gofn.) cum Alm. Obr. Reliqui inferunt *id. attingenda.* Sic Turic. a pr. manu. Reliqui *adjungenda. ut ipsa.* Turic. (a pr. manu) *aut i. deducat.* Turic. *diducat.*

36. *insid. Clodium.* Turic. Camp. i. *Clodius.*

At haec. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gofn.) Camp. *Ad h. cum Alm.*

37. *Adjicietur.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gofn.) Camp. cum edd. ante Gryph. (1544.) quo acc. Colin. Vidov. Obr. Reliqui *adjicitur. quisque.* Turic. (a pr. manu) *quosque.*

35. *attingenda.* Fit hoc Cic. pro Mil. c. 27 — 30. Minus recte haeret Gesnerus in locutione „defensio ut — „fuerit“ pro qua requirit „d. ut dicatur — fuisse.“ cf. et 7, 2, 36. Causam hanc egerant Scioppius, Vorstius, in primis Schultingius ad Deell. Quintilianear. (citati Drakenborcho ad Liv. 5, 55, 5.) quorum postremus huc insigniter faciens ponit exemplum Dael. 8. (p. Bip.

153.) „Non potest hinc tibi „venire *defensio*, ut hoc *is* „pro alterius salute commen- „tus.“ Ad reliquos causae Milonianae locos cf. 6, 5, 10.

37. *Adjicietur.* Etsi hoc ipsum factum est a Cicerone, tamen fingitur hic quidem loci res pendere adhuc in consultatione artificis, cujus speciem dat Qu. Propterea futurum potius usurpavit verbi, quam praesens aut praeteritum. cf. et 4, 2, 121.

Hoc eo est utilius, quod saepe nihil placet, et aliquid dicendum est. Intueamur ergo omnia: ita apparebit aut id, quod optimum est, aut id, quod minime malum. Propositione aliquando adversarii utendum, et esse nonnunquam communem eam, suo loco dictum est. Multis millibus versuum scio apud quosdam esse quaesitum, quomodo inveniremus, utra pars deberet prior dicere? quod in foro vel atrocitate formularum, vel

589

quod minime. Camp. inserit est. utend. et esse. Guelf. omittit et, quae et Turicensis secunda videtur manus. Goth. (tac. Gesn.) Camp. u. est et e. Male.

Hoc — utilius. „Hoc institutum excutiendi quid, quid dici potest etc. 5. 34.“ Gesnerus.

nihil placet. Verbum eadem potestate usurpatur 1, 2, 15.

suo loco dictum. 4, 4, 8. atrocitate formularum. „Severitate et rigore illo praeciso: nam atrocem etiam in bonam partem funi, jam Lexica docent.“ [cf. nos ad 1, 1, 6. not. crit. extr.] „Interim fuerit tamen forte [fortasse], „qui maluerit auctoritatem. Ceterum de quaestione hac jam laudavit Regius Dig. 5, 1, 15. ubi Gajus, In tribus istis, inquit, iudicii, familiae eriscundae, communi dividundo, et finium regundorum, quaeritur, quis actor intelligatur, quia par causa omnium videtur. Sed magis placuit, eum

videri actorem, qui ad iudicium provocasset. Subjicit Ulpianus l. 14. Sed cum ambo ad iudicium provocant, forte res discerni solet.“ GESNERUS. Cf. nos ad 4, 2, 28. Item de formulis 3, 6, 69. modum petitionum equidem certo non definiam. Neque enim satis in aprico est, modus hic mensuram designet an rationem (cf. 5, 6, 2), petitiones sint proprie dictae an pro accusationibus (cf. 3, 10, 4). Id quidem dubio caret, quod sortem inductam recenti aliquo instituto Gedoynus monet in nota versionis, falli eum. Novissime non temporis est ultimum sed enumerationis. Philander ad sortem ponit locum Servii ad Aen. 6, 43: non magnopere luc facientem.

modo petitionum, vel novissime forte dijudicatur. In schola quaeri nihil attinet, cum in 38 declamationibus iisdem narrare, et contradictiones solvere, tam ab actore, quam a possessore concessum sit. Sed in plurimis controversiis ne inveniri quidem potest: ut in illa, *Qui tres liberos habebat, oratorem, philosophum, medicum, testamento quatuor partes fecit, et singulas singulis dedit: unam ejus esse voluit, qui esset utilissimus civitati.*

38. *possessore.* Turic. *possessione.* Sed reliqui (quorum et Alm. cf. 28. 50.) nobiscum omnes ante Gryph. qui *defensore* cum recentioribus. Hoc otiose conjecit Badius, qui tamen et propius ad antiquam scripturam *propulsore* teutabat. Bal. tacetur cum Vossianis tribus, incuria haud dubie. *philos. med.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Alm. et Obr. Reliqui inserunt *et.* cf. 4, 2, 24. *qui esset.* Turic. a pr. manu *quae. e.*

38. In schola — attinet. cf. 5, 13, 50.

possessore. Hic quidem nove et satis mirabiliter *possessor* dici videtur pro *defensore*, nulla rei cujuscunque, quae petatur, habita ratione. Deducere potuit sane ad hanc loquendi insolentiam, quod jam tritum fuit *petitorem* usurpare pro *accusatore* (cf. §. 5.), cui rationi affine est et consentaneum, *possessorem* appellare enim, qui aggressionem a se amolitur. Nec inauditum hoc in ipso jure civili esse disco monente amico quodam ICto, qui librum mihi ostendit Friderici Ca-

rolii Savinii (Gieslæ 1803) *de jure possessionis*, ubi complura huc facientia exponuntur §. 8. Horum quidem maxime advertit me locus Dig. 5, 1, 62. „Inter litigantes „non aliter lis expediri potest, „est, quam si alter petitur, „alter *possessor* sit.“ Quamquam Savinius bonis argumentis cavet, ne latius evagetur hic usus; esse enim haec ex libro Ulpiani illo, qui videatur totus spectasse ad jus hereditatis. An tale quid et nostro succurret, quoniam mox exemplum est hereditatis petendae? Praepositionis *ab* potestatem vide 4, 2, 6.

39 Contendunt: quis primus dicat, incertum est; propositio tamen certa. Ab eo enim, cujus personam tuebimur, incipiendum erit. Et haec quidem de dividendo in univ^{er}sum
 40 praecipi possunt. At quomodo inveniemus etiam illas occultiores quaestiones? scilicet, quomodo sententias, verba, figuras, colores: ingenio, cura, exercitatione. Non tamen fere unquam, nisi imprudentem fugerint, si (ut
 41 dixi) naturam sequi ducem velit. Sed plerique, eloquentiae famam affectantes, contenti sunt locis speciosis modo, vel nihil ad probationem conferentibus. Alii, nihil vitare, ea, quae in oculos incurrunt, exquirendo, putant.

39. *dicat.* Ponitur et hic in Leidensi conjectura (ni f.) *dicatur* subjecto signo *Pas.* unde Burm. fecit *Passer.* Capp. *Passerat.* cf. 6, 3, 71. Nihili hoc. *personam tuebimur.* Turic. a pr. manu *personu utibimur.* *possunt.* Turic. dubium *possit an possint.*

40. *At quomodo.* Turic. Guelf. Camp. *aliquomodo* cum Goth. *quomodo sentent.* Camp. *querenda f.* *fere unquam.* Turic. f. *eum quam*, a sec. manu *fugere unquam.* Guelf. *fuget u.* Camp. *fugient u.* *imprudentem fugerint.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *imprudenter fugerit* (nisi quod postremus *impud.*).

41. *vitare.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Ald. qui *vitantes* ex conjectura Regii. *ea, quae.* Turic. *aquae*, a sec. manu *ac q.* cum Guelf. Goth. et edd. ante Ald. *et q.* Camp. Nostrum ex Regii conj.

exquirendo. Turic. *exquirendum* cum Goth. Ille a sec. manu *exquirenda* cum Guelf. Camp. et edd. praeter Jenf. Tarv. qui nostrum.

40. *ut dixi.* §. 26.

41. *Alii — putant.* Tuti ab omni omissione necessarii sibi videntur, operose rimando quae sunt exposita, nec

diligenti tractatione indigent.

Structura infinitivi *vitare sine se* insolentior, quapropter malis fortasse *vitari*. Sed cf. §. 60.

Quod quo facilius appareat, unam de schola controversiam, non illam sane difficillimam aut novam, proponam in exemplum. *Qui* 42
reo prodicionis patri non affuerit, exheres sit. Proditionis damnatus, cum advocatione exulet.
 590 *Reo prodicionis patri disertus filius affuit, rusticus non affuit: damnatus abiit cum advocatione in exilium. Rusticus cum fortiter fecisset, praemii nomine impetravit restitutionem patris et fratris. Pater reversus intestatus decessit: petit rusticus partem bonorum, orator totum sibi vindicat.* Hic illi eloquentes, 43
 quibusque nos, circa lites raras sollicitiores, ridiculi videmur, invadent personas favora-

illam. Libri omnes *ita.* Nostrum e conjectura. cf. 5, 10, 64. 9, 4, 155.

difficillimam. Sic Codd. et vet. edd. Turic. a pr. manu *difficillima.* A Badio inde *difficilem,* quod superscriptum invenerat in Vall. Nostrum tamen et Basil.

42. *cum advocatione — in exilium.* Interjecta omittunt Turic. Guelf. cum Alm.

42. *Qui — affuerit.* Cf. 5, 10, 107.

45. *circa lites raras.* Huiusmodi litem, qualis proponitur, raram esse, non quotidianam quaeve possit saepe orari, unusquisque videt. Jam prudentiores et Quinilianii similes in talibus causis omnia momenta solent expendere, nihil inexcussum praetermittere; quod ipsum a calidioribus ridetur, tanquam supervacuae diligentiae, cum ulro ibi se offerant rationes

et argumenta, ut nulla opus sit sollicitudine. Sic *raras* h. l. *lites,* id quod jam Gesnero visum, nihil habet incongrui, neque indigemus conjectura Obrechtiana, *paratas* l. qua ille majorem demenciam imputatam prudentibus designare voluit, qui etiam in *paratis* h. e. *facilibus,* et *expositis litibus* essent solliciti et trepidi. Hic quidem cumulus erroris nostro loco iis non exprobratur. Quod enim Rollinus infrequentiam agen-

biles. *Actio pro rustico contra disertum, pro forti contra imbellem, pro restitutoꝛe contra ingratum, pro eo, qui parte contentus sit, contra eum, qui fratri nihil dare ex paternis velit.*

44 Quae omnia sunt in materia, et multum juvant, victoriam tamen non trahunt. In hac quaerentur sententiae, si fieri potuerit, praecipites, vel obscurae, (nam ea nunc vir-

43. *pro forti.* Turic. forte. Guelf. forti. Camp. Goth. (tac. Gesn.) nostrum, reliqui inferunt viro.

imbellem. Camp. imbecillem cum aliquot edd.

44. *trahunt.* Sic Turic. Alm. Palat. Gebh. Primus tamen a sec. manu addit *vel d.* ut sit *tradunt*, et sic reliqui.

In hac. Guelf. I. hanc. Jenf. I. hoc cum edd. ante Bad. Nostrum et in Vall. *potuerit.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Bad. Reliqui *poterit.* cf. 6, 4, 14.

di putat significari in iis, qui cum sollicitiores sunt in orando, non totidem, quot leviores illi, possint causas suscipere, id nequaquam probo. Nec satis placet Gesnerus ipse, raritatem causarum accipiens eam, quae sit in delectu faciendo ejusmodi causarum, quales raro in scholis orantur, de quibus fere non nisi extra scholam cogitatur a viris in ipso pulvere et foro spectatis. Nam *rariores* profecto lites, magis scholae sunt quam fori; et declamatores id maxime indignantur in sobriis istis et diligentibus, quod affluente dicendi materia, qualis est in *raris litibus*, tamen singula perlustrare malunt et recondita rimari, quam

paratis et *innatantibus* ad grandiloquentiam abuti.

Actio. Haeret hic Regius, cui recte Badius *est, oritur*, facile subandiri respondet.

dare. Placet sane, quod unus hic ostendit Campani liber: *dari.*

44. *trahunt.* Eleganter *pro secum trahunt.* cf. Drakenb. ad Liv. 6, 8, 6.

In hac. „sc. *actione.*“ Badius.

praecipites — obscurae. De prioribus consule 2, 11, 3. de alteris 3, 2, 13. Futurum verbi *quaerentur* hic quidem nequaquam est praecipientis, sed, non sine dolore, praeficientis Qu. quid facturi sint ii, qui suo tempore vellent eloquentes videri.

tus est) et pulchre fuerit cum materia, tumultu et clamore transactum. Illi vero, quibus propositum quidem melius, sed cura in proximo est, haec velut innatantia videbunt, 59 *Excusatum esse rusticum, quod non interfuerit* 45 *judicio, nihil collaturus patri: sed ne disertum quidem habere, quod imputet reo, cum is damnatus sit. Dignum esse hereditate restitutorum; avarum, impium, ingratum, qui divi-*

et pulchre. Sic Turic. Camp. cum Goth. (qui tamen modo omittit *est* tac. Gesn.) et edd. ante Ald. quo acc. Bad. Gesn. Reliqui *ut*, (quorum et Guelf.) male dirimentes, nec parenthesin agnoscentes (*nam — est.*)

clamore. Goth. (tac. Gesn.) *materia,*

haec velut. Turic. Guelf. *et v.*

45. *quod non interf.* Ita Turic. Camp. cum marg. Bas. Reliqui *qui n. i.* *restit. avar.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. et edd. ante Gryph. exc. Badio, qui inseruit *non* ex Vall. astipulante Goth. et reliquis. Veterem scripturam reduxit Obr. cf. 4, 2, 29.

cum materia — transactum. *Transigendi* ut et *decidendi* verbum tam apud Ciceronem quam apud recentiores *finire* significat, adjuncta notatione libenter aliquo negotio tandem defungentis. Structura varia, et cum accusativo jungendi et adhibendi praepositiones *cum* vel *de.* *tumultus* ille et *clamor*, utrum agentis sit an audientium, nulla certa nota apparet; neque enim sufficit quod Gesnerus, audientes si intelligi debuerint, *inter tumultum* scripturum fuisse Qu. censet. Plerumque *clamorem* esse laudantium

orantem ipse agnoscit. cf. 4, 2, 37.

propositum — melius, qui non sunt de numero corruptorum et speciosa modo sectantium, sed *volunt optima quaeque.* cf. 2, 4, 16.

cura in proximo est. „ad „proxima tantum et obvia „pertinet.“ Gesnerus.

innatantia. „cf. 10, 7, 28. „*innatans* illa verborum facili- „litas in altum reducetur.“ Burmannus.

45. *avarum — qui — nolit.* Priora tria vocabula sunt praedicata subjecti, quod est in *qui — nolit*; subauditur autem *esse.*

dere nolit cum fratre, eoque sic merito. Quaestionem quoque illam primam scripti et voluntatis, qua non expugnata, non sit se-
 46 quentibus locus. At, qui naturam sequetur, illa cogitabit profecto, primo, hoc dicturum rusticum, *Pater intestatus duos nos filios reliquit, partem jure gentium peto*. Quis tam imperitus, quis tam procul a literis, quin sic incipiat, etiam si nescierit, quid sit propo-
 47 tio? Hanc communem omnium legem leviter adornabit, ut justam. Nempe sequetur,

non expugnata. Turic. *non expugna* cum Alm. Sed ille a sec. manu *nunc est pugna*, ut et Guelf. Camp. cum Bodl. Goth. Vall. unde aliquot edd. errores, sed mearum quidem nullius praeter Basil.

46. *cogitabit*. Turic. Guelf. *cogitavit*.
reliquit. Camp. *relinquam*.

47. *leviter*. Omittunt edd. a Jenf. ad Ald. Habet etiam Vall.

adornabit. Turic. (a pr. manu) *adornavit*.

justam. Guelf. *istam* et sic Turic. quoque videtur, quam diremum *is tam*. Camp. *justam istam*.

sequetur. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *sequatur* cum Goth. Jenf. Tarv. Regius correxit, sed jam Loc. habet.

Quaestionem—illam., Intel-
 „lige videbunt.“ Gefn. Primam
 autem appellat *quaest.* hanc,
 respiciens ad *sequentibus*, cum
 prima omnium debeat tractari
 in hac causa, cumque sit *gene-*
ralis. cf. §. 23. 49. 53. *script.*
 et *volunt.* vide §. 13. 7. c. 6.

46. *illa cogitabit*. Subit
 scribere *ita c.* cf. not. crit.
 ad §. 41. Quanquam §. 43.
 „*hoc cogitet*.“

jure gentium. Institutt. 1,
 2, 1. „*jus — quod — na-*
 „*turalis ratio inter omnes ho-*
 „*mines constituit, id apud*
 „*omnes peraeque custoditur,*
 „*vocaturque jus gentium, qua-*
 „*si quo jure omnes gentes*
 „*utantur.*“ indicante Capper.
 vide et Brisson. V. S. voce
jus §. 3.

propositio, qualem cogno-
 vimus l. 4. c. 4.

ut quaeramus, quid tam aequae postulationi respondeatur? At id manifestum est. Lex est, quae jubet exheredem esse eum, qui patri proditionis reo non affuerit: tu autem non affuisti. Hanc propositionem necessaria sequitur legis laudatio, et ejus, qui non affuerit, vituperatio. Adhuc versamur in confessis. redeat 48 animus ad petitem: numquid non hoc cogitet necesse est (nisi qui sit plane hebes): Si lex obstat, nulla lis est, inane iudicium est: atqui et legem esse, et hoc, quod ea puniat, a rustico factum, extra dubitationem est? Quid ergo dicimus? Rusticus eram. Sed lex 592 erat: omnes complectitur: nihil proderit.

ut quaer. Turic. Guelf. Camp. at q. cum Goth. Jenf. Tarv. Regius ut supra. quid tam. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui inserunt huic.

necessaria. Sic Turic. (a pr. manu) Tarv. Reliqui necessario. Necessitas logica jam est in sequendo ipso, neque in ceteris addita; cum autem ab invito sit facienda laudatio, bene appellatur necessaria. Guelf. a priore affuerit ad alterum omittit omnia.

48. numquid non hoc cogitet. Turic. n. q. non enim c. a sec. manu n. q. nam hic c. Guelf. n. q. nam hoc c. Camp. nam aliquid hic c. cum Goth. nam aliud hic non c. Ald. Enim in Turic. per H scriptum. cf. 6. 3, 7. hebes. Turic. Guelf. Camp. heres cum Alm.

inane. Jenf. (tac. Gefn.) mane cum edd. ante Bad. exc. Camp.

dicimus. Ita Turic. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. cum edd. ante Bad. Reliqui dicemus. cf. 52.

eram. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. erat. Sed pr. Turic. manus et rusticam.

47. necessaria, quam ex lege, h. e. rustici. ire non possit defensor ejus, 48. nulla lis est. cf. 5, 9, qui videatur condemnari ea 3. 4.

- 49 Quaeramus ergo, num infirmari in aliqua parte lex possit. Quid aliud (saepius dicam) natura permittit, quam ut, cum verba contra sint, de voluntate quaeratur? Generalis igitur quaestio, *Verbis, an voluntate sit standum?* Sed enim in commune de jure omni disputandum semper, nec unquam satis judicatum est. Quaerendum igitur in hac ipsa, qua consistimus, an aliquid inveniri possit, 50 quod scripto adversetur? *Ergo, quisquis non affuerit, exheres erit? quisquis, sine exceptione? Jam se illa vel ultro offerent argu-*

49. aliqua parte. Turic. (a pr. manu) aliquam partem. standum. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. instandum. unquam. Goth. (tac. Gesn.) omittit.

igitur. Omittunt edd. post Camp. ante Ald. improbante Regio.

possit. Guelf. potest.

50. se — ultro. Guelf. ultro v. s. i. cf. ad §. 8. 61.

49. in aliqua parte. Infolita forma pro altera omitte praepositionem, vel: ab a. p. vid. not. crit.

saepius dicam. Excusat repetitam toties naturae mentionem. cf. 40. 46.

Sed enim. Hae particulae ostendunt obloquentem sibi; qui jam referat, qua ratione suum argumentum adversarius sit exiturus, cui mox resistere conatur.

qua consistimus. „In hac „ipsa lege, qua oppugnor „ego, et de cuius vi disputamus. Vid. de hac iudiciali vocis acceptione Burm.

„ad Qu. Declam. 6, 9. p. 136.

„Apol. Tertull. p. 392. ubi

„synonyma sunt. Si de ani-

„mi aequitate *congredivar*: si

„de fide *compaream* (sic puto

„legendum, Haverc. *compa-*

„*rem*): si de simplicitate *con-*

„*sistam*.“ Gesnerus. vide De-

„clam. Qu. 252. p. 29. „qua

„alia lege cum illo *consistere*

„potuerim.“ 370. p. 372.

„aliter mecum tibi *consisten-*

„*dum* est.“ Quod feminino

genere utitur „*hac ipsa*“ cu-

jusmodi vocabulum praecedit

nullum, id inde repeto, quia

obversabatur animo ejus *lex*.

cf. 5, 10, 105.

menta, *Filius et infans, et aeger non affuit, et qui aberat, et qui militabat, et qui in legatione erat.* Jam multum acti est: posset aliquis non affuisse, et heres esse. Transeat nunc idem ille, qui cogitavit, ut ait Cicero, tibicinis Latini modo ad disertum: *Ut ista concedam: tu nec infans es, nec absuisti, nec*

Filius — aff. Turic. Guelf. *f. enim est et a.* cum Alm. nisi quod huic tribuitur *non inter et atque a.* (cf. 38. 53.) *f. eger n. a.* Camp. cum Goth. *et i. f. est et n. a.* Jenf. cum edd. ante Ald. *qui et aeger f. est e. n. a.* Bad. *f. inf. et aeg. n. a.* cum reliquis. Nos *et inferuimus post fil.*

et qui ab. Turic. (a pr. manu) *ut q. a.* cum Alm.

51. *tib. Lat.* Turic. *tibicini L.* cum Jenf. (tac. Gesn.) a sec. manu *tibicini Latino* cum Guelf. Bodl. Bal.

inf. es, nec a. nec mil. Num. Ita Codd. mei et edd. ante Bad. cum Alm. Recentiores inserunt post *es* haec: *nec aeger eras*, post *mil.* autem *nec in legatione fuisti.* Bad. tamen non nisi prius horum.

absuisti. Turic. *adsuisti* cum Alm. *assuisti* Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. Correxerit Regius. Sed habuit jam Vall.

50. *acti.* Non erat quod Gesnerus mallet *actum.* vid. nos. crit. ad 4, 2, 21.

posset aliquis. Non dubito quin reponendum sit *potest a.*, neque enim sufficit Obrechtii mutatio *possit a.* cf. 6, 3, 12.

51. *ut ait Cicero.* Pro Muren. c. 12. „Transit idem „Ictus tibicinis latini modo.“ Ad quae Ernestus in Clavi: „sensus est: Ictus componit „non modo formulam, qua „petitor utatur, sed etiam „ei, a quo petitur. — Val- „de verisimilis Graevii — „sententia, qui ductam hanc „rationem e secna dicit, in

„qua tibicen histrionum „actionem moderabatur, ad- „coque, ut Ictus ab peti- „tore ad eum, unde peteba- „tur, sic ab uno histrione „ad alterum se converte- „bat, et unumquemque can- „tu tibiae juvabat.“ Idem ad locum ipsum: „Quare La- „tinus tibicen dicatur, patet „e Liv. 9, 30. Nempe Ro- „mani cives nulli tibicines, „sed e Latinis, ut haruspices „omnes ex Hetruscis.“ cf. et nostrum 5, 11, 9.

nec infans — militasti. Singula quidem, quae prius posuerat, non hic sustulit, nec opus erat.

militasti. Num aliud occurrit, quam illud,
 52 *Sed rusticus sum? Contra, quod palam*
est dicit, Ut agere non potueris, assidere
potuisti. et verum est. Quare redeundum
rustico ad animum legumlatoris: Impietatem
punire voluit, ego autem impius non sum.
 53 *Contra quae disertus, Tu impie fecisti, in-*
quit, cum exheredationem meruisti: licet te
postea vel poenitentia, vel ambitus, ad hoc
genus optionis adduxerit. Praeterea, propter
te damnatus est pater: videbaris enim de
causa pronunciaffe. Ad haec rusticus, Tu in
causa damnationis fuisti: multos offenderas: 593
inimicitias domui contraxeras. Haec conjectu-
ralia. Illud quoque, quod coloris loco rusti-
cus dicit, patris fuisse tale consilium, ne uni-

Num. Edd. post Camp. ante Obr. Non. cf. 5, 10, 102.

52. *dicit.* Ita Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum edd. ante Bad. Reliqui *dicet.* cf. 48.

assid. pot. Camp. inserit *non.*

red. rust. Ita Turic. Guelf. Obr. Reliqui inserunt *est.*

53. *optionis.* Tarv. *opinionis.* cf. §. 21.

Praeterea. Turic. Guelf. Camp. *propterea* cum Alm.

Tu in c. Sic Turic. *T. vero in c.* Guelf. Camp. Goth. Jenf. (err. Gefn.) cum Alm. (cf. 50. item mox) Bodl. edd. ante Stoer. Reliqui *T. vero c.* cf. 6, 2, 30.

domui. Sic ut Gefn. et Turic. cum edd. ante Leid. exc. Camp. Tarv. Ald. qui *domi* cum Guelf. Goth. et recentioribus quibusdam. Alm. *domus* (cf. modo, item 54.) Voff. 2. *domui* cum Goth. *domi.* *tale.* Omittit Camp. cum Obr.

53. *inquit.* Solus Camp. dat *inquam*; longe melius recepto, ut mihi quidem videtur. cf. 7.

ambitus. Significatione gloriae petendae. vid. 3, 8,

45.

hoc genus optionis. „Ut, „cum praemium liceret tibi „optare, peteres restitutio- „nem patris et fratris.“ Gefnerus.

coloris loco. cf. 4, 2, 88.

versam domum periculo-subjiceret. Haec prima quaestione scripti et voluntatis continentur. Intendamus ultra animum, videamusque, an aliquid inveniri praeterea possit, quo id modo fiat. Sedulo imitor quaerentem, ut quaerere doceam, et, omisso speciosiore stili genere, ad utilitatem me summitto discentium. Omnes adhuc quaestiones ex persona petitoris ipsius duximus: cur non

54. *quo — fiat.* Gesnerus praemitti velit et. Languet tamen vel sic appendicula. Turic. (a pr. manu) *quod id modo fiet*, unde subit eruere: *quod hoc modo fiet*. Jam autem sequentia ante *Omnes* pro interjectis habeo, et parenthesis includam notis. Nec opus fuerit *enim* inferere ante *imitor*. Apparet, Qu. suam ipsius et designare et excusare rationem docendi, ne quis forte accipiat *imitor* (primam personam sing.) quo sensu modo erat *intendamus*, pluralis, respiciens ille ad lectorem vel iironem eloquentiae.

sp. stili gen. Hoc ipsum Turic. (a pr. manu) nisi quod discerptum: *speciosior est illi g.* Ex Alm. notat *illi modo* Burm. (cf. 53. 58.) A sec. ille manu: *speciosiore illo g.* et sic Guelf. Camp. Tarv. cum Goth. Jenf. et edd. ante Rusc. qui primus Regii constitutionem exhibet *sp. illo stili g.* obtemperantibus ante Gesn. omnibus, exc. Obr. Hi dant *sp. illo g. duximus.* Turic. Guelf. *diximus* cum Alm. et Jenf. (tac.

54. *quo — fiat.* cf. not. crit.

stili genere. h. e. „*scriptio- nis genere.*“ Neque hoc exemplo redarguitur quod monui ad 6, 1, 42. Aliud erat si dixisset *speciosiore stilo.* Videtur jam audire censores Qu. irrisuros, quod tam humilia doceat, hisque se excusat. *Stilus* est quidquid scribitur, hoc quidem loco, opus de praeceptis eloquentiae, quod

si minus utile quam speciosum condere voluisset, poterat supersedere operosa hac tenuitate. Novitium nostrum vocis *stili* usum ab hoc Quintiliano si discernere jubear, hac fortasse optime defungar responsione: *stilus* apud Qu. est *scriptio* (materia), non *scribendi ratio* (forma). Neque hoc loco agit de orantis, sed de praecipientis ambitu eloquentiae, quem vitavit ipse.

aliquid circa patrem quaerimus? dictum non
 55 est, *Cui quis non affuerit, exheres erit*. Cur
 non conamur et sic quaerere, *Num, cuicumque
 non affuerit?* Facimus hoc saepe in iis con-
 troversis, in quibus petuntur in vincula,
 qui parentes suos non alunt, ut eam, quae

Gesn.) reliquisque edd. ante Ald. Correxerit Regius. Sed
 nostrum Goth. Vall. Camp. *d. non est*. Sic Turic. cum
 Alm. Goth. Voss. 2. Reliqui *d. vero e*. Obr. *d. nempe et*.

55. *et sic*. Ita Turic. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Camp.
 cum Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *e. hic*. Turic. tamen
 a pr. manu *e. si*. Guelf. ab uno *affuerit* ad alterum haber
 lacunam, ut et Voss. 2. Sed suspicor a me turbatum esse
 aliquid, ut pro Guelf. notare debuerim Goth. (cf. §. 2. item
 hac §.) Tum *sic* pro *hic* cedet etiam Guelferbyitano.

Num, cuicumque. Turic. *non cumque* (a sec. manu *non
 eum quis*) cum Alm. *Non pro num* habent Tarv. Loc.
 Ven. Rusc. Sed Tarv. mire *non cum quis recte non aff*. Obr.
num cuicumque quis non aff.

ut eam, quae. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. *ut ea
 quae* Guelf. Camp. cum Goth. (*ea non notat Gesn.*) Vall.

circa patrem. Poterat aliquis
 tentare *contra p.* (vid. 5, 13,
 28.) cf. §. 55. *apprehendi*.
 Sed nec opus.

55. *Cui quis non affuerit*.
 Haec cum sit constans omnium
 librorum scriptura, a nemine
 adhuc sollicitata, non tamen
 possumus in ea acquiescere.
 Ex qua si ullus sensus elici
 potest, neque facilis ille erit,
 neque idoneus. Legendum
 censeo *quisquis n. a*. Id nempe
 probatum ivit omnibus
 iis, quae adhuc disputavit.
 Vide mihi §. 50. *Ergo quis-
 quis — exheres erit?* Item
 §. 58. Mutationem quidem
 violentam nemo dixerit.

Num — non affuerit. Con-
 sequens plane est, postquam
 dubitationem movimus in eo
 qui non affuerit, ut jam ean-
 dem tentemus in altero, cui
 debebat adesse idem. Sed
 hic fortasse clarior existat
 sententia, si *qui* inferamus post
cuicumque, ubi facillime in-
 tercidebat. Hujus enim aevi
 scriptores *quicumque* solent
 ponere absolute. cf. notam
 crit. mox ad *eumque qui*.

qui parentes suos non alunt.
 cf. 5, 10, 97.

ut eam, quae — vendidit.
 Reum peregrinitatis habemus
 etiam apud Sueton. Claud. 15.
 Matrem vero ipsam civem

testimonium in filium peregrinitatis reum dixit, eumque, qui filium lenoni vendidit. In hoc, de quo loquimur, patrē quid apprehendi potest? *Damnatus est. Numquid igitur lex ad absolutos tantum patres pertinet?* 56
594 dura prima fronte quaestio. Non despere-

(errante Burm.) Voss. 2. Colb. Turic. (a sec. manu). *ut eum qui* Jenf. cum edd. ante Rusc. quo acc. Ald. Reliqui *an eum qui* e conjectura Regii. *peregrinitatis.* Sic Colb. MS. Ald. Obr. Capper. Etiam Voss. 2. ponunt, sed hunc cum socio suo Goth. et Vall. (err. Burm.) facere suspicor, qui *peregrinationis* (cf. hac §. item 7, 2, 9.). Turic. Guelf. Camp. *peregrinantis* cum Alm. et edd. ante Rusc. Reliqui *impietatis* e conjectura Regii. Sueton. Claud. 16. *peregrinantem* pro *peregrinitatem.* vid. Oudend.

dixit, eumque, qui. Sic margo Basil. *d. eumque* Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gefn.). *d. eum qui* Jenf. cum edd. ante Rusc. quo acc. Ald. Reliqui *d. an eum qui* conjiciente Regio. *quid appr.* Turic. Guelf. *quod a.* cum plerisque vet. libris. Correxerit nostrum Regius, sed habet jam Camp.

filio ex peregrino patre nato civitatem Romanam connubio quoque interveniente non praestare, discimus ex fragmentis Ulpiani Tit. 5. §. 8. Hinc facile concipitur causa, in qua filius matris civis in suspicionem peregrinitatis adductus, ipsius, insensae sibi, testimonio premitur, si, absente vel mortuo patre, cuius conditio ignorabatur, ipsa arguat, peregrinum fuisse maritum suum. Apparet, quare maluerit Qu. in hoc exemplo parentem facere matrem, cum in altero vendentis lenoni filium consentaneum esset patrem designare. Et decebat

utriusque parentis aliquod exemplum poni. Nec tamen in hisce scholasticis controversiis propria Romani juris ratio quaerenda est, et succurrit lex Atheniensium quoque in peregrinos sancta, qui civitatem usurpassent. de qua vide Hemsterh. ad Hesych. voce ἐπι ξένῳ δίῳη. Structura autem est expedita et elegans, ut eam referatur ad *alunt*, ubi compendiosissime Qu. longiorem anfractum verborum: „ut si quis eam non „alut quae“ cet.

apprehendi. cf. 6, 4, 18.

56. *dura* — *quaestio.* cf. 4, 5, 5.

mus. credibile est, hoc voluisse legumlatorem, ne auxilia liberorum innocentibus deessent. Sed hoc dicere rustico verecundum est, quia innocentem fuisse patrem fatetur.

57. Dat aliud argumentum controversiae, *Damnatus proditionis cum advocato exulet*. Vix videtur posse fieri, ut poena filio in eodem patre, et si affuerit, et si non affuerit, constituta sit. Praeterea lex ad exules nulla pertinet. non ergo credibile est, de advocato damnati scriptum: (an possint enim bona esse

56. *legumlatorem*. Camp. *legislatozem*. cf. 52.

57. *controversiae*. Sic Turic. Guelf. Goth. Jenf. (err. Gesnero) cum Vall. et edd. ante Venet. exc. Camp. ex quo notavi *controversia*, quae est aliquot vett. multarumque, ut et Gesn. recentiorum scriptura probante Regio.

in eodem patre. Ita Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Hic, Regio jubente, *eadem patri* cum edd. ante Gesn. exc. Bad. *de advocato*. Ita Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Alm. Bodl. Voss. 2. et edd. ante Rusc. Hic cum rell. ante Leid. *de non adv.* mox, errore, ni fallor, Leidensis, *non adv.* recentiores, exc. Capper. qui rediit ad Regianam scripturam *de non adv.* Male non inferuit Reg. vid. not. ex.

verecundum est. Sententia facile apparet: *verecundiam movet, pudorem incutit*. An alibi eodem modo dictum sit, nondum invenio. Nam feras etiam non appositum post *verecundum*, veluti 4, 5, 19. est „causa parum verecunda.“ cf. de *verecundia* et 6, 3, 33.

quia. Haud paulo melius legas qui.

57. *Dat* — *controversiae*. Subjectum sententiae est ipsa

illa quae sequitur sententia: *Damnatus — exulet*.

in eodem patre. Si pater ille damnatus fuerit, cum, qui eius causam oraverat, simul exulet, non potest is quoque puniri, qui non oraverat.

non ergo — scriptum. Cum *lex nulla pertineat ad exules*, credi nequit legem esse scriptam de advocato damnati, qui necessario est exul. Hic

ulla exulis?) Rusticus in utraque parte dubium facit. Disertus et *verbis inhaerebit*, in 58

Rusticus. Turic. Guelf. *scholastica* cum libris omnibus ante Ald. qui nostrum suadente Regio, nisi quod Camp. *scholasticus* cum Andr. et Capper. Regii veram esse emendationem nullus dubito; facile enim *exulis rusticus* a somnolento librario primum contrahebatur in *exulisticus*, deinde in notius illud *exulis scholasticus* abibat, unde tandem fieret, quod tralatitium erat antiquis quoque rhetoribus, *exulis scho-*

quidem blanditur eadem quae Gesnero mutatio, *scriptam* pro *scriptum*. Recte tamen manum abstinuit idem. Obversabatur Qu. nomen quaestionis „*scripti* et voluntatis,“ unde devenit ad hanc formam: „*de advocato damnati* „non potest quidquam esse „*scriptum*.“ Quorum quidem verborum ea est sententia: Exulis (nam is est advocatus damnati) nulla mentio potuit fieri in ulla lege. At facta esset, si quidquam statueretur in ejus commodum, veluti ut solus acciperet hereditatem patris: „an possint enim“ cet.

Rusticus — facit. „Quid „est in utraque parte? Puto „*scripti* et *sententiae*; quem- „admodum etiam disertus „utraque repugnat.“ Gesnerus. Hanc equidem omnium optimam esse censeo interpretationem verborum, quae non curant reliqui interpretes. Quanquam non satis apparet, quomodo in *scripto* possit dubium facere rusticus, nisi quod alterum illud scri-

ptum adhibet, quo exilium irrogatur advocato damnati. Sed id magis tamen spectat ad sententiam. *Utramque partem* enim trahere eo, *sive affuerit sive non affuerit*, nihil habet sanae sententiae. Gedoynus duas partes agnoscit et in *damnato* et in *advocato*, quanquam is supra cum recentioribus *de non advocato* legit pro *de advocato*. Hoc si volebat Qu. scripsisset *in utroque*. Quidquid est de hac dubitatione, verissimam puto directionem Gesneri, qui verba haec: *an — exulis*, discernit ab illo *dubium facit*, quod vulgo cum iis conjungunt. Sunt ea obiter interjecta ad fulciendum, quod modo erat positum; nequaquam autem spectant ad summam quaestionem, ut de iis potissimum ambigentes possint fingi litigatores. Agitant hi illam nunc quaestionem: An ei patri, qui mox damnatus sit, debuerit adesse filius. Dubium hoc facit rusticus (cf. 5, 10, 107.), defendit disertus.

quibus nulla exceptio est: et propter hoc ipsum poenam esse constitutam eis, qui non affuerint, ne periculo exilii deterreantur ab advocacione; et rusticum innocenti non affuisse dicet. Illud protinus non indignum, quod annotetur, posse ex uno statu duas generales fieri quaestiones, *An quisquis? an cuicumque?*
 59 Haec ex duabus personis quaesita sunt. E tertia autem, quae est adversarii, nulla oriri quaestio potest: quia nulla sit ei de sua parte controversia. Nondum tamen cura deficiat.

lastica, quasi declamatio quaedam (cf. 4, 2, 30.) de exule. Huic erroris investigationi obstat quidem quodammodo, quod *scholastica* antiquius est in libris quam *scholasticus*. Hoc enim ab emendante esse in Camp. et Andr. plane censeo. (cf. 5, 13, 19.) Sed perperam continuando orationem vulgaribusque vocabulis assueti multa potuerunt turbare librarii.

58. *affuerint*. Guelf. Camp. *affuerunt* cum Goth. et edd. ante Bad. Nostrum tamen in Turic. *deter. ab adv.* Turic. *deteneantur avocatione* cum Alm. ex quo sic Burm. *deterreuntur a vocatione* (cf. 54. 62.). Suspicio recte abesse praepositionem, qua caret Can:p. quoque. De *deten.* cf. Drakenb. ad Liv. 22, 42, 7. *innocenti*. Turic. Guelf. *innocentem* cum Alm. *non indignum*. Turic. (a pr. manu) inferit id. Guelf. omittit non. cf. ad 6, 2, 11. item hic 59.

58. *Illud* — *annotetur*. Tantum lucrifactum esse testatur in fine hujus tractationis duarum in hac scholastica personarum, ut jam sciamus ex uno statu, scripti et voluntatis, existere duas quaestiones generales; quod memoriae tironum commendat. Hoc enim est *annotetur*. Quod

dicit *protinus* non spectat ad initium aliquod tractationis, sed nexum logicum significat. cf. 5, 10, 102.

59. *ex duabus personis*. Id est, patris et rustici.

de sua parte. „De parte „quam ex paterna hereditate „vult capere.“ Capper.

595 Ista enim omnia dici possent etiam non restituito patre. Nec statim eo tendamus, quod occurrit ultro, *a rustico restitutum*. Qui id subtiliter quaeret, aliquid spectabit, ultra. Nam, ut genus species sequitur, ita speciem genus praecedit. Fingamus ergo ab alio re- 60 stitutum, ratiocinativa atque collectiva quaestio orietur, *An restitutio pro sublacione iudicii stet, et perinde valeat, ac si iudicium non fuisset?* Ubi tentabit rusticus dicere, *ne impetrare quidem aliter potuisse suorum*

59. *possent*. Guelf. Camp. *possunt*. non restituito.

Turic. Guelf. omittunt negationem cum Alm. cf. 53. 7, 2, 25.

Qui id. Turic. (a pr. manu) *quid*. Suspitor fuisse a Qu. solum *qui*. Alterum pronomen id sensui officit. *Quid* pro *quod*, mox *quod* pro *qui* consueti errores. cf. 55. 6, 4, 21.

Species seq. Turic. *specias s.* a sec. manu *speciem* et sic Guelf. Camp. cum edd. ante Rusc. Nobis addicunt Goth. Voss. 2. Vall.; recte intuenti etiam Turic.

60. *jud. stet, et.* Turic. *judici iste et*, a sec. manu nostrum, cum Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. Bodl. Bal. Voss. 2. et edd. ante Basil. quae prima ex margine Badii accivit *sit pro stet*, conjecturam Regianam.

Qui id. cf. not. crit.

60. *pro sublacione iudicii stet*. Hic quidem verbi *stare* usus insolens est, affinis tamen ei ubi dicuntur *stare alicui* ii qui satisfaciunt, ei sufficiunt. Interpretor „an „expleat locum sublacionis „iudicii.“ Nec sunt tollendae insolitae locutiones, sed notandae interim, dum exemplis confirmantur.

potuisse suorum. Facile quidem hic *intereidebat se*.

Neque tamen acta prorsus est causa huiusmodi infinitivorum, an Graeco more possint carere reciproco *se*, quod nostro quidem loco abest ab omnibus libris. Et sane exemplis multis huius saltem aevi scriptorum defendi posse Graecismum censeo. cf. 7, 3, 1. Male in hac re investiganda miscent exempla ubi infinitivus *esse* subauditur, cum alteris, cujusmodi nostrum, ubi expressus est is modus. Ne-

restitutionem uno praemio, nisi patre perinde, ac si accusatus non esset, revocato: quae res advocati quoque poenam, tanquam is non
 61 *affuisset, remisit.* Tum venimus ad id, quod primum occurrebat, a rustico esse restitutum patrem. Ubi rursus ratiocinamur, An restitutor accipi debeat pro advocato, quando id praestiterit, quod advocatus petiit; nec improbum sit pro simili accipi, quod plus
 62 *est.* Reliqua jam aequitatis sunt, utrius ju-

patre — revocato. In priore vocabulo Turic. (a pr. manu) *patrem* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Jenf. In altero idem a pr. manu *revocato* (sed hic solus praemisso *esse non esset*) et sic Jenf. (err. Gesn.) Mox Guelf. Camp. Goth. Voss. 2. *revocatum*, et Turic. a sec. manu *esset revocatum*.

61. *venimus.* Ita Turic. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Basil. Guelf. non notavi. Reliqui *veniemus.* cf. §. 52. 7, 2, 15. *esse restit.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *rest. esse.* Goth. (tac. Gesn.) *esse patr. rest.* cf. 50. 7, 2, 8. *Ubi rursus.* Goth. (tac. Gesn.) *Unde rursus* cum Voss. 2. nec tamen ex hoc *rursus*, quod vicissim est in Camp. sed cum *ubi.* *An restitutor.* Sic Turic. (nisi quod *restitutus*, ut et Alm.) Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Basil. quo accedunt Obr. Roll. Capper. Reliqui inferunt *rusticus*.

62. *aequitatis.* Turic. Guelf. Goth. (err. Gesn.) Camp. *aetatis* cum Alm. Voss. 2. nostrum dare narratur Vall.

sunt. Turic. Camp. *est* cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd.

que enim dubium quin participia praeteriti et futuri, ad quae intelligitur *esse*, saepissime itemque eleganter ponantur sine pronomine. Parum cavet hanc confusionem Drakenb. ad Liv. 34, 11, 7.

uno praemio. Quod igitur praemii loco sibi concessum

dicit rusticus, ea est sublatio iudicii, non venia data recte damnatis. Ea enim cum duobus data fuisset, duplex erat praemium, non unum; quo amplius ei non debebatur.

61. *improbum.* i. e. parum modestum.

62. *sunt.* cf. not. crit.

stius sit desiderium? Id ipsum adhuc dividitur, *etiamsi uterque sibi totum vindicaret, nunc utique, cum alter semissem, alter universa, fratre excluso.* Sed, his tractatis etiam, habet magnum momentum apud iudices patris memoria, cum praesertim de bonis ejus quaeratur. Erit ergo conjectura, *Qua mente pater intestatus decefferit?* Sed ea pertinet ad qualitatem, quae alterius status instrumentum est. Plerumque autem in 63

ante Rusc. qui sequitur Regii conjecturam. Alm. *sunt* dare narratur (cf. 58. 7, 2, 5.). Verum esse singularem equidem vix dubito, sive interciderit inter *Reliqua aequitatis* vox ipsa *quaestio*, sive, quod potius, subaudiatur, ut fruatur genitivus statuum. cf. 3, 10, 4. Plurali *sunt* ipsa quoque sententia minus fit commoda, hunc in modum: „*Reliqua causae, jam pertinent ad aequitatem*“ nec quidquam sequitur nisi unum illud de iusto desiderio. Singularis *est* convenientiorem habet sensum: „*Jam (recensitis omnibus, quae prius debebant excuti) quaestio aequitatis reliqua est i. e. restat.*“ cf. femininum sine substantivo 5, 10, 105. *hab. magn. mom.* Sic Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Basil. quo acc. Gryph. *Reliqui m. m. h.* (quibus ascripsi et Caup.) *Tarv. h. e. m. m.* *qual. quae alt.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *quae* cum Alm. Voss: 2. Goth. et edd. ante Basil. Equidem verissimam cenfeo emendationem Gesneri omisso *quae* post *qual.* inserentis *et*, quod inde facillime excidebat. Ita conjectura erit instrumentum qualitatis, alterius status.

quae — instrumentum est. Conjecturam, quae hic fiat, non tam sua causa quam relate ad qualitatem moveri, ostendit scriptor, quomodo et supra 3, 6, 45. in scripti et voluntatis statu ait *conjecturam* aliquando accipi. Dum conjectura assequi co-

namur, quid, si testari voluisset, testaturus fuisset pater, id ipsum agimus, ut aequitatem exquiramus, quam secuturus fuisse videatur pater rustici. Ita fit, ut ad *aequitatem*, i. e. qualitatem (est enim aequitas species qualitatis, quae est genus) omnia

sine caularum *de aequitate* tractabitur, quia nihil libentius iudices audiunt. Aliquando tamen hunc ordinem mutabit utilitas: ut, si in jure minus fiduciae erit, aequitate iudicem praeparemus. Nihil habui amplius, quod in
 64 univcrsum praeciperem. Nunc eamus per singulas caularum judicialium partes, quas ut persequi ad ultimam speciem, id est, ad 596 singulas lites controversiasque non possum: ita de generalibus scribere licet, ut, quae in quemque statum frequentissime incidant, tradam. Et, quia natura prima quaestio est, *factumne* sit, ab hoc ordiar.

64. *de gen.* Turic. Guelf. Camp. in g. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Regius. Suspicio a Qui fuisse sine ulla praepositione: singulis quidem causis non licet scribere (scil. praepcepta) at generalibus licet. Nisi forte malis: *ita generalius*. Sed et ipsa Codd. scriptura ferri potest. cf. 7, 2, 15. *quemque*. Sic Turic. Guelf. Camp. (nisi quod hic *quemcunque*) Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Bødl. Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Basl. Obr. Reliqui *quem*. Male. cf. 4, 1, 46. *ab hoc*. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. Vall. et edd. ante Rusf. corrigente Regio, quocum reliqui *hac*. Contortius ad *quaestionem* relatum. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Voss. 2. *exordiar*.

haec redeat conjectura. Minus tamen perspicue qualitas appellatur instrumentum status, cum sit ipsa status. Expeditius est quod *persona* dicitur pertinere ad *instrumenta* qualitatis 3, 6, 25. quo loco hic utitur Capper. Quam varie *instrumenti* vocabulum ponat noster, vidimus ad 4, 2, 55. cf. hic *not. crit.*

63. *quia* — *audiunt*. Goth. (tac. Gesn.) et Campani, solorum; scriptura *qua* — *audiunt* longe elegantior videtur. Fortasse et quo repones.

mutabit utilitas. cf. 2, 13, 3.

64. *ad ultimam speciem*. cf. 7, 1, 25.

II. Conjectura omnis aut *de re*, aut *de animo* est. Utriusque tria tempora, *praeteritum*, *praesens*, *futurum*. *De re* et generales quaestiones sunt, et definitae, id est, et quae non continentur, et quae continentur. *De animo* quaeri non potest, nisi ubi persona est, et de facto constat. Ergo, cum *de re* agitur, aut, *quid factum sit*, in dubium venit, aut, *quid fiat*, aut, *quid sit futurum*: ut in generalibus, *An atomorum concursu mundus sit effectus? an providentia regatur? an sit aliquando casurus?* in definitis, *An parricidium commiserit Roscius? An regnum affectet Manlius? An recte Verrem sit accusaturus Q. Caecilius?* In judiciis *praeteritum tempus* maxime valet. nemo enim accusat, nisi quae facta sunt. Nam, et quae fiant, et quae futura sint, ex praeteritis colliguntur. Quaeritur et, *Unde quid ortum?* ut *pestilentia, ira deum, an intemperie coeli, an cor-*

1. et quae continentur. Omittunt Turic. Guelf. cum Alm.

2. fiat. Turic. Guelf. sit cum Goth. sit Jenf. Tarv. Ald. Omittit aut quid fiat Camp. et sic ortam censeo antiquitus vulgatam protinus aberrante oculo ad quid sit futurum.

aut, quid sit. Medium omittunt Jenf. et edd. ante Bad.

an sit al. Turic. Guelf. Camp. aut s. a. Jenf. (tac. Geln.) a. si a.

3. Nam, et quae. Omittunt et Turic. Guelf. Camp.

ira. Hoc omittere narratur Alm. habet Turic. (cf. 7, 1, 62. item hic 5.)

1. non cont. — cont. Non continentur ipsius in qua oriuntur rei finibus generales, continentur autem finitae.

2. Roscius — Manlius — Caecilius. Primum et postremum quaere in oratt. Ciceronis, medium vid. ad 5, 9, 15.

ruptis aquis, an noxio terrae halitu? Et, Quae causa facti? ut, Quare ad Trojam quinquaginta reges navigaverint, jurejurando adacti, an exemplo moti, an gratificantes 597 *Atridis?* quae duo genera non multum inter se distant. Ea vero, quae sunt *praesentis temporis*, si non argumentis, quae necesse est praecessisse, sed oculis deprehendenda sunt, non egent conjectura: ut, si apud Lacedaemonios quaeratur, *An Athenis muri fiant?* Sed et illud quod potest videri extra haec positum, conjecturae genus, cum de aliquo homine quaeritur, *quis sit?* ut est quaesitum contra Urbiniae heredes, *si is, qui tanquam filius petebat bona, Figulus esset, an Sosipa-*

facti. Turic. Guelf. Camp. *facit.*

4. *illud quod potest.* Sic Turic. Camp. cum Alm. *i. quidem p.* Guelf. Reliqui omittunt *quod.* haec. Sic Turic. Guelf. Reliqui *hoc*, quanquam Voss. 2. *haec dare* narratur, quem ego permutatum puto cum Alm.

positum. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. cum Voss. 2. Reliqui *propositum.* *quis sit.* Turic. Guelf. Camp. *quid s.* cum Goth. Vall. et edd. ante Venet. quo acc. Stoer. Chouet. Leid. Burm. *si is, qui.* Turic. Guelf. *si quis.* Alm. *quis qui* (cf. §. 3. 6.). *bona, Fig.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inferunt *Clusinius* jussu Philandri Castilionei.

3. *duo genera.* Scil. quaerendi *Unde quid ortum, et quae causa facti.*

4. *An Athenis muri fiant.* „Vid. Nep. 2, 7, 2.“ Geln.

Sed et — conjecturae genus. Illud quoque est conjecturae genus, quod, cum videatur alienum a reliquis hisce, malit fortasse aliquis referre ad

qualitatem. cf. §. 7. Malis fortasse pro *Sed* scribere *Est* (frequenti τῶν *est, et, sed* confusione). cf. §. 11.

si is, qui. Non dubito quin expungendum sit *si*, natum ex vicinis. cf. not. crit. Causam Urbinianam vide ad 4, 1, 11.

ter? nam et substantia ejus sub oculos venit, 5
 ut non possit quaeri, *an sit?* quomodo an
 ultra oceanum; nec, *quid sit?* nec, *quale sit?*
 sed, *quis sit?* Verum hoc quoque genus litis
 ex praeterito pendet, *An hic sit ex Urbinia
 natus Clusinius Figulus?* Fuerunt autem
 tales nostris etiam temporibus controversiae,
 atque aliquae in meum quoque patrocinium
 inciderunt. Animi conjectura non dubie in 6
 omnia tempora cadit, *Qua mente Ligarius
 in Africa fuerit? Qua mente Pyrrhus foedus
 petat? Quomodo laturus sit Caesar, si Ptole-
 maeus Pompejum occiderit?* Quaeritur per

5. *an ultra.* Ita Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2.
 et edd. ante Rusc. quo acc. Ald. Obr. Reliqui omittunt *an*
 corrigente Regio. Insuper *quaestio* ante *an.* in Goth.
 narrat Gesn. *sed, quis sit.* Turic. Guelf. s. *quod s.*
 cum Goth. Voss. 2. s. *quid s.* Camp. Nobiscum faciunt
 Jenf. et edd. ante Bad. exc. Rusc. quo acc. Gesn. Bip. Reli-
 qui ex conj. Regii s. *an quid s.*

5. *an ultra oceanum.* cf. 3, 8, 16.

quid — *quale.* Proprie jam non respicit ad „hominem,“ ut dici debeat *qualis* potius quam *quale*; sed cavet errorem, ne forte quis credat *quid* (finitionem) hic quaeri, neve *quale* (qualitatem), agnoscat autem *conjectura*, in hac quaestione: „*quis sit.*“

6. *Pyrrhus foedus.* cf. 2, 16, 7.

Ptolemaeus Pompejum. cf. 3, 8, 56.

Quaeritur — *qualitatem.* Quae jam est positurus, qua-

litatis quoque esse satiens, adjoicet illi *conjecturae* mentioni alteram *qualitatis*, sicuti modo 7, 1, 62. *conjecturam*, quam ibi designaret, pertinere ad qualitatem monebat. Sic et ubi de industria *qualitatem* tractat (c. libri huj. 4. §. 16. 41.), quantitatem tam quae modi sit quam quae numeri subjacere docet *qualitati*. Neque habuit male veterem orandi praeceptorem hujusmodi divisarum suae artis partium, ut hio *conjecturae* et *qualitatis*, conjunctio, ino confusio, ut jam pridem intel-

conjecturam et qualitatem circa modum, speciem, numerum, *An sol major, quam terra?* 598 *Luna globosa, an plana, an acuta?* *Unus mundus, an plures?* Itemque extra naturales quaestiones, *Majus bellum Trojanum, an Peloponnesium?* *Qualis clypeus Achillis?* *An unus Hercules?* In iis autem, quae accusatione ac defensione constant, unum est genus, in quo quaeritur et *de facto*, et *de auctore*. Quod interim conjunctam quaestionem habet, et utrumque pariter negatur: interim separatam, cum et, *factum sit, necne?* et, si de facto constet, *a quo factum sit?* ambigitur.

8 Ipsum quoque factum aliquando simplicem quaestionem habet, *an homo perierit?* aliquando duplicem, *veneno, an cruditate perierit?* Alterum est genus *de facto* tantum, cum, si id certum sit, non potest de auctore dubitari: tertium *de auctore* tantum, cum

6. *conj. et qualitatem.* Sic Turic. Guelf. Camp. (nisi quod hic *qualitate*) cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. qui *conj. qualitas*, e conjectura Regii. Mox a Badio inde *c. et quantitas et qualitas* ipso conjiciente. Alm. dare narratur *c. et qualitas* me quidem incredulo (cf. §. 5. 12.).

7. *Peloponnesium.* Ita Tarv. *peloponensium* Turic. Camp. cum Alm. Goth. et edd. ante Ven. quo acc. Ald. nisi quod hi. *peloponnesium*. Guelf. *peloponnesium*. Reliqui *Peloponnesiacum*, conjiciente Regio.

leximus. cf. 5, 14, 12. *move* in vetustissima scriptura.
 „Quaeritur circa modum“
 non minus recte dicitur
 quam „qu. de verbis (7, 1,
 „15.) de idoneo (7, 4, 39.)
 „inter duas leges“ (ib. 42.).
 Ita non cogimur quidquam

7. *unum est genus, scilicet conjecturae.* cf. §. 4. *Unum autem refertur ad alterum* §. 8.

factum constat; sed, a quo sit factum, in controversiam venit. Et, quod tertio loco posui, non est simplex. Aut enim reus fecisse tantummodo se negat, aut alium fecisse dicit. Sed ne in alterum quidem transferendi criminis una forma est. Interdum enim substituitur *mutua accusatio*, quam Graeci ἀντικατηγορίαν vocant, nostrorum quidam *concertativam*. Interdum in aliquam personam, quae extra discrimen iudicii est, transfertur, et alias certam, alias incertam. Et, cum in certam, aut in extrariam, aut in ipsius, qui perit, voluntatem. In quibus similis, atque 10 in ἀντικατηγορία, personarum, causarum, ceterorum comparatio est: ut Cicero, pro Varenio in familiam Ancharianam; pro Scauro circa mortem Bostaris, in matrem avertens

8. *factum constat.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *f. consiet* cum edd. ante Gryphi. Male.

fit factum. Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *f. f.* cf. 7, 1, 61. hic §. 18.

9. *extrariam, aut.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) inserunt *vitam* cum Alm. Bodl. Vall. Voff. 2. et edd. ante Bad. Pro *extrariam* Goth. (tac. Gesn.) et Voff. 2. *exemplariam*, quanquam prior *explariam*. cf. 7, 1, 55. hic §. 17. *perit.* Turic. Guelf. *petit* cum Goth. Voff. 2. Andr. Jenf. Tarv. Ald. Reliqui *perit* ante Bad. Sed Camp. nisi dormitavi, ipsum nostrum. Etiam §. 14. Turic. (a prima manu) et Alm. *perit*.

10. *matrem.* Turic. Guelf. Camp. *mortem* cum Goth. Voff. 2. Hic sensus ab *Et cum in certam* — ad *crimen facit*, nondum ad liquidum est perductus. Primum enim potest videri levius (quanquam ipse vix est ausus) expunxisse

9. *mutua accusatio.* cf. 7. 10. *matrem.* cf. not. crit. 1, 3.

11. crimen, facit. Est etiam illud huic contra-599
 rium comparationis genus, in quo uterque a
 se factum esse dicit: et illud, in quo non per-
 sonae inter se, sed ipsae res colliduntur, id
 est, non, *uter fecerit?* sed, *utrum factum sit?*
 Cum de *facto* et de *auctore* constat, de *animo*

Regius *vitam*, deinde nemo attendit, quomodo exempla coi-
 rent cum praecepto, denique *matrem*, repositum pro *mor-
 tem*, quod est in meis quidem scriptis, unde sit requiro. Et
 jactura quidem illa *totū vitam* non caret excusatione; quo-
 niam errori omnia sunt obnoxia loca, in quibus continuantur
 et stipantur literae I M A V nec reculat aut in abire in
vitam. Nec sine salebris est, quod „cum crimen transfertur
 „in *personam*, transfertur in *voluntatem*.“ Expectabas post
extrariam non quidem *vol.* sed iterum *personam*. Exempla
 autem qualia tandem nobis proponuntur? *Anchariana* *fa-
 milia* subit in locum *Vareni* (cf. 4, 1, 74.); ubi possis sane
 agnoscere „*extrariam* voluntatem non ipsius qui *perit*.“
 Sed *mater Bostaris* (modo hujus intelligatur mater) quod
 nobis sufficit exemplum *voluntate* sua *pereuntis*? Neque
 enim matris mors anquiritur, sed ipsius Bostaris. Geminus
 nostro locus est paulo infra §. 23. 24. ubi *voluntaria* pro-
 fecto est *mors*. Sed dubitare licet, an plane nostrum causa-
 rum genus voluerit repetere Qu. Vix mihi sufficio, sed
 proferam tamen, quae omnia tentans extudi. Si servos ha-
 beas interfectores utrobique et in *Vareno* et in *Bostare*,
 poterunt Anchariani esse alieni, Bostaris proprii *pereuntis*.
 Quod ut contingat, *mater* illa removenda est, cessura for-
 tasse nomini servili: *Myrto*, *Mithram*. Neque enim dubito
 quin *matrem* (pro *mortem* Codd.) invexerit aliena vetustissi-
 morum editorum curiositas. In prioribus legemus: „Et
 „cum in certam, aut in *extraria* *sitam* aut in ipsius qui
 „*perit* *voluntate*.“ *personam* *sitam* minus moror, quoniam
 servi intelliguntur; sed displicet *voluntate*, ubi expectabas
potestate. Deinde obstat tamen alter, quem dixi, locus,
 ubi „*sua manu* *pereunt*.“ cf. 5, 9, 11. De *Bostare* 5,
 15, 28.

11. Est etiam illud — ge- 1, 50. 7, 4, 9.
 nus. Structura est qualis 6,

quaeri potest. Nunc de singulis. Cum pariter negatur, hoc modo: *Adulterium non commisi. Tyrannidem non affectavi.* In caedis ac beneficii causis frequens est illa divisio, *Non est factum: et, si est factum, ego non feci.* Sed, cum dicimus, *Proba hominem occisum*, accusatoris tantum partes sunt: a reo nihil dici contra, praeter aliquas fortasse suspiciones, potest, quas spargere quam maxime varie oportebit: quia, si unum aliquid affirmaris, probandum est, aut causa periclitandum. Nam, ut, cum inter id, quod ab adversario, et id, quod a nobis propositum est, quaeritur, videtur utique alterum verum: ita everso, quo defendimur, reliquum

11. *pariter negatur.* Ita Turic. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Rusc. Reliqui inserunt *utrumque* jubente Regio. *Adult. non comm.* Turic. (a pr. manu) omittit *non* cum Alm. cf. 7, 1, 45.

12. *Nam, ut, cum.* Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Geln.) Camp. omittunt *ut* cum Alm. Voss. 2. *everso, quo.* Turic. e. *quod.* Alm. *averso quod* (cf. 6. 24.). Guelf. Camp. Obr. *ex averso quoque* (et hoc Turic.

Nunc de singulis. „Adhuc enim modo breviter, quid quaeri possit in causis conjecturalibus, proposuit. Nunc incipit retractare quae a §. inde 7. posuerat.“ Gelnus. *pariter negatur.* Opponit pariter negantem ei qui divisione utatur, quae est in hac ipsa §. Verbum facile subauditur ad hoc modo sive sit, sive ipsum, quod modo erat, *negatur.*

12. *a reo — potest.* Negat reus eum, qui sit mortuus, occisum; nec temere certum mortis genus designabit, ne forte teneatur quasi confessus, si hoc probare non potuerit, Respondet huic §. 13. „At cum quaerimus — nihil tertium est.“

videtur utique alterum verum. cf. 5, 10, 69. qui locus ut a nostro lucem accipit, ita huic vicissim ministrat.

- 13 est, quo premimur. At, cum quaerimus de ambiguis signis *cruditatis et veneni*, nihil tertium est: ideoque utraque pars, quod proposuit, tuetur. Interim autem ex re quaeritur, *veneficium fuerit, an cruditas?* cum aliqua ex ipsa citra personam quoque argumenta 600
- 14 ducuntur. Refert enim, *convivium praecesserit, an tristitia? labor, an otium? vigilia, an quies? Aetas quoque ejus, qui periit, discrimen facit. Interest, subito defecerit, an longiore valetudine consumtus sit?* Liberior adhuc in utramque partem disputatio, si tantum subita mors in quaestionem venit.
- 15 Interim ex persona probatio rei petitur, ut propterea credibile sit, *venenum fuisse, quia credibile est, ab hoc factum veneficium: vel contra. Cum vero de reo et de facto quaeri-*

quoque a sec. manu). Goth. Voss. 2. *everfo uno*. Tarv. Rusc. *ex adverso quo*. Jenf. Loc. Ven. *ex everfo quo*. Nostrum Vall. Ald. Bad. pr. item Gesn. nisi quod inserit *uno*. Reliqui, suadente Regio, *ex adverso unum est quo*.

defendimur. Turic. Guelf. Camp. *defensore* cum Goth. Alm. Voss. 2. Obr. *defenderenur* Vall. ref. Badio, me vix eredente. cf. 6, 2, 20. hic §. 24.

13. *tertium*. Guelf. *certum*.

14. *labor, an otium*. Turic. Guelf. Camp. *laborantium* cum Goth. Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxerit Regius, egregie. *periit*. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2. Obr. Reliqui *perierit*.

15. *de reo*. Turic. Camp. *de re* cum Alm.

14. *an tristitia*. Quantivis pretii est Philandri conjectura, praemittentis hisce vocem *laetitia*, de cujus veritate non dubito. Tum *conv.* accipies accusativum.

Liberior adhuc. Comparativo subjicitur *adhuc*, contra quam dixi ad 2, 19, 2. cf. 2, 10, 2. 8, 5, 34. 12, 10, 7.

tur, naturalis ordo est, ut prius factum esse accusator probet, deinde a reo factum. Si tamen plures in persona probationes habuerit, convertit hunc ordinem. Defensor autem prius negabit esse factum: quia, si in hac parte vicerit, reliqua non necesse habet dicere; victo superest, ut tueri se possit. Illic quoque, ubi *de facto tantum* controversia est, quod si probetur, non possit de auctore dubitari, similiter argumenta et ex *persona*, et ex *re* ducuntur, sed in unam facti quaestionem: sicut in illa controversia (utendum est enim et his exemplis, quae sunt discentibus magis familiaria), *Abdicatus medicinae studuit. Cum pater ejus aegrotaret, desperantibus de eo ceteris medicis, adhibitus, sanaturum se dixit, si is potionem a se datam bibisset.*

persona. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *personam* conjiciente Badio. *convertit.* Sic Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. et edd. ante Bad. exc. Camp. Reliqui *convertet.* cf. 7, 1, 61.

17. *utendum est enim.* Turic. *aut dum e. habet.* Guelf. *aut dum e. habet.* Proclivis error *ten habet pro enim.* cf. 7, 1, 48.

si is potionem. Turic. Guelf. *suspitionem cum Alm. si is* omittit Camp. *datam bibisset.* Turic. (a sec. manu) inserit *eum.* Guelf. inf. *cum.* An fuit *combibisset?*

15. *in persona.* Structura veteribus satis frequens, ubi solemus hodie vulgo usurpare *de pro in.* cf. F. A. Wolfius in Epistola ad Vatorum, ejus Annotationibus in Aristot. Rhetorica subjuncta p. 211. item 7, 4, 42.

17. *et his.* Non satis placet *et.* An erit: *etenim* (etiam hoc vocabulum alibi apud nostrum me reperire non inveni. cf. 7, 4, 5. De structura postponendi cf. Ern. ad Horat. Turf. p. 234.) — *est?* An: — *et hic?* De re cf. 5, 10, 96.

Pater, acceptae potionis epota parte, dixit, venenum sibi datum: filius, quod reliquum erat, exhausit: pater decessit: ille parricidii reus est. Manifestum, quis potionem dederit, quae si veneni fuit, nulla quaestio de auctore: tamen, an venenum fuerit, ex argumentis a persona ductis colligetur. Superest tertium, in quo factum esse constat aliquid: a quo sit factum, quaeritur. Cujus rei supervacuum est ponere exemplum, cum plurima sint hujusmodi judicia, ut, *hominem occisum esse manifestum sit, vel sacrilegium commissum: is autem, qui arguitur fecisse, neget.* Ex hoc nascitur ἀντιπαρηγορία. Utique enim factum esse convenit; quod duo invi-

epota. Goth. (tac. Gesn.) *pota* cum Voss. 2. cf. §. 9. 25.

18. *Manif. quis.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Basil. Reliqui inferunt *est*.

quae si veneni fuit. Haec habent etiam Turic. Guelf. (nisi quod hic fuerit) Camp. Absunt ab edd. a Badio inde ante Gesn.

tamen. Ita Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Gesn. Bip. Ille reposuit *tantum*, recipientibus reliquis.

ven. fuerit. Sic Turic. (nisi quod fuerat) Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Obr. Reliqui *f. v.* cf. §. 8. 26.

constat aliquid. Turic. *c. aliquod.* Cujus. Sic Turic. cum Obr. Reliqui *Ejus.*

ut, hom. — sit. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. Obr. Reliqui *ut si h. — est.* cf. 7, 1, 9.

enim. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui *hoc.* cf. §. 17. 7, 4, 5.

18. *quae si veneni fuit.* Si veneni non fuit potio, nullum factum (seu delictum) est, nec opus auctorem quaerere; neque enim datae potionis auctor requiritur, sed beneficium. Ita apparet, quare haec verba interjecerit scriptor, quae temere expunxit Regius.

tertium. cf. §. 15. 16.

cem objiciunt. In quo quidem genere cau-¹⁹
 sarum admonet Celsus, fieri id in foro non
 posse: quod neminem ignorare arbitror. De
 uno reo consilium cogitur etiam: et, si qui
 sunt, qui invicem accusent, alterum judi-²⁰
 cium praeferre necesse est. Apollodorus quo-
 que ἀντικατηγορίαν duas esse controversias di-
 xit: et sunt revera secundum forense jus duae
 lites. Potest tamen hoc genus in cognitionem
 venire senatus, aut principis. Sed in judi-
 cio quoque nihil interest actionum: simul de

19. uno reo. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Voss. 2. et
 edd. ante Rufc. Reliqui inserunt enim jubente Regio.

cog. etiam: et, si. Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante
 Ald. c. etiam si. Goth. (tac. Gesn.) cum Vall. nec dubito
 quin et Voss. 2. (cf. §. 12. 24.) Reliqui expungunt etiam,
 duce Regio. praesferre. Ita Turic. Guelf. (a sec.
 manu) Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Bodl. et edd. ante
 Stocr. (qui perferre cum Chonet. Leid.) quo acc. Gibl. pro-
 ferre Obr. sequentibus recentioribus, sed et Guelf. ita
 a pr. manu.

20. actionum: simul. Hic ausi sumus expungere omnium
 quidem librorum vocem utrum, quam natam suspicamur ex

19. De uno — etiam. Ipsa
 cogendorum judicium formu-
 la fert, ut non nisi de uno reo
 quaeratur in foro.

alterum — praesferre. Pro-
 nomen interpretare ut §. 12.
 „Unum horum, qui se invi-
 „cem accusatores profitentur,
 „alteri praeferant, accusato-
 „risque partibus solum fungi
 „jubeant iudices necesse est.“
 Sic omnis accusatio mutua
 excluditur foro. Perperam
 Gedoynus: „il faut — un
 „second jugement.“

20. cognitionem. cf. 3,
 10, 1.

Sed — actionum. Actiones
 hoc loco sunt orationes pa-
 tronorum, quae hoc potissi-
 mum vocabulo appellantur,
 quo clarius sit discrimen de-
 clamationum scholasticarum.
 Has igitur vel in ipso foro
 negat differre ab earum con-
 troversiarum declamationibus,
 in quibus sit mutua accusatio.
 Ut enim de uno tantum ferat-
 tur iudicium, pronuciari
 tamen simul de utroque, cum

utroque pronunciatur, etiam si de uno fer-
 21 tur. Quo in genere semper prior debet
 esse defensio: primum, quia natura potior
 est salus nostra, quam adversarii perniciēs:
 deinde, quod plus habebimus in accusatione
 02 auctoritatis, si prius de innocentia nostra con-
 fiterit: postremo, quod ita demum duplex
 causa erit. nam, qui dicit, *Ego non occidi*,
 habet reliquam partem, ut dicat, *Tu occi-*
disti: at, qui dicit, *Tu occidisti*, superva-
 cuum habet postea dicere, *Ego non occidi*. 602

praecedentis ultimis *onum*. cf. 6, 3, 68. hic §. 11. Turbat
 enim omnia. *pronunciatur*. Sic Turic. Camp. Goth.
 (tac. Gefn.) Reliqui *pronuncietur*, inter quos et Guelf.
etiamsi — *fertur*. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf.
 (tac. Gefn.) *an etiamsi d. u. f.* cum Bodl. Alm. Voss. 2. et
 edd. ante Ald. qui *an sententia si d. u. feratur* cum Basil. optante
 sic magis quam reponente Regio. Mox Badius, immemor
 solitae mutandi verecundiae: *an de uno seorsim*, ex sola
 conjectura, in cuius sententiam pedibus iverunt reliqui.
 Nos expungere *an sustinuerunt*, velut consulto insertum a
 librariis, qui casu modo incidissent in *utrum*. Ita *si* paulo
 ante §. 18. non inconsulto obtrusum, postquam *fit* abierat
 in *est*. Etiam §. 28. *tamen hoc* Turic. a pr. manu *t. an h.*
 21. *dicat* — *supervacuum*. Turic. Camp. *dicat t. o. va-*
cuum. Interposuit verba *at q. d. t. o.* Regius, dexterrime
 (cf. 5, 10, 14.), in quibus *at* solum potuit aliter scribi a
 Qu. cetera sunt necessaria. Omittunt ea Alm. Voss. 2. Vall.
 edd. ante Ald. Ipse omissionem in Guelf. notavi nullam
 (per errorem haud dubie) praeter *super*, quod et ibi deest
 ante *vacuum*, mire!

condemnato reo, qui se ad-
 versarii inculpatione tutatus
 erat, absolvatur suspitione
 accusator, et vicissim hoc
 causam non tenente reus ha-
 beat sibi tacite consentientes
 iudices, ut jam, si libeat, possit

alio iudicio petere accusato-
 rem. *Pronunciare* h. l. est
 animi sensus promere, *ferre*
 iudicis sententiam dare; ge-
 nerale alterum, alterum pro-
 prium.

Hae porro actiones constant *comparatione*:²² ipsa comparatio non una via ducitur. Aut enim totam causam nostram cum tota adversarii causa componimus, aut singula argumenta cum singulis. quorum utrum sit faciendum, non potest, nisi ex ipsius litis utilitate, cognosci: ut Cicero singula pro Vareno comparat in primo crimine: est enim superior, cum persona alieni cum persona matris temere comparetur. Quare optimum est, si fieri potuerit, ut singula vincantur a singulis: sed, si quando in partibus laborabimus, universitate pugnandum est. Sive invicem²³ accusant; sive crimen reus citra accusationem in adversarium vertit, ut Roscius in accusa-

^{22.} *quorum.* Turic. Guelf. Camp. *quarum.*
superior, cum. Turic. *f. enim.* Guelf. omittit *cum*, ut et edd. ante Ald. exc. Camp. Habent *cum* Goth. et Vall.
comparetur. Turic. Guelf. *compararetur* cum edd. ante Rusc. exc. Camp. Tarv. *comparatur* Goth. Per se quidem praeteritum ferri potest, si causa ipsa talis fuerit.

potuerit. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Reliqui *poterit.* cf. §. 29. *laborabimus.* Turic. *laboravimus.* Camp. *laboramus* cum Goth. Voss. 2.

^{23.} *est. Sive.* Turic. Guelf. Camp. inserunt *ut* cum Goth. Gesnerus *At* eruit inde; equidem in fine sensus totius *comparentur* scribendum censeo, neque enim placet abrupta illa ratio receptae scripturae.

^{22.} *porro.* Hic quidem oppositio nulla, sed transitus modo ad ulteriora. cf. 5, 13, 40.
est enim superior. „Haec „plane intelligi non posse arbitror: quod non extat illa „pro Vareno Tullii oratio.“

Gesnerus. In voce *superior* equidem Ciceronem intelligendum censeo, non *Varenum*, ut Capper.

^{23.} *est. Sive.* cf. not. crit. *Roscius.* Amerinum intellige, pro quo egit Cicero.

tores suos, quamvis reos non fecisset; sive in ipsos, quos sua manu periisse dicemus, factum deflectitur: non aliter, quam in iis, quae mutuam accusationem habeant, utriusque partis argumenta inter se comparantur.

24 Id autem genus, de quo novissime dixi, non solum in scholis saepe tractatur, sed etiam in foro. Nam id est in causa Naevii Arpiniani solum quaesitum, *Praecipitata esset ab eo uxor, an se ipsa sua sponte jecisset?* 603 Cujus actionem equidem solum in hoc tempus

24. *Naevii Arpiniani.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. Andr. *N. Appiniani* Jenf. cum edd. antè Gryph. (nisi quod Rusc. *Appiani*) qui *N. Apruniani* cum edd. ante Burm. qui *N. Aproniani* cum recentioribus.

Praecipitata. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. probante Burm. reliqui *Praecipitatane.* *Cujus.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. qui recepit primus Regii conjecturam *quam.*

equidem. Turic. (a pr. manu) et *quaedam.* Alm. qui-

24. *novissime dixi.* „Tum hic, tum supra 5. 9.“ Gesn.

Naevii Arpiniani. Taciti locus Ann. 4, 22. ubi *Apronia* Plautii Silvani uxor a marito in praecipua jacta, ipso causante mortem sponte sumfisse fingitur, sub Tiberio anno post Christum 24, *similem non eandem rem* narrat, ut rectissime monet ibi summus Lipsius. Naeviana haec causa bonis argumentis a Dodwello (§. 17. *Annual. Qu.*) assignatur 70 post Christum anno, cum Qu. 28 aetatis suae ageret. *Actionem*

autem, id quod animadvertit Gesnerus, cum dicat orationem suam Qu., non est cogitandum de *declamatione* (cf. modo ad §. 20.) qua vetus illa *Aproniae* causa repetita fuerit in schola. Quae cum ita sint, apparet summa Burmanni levitas, Tacito et nostro eandem causam narratam sibi persuadentis, eique opinioni fulciendae nihil non novantis in loco nostro. Praeter temporis enim rationes manifestae sunt plurimae rei utriusque differentiae. *equidem.* cf. not. crit.

emiseram, quod ipsum me fecisse ductum juvenili cupiditate gloriae fateor. Nam ceterae, quae sub nomine meo feruntur, negligentia excipientium in quaestum notariorum corruptae, minimam partem mei habent. Est et alia duplex conjectura, huic ἀντιματη-²⁵ γογία diversa, de praemiis; ut in illa controversia, *Tyrannus suspicatus a medico suo datum sibi venenum, torfit eum: et, cum is dedisse se negaret, arcessit alterum medicum: ille datum ei venenum dixit, sed se antidotum daturum: et dedit ei potionem, qua epota ty-*

dam. (cf. §. 12. 31.) Censeo a Qu. esse et quidem, non equidem. *ips. me fec. d.* Turic. (a pr. manu) *i. effcis eductum.* Guelf. Camp. *i. effecisse seductum cum Turic.* (sec. manu) Goth. 2. et edd. ante Ald. *me f. sed.* omisso *ips.* Goth. 1. Voss. 2. Vall. (cf. §. 19. 55.) *i. f. sed.* Bad. cum edd. ante Obr. qui *i. me f. sed.* Ald. *i. f. ductum* cum Burm. et recentioribus. Nostrium probat Gesnerus. cf. 7, 1, 60.

juvenili. Turic. *juvenali.* *feruntur.* Turic. *fecerit.*

25. *alia.* Voss. 2. *ipsa* solus. Velim pluribus cognitoribus vindicari hanc scripturam, quae tamen ne in Goth. quidem comparet. (cf. §. 17. 26.) ἀντικ. *diversa.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Reliqui inserunt *non*, conjiciente Regio. cf. 7, 1, 59. hic 35.

is dedisse. Sic Turic. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Obr. Reliqui *id d.* *se neg.* Turic. *semper n.* cum Alm. Sed ille a sec. manu *se pernegaret* egregie. *epota tyrannus.* Omittit Goth. (tac. Gesn.) *epotata t.* Turic. Guelf.

notariorum. vide Brissonium de V. S.

25. *Est et alia.* cf. not. crit.

ἀντιματ. *diversa.* Materiae causa diversam vocat, quoniam est de praemiis contro-

versia, ἀντιματηγογία de poena. cf. 3, 10, 4.

Tyrannus suspicatus. „Vide „Sopatrum in Rhett. ed. Al- „din. T. 2. p. 187.“ Capper. *se negaret.* cf. not. crit.

ramus decessit. De praemio duo medici contendunt. Nam, ut illic factum in adversarium transferentium, ita hic sibi vindicantium personae, causae, facultates, tempora, 26 instrumenta, testimonia comparantur. Illud quoque, etiamsi non est ἀντικατηγορία, simili 604 tamen ratione tractatur, in quo citra accusationem quaeritur, utrum factum sit. Utraque enim pars suam expositionem habet, atque eam tuetur: ut in lite Urbiniana petitor dicit, Clusinium Figulum filium Urbiniae, acie victa, in qua steterat, fugisse: jactatumque casibus variis, retentum etiam a rege, tandem in Italiam ac patriam suam Marginos venisse, atque ibi agnosci: Pollio contra, servisse eum Pisauri dominis duobus, medicinam factitasse, manumissum alienae se familiae venali immiscuisse, ac rogantem, ut eis servi-

26. *etiamsi.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. a Gryph. inde ante Burm. qui *etiam* per sphaelma. Reliqui *etfi. simili tamen.* Turic. *similia* cum Alm. Voss. 2. (ref. Burm.) sed Goth. Guelf. omittunt *tamen* (cf. §. 25. 28.) quae et Turic. sec. manus. *suam exp.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *e. f.* cf. §. 18. 40.

26. *utrum factum sit.* cf. §. 11.

Marginos. „Ignotus mihi „locus ille, neque in Italia „tali nomine urbem reperire „potui. *Marcina* in Picentinis fuit, de qua Cluver. „Ital. antiq. l. 4. c. 6.“ Burmannus.

ut eis serviret. „Quibus? „difficile dictu; praesertim

„cum ignota sint reliqua causae. Sed si ponas, ex proximo *serviret* sibilum adhaesisse voci *ei*, commode intelligas Urbiniam, cui ideo voluerit servire homo, ut subrepere facilius in nomen et gentem alienam posset.“ Gesnerus. Longe deterior emendatio, et ipsa ex ingenio, ut videtur, facta Ob-

ret, *entum*. Nonne tota lis constat duarum 27
 causarum comparatione, et conjectura du-
 plici atque diversa? Quae autem accusantium
 ac defendentium, eadem petentium et inſitiam-
 tium ratio est. Ducitur conjectura primum
a praeteritis. In his sunt *personae, causae,*
consilia. Nam is ordo est, ut *facere voluerit,*
potuerit, fecerit. Ideoque intuendum ante
 omnia, qualis sit, de quo agitur. Accusa- 28
 toris autem est efficere, ut, si quid objecerit,
 non solum turpe sit, sed etiam crimini, de
 quo est iudicium, quam maxime conveniat.
 Nam, si *reum caedis, impudicum vel adulte-*
rum vocet, laedat quidem infamia: minus
 tamen hoc ad fidem valeat, quam si *audacem,*
petulantem, crudelem, temerarium ostende-
 rit. Patrono, si fieri potuerit, id agendum 29
 est, ut objecta vel neget, vel defendat, vel
 minuat. proximum est, ut a praesenti quae-

27. *ac def.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Re-
 liqui atque d. *voluerit.* Turic. *voluit.*

28. *de quo est.* Ultimum omittit Turic. Camp.
laedat. Goth. (tac. Gesn.) *laedet* cum Voss. 2. cf. 26. 31.

29. *potuerit.* Ita Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.)
 cum Voss. 2. Obr. et edd. ante Bad. Omittit Patrono —
potuerit Camp. Reliqui *poterit.* cf. §. 22.

recliti *uti serviret*. Haerco
 praeterea in voce *alienae*.
 Qualis est „familia venalis
 „aliena?“ Non igitur sui do-
 mini, a quo erat manumif-
 sus? Sed id huc quidem fa-
 cere non videtur. An erat
alicui?

27. *atque diversa.* An fuit
eaque diversa? quoniam *at-*
que ante consonantem.
personae — consilia. Haec
 tria ad solam *voluntatem* vi-
 dentur spectare, si quis con-
 ferat §. 44. ubi est „Excussa
 „prima parte *an voluerit.*“

stione separet. Sunt enim pleraque non solum dissimilia, sed etiam aliquando contraria: ut, si reus furti *prodigus* dicatur, aut *negligens*. Neque enim videtur in eundem et
 50 contentus pecuniae, et cupiditas cadere. Si deerunt haec remedia, ad illa declinandum est, non de hoc quaeri, nec eum, qui ali- 605
 quando peccaverit, utique commisisse omnia: et hanc fiduciam fuisse accusatoribus falsa ob-
 jiciendi, quod laesum et vulneratum reum
 51 speravere hac invidia opprimi posse. / Alia propositio est accusatoris, contra quam loci oriuntur. Saepe a persona prior ducit argu-
 menta defensor, et interim *generaliter*, *Incredibile esse, a filio patrem occisum, ab im-*

30. *hac — posse.* Turic. Guelf. haec — *posset.* Jenf. hic — *posse.*

31. *prop. est.* Turic. Guelf. Camp. *propositione* cum Alm. Goth. Voss. 2. Pro *Alia* Goth. Voss. 2. *talia.*

contra quam. Turic. a pr. manu c. *qua.*

prior — def. Haec Ald. cum edd. ante Obr. omittit ex levi Regii conjectura. MSS. habent etiam Vall.

patr. occ. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. *virum occ.* Jenf. (err. Gesn.) cum edd. ante Ald. quo

29. *negligens.* Non attentus ad rem. vide Graev. ad Cic. Epist. ad Fam. 3, 8. indicante Burm.

30. / *speravere.* „vid. leg. „*speraverint.*“ Gesnerus. Nec multum proficit cum Camp. legere *qui pro quod.*

31. *Alia — oriuntur.* Hic ego plane probandam censeo emendationem a Gesnero pro-

positam: „Alii a propositione „accusatoris contraque [loci „oriuntur.“ Modo teneas a dici loco τῆς pro. Adhuc personam rei tractatam nobis ostenderat Qu. sed ita, ut extra causam peterent actores, pro ea vel contra eam dicenda. Nunc ex ipsa criminis propositione, veluti hac: Roscius patrem occidit, locos duci monet. cf. not. crit.

*peratore proditam hostibus patriam. Facile respondetur, vel, quod omnia scelera in malos cadant, ideoque saepe deprehensa sint: vel, quod indignum sit, crimina ipsa atrocitate defendi. Interim proprie; quod est varium.*⁵² Nam dignitas et tuetur reum, et nonnunquam ipsa in argumentum facti convertitur, tanquam inde fuerit spes impunitatis: perinde paupertas, humilitas, opes, ut cuique ingenio vis est, in diversum trahuntur. Probi⁵³ vero mores, et anteactae vitae integritas, nunquam non plurimum profuerint. Si nihil obijcietur, patronus quidem in hoc vehementer incumbet: accusator autem ad praesentem quaestionem, de qua sola iudicium

accedere narratur Alm. (cf. §. 24. item hac §.) Ald. ex conj. Regii inferit *ab uxore virum* cum recentioribus.

ideoque. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *ideo, male.* *indignum.* Turic. Guelf. Camp. *ingenium* cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Nostra ex hujus ni fallor conjectura, quae non dubito quin vera sit, etiamsi Burmannus censet *ingenium* non male hic usurpari pro *ingeniosum.* *defendi.* Turic. Guelf. Camp. *defendit* cum Goth. *defendet* Alm. (cf. hac §. item 40.) Voss. 2. (cf. §. 23. 42.)

32. *impun. perinde.* Quod hic inserunt reliqui *sed*, omittit Turic. cum Obr.

33. *profuerint.* Camp. *profuerit.* Goth. *profuerunt.* Placet.

indignum. cf. not. crit.

32. *ut cuique — vis.* Factor hoc contorte structum mihi videri. Malim aut *ingenii*, aut *ut quisque ingeniosus est.*

33. *patronus — incumbet.*

„Ut pro L. Murena.“ Burm. Parum recte adhibitus locus. Neque enim incumbit Cicero (cap. 5.) in silentium accusatorum de vita anteacta Murenae, sed eorum reprehensionem diluit.

fit, cognitionem alligabit, dicens, *neminem non aliquando coepisse peccare*, nec per
 34 ἐγκαίνια ducendum scelus primum. Haec in 606
 respondendo. Sic autem praeparabit actione
 prima iudicum animos, ut noluisse potius
 obicere, quam non potuisse, credatur. Eo-
 que satius est, omni se anteactae vitae absti-

alligabit. Guelf. *allegabit* cum Jenf. et edd. ante Obr. exc. Bad. Sed Turic. Goth. Camp. et Alm. Voff. 2. Vall. nobiscum. *neminem* — *aliqu.* Turic. Guelf. omit-
 tunt *non* (cf. §. 25. 42.). Camp. ponit post *aliqu.*

per ἐγκ. Sic Turic. (nisi quod latt. litt.) cum Alm. et Vall. (a sec. manu.) Sed Guelf. Camp. *pro ἐγκ.* cum Goth. 1. 2. (qui et *ducendus*) Voff. 2. Vall. (hoc a pr. manu) et edd. ante Bad. quo acc. Bas. Conjicit Gallaeus *pro encaenio* i. e. tirocinio, Burm. *per encomia*, Gesu. *pro encomio.* Obr. dat *proscenia*, quod quomodo interpretetur, ipse viderit, sicut et modo pro *nem. non al.* haec: „neminem „mali quando coepissent *spectare*“ (hoc quidem e libris, ut Turic. Alm.) „nec proscenia“ cet. Nam haec est summa levitas mutandi, si maxime aliqua sententia potest dispici. Vide et Steph. in Indice Thesauri, unde sua Gallaeus.

34. *Haec.* Sic Turic. cum Goth. Voff. 2. Obr. Reliqui *Hoc.*

neminem non — coepisse.
 „Nemo repente fuit turpissimus.“ Juvenalis 2, 85.

per ἐγκαίνια — primum.
 Haec cum sit probatissimorum librorum scriptura, ab ea recedendum non putavi, etsi nec ipse magis quam Gesnerus novi Romana *encaenia.* Acquievit tamen in vocabuli insolentioris usu Turnebus ille verus Advers. 12, 11. Sententia expedita et suo se acumine commendans prae ceteris, quaecunque extun-

duntur varie tentando loco. Cum risu quodam Sardonio impudentia exprobratur, si quis, quoniam reus pro quo causam dicit, nihil antea deliquerit, primum hoc, quod negari non possit, scelus quasi dedicatione quadam ut recens perfectum opus praeclarum celebrandum nec potius vindicandum putet. Quod enim Turnebus l. c. de occultando scelere dictum censet, id locum habere crederem, si duci scriberetur, non *ducendum.*

nere convicio, quam levibus aut frivolis aut manifesto falsis reum incessere, quia fides ceteris detrahitur: et, qui nihil objicit, omis-
 sisse credi potest maledicta, tanquam super-
 vacua; qui vana congerit, confitetur vanum
 in antea actis argumentum, in quibus vinci,
 quam tacere, maluerit. Cetera, quae a per-³⁵
sonis duci solent, in argumentorum locis ex-
 posuimus. Proxima est *ex causis* probatio:
 in quibus haec maxime spectantur, *ira, odium,*
metus, cupiditas, spes: nam reliqua in ho-
 rum species cadunt. Quorum si quid in reum
 conveniet, accusatoris est efficere, ad quid-
 quid faciendum causae valere videantur, eas-
 que, quas in argumentum sumet, augere.
 Si minus, illuc conferenda est oratio, aut ali-³⁶
 quas fortasse latentes fuisse, aut nihil ad rem
 pertinere, cur fecerit, si fecit: aut etiam
 dignius esse odio scelus, quod non habue-
 rit causam. Patronus vero, quoties poterit,

qui nihil. Turic. quod n. idem a sec. manu Guelf.
 Camp. quia n. cum Jenf. Tarv. Correxerit Regius.

35. horum. Guelf. Camp. has cum Goth. et edd. ante
 Obr. turpiter redeunte Capper.

34. levibus aut. Unice placet Cod. Guelf. reponens *atque* pro *aut*.

vanum — *argumentum*. Orationis consilium flagitat *unum* pro *vanum*.

35. *exposuimus*. Lib. 5. cap. 10. §. 25 — 32.

efficere, ad. Inferendum ut

deficientibus licet libris omnibus. Nihil esse tam atrox, quo non causis impellatur humana natura, ostendet actor, praefertim *ira* — *spe*, quas quidem solas tractat, quoniam „cadunt omnia in horum „species.“ *Ad* insequens (scribi solitum et *at*. cf. 1, 7, 5.) hauriebat voculam *ut*.

instabit huic loco, ut nihil credibile sit factum esse sine causa. Quod Cicero vehementissime multis orationibus tractat: praecipue tamen pro Vareno, qui in omnibus aliis premebatur: nam et damnatus est. At, si proponitur, *Cur factum sit*, aut falsam causam, aut levem, aut ignotam reo dicet. Possunt esse aliquae interim ignotae: *An heredem habuerit, an accusaturus fuerit, eum a quo dicitur occisus?* Si alia defecerint, non utique spectandas esse causas: nam quem posse reperiri, qui non metuat, oderit, speret? plurimos tamen haec salva innocentia facere. Neque illud est omittendum, non omnes causas in omnibus personis valere. Nam, ut alicui sit fu-

36. *instabit.* Turic. (a pr. manu) *instatuit* cum Alm. in omnibus aliis. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Sed a sec. ille manu in o. malis et sic Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. in o. publicis m. Obr. leviter. Reliqui o. m.

37. *ign. reo.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) inferunt *pro* cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Basil. Expunxit Regius. Sententia sane melior. Intelligas tamen veterem illam scripturam utcunque: Patronus causam, quam docuerit falsam, levem, ignotam, in utilitatem rei convertet, i. e. „pro reo esse dicet.“

37. *At, si proponitur.* Si vero est in ipsa accusatoris propositione designata causa aliqua patrandi sceleris.

An heredem habuerit. Quae causa fuerit haec occidendi? Maxima profecto, si reum ipsum heredem instituerit defunctus, isque noluerit diu-

tius expectare hereditatem. cf. 5, 12, 5. Hoc ut intelligatur, *eum* junges utrique sententiae, quod interpungendo demonstrare conatus sum. Inter *possunt esse*, malis sane inseri enim, sine qua conjunctione salebrosior videtur oratio.

randi causa paupertas, non erit idem in Curio Fabricioque momentum. *De causa prius*, 39 an de persona dicendum sit, quaeritur: varieque est ab oratoribus factum: a Cicerone etiam praelatae frequenter causae. Sed mihi, si neutro litis conditio praeponderet, secundum naturam videtur incipere a persona. Nam hoc magis generale est, rectorque divisio, *An in nullo crimen credibile, an in hoc.*

38. in Curio. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum Voss. 2. et edd. ante Basil. quo acc. Obr. Reliqui inserunt *T. prave, M' enim: cf. Drakenb. ad Liv. 45, 38, 11.*

39. frequenter. Sic Turic. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. reliqui frequentissime. *si neutro — praeponderet.* Turic. *sine ulro litis conditio praeponeret* cum Alm. Ille a sec. manu *si sine ullo litis convitio praeponeret* cum Bodl. et Guelf. nisi quod hic *praeponetur*, it. Goth. qui *praeponeretur* (err. Gefn.) Camp. *si sine ullis litis convicio praeponentur.* Alii aliter. Nostrum prius Gryph. (1544.) *videtur incip.* Turic. (a sec. manu) Goth. (tac. Gefn.) Obr. *videretur i.* *An in nullo — an in hoc.* Turic. *a. nullum — an hoc* cum Alm. Sed a sec. manu ille *aut*

39. magis generale. Potest enim in omni lite hoc usurpari, cum causarum aliae in aliis cadant. cf. §. 41.

rectiorque divisio. Divisio *rectior* dici videtur eodem modo quo *simplicior, manifestior.* Si causae natura prima tractetur, difficilius fuerit ab una argumentatione progredi ad alteram. Id vero perpetuum est, et recte fieri ab unoquoque auditore agnoscitur, ut primo quaeratur,

an nullus plane sit homo, in quo tale crimen possit credi, deinde, an hic, qui nunc est reus, sit talis; quas esse de persona quaestiones facile apparet, quanquam priorem illam possit aliquis trahere ad tractationem rei, cum si nullus homo censeatur hoc facturum, facti ipsius naturam in causa esse, necesse sit. Sed ne cogitat quidem noster nunc de personae et rei, verum de personae et causas facti divisione.

40 Potest tamen id ipsum, sicut pleraque, vertere utilitas. Nec tantum causae voluntatis sunt quaerendae: sed interim et erroris, ut *ebrietas, ignorantia*. Nam, haec ut in qua-⁶⁰⁸ litate crimen elevant, ita in conjectura
41 premunt. Et persona quidem nescio an nunquam, utique in vero actu rei, possit incidere, de qua neutra pars dicat: de causis frequenter quaeri nihil attinet, ut in *adulteriis*, ut in *furtis*: quia illas per se ipsa
42 crimina secum habent. Post haec intuenda videntur et consilia; quae late patent, *An credibile sit, reum sperare, id a se scelus effici*

nullum — aut hoc, et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. Mox Regio jubente *aut in nullo — aut in hoc*. In hac scriptura non est vera divisio; neque enim seorsim haec possunt tractari sibi invicem succedere. In nostra ratione prior est generalis humanae naturae exquisitio, mox propria ejus, qui nunc est reus: *in utrobique excidebat* facillime post *an* (cf. 6, 3, 6.) quo hausto jam secure jungentes librarii *nullum* scribebant pro *nullo*. (cf. 7, Praef. 2. 7, 4, 18.)

40. *pleraque*. Turic. Guelf. Camp. *plerumque* cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. pr. Correxerit Regius. *erroris*. Turic. (a sec. manu) Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *errores*. *obr. ign.* Sic Turic. cum Obr. Reliqui inferunt *et. haec ut*. Ita Goth. (tac. Gesn.) (an Guelf.?) cum Voss. 1. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Basil. Reliqui *u. h.* (cf. §. 26. 42.)

elevant. Turic. *elabant*. Alm. *elabant*. (cf. §. 31. 47.) Ille a sec. manu *dabant*. Guelf. *dabunt*.

41. *nunquam*. Sic Camp. Reliqui *unquam*. cf. 6, 3, 6. *vero*. Guelf. Camp. *uno* cum edd. praeter Obr. et Gesn. Bip. *ut in f.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Gryph. Reliqui omittunt *ut*, Obr. etiam *in*.

42. *sperare*. Malim *sperasse*, quod et res ipsa cogit, et mox in *videretur* usus imperfecti.

posse? an ignorari, cum fecisset? an, etiam si ignoratum non esset, absolvi, vel poena levi transigi, vel tardiore, vel ex qua minus incommodi consecuturus, quam ex facto gaudii videretur? an etiam tanti putaverit, poenam subire? Post haec, An alio tempore, et aliter facere, vel facilius, vel securius potuerit? ut dicit Cicero pro Milone, enumerans plurimas occasiones, quibus ab eo Clodius impune occidi potuerit. Praeterea, cur potissimum illo loco, illo tempore, illo modo sit aggressus (qui et ipse diligentissime tractatur pro eodem locus): an etiam si nulla ratione ductus est, impetu raptus sit, et absque sententia? (Nam vulgo dicitur, Scelera non habere consilium.) an etiam consuetudine peccandi sit allectus? Excussa prima parte, An voluerit? sequitur,

42. non esset. Turic. e. n. cum Vall. ut videtur (cf. §. 40. 49.). Omittunt non Jenf. et edd. ante Ald. (cf. §. 35. 51.) putaverit. Goth. et Voss. 2. putavit. Nequam consortium! (cf. §. 51. 51.)

43. facilius. Turic. Guelf. Camp. facile cum Voss. 2. potissimum illo. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 2. Goth. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. Bip. Reliqui inferunt in.

tanti putaverit. Non nimiam putaverit poenam, qua subeunda commodum illud sibi pararet, quod crimine petebat. cf. 1, 6, 38. not. crit.

43. Cicero pro Milone. „C. 14. et 15. quem locum „ita concludit c. 16. Quem „igitur cum omnium gratia no- „luit, hunc voluit cum aliquo-

rum querela? quem jure, „quem loco, quem tempore, „quem impune non est ausus: „hunc injuria, iniquo loco, „alieno tempore, periculo ca- „pitis, non dubitavit occi- „dere?“ Gelsnerus.

44. voluerit — potuerit. cf. 5, 10, 50. in quo capite et de personis et causis.

An potuerit? Hic tractatur *locus, tempus*, ut furtum in loco cluso, frequenti; tempore vel diurno, cum testes plures; vel nocturno, 45 cum major difficultas. Inspiciuntur utique difficultates, occasiones, quae sunt plurimae, 609 ideoque exemplis non egent. Hic sequens locus talis est, ut, *si fieri non potuit*, sublata lis sit: *si potuit*, sequatur quaestio, *An fecerit?* Sed haec etiam ad animi conjecturam

44. *cluso*. Sic MSS. et Camp. Reliqui *clauso*. cf. 1, 10, 43. 6, 3, 50. 9, 4, 72. 110. Mox Bad. omnium primus inferit *vel recluso*, deinceps Gryph. cum recentioribus et hoc et post *frequenti* insuper *vel solo*. Nos sequimur Codd. et primos edd. (de Goth. Jenf. tac. Gesn.) quo redit Basil.

45. *diff. occas.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. Reliqui, jubente Regio, inferunt *et*. cf. §. 40.

loco — *frequenti*. Optarunt VV. DD. hisce appositis respondere contraria, ut loco *cluso* redderetur *reclusus*; *frequenti*, *solus*. Sed nihil egit Qu. nisi ut ostenderet difficultatem furandi, quod in altera parte, temporis tractatione, itidem fecit. Posuit enim ejusmodi ibi contraria, *diurnum, nocturnum*, in quorum utroque sua essent furti peragendi impedimenta. Neque tollitur hoc quod disputavimus ea, quae mox inferitur, voce *occafiones*, quae opponitur sane *difficultatibus*, nec tamen cogit, ut in prioribus quoque utramque partem argumentationis voluerit in exemplo ponere.

45. *utique*. Hoc adverbio significat, quid in universum fiat in hoc genere; quo omne redeat praeceptum. Ne quis forte tentet *ubique*. cf. 3, 6, 8.

sequens. i. e. secundus (cf. 4, 5, 13.), is igitur: *an potuerit*. vide ordinem locorum tractandorum §. 27.

haec — *pertinent*. Haereat aliquis in plurali. Sed respicit Quintilianus ad duo ista *potuit fieri, non potuit*; quare et mox subjecit „et ex „his.“ Singularem poterat male quis referre ad quaestionem: *An fecerit*, cujus nondum hic ulla tractatio, sed sequendi modo §. Cf. ad rem ipsam 5, 10, 50.

pertinent: nam et ex his colligitur, *An speraverit?* Ideo spectari debent et instrumenta, ut Clodii ac Milonis comitatus. Quaestio, *An*⁴⁶ *fecerit*, incipit a secundo tempore, id est, praesenti, ac deinde conjuncto: quorum sunt *sonus, clamor, gemitus; insequentis latitatio, metus, similia*. His accedunt signa, de quibus tractatum est. *Verba* etiam et *facta*, quaeque antecesserunt, quaeque insecuta sunt. Haec aut nostra sunt, aut aliena. Sed verba⁴⁷

46. *conjuncto: quorum*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui, Regio jubente, inserunt *hoc est insequenti*. *insequentis*. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui *insequenti* et hoc edd. quas modo demonstravi omittunt hoc loco.

47. *verba nobis magis*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 2. Goth. Reliqui omittunt *nobis*.

46. *praesenti, ac deinde conjuncto*. Haec duo, *praesens* et *conjunctum*, de una temporis parte dici, quam nos vulgo appellamus *praesens tempus*, dubitari nequit, si quis conferat 5, 10, 45. 94. Improbaret noster divisionem illam, quam faciebant quidam, praesentis in *junctum* et *adhaerens*. Quorum natura similis praesenti esse *junctum* quam *adhaerens* exempla docent l. c. Hic tamen memor aliquatenus divisionis ejusdem, ut effugeret cavillationem eorum, qui *clamorem* ad *praesens tempus* pertinere essent negaturi, adjecit *con-*

junctum praesenti, integrum secundum, quod ait, tempus una comprehensurus. In qua appellatione variavit tamen hoc, securior vocabulorum artis, ut nunc quidem *deinde conjunctum* vocaret, quod supra (5, 10, 45.) *adhaerens*. Neque enim, qui modo diligenter voluerit attendere, ignorabit quisquam *deinde conjunctum* aliter hic dici quam *junctum* illis, quos demonstravi, locis.

insequentis. Facile subaudias *sunt*. Res ipsa plane cognoscitur inspiciendo priorem tractationem 5, 10, 45. *tractatum est*. Lib. 5. c. 9.

nobis *magis* nocent, aut *minus*. Magis nocent, et minus profunt nostra, quam aliena: magis profunt, et minus nocent aliena, quam nostra. Facta autem interim magis profunt nostra, 610 interim aliena: ut, si quid, quod pro nobis fit, adversarius fecit: semper vero magis no-
 48 cent nostra, quam aliena. Est et illa in verbis differentia, quod aut aperta sunt, aut dubia. Seu nostra seu aliena sunt, infirmiora in utrumque sint necesse est dubia: tamen nostra saepe nobis nocent, ut in illa controversia: *Interrogatus filius, ubi esset pater, dixit, Ubique est, vivit. at ille in puteo mortuus*
 49 *est inventus.* Aliena, quae sunt dubia, nunquam possunt nocere, nisi aut incerto auctore, aut mortuo. *Nocte audita vox est, Cavete*

nocent, et minus. Absunt a Turic. Guelf. Camp. ut et Goth. Alm. (nisi quod huic Burin. tribuit inter *magis* et *profunt* haec *nocent minus magis*, me quidem incredulo, cf. §. 40. 7, 3, 1.) edd. ante Ald. Inseruit nostra Regius, necessario (cf. §. 21.).

48. *est dubia.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) omittunt *est* cum edd. ante Gryph. male.

nobis. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. et edd. ante Ald. Reliqui *magis*, mutante Regio.

49. *vox est.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *e. v.* (cf. §. 42. 50.) *Cavete.* Turic. Guelf.

47. *nocent, aut.* Vix posse carere videtur locus iis, quae docte hic inferi velit Gesnerus, et *profunt*. Neque enim de *nocendo* solo agitur in sequentibus.

48. *in utrumque.* nocendum et juvandum.

Ubique est, vivit. „Quid hic dubium? Puto vivit:

„quod etiam bibit potest intelligi. Non vivebat in puteo pater, sed biberat. Perpetua literarum *b* et *v* confusio nemini non notata, qui libros antiquos tractavit: in primis vero his, qui Pandectas Florentinos versarunt.“ Gesnerus.

49. *Cavete — Interrogatus.*

tyrannidem; et, *Interrogatus, cujus veneno moreretur, respondit, Non expedit tibi scire.* Nam, si est, qui possit interrogari, solvet ambiguitatem. Cum autem dicta factaque nostra ⁵⁰ defendi solo animo possint, aliena varie refutantur. De uno quidem maxime genere conjecturalium controversiarum locuti videmur, et in omnes aliquid ex his cadit. Nam *furti,*

caveto cum Goth. et edd. (de Jenf. tac. Gesn.) ante Obr. quo redit Capper. Ipse Camp. abire a Gesnero non notavi. Burm. ex Voff. 2. *cavete* affert. *tyrannidem.* Jenf. *tyrannicidam* cum edd. ante Obr. quo redit Burn. Sed nobiscum Turic. Guelf. Camp. Goth. Voff. 2.

50. *nostra.* Turic. *nostraria* cum Almi. Sed Guelf. *nostratia* cum Goth. et edd. ante Ald. qui nostrum reposuit jubente Regio. Si apud Cic. Epist. ad Fam. 2, 11. Codd. darent *nostraria*, acquiescerem et hic scriptura Turic. *extraria* non multum aliter dicuntur. In Camp. nihil ego abluens a Gesneri ratione notavi. *videmur, et.* Turic. (a pr. manu) *videmus et.* Hinc eruo, quod necessarium videtur, v. *sed.* *ex his.* Sic Turic. cum Aln. Reliqui *de his. furti, depositi.* Sic Turic. Camp. Reliqui *d. f.* (cf. §. 49. 7, 3, 5.)

Duae sunt scholasticae, quarum nullus inter se nexus est quaerendus. Similis priori, non eadem 7, 1, 30.

50. *dicta factaque nostra.* vid. not. crit.

videmur, et. vid. not. crit.

furti — pecuniae. Genitivi hic quidem possunt repeti a voce *argumenta*, mox sequente; cum durius videatur subaudire duo vocabula: *in causa.* cf. not. crit. ad 7, 1, 62. Si vero liceat dicere quod sentio, diffido ego quam

maxime illi *furti*, cujus nulla in sequente tractatione mentio. *facti dep.* optime jungeretur cum *cred. pec.* Quamquam exemplis destitutor ubi *facere depositum* dixerint veteres. Sed verbi illius tam late patet usus, ut vix usquam possit alienum plane videri. *Furti* autem arreptum fuit, quia mox est *vel furem*, quod minus intelligebant. Qu, quidem ab illa quasi fortuita *furis* mentione, devenisse mihi videtur ad *furti reum*

depositi, creditae pecuniae, et a facultatibus argumenta veniunt, *An fuerit, quod deponeretur?* et *a personis, An illum deposuisse apud hunc, vel huic credidisse credibile sit? an petiorem calumniari, an reum infitiatorem* 51. *esse, vel furem?* Sed etiam in furti reo, sicut in caedis, quaeritur de facto, et de auctore. *Crediti et depositi duae quaestiones, sed nunquam junctae, An datum sit? An redditum?* 61. *Habent aliquid proprii adulterii causae, quod plerumque duorum discrimen est, et de*

vel huic. Turic. Guelf. Camp. v. hunc cum edd. ante Bad. qui e Vall. nostrum, cui astipulatur Goth.

vel furem. Guelf. aut f. Goth. (err. Gesn.) an f. cum Voss. 2.

51. *duae quaest.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Bodl. Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inserunt *sunt*, Regio jubente.

sed nunq. Sic Turic. Guelf. Camp. cum omnibus quos modo posui, nisi quod Ald. jam non habet inferente Regio, (cf. §. 42. 52.) cum reliquis.

redditum. Goth. *creditum* cum Voss. 2. (cf. §. 42. 52.)

etiam proprie tractandum. *Facti et furti* vid. ad 7, 3, 1. not. crit.

facultatibus. cf. 5, 10, 50. 51.

infitiatorem — furem. Nulla hic adhibenda est dividendi subtilitas. De *inf.* vide Briffonium V. S. Quo magis appareat injuriae, quae fit reo, gravitas, subjicitur illi *infitiatori* durius vocabulum, eandem tamen rem indicans illud. „Nisi hominem hunc, quem reum facis, sustines credere furem, nihil agis ac-

„cufator; igitur intuenda diligenter est persona rei, an in eum cadat esse furem; infitiator enim fur est.“

51. *duae — junctae.* „In deposito quaeri potest aliquando, an deposueris; deinde an redditum sit depositum; vix tamen simul.“ Pseudo - Turnebus; rectissime ille, quisquis est: sed tales animadversiones fidem faciunt ex summi viri scholis aliqua horum fuisse excepta, et mox deterioribus aliorum inquinata. cf. 9, 2, 55.

utriusque vita dicendum: quanquam et id quaeritur, *An utrumque pariter defendi oporteat?* Cujus rei consilium nascetur ex causa. Nam, si adjuvabit pars altera, jungam: si nocebit, separabo. Ne quis autem mihi putet temere excidisse, quod plerumque duorum crimen esse adulterium, non semper, dixerim: potest accusari sola mulier incerti adulterii: *Munera domi inventa sunt; pecunia, cujus auctor non extat; codicilli, dubium ad quem scripti.* In falso quoque ratio similis: aut enim plures in culpam vocantur, aut unus. Et scriptor quidem semper tueri signatorem necesse habet, signator scriptorem non semper: nam et decipi potuit. Is autem, qui hos adhibuisse, et cui id factum dicitur, et scriptorem et signatores defendet. Iidem argumentorum loci in causis *proditionis et affectatae tyrannidis.* Verum illa scholarum consuetudo ituris in forum potest nocere, quod omnia, quae in themate non sunt,

52. *crimen.* Goth. cum Voss. 2. (cf. modo, item 7, 3, 4.) *discrimen.* *pec. cujus.* Turic. (a sec. manu) *Camp. pecuniae.* Voss. 2. *p. ejus.* Obr. *pecuniae ejus.* Hanc ego veram censeo scripturam, ne duae res nobis fiant *munera, pecunia.* Sic totum ordinabo: „Munera — sunt; pecuniae „ejus — extat: codicilli; dubium — — scripti.“

non extat. Jenf. Tarv. omittunt *non* (cf. §. 51. 7, 4, 26.).

quaeritur. cf. 7, 1, 13.

codicilli. Cave de testamento cogites; sunt literae amatoriae.

52. *pec. cujus auctor.* *Auctor pecuniae* eodem est significato, quo in venditionibus dicitur *auctor.* vid. Ern. Clav. Cic. h. v. numero 11. cf. not. crit.

53. *In falso.* cf. 5, 10, 19. item ejusdem libri caput 5.

54. *quae in themate — ducimus.* cf. 4, 2, 28.

pro nobis ducimus. Adulterium *objicis*; *quis testis? quis index? quod pretium? quis conscius? Venenum; ubi emi? a quo? quando? quanti? per quem dedi?* Pro reo tyrannidis affectatae; *ubi sunt arma? quos contraxi satellites?* Neque haec nego esse dicenda, et ipsis utendum pro parte suscepta. Nam et in foro, si quando adversarius probare non poterit, desiderabo. Sed in foro tantam illam facilitatem olim desideravimus, ubi non fere causa

55. *si quando.* Turic. Guelf. Camp. *aliquando* cum Alm. et edd. ante Bad. *ubi* Goth. Voss: 2, quod ipsum *quando* superscriptum in Vall. narrat Badius (cf. §. 24. 7, 3, 13.). Abruptior sane est, quam quae feratur in Qu., scriptura Codd. Sed et in recepta durum, quod nullum est objectum ad *probare* et *desiderabo*. Lenis emendatio: „N. e. „i. f. aliqua, quando — poterit, desiderabo.“ Vel ascita Gothana scriptura: *aliqua, ubi. tantam.* Sic Turic. cum Alm. Voss: 2. Gesnero jam recipiente. Reliqui *tantum. facilitatem.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *facultatem.* cf. 4, 1, 61.

quod pretium. Hoc quomodo congruat adulterii crimini, nemo docuerit. Moechi quidem pretia et conscios non solent circumspicere. Equidem intercidisse ante nostra verba suspicor vocem hanc: *proditionem.* Gedyonus haec omnia quae spectant ad usum scholarum, omisit a §. 54. ad 56. *De animo.*

55. *si quando.* vid. not. crit. *desiderabo.* Gesnerus locum Ciceronis pro Roscio Amerino c. 27. qui sit acerrimus,

totum huc pertinere recte monet. cf. etiam 5, 7, 57.

desideravimus. Quod aliquoties (cf. 7, 1, 11.) conquesti sumus, negligentiosem esse Qu. in iterandis vocabulis, id hic quoque officit ejus orationi. Sed aliud vitium inesse suspicor, a librario ortum. *Desiderabimus* reponam. Nam quid olim (hoc male capiebant) experturi sunt, qui scholasticam suam consuetudinem teneant solam, monet rhetor. Suos pristinos errores ut commemoraret,

agitur, ut non aliquid ex his, aut plura ponantur. Huic simile est, quod in epilogis⁵⁶ quidam, quibus volunt, liberos, parentes, nutrices accommodant: nisi quod magis⁶¹² concesseris ea, quae non sint posita, desiderare, quam dicere. *De animo* quomodo quaeratur, satis dictum est, cum ita dividerimus, *An voluerit? an potuerit? an fecerit?* Nam, qua via tractatur, *An voluerit*; eadem, *Quo animo fecerit?* Id enim est, *An male facere voluerit.* Ordo quoque rerum aut⁵⁷ affert, aut detrahit *fidem*: multo scilicet magis, res prout congruunt, aut repugnant. Sed haec nisi in ipso complexu causarum non deprehenduntur. Quaerendum tamen

minus erat hujus loci. Neque enim hic est *olim*, ut 9, 3, 87. Guelf. dat *desideramus*.

56. *quam dicere.* Ostendit etiam gravius peccare eos, qui, quod in themate non sit positum, tanquam sit usurpent et pro se jactent, quam alteros adversarium modo urgentes propter inopiam earum rerum, quae in themate ei diserte non tribuuntur. Testis nullus nominatus est in scholastica; jam nullum esse testem sumit declamator et cum irrisione *desiderat* testem. Errat profecto. Sed quid dicemus illos: qui, cum liberi nulli nec parentes commemorentur in themate, tamen eosdem in declamando appel-

lant, iudicibus commendant? Hi profecto dementiores, veniaque etiam minus digni. Huic sententiae longe convenientius est, quod, nullo auctore, in Leidensi narratur dari *ab aliis*. (Equidem certe nullos vidi hosce *alios*.) Esse enim pro *quam dicere* apud alios: *quam adjicere*. Hoc solum verum censeo. cf. 3, 6, 10. *adjicit*.

cum — dividerimus. §. 28.

57. Ordo — rerum. vid. 4, 3, 8.

res prout congruunt. Rectissime haeret Gesnerus in tam abrupta oratione, suadens inseri *ordinantur* post *prout*. Equidem, consectans vestigia literarum, malim *ponuntur*.

semper, quid cuique connectatur, et quid consentiat.

III. Sequitur conjecturam finitio. Nam, qui non potest dicere nihil fecisse, proximum habebit, ut dicat, non id fecisse, quod obijciatur. Itaque pluribus legibus iisdem, quibus conjectura, versatur, defensionis tantum genere mutato: ut in *furtis, depositis, adul-*

57. *cuique*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *cui* Regio jubente. cf. 17, 1, 64. *quid consentiat*. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. Obr. Reliqui inserunt aut *cui* aut *cuique*.

1. *nihil*. Non omittit Goth. (narr. Gesn.) sed habet a sec. manu, cum prius *vel*. *objiciatur*. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum edd. ante Gryph. Reliqui *objicitur*. An recentiores de industria caverunt hexametrum qui quidem fit integer ab *ut dicat ad objiciatur?* Non puto. Sed mirum in modum suas regulas oblitus est noster, 9, 4, 72. An medebimur ponendo *se* post *fecisse*, bis? Ne hoc quidem placet. *pluribus*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *plerisque* ex conjectura Regiana.

iisdem. Turic. Camp. *idem* cum Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. *id est* Guelf. Goth. Nostrum Alm. (cf. 7, 2, 47. item 2.)

connectatur — consentiat. Hic si nulla est diversitas *connectendi* et *consentiendi*, misere jacet oratio. Sed *connecti* videtur id ad quod copulandum arte sit opus et quod invitum paene coeat; *consentire* quod ipsa natura jungit. In *connectendo* cf. 2, 11, 5. 5, 14, 32. in primis 10, 3, 20.

1. *dicere nihil fecisse*. vid. 7, 1, 60.

objiciatur. vid. not. crit.

pluribus. Dicitur pro *com- pluribus*, velut 3, 6, 29. et mox §. 4. Tacit. Annal. 15, 6, 1. et apud Plinium H. N. non raro. Post *iisdem* inferi velim *in*, quo sarciri videtur damnum deficientis praepositionis ante *pluribus*.

terius. Nam, quemadmodum dicimus, *Non feci furtum, non accepi depositum, non commisi adulterium: ita, Non est hoc furtum, non est hoc depositum, non est hoc adulterium.* Interim a qualitate ad finitionem descenditur, 2

613 ut in actionibus *dementiae, malae tractationis, reipublicae laesae:* in quibus si recte facta esse, quae objiciuntur, dici non potest, illud succurrit, *Non est hoc dementem esse, male tractare, reipublicam laedere.* Finitio

furtum. Turic. Camp. *factum.*
hoc dep. Guelf. Camp. pronomen dant *haec* cum edd. ante Bad. Non quidem Goth. ut narrat Gesn. Etiam Vall. nobiscum.

depositum. Turic. Camp. *initiatio* cum Alm. *mutuatio* Guelf. cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Bad. qui, non monito in satis verbosa nota lectore, reposuit *depositum* sed *mutuatio*, quod mox imitatus Basil., postrema duo vocabula ab interpretamento profecta arguens, sed et abesse a plerisque exemplaribus falso testans, auctor reliquis factus est nostrae scripturae. Hanc ego veram censeo repetens veterem illam loci constitutionem a glossemate antiquissimo. Neque enim alienum erat monere lectorem, quid tandem pro *deposito* substitueret reus. *Furtum* si amoliretur, suum dicendo id quod abstulerit, *adulterium*, uxorem negando eam, quam compresserit, *deposito* quid apte et verisimiliter succederet, vix apparebat. Qu. quidem ipse nihil tale adjecisse putandus est, et glossae iudicium apprehendo quod in vetustissimo quoque libro est „*hoc mutuatio*,“ non „*haec n.*“ Jam peritum quoque scholiasten haec potuisse aspergere, inde colligo, quod *mutuum* a *deposito* Paulus ICTus (referente Gronovio de festert. p. 116.) ita discernit, ut *mutuum* recipiatur in eodem genere, *depositum* in eadem specie.

2. *Non est hoc — laedere.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) u. e. *male tractare rem p. verbis l.* cum Voss. 2. Bodl. et edd. ante Bad. quo acc. Basil. Nostrum o conjectura Regii, temeraria profecto. Vidimus 7, 1, 51.

2. *Non est hoc — laedere.* vid. not. crit.

igitur est rei propositae propria et dilucida et
 5 breviter comprehensa verbis enunciatio. Con-
 stat maxime, sicut est dictum, genere, specie,
 differentibus, propriis: ut, si finias equum,
 (noto enim maxime utar exemplo) genus est
 animal, species, mortale, differentia, irra-
 4 tionale, (nam et homo mortale erat:;) pro-
 prium, hiuniens. Haec adhibetur orationi
 pluribus causis. Nam tum est certum de no-
 mine, sed quaeritur, quae res ei subjienda
 sit; tum res est manifesta. Et quod nomine
 constat, de re dubium est, interim conjectura

non utique repetere nostrum exempla, quae posuerit, omnia.
Mala tractatio est uxorum. cf. Declam. Qu. 18. et 19. et hic
 §. 10. 11. 9, 2, 79. Jam cum in Codd. post rem sit unica
 litera p., eam ut a male interpretante insertam (cf. 7, 4, 5.)
 expungo et haec eruo: *n. e. male tractare, uxorem verbi lae-
 dere.* Alm. verbis omittere narratur (cf. §. 1. 9.). Quod
 mox est „comprehensa verbis“ occasionem dedisse librario
 inferendae falso hic eiusdem vocis, sane aliquis dixerit.

est — comprehensa. Mei quoque libri *est* omittunt et
compressa dant; quae emendavit Regius, obsecundante Aldo
 et rell.

3. *irrationale.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac.
 Gesn.) *irrationabile* cum edd. ante Gryph. cf. 2, 16, 16.

4. *orat. pluribus.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Stephan.
 Reliqui inferunt *in*. Nostrum volebat Regius.

Et quod — dubium. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth.
 Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *sed de n. non c.*

3. *sicut est dictum.* 5, 10, 2, 21. 5, 3. 7, 1, 39. 2, 9.
 55.

4. *pluribus causis.* i. e. non
 unam ob causam. Sic et *atque* hic §. 21. Prae-
 positio *de* praemissa voci *re*,
 melius sane abest, nisi forte
 apponere velis eandem autem
 nomine; nam mutare in „*sed*

Et — dubium est. Transi-
 tum facit *Et*, valens *et qui-
 dem*, ut 5, 10, 113. 11, 24.
 13, 1. 40. 14, 21. 6, 1, 11.

514 est: ut, si quaeratur, *quid sit Deus?* Nam, 5
 qui id neget, *Deum esse spiritum omnibus
 partibus immixtum*, non hoc dicat, falsam
 esse divinae illius naturae appellationem?
 sicut Epicurus, qui humanam ei formam, lo-
 cumque inter mundos dedit. Nomine uter-
 que uno utitur; utrum sit in re, conjectat.
 Interim qualitas tractatur, *ut quid sit rheto- 6
 rice, vis persuadendi, an bene dicendi scientia?*
 Quod genus est in judiciis frequentissimi-
 mum. Sic enim quaeritur, *an deprehensus
 in lupanari cum aliena uxore adulter sit?* quia 3
 non de appellatione, sed de vi facti ejus amb-
 igitur, an omnino peccaverit. Nam, si pec-
 caverit, non potest esse aliud, quam adulter.

*D. r. cum d. conjiciente Regio. Pro quod Obr. quando de
 (qui et omittit et cum recentiorum, hos secutus in reliquis.)
 Vöfl. 2. quo de, Goth. quo (cf. 7, 2, 52: hic 7.).*

5. *qui id. Turic. (a pr. manu) quod id.*

*(div. ill. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp.
 Reliqui i. d. (cf. 7, 2, 50. hic 6.).*

6. *peccaverit. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geln.)
 Camp. Reliqui peccarit. esse al. Sic Turic. Guelf.
 Camp. Reliqui a. e. (cf. §. 5. 9.)*

„re“ nequaquam placet.
quod — constat — dub. est.
 interpretare: „Et quod qui-
 „dem attinet ad id, quod“
 cet. „in eo interim conjectu-
 „ra est — interim qualitas
 „tractatur.“

5. *qui id. Expungam id,
 velut natum ex male accepto
 compendio vocis qui.*

*divinae — appellationem.
 i. e. falso illam naturam ap-
 pelliari divinam; spiritum ita*

diffusum non posse appellari
 deum, quod fiat a Stoicis.

*uterque. Et Stoicus et Epi-
 cureus.*

*utrum. Spiritus diffusus,
 an humana forma.*

6. *rhetorice — scientia.
 vid. lib. 2. cap. 15.*

*ejus. Cave referas ad facti,
 ad hominem enim pertinet.*

*an omnino peccaverit. In
 qualitate an recte feceris quaeritur. Jam si peccavit hic*

7 Diverſum eſt genus, cum controverſia conſiſtit in nomine, quod pendet ex ſcripto, nec verſatur in judiciis, niſi propter verba, quae litem faciunt. *An, qui ſe interficit, homicida ſit? An, qui tyrannum in mortem compulit, tyrannicida? An carmina magorum, veneficium?* Res enim manifeſta eſt, ſciturque, non idem eſſe occidere ſe, quod alium; non idem occidere tyrannum, quod compellere ad mortem; non idem carmina, ac mortiferam potionem; quaeritur tamen, an eodem nomine appellanda ſint? Quanquam autem diſſentire vix audeo a Cicerone, qui, multos ſecutus auctores, dicit, *ſinitionem eſſe de eodem, et de altero; (ſemper enim neganti aliquod eſſe nomen dicendum, quod ſit po-*

7. *Diverſum — appellanda ſint.* vide not. ex. ad 2, 2, 9. conſiſtit. Turic. Camp. conſiſtat. Male. verſatur in judiciis. Goth. verſante in iudicio cum Voſſ. 2. (cf. §. 4. 34.) faciunt. Sic Turic. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui generant. carmina mag. Turic. crimina m.

8. *multos.* Sic Turic. Guelf. cum Alm. Reliqui *per multos.* neganti. Turic. (a pr. manu) *neganto*, a ſec. *negando* et ſic Guelf. Camp. Obr. (qui et *aliquod*) *negante*. Goth. Voſſ. 2. *Enim* ante *neg.* omittunt mei omnes ante Ald. Inſeruit Regius, rectiſſime. quod ſit pöt. Sic Turic. (a pr. manu). Mox idem *dicendumque quid*, ut et Guelf. Goth. (tac. Geſn.) Camp. Reliqui *quid ſ. p.*

reus, nullum aliud ei nomen pones niſi ut adulterum voces. Si adulterium negas, ne peccatum quidem agnoſcis. Sic magis qualitatis haec eſt controverſia, quam ſinitionis. cf. 5, 10, 39. Sed et hic §. 9.

7. *Diverſum eſt genus.* Hoc quidem reſpicit ad alteram, quam fecerat partem §. 4. *res manifeſta eſt.* pendet ex ſcripto. vide §. 22. 8. a Cicerone. cf. 3, 6, 31.

615tius?) tamen eandem tres habeo velut species. Nam interim convenit sic quaerere, *An habendum sit adulterium in lupanari?* Cum hoc negamus, non necesse est dicere, quid id vocetur, quia totum crimen infitiamur. Interim quaeritur, *hoc furtum, an sacrilegium?* non, quin sufficiat, non esse sacrilegium, sed, quia necesse sit dicere, quid sit aliud: quo in loco utrumque liniendum est. Interim quaeritur 10 in rebus specie diversis, an et hoc eodem

tamen eand. Sic Turic. cum Jenf. Tarv. a sec. manu ille *t. easdem res*, et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. (nisi quod hi *eas.*) Reliqui inserunt *in*, jam ante eum, qui suadet, Regium.

9. conv. sic. Hoc ordine libri mei ante Gryph. Reliqui *f. c.* (cf. §. 6. 15.) Sed Turic. (a pr. manu) *c. suum.* cum Alm. *habendum sit ad.* Turic. (a pr. manu) *habet sit in a.* Alm. *habendum sit ut in ad.* (cf. §. 2. it. hac). An primitus fuit: *c. suum q. an habeat?* (cf. §. 10.) *sicut: an adult. i. l.?* Similem structuram vide 7, 1, 5. *quo modo an ultra.* Sententia haec fuerit: Convenit quaerere, an illud, quod nunc tractamus, solitum suum nomen hic quoque habeat, veluti adulterium, in lupanari, an debeat appellari adulterium. *quaer. hoc.* Sic Turic. a sec. manu tollitur pronomen. Alm. *q. hoc an hoc.* Non credo (cf. hac §. item 53.). Reliqui inserunt *an.* *furt. an sacril.* Sic libri omnes ante Burm. quo acc. Capper. Reliqui omittunt *an. necesse.* Absit a Turic. Guelf.

eandem tres habeo velut species. Contorta sane oratio, quae tamen optime videtur corrigi, si cum Capper. et Gesnero legamus *in eadem — species.* cf. not. crit. Etiam hic minus attendisse, a quo recedit, Ciceronem videtur noster, eique tribuisse per er-

rorem, quod apud ipsum vix invenias: „semper neganti — „potius.“ Nempe illud est, quod refellit Qu.

9. convenit sic — adulterium. vide not. crit.

necesse sit. Malim n. est. cf. 7, 2, 13.

modo fit appellandum; cum res utraque habeat suum nomen? ut *amatorium*, *venenum*. In omnibus autem hujus generis litibus quaeritur, *an etiam hoc?* quia nomen, de quo ambigitur, utique in alia re certum est. *Sacrilegium est; rem sacram de templo surripere: num et privatam? Adulterium, cum aliena uxore domi coire: an et in lupanari? Tyrannicidium, occidere tyrannum: an etiam*
 11 *in mortem compellere?* Ideoque συλλογισμὸς, de quo postea dicam, velut infirmior est finitio, quia in hac quaeritur, an idem sit hujus rei nomen, quod alterius? illo, an
 12 perinde habenda sit haec, atque illa. Est et talis finitionum diversitas, ut quidam sentiunt, num idem diversis verbis comprehen- 616
 datur: ut *rhetorice, bene dicendi scientia, et*

10. *habeat.* Turic. Guelf. *habet.*

11. *haec, atque.* Turic. (a pr. manu) *inferit autem cum Alm.*

12. *finitionum.* Turic. Guelf. Camp. *divisionum* cum Goth. Alm. et edd. ante Bad. Nostrum conjecit Regius; recte ad sensum; nec violenter. *ut quidam — comprehendatur.* Turic. (a pr. manu) *u. quidem sentient non isdem verc.* Mox *u. quidam sentiunt num isd. v. c.* et sic Guelf. Camp. (nisi quod *nam*, ut et Rusc.) cum edd. ante Ald. Nostrum Regius conjecit. An haec placent: *ut qui idem sentient, non iisdem verbis comprehendant?* Quae quidem ratio fert, ut et mox pro nominativo in *rhetorice, scientia*, scribatur accusativus, nisi si recipitur Camp. scriptura *inferentis est* post *rhet.* quam veram censeo.

10. *amatorium.* cf. 8, 5, 51.

11. *de quo postea.* capite hujus libri 8.

quia in hac. Malim ab-

esse in, ut dant etiam Stoer.

Chouet. Quanquam cf. 7, 8, 7.

12. *ut quidam — comprehendatur.* vide not. crit.

eadem bene invenienda, et bene enunciandi, et dicendi secundum virtutem orationis, et dicendi, quod sit officii. Atque providendum, ut, si sensu non pugnant, comprehensione dissentiant. Sed de his disputatur, non litigatur. Opus est aliquando finitione obscurioribus et ignotioribus verbis, ut, quid sit clarigatio, proletarius. Erit et interim notis nomine verbis: ut, quid sit penus, quid litus.

quod sit off. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Obr. probante Gesn. Reliqui quid f. o.

pugnant. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Leid. Reliqui pugnent. dissentiant. Turic. Guelf. dissentiant cum Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Ald. exc. Camp. Addicunt conjecturae Regianae et Goth. Voss. 2.

13. verbis, ut, quid — litus. Turic. (a pr. manu) v. quid sunt c. erat ut i. notis n. videbis quod f. p. quod l. Mox (quibus vocibus recedit a pr. manu ea integra pono; cetera sunt qualia in pr. manu; non qualia in recepta nostra scriptura) v. q. sit c. e. u. i. in n. v. quid f. p. quid l. Et sic Guelf. (nisi quod omittit verbis primo loco) Camp. (nisi quod ut interim). Reliqui plus minus recedunt, velut ponentes verbis videbis, utrumque, ut Jenf. (err. Gesn.) et edd. post eum ante Bad. videbis habet et Goth. (tac. Gesn.) pro verbis, non cum eodem, ut et Alm. Vall. habere negatur diserte a Badio. (cf. 7, 2, 24. 7, 8, 1.). Sed erit, quod coniecit Regius, habent Goth. Voss. 2: proletarius nusquam inventum ante Obr. videtur is esse effecisse ex erat ut,

comprehensione dissentiant. Gesnerus lenissima conjectura inserit ne. Sed hic cum agatur de controversia finitionis, praeceptum interpretor hunc in modum, ut doceat rhetor, qui possit fieri ut videaris diversa dicere adversario, si minus sensu, verbis tamen. Comprehensio autem

plane quod nostrum hodie enunciatio. cf. 5, 10, 61.

disputatur — litigatur. Philosophorum hoc est, non patronorum.

15. verbis: ut, quid — litus. De voce penus cf. A. Gell. 4, 1. de litus, nost. 5, 14, 54. Sed de hujus loci constitutione vid. not. erit.

Quae varietas efficit, ut eam quidam conjecturae, quidam qualitati, quidam legitimis
 14 quaestionibus subjecerint. Quibusdam ne placuit quidem omnino subtilis haec, et ad morem Dialecticorum formata conclusio, ut
 20 in disputationibus potius per argumenta verborum cavillatrix, quam in oratoris officio multum allatura momenti. Licet enim valeat in sermone tantum, ut constrictum vinculis suis eum, qui responsurus est, vel tacere,

fatis [ingeniose; neque enim de nihilo est quod Burmannus vult sibi dari bina et hic vocabula, ut mox in *pen. lit.*, quo etiam deducit antiqua Turicensis manus. An igitur sic: *v. qualia* (vel *cujusmodi*) *sunt clarigatio, proletarius, interim notis nomine. Videbis quid s. p. q. l.?* efficit. Turic. Guelf. Camp. efficiat cum edd. Jenf. Tarv. Regius malit effecit. An feretur illud, ut modus potentialis?

eam. Turic. (a sec. manu) Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *ea* cum Voss. 2. et edd. ante Bad.

14. *per argumenta.* Turic. (a pr. manu) omittit *per* cum Alm. *in sermone.* Sic libri omnes ante Burm. cujus interpretor sphaalma *id s.*, propagatum illud a Gesn. Bip. *constrictum vinc.* Sic Obr. Reliqui inferunt *in.*

suis eum. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui inferunt *habeat.* *est, vel.* Sic Turic. Guelf. Camp. (nisi quod *fit pro est*) Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Ald. Reliqui inferunt *et.* *tacere.* Turic. Guelf. Goth. Jenf. (err. Goth.) *carcere* cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. qui primus recepit palmariam Regii emendationem. In Camp. quidem solo sunt ea, quae Regius conqueritur, mon-

eam. Apparet quam securi cavillationis veteres scriptores interdum redeant ad id quod integra quadam disputatione tractant, velut hic *finitionem*, quae ab diligenti lectore facile agnoscitur in pronomine.
 14. *in sermone.* Hoc est quod supra *disputari* vocabatur; extra-forum et pugnam. Neque enim jam Socratico more disjungitur τὸ διαλεκτικὸν, et τὸ ἐριστικὸν, sed idem est factum.

vel etiam invitum id, quod sit contra, cogat
 617 fateri: non eadem est tamen ejus in causis
 utilitas. Persuadendum enim judici est: qui, 15
 etiamsi verbis devinctus est, tamen, nisi ipsi
 rei accesserit, tacitus dissentiet. Agenti vero
 quae tanta est hujus praecisae comprehensio-
 nis necessitas? An, si non dixerō, *Homo est*
animal mortale rationale, non potero, expo-
 sitis tot corporis animique proprietatibus, la-
 tius oratione ducta, vel a diis eum, vel a mu-
 tis discernere? Quid? quod nec uno modo de- 16
 finitur res eadem, ut facit Cicero: (*quid enim*

fra *crucem* hic et mox (pro *invitum*) *unicum*, quod debebat
 esse *uncum*. Tantum malorum suaseri perperam accepta
vincula. cf. 5, 15, 19. *utilitas*. Jenf. *subtilitas*

cum edd. ante Ald. exc. Camp. Hoc quoque Regius correxit.

15. *devinctus*. Libri ante Ald. omnes *devictus* (de Goth.
 Jenf. tac. Gesn.). Nec tamen erat quod Regio, etiam hic
 κριτικῶν ἀξιοῦ, obloqueretur Burmannus. *mort. ration.*

Sic Turic. cum Obr. Reliqui *r. m.* (cf. §. 9. 22.)

16. *quid enim, quid est* Crusius ex Cicerone legit, Et si quan-
 titivis pretii est illa a Crusio facta Ciceroniani loci demon-
 stratio, acquiesci tamen nec sic quidem potest in verbis
 Quintilianeis, qualia nunc comparent. Exemplum enim
 illud e Cicerone petatum abruptius est, nec sufficit praec-
 ceptis illustrandis. Ubi tandem hic est *eadem res non uno*
modo definita? Neque est pro reliqua Quintiliani elegantia
 et perspicuitate, quod accusativus *universos* nihil hic habet,
 unde pendeat. Quapropter nolui quidquam mutare nec ma-
 jorem sanitatis speciem induere loco, quam revera inest,
 sed enim ipsum retinui. Adhuc quidem maxime blanditur

15. *tacitus*. Egregie! cf. copulantur, ut prius sit „et
 4, 5, 10. 5, 7, 2. 6, 3, 17. „non“ (quod est in *nec*),

16. *nec uno — et latiore*. deinde „et“ respiciens illud
 Duo sunt, quae ab oratoribus ad prius. Hanc structuram
 usurpata, suae rationi firman- librorum erroribus ob-
 dae adhibet. Ea autem sic noxiam jam ante cognovi-

vulgo? universos!) et latiore varioque tractatu, ut omnes oratores plerumque fecerunt. Rarissima enim apud eos reperietur illa ex 6. 8 consuetudine philosophorum ducta servitus (est enim certe servitus) ad certa se verba

ratio, quam proposuit ingeniosissimus Buttmannus nosser, ut longior fuerit haec loci Ciceroniani interpolatio, cujus summam modo et extremam partem librarius alleverit:

„ Quid enim? Senatus num obviam prodire crimen putat?

„ non; sed mercede: convince. num sectari multos? non;

„ sed conductos: doce. num locum ad spectandum dare?

„ aut ad prandium invitare? minime. sed vulgo passim.

„ quid est vulgo? universos.“ Videtur enim potuisse Qu.,

quanquam falso ille, agnoscere in hoc loco ejusdem rei non

unam definitionem, quia ad certam aliquam, quae primum

proponitur, rei notionem altera semper adjicitur; est non-

nisi hanc probat Cicero. *et lat. Sic Turic. Guelf.*

Camp. cum Alm. Goth. 2. Omittunt et Goth. Voss. 2. cum

edd. ante Ald. Reliqui sed. l. Verba quid — univ. omitti

volebat. Regius (mox Heum.) cui pauci obsecundarunt edd.

Gesnerus transposuit post ut fac. Cic. cui antevertit sed. la-

tioire — tractatu; paulo audacius. Pro tractatu an forte

legemus tractu? certe serv. Turic. Guelf. Camp.

certa f. cum edd. ante Bad. Vocem omittunt Goth. (tac.

Gelm.) Voss. 2.

mus. (cf. 3, 3, 13. sed et infra 9, 3, 78.) Oratores igitur *partim* alibi alias ejusdem rei solent proponere definitiones, *partim* oratoria copia utuntur in definiendo, non frigosa illa dialecticorum diligentia. Prioris usus exemplum nominat Ciceronem, cujus locus ipse interjicitur ex Murenana (c. 55.) ubi illud, opinor, spectatur quod valde nova et insolita est finitio *tot vulgo*. Sic apparet varietas finiendi, si, praeter notas et tritas alicu-

jus vocabuli significationes, ostendatur alia tam remota ab iisdem. Fateor scrupulum remanere, quia *unum* modo Ciceronis locum excitat Qu. in *varietate* docenda. Eum autem ipsum egregie primus demonstravit Crusius in *Probabb.* p. 92. Mox Qu. in latiore illo tractatu omnium plane *oratorum* auctoritatem appellat.

Rarissima. Malim sane *Rarissime.*

est enim — servitus. Hic quidem valde blanditur quo-

astringendi. Idque faciendum, in libris Ciceronis *de Oratore* vetat M. Antonius. Nam ¹⁷ est etiam periculofum; cum, si uno verbo sit erratum, tota causa cecidisse videamur: optimaque est illa media via, qua utitur Cicero pro Caecina, ut res proponatur, verba non periclitentur. *Etenim, recuperatores, non ea sola vis est, quae ad corpus nostrum vitanque pervenit, sed etiam multo major ea, quae, periculo mortis injecto, formidine animum perterritum loco saepe et certo statu demovet.* Aut, cum finitionem praecedit pro- ¹⁸ batio, ut in Philippicis Cicero Servium Sul- ^{6,9} picium occisum ab Antonio colligit, et in clausula demum ita finit, *Is enim profecto mortem attulit, qui causa mortis fuit.* Non negaverim tamen haec quoque, ut expediet causae, esse facienda, et, si quando firma comprehendi poterit, et brevi complexu verborum finitio, esse id tum elegans, tum etiam fortissimum, si modo erit illa inexpugnabilis.

^{17.} uno verbo. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Jenf. Tarv. Reliqui inserunt in.

recuper. Turic. recuperatores. a sec. manu deceptoris et sic Guelf. certo statu. Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Burm. exc. Ald. Bas. qui inserunt de ex Cicerone.

^{18.} enim. Sic Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2. et Cicerone. Reliqui ei.

rundam Codd. scriptura, omit-
tentium certe, quod videtur
esse praesumptum ex sequen-
tibus. vid. not. crit. De re
cf. 5, 14, 31. 32.

Tom. III.

Cic. de Orat. „2, 25. de-
„inde pro Caeci. c. 15. mox
„Philipp. 9, 5. “ Gesnerus.
17. periculofum. cf. 4,
5, 2.

G

- ¹⁹ Ejus certus ordo est, *quid sit? an hoc sit?* et in hoc fere labor major est, ut finitionem confirmes, quam ut in rem finitionem applices. In eo, *quid sit?* duplex opus est. Nam et nostra confirmanda est, et adversae partis
- ²⁰ destruenda finitio. Ideoque in schola, ubi nobis ipsi fingimus contradictionem, duos ponere debemus fines, quales utrinque esse optimi poterunt. At, in foro providendum, *num forte supervacua, et nihil ad causam pertinens, an ambigua, an contraria, an communis sit finitio?* quorum nihil accidere, nisi
- ²¹ agentis culpa, potest. Ut recte autem finiamus, ita fiet, si prius in animo constituerimus, quid velimus efficere. Sic enim accommodari ad voluntatem verba poterunt. Atque ut a notissimo exemplo, quo sit res lucidior, non recedamus: *Qui privatam pecuniam de templo surripuit, sacrilegii reus est.*
- ²² Culpa manifesta. quaestio est, an huic crimini nomen, quod est in lege, conveniat. Ergo ambigitur, *An hoc sacrilegium sit?* Accusator, *quia de templo surrepta sit pecunia, utitur hoc nomine.* Reus, *quia privatam surripuerit, negat esse sacrilegium, sed furtum fatetur.* Actor ergo ita finiet, *Sacrilegium* ⁶²⁰

20. *nob. ipsi.* Sic Turic. cum Alm. Reliqui *n. ipsis.*

22. *surr. fit.* Sic Turic. Guelf. Reliqui *fit surr.* (cf. §, 15. et mox 23.) *surruperit.* Sic Turic. (a pr. manu). Guelf. Camp. *surruperat* cum illius secunda.

20. *fingimus contradictionem.* cf. 5, 13, 45.

est surripere aliquid de sacro. Reus ita finiet, Sacrilegium est surripere aliquid sacri. Uterque finitionem alterius impugnat. Ea duobus generibus evertitur, si aut falsa est, aut parum plena. Nam illud tertium, nisi stultis, non accidit, ut nihil ad quaestionem pertineat. Falsa est, si dicas, Equus est animal rationale: nam est equus animal, sed irrationale. Quod autem commune cum alio est, desinet esse proprium. Hic reus falsam dicit esse finitionem accusatoris: accusator autem non potest dicere falsam rei. nam est sacrilegium, surripere aliquid sacri. Dicit parum plenam: adjiciendum enim, aut ex sacro. Maximus autem usus, in approbando refellendoque sine, priorum ac differentium, nonnunquam etiam etymologiae. Quae tamen omnia, sicut in ceteris, confirmat aequitas,

aliq. de sacro — sacri. Uterque. Verba post sacro ante Uterque omittunt Turic. Guelf. finit. alter. Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui a. f. (cf. modo et 28.)

24. *Eq. est animal. Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. omittunt est. finit. accus. Turic. Guelf. Camp. quaestionem a.*

24. *Falsa est — proprium. Etsi valde probabilis est Gesneri ratio, verba haec interpolata suspicantis, cum tamen in omnibus libris legantur, nolui apponendis uncis praefumere iudicium lectoris. Fortasse melius succurras loco, adjiciendo aliqua, quae interciderint ob verborum*

eorundem iterationem. Fuerint haec post irrationale, huiusmodi: „Parum plena, si „dicas: equus animal irrationale; commune enim ei „cum aliis mutis est irrationale.“

aut ex sacro. Malim et e. f. vel ait e. f.

nonnunquam etiam conjectura mentis. *Etymologia* maxime rara est: *Quid enim est aliud tumultus, nisi perturbatio tanta, ut major timor oriatur? Unde etiam nomen ductum est*
 26 *tumultus. Circa propria ac differentia magna subtilitas: ut, cum quaeritur, An addictus, quem lex servire, donec solverit, jubet, servus sit? altera pars finit ita, Servus est, qui est jure in servitute. Altera, qui in servitute est eo jure, quo servus: aut, ut antiqui dixerunt, qui servitutem servit. Quae finitio, etiam si distat aliquo, nisi tamen propriis et*
 27 *differentibus adjuvetur, inanis est. Dicit enim adversarius, servire eum servitutem, aut eo jure, quo servum. Videamus ergo propria et differentia, quae libro quinto levi-* 621

27. *et differentia, quae.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. mox *d. que liberorum quae.* et sic reliqui.

libro quinto. Turic. (a pr. manu) *libroque.* Mox omittit haec cum Guelf. Goth. Voss. 2. Camp. Obr. Nostrum est in ipsa Tur. scriptura. cf. 6, 3, 5.

25. *conjectura mentis.* cf. 1, 2, 25. *animi mei conjectura.* Passive usurpatur *conjectura*, non active.

Quid enim — tumultus. vid. Cic. Philipp. 8, 1.

27. *aut eo jure.* Hunc ablativum non aliter expedias, quam aut *eo* mutando in *esse* (nisi forte malis utrumque *eo esse*), aut legendo *servitute*, non *servitutum*. Et haec

quidem scriptura est in Turic. Camp. Jenf. Tarv. cum modo (§. 26.) libri ad unum omnes dent *servitutum*. Apud Ciceronem sane et Livium accusativus obtinet, sed Plautus ablativum ostendit, in aliquot locis. Prior autem nostrarum mutationum videtur esse praeferenda.

libro quinto. vide 5, 10. 60. cf. et Decl. Quintil. 311. p. 205.

ter in transitu attigeram. *Servus*, cum manumittitur, libertinus; *addictus*, recepta libertate, ingenuus: *servus* invito domino non consequetur; *ad servum* nulla lex pertinet; *addictus* legem habet. *Propria liberi*, quae nemo habet, nisi liber, praenomen, nomen, cognomen, tribum: habet haec *addictus*. Ex-²⁸ cussio *quid sit?* prope peracta est quaestio, *an hoc sit?* Id enim agimus, ut sit causae nostrae conveniens finitio. Potentissima autem est

mittitur, libert. Sic Turic. (a pr. manu, a sec. inf. est) Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. cum Voss. 2. Obr. Reliqui inferunt *fit.* *libert. ingen.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui inferunt *est.*

dom. non. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. (tac. Gefn.) Voss. 2. Alm. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui inferunt: *libertatem.* Mox autem post *consequetur* ea, quae nos iisdem auctoribus amolitur: *addictus solvendo, citra voluntatem domini; consequetur ex conj. Regii.*

23. *conv. fin. Potent. aut. est.* Turic. Guelf. Camp. c. f. p. *Est a.* cum Goth. (nisi quod *tamen*) et edd. ante Bad. Nostrum est a Regio. Vetus scriptura fert, ut id dicat Qu. agi a nobis, ut finitio potentissima demonstraretur causae nostrae conveniens. Jam hic sensus exemplo, quod modo tractabamus, plurimum adjuvatur. Postquam excussum est *quid sit servire*, quaeritur *an serviat addictus.* *Potentissima* definitio igitur ea, quae plurimum potest ad persuadendum, quae alteri, quacum comparatur, praestat; quae si in nostram causam cadere probetur h. e. *fit causae nostrae conveniens*, vicinus causam. Nec abluunt sequentia. Agnoscuntur enim in ipsa finitione aliquae qualitatis quoque partes, sicut supra in conjectura 7, 1, 62. 2, 6. item in finitione hic §. 6. 36. Sed obest sane quod *poten-*

non consequetur. Facile subauditur, quod modo erat, *libertatem.*

tribum. Hoc latino more refertur ad *habet*, non ad

propria, ut nominativum desideres.

23. *conveniens finitio. Potentissima autem est.* cf. not. crit.

in ea qualitas: *an amor insania?* Huc pertinent probationes, quas Cicero dicit proprias esse finitionis, *ex antecedentibus, consequentibus, adjunctis, repugnantibus, causis, effectis, similibus*: de quorum argumentorum natura dictum est. Breviter autem pro Caecina Cicero *initia, causas, effecta, antecedentia, consequentia* complexus est: *Quid igitur fugiebant? propter metum. Quid metuebant? Vim videlicet. Potestis igitur principia negare, cum extrema concedatis?* Sed

tissima minus proprie videtur dici pro *optima, propria*. Et bonus constat sensus priori praecepto, si *potentissima* inde divellamus cum Regio. Nam quaerendo *an hoc fit*, id profecto agimus ut illam prius in genere propositam finitionem accommodemus ad causam nostram, ut agnoscat iudex id, quod definiemus, convenire in litigatorem nostrum. Sic et *potentissima* suam maxime significationem tuetur, si in finitione plurimum agere dicatur qualitas, cf. 5, 7, 37. Neque ulla hic mutatio nisi transpositio τῶν *est autem*. (cf. §. 23. 7, 4, 14.) *amor insania*. Sic Turic. (a pr. manu.) Reliqui inferunt *an*.

29. *Caecina*. Hic quidem veteres mei ante Jenf. nihil diversum dare narrantur, ut nec 17. 7, 6, 7. cf. 5, 10, 92. *concedatis*. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *conceditis* cum Cicerone.

an amor insania. Si quis *amorem* excuset, quo minus delicti alicujus poenas det, quod pertinet ad qualitatem, quaeri sane debet *an amor* equiparandus sit *insaniae*, purgaturae illi reum, et est haec finitio, sed in qua nihil aliud spectetur, nihil aliud iudicis animum moveat, nisi *qualitas*. (cf. §. 6.) Abruptius quidem hoc proponitur, id

quod male habet Gefnerum; sed intellectu non caret. Si, ut vulgo, inferatur *an* post *amor*, cum corrumpitur latinitas, (cf. 5, 4, 2.) tum existit *conjectura* in quaestione, sitne amor an insania, non qualitas vel finitio. Ad utramque enim trahi potest *an amor sit insania*.

dictum est. 5, 10, 75 — 94.

29. *pro Caecina*. c. 15.

similitudine quoque usus est, *Quae vis in*
 622 *bello appellatur, ea in otio non appellabitur?*
 Sed etiam ex contrario argumenta ducuntur, 30
 ut, si quaeratur, *An amatorium venenum sit,*
necne? quia venenum amatorium non sit. Illud
 alterum genus quo sit manifestius adolescen-
 tibus meis, (meos enim semper adolescentes
 putabo) hic quoque fictae controversiae utar
 exemplo. *Juvenes, qui convivere solebant,* 31
constituerunt, ut in litore coenarent. Unius,
qui coenae defuerat, nomen tumulo, quem
extruxerant, inscripserunt. Pater ejus, a
transmurina peregrinatione cum ad litus idem
appulisset, lecto nomine suspendit se. Di- 32
 cuntur hi causa mortis fuisse. Hic finitio est
 accusatoris, *Per quem factum est, ut quis*
perierit, causa mortis est. Rei est, *Qui fecit*
quid sciens, per quod perire homini necesse
esset. Remota finitione, accusatori sat est
 dicere, *Causa mortis fuistis; per vos enim*

32. *nec. esset.* Turic. *necesset.* a sec. manu nostrum;
 et sic Guelf. Goth. (tac. Gesu.) Camp. Obr. Reliqui *n. est.*

acc. sat est. Turic. *accusatoris adest.* Guelf. *accusa-*
tionis adest.

30. *meos — putabo.* Hoc respiciens ad orbitatem suam dixisse videtur Gesnero, quod non negarim; etsi sufficiat referre ad „impetratam quietem.“ vid. Prooem. totias operis.

31. *in litore coenarent.* Hoc ad voluptates in primis pertinuisse, ut in amoenis litori-

bus fierent epulae, plurimis veterum locis testatum est, quorum aliquot designat Burm. ad hunc locum. vid. Ern. Clav. Cic. in *Actae.*

32. *quis perierit.* Suspicionem periret, ut mox. Discrimen enim exculpere recentioris fuerit latinitatis.

*factum est, ut homo periret: quia, nisi vos
 33 illud fecissetis, viveret. Contra, Non sta-
 tim, per quem factum est, ut quis periret, is
 damnari debet, ut accusator, testis, iudex
 rei capitalis. Nec, undecunque causa fluxit,
 ibi culpa est: ut, si cui quis profectionem sua-
 serit, aut amicum arcesserit trans mare, et
 is naufragio perierit; ad coenam invitavit, et
 34 is cruditate illic contracta decesserit. Nec fue-
 rit in causa mortis solum adolescentium factum,
 sed credulitas senis, in dolore ferundo infirmi-
 tas; denique, si fortior fuisset aut prudentior,
 viveret. Nec mala mente fecerunt: et ille
 potuit vel ex loco tumuli vel ex opere tumul- 623*

factum. Mei libri omnes ante Gryph. *actum* cum Alm. Voss. 2. Colb. et aliquot edd. ap. Burm. Ferri quidem nequit. cf. 5, 14, 4.

33. *fluxit.* Turic. *fulsit* cum Alm. *si cui quis.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *cui* cum Goth. et edd. ante Gryph. *aut amicum.* Sic Turic. cum Alm. Sed Guelf. Camp. *aut ad a.* Turic. a sec. manu *ut ad a.* cum reliquis. *arcesserit.* Turic. Guelf. Camp. *accefferit* cum edd. ante Bad. quo accedit Basil. Reliqui *accedat*, quorum ponitur et Alm. (cf. §. 9. 7, 4, 5.) Nostrium e conjectura.

34. *fuert.* Sic Turic. cum edd. ante Gryph. a sec. tamen manu *fuert*, et sic Guelf. Camp. Reliqui *fuit*.

senis, in. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) cum edd. ante Bad. Reliqui inserunt *et*.

tumuli. Sic Turic. Camp. cum Goth. Stoer. Chouet. Leid. Gibf. Obr. Capper. Sed *tumulum* Guelf. Bodl. Voss. 2.

quia, nisi. Legendum cen-
 seo qui, n.

34. *vel ex loco — tumul-
 tuario.* „Tam ex loco quam
 „ex tumultuario opere tu-
 „muli.“ Neque enim quis-

quam probe attendens proba-
 verit rationem, qua *tumulum*
 legunt quidam et interpre-
 tantur ejusmodi quid extruc-
 tum, quod omnem suspicio-
 nem sepulcri arceret. Non

tuario suspicari, non esse monumentum. Qui ergo puniri debent, in quibus omnia sunt homicidae, praeter malum? Est interim certa 35 finitio, de qua inter utramque partem convenit: ut Cicero dicit, Majestas est in imperio, atque in omni populi Romani dignitate. Quaeritur tamen, An majestas minuta sit? 36 ut in causa Cornelii quaesitum est. Sed etiam similis videri potest finitivae: tamen, quia de finitione non ambigitur, judicatio est qualitatis, atque ad eum potius statum redu-

(cf. §. 7. item hac) Jenf. cum edd. ante Stoer. et recentioribus. praeter. Turic. Guelf. propter cum Goth. Voff. 2. malum. Ita Goth. (tac. Gesn.) cum Voff. 2. (cf. hac §. item 7, 4, 4.) Reliqui manum.

35. omni. Turic. nomini cum Alm. a sec. manu nomine.

36. Sed etiam. Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui inferunt hic, sine sensu.

qualitatis. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voff. 2. Obr. Reliqui qualitas.

sufficit, quod tumuli fere sunt naufragio percuntium, pater autem hic norat, filium in terra mansisse. Et opere praeterea indiget genitivo, qui est inventus in tumuli.

praeter malum. Quo tandem jure puniantur ii, qui habent quidem homicidae per omnia speciem et effectum, sed cum summa innocentia? De causa mortis similem controversiam habes Qu. Decl. 239. p. 145.

35. Majestas est in. „Vide

„copiosam de majestate et „quomodo ea minuatur, dis- „putationem Cic. de Invent. „2, 17 sq. add. Partitt. c. 30. „Orationum ipsarum pro Cor- „nelio fragmenta nihil ha- „bent, quod huc pertineat.“ Gesnerus.

36. Sed etiam similis. Inferendum hic, quod facile excidebat, si post etiam. Subjectum est generalius capiendum: causa talis.

judicatio. cf. 3, 6, 71.

cenda, ad cuius forte quadam venimus mentionem, sed erat ordine proximus locus.

IV. Est autem qualitas alia de summo genere, atque ea quidem non simplex. Nam, et qualis sit cuiusque rei natura, et quae forma, quaeritur: *An immortalis anima? An humana specie Deus?* et de magnitudine ac numero, *Quantus sol? An unus mundus?* Quae omnia conjectura quidem colliguntur, quaestionem tamen habent in eo, *qualia sint?*
 2 Haec et in suasoriis tractari solent, ut, si Caesar deliberet, *An Britanniam impugnet, quae sit Oceani natura? an Britannia insula?* (nam tum ignorabatur) *quanta in ea terra? quo*

quadam. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesu.) quidem cum Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Regius. cf. 4, 2, 66. *sed erat.* Sic Turic. (a pr. manu)

Goth. (tac. Gesu.) cum Voss. 2. Reliqui inserunt et.
 4, 1. *sol? An.* Turic. Guelf. Camp. inserunt et cum Voss. 2. et edd. ante Ald. Regius expunxit. Goth. habere non videtur.

2. *suasor. tract.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Voss. 2. Goth. Obr. Reliqui inserunt aliquando. *in ea terra.* Turic. (a pr. manu) *i. e. in t.* Fraucius prius quoque in expungere malit, fortasse non male.

4, 1. *An humana specie — unus mundus.* cf. 7, 3, 5. 7, 2, 6.

2. *solent.* Non dubito quin solet sit reponendum. Subjectum quidem nullum aptius sententiae quam *qualitas ipsa.*

tum ignorabatur. Confidenter ita loqui poterat Qu. cum ante Caesaris expeditionem

nemo Britanniam explorasset, Phoenicum navigationibus diu omissis et parum cognitis. Quid igitur ipse Caesar B. G. l. 4 et 5. de eadem prodatur, quo nomine haeret hic Burmannus, nihil ad nostrum locum. Quid quod Taciti (Agr. c. 10.) etiam Dionis Cassii (p. 217. Reim.) aetate

numero militum aggredienda? in consilium ferendum sit. Eidem qualitati succedunt facienda, ac non facienda; appetenda, vitanda: quae in suasorias quidem maxime cadunt; sed in controversiis quoque sunt frequentia: hac sola differentia; quod illic de futuris, hic de factis agitur. Item demonstrativae partis ³ omnia sunt in hoc statu: factum esse constat: quale sit factum, quaeritur. Lis est omnis aut *de praemio*, aut *de poena*, aut *de quantitate*. Igitur primum genus causae, aut *simplex*, aut *comparativum*. Illic, quid aequum, hic, quid aequius, aut quid aequissimum sit,

quod illic. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui quia. cf. 6, 4, 13.

3. *Igitur primum.* Turic. (a pr. manu) i. *egrum*. Mox i. *egregium* et sic Camp. sed Guelf. *egregium* omisso *igitur*. Idem omittunt Voss. 2. Goth. sed dantes *primum*. Nihil magnopere proficias ex *egrum* illo erueus *integrum*.

vulgo credebatur sub Domitiano demum cognita insula Britannia. Nihil igitur hic noster adulationi dedit. Suspicio in rhetorum scholis hanc Caesaris deliberantis, *an in Britanniam transmitteret*, suasoriam non minus frequentatam, quam Alexandri, *an Oceanum navigaret*. vide 3, 8, 16.

ferendum sit. Possis optare *ferenda sint*. Sed ad singulas has quaestiones si accommodetur, ferri potest singularis.

3. *primum.* Non satis apparet, quod hic *primum* dicatur genus, et quare. Possu-

mus sane primum agnoscere illud, quod sit de *praemio*, quoniam sequitur mox „cum „de *poena*.“ Sed nec differt ratio quaerendi vel de *praemio*, vel de *poena*, cum utrobique eadem sit divisio aut praemium vel poenam vindicandi, aut eadem vel augendi vel minuendi. Paulo ante triplex illa partitio ne ipsa quidem plane expedita. *Quantitas*, quae memoratur, non per se est intelligenda, sed relate ad *praemium* et *poenam*; quo fit, ut bipertita magis, quam tripartita, sit omnis illa tractatio. vid. not. crit.

excutitur. Cum de *poena* iudicium est, a parte ejus, qui causam dicit, aut *defensio est criminis*, aut *imminutio*, aut *excusatio*, aut, 4 ut quidam putant, *deprecatio*. *Defensio* longe potentissima est, qua ipsum factum, quod objicitur, dicimus honestum esse. *Abdicatur aliquis, quod invito patre militavit, honores petierit, uxorem duxerit*: tuemur, quod fecimus. Partem hanc vocant Hermogorei κατ' ἀντίληψιν, ad intellectum id nomen

4. κατ' ἀντίληψιν. Turic. (a sec. manu) *cata anti-*
nin. Guelf. graeca omittit. Camp. καταδιανοιαν cum
Goth. Voss. 2. Vall. a pr. manu.

qui causam dicit. i. e. rei.
vide 4, 1, 19.

deprecatio. cf. 5, 13, 5.

4. *Abdicatur — duxerit*.

Simile ἀντίληψεως exemplum
Hermog. p. 13. γεωργὸς φιλο-
σοφοῦντα τὸν υἱὸν ἀποκηρύσσει.

κατ' ἀντίληψιν. Haec
appellatio reperitur a nobis
quoque in Hermogenis Parti-
tionibus. vide Ernesti lexicon
technol. Graec. Ratio qui-
dem ejus redditur talis a Sy-
riano Scholiaste Hermogenis,
cujus ego locum mutuor ab
Ernesto l. c. p. 278. ἡ ἀντί-
ληψις ὠνόμασται μὲν ἀπὸ μετα-
φορᾶς τῶν ὑπὸ βεβύματος μὲν
παραφερομένων, ξύλου δὲ ἢ λί-
θου ἀντιλαμβάνομένων,
καὶ τὴν σωτηρίαν διὰ τούτου
ποριζομένων. Fatetur hac ipsa
etymologia proferenda scho-
liastes, se nullam a veteribus
accepisse (quorum nec se tū-

tatur auctoritate), cum tam
late pateat haec denominatio,
ut nulli non accommodetur
auxilio, quo reus utitur;
minimeque omnium conve-
niat huic ipsi, de qua agimus,
defensioni „longe potentissi-
„mae.“ Quod autem Stur-
mius eique accedens Ernestus
ἀντίληψιν declarant quasi ἐναν-
τίαν λῆψιν, id apud ipsum
auctorem nusquam invenio,
nec caret vitio fluctuantis et
nimis late patentis appella-
tionis, cui praeterea refraga-
tur Graeci sermonis proprie-
tas.

ad intellectum — referentes.

Haec verba multa sane obscu-
ritate laborant. Solent a Ba-
dio inde sic se expedire inter-
pretes, ut parenthesis acci-
pian ea, oppositam illam τῷ
ad verbum. Quod ut con-
tingat, non parcent mutatio-

referentes. Latine ad verbum translata non

Latine — translata. Bad. *latini — translatum.* Posterior ita dare et Goth. narrat Gesn. me non refragante, nec tamen satis credulo, cum e Voss. 2. *translatam* afferant. (cf. 7, 3, 34. item hic §. 59.)

nibus. Quam quidem rationem qui tuentur, eorum nemo probabilius locum constituit Gesnero: „P. h. v. II. „κ. α. ad verbum Latine translatum id nomen non invenio; ad intellectum referentes *absolutam* appellant.“ Vides, praeter aliquot vocum immutationem, rem geri potissimum transpositione. Ferenda haec quidem per se, minus tamen, si sine mutatione non procedat. Relictum, ut est, locum explicare conatur Capperonnerius *ad intellectum* capiens quasi dictum: „non de *corporea* sumtione „intelligentes, sed de actione „mentis et *intellectus*.“ Hanc ego latinatam non praestiterim; neque ullam comminiscor *intellectus* h. l. interpretationem, quae conveniat (cum illa ad *verbum* relatio excludatur quibus dixi rationibus). Devenio igitur ad hujus ipsius vocabuli mutationem, quod corruptum censeo ex hoc, negligentius latinis literis scripto: *metalepsin*. Fateor in nullo eorum, ubi usurpat noster, locorum adeo male mulcatum comparere, sed, ut pessimum, legi *me talem sin* (6, 3, 52.).

Minus tamen obscura ibi et insperata vocabuli mentio. Et quidem fuisse dictam a Graecis *ἀντίληψιν* cum respectu ad *πρόληψιν*, plane mihi persuadeo; quo nomine magis etiam rejicio memorata supra ejusdem etyma. Sic enim Hermogenes (p. 26.): ἡ μετάληψις ἀεὶ ἐναντία ἐστὶ τῇ ἀντίληψει. Non sane me fugit hoc in diverso, quam hic est, vocabulorum usu dici; sed etymum nihilo secius mihi deprehendisse videor, quod valeat ibi quoque, ubi significatio ab eo jam pridem recessit. Est praeterea *ἀντίληψις* species qualitatis apud Hermogenem, *μετάληψις* autem translatio (Hermogenes p. 18. Noster 3, 6, 46. 9, 2, 106.), quae quidem satis discreta videntur artis ratione, ut nullam invicem societatem partium harum suspiceris. Versatur tamen earum utraque in tuendo reo, qui factum non infitatur. Hoc sufficit profecto ad denominationem inter has partes recipiendam. Neque enim de nihilo est, quod monet Turnebus ille sive personatus sive suspectus, Hermogenem in multis esse

5 inuenio; *absoluta* appellatur. Sed enim de re sola quaestio, iusta sit ea, necne? *Iustum* omne continetur *natura*, vel *constitutione: natura*, quod secundum cuiusque rei digni-

absoluta appellatur. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Basil. Obr. Reliqui *absolutam appellant.*

5. *quod secundum.* Turic. q. *secundam* cum Gryph. a *sec.* manu *quae secundum* et sic Guelf. Camp. Basil. Primus Jenf. inserit *fit* cum edd. ante Gryph. quod et Alm. dare narratur (cf. 7, 3, 33. item hic §. 27.) Reliqui *fit.*

cuiusque rei d. Turic. *cujus r. d.* a *sec. m. cuiusque r. p. d.* (ut intelligatur *rei publicae.*)

imitatum Hermagoram. Quod cum manifestis, vel in metalepfi et antilepfi, exemplis confirmetur (praeter tot alia hic protinus sequentia); haec vestigia Hermogenis confectantes, non longe aberrabimus profecto a sententia Quintiliani Hermagoreos hoc loco exprimentis.

5. *Sed enim.* Incommodas h. l. conjunctiones cum VV. DD. neglexissent omnes, Gesnerus medelam inuenit eam, ut pro iis in textum reciperet *etenim* (et obsecuti sunt Bip.). Credebat rationem reddi, quare *absoluta* appellaretur haec defensio, vel qualitas. Nos quidem, ejus in proximis vestigia deserentes, etiam hic assensum cohibere cogimur. Neque

tamen acquiescam in recepta. *Sed* est transeuntis ad rei ipsius tractationem, postquam nomen in transitu attigerat. *enim* mutem in *hic* adverbium, vel potius *haec*, quod referas ad *quaestio*. cf. 7, 2, 17. et 18.

natura, quod — dignitatem. Possis haerere in voce *natura*, ad quam quid sit subaudiendum parum liquet. Simplissimum fuerit nominativum facere et intelligere verbum substantivum. Sic *quod sec.* — *dignitatem* fiet definitio *naturae*, cui mox respondeat *Constitutio est* cet. Ablativum capere *τὸ natura* duriores fecerit structuram nec apertam sententiam, sive *iustum est* intelligis, sive, quod minus etiam placeat, *continetur.*

625 tatem. Hic sunt *pietas, fides, continentia, et talia*. Adjiciunt et id, quod sit *par*. Verum id non temere intuendum est. nam et *vis contra vim*, et *talio*, nihil habent adversus eum, qui prior fecit, *injusti*: et non, quoniam res pares sunt, etiam id est justum, quod antecessit. Illa utrinque *justa, eadem lex, eadem conditio*: ac forsitan ne sint quidem

6. Hic. Sic Turic. (a pr. manu) cum Jenf. eoque recentioribus ante Rusc. Reliqui *Haec*. Malim tamen *Hinc*. cf. 6, 1, 42. *contin. et talia*. Turic. (a pr. manu) et *alia* cum Stoer. eoque recentt. ante Obr. *par. Verum*. Turic. Guelf. Camp. *perversum* cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Reginus. cf. 7, 3, 14.

talio. Turic. Guelf. Camp. *talia* cum omnibus ante Obr. Pseudo-Turnebi est praestantissima emendatio.

adversus. Sic Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *adversum*.

injusti. Turic. Guelf. Camp. *injuste* cum omnibus ante Obr. qui conjecit *injustitiae*, receptum ipsi et ceteris. Praetuli leniorem Gesneri emendationem. *utrinque justa*. Turic. Guelf. Camp. *u. ista*. Unde nihil proficias. Neque enim *Illac* (vel *illic*, cf. 6, 4, 21.) scribendo pro *illa* apta sententia efficitur, ut *ista* ad sequentia: *lex, conditio*. Malim tamen in nostra scriptura *illic*.

6. Hic. cf. not. crit.

contin. et talia. vide not. crit.

Adjiciunt — par. velut Cic. de Inv. 2, 22.

et talio. „Qui membrum „rapfit, ni cum eo paicit, *talio* esto.“ Leges XII tabb. cf. 8, 5, 12. Declam. Qu. 7. p. 136. „lex — dedit caeco „*talionis* actionem.“ item Decl. 358. p. 356. Cujac. Obfervv. 9, 13. „*actio — talionis*

„in schola, injuriarum in „foro.“

et non. Quod optat *sed n*. Gesnerus, non opus est, cum *et hoc* referatur ad prius „*et vis*“, cui rationi non officit interjectum *et ante talio*. Hoc enim facile negligitur ab audiente.

Illam — justa. Respicit pluralis hic neutrius generis ad *par*, et est levis incuria numeri qui praecesserit. cf. tamen not. crit.

paria, quae ulla parte sunt dissimilia. *Constitutio* est in *lege, more, iudicato, pacto*. Alterum est defensionis genus, in quo factum per se improbable assumtis extrinsecus auxiliis tuemur: id vocant *κατ' ἀντίθεσιν*. Latine hoc quoque non ad verbum transferunt: *assumptiva* enim dicitur *causa*. In quo genere fortissimum est, si crimen causa facti tuemur, qualis est defensio Orestis, Horatii, Milonis.

7. *κατ' ἀντίθεσιν*. Sic Turic. (nisi quod per η, sed a sec. manu *cat et thesin*) Tarv. cum Bodl. Alm. et edd. ante Ald. item Gryph. Capper., in margine Vall. sed et complures edd. Lacunam praefert Guelf. *καταιτιθησιν* Camp. *κατ' ἀντίστασιν* Ald. *κατ' αἴτησιν* Obr. Reliqui *προσληπτικῶν*, nisi quod Voss. 2. Vall. *προσλειπτ.* quorum errorem propagarunt edd. ante Chouet.

Latine. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. *Gefn.*) cum edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *Latini* iubente Regio. Utitur sane hoc tanquam substantivo nomine, velut 5, 10, 43. sed ubi promptius quam hic subaudire rhetores, vel praeceptores.

non. Turic. Guelf. *nam* cum Alm. Voss. 2. Goth. Vall. Bad. *Gefn.* Bip. Nostrum primus Camp. cf. 6, 4, 11. item hic §. 12. ubi Turic. a pr. manu *Non omn.* *transferunt*. Turic. *transierunt*, (cum Alm.) a sec. manu *transulerunt* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Obr.

8. *Horatii*. Libri omnes *oratio* (nisi quod Turic. Guelf. omittunt *defensio* cum sequentibus usque ad *defensio constat*), in quo recte haeret *Gefnerus*. Nostrum ex conjectura. 3, 6, 47. pro *oratio* Turic. sec. manus *oratus*, sed frequens huiusmodi confusio.

7. *κατ' ἀντίθεσιν*. vide Hermog. p. 13. *ἐὰν δὲ ὁμολογῆ (ὁ Φεύγων) τι πεποιηκέναι, ὡς ἀδίκημα (factum per se improbable), ὄνομα μὲν πάλιν γενικὸν τούτῳ ἀντίθεσις*. cf. Ernesti Lex. h. v. ubi complures hoc nomine utentes demonstrantur rheto-

res, quos exhibet Aldi volumen alterum.

hoc quoque non. cf. §. 5.

8. *Horatii*. vide 3, 6, 76. 4, 2, 7. Infant in hisce personis gradus, a fabula ipsa ad fabulosam historiam moxque ad certae memoriae tempora.

ἀντέγκλημα dicitur, quia omnis nostra defensio constat ejus accusatione, qui vindicatur. *Occisus est, sed latro; exectus, sed raptor.* Est et 9 illa ex causis facti ducta defensio, priori contraria, in qua neque factum ipsum per se, ut in absoluta quaestione, defenditur; neque ex contrario facto; sed ex aliqua utilitate aut 626 reipublicae, aut hominum multorum, aut etiam ipsius adversarii, nonnunquam et nostra, si modo id erit, quod facere nostra causa fas sit: quod sub extrario accusatore et legibus agente prodesse nunquam potest, in do-

exectus. Turic. Guelf. Camp. *excascatus* cum Alm. Bodl. Voss. 2. Goth. et edd. ante Gryph. In margine quidem Basil. nostrum. Verissimam censeo emendationem, cujus sit ignarus, nisi forte Philandri, sed nomine suppresso. Vidor. (1538.) *executus.*

9. *priori contr.* Sic et Turic. a pr. manu. Ab altera quidem iuferit *est*, cum Guelf. Camp. Voss. 2. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) Tarv. *ex aliqua.* Turic. Guelf. Camp. in a.

cum Alm. Voss. 2. Goth. et edd. ante Ald. Correxerit Regius. *extrario.* Turic. (a sec. manu) *extraneo* cum Camp. Guelf. et tot aliis.

ἀντέγκλ. — *quia.* Id ipsum est ejus assumptivae causae speciei nomen technicum. Accusantur enim Clytaemnestra, soror Horatii, Clodius; nec refert, quod nova ponuntur ejusdem exempla: *latro, raptor*, Eadem ἀντεγκλήματος definitio est apud Hermogenem p. 14.

mares (vide Dig. 48, 8, 4, 2.), ea maxime facti excusatio probabilis videtur, si femina, pudorem suum vindicatura, vel pater superveniens, raptorem gladio arcuerit. Et fortasse hujusmodi agitatae sunt in scholis controversiae, quanquam nunc quidem nullae succurrunt.

exectus. Cum in jure Romano vetitum fuerit execare

9. *extrario* — *domesticis.* Haec proprie sibi opponuntur invicem. cf. §. 31.

10 mesticis disceptationibus potest. Nam et filiis pater in iudicio abdicationis, et maritus uxori, si malae tractationis accusabitur, et patri filius, si dementiae causa erit, non inverecunde dicet, multum sua interfuisse. In quo tamen incommoda vitantis melior, quam
 11 commoda petentis, est causa. Quibus similia etiam in vera rerum quaestione tractantur. Nam, quae in scholis *abdicatorum*, haec in foro *exheredatorum* a parentibus, et bona apud Centumviros repetentium ratio est: quae illic *malae tractationis*, hic *rei uxoriae*, cum quaeritur, *Utrius culpa divortium factum sit?*

10. *filiis pater in.* Turic. *filius* (a sec. manu *filiis*) *patrum* jud. Guelf. Camp. in *filiis patrum* j. ut et Goth. (err. Gesn.) cum Voss. 2. *accus.* — *filius, si.* Turic. Guelf. Camp. a. *filio* s. cum Goth. Ahn. Voss. 2. cum edd. ante Ald. inseruit necessaria Regius.

11. *Centumviros.* Turic. *con.* a sec. manu *consules* et sic libri mei omnes ante Capper.

10. *patri — dementiae causa.* Cf. Decl. Quintil. 346. p. 334. „Adversus patrem ne „qua sit actio nisi dementiae.“ item Aerodius ad Decl. Qu. 295. qui et Platonis locum e libro 11. de legg. excitat. Bip. Vol. 9. p. 155. 6. St. p. 929. D. E.

multum sua interfuisse. Hoc spectat igitur ad posiremum illud *nonnunquam et nostra.*

incommoda — commoda. Invidiosum est adipiscendi commodi causa vexare filium, uxorem, patrem; tolerabi-

lius, si quis aliter damnum ingens cavere nequeat.

11. *Centumviros.* Deberi verissimam hanc scripturam magno Cujacio, Capperonnerius et post eum Gesnerus ostenderunt. vide Cujacii Observv. 9, 13. item hic §. 20. Recte Gesnerus ablegat ad notissimum Ciceronis locum de Orat. 1, 38. ubi et *testamentorum* mentio. cf. 4, 1, 57.

rei uxoriae. i. e. dotis. vide Ern. Clay. Cic. h. v.

quae illic *dementiae*, hic *petendi curatoris*. Subjacet utilitati etiam illa defensio, si pejus ¹² aliquid futurum fuit. Nam in comparatione malorum, boni locum obtinet levius: ut, *si Mancinus foedus Numantinum sic defendat, quod periturus, nisi id factum esset, fuerit exercitus Romanus*. Hoc genus ἀντιστασις ⁶²⁷ Graece nominatur: *comparativum* nostri vocant. Haec circa defensionem facti: quae si ¹³ neque per se ipsam, neque adhibitis auxiliis dabitur, proximum est, in alium *transferre crimen*, si possumus. Ideoque etiam in hos, qui jam scripti sunt, status visa est cadere translatio. Interdum ergo culpa in hominem relegatur: ut, *si Gracchus, reus foederis Nu-*

12. *pejus*. Turic. (a pr. manu) sic. Mox cum plurimis *spei*. *Mancinus*. Turic. *manus*, a sec. manu *marius* cum aliquot edd. *fuerit* — *Rom.* *Hoc*. Turic. (a pr. manu) cum Alm. *f. exerat R. II. Guelf. f. e. R. exerat. H. Camp. f. e. R. Et erat h.* et sic Goth. Voss. 2.

13. *hos, qui jam* — *status visa*. Turic. *os q. etiam scriptum sit f. v.* a sec. manu *hoc quid etiam scriptum sit statim jus.* cum Guelf. (nisi quod *visa*) Camp. (nisi quod *quod*) et sic Goth. Eodem fere redeunt Alm. Colb. Voss. 2.

petendi curatoris. Seneca pater Controv. 1. 2. p. 163. „patri curatorem dari — „quia — sit — furiosus. hoc „autem in foro esse Curato- „rem petere, quod in schola „Dementiae agere“ citante Cujacio l. c.

12. *foedus Numantinum*. cf. 3, 8, 3.

ἀντιστασις. Hoc Graece dici a *pendendo* in lance,

recte monet Capper. Legitur vocabulum: apud Hermog. p. 14.

13. *qui jam scripti sunt*. Hisce salva erit sententia, si pro *jam scripti* reponas *in-scripti*, potestate *non scripti* (cf. 3, 6, 37. item hic §. 35.). *scripti* autem genitivo casu dictum accipio. Vide 3, 6, 53. 78.

relegatur. cf. 6. Pro. 13.

mantini, cujus metu leges populares tulisse in Tribunatu videtur, missum se ab imperatore suo diceret. Interim derivatur in rem: ut, *si is, qui testamento quid iussus non fecerit, dicat, per leges id fieri non potuisse.* Hoc μεταστάσιον dicunt. Exclufis quoque his, *excusatio* superest. Ea est aut ignorantiae; ut,

diceret — *deriv.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *Interim* cum Goth. Voff. 2. Latet illud vocabulum in ipso illo *diceret*, quod hic stare nequit. Unde enim imperfectum sub-iunctivi, nisi invita latinitate? cf. modo „Mancinus — „defendat,“ mox „si is — dicat.“ Repone igitur et hic *dicat. Interim der.*

14. μεταστάσιον. Camp. Tarv. μεταστάσιον cum Goth. Ald. Vall. qui tamen et nostrum dat.

Exclufis quoque his. Turic. *quoque excl.* omiffo *his*, sed

adde Vulpium ad Tibull. 4, 6, 5. ubi idem verbum, pro quo *delegare* apud Hir-tium B. G. 8, 22. loco pofito ab eodem.

cujus metu — *videtur.* Qui folam proprietatem et convenientiam orationis fpectet, malit sane abefse haec verba, quae ad rem quidem non faciunt. Neque enim vel ad excufandum vel ad pre-mendum foederis Numantini reum valet, quod inde orto optimatum odio Gracchus compulfus est ad fcrendam legem agrariam. Et hujusmodi conjunctionem legum popularium cum caufa ipfa foederis si fignificare volebat Qu., *videatur* fcripturus erat, non *videtur.* Deinde quid est quod „*videtur foederis* „Numantini metu“ tuliffe le-

ges? In hac tanta reprehendi materia, tamen non audeo proferre nixam omnium librorum auctoritate fententiam. Est ea ipfa apud Vellej. 2, 2. et Flor. 3, 14. verbis quidem adeo difsimilibus, ut nemo inde defumtam ab interpolatore fufpice-tur. Si igitur tam vetuftam gloffam agnofcere nolis, fortaffe mecum conjicies *criminis* intercidiſſe poſt *cujus*. Eodem exemplo ufus est in *remotione criminis* Martianus Capella, citante ad Florum Freinshe-mio.

diceret. vide not. crit.

14. μεταστάσιον. Apud Hermogenem p. 14.

Exclufis quoque his. vide not. crit.

excusatio. Haec est Hermo-genis συγγνώμη p. 15. *cujus*

si quis fugitivo stigmata scripserit, eoque ingenuo judicato, neget, se liberum esse eum scisse: aut necessitatis; ut, cum miles ad com meatus diem non affuit, et dicit se fluminibus interclusum, aut valetudine. Fortuna quoque saepe substituitur culpa. Nonnunquam male fecisse nos, sed bono animo dicimus. Utriusque rei multa et manifesta exempla sunt. Iccirco non est eorum necessaria expositio. Si omnia, quae supra scripta sunt, deerunt,

a sec. manu additur, et sic Guelf. Camp. Goth. (tac. Gefn.) cum Voss. 2. quorum postremi quoque ad priora referentes ab Excl. novum sensum ordiuntur. Transpositio lenis quidem medela (cf. 7, 3, 28. item hic 15.) sed ea nihil hoc loco proficitur. Tō quoque nullus hic proprie locus nisi post his, quo ablegare nemo ausus est, et durius fuerit. Esset autem in hac ipsa structura, quod minus deceret Quintiliani elegantiam. *Supereſt* cum scripsit, dativum reddere debuit huic verbo, non ablativos absolutos. Sic e prima Turic. manu eruo: *quo exclusis excusatio supereſt*, referens quo ad *Hoc* praecedens. *lib. esse cum*. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui omittunt *esse*.

scisse. Turic. Guelf. *fecisse* cum Alm. et edd. (praeter Camp.) ante Ald. qui Regio iubente *n. scisse s. e. l. fuisse*. Stoerius primus hic *scisse*. cf. 1, 1, 20. ubi Guelf. Camp. *fecisse* cum edd. ante Bad. *affuit, et d.* Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui omittunt *et*.

15. *quoque saepe.* Tarv. Camp. *s. q.* (cf. §. 14. 54.). Male.

exemplum ponit Eraſiniden et collegas, mortuos non sepelientes. vid. Xenoph. Hellen. p. 448. D. E.

stigmata scripserit. Hunc verbi usum illustrat Schultingius ad Ulpian. in Jurispr. Ante - Just. p. 565. nostri loci non immemor.

liberum — eum. Nam et milites fugitivi. vid. Marcus Donatus ad Liv. 30, 43, 11. Fugientem saltem qui viderit, poterit habere fugitivum. Nec est summo jure agendum in scholasticis hisce.

miles — non affuit. Regius ablegat ad Dig. 49, 16, 3, 7.

videndum, an *minui* culpa possit. Hic est ille, qui a quibusdam dicitur fieri, *status quantitatatis*. Sed ea, cum sit aut *poenae*, aut *honoris*, ex qualitate facti constituitur: eoque nobis sub hoc esse statu videtur: sicut ejus quoque, quae *ad numerum* refertur a Graecis. nam et *πηλικιότητα*, et *ποσότητα* dicunt, nos utrumque eadem appellatione complectimur. 628

17 Ultima est *deprecatio*: quod genus causae plerique negarunt in iudicium unquam venire. Quin Cicero quoque pro Q. Ligario idem testari videtur, cum dicit, *Causas, Caesar, egi multas, et quidem tecum, dum te in foro tenuit ratio honorum tuorum: certe nunquam hoc modo, Ignoscite, Iudices, erravit, lapsus est, non putavit, si unquam posthac,*

16. *nam et*. Sic Turic. Guelf. cum edd. ante Gesn. omittentem *et*, auctoribus Goth. (tac. Gesn.) Voss. 2. Camp.

πηλικιότητα. Turic. *τημοσιτη*, sed a sec. manu: *tecotue*. In isto *ecot* sat est firmamenti pro emendatione Capperounerii palmaria. Nam ante eum omnes libri *ποιότητα* quanquam corrumpentes aliquot eorum vocem. Guelf. lacunam in graecis. Mox *et* omittit solus Camp. cf. 3, 6, 35.

eadem. Omittunt Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. Intercidisse censeo non quidem hoc (quod Jenf. primus inserit) *eadem*, sed *quanti*, haustum illud a syllaba praecedente *que*.

17. *Q. Lig.* Sic Turic. a sec. manu, a prima proque *Lig.* (cf. 7, 3, 27.) Omittit *Q.* Camp. Reliqui *Quinto L.* cf. 6, 3, 58. 9, 1, 2. *et quidem*. Goth. (tac. Gesn.) Guelf. *equidem* cum Voss. 2.

15. *status quantitatatis*. cf. monstrata, quibus adde ibid. 3, 6, 23. 53. 91. §. 50. 90. nec nou 7, 2, 6.

eadem. vid. not. crit.

16. *πηλικιότητα* — *ποσότητα*. cf. loca modo de- 17. *deprecatio*. cf. §. 3. pro *Q. Ligario*. capite 10.

et cetera. In Senatu vero, et apud populum, 18
 et apud Principem, et ubicunque juris clem-
 entia est, habet locum *deprecatio*. In qua
 plurimum valet, *ex ipso*, qui reus est, haec
 tria in vita praecedere, si innocens, si bene
 meritus, si spes in futurum innocenter victuri,
 et in aliquo usu futuri; praeterea, si vel aliis
 incommodis, vel praesenti periculo, vel poe-
 nitentia videatur satis poenarum dedisse: *ex-*
tra, nobilitas, dignitas, propinqui, amici.
 In eo tamen, qui cognoscit, plurimum po- 19
 nendum, si laus eum misericordis potius,
 quam reprehensio dissoluti, consecutura est.
 Verum et in judiciis, etiamsi non toto genere
 causae, tamen ex parte magna hic locus saepe
 tractatur. Nam et divisio frequens est, etiamsi
 fecisset, ignoscendum fuisse; idque in causis
 dubiis saepe praevaluit: et epilogi omnes in
 eadem fere materia versari solent. Sed non- 20

18. *ubic. jur.* Turic. (a pr. manu) inserit *si*.

valet. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *va-*
lent cum Voss. 2. et edd. ante Gryph. cf. 7, 2, 39.

si innocens. Hoc per sphalma omisit Gesn. sequenti-
 bus Bipp.

19. *toto genere causae.* Turic. *tot g. causa*, a sec. manu
tot genera causa et sic Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum
 Voss. 2.

18. *juris clementia.* Nove
 dictum, sed facile intellectu.
 Malit Gesnerus *jus clementiae*.
 Hoc si voluisset Qu: scriptu-
 rum fuisse putō *quibuscunque*,
 non *ubicunque*. De re cf. 5,
 13, 6.

extra. refer ad *ex ipso*.

19. *In eo — ponendum.*
 Id maxime agendum a patro-
 nō, ut suae gloriae interesse
 putet iudex absolvi reum.
 Ad *cognoscit* cf. 7, 2, 20.

nunquam etiam reus hic totius summam constituit, si exheredatum a se filium pater testatus fuerit elogio: propterea *quod is meretricem amaverit*. Nam omnis hic quaestio, an huic delicto pater debuerit ignoscere, et Centumviri tribuere debeant veniam. Sed etiam in formulis, cum poenariae sunt actiones, ita causam partimur, *an commissa sit poena? an exigi debeat?* Id autem, quod illi viderunt, verum est, reum a iudicibus hoc defensionis modo liberari non posse. De praemiis autem quaeruntur duo: *An ullo sit dignus, qui petit? an tanto?* ex duobus, *Uter dignior?* ex pluribus, *Quis dignissimus?* Quorum tractatus ex ipso meritorum genere ducuntur. Et intuebimur non rem tantum, sive alle-

20. *constituit, si*. Turic. (a pr. manu) *constitutam vero si* (cum Alm.). An erat *constituerit*, modo potentiali? *formulis*. Guelf. *formula*. poenariae — actiones.

Turic. *poenaria sit actiones*, a sec. manu — *actionis* et sic Guelf. *poenaria sit actio* Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. *poenariae sint actionis* Jenf. cum edd. ante Ald. Omnes praeter Turic. Alm. nostris verbis subjiciunt nos.

21. *ullo sit dignus*. Turic. *ullo sint dignius*, a sec. manu *si ullus sit dignus* et sic Guelf. *si illo s. d.* Camp.

petit? an tanto? ex. Turic. *p. tanto ex*. a sec. manu *p. tanta ex* et sic Guelf. *p. an tanta tanto ex* Camp.

20. *elogio*. Proprie, in causa exheredationis ascripta. vide Briff. de V. S.

poenariae — actiones. cf. 4, 5, 9.

quod illi viderunt. Sic videre usurpavit et infra 7, 6, 4. Illi sunt qui „deprecationem

„negarunt in iudicium veni-
„re“ §. 17.

21. *alleganda*. Non quidem pertinens ad impetrandum praemium, sed iudicibus praemium tribuentibus petitozem commendans. cf. 4, 1, 13.

ganda, sive comparanda erit; sed *personam* quoque: nam et multum interest, *tyrannum juvenis occiderit, an senex; vir, an femina; alienus, an conjunctus*: et *locum* multipliciter,²² *in civitate tyrannis assueta, an libera semper; in arce, an domi*: et *quomodo* factum sit, *ferro, an veneno*: et *quo tempore, bello, an pace; cum depositurus esset eam potestatem, an, cum aliquid novi sceleris ausurus*. Habentur in meritis *gratia, periculum* quoque, et *difficultas*. Similiter, *liberalitas a quo* pro-²³fecta sit, refert. Nam in paupere gratior, quam in divite; dante beneficium, quam red-dente; patre, quam orbo. Item, *quam rem dederit, et quo tempore, et quo animo, id est, num in aliquam spem suam?* similiter alia. Et

22. *et locum*. Turic. Guelf. *est et ad l. cum* Tarv. Ald. Bad. (qui in nota tamen nostram solam sequitur scripturam) Basil. *pace; cum*. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui inferunt *an*. cf. 7, 2, 39. item hic §. 42. *Habetur*. Turic. *habent*. a sec. manu *habentur* et sic Guelf. Obr.

et diff. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *ac d.*

23. *liberalitas*. Turic. Guelf. Camp. *libertas*.

quam orbo. Turic. Guelf. *quia a morbo*. Regius praestantissime correxit, nisi forte Codd. habuit auctores, cujusmodi Goth. *q. avunculo* Camp. *quam medelam* recte aspernatur Regius. cf. 7, 3, 14. *num*. Turic. Guelf. *non* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Regius. Sed Camp. omittit.

comparanda cum alterius petitoris facto.

22. *gratia*. Tyrannicidae apud ipsum tyrannum, ut putat Capper. Sed hoc jam

dixerat §. 21. *conjunctus*. Equidem interpretor *gratiam facti*, sicut et *periculum*; quo minus indigeamus mutatione Obrechtii meriti in *gratia*, nullo illa usu firmata.

ideo qualitas maxima oratoris recipit opera: quia in utramque partem plurimum est ingenio loci, nec usquam tantum affectus valent.

24 Nam conjectura extrinsecus quoque adductas frequenter probationes habet, et argumenta ex materia sumit: quale quidque videatur, eloquentiae est opus: hic regnat, hic imperat, hic sola vincit. Huic parti subjungit Virginii causas abdicationis, dementiae, malae tractationis, orbarum nuptias indicentium. Nam et fere sic accidit: inventique sunt, qui 630

24. *valent. Nam. Turic. valenti jam. a sec. manu v. Etiam et sic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voss. 2. et edd. ante Ald. corr. Reg. sum. quale quidque. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. omittunt quale cum Alm. Ab Aldo inde ante Gesn. post sumit inferunt ut, jubente Reg., vel et; male. el. est opus. Hoc ordine Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui e. o. e. Sed eloquentia Codd. (de Goth. Jenf. tac. Gesn.) et libri ante Gryph. omnes. indicentium. Turic. indictium (cum Alm.), sed a sec. manu inditium et sic Guelf. (nisi quod c pro t) Voss. 2. iudicium Goth. Camp. Nam et fere. Sic Turic. Guelf. Goth. (err. Gesn.) Camp. Ab Aldo inde (exc. Badio) post et adjiciunt iudicium, quod unciis jam sepsit Gesn. male tamen et quoque proferens, omissum illud a Jenf. et edd. ante Ald. quo acc. Bad.*

24. *conjectura — probationes. cf. 6, 4, 4. ubi, quae hic extrinsecus adductae, sunt extra artem.*

subjungit. Malis sane subjicit ob rationes expositas ad 3, 3, 6. Virginium vide 4, 1, 23.

orbarum — indicentium. Illud indicendi verbum proprium est in hoc negotio, de quo vide 7, 1, 14. Orbae

enim indicunt nuptias proximo sibi propinquo. cf. §. 39. item Decl. Vol. 4. Bip. p. 381. ad quem locum consulendus est Burmannus.

fere sic accidit, ut hae causae incidant in statum qualitatis; quia mores potissimum et animus litigatoris in hisce controversiis excutiuntur, conjecturae in iisdem rarior est usus.

has materias *officiorum* vocarent. Sed alios²⁵ quoque nonnunquam leges hae recipiunt status. Nam et conjectura est aliquando in plerisque horum, cum se vel non fecisse, vel bona mente fecisse contendunt. Cujus generis exempla sunt multa. Et, quid sit dementia, ac mala tractatio, finitur. Nam juris quaestiones plerumque leges praecurrere solent, et, ex quibus causis non fiat, statutum. Quod²⁶

25. *leges hae.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. cum edd. ante Gryph. Reliquae *h. l.* Verum Turic. Camp. *haec quoque.*

quaestiones pl. leges. Turic. Guelf. Camp. *leges pl. quaestiones* cum libris omnibus ante Gryph. cum nostrum ordinem suavisset jam Regius. *praecurrere.* Turic. (a pr. manu) *praecurre.* *causis.* Turic. *causae* cum Obr. *fiat.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *fiant.* Hoc multorum Codd. esse refertur, inter quos Voff. 2. (cum Goth. omittat *n. f. st.*) et Alm. qui non solet recedere a pr. Turic. manu.

statutum. Turic. *stat^o.* Guelf. Camp. *status* cum plurimis et scriptis et excusis. Jenf. tamen *statutus* et post eum mei editi nostrum, quod Regius coniecit, cum in libro suo invenisse videatur Jenf. scripturam; alteram autem *status* non probaret.

materias officiorum. Verfantur totae in ethices praeceptis, ut eas agendo cogaris ferè philosophus fieri et de filii, patris, mariti *officiis* disputare.

25. *leges.* Ne quis forte *lites* reponendum censeat, tenendum est omnes hasce controversias suis contineri legibus.

Nam *juris quaestiones.* Haec quidem omnia usque

ad finem §phi 26. multum habent et difficultatis ad intelligendum et duritiae ad structuram. Nec facile inconflua varietate librorum ratio ulla emendandi vel iniri poterit vel probari. Quapropter eo ablegans lectorem hic illud solum agam, ut aliqua sententiae Quintilianicae dispiciatur lux, omnia verborum menda nequaquam sperans a me posse curari. Te

tamen facto defendi non poterit, jure nitetur. Et quot, et quibus causis abdicare non

26. non poterit. Turic. Guelf. Camp. omittunt non.

quot. Turic. quod cum Goth. Obr. Post hanc vocem pro et dat ex Camp.

nor argumentationis eo quidem deducit, ut post reliquos status legalium quoque quaestionum ratio habeatur, eaeque ipsae non prorsus alienae ostendantur ab hujusmodi materiis. Has igitur quaestiones, juris quoque dici apparet loco 5, 10, 44. cf. hic §. 56. 39. Et frequentata multum est transitio per *Nam*, qualis hic fit. *Leges* autem, ut modo vidimus, sunt ipsae illae materiaram hujusmodi in scholis obtinentium. Quae quidem quomodo aut quam rem *praecurrere* dicantur, fateor me plane latere. Hoc igitur verbum tentare libet et inde efficere vel *praeferre*, vel, quod clarius, minus tamen verisimile idem; *praebere*. Illud acceperim ea potestate, de qua egimus ad 6, 2, 14. Neque enim nimis durum fuerit, si lex dicatur *praeferre* eam juris quaestionem, cui occasionem dederit, quam quasi ipsa fronte ostendat. Jam, lenius quam priores huic loco mementes, transponens voces ita scribam; „*Nam* leges juris „plerumque quaestiones *praeferre* solent, *sed* ex quibus „causae non fiat *constitutio*“ (vel *status*, si illud nimis re-

motum videatur ab usu Qu. cf. 5, 6, 2.). „Quod tamen“ (adversativa conjunctio eo spectat, quod, etiam si statum fere facere non debeant hae quaestiones, tamen, si nulla relinquatur facti defendendi ratio, iis solis utendum sit ad cavendam *abdicationem*, recusandam *malae tractationis* poenam, tollendum *deventiae* iudicium) „facto defendi non poterit, „jure nitetur: et“ (jam recensentur exceptiones illae juris, per quas excludantur hae, in quibus versamur, actiones) „quot“ (neque enim placet cum *Burm.* et *Gesnero* scribere *quos*) „et quibus „causis — non permittatur.“ Ita defuncti sumus qualicunque loci curatione, nihil agentes discerpando nec lacerando, potuimusque, id quod gratulari solent bonis criticis, uncis crudelibus parcere. Fateor ab initio mihi non sufficere structuram. Debebat enim post *Nam* statim subjungi, de quo ageret scriptor, *juris quaestiones*, quod ut contingat, retinenda erit Regiana illa transpositio, quae nunc recepta est. Sed dici non potest quam dura mihi ea videatur.

liceat; et in quae crimina malae tractationis actio non detur; et cui accusare dementiae non permittatur. Abdicationum formae sunt ²⁷
 63, duae: altera criminis perfecti, ut, si abdicetur *raptor*, *adulter*: altera velut pendentis, et adhuc in conditione positi; quales sunt, *in quibus abdicatur filius, quia non pareat patri*. Illa semper asperam abdicantis actionem habet, (immutabile est enim, quod factum est:) haec ex parte blandam, et suadenti similem; mavult enim pater corrigere, quam abdicare: at pro filiis in utroque genere summiffam, et ad satisfaciendum compositam. A quo dissensuros scio, qui liben- ²⁸

actio non. Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Camp. omittunt *non* cum edd. ante Obr. Hic quidem, ut et modo, in vicinia syllabae continentis vocalem O, quae saepe officit negationi. cf. 6, 5, 71.

27. *perfecti.* Turic. Guelf. *perfectae.* *abdicetur:* Turic. cum Alm. *abduceretur.* Guelf. *abdicaretur.* Camp. *adduceretur.* cf. 6, 2, 24. *adulter: altera velut.* Turic. Guelf. Camp. *adulter velut.* Alm. dare narratur *ad. alit imperfecti.* (cf. §. 5. 33.) Reliqui, in quibus Goth., *ad. altera imperfecti velut.* *pendentis.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *pendentes.*

quia non. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Reliqui qui n,

haec. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Alm.

corrigere, quam. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. An primitus erat: „mavult e. p. non abdicare“?

summiffam. Sic Turic. Guelf. Camp. et vet. non *subm.*

27. *mavult enim* — *abdicare.* *satisfaciendum.* cf. 6, 1, ^{50.}
vid. not. crit.

ter patres figura laedunt: quod non ausim dicere nunquam esse faciendum (potest enim materia incidere, quae hoc exigat); certe vitandum est, quoties aliter agi potest. Sed
 29 *de figuris* alio libro tractabimus. Non dissimiles autem abdicationum actionibus sunt *malae tractationis actiones*. Nam et ipsae habent eandem in accusationibus moderatorem. *Dementiae quoque iudicia* aut propter

28. *patres figura*. Expressimus egregiam et fortasse in toto Quintiliano praestantissimam Gesneri emendationem, quam et ipse et Bip. receperant pro omnium librorum *patris figuram*. certe. Jenf. cum edd. eo recentioribus ante Obr. *ceterum*. vitandum. Turic. Guelf. Camp. videndum cum libris omnibus ante Obr. cf. 8, 2, 3. indicante Burm. Nugatur Capper. vulgatam damnandam esse negans; quali in malas scripturas aequitate nunquam pervenietur ad emendatam scriptorum lectionem.

libro. Camp. loco cum Obr. cf. 3, 6, 59.

tractabimus. Turic. Guelf. Camp. *tractav.* cum Jenf. (tac. Gesn.) Tarv.

29. *ipsae*. Turic. *ipsam* cum Jenf. eoque recentioribus ante Rusc. quo acc. Ald. A sec. manu Tur. *ipsa* cum Guelf. Camp. Nostrum est a Regio. *aut propter id* — *propter id*. Turic. Guelf. Camp. omittunt interjecta *propter* cum altero ipso, ut et Goth. et edd. ante Rusc. inseruit Regius. In Vall. superscripta.

28. *patres figura laedunt*. „ Quid esset *figura*, pulchre „ exposuit noster 9, 2, 65 sqq. „ Saepe multumque accidit, „ ut rhetores *patrem figura* „ *laedant* h. e. jaciant in illum „ aliquid prima specie non „ criminofum, sed cui occul- „ tior insit flagitii significa- „ tio.“ Gesnerus.
alio libro. Lib. IX.

29. *tractationis actiones*. Si quid aure callemus Quintilianeam elegantiam, non ille posuit *actiones*, sed allitum fuit a somnolento librario. Turicensis habet a pr. manu *actionis*, quo manifestior etiam secure repetentis negligentia.

Nam et. Vide mihi quoties et quam continuo posue-

id, quod factum est; aut propter id, quod adhuc fieri, vel non fieri potest, instituuntur. Et actor in eo, quod factum est, liberum³⁰ habet impetum, sic tamen, ut factum accuset; ipsius patris, tanquam valetudine lapsi, misereatur; in eo vero, cujus libera mutatio est, diu roget et suadeat, et novissime dementiam rationi queratur obstare, non mores: quos quanto magis in praeteritum laudaverit, tanto facilius probabit morbo esse mutatos. Reus, quoties causa patietur, debet³¹ esse in defensione moderatus, quia fere ira et concitatio furori sunt similia. Omnibus his commune est, quod rei non semper defensione facti, sed excusatione ac venia frequenter utuntur. Est enim domestica disceptatio, in qua et semel peccasse, et per errorem, et levius, quam obijciatur, absolutioni nonnunquam sufficit. Sed alia quoque³² multa controversiarum genera in qualitatem cadunt. *Injuriarum*: quanquam enim reus

30. *obstare*. Turic. Guelf. omittunt.

31. *ira et concitatio*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Basil. Reliqui inserunt *contentio* post *ira*. Novitium illud et praemissum tertio, ut modo §. 27. *adult. alt. vel.* cf. praef. nostr. p. LXXIX.

absolutioni. Turic. (qui et *defensio* modo a pr. manu) Guelf. Camp. *absolutio* cum edd. ante Rusc. Correxerit Regius.

rit haec sua *Nam* et *Nam* et §. 19. 20. 23. 24. bis. 25. bis. 29. cf. 7, 2, 55.

31. *ira et concitatio* — *similia*. Subjectum neutrum praecedentibus femininis animad-

vertit Burmannus et, praeter aliorum, nostri haec loca ponit 6, 2, 11. 11, 2, 36. vide Drakenb. ad Liv. 32, 29, 5. In masculinis idem. vide Burm. ad Decl. p. 440.

aliquando fecisse negat, plerumque tamen
 53 haec actio facto atque animo continetur. De
 accusatore constituendo, quae judicia *divina-*
tiones vocantur: in quo genere Cicero qui-
 dem, qui mandantibus sociis Verrem accu-
 sabat, hac usus est divisione: spectandum,
 a quo maxime agi velint hi, quorum de ul-
 tione quaeritur: a quo minime velit is, qui
 633
 34 accusatur. Frequentissimae tamen hae sunt
 quaestiones, *uter majores causas habeat, uter*
plus industriae aut virium sit allaturus ad ac-
 35 *cusandum, uter id fide meliore facturus. Tu-*
tellae praeterea: in quo judicio solet quaeri, an
 alia de re, quam de calculis, cognosci oport-

33. *divinationes.* Turic. Guelf. Camp. *divinationis* cum
 Goth. Voss. 2. Jenf. Tarv. Poterat a Qu. esse genitivus.
mandantibus. Turic. Guelf. *mandatis* cum Alm.

accusabat. Turic. Guelf. *defendebant* cum Goth. Voss. 2.
 Alm. nisi quod hi tres *defendebat.* (cf. §. 27. 36.) Mire!

spectandum, a quo. Turic. omittit *a* cum Alm. *a* sec.
 manu *spectandumque quid* et sic Guelf. Camp. Goth. Jenf.
 (tac. Gesn.) cum Colb. Voss. 2. et edd. ante Rusc. Sine
que Loc. Venet.

a quo. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *aut quid*
 cum aliis.

minime velit. Turic. Guelf. *maxime v.* cum Camp. (nisi
 quod *nolit*) Voss. 2. Colb.

34. *aut vir.* Turic. (a pr. manu) *an v.* cum Alm.
fide meliore. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp.
 Reliqui *m. f.* (cf. §. 15. 41.).

52. *fecisse negat.* cf. 7, gando proprie *facti* status,
 1, 60. sed hic, id quod recte monet

facto atque animo. Secu- Capperonnerius et expressit
 rius etiam hic usurpatum Gedoyhus, lis contineri di-
facti vocabulum; nam in ne- citur *qualitate* facti et animi.
 cf. §. 36. 37. 44.

teat: *an fides praestari debeat tantum, non etiam consilium et eventus. Cui simile est male gestae procurationis: in foro negotiorum gestorum: nam et mandati actio est. Praeter haec finguntur in scholis et inscripti maleficii, in quibus aut hoc quaeritur, an inscriptum sit? aut hoc, an maleficio sit?*

35. *fides praestari.* Turic. Guelf. Camp. *fidem praestare* cum Goth. Voss. 2. Alm. *eventus.* Turic. (a pr. manu) *eventum* cum Alm. An volebat Qu. intelligi tutorem? *procur. in foro.* Turic. *inferit quae post proc.* Obr. p. *quae in f. n. g. etiam e. m. a. e.*

36. *inscripti.* Turic. Guelf. Camp. *scripti* cum omnibus omnino libris ante Capper. cui accessit Gesn. repetitus a Bipp. Si Capper. (quae est Burmanni Epist. p. 16. criminatio) emendationem sublegit Aerodio ad Declam. 344, ipsi rursus gloriam invidit Gesnerus, ut et saepius ubi sequitur eundem, nulla, ut opinor, malignitate ductus, sed Burmannianam reveritus auctoritatem et acrimoniam. Nemo tantus sit in literis, cuius adversarium laudare reformidemus, sicubi meretur. *inscriptum.* Sic Capper. Reliqui *scriptum.* cf. 5, 4, 2.

35. *in foro negotiorum gestorum.* Hoc subijciendo scriptor indicat *male gestae procurationis* controversiam esse scholasticam. cf. not. crit.

36. *inscripti maleficii.* Genitivum repete ab eo quod intelligitur *causae* (cf. §. 13.). Est autem *inscripti maleficii* actio in schola, quod in foro *stellionatus*, docente in Observ. Cujacio (9, 15. cf. eundem 10, 26. item Turneb. Advers. 10, 6.); i. e. fraudis quae propriam significationem non habet et in proprium delicti nomen non

„cadit.“ Vide Briff. V. S. Cyrus rhetor in Aldi rhetorr. 1. p. 458. ἀγραφον ἀδίκημα appellat, citante Capper. Loca Declamm. Quintt. huc pertinentia habes 252. p. 28 seqq. 344. p. 327 seqq. 370. p. 371 seq. Vide et Senecam patrem p. 428.

an inscriptum — an maleficio. „Pleraque controversiae sub hac lege positae duas quaestiones habent —: *an inscriptum sit quod objicitur, et an maleficio sit.*“ Decl. Qu. 252. p. 28.

raro utrumque. *Male gestae legationis* apud Graecos et veris causis frequens: ubi juris loco quaeri solet, *an omnino aliter agere, quam mandatum sit, liceat?* et *quousque sit legatus?* quoniam alii in renunciando sunt: ut in Hejo, qui testimonium in Verrem dixe-⁶³⁴rat post perlatam legationem. Plurimum

alii. Turic. Guelf. Camp. *aliae* cum Goth. et edd. ante Rusc. quo acc. Ald. Bas. Leid. Gif. Obr. Non equidem cuiquam credam Alm. dare *alii*, quod coniecit Regius. (cf. §. 33. item mox.)

ut in Hejo. Turic. et in hoc. Guelf. in hoc sine ut. Camp. u. i. hoc cum Stoer. et recentioribus autò Burm. Sed Goth. (tac. Gesn.) in eo cum Voss. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. qui cum Gryph. ut is. Burmannus ex Alm. affert et in Hejo insigni, si vere, a Turicensi differentia. (cf. modo, item 7, 5, 3.)

Male gestae legationis. cf. 4, 4, 5.

juris loco. i. e. nomine quaestionum legalium. ut et mox *juris cavillationes.*

alii in renunciando sunt. Hoc nemo intelligat. Idonea exemplorum copia, quae nunc quidem potest e lexicis peti, Burmannus ostendit *renunciare* esse legatorum in patriam reversorum. Adde Drakenb. ad Epitom. Liv. 47. Inde ipse efficit *alii in renunciando fiunt*, ut igitur (modo ejus mentem recte capiam) mutentur legati dum renuncient suis. Sed antiqua scriptura cum sit *aliae*, fuerit haec fortasse

Quintiliani sententia: *quoniam aliae* (intellige *legationes*) *in nunciando, aliae in renunciando sunt*; i. e. *aliae legationes continentur nunciando seu perferendo mandata tantum, aliae renunciando demum finem habent. Et pro sunt* fortasse reposueris *desinunt.*

ut in Hejo. vide Cic. in Verr. 4, 3. Referenda autem sunt haec verba ad „ubi — quaeri „solet“ ita ut „quoniam — „sunt“ sint parenthesis loco nec structuram afficiant. Alioqui durum fuerit repetere praepositionem *in*, „in re- „nunc.“ „in Hejo,“ nec potestate plane eadem.

tamen est in eo, *quale sit factum. Reipublicae laesae.* Hinc moventur quidem mille juris cavillationes: *Quid sit rempublicam laedere?* et, *laeserit, an non profuerit?* et, *ab ipso, an propter ipsum laesa sit?* in factò tamen plurimum inest. *Ingrati quoque.* In quo genere quaeritur, *An is, cum quo agitur, acceperit beneficium?* quod raro negandum est: ingratus est enim, qui negat. *Quantum* 38 *acceperit? an reddiderit? an protinus, qui non reddidit, ingratus sit? an potuerit reddere? an id, quod exigebatur, debuerit? quo*

37. *laeserit an non.* Sic Turic. cum Alm. a fec. ille manu *laeseritne an, sine non,* et sic reliqui. *laesa sit.* Turic. *laesit cum Alm. inest.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *est cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Burmannus et hic et 2, 17, 41. vindicat nostrum exemplis aliorum et hisce ipsis et 6, 3, 12. quibus adde 3, 4, 11. 9, 4, 26. Decebat etiam variari, cum modo fuisset „Pl. est; in eo.“*

38. *negat — reddiderit.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Easil. Reliqui *n. an q. a. r. non reddidit.* Sic Turic. Guelf. Camp. (nisi quod hic *reddit*) Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Tarv. Ald. Obr. Reliqui *n. reddiderit.*

37. *Reip. laesae.* Exemplum scholasticae hujusmodi citante Burm. habes apud Senecam patrem Suafor. 2. p. 21. Sed et apud eundem p. 344. 355. 492. 495. adde apud Curium Fortunat. p. Pithoei 40.

Hinc. Non dubito quin recte det Gothanus (solus quidem meorum liber) *hic pro hinc.* Neque enim ex causa hac moventur cavilla-

tiones, sed *in causa,* et videtur *movendi* verbum fraudi fuisse librariis, de quo cf. 3, 6, 10.

38. *Quantum — an.* Sunt duae quaestiones, nec relativi loco habendum pronomen, sed interrogativi.

exigebatur, debuerit. Malim inferi *facere,* neque enim de pecunia solvenda *agitur.* Facile intercidebat.

animo sit? Simpliciores illae, *injusti repudii*, sub qua lege controversiae illud proprium habent, quod a parte accusantis defensio est, 39 et defendentis accusatio. Praeterea, cum quis rationem mortis in senatu reddit: ubi una quaestio est juris, *An is demum prohi-* 635 *bendus sit, qui mori vult, ut se legum actionibus subtrahat;* cetera qualitatis. Finguntur et *testamenta*, in quibus de sola quaeratur,

a parte. Turic. aperte cum Goth. Voss. 2. Sed Tarv. a *patre*, ut et Jenf. (tac. Gefn.) sed per compendium, quod inveniebat Regius. Nostrium jam Camp. et multi per compendium, velut Guelf. cf. 6, 3, 70.

39. *quaeratur, ut in contr.* Sic Turic. Guelf. cum Alm. Reliqui inferunt *voluntate* post *qu.* Goth. vicissim omittit *ut in contr.*

injusti repudii. Ejusmodi controversia est Qu. Decl. 251. p. 26. 262. p. 67.

et defendentis. Malim a *def.*

39. *rationem mortis in senatu.* cf. 9, 2, 85. „Thema „hoc declamatorium est, dum „ctum a Massiliensium lege, „apud quos venenum publice servabatur, quod haurire licebat ei, qui in senatu rationem mortis suae reddidisset. Vide Valer. „Max. l. 2. c. 6. ex. 7.“ Turneb. i. e. Pseudo-Turneb. „Fortunatianus in rhett. Pith. „p. 50. reddere causas voluntariae mortis; ipse Qu. 11, „1, 56. jus mortis a senatu petere.“ Capper. Ad postremum locum Gefnerus ablegat

ad Decl. Qu. 4. p. 65. item 337. p. 299. Huc maxime pertinent ea p. 300. „de eo „cognoscitur, turpes sint causae an ex injuria — fortunae proficiscantur. — Aliquis metu judicii mori vult? dignus est, qui insepultus abjiciatur. Aliquis conscientia turpis aliquis flagitii admitti, priusquam prodatur, mori vult? dignus est, qui insepultus abjiciatur. Adversus hunc scripta lex est: hac cavetur de hoc.“ De *demum* cf. 6. Pro. 11.

de sola quaeratur, intellige: qualitate. Cum enim dignissimo reliquerit, id unice quaeritur, quis dignissimus i. e. *qualis* quisque trium.

ut in controversia, quam supra exposui, in qua de parte patrimonii quarta, quam pater dignissimo ex filiis reliquerat, contendunt philosophus, medicus, orator. Quod idem accidit, si orbae nuptias indicant pares gradu, et si inter propinquos de idoneo quaeratur. Sed nec omnes mihi persequi materias in ⁴⁰ animo est, (singi enim adhuc possunt) nec communes sunt earum quaestiones, quia positionibus mutantur. Hoc tantum admi-

indicant. Sic Turic. Guelf. *judicant* Camp. *vendicant* Goth. Voss. 2. (cf. §. 4. 7, 10, 2.) cum Burm. (probante tamen nostrum in Add.) eoque recentioribus. Necessarius conjunctivus et Reginus jam vidit producendam penultimam.

pares. Turic. *patres.* Guelf. *partes.* hic etiam *gladii* pro *gradu.*

supra exposui. 7, 1, 38.

Quod idem. Sic et 7, 10, 2. 3, 7, 25. 5, 10, 62. Aliquot edd. hic quidem *item.*

orbae — *indicant.* cf. §. 24.

et si — *idoneo quaeratur.* Hic aliam non designari controversiam teneo, sed difficultatem modo novam in eadem τῆς ἐπικλήρου causa, ut ad *idoneo* intelligatur *marito*, quod et Capper. suadet. Fortasse tamen *orbae* illae sunt pauperes, virum petentes;

hic inter *propinquos* quaeritur quem maxime deceat opulentam heredem ducere.

40. *earum quaestiones.* Hic quidem *quaestionum* nomine contineri non puto solas juris quaestiones, sed omnino id designari, quod alioqui *status* vocabulo.

positionibus. cf. 2, 10, 15. sed eo discrimine, quod ibi magis tota materia intelligitur, hic additae singulis περι-
στασις, quod monet Capper.

tantum. Malim tamen.

ror, Flavum, cujus apud me merito summa est auctoritas, cum artem scholae tantum

40. *Flavum*. Turic. *flavom*. Reliqui *Flavium*. cf. 2, 14, 2. Virginium hic intelligi nequaquam dubito, et plane sum in ea sententia, ut omnibus Qu. locis, ubi *Flavii*, ut nunc est, mentio, agnoscam unum et solum Virginium Flavum, rhetorem. Neque enim quidquam in iis tangitur, quod non optime conveniat in librum rhetoricum vel rhetorem. Fateor consensum illum Senecae et Quintiliani de vocabulo *essentia* valde premi et prope elidi ab hac animadversione. Sed et alioqui satis contorte ex Flavio, vel Flavio Quintiliano, efficitur ille Senecae Fabianus et tutius opinor, modestius certe, diversa tradi teuebimus/ de auctore vocis *essentia*, quam unum ad alterum copulandis et coacervandis nominibus adigemus. Mos fuisse videtur veteribus receptus, ut in eodem homine nunc usurparent nomen, nunc cognomen, maxime ad variandam orationem (qualis est locus Taciti Ann. 15, 71, 6. satis leviter nunc sollicitatus a novissimis editoribus). Rhetorem illum celeberrimum simulatque agnovimus (cf. 5, 1, 21.), jam nulla dubitatio in *Flavo*, pro quo *Flavium* nemo vobis obtrudat. Et Turic. quidem 11, 3, 126. iterum *flavos* dat, mira archaismi constantia (cf. 1, 7, 26.). vide et 8, 3, 33.

cujus — merito summa. Turic. *c. me summa*. Alm. *apud* habere negatur. a. sec. manu ille *c. merito f.* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Equidem Qu. manum sic restituo: *c. apud me f. sine merito*, quod cum illo *apud me* dedecet Qu. orationem.

Flavum. Idem est quem modo §. 24. appellaverat nomine gentili *Virginium*. Hunc ergo miratur Qu., tam paucas scholasticas, cum tamen scholis scriberet, subiecisse statui qualitatis. Neque est quod pugnare putes hunc cum illo loco, ubi parum recte qualitatis tantum statui subjungere quatuor illas materias scholasticas dicebatur

Virginium. Illam jam reprehensionem omisit Qu. expositam ad §phi 26. finem usque. Mox recensum agens scholasticarum, quae sub qualitatē cadant, negat tamen sibi omnes persequendas, sed parum multas a Virginio relatas testatur.

cujus — merito summa. vide not. crit.

componeret, tam anguste materiam qualita-
tis terminasse. Quantitas quoque (ut dixi)⁴¹
plerumque etiam si non semper, plerumque
tamen eidem subjacet, seu modi est, seu
numeri. Sed modus aliquando constat aesti-
matione facti, *quanta sit culpa, quantumve*
beneficium? aliquando jure, cum id in con-
troversiam venit, *qua quis lege puniendus,*
vel honorandus sit? *Stuprator decem millia*⁴²
dare debeat (quae poena huic crimini con-
stituta est), *an, quia stupratus se suspendit,*
capite puniri, tanquam causu mortis? Quo
in genere falluntur, qui ita dicunt, tanquam
656 inter duas leges quaeratur. Nam in decem

qualitatis terminasse. Turic. (a pr. manu) *qualitati sunt*
minasse. Abu. variare tantum narratur dando *minasse.*

41. *dixi plerumque etiam si.* Sic Turic. Guelf. Camp.
Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Vall. et edd. ante
Burm. exc. Basil. Reliqui omittunt *plerumque* iterationem
gravati, quam nonnihil ad ornatum facere recte monet Bad.

plerumque tamen. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf.
(tac. Gesn.) cum veteribus. Basil. primus t. p. (cf. 34. 44.)
Reliquas edd. varietates praetereo. *eidem.* Turic.
Guelf. *item.* Camp. *recte* cum Goth. Vall. (nisi quod *recto*)
Voss. 2. Mox Jenf. et vett. edd. jungunt utrumque.

modi — numeri. Turic. (a pr. manu *modis*) Guelf.
Camp. *modus — numerus* cum Goth. (tac. Gesn.) Voss. 2.

42. *Stuprat. dec.* Sic Turic. Guelf. cum Goth. Alm.
Voss. 2. et edd. ante Gryph. Camp. non notavi. Reliqui
inferunt *an*, quod Basil. amandat ante *Stupr.* (cf. §. 22.)

millia dare. Turic. (a sec. manu) Guelf. Goth. (tac.
Gesn.) cum Voss. 2. inferunt *an.* *in decem.* Sic Tu-
ric. (a pr. quidem manu omittit praepositionem) Guelf.
(nisi quod praemittit etiam *ut*) Camp. cum Goth. Voss. 2.
Obr. Reliqui *de d.* cf. 7, 2, 15.

41. *ut dixi.* §. 16.

42. *decem millia dare.* cf.
4, 2, 69.

millibus nulla controversia est, quae nec
 43 petuntur. Judicium redditur, *an reus causa
 sit mortis?* In conjecturam quoque eadem
 species cadit, cum, *perpetuo, an quinquen-
 nali, sit exilio multandus?* in controversiam
 venerit; *num prudens caedem commiserit?*
 quaeritur. Illa quoque, quae ex numero
 44 ducitur, pendet ex jure: *An Thrasybulo
 triginta praemia debeantur?* et, *Cum duo
 fures pecuniam abstulerunt, separatim qua-
 druplum quisque, an duplum debeat?* Sed hic
 quoque factum aestimatur, et tamen jus
 ipsum pendet ex qualitate.

nec petuntur. Turic. non p. cum Obr. Non placet.

43. *cum, perpet.* Goth. num p. cum Voss. 2.

venerit. Sic Turic. Guelf. Camp. cum libris omnibus
 ante Gesn. qui e Goth. solo venit.

num. Turic. (a pr. manu) nam. Non expedita qui-
 dem est haec tota §. Gesnerus aliquid juvare ratus scribendo
venit accommodate ad illud quod mox est *quaeritur*, duri-
 tiem structurae nimis abruptae non sustulit. Equidem Tu-
 ric. secutus haec eruat: *cadet* (quod mollius videtur relate
 ad futur. exactum *venerit*) *c. p. a. q. e. f. m. i. c. venerit.*
nam p. necne c. c. quaeritur. Nisi forte post *nam* malis in-
 ferere *an*, omisso mox *necne*. Sed insuavior ista ratio. *Ea*
species autem tenendum plane est ut referatur ad *quan-
 titatem*.

44. *quoque factum.* Sic Turic. Guelf. cum Obr. Reli-
 qui f. q. (cf. §. 41. 7, 8, 1.)

43. *In conjecturam quo-* „ summus Bynkersh. Obs. 5,
que — quaeritur. vid. nott. „ 8. (p. 143. Vol. 1.)“ Gef-
 critt. „ 106 „ 107 (nerus.)

44. *Thrasybulo triginta* factum. i. e. qualitas facti.
praemia. cf. 3, 6, 26. cf. §. 32.

quadruplum — an duplum. jus. i. e. juris quaestio, vel
 „ Tractat hanc speciem vir legalis qu.

V. Qui neque fecisse se negabit, neque aliud esse, quod fecerit, dicet, neque factum defendet, necesse est, in suo jure consistat: in quo plerumque *actionis* est *quaestio*: quae non semper eadem est, ut quidam putaverunt. Nam et iudicium antecedit, qualia sunt praeturae curiosa consilia, cum de jure accusatoris ambigitur: et in ipsis frequentissime iudiciis versatur. Est enim duplex ejus disceptationis conditio, quod aut *intentio*, aut *praescriptio* habet controversiam. Ac fuerunt, qui praescriptionis statum facerent, tanquam ea non iisdem omnibus, quibus ceterae leges,

1. *negabit*. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesii.) *negavit*. Camp. Tarv. *negaverit*. Correxerunt Regius. *quaestio* — *ut quidam*. Turic. *quae quaestio* (et sic etiam Guelf.) *ea non semper est ut quidam*. a sec. manu *eadem*. et sic hac parte etiam Camp. *putaverunt* — *judic.* Turic. Guelf. Camp. interjecta omittunt cum Voss. 2. Goth. et edd. ante Ald. Regius inseruit. Exploratum mihi non est, an in Codd. sit *est* ante *ut quidam*, sed esse puto, cum defectus vocis notetur nullus. Suspicio tamen Qu. manum hanc fere fuisse: *est quaestio*. *Ea non semper, ut quidam putaverunt, iudicium antecedit q.* — *ambig. et* (nisi forte *malis sed et, vel etiam*) *in ipsis cet.*

2. *praeturae curiosa*. Turic: (a pr. manu) *praeturae curiosa*.

1. *actionis* — *quaestio*. vide 5, 13, 8.

putaverunt — *iudicium*. vide not. crit.

2. *praeturae curiosa consilia*. „Deliberat enim praetor, „an det actionem petenti, et „quam det.“ Gesnerus.

Est enim. Nexum parum

assequor; et malim *E. autem*. cf. 5, 14, 7.

intentio — *praescriptio*. Sic opponuntur *intentio* (accusatoris) et *depulsio* (defensoris); 6, 4, 2. *Praescriptio* enim inservit depellendo, de qua ipsa vide 5, 6, 72. ubi eadem fere leguntur, quae continuo hic habes.

3 quaestionibus contineretur. Cum ex praescriptione lis pendet, de ipsa re quaeri non est necesse. Ignominioso filius praescribit: de eo solo judicatio est, *an liceat?* Quoties tamen poterimus, efficiendum est, ut de re quoque bene sentiat: sic enim juri nostro libentius indulgebit. ut in sponsonibus, quae ex interdictis fiunt, etiamsi non proprietatis est quaestio, sed tantum possessionis: tamen non solum possedisse nos, sed etiam nostrum
4 possedisse, docere oportebit. Sed frequentius etiam quaeritur de *intentione*. *Vir fortis optet,*

3. *praescriptione*. Turic. *praestine*. Guelf. *ptine*.
re quaeri. Turic. Guelf. *requiri* cum Jenf. Tarv.

Ign. filius. Sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. Alm. (cum tamen in Turic. nihil notetur. cf. 7, 4, 36. 7, 6, 11.) cum edd. ante Rusc. quo acc. Bad. Reliqui inferunt patri jubente Regio. *praescribit*. Turic. Guelf. *describit*. *solo*. Turic. Guelf. Camp. *loco* cum plurimis. Regius correxit. *re*. Sic Turic. a pr. manu, a sec. *reo*, ut et Guelf. Camp. cum aliis et edd. ante Rusc. *ut in*. Turic. Guelf. Camp. omittunt *ut* cum Goth. *docere*. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Goth.

5. *Ignominioso*. cf. 7, 1, 3. Recte autem monet Capper. *patri abdicanti* hoc modo *praescribi*, ut mox ad *liceat* sit intelligendam *agere abdicationis causam*, ea enim sola est in scholis patrum adversus filios. Sic et Decl. Qu. 346. pater filio praescribit alia, quam de mentia, controversia cum eo acturo, quae sola est filiorum adversus patres. Hujus maxime exempli est Decl. 250. ubi itidem ignominioso

praescribitur, etsi non patri. Sed ipsa nostra causa 3, 6, 77. *sentiat* — *indulgebit*, scil. judex, qui subauditur satis ἀπὸ νομοῦ.

in sponsonibus. h. e. in litibus, quae fiunt interveniente sponcione, qualis est apud Ciceronem, citante Gesnero, Pro Caecin. c. 8. qui et ad Briffonium ablegat de formulis p. 348. De *interdictis* cf. 3, 6, 71. et *sponsones* vide 2, 10, 5.

quod volet. nego illi dandum, quidquid optaverit: non habeo praescriptionem, sed tamen voluntate contra verba, praescriptionis modo, utor. In utroque autem genere status idem fit. Porro *lex* omnis aut *tribuit*, aut *adimit*, aut *punit*, aut *jubet*, aut *vetat*, aut *permittit*. Litem habet aut *propter se ipsam*, aut *propter alteram*; quaestionem aut *in scripto*, aut *in voluntate*. In scripto, aut *aper- tum* est, aut *obscurum*, aut *ambiguum*. Quod de legibus dico, idem accipi volo de testamento, pactis, stipulationibus, omni denique scripto: idem de voce. Et, quoniam quatuor ejus generis quaestiones vel status facimus, singulos percurram.

VI. *Scripti et voluntatis* frequentissima inter consultos quaestio est, et pars magna

4. *idem fit.* Turic. (a pr. manu) *fit*, quod invenit Regius, et fortasse praefiat.

5. *quaestionem.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Aln. Voss. 2. et edd. ante Rusc. Reliqui *Quaestio est* jubente Regio. *In scripto, aut.* Turic. (a pr. manu) *in scriptum aut.* Malim *Scriptum* ommissa praepositione.

6. *ejus.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Basil. Reliqui *hujus*.

4. *In utroque — genere.* „id est sive ipsa intentio sive „*praescriptio* controversiam „habeat.“ Capper. Res autem ipsa est eadem, de qua disputatur 3, 6, 70 seqq.

5. *In scripto, aut.* cf. not. crit.

6. *facimus.* Malim *fecimus.* (Ita 7, 10, 2. Turic. a pr. manu *fecit* pro *facit*.) Divisit autem legitimarum quaestionum genus in quatuor species 3, 6, 68. remota translatione, ut et Hermagoras ibid. §. 61. cf. 7, 10, 9.

1. *consultos.* Sic dici non

controverſi juris hinc pendet: quo minus id in ſcholis accidere mirum eſt, ubi etiam ex induſtria fingitur. Ejus genus unum eſt, in quo et de *ſcripto* et de *voluntate* quaeritur. 2 Id tum accidit, cum eſt in lege aliqua obſcuritas, et in ea aut uterque ſuam interpretationem confirmat, adverſarii ſubvertit: ut hic, *Fur quadruplum ſolvat: duo ſurripuerunt pariter decem millia; petuntur ab utroque quadragena; illi poſtulant, ut vicena conferant.* nam et actor dicit, hoc eſſe quadruplum, quod petat, et rei hoc, quod offerant: voluntas quoque utrinque defenditur. 3 Aut, cum de altero intellectu certum eſt, de altero dubium. *Ex meretrice natus ne con-*

1. *controverſi.* Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui *controverſiae.*

2. *obſcur. et in.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenſ. (tac. Geſn.) omittunt et cum edd. ante Ruſc. quo acc. Ald. Nec tamen hoc invexit Regius. Si mox pro *aut uterque* legamus *autem u.* facile carebimus τῶν et. Sed alia inde difficultas.

confirmat, adverſ. Sic Turic., a ſec. tamen manu inferit *aut cum plurimis, niſi quod Goth. Voſſ. 2. cum Geſn. Bip. et.*

3. *Aut, cum.* Guelf. ut *cum.*

addito juris docet Briſſonius h. v.

2. *aut uterque. aut referri* debet ad §. 3. *Aut cum* cet. quanquam non plane congruit ſtructura, ubi prius *cum* ponitur ſine *aut*, in altero membro cum eodem.

ut hic. Videbatur ſibi adhuc verſari in loco 7, 4, 44.

3. *Ex meretrice — ne con-*

cionetur. Hoc ſtatutum habet Hermogenes p. 16. τὸν ἐξ ἐταίρας μὴ λέγειν. Similis lex §. 11, 13. Illa quidem Athenienſium fuit, vid. Aeſch. in Timarch. p. 55. Rsk. τὰ πατρῶια κατεδιδρακώς, et ea ipſa cujus actio eſt in Timarchum τὸν πεπορευμένον ἢ ἡταιρηκότα μὴ δημηγορεῖν huic noſtrae in ſcholas inferendae occaſionem fortalle fecit.

cionetur. Quae filium habebat, prostare coepit. Prohibetur adolescens concione. Nam de ejus filio, quae ante partum meretrix fuit, certum est: an eadem hujus causa sit, dubium est: quia ex hac natus, et haec meretrix est. Solet et illud quaeri, quo referatur, quod 4 scriptum est, *Bis de eadem re fit actio*: id est, hoc *bis* ad actorem, an ad actionem? Haec ex jure obscuro. Alterum genus est ex manifesto: quod qui solum viderunt, hunc *statum plani et voluntatis* appellarunt. In hoc altera pars scripto nititur, altera voluntate. Sed 5 contra scriptum tribus generibus occurrit. Unum est, in quo semper id servari non posse ex ipso patet. *Liberi parentes alant, aut vinciantur*: non enim alligabitur infans. Hinc

meretr. fuit, cert. est. Turic. *m. est c. fuit.*

4. *quaeri.* Turic. Guelf. omittunt. Absorptum hoc a *quo re.* an *ad act.* Turic. omittit *ad* cum Alm. (ut et mox c. 7, 7. bis cum Guelf.) Burm. ablegat ad 6, 3, 11. recte ille.

quod qui. Turic. *qui* omittit, a secunda autem manu *quod* et sic Guelf. Camp. cum multis. Apparet origo erroris.

appellarunt. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) Reliqui *appellaverunt.*

5. *semper id serv.* Sic Camp. Reliqui fere *semper* post *serv.* et multum fluctuant libri in ordinandis hisce.

Hinc. Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *hic* cum edd. ante Rusc. exc. Camp. Lubricum hic quidem de scriptura iudicium, cf. 7, 4, 37.

4. *Bis — actio.* cf. Decl. Qu. 266. p. 80.

status de quo agimus *expressi*, ejus quod disertis verbis declaramus, et occultae, quae sub verbis latet, *voluntatis.*

plani. Quo sensu dicimur *planum* aliquid *facere*, quod manifesto ostendimus, hic quoque appellatus videtur

5. *Liberi parentes alant.* cf. 7, 1, 55.

erit ad alia transitus, et divisio, *num, quis-*
 6 *quis non aluerit? num hic?* Propter hoc pro-
 ponunt quidam tale genus controversiarum,
 in quo nullum argumentum est, quod ex lege
 ipsa peti possit, sed de eo tantum, de quo lis
 est, quaerendum sit. *Peregrinus, si murum*
ascenderit, capite puniatur. Cum hostes mu-
 7 *rum ascendissent, peregrinus eos depulit. peti-*
tur ad supplicium. Non erunt hic separatae
 quaestiones, *An quisquis? an hic?* quia nul- 640
 lum potest afferri argumentum contra scri-
 ptum vehementius eo, quod in lite est: sed
 hoc tantum, *An ne servandae quidem civita-*

6. *proponunt.* Turic. Guelf. omittunt cum Vall. et
 Voss. 2. Sed Goth. hic quidem etiam omittit, cum habuisset
 antea loco τοῦ propter et sic Camp. nisi forte bis habet *pro-*
ponunt. An fuit praeter hoc prop.? Obr. ratio post *propter*
hoc interrogationem signantis, novamque sententiam ordien-
 tis a *Proponunt* non ferenda.

6. *Propter hoc.* Non satis
 apparet hujus consilii ratio.
 Eruas sane: „ne igitur ni-
 „mis facilem habeant studiosi
 „tractationem, solent quidam
 „praeceptores ejusmodi pro-
 „ponere themata, quorum
 „argumenta ipsis causae fini-
 „bus coerceantur.“ Sed ob-
 scurius hoc indicatur abrupto
 illo *propter hoc.* cf. not. crit.
 Etiam hoc tenendum inter-
 preti, designari hic alterum
 genus, quo contra scriptum
 occurritur, eoque minus ido-
 neum *propter hoc.*

Peregrinus. cf. 4, 4, 4. Sed
 ipsum exemplum est apud
 Hermogenem p. 16. Bene-

dictus Aegius Spoletinus ad
 Aldinam secundam in Vatica-
 na bibl. haec allevit ex Ari-
 stot. Rhet. 1, 13, 14. p. Buhl.
 144: ἀνάγκη ἀπλῶς εἰπεῖν
 ὥστε κἂν δακτύλιον ἔχων
 ἐπάρηται τὴν χεῖρα, ἢ πατάξῃ,
 κατὰ μὲν τὸν γεγραμμένον νό-
 μον ἔνοχος ἐστὶ καὶ ἀδικεῖ, κατὰ
 δὲ τὸ ἀληθές οὐκ ἀδικεῖ. Appa-
 ret vestigium nostrae ipsius
 controversiae.

7. *hoc tantum.* Displicet
 neutrum hoc ita absolute po-
 situm, neque enim referri
 debet ad argumentum. Malim
 itaque haec, ut respiciat ad
 quaestiones.

tis causa? Ergo et aequitate et voluntate pugnandum. Fieri tamen potest, ut ex aliis legibus exempla ducamus, per quae appareat, semper stari scripto non posse; ut Cicero *pro Caecina* fecit. Tertium, cum in ipsis verbis legis reperimus aliquid, per quod probemus, aliud legumlatorem voluisse, ut in hac controversia: *Qui nocte cum ferro deprehensus fuerit, alligetur. Cum annulo ferreo inventum magistratus alligavit.* Hic quia est verbum in lege *deprehensus*, satis etiam significatum videtur, non contineri lege, nisi noxium ferrum. Sed ut, qui voluntate nitetur, scriptum, quoties poterit, infirmare debet: ita, qui scriptum tuebatur, adjuvare se etiam voluntate tentabit. In testamentis et illa accidunt, ut voluntas manifesta sit, scriptum nihil sit: ut in iudicio Curiano, in quo nota L. Grassi et Scaevolae fuit contentio. *Substitutus heres erat, si postumus ante tutelae suae annos decessisset. Non est natus.*

7. Ergo et aequitate et. Turic. Flor. e. aequitem. et. a sec. manu uterque e. et. si. quid. est. ex. et. sic. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2.

8. in ipsis. Turic. Flor. Guelf. (hic etiam cum). Camp. omittunt praepositionem cum Jenf. Pary. voluiff. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) fuisse cum Alm.

9. ita. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voff. 2.

et aeq. et voluntate. Fortasse melius abfuerit prius et, neque enim magna diversitas hic aequitatis et voluntatis, quae intelligitur legumlatoris. Cic. pro Caecina. a capite

inde 14. sed praesertim 18. 19. 9. in iudic. Curiano. vide Cic. de Orat. 1. 59. 2. 32. pro Caecina c. 18. 10. ante tutelae suae annos. Cic. de Orat. 1. 59.

Propinqui bona sibi vindicabant. Quis dubitaret, quin ea voluntas fuisset testantis, ut is non nato filio heres esset, qui mortuo? sed non scripserat. Id quoque, quod huic contrarium est, accidit nuper, ut esset scriptum, quod apparet scriptorem noluisse: *Qui sestertium numum quinque millia legaverat, cum emendaret sublatis sestertiis numis, argenti pondo posuit, quinque millia manserunt.* Apparuit tamen, *quinque pondo* dari voluisse: 64² quia ille in argento legato modus et inauditus erat, et incredibilis. Sub hoc etiam statu generales sunt quaestiones, *scripto, an voluntate standum sit? quae fuerit scribentis voluntas?* Tractatus omnes qualitatis aut conjecturae, de quibus satis dictum arbitror.

10. *sed non.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Obr. Reliqui inserunt *hoc.*

11. *sestertium.* Libri mei ante Jenf. omnes (exc. Goth.) *sestertia* vel *sestertia.* cf. 9, 2, 47. *emend. subl.* Sic Turic. Guelf. Reliqui inserunt *testamentum.*

arg. pondo pos. Turic. omittit *pondo* pro eoque habet *us* superscriptum voci *posuit* praemissa litera, quae legi vix potest. Alm. dare narratur *a. pondere pos.* Et sic Flor. sed a sec. manu *a. pondera quae p.* Guelf. *argentique pos.* Camp. *a. pondo quae pos.* Goth. *a. pondoque p.* cum Voss. 2.

manserunt. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2. Reliqui *remanserunt.*

quia. Turic. Flor. Guelf. Camp. *quae* cum Jenf. Tarv. *legato modus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *legi timodus.* Guelf. *legittomo diis.* Suspicox verum esse: *legati m.*

„antequam in suam tutelam
„venisset.“

11. *quinque pondo dari.*
De *pondo* cf. 1, 5, 15. et Gronov. de Pec. vet. p. 33. ubi docet *millia* sic frui, ut intel-

ligatur *librarum.*

legato. vide not. crit.

12. *Tractatus.* Quaecunque huc adhibentur argumenta, nullo alio fonte peti possunt, quam ut aut verifi-

VII. Proximum est de legibus contrariis dicere, quia inter omnes Artium scriptores constitit, in *Antinomia* duos esse *scripti* et *voluntatis* status: neque immerito: quia, cum lex legi obstet, et utrinque contra scriptum dicitur, et quaestio est de voluntate: in utraque id ambigitur, *an utique illa lege sit utendum?* Omnibus autem manifestum est, nunquam esse legem legi contrariam jure ipso: quia, si diversum jus esset, alterum altero abrogaretur: sed eas casu collidi, et eventu. Colliduntur autem aut *pares inter se*: ut, si optio tyrannicidae et viri fortis comparentur,

1. *constitit.* Turic. Guelf. Flor. *confistit* cum Jenf. Tarv. sed Camp. *confistat* et sic Alm. (cf. 7, 6, 11. item hic 4.) Nostrum Obr. sed et Leid. sic alicubi legi testatur. Reliqui *constat.* *obstet, et.* Sic Turic. (a sec. manu) Guelf. cum Obr. Reliqui omittunt *et.* *illa lege.* Obr. *ita l. male.*

2. *jus esset.* Turic. Guelf. Camp. *jussisset* cum Alm. Voff. 2. Goth. Vall. et edd. ante Ald. Correxerit Regius.

abrogaretur. Turic. (a pr. manu) *obrogaretur*, mero errore ob *o* antecedens.

milia doceas esse, quae dicas, quod est *conjecturae*, aut *justa*, quod est *qualitatis*. De his autem egit c. 2. 4. *tractatus* vide et 5, 12, 7. 7, 8, 7.

1. *et utrinque — et.* Ambigas, utrum melius ordinetur *utrinque et — et.*

in utraque. Non satis constitutum habeo, quo referendum sit femininum hoc. Nam ad *legem* vix probo. *Quaestio-*

nem quidem facile intelligas, ut sit utrique litigatorum sua de voluntate quaestio. Sed ne hoc quidem placet. Nisi forte tricus hisce imprudens irretior, et caligo ad lucem, satius duxerim reponere *in utroque*, quod aut sit neutrum designans partim quae dicuntur contra scriptum, partim quae de voluntate quaeruntur, aut masculinum, spectans ad *duos status*.

utrique data, quod velit, petendi potestate; hic *meritorum, temporis, praemii* collatio est: 3 aut *secum ipsae*, ut duorum fortium, duorum tyrannicidarum, duarum raptarum: in quibus non potest esse alia quaestio, quam 642 temporis, *utra prior* sit: aut qualitatis, *utra* 4 *justior* sit *petitio*. Diverſae quoque leges conſiſtunt, aut ſimiles. *Diverſae*, quibus etiam citra adverſam legem contradici poſſit: ut in hac controverſia, *Magiſtratus ab arce ne diſcedat*, *Vir fortis optato, quae volet*, vel alia nulla obſtante quaeri poſteſt, *an, quidquid optarit, accipere debeat?* et in magiſtratu multa dicentur, quibus ſcriptum expugnatur, *Si incendium in arce fuerit, ſi in hoſtes decur-*

3. *duarum*. Turic. Guelf. Camp. Goth. (err. Gefn.) omittunt cum Alm. Voff. 2. Vall. et edd. ante Bad. Rectiſſime inferuit Regius. *aut qual.* Turic. Guelf. Camp. *an q.* cum edd. ante Ald. exc. Veneta. *juſtior*. Turic. *iſtorum* cum edd. ante Ald. (exc. Camp. et Venet.). Guelf. *iſtarum*. Goth. Vall. noſtrum, quod hinc petiſſe Regium arguit Bad.

4. *ſimiles. Diverſae*. Turic. *ſimilia ut duae*. (Alm. *ſimiles. Diverſae ut duae*. cf. §. 1. 5.) a ſec. manu *ſimiles aut duae*. et ſic Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Ald. Correxit Regius. *diſcedat*. Turic. *diſcordat*.

optato, quae volet. Turic. omittit. Contra Guelf. haec ignorat: *vel al. nul. obſt.* cum Bal. et edd. aliquot apud Burm. Sed Camp. et Guelf. noſtra hoc ordine *q. v. o.* unde aliqua intercidentiſſima occaſio apparet. *in magiſtr.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Ald. Reliquae *a. m.* jubente Regio. cf. 7, 4, 42.

hoſtes decurrendum. Turic. (a pr. manu) *noſtris recurr.*

4. *Magiſtratus*. Recte videtur monere Capper. *magiſtr.* hic intelligi *στρατηγόν*, qualis antiqua fuit *praetoris* ſignificatio.

rendum Similes, contra quas nihil opponi potest, nisi lex altera. *Tyrannicidae imago in gymnasio ponatur*: contra, *Mulieris imago in gymnasio ne ponatur*. *Mulier tyrannum* 643 *occidit*. Nam neque mulieris imago ullo alio casu poni potest, neque tyrannicidae ullo alio casu summoverti. *Impares sunt*, cum 6 alteri multa opponi possunt, alteri nihil, nisi quod in lite est: ut, cum *vir fortis impunitatem desertoris petit*. nam contra legem viri fortis (ut supra ostendi) multa dicuntur: adversus desertores scripta non potest, nisi optione, subverti. Item, *confessum est ex* 7

Alm. *nois. rec.* Verbum autem *rec.* scribitur in omnibus ante Obr. An fuit *in armis decurr.*? cf. 6, 3, 90.

5. *Similes*. Omittunt MSS. mei omnes (de Goth. tac. Gesn.) et edd. ante Ald. cum Voss. 2. Vall. et Bad. Inseruit Regius, sensu, si quid video, exigente, neque tamen sine audacia. cf. modo *diversae* §. 4. *in gym. p. c. m. im.* Turic. Guelf. omittit. Regius inseruit et habet jam Locat. sed et Camp. et Vall. ascripta haec verba ab eadem manu, item Goth. Voss. 2. nisi quod non uterque pro *ne* (tac. Gesn.) *imago ullo al.* Turic. i. *nulla al.* (Alm. *ulla a.* cf. §. 4. 9.) a sec. manu i. *nullo a.* et sic Camp. cum edd. ante Ald. Sed Camp. et mox *nullo. summoverti.* Sic Camp. et edd. ante Burn.

6. *multa opponi*. Turic. Guelf. Camp. Flor. *m. quae poni.* Obr. *m. quae opponi.* Nostrum Goth. (tac. Gesn.) Voss. 2. Reliqui *m. sunt quae o.*

alt. nihil. Turic. Guelf. inserunt *si* cum Jenf. Tarv.

optione. Turic. a sec. manu *optionem* et sic multi. Guelf. etiam *opinionem*, cf. 7, 1, 22. Sed mox *subvertit* omnes edd. ante Reg. et Ald.

7. *confessum*. Turic. Guelf. *conversum* (in illo quidem videbatur erasa syllaba *tro*) cum Alm. *concessum* Camp. A Gryphio inde praemittunt *aut*, quod omittendum duxi auctoribus vett.

utraque parte jus, aut *dubium*: si *confessum* est, haec fere quaeruntur: *Utra lex potentior? ad deos pertineat, an ad homines? ad rempublicam, an ad privatos? de honore, an de poena? de magnis rebus, an de parvis?* 8 *permittat, an vetet, an imperet?* Solet tractari et, *Utra sit antiquior. Sed vel potentissimum, utra minus perdat?* ut in desertore, et viro forti, quod illo non occiso lex tota tollatur; occiso, sit reliqua viro forti alia optio. Plurimum tamen est in hoc, *Utrum fieri sit melius, atque aequius?* de quo nihil 9 *praecipit, nisi proposita materia, potest. Si dubium; aut alteri, aut invicem utrique de*

ius. Turic. jurem, a sec. manu jure et sic Guelf. confessum. Turic. Guelf. Camp. concessum cum Goth. Obr. ad deos. Turic. ad eas, a sec. manu an a. d. cum Guelf. Camp. et all. de poena? de. Turic. deponende. Alm. deponenda de. Ille a sec. manu deponendo.

8. *Sed vel potentissimum.* Sic Camp. *si velut potentissimum* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Obr. cum Voss. 2. Vall. Bad. Capper. nisi quod postremi tres MSS. *sed. sed* (a sec. si) *velut potentissimum* Flor. Obr. Capp. et. Reliqui *et velut potentissima.*

quod illo. Turic. *quo*, a sec. manu additur *m*, fuerit igitur *quom, cum*, et hoc placet conveniente sic magis subjunctivo in oratione non obliqua. Sed Camp. *quomodo*, ut et margo Bas. Fuerit igitur *quoniam* in Turic. id enim permutatur cum *quomodo*, velut 7, 5, 6. in Guelf. et Camp.

7. *lex potentior.* Quae plus efficiat et ordinet, quam altera. cf. 7, 3, 28. 7, 8, 7. et dicta ad 5, 7, 37. ubi et locus Decl. excitatur huc pertinens.

permittat — imperet. cf. c. 5, 5.

8. *Sed vel potentissimum.* Illud maxime ad rem perti-

net, eamque, ut Horatius loquitur, optime et fortissime secat, si ostendatur altera lex minus perdere. vide modo ad §. 7. Eadem ratio est apud Hermogenem p. 74. citante Capp.

quod illo. vide not. crit.

644 jure fit controversia: ut in re tali, *Patri in filium, patrono in libertum manus injectio fit: liberti heredem sequantur. Liberti filium quidam fecit heredem, invicem petitur manus injectio: et patronus negat, jus patris illi fuisse, quia ipse in manu patroni fuerit. Duplices leges, sicut duae, colliduntur: ut, Nothus ante legitimum natus, legitimus fit; post legitimum, tantum civis. Quod de legibus, idem de senatusconsultis dictum: quae si aut inter se pugnent, aut obtent legibus, non tamen aliud sit ejus status nomen.*

VIII. *Syllogismus* habet aliquid simile scripto et voluntati, quia semper pars in eo altera scripto nititur: sed hoc interest, quod illic dicitur contra scriptum, hic supra scri-

9. *sequantur.* Alm. *sequuntur.* nihil tale notatum ex Turic. (cf. §. 5. 7, 9, 5.). An fuit *sequuntur*?

negat, jus. Turic. Guelf. *negatus.* Goth. (err. Gesn.) Camp. *negatur* cum Voss. 2. Sed Turic. a pr. manu *pater pro patronus.*

10. *si aut.* Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *fic a.* cum Jenf. Tarv. Voss. 2. Correxerit Regius.

1. *dic. contra scr.* Sic Turic. Camp. Flor. Reliqui *c. f. d.* (cf. 7, 5, 44. item mox.) *supra.* Sic Turic. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. et edd. ante Ald.

9. *manus injectio.* Juris vocabulum vide, si tanti, apud Briffon. V. S.

patronus. Novus ille, ut recte monet Capper., patronus, factus testamento, qui jam sui patris est patronus. Longe aberravit Gedoynus. vide tamen not. crit.

quia ipse. Elegantius legas *qui ipse.*

10. *Nothus — civis.* cf. 3, 6, 96.

1. *Syllogismus.* cf. 5, 10, 6. *supra scriptum.* Non profertur liquet sententia, neque refert multum, *super scribas an quod expressimus.* Ufus

ptum; illic, qui verba defendit, hoc agit, ut fiat utique, quod scriptum est; hic, ne aliud, quam scriptum est. Ejus nonnulla etiam cum *finitione* conjunctio. Nam saepe, si *finitio* infirma est, in *sylogisum* delabitur. Sit enim lex, *Venefica capite puniatur. Saepe secubanti amatorium dedit: repudiavit: per* 645

Reliqui *super* jubente Regio, qui *supra* et *infra* de loco dici monet. Guelf. addicere videtur vulgatae.

hic, ne. Turic. *ne hic*, a sec. manu *nec hic* et sic Guelf. (cf. modo, item 7, 9, 14.) male. conjunctio. Turic. Guelf. Camp. *conjectio* cum Vall. Voss. 2. Jenf. Tarv. Sed Tur. a sec. manu *connectio*, Goth. *connexio* (cf. 7, 5, 13. 7, 9. 5.). Ald. Bad. *cognatio*.

2. *Saepe secubanti amatorium.* Turic. *f. severantia amatorium* cum Alm. a sec. manu *spe perseverandi a.* et sic Obr. *spe perferendi a.* Guelf. cum Bodl. et duabus vel tribus apud Burm. ut et in margine aliarum. *separanti a.* (sine *saepe*) Camp. cum Gotli. Voss. 2. et edd. ante Gryph. sed hi omnes etiam *saepe*. Nostrum primus Gryph. (nec scio unde); verissime. *dedit: repudiavit.* Sic Turic. Guelf. Obr. Reliqui inserunt *eundem*. Badius solus quidem „Ergo“ inquit „etiam vir ab uxore repudiari potest.“ Non

tamen in libris Quintiliani servatus etiam aliis locis tueretur nostram rationem, velut 12, 10, 8. 9, 2, 53. 8, 4, 3. seqq. et Decl. Vol. 4. p. 81. „non contra legem aliquam — „quia *supra* jura omnia sit.“ Saltem *super* pro *de* non debebat accipi, quod haud dubie factum a Regio, in structura accusativi. Videtur Quintilianus hanc in *sylogismo* disputationem censere institutam de re *supra* omne scriptum collocata, eodem modo quo genus est *supra*

species. Eo pertinet etiam quod mox ait caveri, ne *aliud* fiat, quam scriptum sit, i. e. ut res geratur ex consilio legis certae, quae comprehendit et continet omnes leges sibi subjectas singulas, sive jam latae sunt, sive ex eadem ratione ferentur vel ferri possunt in posterum. De *super* an *supra* cf. Duker. ad Liv. 2, 18, 3. Etiam alliteratio quaedam commendat hic *supra* relatum ad *contra*. 2. *repudiavit.* Ex veterum more et subjectum (vir, secu-

propinquos rogata, ut rediret, non est reversa. suspendit se maritus. Mulier veneficii rea est. Fortissima est actio dicentis amatorium venenum esse. id erit finitio: quae si parum valebit, fiet syllogismus (ad quem, velut remissa priore contentione, veniemus): an perinde puniri debeat, ac si virum veneno necasset? Ergo hic status ducit ex eo, quod scriptum est, id, quod incertum est: quod, quoniam ratione colligitur, ratiocinativus dicitur. In has autem fere species venit, An, quod semel jus est, idem et saepius? Incesti damnata, et praecipitata de saxo, vixit: repetitur. An, quod in uno, et in pluribus?

ego credulus illis; quanquam repudium dare dicitur et uxor. vide Briffon. h. v. it. Schulting. Jurisprud. Ante-Just. p. §41. Sed nulla justa causa erat mulieri, at marito.

quae si par. Turic. (a pr. manu) *quod s. p.* Non displicet propter antecedens *id*, quod etiam fieri poterat *ea*.

an perinde. Turic. *An proinde*, a sec. manu *Et inde* et sic Camp.

3. *quod incertum est.* Turic. Guelf. haec omittunt cum Alm. *ratione.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Goth. Bodl. Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui *ratiocinatione* jubente Regio. *vixit: repetitur.* Camp. *justa reperitur.* *et in plur.* Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefu.) omittunt *et* cum Voss. 2. et edd. ante Basil. quo acc. Obr.

bans) et objectum (mulier anatorium propinans) intelligenda lectori relinquuntur, sicuti nec ab initio aliqua vel quaedam ponere opus habuit scriptor. De re cf. 7, 5, 10.

3. *incertum.* Fortasse malis *inscriptum* (vide not. crit.),

sed obstat §. 6. ubi id majus ostenditur, ducere ex scripto quod scriptum non sit.

Incesti damnata. vide eandem controversiam apud Senecam patrem p. 92. ubi et usus vocabuli *vixit* pro eo: servata est, non oblit.

Qui duos uno tempore tyrannos occidit, duo
 4 praemia petit. An quod ante, et postea?
 Raptor profugit, rapta nupsit, reverso illo
 petit optionem. An, quod in toto, idem in
 parte? Aratrum accipere pignori non licet,
 vomerem accepit. An, quod in parte, idem
 in toto? Lanas evehere Tarento non licet,
 5 oves vexit. In his syllogismis scripto alter
 nititur, alter non satis cautum esse dicit.
 Postulo, ut praecipitetur incesta, lex est: et

4. accepit. Sic libri omnes praeter Leid. Burm. Gesn. Bip. Nec tamen illi per sphaema, accipit. evehere. Sic Turic. a pr. manu cum Alm. Reliqui vehere. Flor. lana se veheret (a sec. lanas evehere) tarento (a sec. a tarento).

5. s. scripto alter nititur — dicit. Turic. s. et s. nititur an s. c. e. d. cum Alm. a sec. manu s. e. s. n. an s. c. esset d. et sic Guelf. nisi quod syllogismus et ex. Camp. s. ex s. n. an s. c. actor d. cum Goth. Voss. 2. nisi quod hi syllogismus. Jenf. syllogismus e. s. n. alter s. c. e. d. cum edd. ante Bad. nisi quod post Tarv. syllogismus excepto Aldo. alter utrobique vides abesse a Codd. Utrum syllogismus sit in Turic. fatcor me haerere, propior tamen credenti. Si secundo loco alter inveniretur in MS. antiquiore, salva res erat, ut bis continuaretur vox per chiasmum. Nunc meliorem, non bonam quidem, constitutionem hanc censeo: In his syllogismus et scripto nititur et non de his (valde enim incongruum illud satis, etsi tueatur se eo, quod infra est §. 7. sed ibi paulo alia ratio, ni fallor.) cautum esse d. Displicet et non dicit pro nec dicit vel et negat, displicet syllogismus qui aliquid dicit. Sed tamen et 7, 10, 3. disputat — syllogismus. Deterius tamen in his syllogismis, cum nulli alii opponantur, nam eo non nisi contorte trahas Majoris pugnae (§. 6.) et indoctum fuerit has species appellare syllogismos plurali numero.

4. Lanas — Tarento. „Sic dicit. Sententia satis apparet
 „Trimalchio arietes a Tarento etiam adjuvantibus, quae con-
 „emerat apud Petrou. c. 38. tinuo subjiciuntur, exemplis.
 „ubi vide.“ Burmannus. De scriptura videndum est in

5. In his syllogismis — nott. crit.

rapta optionem petit, et in ove lanae sunt:
 646 *similiter alia. Sed, quia responderi potest, 6*
Non est scriptum, ut bis praecipitetur damna-
ta, ut quandoque rapta optet, ut tyrannicida
duo praemia accipiat, nihil de vomere cau-
tum, nihil de ovibus: ex eo, quod manife-
stum, colligitur, quod dubium est. Majo-
ris pugnae est, ex scripto ducere, quod
scriptum non est. Qui patrem occiderit, cu-

alia. Turic. Guelf. Camp. alias cum Goth. (tac. Geln.)
 et multis, bene correctum a Regio.

6. *bis.* Sic Ald. et aliquot editi. Turic. *vis* cum Alm.
 (a sec. manu *viretis*, vel *jūretis*, vel tale quid, nihil enim certi
 apparet). Guelf. Camp. *vivus* cum edd. ante Ald. Flor. *ius* (a sec.
vivus). Reliqui *saepius* auctoribus Goth. Vall. *damnata.*
 Turic. Guelf. Camp. *damnatus* cum omnibus, opinor, MSS.
 et libris ante Ald. *quandoque.* Sic Turic. (est
quantoque a pr. manu) Guelf. quanquam hic per compen-
 dium, ut et Goth. Flor. cum Voss. 2. Jenf. Tarv. Mox, Regio
 etiam jubente, *quando*, a Badio inde *quandocunque*, quod
 tamen et in Camp. vidisse videor. Turic. etiam, et altero
 loco Camp. *ut — ut*, ubi reliqui *aut — aut.*

scriptum non est. Qui. Turic. *f. n.* (est a sec. demum

6. *Sed, quia.* Fateor *quia*,
 quod tamen a librorum nullo
 abest, mihi quam maxime
 importunum videri. Quae
 enim ista est sententiarum
 connexio: Propterea quod
 responderi possunt haec vel
 illa, ex manifesto colligitur
 dubium? Si abjeceris con-
 junctionem, et ab vocabulo
 ex ordiaris novum sensum,
 qui doceat jam esse factum,
 quod indixerat scriptor (§. 3.),
 existet sana oratio, brevibus
 incisis rem expediens non sine
 elegantia.

quandoque. Sic dici a scri-

ptoribus pro *quandocunque* lar-
 ga exemplorum copia docent
 Gronovius et Drakenborchus
 ad Liv. 1, 31, 4. Sed vide
 caventem Wolfium ad Sue-
 ton. Caes. 26.

scriptum non est. Qui. Quod
 vetustiores editiones inferunt
 hic (ante *Qui*): *An quia hoc*
et hoc nequaquam contemneu-
dum duco. Saltem glossa
 fuerit antiquissima; nec sen-
 tentia ipsa habet quidquam
 aut verbis aut sensu Quinti-
 liani indignum. vide not. crit.

Qui patrem — matrem oc-
cidit. cf. 5, 10, 38.

leo insuatur: matrem occidit. Ex domo in jus educere ne liceat: ex tabernaculo eduxit.

7 In hoc genere haec quaeruntur: An, quoties propria lex non est, simili sit utendum? an id, de quo agitur, ei, de quo scriptum est, simile sit? Simile autem et majus est, et par, et minus. In illo priore, an satis lege cautum sit? an et, si parum cautum est, hac sit utendum? In utroque de voluntate legumlatoris. sed de aequo tractatus potentissimi.

IX. Amphiboliae species sunt innumera- biles, adeo, ut philosophorum quibusdam 647

manu additur) an quia hoc quid (a sec. manu a. q. homo qui). Guelf. f. n. e. an q. Jenf. f. n. e. an quia hoc et hoc q. cum edd. ante Gryph. domo in jus. Turic. dominus, a sec. manu domo ejus et sic Guelf. Camp. cum Goth.

ex tabernaculo. Turic. Guelf. Camp. Flor. (a sec. ex tabernaculo) extra tabernacula cum Jenf. et edd. ante Gryph. Is cum reliquis tabernaculis, exc. Obr. qui tabernaculo. Goth. ex tabernacula. Nostrum conjecit Gesnerus.

7. illo. Libri ante Basil. mei et scripti et excusi illa, quod ad legem propriam modo dictam retuleris. Neque tamen ullus mox in utraque, et est sane non nisi una lex, altera mente fingi potest et concipi, sed nulla comparet. Mox ante Regium et Aldum mei omnes iidem hoc, non hac. Fortasse defendas integram MSS. constitutionem hac fere sententia: „In illa priore“ (i. e. quae jam prius fuit) „lege verba ex- penduntur, an forte insit id ipsum de quo agimus, et, si minus, tamen et hoc (facto) sit utendum, tanquam exemplo legi subjecto.“ Sic malim cum Turic. cautum, et hoc. Badius quidem subaudit hoc scil. jure.

1. Amphiboliae. Turic. Guelf. Camp. amphibologiae et sic in reliquis locis cum plurimis vett.

7. In illo priore. vide not. busdam. Recte citant Gell. crit. N. A. 11, 12.

9, 1. philosophorum qui-

nullum videatur esse verbum, quod non plura significet: genera admodum pauca. Aut enim vocibus accidit singulis, aut con-² junctis. Singula afferunt errorem, cum pluribus rebus aut hominibus eadem appellatio est (*ὀνομασία* dicitur) ut *Gallus*; avem enim,³ an gentem, an nomen, an fortunam corporis significet, incertum est: et *Ajax*, *Telamonis*, an *Oilei* filius. Verba quoque quaedam diversos intellectus habent, ut *cerno*.⁴ Quae ambiguitas plurimis modis accidit: unde fere lites, praecipue ex testamentis, cum de libertate, aut etiam de hereditate contendunt ii, quibus idem nomen est: aut, quid sit legatum, quaeritur. Alterum est,⁴ in quo alia integro verbo significatio est, alia

2. *Gallus; avem enim, an gentem.* Turic. g. autem in g. a feci manu g. utrum enim g. et sic Guelf. Camp. (nisi quod hic *avis* inserit post nomen) cum Alm. Flor. g. autem an. Reliqui g. utrum enim avem an g. Nostrum e conjectura.

2. *avem.* Hoc, ut *ἀγρην* a Graecis, proprie quoque dici, notum. cf. not. crit. ad 1, 12, 7.

filium. *Malis filium.*
ut *cerno.* Juvet hic, si cui vacat, comparare asperitatem Burmanni in exagitando Ludolfo Kustero, qui de hoc verbo scripsit contra Perizonium, (Invenies haec omnia in ed. Minervae Sanctianae Lugd. 1789. p. 696 — 717. et ad calcem libri 815 — 832.) cum Gesneriana utrius-

que nominis reverentia. Vellem tertium nobis datum Capperonnerium, qui reducem ad catholica sacra Kustero amicum suum vindicasset! Sed ille pepercit huic occasionei Burmannum castigandi, tacitus recidens notam, imperitior nescio an moderatior. *cernere* vide et 8, 5, 18.

3. *de libertate.* Quoniam toties manumittuntur servi per testamenta.

diviso: ut *ingenua*, et *armamentum*, et *Corvinum*, ineptae sane cavillationis, ex qua tamen Graeci controversias ducunt: inde ἀλλήρις illa vulgata, cum quaeritur, *Utrum aula, quae ter ceciderit, an tibicina, si ceciderit, debeat publicari.* Tertia est ex compositis, ut si quis corpus suum in occulto loco poni jubeat, circaque monumentum multum agri ab heredibus in tutelam cinerum, ut solent, leget, sit litis occasio *in occultum*. Sic

4. *cavillationis.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu). Reliqui *cavillationes.* ex qua. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd: ante Gryph. Reliqui *e. quo* Regio jam jubente.

5. *solent.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Obr. Reliqui *solet.* Frustra Burmannus ablegat ad 4, 2, 1. quem vide et ad Decl. 335. p. 692. suae ed.

fit litis — inocc. Turic. Ambr. 1. Guelf. *f. litis occasio cultum* cum Bodl. Bal. et edd. ante Ald. exc. Camp. qui

4. ἀλλήρις illa. Vide Diog. Laërt. 7, 62. Theon. progymn. p. 35. Hanc quaestionem ad veteris pronuntiationis controversiam a Camerario male tractam recte fecernit inde Checus p. (apud Havercamp. in Sylloge) 420 seqq. Sed idem docuit Leopard. Emendd. 2, 4.

5. *Tertia.* scil. *Amphibia*, eleganter variatum pro *Tertium genus.*

in occulto. Ita junctim ut scribatur, cogit praecepti ratio, cum sit exemplum vocabuli *compositi.*

ab heredibus — leget. Nota in jure locutio, de qua vide Brissonium et Lexica. Talia

autem agri circa monumentum legata non insolita, et exemplum afferit Crusius in Probabb. p. 95. e Pithoei catalectis in Burm. Anthol. Vol. 2. p. 59. „Fundorum „spatiis cinerum est possessio „major.“ Ablegat item Burm. ad Petron. c. 71. et ad indicem 17. Gruteriani thesauri, ubi frequentes agri sepulchris in custodiam additi.

fit litis occasio in occultum. „Qui enim ex heredibus gra- „ventur fortassis celebrem „praedii partem monumento „defuncti destinare, conten- „dere poterant, voluisse ip- „sum *in occulto loco* humari. „Et rationem haberent isti

648 apud Graecos contendit Λέων et Πανταλέων, cum scriptura dubia est, bona omnia Λέοντι, an bona Πανταλέοντι relicta sint. In conjunctis plus ambiguitatis. Fit autem *per casus*; ut,

Ajo te, Aeacida, Romanos vincere posse. 7

Per collocationem, ubi dubium est, quid quo referri oporteat: ac frequentissime, cum id,

f. hoc litus cultum. Goth. *f. litus hoc casu cultum* cum Voss. 2. Vall. (cf. 7, 8, 1. § Pro. 9.) Flor. *f. litus occasio cultum sic caput.* Mitto edd. ab Aldo inde varietates, quae VV. DD. praeferunt commenta. Alm. dare narratur *f. litus occultum* (quod quo minus credas, cf. 7, 7, 9. item hic §. 10.). Equidem omnes Codd. (praeter Goth. et si quis ejus ordinis) dare arbitror quae Turic. Hujus autem rationi praesentissimam medelam adhibuit Crusius, sine qua ne orationis quidem structura procedit, accipientibus vulgo *fit — cultum* pro elogio testamenti, cum verba *fit — occas.* sint Qu. ipsius et *fit* pro fuerit. Multa tentando pervenit eo vir doctus, ut reponeret, *fit litis occasio ex innoculto*, probante Gesnero, sed ipso pressius sequente antiquam manum, et ex *io cultum* extundente *io innocultum*. In omni hoc loco tenendum, falso accusari a plerisque portentosam librorum inconstantiam, quae est in novitiis edd. solis.

7. *ubi dub.* Turic. *ut d.*

„insolentiam verbi *inoccul-*
 „*tum*“ (cujus tamen multa
 est in aliis vocabulis simili-
 tudo, ut *inobrutus*, *inoffen-*
 „*sus*). „Adversarii autem po-
 „terant haec oppugnare, ex
 „eo, quod multum agri ad
 „tutelam cinerum legarit,
 „posse intelligi, testatorem
 „non postulare obscuram in
 „loco occulto sepulturam.“
 Crusius ibid. p. 94. Maluit
 autem Qu. neutrum ponere
 nominandi casu, ne cogere-

tur vel in *inoculto* scribere vel
 iterare vocem *locus*.

6. *apud Graecos.* Hoc
 ipsum exemplum est apud
 Hermogenem p. 18., quare
 fontem horum et praecepto-
 rum et exemplorum suspice-
 ris Hermagoram. cf. 7, 4, 4.

In conjunctis. Discernit, et
 recte, *integra* (§. 4) *compo-*
sita (5) *conjuncta*.

7. *Ajo te.* Versus Ennia-
 nus. cf. Cic. de Divin. 2, 56.

quod medium est, utrinque possit trahi, ut de Troilo Virgilius, *Lora tenens tamen* — 649
 Hic, utrum, quod teneat tamen lora, an, quamvis teneat, tamen trahatur, quaeri potest. Unde controversia illa, Testamento quidam jussit *poni statuam auream hastam tenentem*. Quaeritur, statua hastam tenens aurea esse debeat, an hasta esse aurea in statua alterius materiae? Fit per *flexum* idem magis,

Quinquaginta ubi erant centum inde occidit Achilles.

9 Saepe, utri duorum antecedentium sermo sub junctus sit, in dubio est: unde et contro-

8. *tenens*. Turic. (a pr. manu) *tenentis*, non quidem male. *Quinquaginta*. Turic. Guelf. Camp. *ita* cum Voff. 2. Goth. Unde Jenf. habuerit verissimum illud suum *quinq.* adhuc requiro.

9. *dubio*. Turic. Guelf. Camp. *dubium*.
unde et. Sic Turic. Guelf. Flor. Reliqui *u. est*.

Virgilius. Aen. 1, 477.

8. *flexum*. Vocis hunc esse *flexum*, quo et aliena, quae se contingant, distineantur, et continuentur jungi debentia, facile apparet, et est idem vocabulum 1, 8, 1. Fortasse tamen inverfa constructio potius intelligitur quam *vocis flexus*.

Quinquaginta — *Achilles*.
 „Graecus versus extat apud
 „Aristot. sophist. elench. 1,
 „4.“ (p. Buhl. 529.) „πεν-
 „τήκοντ' ἀνδρῶν ἑκατὸν λίπας

„δῖος Ἀχιλλεύς.“ Capper.
 Aut memoriter referens corrupisse carmen Qu. putandus est, aut in Graeco reponendum κτάνε; quanquam et sententia fert utrumque vocabulum. Hoc autem exemplo utror ad fidem faciendam conjecturae meae ἀρετούσῃ ad 3, 1, 14. Nam ne hic quidem libebat Quintiliano Graeca ipsa ponere, sed versum procedere maluit latinum. cf. 5, 14, 4. (ubi Demosthenis Graeca non posuit) 6, 1, 14, 8, 6, 64.

verfia, *Heres meus uxori meae dare damnas esto argenti, quod elegerit, pondo centum.* Uter eligat, quaeritur. Verum id, quod ex his primum est, *mutatione casuum*, sequens *divisione verborum* aut *translatione* emendatur, tertium *adjectione*. Acculativi geminatione facta amphibolia solvitur ablativo: ut illud, *Lachetem audivi percussisse Demeam*, fiat, *a Lachete percussum Demeam*. Sed ablativo ipsi, ut in primo diximus, inest naturalis amphibolia. *Coelo decurrit aperto*: utrum per apertum coelum, an cum apertum esset. *Divisio* respiratione et mora constat: *statuam*, deinde, *auream hastam*: vel *statuam auream*, deinde, *hastam*. *Adjectio* talis est, *argentum, quod elegerit ipse*, ut heres intelligatur: vel *ipsa*, ut uxor. *Adjectione* facta amphibolia, qualis sit,

damnas. Turic. Guelf. *dampnans*. sed mox (§. 12.) a pr. manu ille nostrum. Camp. *damnatus*, ut et mox, vix sine argutiis librarii.

11. *Divisio*. Turic. *divo* cum Alm. sed et Guelf. (cf. §. 5. 7, 10, 3.)

9. *Heres meus*. Exemplum idem apud Cic. de Inv. 2, 40. ad Herenn. 1, 12.

translatione. Pro hoc *translationem* dixit 1, 5, 12. 13.

10. *Lachetem audivi*. cf. 8, 2, 16. Etiam interpretibus hujusmodi acculativi negotia solent facessere, veluti apud Demosthen. in Mid. p. Rskii 537.

in primo diximus. 1, 7, 3. Eandem vero, quam hic, ablativi difficultatem ibi non tangit.

Coelo decurrit aperto. Non dubito quin parum memor Qu. voluerit dare Virgilianum *pelago decurrit aperto* Aen. 5, 212., quem verbum designat Capper. cf. 9, 4, 85.

*Nos flentes illos deprehendimus, detractio-
 12 solvetur. Pluribus verbis emendandum, ubi
 est id, quod, quo referatur, dubium est, et
 ipsum est ambiguum. Heres meus dare illi
 damnas esto omnia sua. Id quod genus inci- 650
 dit Cicero loquens de C. Fannio. Is soceri*

11. *Nos flent.* Turic. et libri ante Bad. omnes *nunc f.* Suum hic de conjectura dedit. Et sane bonum ambiguum, et in quo detractatione nihil ex sensu pereat. Facilius tamen corrigetur *Hunc*, ubi ambiguum *flere* an *deprehendere* regat *hunc*. Neque enim dicat aliquis, opinor, vel omisso seu *Hunc* seu *Nos* tamen remanere ambiguum in *flentes*, accusativo an nominativo. Positus arcet nominativum.

12. *Fannio.* Turic. *fanniae.* a sec. manu *fannia.* cum Jenf. Tarv. *faunia* Guelf. et sic mox quoque in accusativo, ubi rectum tenet Turic. ut videtur. Reliqui edd. ante Burm. *Fannii soc. insit.* omisso *is*, quod habet a pr. manu Turic. cum Goth. Guelf. Voff. 2., a secunda *in* pro *is*.

11. *Nos flent.* cf. not. crit.

12. *omnia sua.* „Dubium „est, quo referatur τὸ *sua*, „utrum ad τὸ *heres* an ad τὸ „*illi*: praeterea hoc ipsum „vocabulum *sua* est ambi- „guum. Nam multa et di- „versa significare potest, ut „*sua* bona, praedia, manci- „pia, aedificia, vasa.“ Capper. Hujus interpretationis, solius quidem quae tentata sit loci non adeo expediti, partem posteriorem claudicare arbitror. Quid enim dubium in multitudine rerum comprehensarum voce *sua*? Nempe nihil horum, quae recenset Capper., excludetur. An *sua* poterat designare et quae quis effecisset et quae ha-

buisset? An ambiguum est *illi*, ut *cui* dari debeat, ignoretur? In exemplo Ciceroniano saltem una et sola est relationis obscuritas; ipsa illa inanis, ut aliquot jam VV. DD. censuerunt. Tolleretur enim sermo latinus, si talia essent obscura. Nemo dicet etiam in *ille* haereri posse, intelligaturne *Fannius* an *socer*. Nec satis tersa oratio in proximo sensu, stipato tribus *illis est*, quorum unum ut compendifaciam, legere malim: *ubi id, quod quo r. d. e., et i. a. e.* Sic et ante ipsum significabit etiam, non atque.

Cicero — de C. Fannio. vide Brut. c. 26.

instituto, quem, quia cooptatus in Augurum collegium non erat, non admodum diligebat: praesertim cum ille Q. Scaevolam sibi minorem natu generum praetulisset. Nam id sibi et ad socerum referri, et ad Fannium potest. Productio quoque scripto, et correptio in 13 dubio relicta, causa est ambiguitatis: ut in hoc, *Cato.* aliud enim ostendit brevis secunda syllaba casu nominativo, aliud eadem syllaba producta casu dativo aut ablativo. Plurimae praeterea sunt aliae species, quas persequi nihil necesse est. Nec refert, quo- 14 modo sit facta amphibolia, aut quo resolvatur. Duas enim res significari manifestum est: et, quod ad scriptum vocemve pertinet, in utramque par est partem. Ideoque frustra

id sibi. Turic. Guelf. Camp. omittunt *id* cum Alm. Obr.

13. *aliud.* Turic. Guelf. *alium* cum Goth. Voss. 2. Jenf. et edd. ante Ald. *nominativo — ablativo.* Omnia haec post *nom.* cum ipsa voce *abl.* omittuntur a Turic. Guelf. cum Alm. Jenf. In hac quidem *ἐξουσι* *aliud* plerique praeter Goth. (tac. Gesn.) qui *alium.*

14. *refert.* Turic. Guelf. Camp. *feror* cum Alm. Goth. Voss. 2. Ubi quid lateat non exputo. Est tamen in MSS. quidem meis omnibus. *sit facta.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. Reliqui *f. f.* (cf. 7, 8, 1. 7, 10, 14.)

13. *ut in hoc, Cato.* Brevis non utentem. Sed cf. „Varro ergo ultima erit nominis proprii nominativus, longa appellativi tertius vel sextus casus. Correptio illa nominativorum in *O* seculi fortasse Quintilianei demum fuit. cf. Vossium de Arte Gramm. 2, 27. p. 273 seqq. hoc loco

„vocat“ 8, 6, 73.

14. *in utramque par est partem.* Haec oratio nihil desiderandum relinquit. Subjectum, quo destitui sibi visus Gesnerus, malebat *easque pares in utr., est in illo ipso quod — pertinet.*

praecipitur, ut in hoc statu vocem ipsam ad nostram partem conemur vertere. Nam, si id fieri potest, amphibolia non est. Amphiboliae autem omnis in his erit quaestio, aliquando, *Uter sit secundum naturam magis sermo?* semper, *utrum sit aequius? utrum is, qui scripsit ac dixit, sic voluerit?* Quarum in 651 utramque partem satis ex his, quae de conjectura et qualitate diximus, praeceptum est.

X. Est autem quaedam inter hos status cognatio. Nam et in *finitione*, quae sit voluntas nominis, quaeritur: et in *sylogismo*, qui secundus a finitione status est, spectatur,

non est. Turic. (a sec. manu) omittit *non* et sic Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2.

15. *qui scr. — voluerit.* Turic. *q. f. ac si v.* cum Alm. *q. f. ac d. v.* Guelf. cum Goth. (err. Gesn.) Voss. 2. *q. scripserit an qui dixerit v.* Camp. *q. f. a. si d. sic v.* Jenf. Tarv. Flor. Reliqui ante Bad. *q. f. a. sic d. sic v.* Basil. nostram, tersam imprimis et emendatam scripturam. Vulgata *q. sic f. a. sic d. sic v.* nimis onerata istis *sic*.

1. *et in syll.* Turic. *ut i. f.* cum Goth. Voss. 2. Mihi nondum liquet, ut meliusne sit quam *et*, interjectis illis de sylogismo et oppositis sibi invicem modo *finit. contrarr. legg.* non tribus membris, ut in recepta scriptura, factis.

est, spectatur. Turic. inserit *qua*, a sec. manu *quo* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Regius expunxit. Sed vereor ut satis caute. Prima Turic. manus respicit ad *finitionem*, et haec scriptura, quamvis visa iterare jam dicta, Quintiliani videtur.

15. *qui scr. — voluerit.* cf. not. crit.

satis — diximus, praeceptum est. cf. 7, 6, fine.

1. *hos status.* Non videm duos, de quibus mo-

do, sed omnes omnino, in primis tamen legales quatuor.

voluntas nominis. cf. 6, 2, 9.

secundus a finitione. cf. 7, 8, 1. *delabitur.* In hisce et

quid voluerit scriptor: et ex contrariis legibus duos esse *scripti* et *voluntatis* status apparet. Rursus et *finitio* quodammodo est *ambibolia*, cum in duas partes diducatur intellectus nominis. *Scriptum* et *voluntas* habet² in verbis vocis quaestionem: quod idem in *antinomia* petitur. Ideoque omnia haec quidam *scriptum* et *voluntatem* esse dixerunt: alii in scripto et voluntate *ambiboliam* esse, quae facit quaestionem. Sed distincta sunt. Aliud est enim obscurum jus, aliud ambiguum. Igitur *finitio* in natura ipsa nominis³ quaestionem habet generalem, et quae esse

et ex contr. leg. Turic. et contrariis leges, a sec. manu et e contrariis legibus. Puto fuisse: et contrarias leges, ut hoc sit pro appellatione status, velut Graecum *antinomia*, et mox *scriptum* et *voluntas*, itidem nominativi.

2. in verbis vocis. Turic. in urbis josis. Guelf. i. v. josis. An fuit legis (nam locis est in josis)? Sed lex non semper est scripti et voluntatis, nisi quod testamenta sunt leges. An juris? Ejicere vocis malit Gesn. quaestionem. Turic. (a pr. manu) quaestione. A Voss. 2. abesse narratur habet, nihil tale in Goth. (cf. 7, 4, 39. item hic 4.)

in antinom. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) omittunt praepositionem cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Rusc. Inseruit Regius.

sequentibus multae sunt leviorum, sed ad rem faciendum, particularum varietates, de quibus, cujus interest, videat nott. critt.

2. *Scriptum* et — *petitur*. Haec non esse sana vel vocis importuno vocabulo deprehendas. Id quoque male me habet, quod *antinomia* (de

in not. crit.) idem *peti* dicitur. Quid tandem *petitur*? An ulla *quaestio* potest *peti*? Eruat sagacior.

omnia haec. Commodum huc Turnebus ille affert locum Ciceronis de Or. 2, 26. ex scripti interpretatione. — contentio — nulla potest esse nisi ex ambiguo controversia, facit. Malis faciat.

etiam citra complexum causae possit: *scriptum* et *voluntas* de eo disputat verbo, quod est in lege: *sylogismus* de eo, quod non est. *Amphiboliae* lis in diversum trahit: *legum contrariarum* ex diverso pugna est. Neque immerito et recepta est a doctissimis haec differentia, et apud plurimos ac prudentissimos durat. Et de hoc quidem genere disceptationis, etiamsi non omnia, tradi tamen aliqua potuerunt. Sunt alia, quae, nisi proposita, ⁶⁵² de qua dicendum est, materia, viam do-

3. *verbo*. Turic. *vere*. a sec. manu *vero* et sic Guelf. jure Alm. (cf. 7, 9, 10. hic 7.)

4. *disceptationis*. Turic. (a pr. manu) Camp. *disceptio- nis*. Bad. sec. Basl. Stoer. Chouet. Leid. Gtbl. *dispositionis*. Pro nostra praeter reliquos meos etiam Bodl. Bal. non memoratur Alm. Omnia haec *Et de hoc potuerunt* omittunt Goth. Voss. 2. (cf. §. 2. 6.) Equidem verum censeo *dispositionis*. Occasio erroris, qualem cognovimus 6, 4, 5. *recipere, respicere* permutantur, itidem *discip. dispic.* Gradus scripturarum hi: *disposit.* *dispect.* *discept.* Niniis jam tota hac tractatione sui propositi oblitus erat Qu. ut qui ipsarum rerum, et inventionis, multo magis praecepta dederit, quam, quod profitebatur, *dispositionis*. Hic in fine totius negotii et peroratione quasi hujus institutionum suarum partis, ad eam redire saltem, necesse erat. *Disceptationis* nimis late patebat et omnem controversiarum campum comprehendebat. Nec quidquam mox memoratur nisi *dispositio* et *ordo* §. 5.

5. *dicendum*. Turic. (a sec. manu) *dictum* et sic Guelf. Camp. cum Goth.

3. *trahit*. scil. verbum. dicas fuisse: *Amphibolia leges in div.*
 Neque enim necessarium videtur plura mutare. Alioqui
 4. *disceptationis*. vid. not. crit.

cendi non praebeant. Non enim causa uni-
 versa in quaestiones ac locos diducenda est:
 sed hae ipsae partes habent rursus ordinem
 suum. Nam et in prooemio primum est ali-
 quid, et secundum, ac deinceps. Et *quae-
 stio* omnis ac locus habet suam dispositionem,
 ut theses etiam simplices. Nisi forte satis
 erit dividendi peritus, qui controversiam in
 haec diduxerit, *an omne praemium viro forti
 dandum sit, an ex privato, an nuptiae, an
 ea, quae nupta sit, an haec?* deinde, cum
 fuerit de prima quaestione dicendum, passim,
 et ut quidque in mentem veniet, miscuerit?
 non primum in ea scierit esse tractandum,

universa. Goth. Voss. 2. *diversa.* An fuit modo *universa?*
 neque enim illa conjunctione libens careas.

ac locos diduc. Turic. *ac locoas dic.* a sec. manu *a. lo-
 cos duc.* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. cum edd.
 ante Ald. corrigente Regio. Alm. *dicenda.*

simplices. Tarv. Ald. *simplex,* perperam argutando, cum
 vulgo in MSS. et vett. edd. esset *thesis* pro *theses.*

6. *Nisi.* Turic. Guelf. Camp. *si* cum Alm. Bodl. Goth.
 Voss. 2. et edd. ante Bad. Hic ex Regii emendatione *Ac si*
 cum plurimis, mox aliae *an sic.* Nostrum Obr. egregie,
 nec referens inter sua *καταρθώματα*, quorum unum hoc cen-
 seo ex praestantissimis.

divid. peritus. Turic. *divi-
 dendi perit,* a sec. manu *dividendo perdat* et sic Guelf. Camp.
 cum Goth. Voss. 2.

diduxerit. Turic. Guelf. Camp.
dixerit cum edd. ante Ald. corrigente palmaria plane con-
 jectura Regio. Goth. Voss. 2. *duxerit.*

an haec. Tu-
 ric. *a. hae,* a sec. manu *a. et.* et sic Guelf. Camp. Voss. 2.
 Sed Goth. *a. etiam.* (cf. §. 4. 13.)

5. *universa.* vid. not. pellat „*simplices* et absolu-
 crit. „tas.“

theses — simplices. cf. 3, 6. *an omne praemium —*
 5, 5. 6. Sic Cic. de Inv. 57, *an haec.* Ipsam hanc contro-
 „necessitudines quasdam“ ap- versam vide 7, 1, 24.

7 *Verbis legum standum sit, an voluntate?* hujus ipsius particulae aliquod initium fecerit? deinde, proxima subnectens, struxerit orationem, ut pars hominis est manus, ejus digiti, illorum quoque articuli? Est hoc, quod scriptor demonstrare non possit, nisi certa, definitaque materia. Sed quid una faciet, aut altera? quin immo centum ac mille, in re infinita? Praeceptoris est, in alio atque alio genere quotidie ostendere, quis ordo sit rerum, et quae copulatio: ut paulatim fiat usus, et ad similia transitus. Tradi enim omnia, quae ars efficit, non possunt. Nam quis pictor omnia, quae in rerum natura sunt, adumbrare didicit? sed percepta semel

7. *struxerit.* Turic. Guelf. *struxit.* Male. *Est hoc.* Sic Turic. a *sec. manu inferit et et sic reliqui.* Guelf. tamen *et est hoc.* Alm. *Hoc est cum Flor.* (a pr. manu), quod omnium maxime placet. (cf. §. 3. 10.) Ita 5, 10, 109.

8. *faciet.* Sic Turic. a pr. manu cum Alm. Reliqui *faciat infinita.* Turic. Camp. Flor. *finita quae materia* cum Goth. (err. Gesu.) Voss. 2. cum edd. ante Ald. qui, ex Regii conjectura, *infinita atque materia* cum reliquis. Turic. Flor. (a sec. manu) *finitaque materia.* Rollinus *atque materia* omisisse narratur a Capper. Ego in Harletis exemplo invenio *ac materia.* Jam pridem indignam Quintiliano censui hanc appendiculam, natam ex iis quae modo *definitaque materia*, quae et Capperonnerii ratio. Guelf. omnia haec *Sed quid — atque materia* omittit.

7. *ut pars — articuli.* Egre- bantur Almeloventio de Or.
gia et quantivis pretii simili- 2, 16.
tudo. cf. §. 16. 109. *pictor — faber — me-*

Est hoc. vide not. crit.
scriptor, qualis nunc ego.

8. *Tradi enim omnia.*
Haec sumta e Cicerone vide-

dicus. Similem, nec minus
elegantem opificum comme-
morationem habes 2, 21,
15 seqq.

imitandi ratione, assimilabit, quidquid acceperit. Quis non faber vasculum aliquod, quale nunquam viderat, fecit? Quaedam vero non docentium sunt, sed discendum. Nam medicus, quid in quoque valetudinis genere faciendum sit, quid quibusque signis providendum, docebit: vim sentiendi pulsus venarum, caloris motus, spiritus meatum, coloris distantiam, quae sua cujusque sunt, ingenium dabit. Quare plurima

9. *assimilabit.* Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) Tarv. *assimilabit* cum Vall. Bip. at hoc volebat Regius, quem multi posteriorum male deseruerunt. Optimum Badium recte dubitantem de vocali I in hoc verbo confirmat Burm. et lectorem ablegat ad sua in Ovid. Metam. 3, 158. E Capper. nimium sibi sumente et *optimum, maximum* comparante quaerere libeat, an sit dicturus *similare?* Harduini quidem Plinius fluctuat in hac voce, a Critico non curatus (cf. 6, 3, 57.) *Quis non.* Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Obr. Inserunt enim Goth. et edd. ante Burm. praeter Ald. Reliqui *quid enim?* non cuius rationis elegantiam hinc alienam Burmannus agnovisset, si attendisset ferriem orationis: *Quis pictor, quis non faber.* Bip. jam *Quis*, sed *retentio enim.* *fecit.* Sic Turic. Alm. Flor. (a pr. mann). Reliqui *facit.*

10. *Nam med.* Sic Turic. Guelf. Flor. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. exc. Camp. quo acc. Bad. Reliqui inserunt *et, medicus.* Turic. Camp. Flor. *medici*, mox tamen solus Camp. *docebunt.* Guelf. *medicum.* *quibusque.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. Flor. cum Alm. Voss. 2. Basil. A Jenf. inde ante Bad. *quibusve.* Reliqui *quibus* jubente Regio. *caloris motus.* Turic. Guelf. *coloris modus.*

ingenium. Turic. (a pr. mann) *ingenii non.* Ex Alm. assertur *ingenium non.* Non credo. (cf. §. 7. 14.). Alioqui legam: *Num med. — docebit? — ingenium non dabit?*

10. *quibusque.* Cave, ad *plurima — a nobis.* non junctam credas particulam a praeceptore, vel artium libellis. cf. 5, 13, 59. quod modo erat.

petamus a nobis, et cum causis deliberemus, cogitemusque, homines ante invenisse artem, quam docuisse. Illa enim potentissima est, quaeque vere dicitur *oeconomica* totius causae *dispositio*, quae non constitui, nisi velut in re praesente, potest: ubi assumendum prooemium, ubi omittendum? ubi utendum expositione continua, ubi partita? ubi ab initiis incipiendum, ubi more Homérico e mediis, vel ultimis? ubi omnino non exponendum? quando a nostris, quando ab adversariorum propositionibus incipiamus? quando a firmissimis probationibus, quando a levioribus? qua in causa praeponendae prooemiis

petamus. Turic. Guelf. *petimus* cum Jenf. Tarv. Male. *deliberamus* Turic. nonnisi a sec. manu cum Camp. Jenf. Tarv. Correxerit haec Regius.

11. *quae non const.* Sic Turic. Flor. (a prima quidem manu *quo modo* c. cf. 6, 3, 71.) Guelf. Camp. Reliqui omitunt *non*. Ex Alm. falsa afferuntur.

praesente, p. Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. Reliqui inferunt *non* et praeter Turic. veteresque edd. dant *praesenti*. cf. 6, 2, 31. 2, 15, 21.

e med. Sic Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Flor. et edd. ante Ald. exc. Camp. Reliqui *a med.* iubente Regio.

12. *qua in causa.* Sic Turic. (a pr. manu *quia i. c.*) Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. quo acc. Bad. Reliqui *quando i. c.*

praepon. Sic Turic. (a sec. manu) Camp. cum Ald. et hoc volebat Gesnerus. Reliqui *propon.*

11. *oeconomica.* cf. 3, 5, 9. *more Homérico.* cf. 5, 12, 14.

12. *praeponendae — quaestiones.* cf. 4, 2, 25. Altera tamen scriptura *proponendae* habet etiam quo se

654 quaestiones? qua praeparatione praemunienda? quid iudicis animus accipere possit statim dictum, quo paulatim deducendus? singulis, an universis opponenda refutatio? reservandi perorationi, an per totam actionem diffundendi affectus? de jure prius, an de aequitate dicendum? anteacta crimina, an de quibus iudicium est, prius objicere vel diluere conveniat? Si multiplices causae 13 erunt, quis ordo faciendus, quae testimonia, tabulaeve, cujusque generis in actione recitandae, quae reservandae? Haec est velut imperatoria virtus copias suas partientis ad casus proeliorum, retinentis partes propter castella tuenda, custodiendasve urbes, petendos commeatus, obsidenda itinera, mari denique ac terra dividendis. Sed haec in 14

actionem. Sic Turic. Guelf. Flor. cum Bodl. Bal. Obr. Reliqui *orationem*, quod nec sonus permittit. cf. 4, 1, 32. Camp. *causum*, mire.

dicend. ante. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui inserunt *an*. Guelf. omittit *ante*, *an* ponit. Flor. *dicit dum ante* (a pr. manu).

13. *recitandae.* Goth. (err. Gefn.) *tractandae* cum Voss. 2. (cf. §. 6. § Pro. 8.)

propter — tuenda. Turic. *per — tuendas.* a sec. manu *per — tuenda* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Bad.

commendet, si ad *prooem.* intelligas praepositionem *in*, quae est Capperonnerii ratio. cf. 4, 1, 23 seqq. Sed omnes hanc disponendi varietates in prioribus jam suo quamque loco tetigit.

13. *reservandae*, altercationi, puto.

velut imperatoria virtus. cf. 6, 4, 17. Mirifice cedunt Fabio militares similitudines.

oratione praestabit, cui omnia affuerint, *natura, doctrina, studium*. Quare nemo expectet, ut alieno tantum labore sit disertus. Vigilandum ducat, iterum enitendum, pallendum: est facienda sua cuique vis, sua ratio: non respiciendum ad haec, sed in promptu habenda: nec tanquam tradita, sed tanquam
 15 innata. Nam viam demonstrare velociter ars

14. *praestabit*. Turic. Flor. *praestavit* cum Alm. a sec. illi duo manu *praestant* et sic Guelf. cum Bodl. Bal. Reliqui *praestati*. Nostrium coniecit Burm. *cui omnia*. Sic Turic. Guelf. Camp. Flor. cum Goth. Bodl. Bal. (nisi quod hi duo cum) Voss. 2. et edd. ante Ald. qui cum reliquis o. c. (cf. 7, 9, 14. hic 17.) Transposuit Regius male. Huic eumque secutis respondeo cum Qu. ipso (5, 14, 20.) „sed „omnia haec tria sunt.“ *vis, sua*. Sic Alm. (quam diffido. cf. §. 10. 3 Pro. 9.) Goth. et edd. a Jenf. inde ante Basil. quo acc. Gryph. *visus usus sua* Turic. a sec. manu *vis usus sua* et sic reliqui.

15. *Nam viam — qua est*. Turic. n. *demonstrari potest viam velocitas sui quae (vel sui quae) est*, a sec. manu n. *viam demonstrare* (cetera non notantur a conferente) *si qua est*.

14. *omnia affuerint*. Ea deinde recenset, per appositionem. Cavet enim ne quis uno horum speret se oratorem futurum, qualis est in secundo libro disputatio, c. 19.

pallendum. cf. 1, 2, 13. Hoc verbum exquisitius mihi videtur, quam quod libeat mutare altero *callendi*, qualis est loci constitutio quam suadet magnus Valckenaerius ad Phoenissas Eur. p. 194. Sic enim legi velit: *callen-*

lendum est usu, facienda sua cuique vis, sua ratio. cf. not. crit.

respiciendum. Hic est timidi *respicere* et sibi diffidentis; at cauti et prudentis 3, 11, 26. Nostri sensus et 5, 10, 101.

innata. An fuit *nata*? ut Ciceronis *lex nata*, non *innata*. Pro Mil. c. 4. Orator. c. 49.

15. *velociter*. vrs. vide not. crit.

potest, si qua est: verum ars satis praestat, si copias eloquentiae ponit in medio; nostrum est uti eis scire. Reliqua partium est demum¹⁶ dispositio: et in his ipsis primus aliquis sensus, et secundus, et tertius: qui non modo, ut sint ordine collocati, elaborandum est, sed ut inter se juncti, atque ita cohaerentes, ne commissura pelluceat: corpus sit, non membra. Quod ita continget, si et; quid in¹⁷ quoque conveniat, viderimus, et ut verba verbis applicemus, non pugnancia, sed quae

a tert. deletur *viam*. Guelf. n. v. dem. p. *velocitas si qua est cum Camp. et edd. ante Ald. item Goth. Voss. 2. Haec dantur ex Alm. demonstrari potest velocitas sique est.* Nostrum reposuit Regius, qui multum abest ut restituerit manum Qu. tam ad sententiam quam ad orationis decorem. Nihil exputo. Possit subnasci tale quid: *Nam demonstrari potest via velocitas si cui est eundi, verum. Vel: Nam demonstrare viam velut potest si cui est ars, verum.* Neutrum placet. Sententia aliquatenus pellucet; ipsa verba Qu. despero.

16. *Reliqua partium.* Turic. *requē enim artium.* a sec. manu *reliqua artium.* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. nisi quod illae inferunt *enim*. Fuit sane *neque enim est partium*, ultimum vocabulum recte reponeute Regio. Sed hiulca tamen argumentatio, ut orationi aliquid excidisse suspiceris.

17. *quid in quoque.* Turic. *quod quoque* cum Alm. a sec. manu *quid quaque* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Suspicio: *cui quidque* vel, si ferri possit loci adverbium, *quo quidque*.

16. *Reliqua partium.* vid. tur ad dispositionem, cf. 2, not. crit. 5, 9. ibique locum Persii in nota.
ne commissura pelluceat.
 Hic laus ea, quae plerumque est compositionis, transfer-

17. *quid in quoque.* vid. not. crit.

invicem complectantur. Ita non res diver-655
sae distantibus ex locis quasi invicem ignotae
collidentur, sed aliqua societate cum priori-
bus ac sequentibus se copulaque tenebunt:
ac videbitur non solum composita oratio,
sed etiam continua. Verum longius fortasse
progredior fallente transitu, et a dispositione
ad elocutionis praecepta labor, quod proxi-
mus liber inchoabit.

non res — ign. coll. Libri omnes ante Bad. *res non — i. c.*
Ab hoc inde, Regio jubente, *res — i. non c.* Equidem
transposui prius (cf. §. 14. 8 Pro. 15.). Flor. *res non*
d. — i. collidantur.

se copulaque. Turic. *se scopula.* a sec. *f. copulos.* Camp.
copulas cum Basil. Reliquae ante Bad. *f. copula.* Correxerit
Regius.

longius. cf. tertii libri finem.

ARGUMENTUM LIBRI VIII.

Rationem docendi ea, quae adhuc tractaverit, simpliciore et breviorē incipientibus convenire. Prooem. — 6. Adhuc peracti operis sui recensio — 13. Elocutionem plus exigere curae et laboris — 16. hanc maxime arte obtineri — 18. Neque tamen solam verborum curam agendam — 23. Nimia hujusmodi solitudine corrumpi etiam orationem — 27. Exercitatione perveniendum esse ad facultatem eloquendi — 31. Non quaerendum semper aliquid ultra — Cap. 1. Elocutionem spectari verbis aut singulis aut conjunctis — 2. Latine loquendi summam debere curam esse — C. 2. Proprietatem verborum quae sit perspicuitatis non simpliciter accipi — 4. Non quidquid non proprium vitio improprii laborare — 7. Aliae proprii species, in quibus nulla virtus oratoris — 9. Illud laudari, quo nihil inveniri possit significantius — 12. Obscuritas in verbis ab usu remotis — 14. Plus ejusdem in contextu — 17. Obscuram fieri orationem ambagibus — 19. brevitatis aemulatione — 22. Primam virtutem habendam esse perspicuitatem — C. 3. In ornatu sibi indulgere oratores — 5. Eundem causae quoque multum conferre — 7. Hic tamen maxime virtutibus vitia vicina — 11. Variandum esse ornatum pro materiae genere — 15. Ornatus in singulis verbis — 19. Quaedam sensu magis quam ratione judicari — 21. Verborum humilitatem aliquando vim afferre — 24. Antiquitas in propriis — 30. Fingendi nunc magnam esse verecundiam — 38. Obscena vitanda — 40. Conjuncti sermonis ornatu duplex — 42. Probabilis oratio — 44. κακέμφοτον — 48. Humilitatis vitium — 50. μειώσεως, ταυτολογίας, ὁμοιολογίας, μακρολογίας, πλεονασμοῦ, περιεργίας, κακοζήλου, ἀνοικονομήτου, ἀσχημάτου, κοινισμού — 61. ἐνάργεια — 71.

Hujus virtutis facillimam esse viam — 73. Obscuritatem in similitudine vitandam — 74. Similitudinum commoda, vitia — 77. Varius ordo similitudinis, reique cui adhibetur, earundemque conjunctio — 82. Similitudinis brevitatis integra — 83. ἔμφρασις — 87. multi ac varii excolendae orationis modi — C. 4. Amplificat, minuit ipsum rei nomen — 3. Incrementum — 9. comparatio — 15. ratiocinatio — 26. congeries — 28. minutionis eadem ratio — 29. Se nunc differre troporum tractationem — C. 5. Sententiae nomen a veterum usu remotum inter recentiores — 3. γνώμαι — 9. clausula — 15. magis nova sententiarum genera — 18. geminatione fieri sententias — 20. vitiosae horum generum — 25. Et qui solas sectentur sententias, errare — 32. et qui omnino damnent — 35. jam ad tropos transiri — C. 6. Multa de tropis pugna — 4. μεταφορά — 6. Triplex ejus adhibendae causa — 9. Quadruplex ejusdem vis — 11. Sublimitas ex ea — 14. Frequentior usus obscurat orationem, et sunt varia ejus vitia — 19. Synecdoche — 25. μετωνυμία — 29. Antonomasia — 31. ὀνομασκοπία — 34. κατάχρησις — 37. μετάληψις — 40. ἐπίθετον — 44. ἀλληγορία — 54. ἱρωνία — 57. Alii allegoriae usus — 59. μυκητισμός, περιφρασις — 62. Hyperbaton — 67. Hyperbole.

M. FABII QUINTILIANI

DE

ORATORIA

INSTITUTIONE

LIBER OCTAVUS.

PROOEMIUM.

656 His fere, quae in proximos quinque libros collata sunt, ratio *inveniendi*, atque inventa *disponendi*, continetur: quam ut per omnes numeros penitus cognoscere, ad summam scientiae necessarium est, ita incipientibus brevius ac simplicius tradi magis convenit. Aut enim difficultate institutionis tam numerosae atque perplexae deterreri solent: aut

1. *continetur.* Turic. Guelf. *continentur* cum edd. ante Bad. exc. Camp. Nostrum et Goth. Vall. Correxerunt Regius.

cognosc. ad. Quod hic inferunt a Jenf. inde ante Ald. et, nec MSS. habent, nec Camp. *ita.* Turic. Guelf. omittunt cum Alm. male. *tradi.* Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Fortasse nec male.

2. *numerosae.* Turic. Guelf. *innumerosae* cum Jenf. Tarv. Correxerunt Regius. Ex Palatini vestigiis (neque enim ipsam hujus scripturam affert) Gebhardus *sinuosae*, usus loco 2, 4, 3. male.

1. *ad summam scientiae.* Declamm. Qu. cf. 1 Pro. 19. Usus vocis *summae* qualis hic, 6, 2, 1. 7, 4, 20. frequens in Institutionibus et 2. *numerosae.* vide 5, 10, 10.

eo tempore, quo praecipue alenda ingenia, atque indulgentia quadam enutrienda sunt, asperiorum tractatu rerum atteruntur: aut, si haec sola didicerint, satis se ad eloquentiam instructos arbitrantur: aut, quasi ad 657 certas quasdam dicendi leges alligati, conatum omnem reformidant. Unde existimant accidisse, ut, qui diligentissimi Artium scriptores extiterunt, ab eloquentia longissime fuerint. Via tamen opus est incipientibus, sed ea plana, et cum ad ingrediendum, tum ad demonstrandum expedita. Eligat itaque peritus ille praeceptor ex omnibus optima, et tradat ea demum in praesentia, quae placent, remota refutandi cetera mora. Sequuntur enim discipuli, quo duxeris. Mox cum robore 4 discendi crescet etiam eruditio. Iidem primo solum iter credant esse, in quod inducentur, mox illud cognituri etiam optimum.

alenda. Guelf. *colenda* cum Bodl. *didicerint.* Turic. (quanquam per compendium) Guelf. *didicerunt* cum Goth. Jenf. Tarv.

3. *extiterunt.* Turic. (a pr. manu) *extiterint.* *quo duxeris.* Turic. *quod vexeris.* a sec. manu *quo vexeris* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. (qui tamen recedit in priore, quod obscuriore ponit compendio) *quo rexeris* Obr. male.

discendi. Turic. (a pr. manu) *dicendi* cum Alm.

4. *mox illud.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *in-*
ferunt post cum Goth.

conatum — reformidant.
cf. 5, 10, 101.

3. *ab eloquentia longissime.*
cf. 2, 15, 35. 3, 1, 18.

quae placent. i. e. quae probat ipse, ne forte quis auscultet codici Gothano haec omittenti.

Sunt autem neque obscura, neque ad percipiendum difficilia, quae scriptores diversis opinionibus pertinaciter tuendis involverunt. Itaque in toto artis hujusce tractatu difficilius 5 est judicare, quid doceas; quam, cum judicaris, docere: praecipueque in duabus his partibus perquam sunt pauca, circa quae si is, qui instituetur, non repugnaverit, primum ad cetera habiturus est cursum. Nempe enim 6 plurimum in hoc laboris exhausimus, ut ostenderemus rhetoricen *bene dicendi scientiam, et utilem, et artem, et virtutem esse*: materiam ejus *res omnes*, de quibus dicendum esset: tum et eas in tribus fere generibus, *demonstrativo, deliberativo, judicialique* reperiri: orationem porro omnem constare *rebus, et verbis*: in rebus intuendam inven-

5. *difficilius est.* Turic. (a pr. manu) omittit *est* cum Alm. *instituetur.* Turic. Guelf. *instituitur* cum Goth. et edd. (exc. Camp.) ante Basil. quo acc. Obr.

4. *neque ad percipiendum.* Hic quidem scripturam, ab aliquot modo edd. (Jens. Tarv. Loc. Rusc.) praelatam, potiore cenleo nostra; ut *praecipendum* legatur. Quis enim ferat „neque obscura, „neque ad percipiendum difficilia?“ Num quidquam igitur interest in hac dijunctione? *praecipendum* si fuerit, eadem erit ratio quae modo (§. 3.) „ad ingrediendum, ad „demonstrandum.“

5. *in duabus his partibus.*

„Inventionem et dispositionem.“ Capper.

non repugnaverit. docilem se praebuerit; neque enim de voluntate potius intelligendum, quam de ingenio, quo docentem sequatur discipulus. cf. 1, 12, 9.

6. *ut ostenderemus.* Nihil attinet, id quod est facillimum unicuique tractanti Qu., retro hic legere vestigia locorum, quos indicat scriptor a se in superioribus tractatos.

tionem, in verbis elocutionem, in utraque collocationem: quae memoria complecteretur, 7 actio commendaret. Oratoris officium, docendi, movendi, delectandi partibus contineri; ex quibus ad docendum, expositio et argumentatio; ad movendum, affectus pertinerent: quos per omnem quidem causam, sed maxime tamen in ingressu ac fine dominari. Nam delectationem, quamvis in utroque sit eorum, magis tamen proprias in elocutione partes habere. 8 Quaestiones alias infinitas, alias finitas, quae personis, locis, temporibus continerentur. In omni porro materia tria esse quaerenda, an sit? quid sit? quale sit? His adjiciebamus, demonstrativam laude ac vituperatione constare. In ea, quae ab ipso, de quo diceremus, quae post eum acta essent, intuendum. Hoc opus tractatu honestorum utiliumque constare. Suaso-

6. *utraque.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voff. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *utrisque.*

7. *sed maxime.* Turic. Guelf. Camp. et m.

8. *continerentur.* Guelf. Camp. *continentur.* ab ipso. Goth. ante ipsum cum Voff. 2. arguantibus librariis, sicut et modo (§. 7.) ubi horum uterque egressu pro ingressu. (cf. 7, 10, 13. item mox.) Quanquam speciem quaeras Gothanae lectioni forsitan ex 3, 7, 10. Tum sic legas: *ante i. sum d. q. d. quae ab ipso, quae post eum cet.*

in utraque. Haec cum sit constans veterum librorum scriptura, referemus ad *inv. et eloc.* cum recentiores dent *utrisque*, intelligentes *res et verba.* Sed eodem redit, quoniam conjunxit *eloc.* cum *verbis, inv. cum rebus.*

7. *in utroque* — *eorum, et in rebus et in verbis.*

8. *quae ab ipso.* cf. not. crit.

Hoc opus — *constare.* cf. 3, 4, 16.

riis accedere tertiam partem ex conjectura, possentne fieri? et, an esset futurum? de quo deliberaretur. Hic praecipue diximus spectandum, quis, apud quem, quid? diceret. Judicialium causarum alias in singulis, alias in pluribus controversiis consistere: et in quibusdam sufficere modo intentionem, modo
 659 *depulsionem: porro depulsionem omnem infitiatione duplici, factumne, et an hoc factum*

9. *et in quibusdam — depulsionem omnem.* Turic. Guelf. Camp. e. i. q. *intentionem modo d. p. o.* (Turic. Guelf. dant omne pro omnem) cum Goth. (err. Gesn.) Bodl. Alm. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. nisi quod *depuls.* inserit post *porro*. Voss. 2. omnia haec a *consistere* inde ad *porro* (non subjecto *depulsionem*) dicitur omittere, deserto ille Gothano suo (cf. modo, item §. 12.). Badius quidem de suo addidit *sufficere modo*, scripturam supine receptam a reliquis. Sententia inde nascens nulla plane est. Quando enim ulla causa potest aut intentione carere aut depulsione? Nedum ut usquam in superioribus tale quid dixerit noster, quod tamen demonstrare debebat emendator Badius, anquirere autem recentiores. Ponam quomodo haec tam portentosa interpretari sibi visus sit Gedoynus: *et qu'en quelquesunes il suffit de se porter simplement pour demandeur ou pour défendeur.* Nititur Badius loco §. 9. 1. aptissimo illo, si quis convellere cupiat ipsius scripturam. Obrechtus reducens veterem constitutionem verborum dirimendo eam adjuvare conatus est: *et in quibusdam intentionem; modo depulsionem.* Accepit profecto *in quibusdam* et *modo* sibi opposita, quo more variari invicem relata docuimus ad 6, 2, 12. Sed ne hoc quidem proficit, cum desit infinitivus reddendus accusativis *intent. depuls.* quem si intellexit Obr. *constare* in fine, nihil egit. Pseudo-Turnebus optans: „modo intent. et dep.“

9. *tertiam partem.* „Nimirum duas habent communes „cum demonstrativa, de honorabilibus ac de utilibus.“ Gesnerus.

et in quibusdam — depulsionem omnem. vide not. crit.

infitiatione — constare. cf. §. 6, 85.

esset? praeterea *defensione* ac *translatione*
 10 *constare.* *Quaestionem* aut *ex facto*, aut *ex*
scripto esse. *Ex facto*, de rerum fide, pro-
 prietate, qualitate. *Ex scripto*, de ver-
 borum vi, aut voluntate: in quibus vis-
 tum caularum, tum actionum inspicitur solet,

tangi censet partim conjecturales causas, in quibus sit prima
 duntaxat *intent.* et *depuls.*, partim *qualitatis*, quae flagitent
 rationem et firmamentum (cf. 3. c. 11.). Nec presse Codd.
 sequitur hic nec probabilem sensum praestat. Ego curare
 locum despero cum Regio. Haec tamen accedere suspicor
 ad manum Quintiliani: *consistere*, in quibus tamen *intentionem*
esse omnino et depulsionem, depulsionem porro omnem.
 Loca quo respicitur sunt et 3, 9, 1. et 3, 10, 1.

ac *translatione.* Turic. a: *latratione.* Guelf. Flor. a.
latratione cum Alm. (cf. 7, 10, 14. item hic §. 14.) sed
 a. *jactatione* Flor. a sec. manu. an *detractatione* Goth. (err.
 Gesn.) cum Voss. 2. Vall. (in priore quidem voce hi non
 memorati. cf. 7, 9, 5. item hic §. 30.). et *tractatione* Camp.
 ac *altercatione* edd. ante Bad. pr. qui expressit Vallengem
 scripturam, cum altera nostram det. Regius aut hoc aut
actione suadet.

10. *aut ex f.* — *facto*, de rerum. Turic. Guelf. Camp.
 a. *ex scripto esse aut ex facto de rer.* cum Goth. (tac. Gesn.)
 Alm. Voss. 2. (nisi quod *aut post esse* omittunt conferentes)
 et edd. ante Ald. Hic nihil aliud nisi inserit post *ex f.*
iterum ex f. Bad. pr. nostram dat, nisi quod omittit *ex post*
esse. Equidem suspicor fuisse: a. e. *scripto esse a. e. facto.*
facto de rer. cum innox libri omnes ante Bad. sec. *ex* omittant
 ante *scripto.*

10. *proprietate.* cf. 3, 6, 53.
vis-tum — tum act. Mo-
 net Qu. et in scripto multam
 esse rationalium statuum par-
 tem, neque ibi solas juris ca-
 villationes agi, sed causae cu-
 jusque qualitatem saepe ex-
 pendit, quod per capita libri
 septimi extrema quinque satis
 ostendit. Jam vero, quod

toties (7, 2, 55.); subit gra-
 vari et hic vitium iterati
 ejusdem vocabuli: cum enim
 vix bene desierit „de verbo-
 rum vi“ dicere, recurrit en-
 „vis“ caularum et actionum.“
 Nec quidquam aget hic emen-
 dator. *Vis*, posteriore loco,
 est *natura, indoles*, ut saepif-
 sime apud nostrum.

quaeque aut scripti et voluntatis, aut ratiocinativae, aut ambiguitatis, aut legum contrariarum specie continetur. In omni porro causa judiciali quinque esse partes: quarum exordio conciliari audientem, *narratione* causam proponi, *confirmatione* roborari, *refu-*

ratiocinativae. Turic. Guelf. (nisi quod hic cum syllaba *ci*) Camp. *rationativa* cum Goth. (hic ut Guelf.) Voss. 2. *ambiguitate* Goth. probante Gesnero, me non item.

legum. Turic. Guelf. Camp. *rerum* cum Goth. Bal. Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerunt Regius.

11. *narratione* — *memoriam.* Turic. Guelf. Camp. *u. proposita confirmari refutatione aut memoriam* cum libris omnibus ante Ald. qui primus obsecutus Regio inseruit necessaria ad sensum, quae mox Badius, lectore tamen non monito, paulo aliter constituit. Reg. „causam narr. proponi, confirmatione proposita confirmari, confutatione“ cet. minus eleganter sane, sed propius Codd. scripturam. Manum hic Qu. restituere nemo sibi sumserit. Magis tamen

quaeque — *continetur.* Sic quidem libri omnes (nam quod solus Voss. 2. *quippe* narratur dare, nihil ad rem) nec haeserunt VV. DD. ex quibus tamen libenter quae-ram, quo retulerint *quaeque*? Eodem profecto quo *in quibus* i. e. ad „verba et voluntatem.“ Sed subjicitur *continetur*, ut cogamur agnoscere singularem; nec sententia fert illam conjungendi rationem. Sed imperatur tamen eadem adjuncto illo *que*. Et quare *soleat* conjunctivus est, *continetur* indicativus? Qui caecum incedentem, manuque iter explorantem (non sine plurima tamen offensione)

spectare cupiat, eum Gedoyni versionem consulere jubeo. Nihil equidem video nisi ut cum damno sane elegantiae *quae* (relativum sine *que*, continuatum illud post modo positum *in quibus*, neque tamen eodem relatum) scribatur et *continetur*. Ita dicentur *contineri actiones* quatuor illarum quaestionum *specie*; et quidem nunc dicentur, unde repeto quod indicativus comparet *continetur*, non *contineantur*. Neque enim sic corrigere velim. Si forte quis *quaeque* — *continetur* conjungat cum *vi actionum*, salvam censens scripturam, is in alios se laqueos induet.

tatione dissolvi, *peroratione* aut *memoriam*
 12 *refici*, aut *animos moveri*. His argumen- 660
tandi et afficiendi locos, et quibus generibus
conçitari, placari, resolvi iudices oporteret,
adjecimus. Accessit ratio divisionis. Credere
modo, qui discet, velit, certam quandam

ad eam accedere haec putem: „audientem, doceri narr. pro-
 „posita confirmari probatione ref. dissolvi“ cet. Praeter ea
 quae nimium sunt immutata, *roborari* levius positum est,
 quo in hac re uti Qu. non memini, nam aliud est mox
 §. 28. in memoria, et *robur* 10, 5, 10. *mem. refici*. Sic
 Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante
 Bad. quò acc. Obr. Reliqui inserunt *iudicis*, Regio jubente.

12. *oporteret*. Sic Ambros. 1. *oportere* Flor. Turic. (a pr.
 manu uterque). Reliqui *oportet*. *velit, certam —*
in qua. Turic. *velit tetram quaedam variam esse et i. q.* cum
 Alm. nisi quod ex hoc *velit et varia, nec et. a sec. ille*
manu vel litera quaedam varia esse in q. et sic Guelf. cum
 tribus Vaticanis No. 577. 1555. 1557. et Neapolitano Regio.
velut tertia quaedam varia esse in Camp. cum Guelf. facere
narratur Voss. 2. sed Goth. (err. Gefn.) velit tertia quae-
dam varia esse et i. q. Flor. v. *tetram (a sec. manu tertiam)*
quaedam varia esse et i. q. Ambr. 1. v. *certa quaedam varia*
(in margine t via) esse et i. q. Frugi esse receptam, quae ab
 Jensonio inde obtinet, nemo attentior dixerit. *Certam viam*
credi quam maxime vetat Qu. multis locis (velut 5, 14, 31.
 7 Pro. 4, 7, 10 extremo toto, 12, 2, 26.) nec in tali po-
 tissimum multa possunt praestari sine doctrina. *Quaedam*
qui potuerit convenienter inserere reliquae orationi, is
maxime emendasse videbitur. Interim hoc cum ceteris sta-
tuum corruptum ex quaedam, cum accusativus in ceteris sit
antiquissimorum. Hinc etiam: terram quaedam variam esse
et in qua. Subjectum quidem fluctuat, et est ἀπὸ κοινῶν
 intelligenda omnis haec *πραγματεία, eloquentia. Terram*
 (solum) *variam* h. e. ad varia frugum genera edenda habi-
 lem, non unius totam ubique indolis, exemplis asfruere
 non datur, sed invenio in nostro ipso loco. *Soli varietas*

12. *resolvi*. cf. 4, 2, 19.

certam — in qua. vide
 not. crit.

viam esse, in qua multa etiam sine doctrina praestare debeat per se ipsa natura, ut haec, de quibus dixi, non tam inventa a praeceptoribus, quam, cum fierent, observata esse videantur. Plus exigunt laboris et curae, quae ¹³ sequuntur. Hinc enim jam *elocutionis* rationem tractabimus, partem operis, ut inter omnes oratores convenit, difficillimam. Nam et M. Antonius, cujus supra habuimus mentionem, cum ait *a se disertos visos esse multos, eloquentem autem neminem, diserto satis*

apud Plinium est, nec ignota alibi. Id tamen attributum maxime congruit consilio scriptoris; nec aptum fuerit *validam*. Quod tamen vel praecipue tenendum censeo ex veteri scriptura, est illud *et ante in qua.* *doctrina praestare.*

Flor. *doctrinae p̄f.*, a sec. manu *doctrina* et adjicitur *rare*. item Ambr. 1. non nisi per lituram *a* in *doctrina*. Sed Vaticanus 1555. *d. esse.* *per se.* Flor. Ambr. 1. (a pr. manu uterque) Turic. omittunt *se* cum Alm. a sec. manu

ille *per ipsam naturam* et sic Codex Neapol. Guelf. cum Voss. 2. non Goth. (cf. §. 9. 53.).

15. *Plus.* Ante hoc vocabulum caput distinguunt cum inscriptione *de virtute elocutionis* Flor. (sed hic *loc.*) Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) Tarv. cum Alm. Voss. 2. Vall. Regius haec recte videtur sustulisse, contra libros sibi quidem visos omnes fecisse testatus. Ergo Locatelli ille non viderat. Ne Camp. quidem ullam hic ego directionem notavi. *enim.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voss. 2. *habuimus — a se.* Sic

Ald. Andr. Colinaei. Sed Turic. *h. cum ad se*, a sec. manu *h. cum a se* et sic Guelf. (nisi quod habet *mentionem*) cum Bodl. *h. m. cum ait se* Camp. Reliqui omittunt *cum*.

diserto. Turic. Guelf. Camp. *disertos* cum Goth. (err. Gefn.) et edd. ante Ald. Reliqui *disertis*. Nos expunximus s sequente altero.

13. *supra habuimus mentionem.* Proxima quidem mentione 7, 3, 16. Hoc ejus dictum notissimum, est apud Cic. de Or. 1, 21. Orat. c. 5. Plin. Epist. 5, 20.

putat, dicere quae oporteat: ornate autem
 14 dicere, proprium esse *eloquentissimi*. Quae
 virtus si usque ad eum in nullo reperta est,
 ac ne in ipso quidem, aut L. Crasso; certum
 est et his et prioribus eam desideratam, quia
 difficillima fuit. Et Marcus Tullius *inventio-*
nem quidem ac *dispositionem* prudentis homi-
 15 nis putat, *eloquentiam* oratoris. Ideoque
 praecipue circa praecepta partis hujus labo- 661
 ravit. Quod eum merito fecisse, etiam ipso
 rei, de qua loquimur, nomine palam decla-
 ratur. *Eloqui* enim hoc est, omnia, quae

14. *ac ne in ipso q.* Turic. *a. n. ipso cer q.* cum Alm., nisi quod ex hoc *a. n. in i. cor. q.* Goth. quoque cum Voss. 2. omittit *in.* Turic. *a. sec. manu in ipso q.* omisiss reliquis et sic Guelf. mox Jenf. *a. ne quidem* cum edd. ante Ald. quod correxit Regius. Camp. tamen et Tarv. nostrum ipsum.

aut L. Crasso. Turic. *a. licrasso.* Camp. *a. in Cr.* hoc placet. *certum.* Turic. Guelf. Camp. *tum* cum Goth. Voss. 2. Alm. Rectissime suspicatur Ulricus in alienum locum delatam syllabam *cer* dedisse has turbas (vide Alm. gemellum et cf. §. 9. 20.). *et his et pr.* Sic Turic.

Guelf. (nisi quod apud hunc secundo loco non notavi omissionem) Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui post utrumque *et* inserunt *in.* *eam desideratam.*

Turic. (*a. sec. manu*) Guelf. Camp. *etiam desiderata* cum Goth. Voss. 2. Vides scripturam accomodatam ad illud *tum pro certum.* *Marcus.* Jenf. *M.* cum edd. ante

Gryph. In Camp. et Codd. nihil notavi. cf. 6, 3, 39.

putat. Sic et Goth. non, ut Gesn. ait, *judicat.*

15. *praec. part. huj.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Loc. et edd. ante Ald. Reliqui *part. huj. praec.* (cf. 7, 10, 17. item hic 16.) *laboravit.* Sic Turic. Guelf. Camp.

Reliqui *elab.* cf. 6, 4, 1. 2, 3, 6. *de qua.* Turic. *de quo.*

14. *M. Tullius.* Orat. c. rus ejicere malit *hoc*, et poterat adhaerescere ex male intellecto *enim.* cf. 7, 1, 48.

14. Ne hoc quidem plane memor retulit Qu.

15. *hoc est.* Recte Gesne-

mente conceperis, promere, atque ad audientes perferre; sine quo supervacua sunt priora, et similia gladio condito, atque intra vaginam suam haerenti. Hoc itaque maxime do-¹⁶ cetur; hoc nullus nisi arte assequi potest; ⁶⁶² huc studium adhibendum; hoc exercitatio petit, hoc imitatio; hic omnis aetas consumitur; hoc maxime orator oratore praestantior: hoc genera ipsa dicendi aliis alia potiora. Neque enim Asiani, aut quocunque alio ge-¹⁷ nere corrupti, res non viderunt, aut eas non collocaverunt: neque, quos *aridos* vocamus,

supervacua. Turic. Guelf. Camp. *semper vacua* cum edd. ante Ald.

16. *nisi.* Sic et Goth. non *sine*, ut ait Gesn.

huc stud. Turic. Camp. *hic f.* cum Goth. et edd. ante Ald. Sed Guelf. *hoc f.* cum Vall. Bas. a fec. ille manu *huic* et sic, volente Regio, Ald. Nostrum primus Bad. sed nota sua aliud suadens.

exercitatio. Turic. (a pr. manu) *exercitatione* cum Alm. *aliis alia.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *alia aliis.* (cf. §. 15. 30.)

gladio condito — haerenti.

„Sic *enses conditos* una cum

„vagina repositos dixit Hor.

„Epod. 7, 8.“ Gesnerus.

17. *Asiani.* Nota et apud Ciceronem quoque frequentata oratorum divisio, Asiaticorum, Atticorum, Rhodiorum, de qua vide in primis Voss. de arte Orat. 6, 6, 2.

item nostrum 9, 4, 103. 12, 10, 16 seqq. Juvat audire Dionysium Halic. Asianos rhetores indignantem: ἡ μὲν Ἀττικὴ Μοῖσα καὶ ἀρχαία καὶ αὐτόχθων ἄτιμον εἰλήφει σχῆ-

μα, τῶν ἑαυτῆς ἐκπεσοῦσα ἀγαθῶν. ἡ δ' ἐν τινῶν βαράθρων τῆς Ἀσίας ἐχθρὸς καὶ πρῶην ἀφικομένη, ἢ Φρυγία τις ἢ Καρικόν τι καιὸν, ἢ Βάρβαρον, Ἑλληνίδας ἡξίου διοικεῖν πόλεις, ἀπελάσασα τῶν κοινῶν τὴν ἑτέραν, ἢ ἀμαθῆς τὴν Φιλόσοφον, καὶ ἢ μαινομένη τὴν σώφρονα — εἶω — ὀλίγων τινῶν Ἀσιανῶν πόλεων, αἷς δι' ἀμαθίαν βραδεῖά ἐστιν ἡ τῶν καλῶν μάθησις, αἱ λοιπαὶ πέπτυνται τοὺς φορτικῶς καὶ ψυχροῦς καὶ ἀναισθητοὺς ἀγαπῶσαι, λόγους. Tom. Rsk. 5. p. 447. 48.

stulti, aut in causis caeci fuerunt: sed his
 iudicium in eloquendo ac modus; illis vires
 defuerunt: ut appareat in hoc et vitium et
 18 virtutem esse dicendi. Non ideo tamen sola
 est agenda cura verborum. Occurram enim
 necesse est, et, velut in vestibulo protinus
 apprehensuris hanc confessionem meam, re-
 sistam iis, qui, omissa rerum (qui nervi sunt
 in causis) diligentia, quodam inani circa
 voces studio senescunt: idque faciunt gratia
 decoris; quod est in dicendo, mea quidem
 opinione, pulcherrimum, sed cum sequitur,
 19 non cum affectatur. Corpora sana, et in-
 tegri sanguinis, et exercitatione firmata, ex
 iisdem his speciem accipiunt, ex quibus
 vires: namque et colorata, et astricta, et
 lacertis expressa sunt, sed eadem si quis

18. *apprehensuris.* cf. 6, 4, 18.

quod est — pulcherrimum.
 Reponendum est *qui — pulcherrimus* libris quidem invi-
 tis (nisi quod Turic. a pr. manu habet *qui*) cum *decoris*
 plane debeat producere penultimam. cf. 4, 2, 19. Malim
 etiam transponere *dec. gratia*.
 Sed cf. 8, 6, 2. 9, 4, 144.

sequitur. cf. 4, 3, 4.

19. *Corpora sana.* „Lo-
 „cum illam de pulchritudine,
 „naturaliter sanitatem, utili-
 „tatem, artem consequente,
 „elegantem tractatum vide a
 „Cic. de Or. 3, 45 sq. Varr. de
 „R. R. 1, 4, 2. nostro prae-
 „sertim 8, 3, 8. et 9, 4, 3.“

Gesnerus. Adde 5, 12, 17. ad
 finem usque.

lacertis expressa. cf. 2, 4, 6.

„Lacerti non modo pars bra-
 „chii humeris proxima —
 „sed ii, quos medici muscu-
 „los appellant. Itaque Colu-
 „mella 6, 37, 6. ut pectus
 „musculosum, sic lacertosa fe-
 „mina poscit asinum admissa-
 „rium: et Varro 2, 7, 13.
 „equum maxime crescere ait,
 „cum est trimus, et lacertosum
 „fieri; idemque 3, 9, 5. la-
 „certosus esse vult gallos gal-
 „linaceos. Nec absurdum
 „forte“ (fortasse) „fuerit pu-
 „tare, eadem similitudine et
 „figura hos lacertos primum
 „a lacerto pisce vel quadru-

665 *vulsa* atque *fucata muliebriter* comat, *foe-*
dissima sunt ipso formae labore. Et *cultus* 20
concessus atque magnificus addit hominibus,
 ut Graeco versu testatum est; *auctoritatem*:
 at muliebris et luxuriosus, non corpus exor-
 nat, sed detegit mentem. Similiter illa
translucida et versicolor quorundam elocutio
 res ipsas effeminat, quae illo verborum ha-
 bitu vestiuntur. Curam ergo verborum, re-

19. *vulsa*. Turic. Guelf. *volosa*.

20. *Graeco versu*. Turic. *graeci v. a sec. manu graeci*
versus et sic Guelf. non corpus. Turic. Guelf. omit-
 tunt, magno acuminis detrimento. *versicolor*. Turic.
 (a pr. manu) *versiculos* cum Aim. (cf. §. 14. 30.)

vestiuntur. Turic. Guelf. *vestiantur* cum Goth. Voss. 2.
 fortasse nec male.

„pede dictos, qua deinde
 „*musculi*. Firmat haec non
 „Gorraeus modo, qui *μῦν*
 „*lacertum* vocat:“ [in Defi-
 „nitionibus Medicis p. 417.]
 „sed Gloss. vetus *Lacerti μύες*
 „*βραχιόνων*.“ Gesnerus.

vulsa, cf. 5, 9, 14.

foedissima sunt. Displicet
 recurrens iterum *sunt*, aut
 tollendum, aut scribendum
 certe *sint*. Hoc praefero.

formae. i. e. pulchritudinis.

20. ut *Graeco versu testa-*
tum est. Frustra adhuc quae-
 situs hic versus, nec quid-
 quam alienius, quam quod
 Erasmus (Chil. 3, 1, 60.)
 suspicatum vulgo sequuntur,
 designari Odyss. 6, 29. Hujus
 erroris expers Caelius Rho-
 diginus, qui (16, 9.) con-
 jungit modo et Fabii et Ho-

meri loca. Mihi notandum
 videtur, ne hic quidem ex-
 pressa verba Graeca (cf. 7,
 9, 3. 4, 5, 17. 1, 10, 21.).
 Versum sesquialterum sin-
 gere subiit. *ὁ γὰρ μεγαλο-*
πρεπής Μέτριός τε κόσμος κῦρος
ἀνδρώποισ νέμει. Si aliunde
 quam ex hoc ipso Fabii loco
 suum *εἶματ' ἀνήρ* effinxisset
 Scaliger in Stromateo provv.
 haberemus sane, quod cum
 aliqua veri specie afferremus.

translucida et versicolor.
 Significari Coas vestes post
 alios recte monet Gesnerus,
 ablegans ad Petron. c. 55.
 Versicolores quoque vestes
 esse meretricum. cf. Böttigeri
 Sabinam p. 370. Sic Bion
 Borysthenites dicitur *ἀνδρῶνα*
πρῶτος ἐνδύσαι τῆ Φιλοσοφία
 Diog. Laert. 4, 52.

21 rum volo esse sollicitudinem. Nam plerum-
 que optima rebus cohaerent, et cernuntur
 suo lumine: at nos quaerimus illa, tanquam
 lateant semper, seque subducant. Ita nun-
 quam putamus circa id esse, de quo dicen-
 dum est: sed ex aliis locis petimus, et inven-
 22 tis vim afferimus. Majore animo aggredienda
 eloquentia est: quae, si toto corpore valet,
 ungues polire, et capillum reponere, non 664
 existimabit ad curam suam pertinere. Sed
 evenit plerumque, ut in hac diligentia dete-
 23 rior etiam fiat oratio. Primum, quia sunt

21. *optima.* Turic. Guelf. Camp. *optime* cum Goth. Alm. Voss. 2. Jous. Tarv.

22. *reponere.* Obr. *componere.* ut in hac. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Bad. Hic primus in omittit, non monito lectore, cui obsecundarunt reliqui.

22. *capillum reponere.* turbatum agendo, velut togam 6, 3, 54. 11, 3, 149. cf. de capillo ipso 11, 3, 148.

ut in hac diligentia. Dum id solum agunt, ut quam comitissima sit eloquentia, effugit eos verus et masculus decor. Non tam igitur propter hanc dilig., sed inter ejusdem opus, deterior fit et quasi macrescit oratio. cf. §. 27. dum — dum.

23. *Primum.* Hoc quidem expectare nos jubet alterum adverbium *deinde*, nec tamen quidquam tale se offert. Et omittit vocem nostram unus certe Gothanus. Mox propter

id quod displicuit Rollino, non immerito quidem, et malebat praeter id quod (cf. 10, 2, 26. sed et not. crit.). Ambigo an hac mutatione admitenda *primum* quoque nostrum vindicetur, ut illud praeter id variatum modo fuerit pro *deinde*, cum habeat tamen alterius causae significationem. Sed tum velim verba illa *obumbrant strangulant* mutari passivis, ne cogamur subjectum mutuari ex antecedentibus. Tunc etiam melius abfuerit et post *obumbr.* Quid enim est, quod „sensus laeto gramine „fata strangulant?“

optima minime arcessita, et simplicibus atque ab ipsa veritate profectis similia. Nam illa, quae curam fatentur, et ficta atque composita videri etiam volunt, nec gratiam consequuntur, et fidem amittunt, propter id, quod sensus obumbrant, et velut laeto gramine fata strangulant. Nam et, quod recte ^{et} 24 dici potest, circumimus amore verborum: et, quod satis dictum est, repetimus: et, quod uno verbo patet, pluribus oneramus: et pleraque significare melius putamus, quam dicere. Quid? quod nihil jam proprium placet, dum parum creditur disertum, quod et alius dixisset? A corruptissimo quoque 25 poëtarum figuras seu translationes mutamur: et tum demum ingeniosi scilicet, si ad intelligendos nos opus sit ingenio. Atqui satis aperte Cicero praeceperat, *in dicendo vitium vel maximum esse, a vulgari genere orationis, atque a consuetudine communis sensus* 665 *abhorrere.* Sed ille durus, atque ineru- 26 ditus: nos melius, quibus sordent omnia, quae natura dictavit, qui non ornamenta

23. *propter id.* Turic. (a pr. manu) *prae pid.*

26. *ille durus.* Turic. Guelf. Camp. Goth. (err. Gefn.) *inferunt et cum* edd. ante Basil. *Suspisor fuisse est.*

dictavit. Turic. Guelf. *ditavit* cum Goth. Alm. Vall. et edd. ante Ald. Non notavi Camp.

24. *circumimus amore.* Si respexit, quod tamen videtur fecisse, Virgilium Ge. 3, 285. „Singula — circumvectamur „amore“ alio traxit *amorem*; et fortasse ne cogitavit qui-

dem, ut *amor verborum* nihil esset aliud, quam *studium loquendi* (6, 4, 8.) et *copiosa loquacitas* (3, 2, 17.) loco gemino.

25. Cicero. De Orat. 1, 3.

quaerimus, sed ^{debetur} lenocinia. quasi vero sit ulla verborum, nisi rei cohaerentium, virtus: quae ut propria sint, et dilucida, et ornata, et apte collocentur, si tota vita laborandum est, omnis studiorum fructus amissus est.

27 Atque plerosque videas haerentes circa singula, et dum inveniunt, et dum inventa ponderant, ac dimetiuntur. Quod si iccirco fieret, ut semper optimis uterentur, abominanda tamen haec infelicitas erat, quae et cursum dicendi refrenat, et calorem cogitationis 28 extinguit mora et diffidentia. Miser enim et (ut sic dicam) pauper orator est, qui nullum verbum aequo animo perdere potest. Sed ne perdet quidem, qui rationem eloquendi primum cognoverit, tum lectione multa et idonea copiosam sibi verborum suppelletillem compararit, et huic adhibuerit artem collocandi: deinde haec omnia exercitatione plurima roborarit, ut semper in 29 promptu sint, et ante oculos. Namque hoc qui fecerit, ei res cum nominibus suis

ulla. Turic. Guelf. Camp. omittunt cum Voss. 2.

27. *Quod si.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inserunt *etiam.*

diffidentia. Turic. Guelf. Camp. *differentia* cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Basil.

28. *eloquendi.* Sic Goth. Voss. 2. Reliqui *loquendi.* cf. 8, 6, 59.

29. *ei res.* Turic. sic r. cum Alm. a sec. manu *si r.* et sic Guelf. *sibi r.* Camp. cum Goth. Voss. 2. Jenf. et edd. ante Bad.

27. *Atque.* Scribendum profecto *Atqui.*

occurrent. Sed opus est studio praecedente, et acquisita facultate, et quasi reposita. Namque ista quaerendi, judicandi, comparandi anxietas, dum discimus, adhibenda est, non dum dicimus. Alioqui, sicut qui patrimonium non pararunt, subinde quaerunt: ita in oratione, qui non satis laborarunt. Si prae-

occurrent. Turic. Guelf. Camp. *occurrerent* cum Alm. et edd. ante Ald. *dum dicimus.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Alm. a sec. manu primus horum *cum d.* et sic reliqui. *subinde.* Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. *sub diem* cum Alm. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. et rell. edd. ante Bad. *laborarunt.* Turic. Ambr. 1. *laboravit* cum Alm. a sec. manu *laborarant.* Goth. (tac. Gesn.) Guelf. Camp. *laborant* cum Voff. 2.

29. *dum dicimus*, dum causas agimus. Neque enim nunc loquitur de ejusmodi anxietate, quae sit inter ipsam actionem. Opponit aetatem discientium alteri, cum jam oratores facti negotia gerunt in foro.

Alioqui, sicut — corpus sequi. Hic est sententia utcumque agnoscitur, mutila tamen et hiulca pleraque nemo est quin admonitus sentiat. Primum enim quis acquiescet in confragosa adeo oratione, qualis est: *Si praeparata*, ubi nulla commissura antecedentibus junguntur insequentia. Deinde deficit subjectum eorum quae „erunt „in officio.“ Infantis est et balbutientis „verba,“ tanto intervallo non comparentia, hic subaudienda sumere. Sed

ne in prioribus quidem expletur animus audientis. Itaque „qui patrimonium non „pararunt“ illud ipsum „patrimonium“ quaerunt? Opus est opposito quodam, et minore illo, quod, cum *patr.* non *pararint*, nunc *quaerant*. Est enim in *patr.* voce non haerendum, quasi illud a *patre* modo accipi (vide notas ad Decl. Burm. p. Burm. 436.) debeat, claudicat tamen oratio, si nihil in *patrimonii*, quod non adest, locum subeat aliud. Mox nego ac pernego, pro Qu. esse concinnitate, imperfectum ita destituere ἀνταπόδοτον, nec habet illud *ita* quo referatur. An, ut *patrimonium* quoque *quaerant* in oratione, qui parum laborarint? Restat ut aliquam loci truncati restitu-

parata vis dicendi fuerit, erunt in officio, sicut ut non ad requisita respondere, sed ut semper sensibus inhaerere videantur, atque ut

30. *vis dic.* Turic. Flor. Guelf. d. v. (cf. §. 16.)
erunt. Turic. habet compendium, quod et *erunt* potest significare et *erit*. Goth. *erit* cum Voss. 2. Vall. Hoc quidem Pseudo-Turnebus volebat, ut referretur ad *dic. vis.*
in officio, sic. Turic. cum Alm. i. o. si. Guelf. Camp. *inofficiosi* cum Bodl. et edd. ante Burm. exc. Stoer. Chouet. Leid. qui nostrum cum Goth. Voss. 2. Vall.

ut non ad requisita resp. Turic. Flor. Ambr. 1. (nisi quod inferunt hi duo *ut* post *non*) *non reliquis ita resp.* cum Alm. (nisi quod ex hoc pro *non* assertur *ut*. cf. §. 20. item hac §.). A sec. manu ille *non ut ad requisita r.* et sic Camp. (nisi quod *quaes.* pro *requis.*) cum edd. ante Burin. exc. Stoer. Chouet. Leid. quibuscum faciunt Goth. Vall. Voss. 2. Guelf. A sec. manu Flor. n. *ut requisitis resp.*

videantur. Vall. *videatur* (solus sibi constans, contra quam Goth. Voss. 2.) et hoc volebat Pseudo-Turn.

atque ut umbra. Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. a. u. eos u. cum Alm. a. eos u. u. Goth. cum Voss. 2.

tionem experiar. Consulet, qui volet, nott. critt. „non pararunt, sub diem quaerunt victum“ (an malis vitam?): „ita in oratione, qui non satis laboravit, verba desiderabit. Sin“ (hoc volebat et Pseudo-Turn.) „praeparata dicendi vis — videantur atque eos ut umbra corpus sequi.“ *Sub diem* esse, quod Francogalorum *au jour, la journée*, Graecorum ἐφ' ἡμέραν, Latinorum *in diem*, sumo magis quam probo. Tamen ejusmodi quid necessarium. cf. Plin. H. N. 8, 32. p. (Hard.) 457. „(cervi cum amiserunt cornua) *sub ipsa*

„*die* maxime invia petunt.“ Etiam si hic, ut verum puto, legeris *sub ipsam diem*, dissimilis nihilominus nostro sensus, assinis tamen. 35, p. 698. „tergendam tabulam manudaverat. — praetor *sub die* sudorum.“ Et hic *sub diem* malim. Assert Burm. locum Sueton. Cal. 17. „defunctus sub Kal. diem.“ Propert. 4, 1, 115. „Nauplius ultores „*sub noctem* porrigit ignes.“ Sentio quid desit ad persuadendum.

30. *erunt in officio.* cf. 10, 3, 9. „cuncta —, ut in familia bene instituta, *in officio erunt.*“

umbra corpus sequi. Tamen in hac ipsa cura 31
 667 est aliquid satis. Nam, cum Latina, significan-
 tia, ornata, cum apte sunt collocata, quid
 amplius laboremus? Quibusdam tamen nul-
 lus finis calumniandi se, et cum singulis
 paene syllabis commorandi: qui, etiam cum
 optima sunt reperta, quaerunt aliquid, quod
 sit magis antiquum, remotum, inopinatum;

sequi. Tamen. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *se*
quis. Non satis doceor tamen habeat necne. Alm. *sequi*
sine tamen (cf. hac §. item 8, 2, 23.). A sec. illi manu
sequitur sine tamen et sic Ambr. 1. Guelf. cum Bodl. Jenf.
 et edd. ante Stoer. nisi quod Camp. et mox ab Aldo inde
tamen addunt. Nostrum Goth. Voss. 2. Vall. (cf. §. 9.)
 Ante fuerit iuserunt non Ald. et edd. ante Burm. exc. Bad.
 pr. Stoer. Chouet. Leid. iubente male Regio.

31. *cum apte.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Alm.
 Voss. 2. Obr. *tum a.* Guelf. et aliquot edd. Reliqui omit-
 tunt *cum.* *sunt coll.* Sic Turic. Camp. Goth. (tac.

Gefn. qui tamen hoc ipsum volebat) cum Voss. 2. Obr. Bip.
 Reliqui *sunt c.* *se.* Ita Turic. (a pr. manu). Re-
 liqui *est.* *commorandi.* Turic. (a pr. manu) Flor.

commoriendi cum Alm. Voss. 2. Goth. Gesnerus quidem
 vix patiatur *consensescere* aliquem cum singulis syllabis, ne-
 dum *commori.* Illud tamen sibi concedi jubet noster, qui

„*insenscentem* singulis actionum partibus“ dixit 10, 3, 11.
 et „*verbis intabescetem*“ 12, 10, 77. In *immorando* esse

aliquem gradum ad *immoriendum* apparet dicto Qu. patris
 9, 3, 73. Movet me magnopere Codd. auctoritas et pa-
 rum fere videtur nostrum. Sed „*finis commoriendi*“ ni-
 mis displicet, et *paene*, quod mollire poterat hyperbolen,

non spectat ad *commori*, sed ad *singulas*. Ambr. 1. *commorandi.*
opt. sunt. Sic Turic. Camp. cum Obr. Reliqui *o. sint.*

31. *significantia.* vid. 4,
 2, 36. Apparet quid sit mox
 8, 1, 1. ubi haec repetuntur
 et est pro nostro *perspicua.*
calumniandi se. Comparat

Gesnerus Plin. H. N. 34, 8.
 p. Hard. 658. „*Callimachum*
 „*calumniatorem sui.*“ addo
 nostr. 10, 1, 115. 10, 3, 10.
commorandi. vid. not. crit.

nec intelligunt, jacere sensus in oratione, in
 32 qua verba laudantur. Sit igitur cura elocutionis quam maxima, dum sciamus tamen, nihil verborum causa esse faciendum, cum verba ipsa rerum gratia sint reperta: quorum ea sunt maxime probabilia, quae sensum animi nostri optime ^{atque bene} promunt, atque in ani-
 33 mis iudicum, quod volumus, efficiunt. Ea debent praestare sine dubio et admirabilem et jucundam orationem: verum *admirabilem* non sic, quomodo prodigia miramur; et *jucundam*, non deformi voluptate; sed cum laude ad dignitatem conjuncta.

32. *tamen, nihil.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *nihil*. Goth. *tamen.* Hunc probo, nec diversam illorum scripturam censeo, cum *in* subierit in locum τὸν *nil.* (cf. 6, 2, 30.)
quod vol. Turic. Camp. inserunt *nos* cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Basil.

33. *praestare.* Turic. *praefacere* cum Alm. (quanquam hoc per compendium). Camp. *perficere.* Guelf. Goth. (err. Gesn.) *efficere.* *verum admirabilem.* Turic. Camp. omittunt cum Alm. - A Voss. 2. abesse narrantur praeterea ante *orationem* haec et *jucundam*. Sed nihil omnino omnissum notavimus in Gothano. (cf. §. 12. 8, 3, 13.)

jucundam, non def. Turic. Guelf. Camp. inserunt *orationem* post *juc.* cum omnibus; puto, libris praeter Goth. Voss. 2. Gesn. Bip.

voluptate. Turic. Guelf. Camp. *voluntate* cum Alm. et edd. ante Ald.

jacere. Cave interpreteris *languere*, quod ipsum sane est interdum in *jacendo*. Hic est *honore carere, displicere, contemni.* cf. Ern. Clav. Cic.

33. *deformi voluptate, vul-*
 forum significat et mollium
 delicias. cf. §. 19.

ad dignitatem conjuncta.
 cf. 4, 1, 16.

I. Igitur, quam Graeci *ῥησίν* vocant, Latine dicimus *elocutionem*. Eam spectamus verbis aut *singulis*, aut *conjunctis*. In *singulis* intuendum est, ut sint *Latina*, *perspicua*, *ornata*, ad id, quod efficere volumus, *accommodata*: in *conjunctis*, ut *emendata*, ut *collocata*, ut *figurata*. Sed ea, quae de ratione Latine atque emendate loquendi fuerunt dicenda, *in libro primo*, cum *de grammaticae* loqueremur, executi sumus. Verum illic tantum, ne vitiosa essent, praecepimus: 668 hic non alienum est admonere, ut sint quam minime *peregrina*, et *externa*. Multos enim, quibus loquendi ratio non desit, invenias, quos curiose potius loqui dixeris, quam Latine: quomodo et illa Attica anus Theophrasti

1. *elocutionem*. Turic. Flor. *elocutionis*. a sec. manu uterque *elocutionem* *si*. Camp. *elocutionem* *sed*. Et hoc verum censeo, ut *sed* transitioni interserviat. *spect. verbis*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inferunt *in*. *ornata*, *ad*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui inferunt *et*. *ut emendata*. Gesn. Bip. omittunt, nec in Guelf. aut Goth. observavi, per errorem, suspicor.

2. *de grammaticae*. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *grammaticae* sine *de*, ille a sec. manu *grammaticen* et sic Guelf. Goth. Voss. 2. Camp.

1. *Igitur*. cf. praef. nostram p. 76. item 9, 2, 44.

ῥησίν. Vocem, pro qua plerumque *ῥημυσίαν*, *λέξιν* invenias, habent Seneca pater Exc. Contr. lib. 5. p. 396. extr. Dionys. Halic. Epist. ad Pompej. extr. p. Rsk. 787. itemque Longinus passim.

Est et apud Strabonem l. 13. p. 618. et Laërtium 5, 58. In Aristotele quidem, et Hermogene quoque nondum legi.

elocutionem. vid. not. crit. 2: *in libro primo*. c. 4—6. *loquendi*. An hic quoque *eloquendi*? cf. 3. Pro. 28.

stum, hominem alioqui disertissimum, annotata unius affectatione verbi, hospitem dixit: nec alio se id deprehendisse interrogata respondit, quam quod *nimum Attice* loqueretur. Et in Tito Livio, mirae faciundiae viro, putat inesse Pollio Asinius quendam *Patawinitatem*. Quare, si fieri potest, et verba omnia, et vox, hujus alumnum urbis oleant, ut oratio Romana plane videatur, non civitate donata.

II. *Perfpicuitas* in verbis praecipuam habet proprietatem: sed *proprietas* ipsa non simpliciter accipitur. Primus enim intellectus est sua cujusque rei appellatio: quae non semper utemur. Nam et obscena vitabimus, et sordida, et humilia. Sunt autem humilia infra dignitatem rerum, aut ordinis. In quo vitio cavendo non mediocriter errare quidam solent, qui omnia, quae sunt in usu,

1. *utemur*. Sic Turic. quod et maluisse Ascensium narrat Burm. Equidem non invenio apud ipsum. Reliqui *utimur*.

2. *errare quid*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *q. e.* in *usu*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *sine u.* cum Bodl. Voss. 2. Andr. et edd. ante Ald. quarum Tarv. omittit *sunt*. Jenf. et Goth. *omittere in* narrat Gesu.

nimum Attice. Plus narrat noster quam Cicero in eadem re Brut. c. 46. nec dicam unde resciverit.

3. *Patawinitatem*. cf. 1, 5, 56.

1. *habet*. Ufus verbi est

ex interiore latinitate. cf. 4, 1, 42. not. crit.

2. *ordinis*. Desidero perspicuitatem. Addi enim debebat, quorum ille esset *ordo*, sive *judicum* sive *orantis*. Nec tamen substituere audeo *ora-*

etiam si causae necessitas postulet, reformident: ut ille, qui in actione *Ibericas herbas*, se solo nequidquam intelligente, dicebat, nisi irridens hanc vanitatem Cassius Severus, *spartum* eum dicere velle indicasset. Nec video, quare clarus orator *duratos muria pisces* nitidius esse crediderit, quam ipsum id, quod vitabat. In hac autem proprietatis specie, quae nominibus ipsis cujusque rei utitur, nulla virtus est: atque ei contrarium est vitium. id apud nos *improprium*, ἀκρῶρον apud

Illum quidem falso, nec dubito quin et hunc. Regius nostrum reposuit, prae cuius emendatione Badius malebat cultu pro usu. Minus recte ille haud dubie, quanquam sententia possit blandiri. *reformident*. Sic Turic. Flor. Guelf. et edd. ante Ald. exc. Camp. Reliqui *reformidant*.

herbas, se solo. Guelf. Camp. *h. herbasse* s. cum Voss. 2. Non erat quod ulcus hic suspicaretur Burm. quem Sigonius ipsi citatus Lamp. Crit. 2, 146. debebat in ordinem redigere. *nequidquam*. Turic. *nequodquam*, a sec. manu *nequam* cum Flor. (a pr. manu) Guelf. Camp. Goth. edd. ante Ald. Correxerit Regius. *nec quoquam* tentat Burm. frustra.

3. *vitabat*. Turic. Guelf. Camp. *videbat* cum Goth. Alm. Bodl. Bal. Voss. 2. et edd. ante Ald. quibus accedit Bad. pr. Recte Burm. ablegat ad 7, 4, 28. *atque*. Ambros. 1. *ob quod*. Flor. Turic. *ad qui*. a sec. manu *atqui* cum Guelf. Camp. Suspicio verum esse: *at quod si contr. est, vitium*. *id apud*. Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Jenf. et edd. ante Bas. quo redit Obr. Reliqui inferunt *quod*. Voss. 2. et pro *id*.

tionis vel orantis, quod sane facilius ad intellectum, sed quomodo fuerit loco motum a nostro non apparet. Neque aures explet, quod ante *verum* omittitur aut.

Ibericas. hoc ipsum affectate

pro *Hispanicis*. Inde enim *spartum*. cf. Plin. H. N. 19, 2.

3. *quod vitabat*. Vitabat enim *salsamenta* dicere, ut humile vocabulum. Ignoramus quis hic fuerit nimis superbi oris patronus.

Graecos vocatur: quales est, — — tantum
 4 *sperare dolorem.* aut, quod in oratione Do-
 labellae emendatum a Cicero annotavi,
mortem ferre. aut, quae nunc laudantur a
 quibusdem, quorum est, *decernere, verba*
ceciderunt. Non tamen, quidquid non erit
 proprium, protinus et improprii vitio labo-
 5 rabit: quia primum omnium multa sunt et
 Graece et Latine non denominata. Nam et, 570
 qui jaculum emittit, *jaculari* dicitur; qui
 pilum aut sudem, appellatione privatim sibi

4. *nunc laud.* Turic. non l., a sec. manu nomina l.
 cum Guelf. Camp. Voss. 2. marg. Bas. quor. est, *decernere.*
 Turic. Flor. Camp. Tarv. q. e. de cruce cum Bodl.
 Voss. 2. Alm. Andr. et edd. ante Leid. quo acc. Gibl. Obr.
 exceptis Jenf. et posterioribus ante Ald. quae nobiscum faciunt,
 ut et Guelf. Sed Leid. Burm. Gesn. Bip. utrumque
 conjungunt q. e. de cruce. *decernere*, nullo idoneo argumento,
 nec proficiente sententia. Goth. non notavimus.

5. *pilum.* Codd. omnes *pilam* exc., si Burmanno credimus,
 Voss. 2.

sperare dolorem. Virg. Aen.
 4, 419.

4. *Dolabellae emendatum.*
 Erat enim ei magister dicendi
 Cicero, ut ipse vicissim coe-
 nandi Ciceroni. Ep. ad Fam.
 9, 16. cf. nostr. 12, 11, 6.

mortem ferre. Nemo ad-
 huc certis rationibus docuit,
 qua sententia hoc dictum fue-
 rit a Dolabella. Interim suspi-
 cor *ferre* hic usurpatum pro
reportare, ut eadem esset
ἀνερολογία in morte ferenda,
 quae supra in dolore *spe-*
rato.

decernere, verba ceciderunt.
 Frustra labores horum ἀνερο-

λογία finire. Fortasse usum
decernendi simplicem pro
pugnando ἀνερον censuit Fa-
 bius, sed quid erunt *verba*
cadentia? Video accipi pro
obsolescentibus. Hoc autem
 quomodo improprium? An
cadere a quibusdam usurpa-
 batur loco *proferendi*, ut
verba caderent, cum negligenti-
 us pronuntiarentur? Sunt
 hariolationes, nec suppetunt
 exempla. Incerta etiam ho-
 rum scriptura. v. not. crit.
primum omnium. cf. 4, 2, 4.
 est enim ut *ante omnia.*

5. *pilum.* Quam Burman-
 nus arripuit Turnebiani con-

assignata caret: et ut, *lapidare* quid sit, manifestum est, ita glebarum testarumque jactus non habet nomen. Unde abusio, quae κατά-
 67,1 χρῆσις dicitur, necessaria. *Translatio* quo-
 6 que, in qua vel maximus est orationis orna-
 tus, verba non suis rebus accommodat. Quare proprietas non ad nomen, sed ad vim significandi refertur: nec auditu, sed intellectu perpendenda est. Secundo modo dici-
 7 tur proprium inter plura, quae sunt ejusdem nominis, id, unde cetera ducta sunt: ut *vertex* est contorta in se aqua, vel quidquid aliud similiter vertitur: inde propter flexum capillorum, pars summa capitis; ex hoc, id quod in montibus eminentissimum. Recte dixeris haec omnia *vertices*; proprie tamen,

7. *id, unde.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Sed illi a sec. manu et u. cum Guelf. et edd. ante Bad. Correxerit Regius, ut et ducta, pro quo est dicta in omnibus libris ante Bad.

vertex. Sic Turic. Guelf. Camp. Aliquot MSS. et edd. *vortex*, male. *pars summa.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Codd. et edd. ante Bad. Reliqui inserunt *est*.

capitis; ex. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum vet. edd. Reliqui inf. et. *id quod.* Turic. in quod, a sec. manu in qua, et mox Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) inquam cum edd. ante Ald. Sed hic mire invertit ordinem verborum. Nos id reposuimus pro in. Reliqui omittunt. Omnisim item est post quod illatum a Badio et retentum posterioribus. *Recte dixeris.* Inserunt hic vulgo inquam praeunte Badio. Non est in ullo vetere libro.

jecturam *pilum* pro *pilam*, non hui loco movere. Neque tamen censeo multum interesse.

6. *proprietas* — refertur i. e. exigitur, judicatur. Pro-

prietas hic simpliciter est virtus orationis, ut omne improprium sit in vitio nec intelligantur tropi et figurae ab improprietate, quod recte monet Gesnerus.

unde initium est. Sic *soleae* et *turdi* pisces.
 8 Et tertius est huic diversus modus, cum res communis pluribus in uno aliquo habet nomen eximium: ut carmen funebre proprie *Naenia*, et tabernaculum ducis *Augurale*. Item, quod commune est et aliis nomen, in-⁶⁷²tellectu alicui rei peculiariter tribuitur; ut *urbem*, Romam accipimus, et *venales*, novitios, et *Corinthia*, aera: cum sint urbes aliae quoque, et venalia multa, et tam aurum et argentum, quam aes *Corinthium*.

8. *Et tertius.* Sic Turic. Flor. (sed hic a pr. manu e. *tertia*.) Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. Reliqui inferunt *cetera*. *Augurale.* Turic. *angurale* cum Alm. a sec. manu ille *augustale* cum Flor. Guelf. Camp. et libris omnibus ante Burm.

7. *Sic soleas — pisces.* Quae proprie sunt calceamenta et aves.

8. *res communis — habet nomen.* Proprietas haec est ejusmodi, ut cum multa canantur in tali carmine et plures dii celebrentur, tamen a *naenia* dea sola nomen accipiat; cum in tabernaculo ducis multa fiant, multique versentur, tamen a solo *augurio* appellentur. Sic apparet, quid sit, quod *res*, non, ut mox, *nomen*, cum pluribus communicari dicitur. Si quis enim *naeniam* ex Horatii v. c. loco Epp. 1, 1, 63. in genere pro cantilena acceptum, proprietate constringi putet ad significatum *lugendi*, is nec docuerit, quomodo eadem ratio

procedat in Augurali, nec diversum ostenderit hunc proprietatis modum ab altero illo *urbis* dictae pro *Roma*. Nostra interpretatio quo manifestior existat, opus esse censeo ut *pluribus* accipiatur masculino genere, et subaudiuntur *homines* vel *personae*. Fateor istam de dea *naenia* doctrinam non adeo frequentatam esse inter veteres, ut nostrum ea imbutum certo statuere possimus. Sed adest Varro apud Aug. de civ. Dei 6, 7., itemque Festus in voce, vindex ejusdem, nec video quidquam melius in loco factis obscuro, quem profecto visi sunt sibi intelligere V. V. D. D. cum minus attenderent.

novitios. cf. 1, 12, 9.

Sed ne in his quidem virtus oratoris inspici-
 tur. At illud jam non mediocriter proban-
 dum, quod hoc etiam laudari modo solet,
 ut proprie dictum, id est, quo nihil inve-
 niri possit significantius: ut Cato dixit, *C. Cae-
 sarem ad evertendam rempublicam sobrium
 accessisse*: ut Virgilius *deductum carmen*, et
 Horatius *acrem tibiam, Hannibalemque dirum*.
 In quo modo illud quoque est a quibusdam ¹⁰
 673 traditum proprii genus ex apposis, epitheta
 dicuntur, ut, *Dulce mustum*: et *Cum denti-
 bus albis*. De quo genere alio loco dicen-
 dum est. Etiam, quae bene translata sunt,
propria dici solent. Interim autem, quae ¹¹
 sunt in quoque praecipua, *propria* locum ac-
 ciipiunt, ut Fabius inter plures imperatorias
 virtutes *Cunctator* est appellatus. Possunt
 videri verba, quae plus significant, quam
 eloquuntur, in parte ponenda perspicuitatis:

10. *appos. epith.* Sic Turic. Flor. In illo a sec. manu
 interponitur et cum Guelf. Reliqui inserunt quae.

11. *quoque praecipua.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp.
 cum Alm. Goth. Voss. 2. edd. ante Bas. Reliqui inserunt
genere. Hoc modo praecesserat et neutrum pronominis hic
 est positum sicut supra §. 8. in uno aliquo, nisi forte quoque
 est masculinum, quod etiam magis placet.

9. *C. Caesarem — sobrium.* Horatii loca sunt Carm. 1,
 cf. Sueton. Caes. c. 55. 12, 1. 2, 12, 2. 3, 6, 36.
deductum. tenue, humile, 10. *Dulce — albis.* Virg.
 infra dignitatem epicam. Virg. Georg. 1, 295. Aen. 11, 681.
 Ecl. 6, 5. cf. nos ad 4, 1, 60. sed cf. infra 8, 6, 40. ubi
 sed imprimis J. H. Vossium Burm. ex Plauto Epidic. 3.
 in commentario ad Eclogas. 3, 43. *dentibus albis derideret.*

intellectum enim adjuvant. Ego tamen libentius emphasim retulerim ad ornatum orationis: quia non, ut intelligatur, efficit, sed, ¹² ut plus intelligatur. Obscuritas fit etiam verbis ab usu remotis: ut, si commentarios quis pontificum, et vetustissima foedera, et exoletos scrutatus auctores, id ipsum petat ex his, quae inde contraxerit, quod non intelliguntur. Hinc enim aliqui famam eruditionis affectant, ut quaedam soli scire videantur. ¹³ Fallunt etiam verba vel regionibus quibusdam magis familiaria, vel artium propria: ⁶⁷⁴

tamen. Sic Turic. cum Alm. Reliqui autem.

^{12.} *intelligatur.* *Obscur.* Sic Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. cum Voss. 2. A pr. quidem ille manu *int.* *Ab obsc.* quod natum suspicor ab eo, qui supine iteraret *obs* in *obscur.* Reliqui inferunt *At*, sententia parum ferente.

his, quae — quod — intelliguntur. Sic Flor. (nisi quod qui pro *quod*) Turic., a sec. quidem hic manu *quae* pro *quod* et sic Guelf. Goth. et edd. ante Ald. Mox a Bad. inde invectum *his ut q. i. c. non intelligantur.* Quod in Flor. Turic. Alm. est *contradixerit*, non moror neque inde cum Burn. eruam *traduxerit*, nam *contraxerit* acrius est et irrisioni aptius.

^{13.} *Fall. etiam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *F. enim* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Modo pro *H. enim* vicissim Goth. (tac. Gesn.) *H. etiam.* *regionibus.* Turic. Jenf. (tac. Gesn.) *religionibus* cum Loc. Ven. Rusc. et Alm. Voss. 2. non notavimus Goth. *vel art. propr. ut* *At. v. e. n. Sacc.* Turic. Flor. Guelf. omittunt cum Alm. et Flor. a pr. manu. Unam vocem *Saccar.* omittit Camp.

^{11.} *emphasim.* cf. 8, 3, 83. Briffon. de Formulis 4, 44 9, 2, 64. item nos ad 1, 7, 32. seqq. Sed est locus Horatii, quem sibi obversantem habuisse videri possit Qu. Epist.

^{12.} *commentarios — foedera.* Ablegat Gesnerus ad Cic. de Orat. 2, 12. item 1, 6, 40. 2, 1, 25 — 26. cf. et nostr.

ut *Atabulus* ventus, et *navis Saccaria*, et *In malaco sanum*. Quae vel vitanda apud judicem ignarum significationum earum, vel interpretanda sunt: sicut in his, quae *homonyma* vocantur: ut, *Taurus* animal sit, an mons, an signum in coelo, an nomen hominis, an radix arboris, nisi distinctum non intelligitur. Plus tamen est obscuritatis in contextu et continuatione sermonis, et plures modi. Quare nec sit tam longus, ut eum prosequi non possit intentio: nec traiectione

In malaco sanum. Turic. i. *maloco f.* cum Ambrosiano 1. A sec. manu ille i. *malo loco sane* cum Guelf. i. *alio loco sane* Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. i. *malo cofanum* Flor. sed superscriptum τῷ *cofanum* adverbium *sane*. vocantur, Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui dicuntur.

14. *nec traiectione — differatur.* Turic. Guelf. n. *traiectio intra domum hiperbato f. e. d.* cum Alm. quanquam

15. *ut. Atab. — sanum.* Ut facile est de *Atabulo* quaerentem ablegare ad Horat. Sat. 1, 5, 77. et Lexica, ita in reliquis videre quidquam mihi quidem non contigit, nec alium cognovi, qui expeditet vocabula hic a Qu. posita. Hariolando tempus teritur, quare orationem nostram desiderari ubi rei nihil extudimus facile patimur, satis habentes designare Coel. Rhodig. in lectt. antt. 6, 1. 25, 20. et Burn. atque Gesn. ad locum nostrum. Scripturae varietas negligi profecto non debet. Neque ab re esse dixerim, quod Burmanno in

mentem venit, *Cofanum* jungeret, tanquam ab urbe *Cosa* nomen; quanquam hoc ipsum non nisi semen haberi potest bonae constitutionis, quae nondum est inventa.

radix arboris. Hoc quidem significatu *taurus* nondum est inventus in scriptoribus. Neque ejusmodi quidquam apud Diomedem, qui locum hunc excerptit p. Putsch. 444. Vicissim a Grammatico memoratur *obscena pars corporis*. An forte eam hic latere putes?

14. *nec traiectione — differatur.* cf. not. crit.

tam tardus, ut in ^{Moricius dicit} hyperbaton finis ejus differatur. Quibus adhuc pejor est mixtura verborum, qualis in illo versu,

Saxa vocant Itali, mediis quae in fluctibus, aras.

- 15 Etiam interjectione (qua et oratores et historici frequenter utuntur, ut medio sermone aliquem inserant sensum) impediri solet intellectus, nisi, quod interponitur, breve est.

ex hoc assertur *trajecti*. Nec nisi Turic. *hiperbato*, a sec. autem manu cum cett. *hiperbaton*. Ita cum N litera et *modum*, sed hoc in loco raso, Flor. Ante Bad. omnes *tarda*, nec dant *tam*, multi etiam ut omittunt, multi nominativum habent *in transj.* Mihi quidem persuasum, multum a sanitate abesse scripturam receptam. Neque facile quisquam interpretetur, quid sit *in hyperbaton finem sermonis differri*, quod minus patienter concoquere debebant editores. Hyperbaton rarissime apud nostrum est in vitio, et quidem aliqua nota apposita, velut 1, 5, 40. 9, 4, 144. ex quorum locorum altero quaerens aliquam medelam nec ipsi mihi satis placeo. „transjectione, vel ultra modum hyperbato, f. e. d.“ Est enim illic „longioribus quam oportet hyperbatis.“ cf. §. 22. „in longum dilata conclusio.“

15. *solet*. Turic. Flor. Jenf. cum edd. post. ante Basil. *solent*.

Saxa vocant. Aeneid. 1, 109. *mixtura verborum* quae intelligatur aliquantum haereo. Sunt haec; si quid video, duo hyperbata, prius in *Saxa* et *aras*, alterum in *mediis quae in*. Cum *mixtura figurarum* 6, 3, 63. 9, 2, 37. 9, 3, 40. sit figura figurae superaddita, tale quid in hyperbato hic designari putem,

quod si voluit Qu. minus recte *verborum* possuisse videtur, ut et calidius pronunciasse de loco Virgiliano, qui sua defensione non caret.

15. *Etiam interjectione*. „Quam hic *interjectionem* „h. e. parenthesis, describit, „eam simul, ut solet, exemplo declarat. Vid. 7, 10, 17. „Add. 8, 3, 46.“ Gesnerus.

Nam Virgilius illo loco, quo pullum equinum describit, cum dixisset,

Nec vanos horret strepitus, — —

compluribus insertis alia figura quinto demum versu redit,

*— — Tum, si qua sonum procul arma dedere,
Stare loco nescit. — —*

Vitanda in primis ambiguitas, non haec solum, de cujus genere supra dictum est, quae incertum intellectum facit; ut, *Chremetem audivi percussisse Demeam*: sed illa quoque, quae, etiamsi turbare non potest sensum, in idem tamen verborum vitium incidit: ut, si quis dicat, *visum a se hominem librum scribentem*. Nam, etiamsi librum ab homine scribi patet, male tamen composuerit, feceritque ambiguum, quantum in ipso fuit. Est etiam in quibusdam turba inanium verborum,

redit, Tum. Turic. Flor. *redditum.* a sec. manu uterque *redditur* et sic Guelf. (nisi quod simplici *d*) Camp. cum Goth. Voss. 2. *dedere.* Turic. Flor. *dederunt.*

16. *patet.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *pateat.* *composuerit, feceritque.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. et Ambros. 1. Reliqui *composuerat feceratque.*

Nec vanos horret. Georg. 3, 79 — 83. cf. J. H. Vossius in Commentario, qui docet diversas hic aetates, cum prius pullum, mox bellicum equum describat poeta. Neque inest igitur parentthesis.

alia figura traho ad insertis, non ad redit; et figuram interpretor casum declinandi.

16. *supra dictum.* 7, 9. 10. Nomen *Chremetis* variavit pro *Lachetis*.

qui, dum communem loquendi morem reformidant, ducti specie nitoris, circumeunt omnia copiosa loquacitate, quae dicere nolunt: ipsam deinde illam seriem cum alia simili jungentes, miscentesque, ultra quam
 18 ullus spiritus durare possit, extendunt. In hoc malum a quibusdam etiam laboratur: neque id novum vitium est, cum jam apud Titum Livium inveniam, fuisse praecceptorem aliquem, qui discipulos *obscurare*, quae dicerent, juberet, Graeco verbo utens, *σκότισον*. Unde illa scilicet egregia laudatio,
 19 *Tanto melior: ne ego quidem intellexi*. Alii, breviter aemulati, necessaria quoque orationi subtrahunt verba, et, velut satis sit scire ipsos, quae dicere velint, quantum ad alios pertineat, nihil putant. At ego otiosum sermonem dixerim, quem auditor suo inge-

17. *nolunt*. Sic Turic. Flor. (sed hic a pr. manu *voluit*) Guelf. cum Alm. Reliqui *volunt*.

18. *a quib. etiam*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *e. a. q.*

19. *brevitatem aemulati*. Sic Ambros. 1. cum Turic. Flor. Alm. nisi quod tres posteriores *emulari*. Reliqui *brevitatis aemuli*, quod et Turic. Flor. a sec. manu.

ingenio intelligit. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum omnibus omnino libris ante Ald. qui Regio jubente inseruit

17. *quae dicere nolunt*. i. e. quae disertis verbis indicare dedignantur.

18. *T. Livium*. In epistola procul dubio, de qua vide ad 2, 5, 20.

Tanto melior. Fateor durius mihi videri comparativi

masculinum. Quidni melius, veluti 3 Pro. 26.

19. *nihil putant*. Censeo legendum *nihili*, cf. 6, 1, 43. item Varro L. L. 9. p. 180 (Ep.)

suo ingenio intelligit, non perspicuitate dicentis. cf. 3

nio intelligit. Quidam, emutatis in perver-
sum dictis, de figuris idem vitium conse-
quuntur. Pessima vero sunt ἀδιανόγητα, hoc 20
677 est, quae verbis aperta occultos sensus ha-
bent: ut, *Conductus est caecus, secus viam
stare*: et, qui suos artus morfu lacerasset,
fingitur in scholis *supra se cubasse*. Ingeniosa 21

non obsecundantibus plurimis, nec tamen Badio (qui iis-
dem fere, quibus nos, argumentis defendit vulgatam, frustra
obloquente Burmanno) Bas. Obr.

20. *secus*. Turic. Flor. *secundum* (a pr. manu uterque)
cum Alm. *viam*. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *vitam*,
lacerasset. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.)
lacerasse cum Goth. 2. Voss. 2.

Pro. 25. item hic §. 24. *Otiosum* autem sermonem
cave accipias irritum, super-
vacaneum; est, quales „otio-
„sae disputationes“ 11, 1,
35. quae „otiosum fortasse
„lectorem minus fallunt“
4, 2, 45.

vitium consequuntur. Ironice hic *consequi* dicitur,
quod serio usurpatur 9, 2,
62. Sicut Graeci ἀπελάθειν
de incommodis. De autem
h. l. pro ex. *In perversum
emutare dicta*, est imperite
figurare orationem.

20. *caecus* — *stare*. In
optimis libris *secundum* pro
secus cum legatur, ista de usu
hujus particulae pro illa dis-
putatio (de qua videndus
Charisius apud Putsch. p. 61.)
hinc recte excluditur; nec
puto ullam paronomasiae hic
mentionem factam. Quod

senarium in verbis nostris
agnoscit Gesnerus, non acce-
do, cum neque ictus recte
procedant in hoc scazonte
(talibus enim fuerit) nec cae-
surae justae observentur, ut
omittam recepto illo *secun-
dum* omnem versus speciem
tolli. Fateor autem *Conductus
est* corruptum mihi videri ex
hisco: *cum dictus est*, quae
sint Fabii verba, non τοῦ
ἀδιανόγητον. Eo tum retulerim
cubasse, non ad *fingitur*, in-
cidens post in *scholis* demum.
Sed vide nott. critt.

fingitur in scholis. cf. 8,
5, 23. An forte affectator ille
eloquentiae incumbentem sibi
ipsum dixit hunc, qui sua
membra laceraret, tanquam
inensam aliquam tigridem,
quae ferae sibi subjectae san-
guinem hauriat immani et

haec et fortia, et ex ancipiti diserta creduntur, pervasitque jam multos ista persuasio, ut id jam demum eleganter atque exquisite dictum putent, quod interpretandum sit. Sed auditoribus etiam nonnullis grata sunt haec, quae cum intellexerunt, acumine suo delectantur, et gaudent, non quasi audiverint, sed quasi invenerint. Nobis prima sit virtus *perspicuitas*, propria verba, rectus ordo, non in longum dilata conclusio: nihil neque desit, neque superfluat. Ita sermo et doctis probabilis, et planus imperitis erit. Haec eloquendi observatio. Nam rerum perspicuitas quo modo praestanda sit, diximus in praeceptis narrationis. Similis autem ratio est in omnibus. Nam, si neque pauciora,

21. *fortia, et.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *f. ut.* *creduntur.* Sic Turic. Flor. (uterque a pr. manu) cum Alm. Reliqui *credantur.*

pervasitque. Turic. Flor. *persuasitque* cum Alm. Camp. et edd: ante Bad. nisi quod *que* habet primus solus, pro quo Flor. *quam*, reliqui *quidem.* Praemittuntur vulgo nostrae voci haec: *perficiunt.* At quorum posterius a sec. manu additur in Flor. Absit autem utrumque a Turic. Camp. et, puto, a Flor. ipsius prima manu. *intellexerunt.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *intellexerint.*

22. *Haec eloqu.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. Reliqui *inferunt est.*

inextincta siti? Qui haec non odisset, fortasse et talia amabat, ut *caecum extra vitam* (vid. not. crit.) stare dicens vellet designare miserabilem ejus sortem, qui rerum natura quasi exclusus viveret. Sed *secundum* vel *secus* idem

sonare quod *extra* non habeo quo probem.

21. *ex ancipiti diserta.* cf. 2, 11, 3. 5, 10, 101.

id jam. Jam librarii errore irrepsisse puto.

22. *in praeceptis narrationis.* Lib. 4. c. 2.

quam oportet, neque plura, neque inordinata aut indistincta dixerimus; erunt dilucida, et negligeriter quoque audientibus aperta: quia id ipsum in consilio est habendum, non semper tam esse acrem iudicis intentionem, ut obscuritatem apud se ipse discutiatur, et tenebris orationis inferat quoddam intelligentiae suae lumen: sed multis eum frequenter cogitationibus avocari; nisi tam clara fuerint, quae dicemus, ut in animum ejus oratio, ut sol in oculos, etiam si in eam non intendatur, incurrat. Quare non, ²⁴ ut intelligere possit, sed, ne omnino possit non intelligere, curandum. Propter quod etiam repetimus saepe, quae non satis percepisse eos, qui cognoscunt, putamus. *Quae causa utique nostra culpa dicta obscurius est; qua causa ad planiora et communia magis verba descendimus: cum id ipsum optime fiat, quod nos aliquando non optime fecisse simulamus.*

23. *plura.* Turic. *pluriora* cum Alm. cf. 3 Pro. 30. item hic 24. *ipsc.* Turic. Guelf. Camp. *ipsam* cum edd. ante Ald. Sed Flor. Goth. Voss. 2. Vall. *ipsa.* Correxerit Regius.

24. *Quae causa.* Ambros. 1. *qua c.* *nostra culpa.* Turic. Flor. *n. id culpo*, a sec. manu uterque *n. id culpa*, ut et Guelf. Camp. Ambr. 1. cum Goth. Voss. 2. refertur ex Alm. *utique id culpo culpa.* (cf. §. 23. 8, 3, 17.) Pro *id* Jenf. *id est* cum edd. poster. ante Ald. *obscurius est; qua causa.* Flor. Turic. *obscurius quae c.* hic a sec. manu *o. qua c.* et sic Guelf. *o. quam c.* Camp. cum Goth. (nisi quod *est* inde abesse non notavimus.) Sed Ambros. 1. *qua causa* plane omittit. *quod nos aliquando.* Turic. Guelf. Camp. *q. n. aliquid* cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. Sed Flo-

24. *Quae causa — simulamus.* cf. nott. critt.

III. Venio nunc ad *ornatum*: in quo sine dubio plus, quam in ceteris dicendi partibus, sibi indulget orator. Nam emendate quidem ac lucide dicentium tenue praemium est, magisque vitiis carere, quam ut aliquam magnam virtutem adeptus esse videaris. *Inventio* cum imperitis saepe communis: *dispositio* modicae doctrinae credi potest, et si quae sunt artes altiores, plerumque occultan-

rent. *quā n. aliquid.* Compendium potest legi *quam* et *quia*, aut corruptum esse ex *quando*. Tota haec ἔστις a *Quae causa* ad finem capitis „obscuram“ ut cum Badio loquar „continet „sententiam.“ Quod enim Turnebus ille ait esse verba oratoris repetentis id quod dictum sit aliquanto obscurius, cui tandem placebit aliena oratio, repente sic neque monito lectore injecta? Quis feret geminata ista: *quae causa, qua causa?* Ne postrema quidem frugi sane praeceptum habentia, sunt emendata satis et tersa. Malim saltem *quando nos aliquid.* Sed praesentiora remedia expectantur.

1. *dicendi p.* Turic. Flor. *dicunt p.* Guelf. *p. dicunt.* omittit *dic.* Camp. *emendate quid.* Turic. Flor. *mendater equidem*, a sec. manu hic *emendater eq.*, ille *mendaciter eq.* et sic Guelf. *lucide.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Vall. Bad. Reliqui *dilucide.*

2. *et si quae.* Flor. Turic. *si q.* a sec. autem manu hic *e. sed q.* cum Guelf. Camp. Reliqui *et quae.* Nostrum e conjectura.

1. *magisque vitiis carere.* Gesnerus molliorem fore censeret orationem, si *ut* tollatur mox ante *aliquam*, ut uterque infinitivus (*carere, adept. esse*) pendeat a *videaris*. Idem consequimur probanda Francii conjectura *ut* reponentis ante *vitiis*, ubi facillime excidebat, neque tamen expungendo *que* post *magis*, ut perperam ille.

2. *modicae doctrinae.* Dativum agnosco pendentem a *credendo*, ut illa dispositio etiam modice docto possit injungi, cum spe successus. Genitivus, non *credi*, sed *esse* sibi adjunxisset, ut §. 11.

si quae sunt artes. i. e. dispositionis. Poterat etiam addi *ejus*, quod inserat fortasse aliquis post *quae* expuncto

tur, ut artes sint: denique omnia haec ad utilitatem causarum solam referenda sunt. Cultu vero atque ornatu se quoque commendat ipse, qui dicit, et in ceteris iudicium doctorum, in hoc vero etiam popularem
 679 laudem petit. Nec fortibus modo, sed etiam 3 fulgentibus armis praeliatus in causa est Cicero Cornelii: qui non affectus esset docendo iudicem tantum, et utiliter demum, ac Latine, perspicueque dicendo, ut populus Romanus admirationem suam non acclamatione

3. *praeliatus*. Turic. (a pr. manu) Flor. Ambros. 1. *praeliatur*. in causa est Cic. Corn. Ambr. 1. i. c. Cic. Corn. Guelf. e. i. c. Corn. Cic. qui non affectus. Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. consecutus cum Alm. Voss. 2. Primus a sec. manu cum consec. et sic Goth. Vall. Tarv. cum affect. Guelf. cum Obr. et aliis. cum secutus. Bodl. cujus secutus. Jenf. cum edd. ante Ald. Nostrum a Regio.

docendo — dicendo, ut pop. Turic. Flor. Guelf. Camp. *dicendo ut pop.* cum Alm. Bodl. Andr. Obr. Quae hic omituntur a bonae notae libris, sunt tamen adeo sana et propria et elegantia, nisi quod tantum solito nostri vitio geminatur sicut et vero §. 2., ut carere iis nequaquam velim. Habet ea Goth. et, quod suspicor, praestare tamen nolum, Ambr. 1. Haec § tota milere est inquinata et immerito adhuc probata videtur criticis. Brevitatis causa constitutionem, qualem comminiscor optimam, exhibeo, unde apparebit peritis, quid et quare non feram in vulgata: „laudem petit, nec fortibus modo — praeliatur. An in causa Cornelii Cicero „consecutus esset“ (forsan melius est) „docendo iudicem — „confiteretur? Sublimitas profecto“ cet. Sic auctoritatem habet et justam sedem profecto, si in responsione reddatur. De An ante in cf. 5, 4, 2.

sunt. Possunt tamen ad utrumque *inv.* et *disp.* referri „altiores“ illae „artes.“ Tam abjeceris et. cf. not. crit. De

occultando cf. 1, 11, 5. 4, 2, 127.

5. *Nec fortibus modo — confiteretur.* vid. nott. critt.

tantum, sed etiam plausu confiteretur. Sublimitas profecto, et magnificentia, et nitor, et auctoritas expressit illum fragorem. Nec tam insolita laus esset profecuta dicentem, si usitata, et ceteris similis fuisset oratio. Atque ego illos credo, qui aderant, nec sensisse, quid facerent, nec sponte iudicioque plausisse; sed velut mente captos, et, quo essent in loco, ignaros erupisse in hunc voluptatis affectum. Sed ne causae quidem parum conferat idem hic orationis ornatus. Nam, qui libenter audiunt, et magis attendunt, et facilius credunt; plerumque ipsa delectatione capiuntur, nonnunquam admiratione auferuntur. Nam et ferrum affert oculis terroris aliquid, et fulmina ipsa non tam nos confunderent, si vis eorum tantum, non etiam ipse fulgor timeretur. Recteque Cicero his

4. ego. Turic. Flor. a pr. manu uterque ergo.

voluptatis. Sic praeter Goth. quem secuti Gesn. et Bip. etiam Ambros. 1. Reliqui voluntatis.

5. conferat. Sic Flor. Goth. (tac. Gesn.) cum Vall. Voss. 2. Jenf. Loc. Ven. Rusc. conferant Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Reliqui Regio iubente confert, sed jam Camp. Tarv. et facilius — auferuntur. Omittunt Turic. Guelf. Camp. Plura etiam libenter — attendunt et a pr. manu cum nostris Flor. fulgor timer. Turic. Flor. inserunt tantum cum Jenf. Tarv. expunxit Regius.

expressit illum fragorem. De causa Cornelii vide 4, 3, 13. de fragore 2, 2, 12. 4, 2, 37.

4. voluptatis. i. e. gaudii. Fortasse Atqui legendum pro Atque.

5. libenter — credunt. cf. 6, 2, 5.

ferrum affert — terroris. „Vid. infra 10, 1, 30. Laudatus jam hic est Veget. 2, 14. Plurimum terroris hostibus armorum splendor im- portat.“ Gesnerus.

ipsis ad Brutum verbis quadam in epistola scribit, *Nam eloquentiam, quae admiratio- nem non habet, nullam judico.* Aristoteles quoque eandem petendam maxime putat. 680 Sed hic ornatus (repetam enim) virilis, et fortis, et sanctus sit: nec effeminatam levitatem, et fucō ementitum colorem amet, sanguine et viribus niteat. Hoc autem adeo 7

6. *Brutum.* Turic. Guelf. *privatum.* eandem. Omit- tunt Turic. Guelf. Camp. cum Alm. male. Flor. a pr. manu et hoc omittit et prius *judico*, quorum utrumque sec. manus ponit post *nullam.* virilis, et fortis. Turic. Flor.

(hic a pr. manu) Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *virī sed fortis* cum edd. ante Ald. Nostrum Ald. Obr. Reliqui omit- tunt et. lev. et. Sic Turic. Flor. Camp. cum Voss. 2. et edd. ante Rusc. quo acc. Obr. Reliqui l. nec jubente

Regio, nec Guelf. aut Goth. ullam varietatem notavimus. Fortasse tamen aut praestet. Pro lev. autem len. Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. cf. 9, 4, 144. ementitum.

Turic. Flor. Ambros. 1. Camp. *eminentium.* Nostrum de praestantissima Obrechtii conjectura. Reliqui *eminentem.*

colorem amet. Turic. Flor. *colore manet.* Guelf. *colorem habet.* Camp. *colorum manet.* Jenf. *colorem manet* cum edd. ante Rusc. quo redit Ald. Viudices τοῦ *amet* Goth. Voss. 2. et ni f. Vall. conjecit idem Regius.

6. *ad Brutum.* cf. 2, 20, 10. „Admirabiliter hoc ipsum elo- „quitur Longinus 1, 9. Οὐ „γὰρ εἰς πεισῶ τοὺς ἀκρωμέ- „νους, ἀλλ’ εἰς ἔκστασιν ἄγει „τὰ ὑπερφυᾶ· πάντα δέ γε σὺν „ἐκπλήξει τοῦ πιθανοῦ καὶ τοῦ „πρὸς χάριν αἰεὶ κρατεῖ τὸ θαυ- „μάσιον. Breviter et abscisse“ (abscisse), „ut solet, Aristote- „les 3, 2, 5. Δεῖ ποιεῖν ξένην „τὴν διάλεκτον. Θαυμασταὶ γὰρ „πάντων ἀπόντων εἰσίν. ἡδὺ δὲ τὸ

„θαυμαστόν.“ Gesnerus. Pro *Nam* in loco Ciceronis malim *Eam.*

repetam enim. cf. 8 Pro. 20.

levitatem. „Vulforum et „levigatorum cutem.“ cf. 8 Pro. 19.

fucō ementitum colorem. cf. 2, 15, 25. „colorem fucō— „mentiantur.“ 12, 10, 76. „umentium colorem.“

verum est, ut, cum in hac maxime parte sint vicina virtutibus vitia, etiam, qui vitiis utuntur, virtutis tamen his nomen imponant. Quare nemo ex corruptis dicat, me inimicum esse culte dicentibus. Non nego hanc esse virtutem, sed illis eam non tribuo. An ego fundum cultiorem putem, in quo mihi quis ostenderit lilia et violas, et anemonas, fontes surgentes, quam ubi plena messis, aut graves fructu vites erunt? Sterilem platanum, tonfasque myrtos, quam maritam ulmum et uberes oleas praeoptaverim? Ha-

7. *virtutis*. Turic. Flor. a pr. manu uterque *virtutem*. Sulpicor fuisse *virtutum*. Non nego hanc. Turic. non hanc cum Alm. et edd. ante Ald. nam hanc Guelf. cum Goth. Regius hanc e castigatioribus libris se inferuisse testatur.

8. *ostenderit*. Turic. a pr. manu *ostenderint*. An fuit *ostenderit inter?* violas. Camp. rosas.

anemonas. Sic Turic. a pr. manu. Reliqui *amoenos*, ingrata epitheti additione in solis *fontibus*. Flor. *amoenos surgentes fontes*, sed in margine: *alii anemonas fonte surgentes*. An forte in hoc acquiescas, floresque intelligas fonte irriguos et sic melius crescentes? *νοταρῆ τ' ἀνεμώνη*. Rufin. Anal. Br. 2. p. 394. Nemo, opinor, velit a. *sponte s. oleas*. Turic. Guelf. omittunt.

7. *virtutis*. vid. not. crit. ex corruptis. cf. 2, 3, 9.

8. *anemonas*. Hunc florem cum liliis et violis commemorat et Plinius H. N. 21, 13. inter coronarios. Malim vel et praeponi voci *fontes* vel eidem subjungi *que*. Fortasse tamen *flores*, per species, *fontes ἀπυρότερως* continuantur. cf. not. crit.

fontes surgentes. Recte Forcellinus in Lexico v. *sur-*

gere ad partes vocat nomen Italicum *sorgenti*. Vix enim alium locum demonstrat, ubi sic *surgentes*, pro *scaturientibus*, vel potius siphonum vi emicantibus. Neque enim alios quam artificiales in hortis hic intelligam fontes.

Sterilem platanum — maritam ulmum. Horat. Carm. 2, 15, 4. 5. *platanusque caelebs Evincet ulmos*.

beant illa divites: licet. quid essent, si aliud
 nihil haberent? Nullusne ergo etiam fructi-
 68₁feris adhibendus est decor? quis negat?
 Nam et in ordinem certaue intervalla redi-
 gam meas arbores. Quid illo quincunce spe-
 ciosius, qui, in quamcunque partem specta-
 veris, rectus est? Sed protinus in id quo-
 que prodest, ut terrae luccum aequaliter tra-
 hant. Surgentia in altum cacumina oleae 10
 ferro coërcebo: in orbem se formosius fun-
 det, et protinus fructum ramis pluribus feret.
 Decentior equus, ^{plurime} ^{ferat} cujus astricta ilia; sed idem
 velocior. Pulcher aspectu sit athleta, cujus
 lacertos exercitatio expressit; idem certamini
 paratior. Nunquam vera species ab utilitate 11

9. *fructiferis.* Turic. Flor. Guelf. *frugiferis* cum Jenf. et posterioribus ante Ald. *meas.* Sic Turic. (a pr. manu) Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Bas. (quam transposite *meas a. r.*) Stoer. Chouet. Leid. Obr. in curis secundis. Reliqui *eas.* *Quid illo.* Turic. *qui i.* a sec. manu *quae i.* Flor. *quas i.* Aldus primus a Regio conjectante inferendum accepit *enim*, quod a Goth. et Jenf. abesse non memorat Gesn.

10. *astrecta ilia.* Sic Turic. Guelf. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Regius inferuit *sunt.* Flor. *a. alia.*

11. *vera.* Turic. Flor. Ambros. 1. *mera* (sed in hoc *m* repositum) cum Alm. Jenf. et edd. post. ante Ald. Primus a sec. manu *vero* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. et quibusdam edd.

quid essent. Fateor me offendi in hisce, nimis, ut mihi quidem videntur, abruptis; nec succurrunt exempla locutionis. Neque tamen proficiat cum Campano legere *quid esset*, quasi Francogallico more dictum: *Que seroit-*

ce? An forte qui non essent? scil. *divites*, extra quaestionem.

9. *quincunce.* „Haec de secundo Virgil. Georgic. 284. „sumta videntur.“ Regius. cf. et Cic. de Sen. c. 17. Xenoph. Oecon. c. 4. §. 20.

dividitur. Sed hoc quidem discernere modici
 iudicii est. Illud observatione dignius, quod 682
 hic ipse honestus ornatus pro materiae genere
 decet variatus. Atque, ut a prima divisione
 ordiar, non idem *demonstrativis*, et *delibe-*
rativis, et *judicialibus* causis conveniet. Nam-
 que illud genus, ostentationi compositum,
 solam petit audientium voluptatem: ideoque
 omnes dicendi artes aperit, ornatumque ora-
 tionis exponit; ut quod non insidietur, nec
 ad victoriam, sed ad solum finem laudis et
 12 gloriae tendat. Quare, quidquid erit sen-
 tentiis populare, verbis nitidum, figuris ju-
 cundum, translationibus magnificum, com-
 positione elaboratum, velut *insitor* quidam

ornatus. Turic. Flor. Guelf. Camp. *orator* cum redd.
 ante Rufc. *ornator* Goth. et Voss. 2. vide Gruter. Inscr.
 p. 578. n. 8. citante Forcellino. Blanditur sane scriptura
 exquisitior, et ad sonum multo quidem suavior recepta,
 modo cetera ei accommodarentur. Ex Alm. Burm. refert
oratori, unde efficit *ornatus oratori*. Correxerit Regius.

pro. A libris et scriptis et excusis abest ante Ald.
 Regius inseruit. *decet variatus.* Sic Turic. Guelf.
 cum Obr. *dicit variatus* Flor. Reliqui *debet esse v.*

ostentationi. Turic. Flor. Guelf. Camp. *ostentationis* cum
 Jenf. Tarv. Correxerit Regius, sed videtur esse et in Goth.

quod non inf. Sic Camp. *quae n. i.* Guelf. Reliqui *qui*,
 frequentissimo errore, qui debebat corrigi.

nec ad. Flor. *negat.*

12. *insitor.* Turic. Flor. (a sec. manu uterque). Guelf.
insitutor.

11. *decet variatus.* Ita de-
 mum decet hic ornatus, si
 fuerit pro materiae genere
 variatus.

finem. cf. 2, 15, 6. Neque
 tamen ex nostro quod hic est

exemplo efficias. novitium
 significatum vocis. Quando
 laudem meruit, ad *finem*, *ter-*
minum operis sui pervenit de-
 monstrativum genus.

12. *velut insitor quidam.*

eloquentiae, intuendum, et paene pertractandum dabit. Nam eventus ad ipsum, non ad causam, refertur. At, ubi res agitur, et ¹³ vera dimicatio est, ultimus sit famae locus. Praeterea non debet quisquam, ubi maxima rerum momenta versantur, de verbis esse sollicitus. Neque hoc eo pertinet, ut in his nullus sit ornatus, sed uti pressior et severior,

13. *fit.* Ita Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum ed. Basil. Gryph. Stoer. Chouet. Reliqui *fit.*

Praeterea. Ed. Basil. et posteriores ante Leid. *propterea quisquam.* Turic. Flor. Camp. *quidem* cum Alm. Voss. 2. edd. ante Rusf. Correxerit Regius. Sed vocem omittit Guelf.

solicitus. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *solicitum* cum Alm. Hinc eruo: *ne* (*ne* et *non* confunduntur. vid. Drakenb. ad Liv. 58, 58, 10. it. nostr. 4, 4, 2. 5, 11, 30.) *debet quidem — sollicitum.* Apparet sic magis etiam *praeterea* recte dici, non *propterea.* *sed uti.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *f. ubi* cum Voss. 2. et edd. ante Ald.

Ex ipso hoc, quod comparationis causa inseritur, subjectum sententiae promendum; neque enim adest proprie cui hic *institor* conferatur. *institorem* vide et 11, 1, 50. elegantissime dictum, quo nomine *pertractandum* h. l. quantitatis est pretii, cum significetur *institor* ille vela sua et vestes emaci quasi dominae contractandas tradens.

ad ipsum. Jam quasi expressum in prioribus esset sententiae subjectum *orator*, omnia ad eum referuntur. Habet sane haec inconstantia orationis quod displiceat, neque audeo totam imputare

scriptori; fortasse laborat locus, ut alicubi supra fuerit reponendus ille, quo ablegamur, nominativus. Saltem *ornatus* §. 11. convelli non debet, quocum unice coit *variatus*, et mox *idem*, quod pro neutro accipere jejunum quam maxime fuerit. Omne autem hoc de genere demonstrativo hausit ex Cicerone Orat. c. 12. ubi est etiam „non ex *insulsiis*.“

13. *Praeterea.* In vera lite qui famam praetulerit utilitati, primum sibi noceat, deinde decorum violet.

non debet quisquam — sollicitus. cf. not. erit.

eo minus confessus, praecipue ad materiam
 14 accommodatus. Nam et suadendo sublimius
 aliquid senatus, concitatus populus, et in
 judiciis publicae capitalesque causae poscunt
 accuratius dicendi genus. At privatum con-
 silium, causasque paucorum, ut frequenter
 accidit, calculorum, purus sermo, et dissi- 685
 milis curae magis decuerit. An non pudeat
 certam creditam periodis postulare? aut circa
 stillicidia affici? aut in mancipii redhibitione

ad materiam. Turic. *materia* cum Alm. „Fortasse pro
 „*materiae.*“ Burm. *materiam* et protinus *accommodat* Flor.

14. *At privatum.* Turic. Flor. Guelf. *ad p.* cum Jenf.
 (tac. Gesn.) et edd. posterioribus ante Rusc. *Et p.* Goth.

causasque. Sine *que* Turic. Guelf. cum Jenf. (tac. Gesn.)
 et edd. posterioribus ante Rusc. exc. Tarv. *curae.* Turic.
 Flor. Guelf. *cur te.* *creditam per.* Sic Turic. Flor.
 Ambr. 1. Reliqui inferunt *pecuniam.* *periodis.* Turic.
per hic dis. Guelf. omittit. *in mancipii.* Turic. Flor.
incipii. Guelf. Camp. omittunt *in* cum Goth. et edd. ante
 Rusc. quo acc. Ald.

eo minus confessus. *Eo* va-
 let propterea, vid. ad 4, 2,
 30. Non erat igitur quare in
 et mutatum vellet Gesnerus.

14. *et in judiciis.* Fortasse
 convenientius fuerit hic omit-
 tere *in* cum Turic. manu pri-
 ma, quam apponere supra ad
suadendo cum Gesnero.

paucorum — calculorum.
 Hoc interpretantur *paucita-
 tem iudicum, vel suffragio-
 rum, quae fuerint data per
 calculos.* Equidem cum omni-
 bus, ubi *calculi* a nostro me-
 morantur, locis, videam sub-
 esse significationem aut com-

puti aut Indii, malim trahere
 ad exiguam, de qua discepta-
 tur, summam. Saltem vix in-
 venietur geminus locus; unde
 certi quid statuas. Id quoque
 meae rationi congruere vide-
 tur, quod interjicitur *ut fre-
 quenter accidit*; saepe fit ut
 de exigua lis sit pecunia.

certam creditam. cf. 4, 2,
 61. ubi male alterum hujus
 omissionis exemplum inveniri
 negabam.

circa stillicidia. „Cicer.
 „Orat. c. 21. *Quam enim in-
 „decorum est, de stillicidiis
 „cum apud unum iudicem di-*

sudare? Sed ad propositum. Et, quoniam¹⁵ orationis tam ornatus, quam perspicuitas, aut in singulis verbis est, aut in pluribus positus: quid separata, quid conjuncta exigant, consideremus. Quanquam rectissime traditum est, perspicuitatem propriis, ornatum translatis verbis magis egere: sciamus inornatum esse, quod sit improprium. Sed, cum idem fre-¹⁶quentissime plura significant, quod *συνοψια* vocatur, jam sunt aliis alia honestiora, sublimiora, nitidiora, jucundiora, vocaliora. Nam, ut syllabae e literis melius sonantibus clariores sunt, ita verba e syllabis magis vo-

sudare. Turic. Flor. Guelf. Camp. *suadere* cum Alm. et edd. ante Bad. Inter has Ald. legit *redhibitionem*, omissa ante *manc.* praepositione, unde sensus exit non plane absurdus, si *suadere* sit omnibus suavoriarum artificiis uti. Neque tamen hoc sufficit et est *sudare* in Goth. Voss. 2. Vall. *sudare* et *suadere* confusa ostendit Burmannus ex Lambino ad Lucret. 1, 175. et Heinsio ad Claud. 7, 146. Correxerit Regius.

15. *ad propositum.* Turic. *ad positum.* Flor. Guelf. *appositum.* *Quanq. rectissime.* Turic. Flor. inferunt enim.

16. *alia hon.* Turic. Guelf. omittunt *alia* cum Alm.

„cas, ampliffimis verbis et
„locis uti communibus; de
„majestate vero populi Ro-
„mani summissis et subtiliter?
„videtur ex scriptoribus an-
„tiquis Romanis, quotidiana-
„nam litem fuisse ex fillicidio.
„vid. et Martial. 6 Ep.
„19.“ (hoc quidem parum
ad rem) „Lactant. lib. de
„falsa religion. c. 1.“ Alme-
lovenius.

15. *Sed ad propositum.* cf. 5, 12, 23.

ornatus — perspicuitas — positus. Et generis et numeri mutatorum, qualia hic simul comparent, exemplum aliud nunc non succurrit. De singulari pro plurali cf. Heindorf. ad Plat. Theaetet. p. 411. item quos citat.

inornatum — improprium. cf. 8, 2, 4.

16. *quod συνοψια.* Malim *quas c.* et mox tamen pro *jam*, cujus loco in Camp. est nam. cf. 9, 3, 45.

calia: et, quo plus quodque spiritus habet, auditu pulchrius. Et, quod facit syllabarum, idem verborum quoque inter se copulatio, ut
 17 aliud alii junctum melius sonet. Diversus tamen usus. Nam rebus atrocibus verba etiam ipso auditu aspera magis convenient. In universum quidem optima simplicium 684 creduntur, quae aut maxime exclamant, aut sono sunt jucundissima. Et honesta quidem turpibus potiora semper, nec sordidis un-
 18 quam in oratione erudita locus. Clara illa atque sublimia plerumque materiae modo

quodque. Turic. Flor. (sed hio a pr. manu *quanquam*) Guelf. Camp. *quoque.* Reliqui *quaeque.* Nostrum e conjectura. *pulchrius.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *pulchrior* corrigente Regio.

17. *Div. tamen.* Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui *inserunt est.* Flor. *tamen usus est.* *auditu.* Camp. *vultu.* *convenient.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Chouet. Sed Camp. non notavi. Reliqui *conveniunt.* *simplicium cred. — honesta quidem turpibus.* Turic. Guelf. *simpla cui cred. quidem turpibus.* Flor. (nisi quod *quidem* pro *quibus*) Goth. (err. Gesn.) Camp. *simplicium cred. quibus turpibus* cum Alm. (cf. 8, 2, 24. item hic §. 22.) Voss. 2. Equidem nullum video codicem cognitorem eorum, quae hinc absunt. Apparent illa in mearum prima Jenf. nec tamen facile quisquam iis diffidat.

18. *modo.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Goth. et edd. ante Rusc. Quae lacuna esse narratur in Voss. 2. *Clara — sunt,* ejus nullum in Goth. vestigium (cf. 8 Pro. 33. 8, 6, 28. in primis 9, 4, 107.). Inseruit nostram vocem Regius, sed ex quibusdam, ut ipse dicit, exemplis. Recte.

17. *quae — maxime exclamant.* Hoc in syllabis iterum usurpat 9, 4, 137. Sunt verba, ut recte Capperonnerius, maxime vocalia. *Simplicia* autem hic dicuntur quae §. 15. *separata.*

cernenda sunt. Quod alibi magnificentum, tumidum alibi. Et, quae humilia circa res magnas, apta circa minores videntur. Et, sicut in oratione nitida notabile humilius verbum, et velut macula: ita a sermone tenui sublime nitidumque discordat, fitque corruptum, quia in plano tumet. Quaedam¹⁹ non tam ratione, quam sensu judicantur: ut illud,

— *Caesa jungebant foedera porca,*

fecit elegans, fictio nominis: quod si fuisset *porco*, vile erat. In quibusdam ratio manifesta est. Risimus, et merito, nuper poëtam, qui dixerat,

Praetextam in cista mures rosere Camilli.

Quod alibi. Sic Turic. Guelf. Goth. (err. Gesn.) Camp. cum Alm. Voff. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inserunt *enim*. Flor. *quam* (a sec. manu qui) a. Et, sicut. Flor. Turic. *Ut sint*, hic a sec. manu E. *fit in.* notab. *humilius*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui inserunt *est*.

^{19.} *qui dix.* Turic. *quod d.*

^{18.} *cernenda.* Hanc dignoscendi, excutiendi vim deprehendere in verbo rarius contingit, nec geminus locus succurrit. Suspicio originem esse ex *cribrando* magis quam ex *videndo*. Neque enim vel cultissimis scriptoribus, ut Ovidio, Plinio, obsolevit illa vetus significatio *cernendi*, unde *cribrum* ipsum dictum fuit. (vide 7, 9, 2.) *Materiae* autem *modus* cf. ad 5, 6, 2. 4, 1, 35.

^{19.} *sensu.* cf. 6, 5, 2.

Caesa — porca. Aeneid. 8, 641. Qu., id quod nobis sufficit, novatum putavit vocabulum *porcae*. Est enim ea *fictio nominis*. cf. 1, 5, 3. 32. 71. et nostro capite 24. 30. Rectissime autem de Virgilio loco judicavit.

poëtam, qui dixerat. Quis fuerit nemo eruit, neque suppetit copia conjectanti.

Praetextam — Camilli. Quae hic inter se contendun-

20 At Virgilii miramur illud,

685

— *Saepe exiguus mus.*

Nam epitheton *exiguus*, aptum proprium effecit, ne plus expectaremus, et casus singularis magis decuit, et clausula ipsa unius syllabae, non usitata, addidit gratiam. imitatus est itaque utrumque Horatius,

— *Nascetur ridiculus mus.*

20. *mus* — *exiguus*. Haec absunt a Florent. Ambr. 1. Alm. (quem refert profecto Turic. etsi dictus modo nonnulla verba omittere) Voss. 2. Ex hisce verbis *mus* solum retinent Guelf. Goth. Camp. et additur in Turic. a sec. manu.

aptum. Turic. a sec. manu *apta*, nec deleta tamen illo *um*. Obr. *aptatum*. Mihi quidem ea quae nunc legimus in h. l. ab editoribus solis profecta videntur, et suspicor verum fuisse: „nam *exiguus*, appositum“ (cf. 2, 15, 3.) „*proprium*, effecit.“ *Appositum* pro Graeco epitheton usurpari Latinis apparet 8, 2, 10. 8, 6, 40. In recepta constitutione quid sit *aptum proprium*, plane non video.

tur, sunt mentiones ab utroque poeta factae de *muribus*, ridicula prior, mirabilis altera. Plane enim se submersit in vilissimum sermonem is, qui mures rodentes ostendit et ne cistae quidem nobis gratiam fecit, in qua reposita esset Camilli praetexta. An forte epitheton fuerit *murium camilli* pro parvulis? Ea certe est ratio VV. DD. quibus accedit Forcellinus in Lexico. Fateor tamen hoc non minus displicere mihi quam Gesnero, qui itidem in Thesauro praefert interjectionem quae genitivum nominis proprii agnoscit Ca-

milli. Si urgenda quidem hic esset summa praeceptorum diligentia, poterat sane dici in singulis adhuc versari vocabulis, et quod tangitur in Virgilio epitheton, idem in altero exemplo debuisse spectari. Servius eundem versum exprimens, ut videtur, nostrum ipsum adhibet ad Georg. 1, 181. de quo loco continuo noster.

20. *Virgilii*. Georg. 1, 181. Cujus artificii metrici rationes eruditissime aperuit I. H. Vossius in Commentario. Nam — *proprium*. cf. not. crit.

Horatius. Ad Pisones 139.

Nec augenda semper oratio, sed summittenda ²¹
 nonnunquam est. Vim rebus aliquando ver-
 borum ipsa humilitas affert. An, cum dicit
 in Pisonem Cicero, *Cum tibi tota cognatio*
sarraco advehatur, incidisse videtur in for-
 didum nomen, non eo contemptum hominis,
 quem destructum volebat, auxisse? Et alibi,
Caput opponis, cum eo coniscans. Unde ²²
 interim grati idiotis joci: qualis est ille

21. *aliq. verborum ipsa*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum
 Obr. Reliqui ante Basil. a. i. v. Mox recentiores a. et i. v.
cognatio. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm.
 Voss. 2. Reliqui addunt in. *sarraco*. Turic. Flor.
 Guelf. *ferraco* cum Jenf. et edd. posterioribus ante Bad.

coniscans. Turic. Ambr. 1. Flor. Guelf. Camp. *conificans*
 cum Goth. Voss. 2. Alm. Bodl. Bal. (nisi quod hic *tonif.*)
 et edd. ante Basil. qui tamen *corniscans*. Nostrum recte
 conjecit Badius.

22. *interim grati idiotis joci: qualis*. Turic. *intim grati*
idictis de quo quale. a sec. manu *intimo cratii dictis de quo*
qualis cum Flor. (nisi quod circumflexum super *intimo* et *g*
 pro *c* a pr. manu, item ab eadem *quale*) Goth. Voss. 2.
 Vall. Ald. (nisi quod hi tres *Timocrati*) ut et Guelf. nisi
 quod in *Timocratii* et omisso *dictis*. Casap. in *Timocrati*
dictis de equo qualis. Mox edd. *interim grati idiotis* (et hunc

21. in *Pisonem Cicero*. Re-
 latum hoc est inter fragmenta
 orationis, cujus non nisi pars
 servata. Sordes sunt in *sar-*
raco, vocabulo vili, sed con-
 sulto hic adhibito. Idem me-
 morat Curius Fortunatianus
 rhetor lib. 3. p. (Capper.) 91.
 Simile est exemplum 1, 5, 8.
 Ad illustrandam totius fami-
 liae *sarraco* impositae imagi-
 nem Burmannus ponit locum
 Tibulli 1, 10, 51. *Rusticus*

e lucoque vehit male sobrius
ipse Uxorem plausiro proge-
niemque domum.

destructum. „ut 5, 7, 26.
 „testis infamia crininum *de-*
 „*struendus*.“ Gesnerus.

coniscans. Est arietum. cf.
 Lucret. 2, 320. De re ipsa
 Virg. Georg. 2, 526.

22. *Unde — joci*. Haec
 nequaquam sunt sana habenda.
 cf. not. crit.

apud M. Tullium, *Pufio*, qui cum majore sorore cubitabat. Et, *Cn. Flavius*, qui cornicum oculos confixit. Et pro Milone illud, *Heus tu* 686

dativum referunt ex Ahn. cf. 17, 28.) de quo qualis ante Bad. qui pro de quo conjecit joci, quanquam apud ipsum sphaema loci. *Idiotae* illi nequeunt ferri, nec joci commode eruuntur e scriptura veteri. Equidem mihi dissidens ipse tento: interim gratia in dictis et decor; qualis. Petitur haec in dictis gratia ex ipsa verborum quotidianorum vilitate, velut in Ciceroniano *pufio* dicitur. Neque tamen separatis modo verbis inest ea, sed et locutionibus contingit, qualis mox *cornicum oculos configere*, quae ex medio sermone familiari assumpta est in orationem. Jam autem *decor* hic quidem non fuerit plane idem gratiae, sed intelligi debet convenientia personae relata, τὸ ἕθος. Sic enim usurpat noster 10, 1, 27. 71. quorum locorum altero consules not. crit. adde et 1, 3, 17. Nec Horatius aliter ad Pis. 157. „Mobilibusque decor — dandus — annis.“

cubitabat. Jens. *dormitabat* cum edd. ante Bad. Apud Cic. ipsum *cubitavit*. *Heus tu Rufcio*. Turic. Flor.

apud M. Tullium. Pro Coelio c. 15. Qualis autem cave ad praecedentia trahas, pertinet ad *pufio*.

Cn. Flavius. „Pro Mure. „c. 11. Conf. pro Flacco c. 20. „Ad quod proverbium intel- „ligendum unice facit locus „Prop. 4, 5, 15. a Burmanno „hic laudatus: sed a nemine, „quod sciam, plane ad hanc „rem applicatus. Nec enim „solum id docet Propertius „magicis sacris adhibitos esse „cornicum oculos: sed apud „ipsum lena

„Possit ut intentos astu cae-
care maritos,

„Cornicum emeritas eruit
ungue genas.

„Itaque hoc agitur *cornicum*
„oculis configendis a venefica,
„ut maritum caecum reddat
„ad furta conjugis adulterae.
„Hinc tractum, ut *cornici*
„oculos configere dicatur, si
„quis fallit alioquin cautissi-
„mos.“ Gesnerus. Haec ipsa
et in Thesaurum assumfit,
probata etiam Burmanno se-
cundo ad locum Propertii.
De Flavio cf. Liv. 9, 46.

pro Milone. c. 22. Nihil
est, quod cum Manutio ad
locum Ciceronis, reprehend-
das Qu. qui jocum interpre-
tetur. Est profecto, si jocum
putas cum irrisione factam
negligentis et temere insti-
tutae. quaestionis mentionem.

Rufcio? et pro Vareno, *Erutius Antoniaſter*. Id tamen in declamationibus eſt notabilius, laudarique me puero ſolebat, *Da patri panem.* et in eodem, *Etiam canem paſcis.* Res 23 quidem praecipue in ſcholis anceps, ſed frequenter cauſa riſus, nunc utique, cum haec exercitatio, procul a veritate ſejuncta, laboret incredibili verborum faſtidio, ac ſibi

Guelf. *heu tu ruſio.* Goth. *heus tu puſio* cum Voſſ. 2. *heu heu tu ruſtio* Camp. at Tarv. *heu heu tu ruſtico.* Jenſ. *heu turifio* cum edd. ante Ald. qui nobiſcum facit ad Cic. exempla. A Gryphio inde ubi pro *tu* et ſic in veteribus edd. Cic. et. — *Erutius.* Turic. Flor. *e. eurutius*, Guelf. *e. cornutiſtus*, Camp. *e. Euritius.* Loidenſis primus poſt eumque reliqui inferunt pro *Vareno*, quod eſt in nullo MS.

Da. Turic. a pr. manu *de.* Nihil tamen latere puto.

23. *utique.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *itaque* cum Goth.

Atqui illa fervorum compellatio habet id ipſum, quod hic tractat rhetor, ex vilitate ſermonis §905.

Erutius Antoniaſter. In altero vocabulo eſt familiaris ſermonis imitatio. Teſtatur autem Prifcianus l. 3. p. Pſch. 617. verba deprompta eſſe ex oratione pro Vareno (cf. 6, 1, 49,) inter cujus fragmenta referuntur p. Ern. 1040. Tractat hunc noſtri locum Victor. Var. 14, 25.

Id. h. e. tanta ſermonis demiſſio. *notabilius* ut quod inter ſublimia illa declamantibus vulgo quaefita magis etiam emineat.

et in eodem. Credo accipiendum maſculinum i. e. in

eodem homine objurgando. *canis* enim mentio facta, eſt per ſe eſt infra dignitatem orationis, tamen h. l. majorem invidiam facit ei, qui patrem alere nolit. Nam conjungenda haec duo, quod viſum adhuc interpretibus, et ego cenſeo. *Panem dare* pro alere, ſovere, ſuſcipere, et ipſum habet ſpeciem quotidiani ſermonis. cf. 6, 1, 46.

25. *nunc utique* — *laboret* — *faſtidio.* Declamatoribus hiſce faſtidioſis etiam magis anceps i. e. periculoſum ampullis ſuis et ſequipedalibus interponere quotidianae locutionis tenuitatem. Neque enim jocos inferere audebant. cf. 6, 3, 14.

24 magnam partem sermonis absciderit. Cum sint autem verba *propria*, *ficta*, *translata*: propriis dignitatem dat antiquitas. namque et sanctiorem et magis admirabilem faciunt orationem, quibus non quilibet fuerit usus: eoque ornamento acerrimi iudicii P. Virgilius
25 unice est usus. *Olli* enim, et *quianam*, et *mis*, et *pone*, pellucet et aspergunt illam, quae etiam in picturis est gratissima, vetusta-

24. *fuerit*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *fuerat*.

25. *mis*. Turic. Flor. Guelf. Camp. nus. Ambr. 1. Flor. (a sec. manu) *mus*. *pone*. Turic. *poene*. Flor. *poete*, a pr. manu. Guelf. *pene*. *pellucet*. Turic. Flor. Guelf. *et pollicent*. Goth. *pollicet* cum Voss. 2. *et pollicerent* Ambr. 1. *pollucet* Camp. cum edd. ante Ald. Nostrum dicitur esse in Bodl. et Andr. *et aspergunt*. Turic. Flor. *adspargendum*. Uterque a sec. manu *adspargendam* et sic Guelf. Goth. (err. Gesn.) Camp. cum Bodl. Andr. Obr. *gratissima*. Turic. *gavissima*. Guelf. Camp. *gravissima* cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxerit Riegus, audenter sane (nam vulgata antiquitus potest et ipsa sufficere videri); sed recte, ni fallor.

vetustatis. Flor. (a pr. manu) *veritatis*.

25. *quianam*, et *mis*. (cf. 1, 7, 18.) Prius utrum habeat Virgilius, disputant interpretes ad Aen. 10, 6 et 5, 13. Alterum, ut nunc est, nusquam invenitur in ejusdem operibus. Equidem non mirer, si alibi lectum vocabulum hoc Qu. ex memoriae lapsu tribuerit Virgilio. Forcellinus in Lexico uberius tractat hanc vocem quam Gesnerus in Thesauro, qui ne sui quidem Qu. meminit. Est

autem haec a pictura petita similitudo imprimis elegans et quae collata ad verbosam illam picturae et artis statuariae mentionem lib. 12. capite 10. (item ad 8, 5, 26.) ostendat nobis nostrum scriptorem studiosum et fortasse peritum ejusmodi deliciarum. Valde gemina est descriptio vetustatis perficientis picturam apud Drydenum in Epistola ad Knellerum versibus 160 — 66.

tis inimitabilem arti auctoritatem. Sed uten-
 687 dum modo, nec ex ultimis tenebris repe-
 tenda. *Satis* est *vetus*: quid necesse est,
 quaeso, dicere, *Oppido*? quo sunt usi pau-
 lulum tempore nostro superiores: vereor, ut

vetus — *Oppido*. Turic. Guelf. v. quod n. e. q. d. o.
 Camp. v. quod n. e. d. quaeso o. Voss. 2. v. quidem n. e. q.
 d. o. et sic, puto, Goth. in quo aliquid turbat Gesn. v. quaeso
 q. n. e. quaeso d. o. Ambr. 1. cum Jenf. et edd. ante Ald.
 qui omittit alterum *quaeso* cum edd. ante Obr. quo acc.
 Burm. Roll. Nobiscum facit Flor. Vall. Gesn. et, qui est
 post *nec*, omittit, Obr. quo sunt. Turic. qua f. a sec.
 manu quae f. et sic Flor. (a prima quidem hic manu
 quã) Guelf.

ex ultimis tenebris. cf. 8,
 2, 12.

Satis — *Oppido*. Haec ita
 post Burmannum in Epistola
 ad Capper. p. 81. interpre-
 tantur: *Vetus* est adverbium
satis, positum pro *valde*, vel-
 uti a Tibullo 2, 6, 53. ubi
 exempla cumulat Bruklhusius.
 Quid igitur opus est usurpare
oppido, eodem significatu?
 Hanc ego rationem, etsi in
 ea, quae nunc quidem potest
 erui, scriptura sola videtur,
 probare nequaquam possum.
 Nunquam *satis*, si peculiari
 quadam potestate designabat,
 sic simpliciter positurus erat
 Qu. nec debebat aliter velle
 intelligi, quam ut *satis* re-
 ferretur ad *vetus*, cum modo
 vetuisset ex *ultimis tenebris*
 repetere vocabula; itaque de
 ipso *satis* ejusque usu nihil
 plane hic expectandum. Bur-

mannus quidem censet, si de
 τῷ quaeso egisset Qu. opus
 fuisse ut adderet aliud ab usi
 longe remotius verbum idem
 significans. Hoc et ipse sen-
 tio et excidisse puto illud
 ipsum, cum sit bonorum li-
 brorum haec scriptura: S, e.
 v. quaeso: q. n. e. quaeso d.
 Pro altero igitur illo *quaeso*
 inveniendum est, id quod
 me quidem fugit, antiquius
 aliquod verbum. Sic unum
 et hic erit verborum par, ut
 in reliquis. Quanquam ea
 quae in toto hoc loco de ve-
 tustate nominum objicitur,
 exigua et ipsa, sanitatis spe-
 cies longe abest ut nitatur li-
 brorum veterum auctoritate.
 Melius disputantur haec in
 notis criticis. De *oppido* et
satis prava omnia ex vulgatis
 citat et acquiescit Vulpinus ad
 Catullum p. 171. nisi quod
 non f. pro nos f.

jam nos ferat quisquam: certe *Antigerio*,
 cuius eadem significatio est, nemo, nisi am-
 26 bitiosus, utetur. *Aerumnas* quid opus est?
 tanquam parum sit, si dicatur *labor*. Horri-
 dum, *reor*: tolerabile, *autumo*: tragicum,
prolem ducendam: *universam ejus profapiam*,
 insulsum. Quid multa? totus prope mutatus

nos. Camp. non cum Basil. et posterioribus ante Gesn.
 Nostrium et Flor. Ambr. 1. Turic. Guelf.

certe *Antigerio*. Turic. Tarv. c. *antegerio*. Flor. certe
 ante *genio*, a sec. manu *certante genio*. Guelf. *certante gerio*.
 Camp. *certante ingenio*.

26. *opus est*. Turic. inserit literam *q*.

tanquam — *Horridum*. Turic. Flor. (hic a pr. manu
 qui pro *quod*) *t. parvus fit dicatur quod orridum*, ut et Guelf.
 quanquam cum *h, t. parvus fit si d. quod h. cum Goth.* Ex
 nostro nihil mutat Ambr. 1. praeter *labor* omissum. Hoc
 quidem a Basil. inseritur primo, sine ullo tamen auctore.

ducendam. Turic. Flor. Ambr. 1. *dicendi*. Illorum
 uterque a sec. manu *dicendam* et sic Guelf. Camp. cum edd.
 ante Basil. qui *dicendo*, mox nobiscum. *universam ejus*,
 Flor. *universus e*. Ambr. 1. *versum ei*. Obr. pro *ducendam* —
insulsum. haec habet: *sed eruam universam ejus p. i.* qua qui-
 dem vel auctoritate vel sententia, prorsus ignoro. In omni-
 bus hisce multae remanent fordes. Quis nobis ostendet, unde
 pendeat *aerumnas* accusativus? Nisi forte *dicere* subaudis.
 Sed hoc diremtum inde, quia insertum *utetur*. Et ubi est
 diligentia et nitor orationis Quintiliancae, cum post *usi* statim
 ingeritur *utetur*? In quo verbo et hoc indignum nostro di-
 cendi artifice, quod cogimur *antigerio* fructuere cum *utetur* et
 accipere ablativum. Nam ad nos non quidem male intelli-
 gitur *dicentes* ex proximo *dicere*. Possit igitur succurrere
 loco, qui idoneum vocabulum substituerit *utetur*. Ii
 maxime alieni, qui ferunt *non*, cum praecedat *ut*, quod de-
 bebatur esse *ne* in hac ratione. Sententia tota nonnisi trans
 nebulam cernitur, adjuvantibus iis, quas recentiores tenta-
 runt, interpolationibus. Rectene tot vocabula proscribat
 Qu., jam non attinet quaerere, estque lector ablegandus
 ad Vossium Institt. Oratt. 4; 1, 7. p. 16. et imprimis ad
 Cic. de Orat. 3, 38. ubi haec ipsa fere omnia defenduntur,

est sermo. Quaedam tamen adhuc vetera ve-
 27
 tustate ipsa gratius nitent, quaedam etiam
 necessario interim sumuntur, *nuncupare*, et
 688 *fari*: multa alia etiam audentius inseri pos-
 sunt; sed ita demum, si non appareat affecta-
 tio: in quam mirifice Virgilius,

cujus quomodo aut immemor esse, aut auctoritatem defu-
 gere potuerit noster, mirum sane videri debet. An forte
 quod Crassi tempore tolerabatur, Quintilianī exolverisse
 plane dicemus? Vide et 1, 6, 40.

27. *etiam nec.* Turic. Flor. Camp. *esse n.* cum Goth. 2.
 Jenf. et edd. ante Ald. exc. Tarv. *sumuntur, nuncu-
 pare.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *f. enuncupare* cum
 Goth. 1. 2. Bodl. et edd. ante Ald. exc. Camp. qui nostrum,
 quod Leid. intulit, cum *emancipare* priores, Regio suadente.
 Ad *enunc.* rediit Obr. Hoc improbat recte Burn. testem ad-
 hibens Cic. l. modo c. et ostendens non potuisse desiderari
 haec verba in testamentis et in votis iis, quae voce non
 scripto fuerint concepta. Idem in altero verbo accedit Obr.
 contra libros scribenti *effari*, cuius sit usus in auguriis, ut
 pateat e Cic. ad Att. 13, 42. Serv. ad Aen. 3, 463. 6, 197.
 Addit Gesnerus Cic. De Legg. 2, 3. vide et Lexica. Sed
 non debebat ferri, quod per ἀσύνδετον subjiciuntur ista ver-
 borum exempla. Suspicio natum *enuncupare ex et nuncu-
 pare*, quod male fuerit scriptum pro *ut n.* Mox in *fari* facile
 post *et* excidebat *ef.* *fari: multa.* Sic Turic. Flor.
 Guelf. cum Goth. 1. 2. Voss. 2. aliique et editi. Reliqui in-
 serunt *et.* *audentius.* Sic Badius in priore ed. e
 conjectura. Reliqui *audientibus*, cui fulciendo Ald. addidit
grata, quod est in omnibus post eum, neque tamen in ullo
 vetere neque scripto neque excuso. *quam.* Turic.
qua et sic Ald. eoque posteriores ante Obr.

Virgilius. Turic. huic nomini subjicit *et* (sed a sec.
 manu) et sic Camp. Goth. cum edd. ante Leid. (quae ejus
 loco est) exc. Aldo.

27. *sumuntur, nuncupare.* Tacito, et ejusdem originis
 cf. not. crit. nomina *audentior, audentia*
etiam audentius. Adver- usurpata nostro, Tacito, Pli-
 bium *audenter* satis frequens nio minori.

- 28 *Corinthiorum amator iste verborum,
Thucydides Britannus, Atticae febres,
Tau Gallicum, min, al, spinae male illifit.
Ita omnia ista verba miscuit fratri.*

28. *Corinthiorum.* Sic Codd. mei omnes et Burmanni, qui debet et Bodl. ponere et Vall. accedunt Florent. et Ambr. 1. Eldikius in Suspicionibus conjicit *Homericorum* pro *Corinthiorum* p. 45. Frustra ille. *amator.* Flor. *amor.* *verborum, Thucyd.* Sic libri mei omnes ante Ald. qui cum reliquis edd. praeter Obr. interponit versum hunc: „Iste iste rhetor namque quatinus totus.“ Hunc e quo cujusque auctoritatis Codice Virgiliano protraxerit Pithoens, ne apud Burmannum quidem in Anthol. proditum invenio. *Tau.* Goth. 2. *tam.* *min, al.* Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Camp. cum Goth. 1. 2. Kapp. *ehim et.* Nostrum ab Obr. inde obtinet. *spinae.* Ambr. 1. *spinet.* *illifit.* Direntim *illi fit* Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Goth. 2. Quod et Alm. hujus rationis testem profert Burm., recedit omnis ejus scriptura, ab ipso quidem posita, a Turicensis. Sic enim: *Tau Gallicum et spinae illi fit.* (cf. §. 22. 36.) Posui hic equidem MSS. solorum scripturas, quo magis mihi caverem ab editorum levibus commentis.

28. *Corinthiorum — fratri.* Hujus integri epigrammatis ut sententia facile percipitur, ipsamque acumen prorsus admirabile apparet, ita singularum partium rationem reddere nemo adhuc potuit. Conjicitur dictum in C. Anniuni (sive, ut vult Casaub. ad Suet. Aug. c. 36. Annaeum; ibi enim ejusdem mentio ab Augusto facta tanquam cacozei) Cimbrum, qui, orationis reconditae, verbisque insolentioribus refertae studiosus, simul invidiam sustinebat intercenti veneno fra-

tris. Hoc ipsum testatur Cicero loco, quem mox designat noster, Philipp. 11, 6. ubi ingeniosus est Insus in *Germano*, nomine et nationis et consanguinitatis. cf. similem apud Vellej. 2, 67, 4. ibique Rulnk. (Sedulo disjungendus est *Annius a Tullio* Cimbro Caesaris interfectore, quem errorem ne summus quidem Hemsterhusius cavet ad Luciani Jud. vocal.) Hunc ipsum igitur, ut discimus Quintiliano indice, sale perficit Virgilius, alias cliens Pollionis, Antoniani, qualis

Cimber hic fuit, a quo fratrem necatum hoc 29

et Cimber fuit. Lepidissime autem colluvies illa et *κακῶν* verborum, in Cimbro rhetore notata, transfertur hic ad venenum, quod idem fratri bibendum dederat, nec facile acrius *ἀπροσδόκητον* potest concipi, quam quod dicitur fratri miscuisse *ista omnia — verba*. Ut hic positum est epigramma, levi et prope nulla varietate legitur in omnibus MSS. nec debet in tanta horum constantia ratio haberi numerosissimarum correctionum, quas certatim tentarunt VV. DD. velut Pithoeus, Jos. Scaliger, Salmasius, Turnebus, Sam. Petitus, Toupius, nimium sibi licere rati in poematio deposito quasi et relicto. Januam quidem huic mutandi intemperantiae aperuit Aufonius poeta, qui in lusu illo, quem inscripsit Grammaticonastiga, ea habet, quae ex hoc carmine desumpta esse, dubitare plane non possumus. Ejus haec sunt verba: „Dic quid „significant catalecta Maro- „nis? in his AL. Celtarum „posuit, sequitur non luci- „dus TAU, Et quod Ger- „mano mistum male letife- „rum MIN.“ Hinc illata sunt portenta illa MIN et AL, quorum quidem in MSS. nulum vestigium, nam TAU expressum in iisdem legitur. Cum autem hoc ipsum TAU vix sinat Aufonium disjun-

gere a nostro epigrammate, majus tamen argumentum agnosco in illis: „Germano „mistum — letiferum.“ Illud memoriae lapsu accidisse suspicor, quod Pius citat versus Aufonii hunc: „Scire „velim catalecta legens, quid „significet TAU.“ Neque enim iterum factam ab Aufonio hujus epigrammatis mentionem reperio. Confecta igitur res est, ante oculos habuisse Aufonium hoc ipsum, quod tractamus, carmen, unde oritur summa ejus in constituenda scriptura auctoritas. Sed ea ipsa Aufonii ratio non una premitur difficultate. „Al celticum“ memorat, nos habemus „Tau gallicum;“ subjectum priori *Al* dicit Aufonius *Tau*; nos ubi in prioribus ponamus *Al* locum reperimus nullum; *Min* quoque ultimam ut sedem occupet, nullis emendandi machinis contingit. At dicat aliquis, Aufonium, memoriter referentem, potuisse turbare ista; qua solutione, quamvis invitum, acquiescimus. *Corinthia* (nam aliquando ordianda est interpretatio, quae nunquam non erit inchoata) *verba* dicta ego censeo, cum Baptista Pio (vid. Lamp. Crit. Grut. P. 1. pag. 455.) ad similitudinem aeris Corinthii, quod in urbis incendio confluisse, nota erat fabula. vid. Flor. 2, 16 extr. (item

Ciceronis dicto notatum est, *Germanum Cim-* 689

cf. nostr. 8; 2, 8.) Neque hinc me abducit Hufchkius in *Analectis* p. 89. accipiens *Corinthiam* orationem, referatam soloeicis, quales commiserint Corinthiae mulieres, a Sophrone mimographo notatae. *Thucydides Britannus* rectissime illustratur a Gesnero, ut Cimber aut fuerit cum Caesare in Britannia, gente tum omnino barbara, aut de illa expeditione aliquid literis mandarit; eademque proinde forma *Thucydides Britannus* dictus sit, qua Trebatio suo ridiculam *ICti Britannici*, vel *Samarobrievienfis* personam Cicero imponat *Fam.* 7, 11. *Thucydidos* sic cum contemptu appellat *Cic. Orat.* c. 9. Hic igitur voluit esse pressus, acer, *Thucydidis* instar; sed meram barbariem locutus est. Similiter in alia ratione *Sallustius* ille personatus *Ciceronem* dixit *Romulum Arpinatem* (9, 3, 89.), et ipse *Tullius* *Pisonem Epicurum ex hara productum*, ubi praeclaro nomini subjicitur appositum ignominiosum. *Febris*, frigidum nervisque carens dicendi genus designat, quod simul *Atticum* velit videri. Hoc, etsi per se satis apparet, tamen aliorum geminis locutionibus declarare parum datur, nisi quod apud *Hesychium* *ἡπιάλοι* dicuntur οἱ ψυχροί, et *Phrynichus* apud

Athenaeum (p. 44. D.) *Lamprum musicum* increpat *Μουσῶν σπλετος, ἀηδῶων ἡπιάλον*, quem locum tractat *Lessingius* noster ille magnus (in *vita Sophocli* p. 44 seqq.). *Pluralis* tamen, quo numero hic effertur ista appellatio, nemini placeat, unde *VV. DD.* devenerunt ad eam rationem, ut scriberent *Atticae febris*, vel *ἀττικῆ febris*, quorum alterum ingeniosum sane, exemplo caret. *Tau gallicum* difficilius jam et impeditius, quam ut certi quid statuamus. Et quidem quod litera crucis figuram habet, (cf. *Lucianum* in *Jud. Vocal. extr.* p. *Bip.* 70. ibique notas) suadet maledictum interpretari haec, quasi *furciferum* dicat. *Gallicum* qua vi adjiciatur, longe minus apparet, quam in *Thucydide Britanno*. Nam quod *Pius* ait *Gallos* ad similitudinem literae *tau* cruces furcasve fabricasse, probationem dicti desidero. Firmant autem se invicem geographica haec (ut appellare lubet) epitheta, *Corinthia*, *Britannus*, *Attice*, *Gallicum*, quo minus eorum aliquod convelli et ab intemperantiore *Critica* obrui patiaris. *Gallicum* interim et ipsum ad barbariem exprobrandam traxerim; cujus significatio talis aptissima erat in homine *Caesariano*, qui, ut supra est

ber occidit. Nec minus noto Sallustius epigrammate incessitur,

*Et verba antiqui multum furate Catonis,
Crispe, Jugurthinae conditor historiae.*

dictum, potuit Gallias adiisse et qui nomine ipso *Cimbri* aliquid Gallicani indicabat. (cf. nos ad 6, 5, 58.) Quod tamen ad *tau* attinet, crucis similitudinem omitemus, si cum Scaligero ejus rationem accommodarimus ad illa *min* et *al*, quae corrupta putabat is ex *minio* et *allio*. Ingeniose quidem, sed auctoritate subnixus nulla, declamationem aliquam fingit summus literator, ubi qui allium debuerit miscere, *minium*, venenum ipsum, quoniam ex plumbo fit, intriverit, itemque alteram, in qua Themistocles proponatur, sanguine taurino ebibendo vitam finiens. (cf. Plut. in Themist. extr.) In his igitur scholasticis Cimbrum mutila et ad morem Ennianorum *gau* et *cael* contrita vocabula affectasse sumit, quae cum et ipsa respiciant veneficium, aptissima fuerint ad impetendum fratricidam. Remanent *spinae* (quas Scaliger tollit sane versum effluens huncce: *Tau Gallicum min ipsum* (pro Graeco $\tau\psi\omega\nu$) *et al ei illifit*) probabili interpretationi repugnantes omni. Si quis dativum singularis accipiat et *spinam* dorsi, cui illiferit haecce C. Annus,

quis, quaeso, unquam per illam partem aditum quaesivit veneno, nisi forte clystere perlui voluit frater Annii? Si inest maledictum huic quoque voci, plurali numero positae, quo tricae et asperitas orationis imputentur, novum hunc et repente oblatum usum loquendi agnoscere cogimur. Hanc quidem rationem alteri tamen praeferam et structuram iniri velim eam, qua soli ponantur nominativi, singula convicia continentes ii, quibus describatur ille rhetor nequam; deinde huic homini, ita notato, inclametur: *male illi fit, ita* (i. e. quia) — *miscuit*. Quanquam enim displicet is Scazontis rhythmus, quo non monosyllabum modo ponitur in fine (*fit*), nam hoc frequens quidem in voce *est*, sed penultima etiam fit ea syllaba, quae accentu careat (*illi*), cujus ego nullum exemplum recorder in hoc metro; tamen sententiae acumen praevalet, ut hunc naevum vel ignorasse, vel non curasse poetam existimem. In extremo Virgilii versu melius fortasse legeris *iste* pro *ista*.

29. *Et verba.* Hic quidem Francius probandus videtur Oreponens pro *Et*. Nisi forte

30 Odiosa cura. nam et cuilibet facilis, et hoc pessima, quod rei studiosus non verba rebus aptabit, sed res extrinsecus arcesset, quibus haec verba convenient. Fingere, ut primo libro dixi, Graecis magis concessum est, qui sonis etiam quibusdam et affectibus non dubitaverunt nomina aptare: non alia libertate, quam qua illi primi homines rebus appellationes dederunt. Nostri autem, in jungendo aut in derivando paulum aliquid ausi, vix in hoc satis recipiuntur. Nam memini juvenis

30. *et cuil.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Goth. Voss. 2. Alm. Bip. Reliqui *est c.* Probavit tamen Gesnerus. *pessima.* Turic. Flor. (a sec. manu uterque) Guelf. Camp. *pessimum* cum Voss. 2. et edd. ante Ald.

arcesset. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque), ad cujus exemplum e conjectura scripsi *aptabit*. Reliqui *aptavit, arcessit.* *qua.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *qua* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Inseruit Regius.

31. *aut in deriv.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Jenf. (tæ. Gesn.) et edd. ante Basil. Reliqui omittunt *in.* cf. 6, 5, 32.

ex medio epigrammate partem excerpfit Fabius. „In „disticho multum adverbium „significat *abuunde, copiose.*“ Badius.

30. *Odiosa.* cf. 1, 6, 19. *rei.* Verissime Gesnerus conjicit *ejus.*

primo libro. 1, 5, 70 seq. *non alia — quam qua.* cf. 5, 12, 17.

31. *in derivando.* Sic usurpatum *derivandi* verbum habes et 1, 6, 53. aliter quidem 3, 7, 25. Suspicio au-

tem proxima sic a Qu. scripta: „Nostri *aut* jungendo aut derivando.“

memini juvenis. Haeret Rollinus in locutione paulo audaciore pro eo quod erat dicendum: *mem. me juvene,* nec sufficiunt molliendae huic rationi exempla a Burmanno posita, *audiebam puer,* vel *juvenis audivi.* Sed verissime monet Buttmannus in ipso praeteriti usu (*memini*) cui plerumque adjungitur infinitivi praesens, inesse ali-

admodum inter Pomponium ac Senecam etiam praefationibus esse tractatum, an *gradus eliminat*, in Tragoedia, dici oportuisset.

ac Senecam. Sic Turic. Flor. Reliqui et S.

eliminat, in Trag. Turic. Flor. Guelf. *eliminatum tr.* A Gryphio demum inde post *elim.* inferunt apud Accium. Codd. haec omittunt, velut Goth. Voss. 2. Bodl. Alm.

quod semen hujus structurae. Memini enim esse fere: mente concepi. Et adest usus similis Platonis Charm. p. 156. a. μέμνημαι — παῖς ὦν Κριτίᾳ τῶδε ζυγόντα σε. ubi vid. Heindorf. p. 64. Ipsum suum Ciceronem imitatus videri potest noster, cujus locum monstravit mihi meus Heindorfius de Senect. c. 9. „Memellum — memini puer — „bonis esse viribus.“

Pomponium. Hic procul dubio est L. Pomponius Secundus vir civilis et poeta tragicus, quare Plinius H. N. 7, 19. appellat eum poetam Consulare. Quando autem consulatum gesserit, difficilius dictu. Nam quod Tac. Annal. 2, 41. hunc accipiunt, error est, cum a Dione et in Fastis referatur L. Pomponius Flaccus. Qui autem Dioni est Consul A. U. C. 794. lib. 59. extr. (identidem Caligulae pedes exosculans) potuit esse nostri frater Quintus, qualem exhibet Almel. in fastis, quo quidem auctore nescio. Poetam tragicum celebrem testantur noster 10,

1, 98. Plin. Epist. 7, 17. Tac. Annal. 12, 23. Dial. de Orr. c. 15. Quibus hoc praefationibus quaesitum fuerit, scriptis et in fronte cujusdam tragoediae positis an in sermone communi habitis (velut est 2, 21, 20.), non ego dixerim; etiam tamen addi videtur, ne quis credat hoc, quod juvenis Qu. audierit, familiari modo sermone agitatam. Senecam hic rhetorem, quocum disputaverit Pomponius, minus agnoscendum censeo, quam tragoediarum scriptorem, nisi forte idem est. Grammaticum autem quis veterum appellavit Pomponium, adhuc quaero et gratis sumtum ab interpretibus credo.

gradus eliminat. Ipsum hoc eliminandi verbum ex Pomponio profert Nonius Marcellus c. 1. §. 179. Sed est ille haud dubie L. Pomponius Bononiensis, Atellanarum scriptor, circa Mariana tempora nobilis, cujus ex plurimis fabulis fragmenta ponit Nonius. De verbo ipso, quo inter priscos non unus

At veteres ne *expectorat* quidem timuerunt.

32 Et sane ejusdem notae est, *exanimat*. At in 690
tractu et declinatione talia sunt, qualia apud
Ciceronem *beatitas* et *beatitudo*: quae dura
quidem sentit esse, verumtamen usu putat
posse molliri. Nec a verbis modo, sed a no-
minibus quoque, derivata sunt quaedam, ut
a Cicerone *Sullaturit*, et ab Asinio *Fimbria-*
33 *tum* et *Figulatum*. Multa ex Graeco formata

notae. Turic. Flor. Guelf. Jenf. (tac. Gesn.) *nocte*.

exanimat. Turic. Flor. Guelf. *examinata*. Bodl. *exani-*
mata. Camp. *examinat* cum edd. ante Gryph. exc. Tarv.

32. *tractu*. Guelf. Camp. *tractatu* cum Vall. Ald.
tracta Jenf. Loc. Rusc. *a verbis*. Turic. Flor. Guelf.
omittunt *a*. *Sullaturit*, et ab *Asinio*. Turic. Flor.

(nisi quod hic *senio*) Guelf. *sullatur ita finio*. Camp. *syl-*
labatum ita ab Asinio. Goth. Voss. 2. *syllatum ita Asinio*.
Jenf. *sullatum et Asinio* cum edd. ante Ald. exc. Tarv. qui
sullatum ita ab Asinio. Mox Ald. *subuculatum ita ab Af-*
quod repetierunt aliquot editi. Miror hisce conjecturarum
fordibus quidquam tributum a Burm. et Gesnero. Receptam
nostram ipsam esse in vet. apparet, quae ut melius procedat,
malim legi: ut *Ciceroni Sullaturit, Asinio*.

Fimbriatum et Figulatum. Sic Turic. Flor. Camp. cum
Alm. Bodl. Andr. Vall. (a sec. manu) Bad. sec. Basil. *fim-*
briatum fibulatum Guelf. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante
Stoer. nisi quod inserunt *et*, Jenf. autem *fiulatum*. Reliqui
Fimbriaturit et Figulaturit.

delectatur, ut et protinus
subjectis, videnda Lexica.
Gradus hic esse *gressus* facile
sumitur.

32. *At in tractu*. Prae-
stare censeo si scribatur *Et*,
quamvis geminato ejusdem
conjunctionis usu. *tractum*
mouente Gesnero *tractatio-*
nem dicit Cic. Partit. c. 5.

dura qu. sentit esse. cf. 1,
5, 72.

Sullaturit. cf. 8, 6, 32.
Ciceronis locus est ad Attic.
9, 10.

Fimbriatum et Figulatum.
Posterius plane censeo usur-
patum ab Asinio Pollione in
causa Urbiniana (7, 2, 26.)

nova, ac plurima a Sergio Flavio, quorum dura quaedam admodum videntur, ut *ens*, et *essentia*: quae cur tantopere aspernemur,

33. *Flavio, quorum d.* Turic. Flor. *fravio q. d.* sed a sec. ille manu *fravio quoque d.* Guelf. *fravio dura quoque.* Camp. *Fl. quoque d.* Jenf. *Flavioque d.* cum edd. ante Basil. nisi quod Tarv. Ald. Bad. inserunt *quorum.*

quaedam admodum. Turic. Flor. Guelf. Camp. *quem-admodum* cum edd. ante Ald. ut *ens.* Turic. Flor. (sed hic *que* enclitice) ut *quae e.* a sec. manu *utraque e.* et sic Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. nisi quod Tarv. ut enim. Goth. *utquens.* Voss. 2. ut *quem et.* Vall. *utique ens.*

essentia. Turic. a sec. manu *entia* et sic edd. ante Ald. exc. Camp. Tarv. Totus hic sensus nec ad MSS. accommodare, nec latine fatis elatus videtur. Illud *quae* ante *cur*, per quod inducitur sententia proximae repugnans, valde displicet. Quod est in Vall. *utique*, expuncto eodem, de quo dixi, *quae*, fortasse molliorem reddat structuram; modo docueris *utique* sic usurpari, ut praeter asseverationem in sit aliqua oppositio, valens tamen. Tum colo incidemus post *videntur.*

ubi dixerit *Sospitrum* illum servum repente nobis esse *Figulatum* i. e. Clusinium Figulum factum. *Fimbriatum* quem, quave occasione, appellarit, nullam conjiciendi ansam video. Notissimus est C. Flavius Fimbria, Cinnae fatelles, de quo ab auctoribus prodita exhibet Freinsheimius in Liviani operis lib. 32 et seq. In utroque autem vocabulo accusativus casus quare sit positus, minus apparet, cum tamen neutrum genus accipere etiam sit alienius. An forte accipiemus impersonale verbum tempore praeterito, ut ali-

quid fuerit a quibusdam *Fimbriatum* et *Figulatum*?

33. a *Sergio Flavio.* Probe excussis omnibus qui ad auctorem harum vocum, *ens* et *essentia*, spectant locis, jam persuasum habeo, in nostro quoque legendum esse: *Verginio Flavo.* cf. 7, 4, 40 not. crit. Facilis erat lapsus, ut librarii a *Verginio* per compendia scripto devenirent ad *Sergio.* *Ac*, quod est ante *plurima*, epexegeticum est, pro *et quidem.* cf. Drakenb. ad Liv. 38, 39, 5.

quaedam admodum. vid. not. crit. De re ipsa cf. 2, 14, 2.

nihil video, nisi quod iniqui iudices ad-
 69
 sus nos sumus, ideoque paupertate sermonis
 34 laboramus. Quaedam tamen perdurant. Nam
 et, quae vetera nunc sunt; fuerunt olim
 nova, et quaedam in usu perquam recentia,
 ut Messala primus *reatum*, *munerarium* Au-
 gustus primus, dixerunt. *Piraticam* quo-
 que, ut *musicam fabricam*, dici adhuc dubi-

iudices. Flor. (a pr. manu) *viderit.*

34. *recentia.* Guelf. Camp. *recenti* cum Goth. Voff. 2.
 Ex Alm. affertur *recenti aut*, origo erroris. *munera-*
rium. Turic. Flor. *numeralium* cum Alm. *numerabilium*
 Guelf. *numerarium* Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. posteriori-
 bus ante Ald. *dixerunt. Piraticam.* Inserunt Tu-
 ric. Flor. Guelf. Camp. *reatum nemo ante Messalam*, *mune-*
rarium (suam quisque scripturam) *nemo ante Augustum*
dixerat cum Alm. Voff. 2. et edd. ante Gryph. quae, tan-
 quam glossam, jam Regius proscrispsit et margini assignavit.
 Gesnerus nostra *ut Mess.* — *dixerunt* aliena potius censet.
 Legitur quidem pro *dixerunt* in Flor. (a pr. manu) *dixit*,
 in Camp. *dixerit*, in Goth. (err. Gesn.) Voff. 2. pro *prim.*
dix. haec *primo dixit*, unde facilius efficias marginalem
 glossam *ut Mess.* — *dixerit.* Sed bonorum librorum ratio
 plane digna est Quintiliano *reatum*, *munerarium* per chi-
 alimum, *dixerunt* plurali numero post *Augustus primus*, ut
 nulla hic de ipsius manu sit dubitatio. Parenthesis illa ex-
 colitur saepe et nitescit Campani (sed solius) transpositione:
tamen nemo ante Messalam reatum, munerarium nemo
ante Augustum dixerat. Verum hoc non sufficit ad perfe-
 rendam eam. *music. fabricam.* Copula *et* a Jenfio
 demum inseritur et posterioribus, scripto quidem nullo.

34. *Nam et, quae vetera*
nunc. cf. 8, 2, 4. 5.

Piraticam. Succurrit hoc
 a Quintiliano, diligente Ci-
 ceronis lectore, proditum
απίσαι Marlandi et Wolfii,
 qui filo censorio confodiunt
 eam orationem, Ciceronis

vulgo habitam, in qua legi-
 tur haec ipsa vox, *Post redi-*
tum in Sen. c. 5. Trogius Pom-
 pejus in Augusti tempora ca-
 dens quod usus fuerit voca-
 bulo (Justin. 8, 3.) non est
 cur miremur. Noster et ipse
 securus usurpavit 3, 8, 44.

tabant mei praeceptores. *Favorem*, et *urbanum*, Cicero nova credit. Nam et in epistola ad Brutum, *Eum*, inquit, *amorem*, et *eum* (ut hoc verbo utar) *favorem in consilium advocabo*. Et ad Appium Pulchrum, *Te*³⁵ *hominem, non solum sapientem, verum etiam*
 692 *(ut nunc loquimur) urbanum*. Idem putat à Terentio primum dictum esse *obsequium*. Caecilius a Sifenna, *Albenti coelo*. *Cervi-*

35. *loquimur*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voff. 2. Basil. Obr. et libris Ciceronianis. Reliqui *loquuntur*. *putat a Terentio*. Turic. *putant erentio*. a sec. manu *putant a Terentio* et sic Camp. cum edd. ante Bad. Mox Camp. *primo* fortasse melius. Flor. *putant terentio*. sec. manus *inferit et*. *Caecilius*. Turic. *cincilius*. Mire, neque enim *Quintilius* congruat.

a *Sifenna*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Voff. 2. Goth. Reliqui *ad Sifennam*. Nostrum probavit jam Schneiderus in Epistola ad Langerum p. 41.

Cicero — *credit*. Malim *credidit*. „Alterius“ [urbani] „exemplum affert ex epistola ad Brutum, quae „non extat“ (cf. §. 6.) „alterius“ [favoris] „ex epistola 8. ad Appium Pulchrum, quae habetur l. 3. ad Famil. „Addo ego Quintiliano ex Cicerone pro Sextio num. 115. „locum insignem, unde constet quoque *favorem* tum „vocabulum novum fuisse. „Qui rumore et, ut ipsi loquuntur, *favore populi tenetur et ducitur*. Alias illa „voce usus tantummodo semel Cic. Orat. pro Roscio „Com. 29. *Quam enim rem —*

„et quem *favorem* secum in „scenam detulit Panurgus.“ Vavassor de vi et usu quorund: verb. citante Burmanno, qui recte monet, postremo loco proprie dictum, quoniam vox scenae fuerit.

35. a *Terentio*. vid. Laelius Cic. c. 24. De vocabulo ipso consule Lexica.

Caecilius a Sifenna. Observavit hoc procul dubio Caecilius rhetor (cf. 5, 1, 16.) in historiarum scriptore Sifenna (1; 5, 13.)] Mox ab ipso Caesare hoc usurpatum docent Lexica, quae et sequente exemplo consulenda. Forcellinus *albescente, coelo*

cem videtur Hortensius primus dixisse. nam veteres pluraliter appellant. Audendum itaque. Neque enim accedo Celfo, qui ab oratore verba fingi vetat. Nam, cum sint eorum alia (ut dicit Cicero) *nativa*, id est, quae significata sunt primo sensu: alia re-
36perta, quae ex his facta sunt: ut jam nobis ponere alia, quam quae illi rudes homines

appellant. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. exc. Camp. Tarv. Reliqui *appel- labant.*

36. *alia (ut dicit Cic.) nat.* Turic. Flor. *alii audicit Ciceronia n.* (na quidem a Flor. abest) a sec. manu pro *audicit* iidem *avidi.* Obr. a. *judicio Ciceronis n.* male.

significata sunt — facta sunt: ut jam. Turic. Flor. Guelf. Camp. *omittunt sunt — facta cum Goth. Alm. Voss. 2.* Nostra inserit primus Jenf.; unde, velim discere, nam primo non est apud Ciceronem. *alia, quam quae.* Turic. Guelf. Camp. *aliqua quod cum Goth. Voss. 2.* (Alm. *aliq quam quae.* cf. §. 28. 41.) Mox Jenf. *aliqua quae* (et sic Flor. qui a pr. manu *aliqua quam*) cum edd. ante Gryph. nisi quod quaedam *aliquam.*

designat in Pandectis 28, 2, 25, ut appareat etiam communis esse factum sermonis, unde exierunt Itatorum *alba* et Gallorum *aube.* *Albente* autem vel contra libros scribendum.

Hortensius primus. cf. Varron. de L. L. p. Bip. 107. 180.

36. *dicit Cicero.* Partitt. c. 5. *primo sensu significan- tur* (sic enim intellectum existimo a Fabio, sive de suo addidit primo sive apud ipsum Ciceronem legit, ut esset pro-

nomen pertinens ad *sensum*, non adverbium ad *significata*, qualis est Gesneri interpreta- tio) ea, quae accipiunt illud nomen, quod primus quo percipiuntur sensus suadet. „quae indicata et suppedi- „tata sunt per sensum sc. re- „rum, de quibus proprie di- „cuntur, facta ex sensu.“ Ernestus ad loc. Cic.

ut jam. Haec duo junctim esse pro *quamvis* erudite ob- servat post alios Burmannus. cf. Drakenb. ad Liv. 38, 46, 3.

primique fecerunt, fas non sit; at *derivare, flectere, conjungere*, quod natis postea concessum est, quando desit licere? Et, si quid ⁶⁹³ periculosius finxisse videbimur, quibusdam remediis praemuniendum est, *Ut ita dicam; Si licet dicere; Quodam modo; Permittite mihi sic uti.* Quod idem etiam in iis, quae licentius translata erunt, proderit, quae non tuto dici possunt. In quo non falli iudicium nostrum, sollicitudine ipsa manifestum erit. Qua de re Graecum illud elegantissimum est, quo praecipitur, *προεπιπλήσσειν τῇ ὑπερβολῇ.* *Translata* probari, nisi in contextu sermonis, ³⁸

37. *Quod idem.* Turic. Camp. *quidem.* Guelf. *quidam.* Goth. (tac. Gesn.) *quaedam* cum Voss. 2. *quae non -- possunt.* Turic. Flor. Guelf. *q. n. t. d. potest.* Fateor hanc appendiculam valde mihi sordere. Quapropter adiuvante isto *potest* et ex *quae non* effecto *quoniam* sic jungam sequentis sententiae, quae et ipsa seorsum posita displicet: *quoniam tuto dici potest, in quo — manifestum erit.* Etiam modo pro *proderit* Guelf. Camp. *proderunt* cum Goth. prava pluralis continuatione. *Graec. illud.* Sic (modo recte inflexerim) Ambr. 1. *G. erit* Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui *G. erit illud.* *eleg. est, quo.* Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. *eleg. esse q.* Flor. Reliqui omittunt *est.* *praecipitur, προεπ.* Sic Turic. (a pr. manu) Florent. cum Goth. Bip. Reliqui inserunt *ita*, quaedam *illa.* A sec. Turic. manu *π* graeci verbi mutatur in illud ipsum *ita.*

37. *periculosius.* cf. 8, 2, 20.

licentius translata. Ablegant ad Cic. de Or. 3, 41. Longin. 32, 3. ibique Tullium p. 173.

quae non — possunt. vid. not. crit.

Tom. III.

προεπιπλήσσειν. Vid. Aristot. Rhet. 3, 7, 9. quem locum ita legendum censeo: Ἄκος δ' ἐπὶ πάσῃ ὑπερβολῇ τὸ στυλλόμενον (hoc apparet quare *Graecum* modo appellarit noster, nullo subjecto auctore) δεῖν αὐτὸν αὐτῷ προ-

non possunt. Itaque de singulis verbis satis dictum, quae, ut alio loco ostendi, per se nullam virtutem habent. Sed ne inornata sunt quidem, nisi cum sunt infra rei, de qua loquendum est, dignitatem: excepto, si ob-
 39 scena nudis nominibus enuncientur. Quod viderint, qui non putant esse vitanda, quia nec sit vox ulla natura turpis, et, si qua est rei deformitas, alia quoque appellatione quacun- que ad intellectum eundem nihilominus

38. loco. Turic. (a pr. manu) Flor. omittit cum Alm. *inornata sunt.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. inserunt *quae* cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Ald. Abesse a quibusdam exemplaribus testatur Regius. Turic. Flor. Guelf. Camp. etiam *inordinata* cum Alni.

πικλήττειν (apud Buhlium ipsum adhuc vitiose legitur προσεπικλ.). Praepositionem recte in Qu. tuentur vetustissimi quique MSS. quorum Florentinus satis emendate profert Graeca haec. Illud magis anceps, an debuerit scribi pro ττ. Cf. Vaterus V. C. ad loc. Arist. p. 156.

38. alio loco. 1, 5, 3.

Sed ne inornata. Ut virtutem singulis verbis non concefferat, ita vicissim deforme quidquam iis inesse negat, ut *ne* — *quidem* valeat etiam, nihil amplius. Vitiositatis enim significatus est *inornato*. cf. §. 15. 58.

39. *quia nec fit* — *et perueniat.* Est haec ratio Stoicorum aliorumque philosopho-

rum, quibus omnino iniquiorem cognovimus nostrum, sive eos infectando demeretur Domitianum suum (cf. 1 Pro. 15.) sive, id quod magis consentaneum, indignatur Graeculorum sui temporis impudentem et stultam loquentiam. Inde est etiam quod mox *Romanum* appellat *pudorem*, seque talibus (hominibus, masculinum enim accipiendum) *respondisse* i. e. in ordinem eos redegisse, testatur, *nec* autem atque *et* se invicem respiciunt. Decretum illud *vox nulla turpis natura*, est Brysonis apud Aristot. Rhet. 3, 2, 13. *Perveniat* ut legamus non est necesse. Intelligitur bene *vox ipsa*.

perveniat. Ego Romani pudoris more contentus, ut jam respondi talibus, verecundiam silentio vindicabo. Jam hinc igitur ad rationem sermonis conjuncti transeamus. Cujus ornatus in haec duo prima dividitur, quam concipiamus elocutionem, quo modo effera-
 694 mus. Nam primum est, ut liqueat, augere quid velimus, an minuere; concitate dicere, an moderate; laete, an severe; abundanter, an presse; asperere, an leniter; magnifice, an subtiliter; graviter, an urbane. Tum, quo
 41 translationis genere, quibus figuris, quilibus sententiis, quomodo, qua postremo collocatione id, quod intendimus, efficere possimus. Ceterum dicturus, quibus ornatur oratio, prius ea, quae sunt huic contraria laudi, attingam: nam *prima virtus est, vitio carere*. Igitur ante omnia ne speremus or-
 42 natam orationem fore, quae probabilis non

40. *rat. ferm. conj.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. (tac. Gefn.) *c. ad r. f.* Jenf. cum edd. ante Bad. Reliqui *c. f. r.* *liqueat.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *liceat* cum Gothi. cf. 5, 10, 14.

41. *possimus.* Turic. *possunt*, a sec. manu *possint* et sic Guelf. Canip. Flor. (a pr. manu) *possit*, quod ex Aln. affertur (cf. 36. 31.).

Romani pudoris. „Roma-
 „num pudorem“ bene illustrat Petrus Paullus Justus in Specimine Observv. Criticarum (Viennae 1765. 4.) p. 65. initio carminum Priapeorum, ubi est *Latium supercilium*, quod ponere jubetur lecturus illos lusus.

40. *in haec duo prima.* Recte Capperonmerius confert §. 61. „*primi sunt gradus.*“

41. *prima virtus — carere.* Fortasse adumbravit Horatianum versum Epist. 1, 1, 41.

erit. *Probabile* autem Cicero id genus dicit, quod non plus minusve est, quam decet. Non; quia comi expolirique non debeat (nam et haec ornatus pars est): sed, quia
 43 vitium est ubique, quod nimium est. Itaque vult esse *auctoritatem in verbis, sententias vel graves, vel aptas opinionibus hominum ac moribus*. His enim salvis licet assumere ea, quibus illustrem fieri orationem putat, *delecta, translata, superlata, ad nomen adjuncta, duplicia, et idem significantia, ab ipsa actione*

42. non — decet. Turic. n. minus est dicunt, a sec. manu n. p. m. v. e. q. dicit et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. Vall. et edd. ante Bad. Flor. non minus est dicturus; a sec. manu non plus minusve quam dicitur. Reposuit nostrum Regius. Ald. dicit per sphalma, suspicor.

43. vult. Turic. Flor. vobis. Ille a sec. manu in vobis. Guelf. Camp. in nobis cum edd. ante Ald. Sed Badius pr. vult reposito, tamen retinet in nobis, male.

auctoritatem in verbis. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Basil. Reliqui inferunt et pondus ex Cicerone.

delecta. Turic. Flor. delectat cum Goth. Voff. 2. Reliqui ante Gesn. delectant; verissima ab ipso emendatio ex Cicerone reposita.

superlata. Turic. Flor. Guelf. Camp. *supralata* cum Goth. et edd. ante Gryph.

duplicia. Gryph. et posteriores ante Obr. *duplicata*.

ab ipsa actione. Haec omittunt Turic. Flor. Guelf.

42. Cicero — dicit. Partitt. c. 6.

supellectilis pretiosae. cf. 3, 8, 6.

ubique. Convenientius videtur *utique*, quanquam Almelov. citat Senecam de tranq. vitae c. 9. „vitiosum „est *ubique* quod nimium est.“ Sed ibi luxus librorum coemendorum opponitur alteri

43. *duplicia, et idem significantia*. Displicet hoc uno loco posita copula *et*, quae apud ipsum quidem Ciceronem singulis vocabulis inferitur. An hoc corruptum ex Ciceroniano *duplicata*? nam sic apud ipsum pro *duplicia*.

atque ab imitatione rerum non abhorrentia.
 Sed, quoniam vitia prius demonstrare aggressi 44
 695 sumus, vel hoc vitium sit, quod κακέμφοτον
 vocatur: *sive* mala consuetudine in obscenum
 intellectum sermo detortus est, ut
ductare exercitus, et *patrare bellum*, apud
 Sallustium dicta sancte et antique, ridentibus,
 si diis placet; quam culpam non scribentium
 696 quidem iudico, sed legentium; tamen vi- 45
 tanda, quatenus verba honesta moribus per-

Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. *ab*
 ante *imit.* omittunt Turic. Flor. (hic *imitationem*) Guelf.
 Alm.

44. *demonstrare* — κακέμφοτον. Haec absunt a
 Turic. Guelf. Camp. ut et Alm. In Flor. item desiderantur,
 sed in margine sunt ascripta manu recentiore. Si quid vidi,
 in Ambr. 1. haec ipsa leguntur. κακέμφοτον. Haec
 scriptura ex vetustissimorum per totum Qu. hisce: *cacens-*
faton, *cacemphaton*, *cacephaton*, κακέμφοτον recte eruitur,
 quare eam praeferendam duxi alteri κακέμφοτον, quod nus-
 quam apparet in MSS. Primam illam rationem duplicem
 latt. litt. (etsi nec semper) habent Turic. Flor. Ambr. 1.
 Est ubi κακόν τι ἐμφαίνεται. vocatur. Turic. Guelf.
vocantur. Camp. notantur. ridentibus, *si.* Sic Turic.
 Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante
 Ald. qui praeunte Regio *ridentur a nobis, si*, obtemperanti-
 bus reliquis.

44. *apud Sallustium.* Ca- placet, nam indignatur Sal-
 til. 15. Jugurth. 17. 34. 66. lustium ab istis homuncioni-
 (Telleri.) De horum verbo- bus rideri) locutiones ab ipso
 rum significato exponere non *sancte et antique usurpatae.*
 attinet, cum ea causa jam
 pridem acta sit et in Lexica
 relata.

ut — ridentibus. Structu-
 ram sic expedit: *in obscenum*
intellectum sermo detortus est
velut iis qui rident (si diis
 45. *vitanda.* Haec cum
 sit constans librorum omnium
 scriptura, nec a quoquam so-
 licitata, sensum turbat tamen.
 Neque enim, in quo acquie-
 visse videntur lectores, licet
 participium referre ad exem-

didimus, et vincentibus etiam vitiis cedendum est: *sive* junctura deformiter sonat, ut, si *cum hominibus notis loqui* nos dicimus, nisi hoc ipsum *hominibus* medium sit, in praefanda videmur incidere; quia ultima prioris syllabae litera, quae exprimi, nisi labris coeuntibus, non potest, aut interfistere nos indecentissime cogit, aut continuata cum insequente, 46 in naturam ejus corrumpitur. Aliae conjunctiones aliquid simile faciunt, quas per-

45. *vincentibus*. Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui *evincentibus*. *notis — hominibus*. Omittunt haec

Turic. Guelf. Sola *nisi hoc* Camp. cum Goth. Voss. 2.

praefanda. Sic et Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. Obr. Gesn. Bip. Reliqui *praefata*, quod non debebat tueri Burmannus nec accipere pro *ante dictis*.

prior. syllab. lit. Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) *p. syllabae literae* cum Voss. 2. *p. ultimae syllabae litteraeque e. n. l. coentibus* (a sec. manu *coeuntibus*) Flor.

cogit, aut continuata. Turic. Flor. *ut non cogita*, ille a sec. manu *ut non cogitata*, et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Mox Jenf. *cogit aut non cogitata* cum edd. ante Ald. qui Regianam emendationem dedit.

naturam. Turic. Flor. Guelf. Camp. *natura* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad.

46. *Aliae*. Turic. Guelf. Camp. *aliquae* cum Goth. Voss. 2. Bodl. Andr. *aliaeque* Flor. Jenf. cum edd. ante

pla illa *ductandi, patrandi* (nentro genere, numero plurali). Nisi velis subaudire *est* referens ad *culpam* (quod durum sane), reponemus *vitandam*: Mox pro *etiam vitiis* malim jam *v.*

cum hominibus notis. Hoc quid sit etiam Cicero aperit in Oratore c. 45. cf. nostr. 9. 4. 33.

in praefanda. „Quibus *honor praefandus* sit, ut Plin. „H. N. 7, 51. 5, 52. inter „*signa letalia* refertur *praefandi humoris e corpore effluviium*.“ Gesnerus.

continuata — corrumpitur. Hoc est oratione nitorem dare vilibus et minutis. Simile quid 1, 7, 11.

46. *conjunctiones*. Cave hic

sequi longum est, in eo vitio, quod vitandum dicimus, commorantes. Sed *divisio* quoque affert eandem injuriam pudori, ut, si *intercapedinis* nominativo casu quis utatur. Nec scripto modo id accidit, sed etiam sensu 47 plerique obscenè intelligere, nisi caveris, cupiunt (ut apud Ovidium, *Quaeque latent*

Stoer. Malim *aliae quoque*, s. quod unum facere Gothianum video, mox post *divisio* abjiciatur *quoque*.

dicimus. Turic. Flor. Guelf. Camp. *scimus* cum Goth. Voss. 2.

grammaticum accipias vocabulum; sunt rationes conjungendi verba. Ejus generis autem velut *Dorica castra*, de quibus vide Servium ad Georg. 2, 13. Aeneid. 2, 27.

divisio quoque. In hoc ipso vocabulo an ejusmodi quid designare voluerit noster merito quaeritur, quoniam *visio* sane est verbum turpiculum, et Cicero ad Paetum Famil. 9, 22. haec habet: „Quid enim? non honestum verbum est *divisio*? At inest obscenum, cui respondet „*intercapedo*.“ Voluisse igitur hoc Quintilianum censeo cum Gesnero contra Christium in Noctibus Acad. p. 112 seqq. Sed quamvis latenter extulit, quod non nisi gnaris jam antea patere cupiebat.

47. *ut apud Ovidium* — *putat*. Metamorph. 1, 502. Est tamen ibi „*Si qua latent*.“ Qui hoc Ovidianum exempli

causa positum existiment, sicuti mox Virgilianum, longe profecto aberrent (quorum est Gedoynus, nec dubito quin omnes ita ceperint). Neque enim quidquam occultae obscenitatis inest. Sed comparat Fabius lectores, qui reconditam aliquam in sanctissimis nequitiam deprehendere ament, ei, qui apud Ovidium meliora putet, quae lateant. Hoc etsi non sit sine acumine, tamen magis conveniat, si supervacua aliqua et prava notetur diligentia, non nisi in abstrusis et a communi intelligentia remotis acquiescens. Jam vero corrumpi hoc interjecto structuram nostram nemo neget, cum aliqui facillime decurrat: „intelligere — cupiunt — et — rapere.“ Accedit quod foeda inest iteratio in hisce „apud Ovidium — putat — apud Virgilium putat.“ Novi equidem scriptorem meum

meliora putat) et ex verbis, quae longissime ab obscenitate absunt, occasionem turpitudinis rapere. Siquidem Celsus κακέμφοτον apud Virgilium putat,

Incipiunt agitata tumescere.

48 quod si recipias, nihil loqui tutum est. Deformitati proximum est *humilitatis vitium*, ταπεινωσις vocant, qua rei magnitudo vel dignitas minuitur: ut, *Saxea est verruca in*

47. *putat.* Turic. *putant.* Jenf. (tac. Gefn.) *puta* cum cdd. ante Ald. Regius corrigi volebat *puto.* et ex. Sic Ambr. 1. et sec. quoque Florent. inanus. Reliqui mei (de Goth. Jenf. tac. Gefn.) ante Bad. omittunt copulam. Mox omnes e Regii conjectura *ac ex.* cf. 5, 2, 3. Sic et §. 74. *ac pro atque* Goth. deterior codex (tac. Gefn.).

48. *Saxea.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ex ea* cum edd. ante Ald. *ea* Goth. cum Voss. 2. Sed Flor. a sec. manu

repetendis iisdem vocabulis nimium sibi indulgentem (cf. 1, 8, 13. 5, 13, 38. sed vide et mox §. 51.); sed haec quidem infra ipsum est socordia. Caret insuper elegancia, quod versus ex poëtis petiti tantulo intervallo continuantur, nequaquam pertinentes illi ad unius praecepti exemplum. Denique si id quod posui, dicturus erat, scripsisset tale quid fere: „ut ille apud „Ov.“ sive „similes illi qui „apud Ov.“ Quae cum ita sint, glossam iudico haec quae uncis inclusi, non quidem criticis (quos nullos usquam posui) sed interim rhetoricis, ut ruenti structurae aliquate-

nus subvenirem. Huic autem satis scite pepercit interpres Gedoynus, omittens Ovidiana juxta et Virgiliana et in notas conjiciens, sed priorum ne vestigium quidem ullum relinquens. Qui allevit ista, intempestive eruditus, visus est sibi profecto exemplum afferre rei ipsius, in qua docenda versatur Fabius.

apud Virgilium. Georg. 1, 357.

48. *Saxea — vertice.* cf. Gell. 5, 7. ex originibus Catonis „ad verrucam illam „(sic enim M. Cato locum editum aspernumque appellat) „ire jubeas.“ et mox „sed

summo montis vertice. Cui natura contrarium, sed errore par est, parvis dare excedentia modum nomina, nisi cum ex industria risus inde captatur. Itaque nec parricidam, *nequam* dixeris hominem; nec deditum forte
 698 meretrici, *nefarium*: quod alterum parum, alterum nimium est. Proinde quaedam *hebes*,⁴⁹
sordida, jejuna, tristis, ingrata, vilis oratio est. Quae vitia facillime fiunt manifesta contrariis virtutibus. Nam primum *acuto*, secundum *nitido*, tertium *copioso*, deinceps *hilari, jucundo, accurato* diversum est. Vitanda⁵⁰

exeat. Reposuit nostrum e conjectura, ut videtur, Aldus, sed verissima, quam non debebant sollicitare Burm. et Gesn. cf. 3, 6, 14. *natura.* Goth. (tac. Gesn.) non cum Voss. 2. Vall. Correxerit Regius, sed ex libris, ut apparet.

49. *hebes.* Turic. Flor. *habet* cum Jenf. et posterioribus ante Ald. sed haec pro *quaedam* etiam *quae haec.* Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Bad. qui e conjectura nostrum.

50. *Vitanda.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *vitari* cum Goth. *vitatum* Jenf. cum edd. ante Rusc. quae *vitatur* jubente Regio. Nostrum in Ald. primo. Non credo vere correctum. Quanquam non placet *Vitarim.* Graecum in Goth. (tac. Gesn.) Camp. Voss. 2. expresse *μείσιον* per accusativum. In ceteris aut lacuna aut obscurior scriptura.

„ubi apparuit ad eandem
 „verrucam occupandam item
 „intendere.“ Utrum haec
 ipsa Fabio notata posuerit ibi
 Cato, an aliquis recentiorum,
 Catoniana verba furatus, non
 liquet. Mihi posterior ratio
 verosimilior Vossium (Orat.
 4, 6, 9. p. 103.) haec defen-

dentem nollem a Burnanno,
 etiam minus a Gesnero, probatum.

ex industria risus. Velut
 apud Virgilium in apibus
 Georg. libro 4.

49. Proinde. Malim *Perinde.* cf. 5, 13, 21.

et μείωσις, cum sermoni deest aliquid, quo minus plenus sit: quanquam id obscurae potius, quam inornatae orationis vitium est. Sed hoc quoque cum a prudentibus fit, schema dici solet, sicut ταυτολογία, id est, ejus-
 51 dem verbi aut sermonis iteratio. Haec enim, quanquam non magnopere summis auctoribus vitata, interim vitium videri potest: in quod saepe incidit etiam Cicero, securus tam parvae observationis; sicut hoc loco, *Non solum igitur illud iudicium iudicii simile, Iudices, non fuit.* Interim mutato nomine ἐπανάληψις dicitur, atque est et ipsum inter schemata: quorum exempla illo loco reddam, quo vir-

sermoni deest. Turic. Flor. (a pr. manu) Guelf. *f. de.* Camp. transponendo *sermoni aliquid deest.* Goth. (tac. Gesn.) nostrum. Reliqui inferunt *quidem.* *aliquid, quo.* Turic. *a. quod,* a sec. manu *aliquo quod* et sic Guelf. cum Voss. 2. non Goth. *alio quod quam* Flor., a sec. manu *aliquid quo quid.* Etiam Gesn. *quod* pro *quo* per sphaema profecto.

51. *vitata.* Goth. *vitanda* cum Voss. 2. Sed Vall. nobiscum. Flor. (a pr. manu) Jenf. (tac. Gesn.) *usitata* cum edd. ante Ald. Reposuit Regius. *mutato nomine.* Turic. Flor. *mutatio nomine,* a sec. manu uterque *mutatio nominis* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Colbert.

50. *prudentibus* i. e. *scientibus.* cf. 1, 5, 55. In ταυτολογία cf. Ruhnk. ed. Rut. Lupi p. 180. item Qu. 4, 2, 43.

51. *Cicero.* Pro Cluentio c. 35. Etiam hic apparet supina illa veterum in citando negligentia. *Solum* non est apud Ciceronem, sed illius loco *fuit,* et interstinguendo facile tollitur tautologia, sicut

Graevius incidit post *iudicium.*

est et ipsum. Importuna hic corrigenda libido in Francio, qui pro *et* volebat *id.* Etiam ἐπανάληψις tuetur locum suum inter schemata. Hoc etiam latine in primis redditur per *et ipsum.* cf. Ruhnk. ed. Rutil. Lupi p. 39. 174. 218.

illo loco. Lib. 9. c. 2.

tutes erunt. Pejor hac ὁμοιολογία est, quae⁵² nulla varietatis gratia levat taedium, atque est tota coloris unius, qua maxime deprehenditur carens arte oratoria; eaque et sententiis, et figuris, et compositione longa, non animis solum, sed etiam auribus est ingrattissima. Vitanda μακρολογία, id est, longior,⁵³ quam oportet, sermo, ut apud Livium, *Le-*

52. ὁμοιολογία. Turic. Guelf. *omo earia.*

coloris. Turic. Flor. *doris*, a *sec.* manu uterque *dotis* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voss. 2. Andr.

qua. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Obr. *quam* Flor. Reliqui *quae.*

oratoria; eaque. Turic. Flor. *oratorie atque*, a *sec.* manu uterque *oratoria atque* et sic Guelf. o. *aeque* Camp. cum Goth. Voss. 2.

et sentent. Turic. Flor. *et ut f.* a *sec.* manu *ut et f.* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui *et in sent.* Nostri e conjectura.

et fig. Turic. Flor. Guelf. inserunt *in.*

et compositione. Turic. *in positione.* Flor. (a *pr.* manu *et in positione*) Jenf. *impositione* cum edd. posterioribus ante Aldum, quo acc. Bad. *pr.* cf. 10, 1, 13. *compositione — longior.*

longa. Turic. Flor. (a *sec.* manu uterque) *longe* cum Voss. 2. (mirum confortium). Tam junxeris superlativo *ingrattissima.* Nove saepe dicitur *longa* pro *tarda* vel *taedii plena.*

53. *oportet.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Camp. Reliqui *oporteat.*

52. *carens.* i. e. is qui dicit hoc maxime vitio deprehenditur imperitus.

53. *ut apud Livium.* Esse in § Liviano indicaverat Philander Castilioneus, ceteri post eum quaerere insuper habuerunt. In illo quidem non est, nec percensitis apud Livium legationibus ad indicem Drakenborchianum re-

peri. Neque inter fragmenta Liviana retulit Drakenborchus, neque observationis Quintilianae mentionem fecit in multis quibus rhetorem nostrum tractat notis. Si sedulo quaerentem scellit, ignorantiae socios habeo plurimos. Deduxit tamen Forcellinus voce *retro* ad locos geminos Liv. 24, 20. „Marcellus *retro unde venerat*

gati, non impetrata pace, retro domum, unde 699
venerant, abierunt. Sed huic vicina peri-
 phrasis virtus habetur. Est et *πλεονασμὸς* vi-
 tium, cum supervacuis verbis oratio onera-
 tur, *Ego oculis meis vidi.* Sat est enim, *vidi.*

54 Emendavit hoc etiam urbane in Hirtio Cice-
 ro, qui, cum in Panfam declamans, *filium a*
matre decem mensibus in utero latum esse

orat. oneratur. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui
oneratur orat. *oculis meis.* Sic Turic. Flor. Guelf.
 Camp. Reliqui *m. o.* *Sat.* Sic Turic. Guelf. Camp.
 Reliqui *Satis.* Flor. omittit *mox est.*

54. *etiam urbane.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum
 Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Re-
 liqui *non inurbane.* *Hirtio.* Turic. Flor. (a sec. manu
 uterque) Guelf. Camp. *Hirtii* cum Goth. Voss. 2. Colbert.
Hirtium Jenf. et edd. ante Gryph. *qui, cum in.* Turic.
 Flor. Guelf. Camp. *causa* (sed hic antevertit voci *Cic.* et sub-
 jicit *cum*) cum Goth. Alm. *cum* Jenf. et edd. ante Ald.

Pansam. Turic. Flor. *pascium* cum Alm. sed a sec. manu
 illorum uterque *passivum* cum Guelf. Camp. Goth. Voss. 2.
 Vall. et edd. ante Ald. qui nostrum, e conjectura profecto,
 nisi quod *cui* et *Pausam.* *a matre.* Turic. *matere,*
 a sec. manu *matri* et sic Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.)
 cum Voss. 2. Obr. *mater* Flor. (a pr. manu).

latum esse. Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp.
 omittunt cum Voss. 2. Omnem locum longe abesse a sani-
 tate apparet. Invenienda erit causa aliqua, sive controversia
 sive suasoria, in quam cadat aliquid simile *pascii* illius,
 quem declamasse putandus est Hirtius; et tunc fortasse de-
 cem menses lucem accipient. *Pansam* nimis leviter nobis
 obtrudit Aldus. Sed nec *Passienum* Regio concedam. Qui
Patiscum substituat *Pansae*, non multum juverit locum.

„Nolam redit.“ ib. c. 40. „Is
 „— navibus — Oricum re-
 „tro unde venerat — remissis.“
 Add. 38, 16. . .

Ego oculis meis vidi. De hu-
 jusmodi pleonasmio Burman-
 nus ablegat ad Drakenbor-

chum in Sil. Ital. 16, 645. qui
 ipse ad nostrum 9, 3, 46.

54. in *Hirtio.* „Qui cum
 „Dolabella aliisque declama-
 „ret apud Ciceronem. vid.
 „famil. 9, 18.“ Gesnerus.

dixisset, *Quid? aliae*, inquit, *in penula solent ferre?* Nonnunquam tamen illud genus, cujus exemplum priore loco posui, affirmationis gratia adhibetur,

— — *Vocemque his auribus hausi.*

At vitium erit, quoties otiosum fuerit, et 55
700 supererit; non, cum adjicietur. Est etiam, quae *περιεργία* vocatur, *supervacua* (ut sic dixerim) *operositas*; ut a diligenti *curiosus*, et a religione *superstitio* distat. Atque, ut semel finiam, vel verbum omne, quod neque intellectum adjuvat, neque ornatum, *vitiosum* dici potest. *Κακόζηλον*, id est, *mala* 56
affectatio, per omne dicendi genus peccat. Nam et *tumida*, et *exilia*, et *praedulcia*, et *abundantia*, et *arcessita*, et *exultantia*, sub

hausi. At vitium. Turic. Flor. *hausit avitium*, a sec. manu uterque *hausi tale v.* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voss. 2. Colb. Andr.

55. *vocatur, superv.* Turic. Flor. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Camp. inserunt *cum* cum Voss. 2. et edd. ante Gryph. Proscripsit jam Regius. Succurrit Bad. subjungendo *fit*, Tarv. scribens *supervacuat*. Natum suspicor ex antecedentis ultimis. *sic dixerim.* Turic. *sic dixerit*, a sec. manu *si qui dixerit*. Guelf. *si qui dixerint*. Camp. *si quis dixerit*, et a rel. Turic. Flor. Guelf. omittunt *a* cum Alm. *vel verbum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Jenf. Voss. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. Reliqui omittunt *vel*.

penula. Conjecit pro hoc *perula*, ut perhibent, Passeratius (neque enim nomen ascriptum est in Leid.), longe profecto convenientius recepto. Vocem apud Plautum

demonstrant Trucul. 2, 6, 5.
4. Vide de eadem Lexica.

Vocemque. Aeneid. 4, 359.

56. *exultantia.* Ad compositionem spectat. cf. 9, 4.
108.

idem nomen cadunt. Denique κακόζηλον vocatur, quidquid est ultra virtutem, quoties ingenium iudicio caret, et specie boni fallitur: omnium in eloquentia vitiorum pessimum. Nam cetera parum vitantur, hoc 57 petitur. Est autem totum in elocutione. Nam rerum vitia sunt, stultum, commune, contrarium, supervacuum: corrupta oratio in verbis maxime impropriis, redundantibus, comprehensione obscura, compositione fracta, vocum similium, aut ambiguarum 58 puerili captatione consistit. Est autem omne κακόζηλον utique falsum, etiamsi non omne falsum κακόζηλον et dicitur aliter, quam se natura habet, et quam oportet, et quam fat est. Totidem autem generibus corrumpitur oratio, quot ornatur. Sed de hac

56. *quidquid est.* Turic. Guelf. Camp. *quod quidem* cum Goth. Voss. 2.

57. *parum vitantur.* Sic et Turic. Flor. Guelf. Camp. Edd. quidem multi *parum* omittunt, alii succurrunt scribendo *cum vitentur.* vitia. Flor. (a pr. manu) omittit; nec male. comprehensione. Turic. Flor. Guelf. compressione cum Bodl. Jenf. (tac. Gefn.) et edd. ante Venet. acc. Ald. Obr. *compraensione* Camp. Emendasse Valla narratur *compraensione.* cf. 5, 14, 5.

58. *utique falsum — plenius dictum est.* Haec omnia omittuntur a Turic. Guelf. ut et Alm. et dicitur. Sic Flor. Camp. cum Goth. Voss. 2. *etiam d.* Jenf. et edd. ante Ald. qui *etenim d.* cum Bad. Reliqui *ut cum d.*

58. *Totidem — quot ornatur.* Omnis orationis virtus potest cacozelia corrumpi, quoniam cacozelon est ultra virtutem. cf. 5, 14, 50. De cacozelo vide Schneider. ad *Demetrium* p. 165 seqq.

701 parte et in alio nobis opere plenius dictum est, et in hoc saepe tractatur, et adhuc spargetur omnibus locis. Loquentes enim de ornatu, subinde, quae sint vitanda, similia virtutibus vitia dicemus. Sunt inornata et 59 haec: *Quod male dispositum est, id ἀνοικονόμητον. Quod male figuratum, id ἀσχημάτων. Quod male collocatum, id κακοσύνητον* vocant. Sed de *dispositione* diximus: de *figuris* et *compositione* dicemus. Κοιμισμός quoque appellatur quaedam mixta ex varia ratione linguarum oratio, ut, si Atticis Dorica, Ionica, Aeolica etiam dicta confundas. Cui simile 60 vitium est apud nos, si quis sublimia humilibus, vetera novis, poetica vulgaribus misceat. Id enim tale est monstrum, quale Horatius in prima parte libri de arte poetica fingit,

*Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, — —*

alio nobis. Sic Flor. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. *a nostro* Basil. Reliqui inserunt *a praepos.*

tractatur. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *tractabitur.*

quae sint. Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *q. sunt.*

simil. virtut. Turic. Flor. inserunt *aut*, ille a sec. manu *autem* et sic Guelf. Camp. cum Voss. 2. Goth.

59. *ut, si Atticis — Aeolica.* Turic. Guelf. Camp. *ut Atticis dorice* (Turic. *lorice*) *eolica.* Flor. *si Atticis Dorica* omittit, sed a sec. manu reponit *si.*

in alio — opere. cf. 6 Pro. *quae disperse a me multis locis dicentur.*
3.

adhuc spargetur omnibus 59. *diximus.* lib. 7.
locis. cf. Cic. Verr. 4, 52. *dicemus,* lib. 9, 1. 2. 3. 4.

61 et cetera ex diversis naturis subiciat. *Ornatum* est, quod perspicuo ac probabili plus est. Ejus primi sunt gradus in eo, quod velis, exprimendo, concipiendoque: tertius, qui haec nitidiora faciat; quod proprie dixeris *cultum*. Itaque ἐνάργειαν, cujus in praeceptis narrationis feci mentionem, quia plus est *evidentia*, vel, ut alii dicunt, *repraesentatio*, quam *perspicuitas*, et illud patet, hoc se quodam-

60. *cetera*. Turic. etc, a sec. manu *ea esse* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. Sic et mox §. 63. pro *cetera* Turic. *esset*, a sec. manu *si essent* et sic Guelf. Camp. Prior manus erasa in Flor.

61. *exprimendo* — *tertius, qui*. Turic. *exprimi detertis quod*, a sec. manu *exprimi deterius quod*. Flor. omittit *concupiendoque* et modo dat in eo *quod velis gradus*. Guelf. Camp. *exprimi decentius quod* cum Bodl. Andr. Obr. item Goth. nisi *quod que* cum Voff. 2. *concupiendoque* primus habet Aldus, obtemperantibus reliquis. Vulgata ferri nequit. Obrechtii ratio et ipsa salebrosa: *Ejus primi gradus in eo quod velis exprimi decentius, quod haec nitidiora faciat: quod proprie dixeris cultum*. Mihi magis placeant haec: *E. p. sunt g. in eo, quod velis, exprimendo disertius, quod h. n. f., q. p. d. c.* Quanquam nec animum explent. *Primi* dicat irrepsisse ex illo *exprimi*, quod ipsum natum erat extruso male *do* sequente *de an di*. Tum gradus tres agnoscam hosce, non quidem *primos* sed *solos*: *Exprimere disertius (ἐνάργεια)*, quod haec diserta nitidiora faciat (nempe, *genus*, hoc enim subaudiam ad neutrum *quod*), quod proprie dixeris *cultum*. Nam melius laud fuerit „*qui haec*,“ ut referatur ad *gradus*, et „*quem propr.*“ (ut pr. Flor. manus) ut *cultum* accipias substantivum. *illud patet*. Sic Turic. Flor. cum Alm. Sed illorum uterque a sec. manu inserit *quod* et sic Guelf. Camp. unde reliqui *quidem*.

hoc. Ita Turic. Flor. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum Alm. Voff. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Reliqui *haec*.

61. *primi* — *tertius*. vid. *illud* — *hoc*. Ad nomina quae praecesserant non respicit, et invertit ordinem pronominum. cf. 6, 1, 9.

in praeceptis narrationis.
4, 2, 63. cf. 6, 2, 32.

modo ostendit, inter ornamenta ponamus. Magna virtus est, res; de quibus loquimur, 62
clare, atque ut cerni videantur, enunciare. Non enim satis efficit, neque, ut debet, plane
dominatur oratio, si usque ad aures valet, atque ea sibi iudex, de quibus cognoscit, nar-
702 rari credit, non exprimi, et oculis mentis
ostendi. Sed, quoniam pluribus modis accipi 63
solet, non equidem in omnes eam particulas
secabo, quarum ambitiose a quibusdam nu-
merus augetur, sed maxime necessarias attin-
gam. Est igitur unum genus, quo tota rerum
inago quodammodo verbis depingitur.

Constitit in digitos extemplo arrectus uterque,

et cetera, quae nobis illam pugilum congre-
dientium faciem ita ostendunt, ut non clarior
futura fuerit spectantibus. Plurimum in hoc 64
genere, sicut in ceteris, eminent Cicero. An
quisquam tam procul a concipiendis imagini-

62. *plane.* Sic Camp. cum Andr. Obr. Reliqui *plene*.
valet. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. cum Alm.
Reliqui *volet.*

63. *eam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *ea* cum Voss. 2.
Sed Goth. *eas.* *secabo.* Turic. Flor. Guelf. Camp.
locabo cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Nostrom re-
posuit Regius; egregie. cf. 5, 10, 90. *quarum.* Turic.
Flor. Camp. *quorum* cum Bodl. Bal. Goth. Voss. 2. et edd.
ante Ald. Referebant igitur ad *ea* neutrum.

faciem. Turic. Camp. *aciem* cum Alm. Voss. 2. Goth. et
edd. ante Gryph. Solus Guelf. *vaciem.*

63. *Constitit.* Virg. Aeneid. „Locus Ciceronis est in Verr.
5, 426. „5, 33. Repetit 11, 3, 90.“

64. *a concipiendis imag.* Gesnerus.

„De quibus supra 6, 2, 29 sqq.

bus rerum abest, ut, non cum illa in Verrem legit, *Stetit soleatus praetor populi Romani cum pallio purpureo, tunicaque talari, muliercula nixus, in litore*, non solum ipsum os intueri videatur, et habitum, sed quaedam etiam ex iis, quae dicta non sunt, sibi ipse 65 astruat? Ego certe mihi cernere videor et vultum, et oculos, et deformes utriusque blanditias, et eorum, qui aderant, tacitam 66 averfationem, ac timidam verecundiam. Interim ex pluribus efficitur illa, quam conamur exprimere, facies, ut est apud eundem (namque ad omnium ornandi virtutum exemplum vel unus sufficit) in descriptione convivii 703 luxuriosi, *Videbar videre alios intrantes, alios*

64. *ut, non cum.* Turic. Flor. Guelf. *cum ut non.* Goth. Camp. nobiscum faciunt. Reliqui omittunt *non.*

talari. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. omittunt cum Alm. *ipsum os.* Turic. *ipfos* cum Alm. Jenf. (tac. Gesn.) et posterioribus edd. ante Ald. *ipfius os* Obr. *ipf* . . . reliquis rasis Flor. a pr. manu.

videatur, et hab. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Reliqui inserunt *et locum.*

66. *exemplum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. (tac. Gesn.) Voss. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *exempla.* *unus.* Guelf. Camp. Goth. (err. Gesn.) *unum* cum Voss. 2. Andr.

66. *Videbar videre.* Haec „ambitus deiendit. — Hic esse ex Galliana Ciceronis „enim cum esset praeturae discimus Aquila Romano „candidatus, quod in Aedi- auctore. Intercidit ea ora- „litate, quam ante annum „tio, nec nisi paucula fra- „gesserat, bestias non habue- „gmenta servata. „Qu. Gal- „rat, dedit gladiatorium, „lium“ Asconii Pediani sunt „sub titulo, patri se id dare.“ verba p. 148. „(Cicero) reum Rulinkenius ad locum Aqu-

vero exeuntes, quosdam ex vino vacillantes, quosdam hesternam ex potatione oscitantes. Humus erat immunda, lutulenta vino, coronis languidulis, et spinis cooperta piscium. Quid plus videret, qui intrasset? Sic urbium capta-

hest. ex pot. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. h. epot. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 1. 2. 3. Vall. extrema expositione Guelf. Reliqui omittunt ex. *oscitantes: Humus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 1. 2. 3. Alm. et edd. ante Bas. Reliqui inserunt *Versabatur inter hos Gallius unguentis oblitus, redimitus coronis* ex Aquila Romano.

67. *intraffet.* Camp. *interesset* cum Ald. et aliquot apud Burm. Nec contemnenda scriptura.

tae (in ed. Rutilii Lupi p. 144.) fragmentis adhuc collectis et apud Ernestum positus Vol. 4. p. 1053. adjicit verba Eugraphio citata in Terent. Eunuch. 2, 2, 4. ingeniose a se correctae: „qui „spurie dictum commemo- „rarent in libera civitate.“ Accusatus est Gallius a M. Calidio, cujus patrem ipse reum egerat, et admistum causae ambitus crimen veneficii in Calidio accusatore tentati. vid. Cic. Brut. c. 30. Haec convivii luxuriosi descriptio, in quo versatus fuerit Gallius *unguentis oblitus, redimitus coronis* (nam apponuntur haec quoque apud Aquilam), potest videri parum consentanea defensionis (Coeliana quidem est in accusatione 4, 2 extr. et accusatorie convivium Verrinum notat 5, 11.), sed suspicor hoc pertinuisse ad diluendum crimen veneni,

ut Gallius ostenderetur alienissimus ab infidiis fruendis in ea comotatione, ubi sibi ipse non cavisset a temulentia. vide et 11, 5, 165. Erudite Victorius Varr. LL. 22, 5. illustrat *languidulas coronas* per Plutarchi in Pyrrho *στέφανον τῶν ἐώλων*, (p. 390. D.) et *lutulentam vino humum* per *πηλὸν οἴνου* ejusdem *περὶ ἀσρησίας*. (p. 463. A. ubi pro *ὄστις* legendum *ὄς τις*.) Burmannus commode addit Dionem Chrysof. de regno p. 77, 24. *στέφανος τινὰς ἐστεφανωμένος ἐώλους*. cf. et Burm. Secund. ad Propert. 2, 25, 59. De *vacillando* vide Ruhnk. ad Rut. Lup. p. 111. et cf. Lyconis descriptionem ebrietatis apud eundem p. 100 seqq. cf. et Cic. in Catil. 2, 5, 15. Beck.

67. *Sic urbium — misera- tio.* Hoc expressum ex Aristotele Rhet. 1, 7, 31. censet

rum crescit miseratio. Sine dubio enim, qui dicit *expugnatam* esse civitatem, complectitur omnia, quaecunque talis fortuna recipit: sed in affectus minus penetrat brevis hic
 68 velut nuncius. At, si aperias haec, quae verbo uno inclusa erant, apparebunt et fusae per domus ac templa flammae, et ruentium tectorum fragor, et ex diversis clamoribus
 704 unus quidam sonus, aliorum fuga incerta, alii in extremo complexu suorum cohaerentes, et infantium feminarumque ploratus, et male in illum usque diem servati fato senes:
 69 tum illa profanorum sacrorumque direptio, efferentium praedas repetentiumque discursus, et acti ante suum quisque praedonem

affectus. Turic. Flor. Camp. *affectibus* cum Alm.

68. *domus.* Sic Turic. Reliqui *domos.* *clamoribus.* Turic. Flor. Camp. *fragoribus* cum Alm. cf. 6 Pro. 6. nam et hoc intervenit ex prioribus. *in extremo.* Turic. Flor. Guelf. omittunt *in* cum Camp. qui et transponit *al. suorum extr. compl. coh.* *senes.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *ratus.* Alm. *rat.* Repetitum ex praecedente *ploratus.*

69. *acti ante.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *actio* cum Alm. Sed Guelf. *acti* omisso *ante.*

Victorius in Commentario p. 136. Est scholion Venetum ad locum Homeri Iliad. 15, 496. quod respicit alterum illum, Aristoteli citatum, Iliad. 9, 592 — 94. ῥηγορικῶς — τὸ ἐν πρᾶγμα τὴν πόρθησιν, εἰς πολλὰ κατεμέρισεν. cf. quae citat Heynius ad posteriores Iliados versus.

68. *At, si aperias.* Rectissi-

me Burmannum revincit Gesnerus, aestuantem unde hae amplificationes sint desumptae. Sunt ipsius Quintiliani, decorae profecto ejus ingenio.

et ex diversis — sonus. Rectissime suadet Heindorfius expungere *clamoribus*, ut ad *diversis* subaudiatur *sonis.* cf. not. crit.

catenati, et conata retinere infantem suum mater, et, sicubi majus lucrum est, pugna inter victores. Licet enim haec omnia (ut dixi) complectatur *eversio*, minus est tamen totum dicere, quam omnia. Consequemur⁷⁰ autem, ut manifesta sint, si fuerint verisimilia: et licebit etiam falso affingere, quidquid fieri solet. Contingit eadem claritas etiam ex accidentibus.

— — *Mihi frigidus horror
Membra quatit, gelidusque coit formidine sanguis.*

et,

— — *Trepidae matres pressere ad pectora natos.*

Atque hujus summae, iudicio quidem meo,⁷¹ virtutis facillima est via. Naturam intueamur: hanc sequamur. Omnis eloquentia circa opera vitae est: ad se refert quisque, quae audit; et id facillime accipiunt animi, quod agnoscunt. Praeclare vero ad inferen-⁷²dam rebus lucem repertae sunt *similitudines*; quarum aliae sunt, quae probationis gratia inter argumenta ponuntur, aliae ad exprimendam rerum imaginem compositae, quod est hujus loci proprium:

— — *Inde lupi ceu Raptores atra in nebula.*

pugna. Turic. Flor. Guelf. *pugnam.*

^{70.} *accidentibus.* Turic. (a pr. manu) *accidentibus.*
Flor. *accidentibus.*

^{70.} *Mihi frigidus horror.* *Inde lupi* 2, 355. *Avi similis*
Aen. 3, 29. alterum 7, 518. 4, 254. *Qualis ubi* 4, 143.

et,

— — *Avi similis, quae circum litora, circum* 705
Piscosof scopulos humilis volat aequora juxta.

- 73 Quo in genere id est praecipue custodiendum, ne id, quod similitudinis gratia ascivimus, aut obscurum sit, aut ignotum. Debet enim, quod illustrandae alterius rei gratia assumitur, ipsum esse clarius eo, quod illuminat. Quare poëtis permittamus sane ejusmodi exempla :

Qualis, ubi hibernam Lyciam Xanthique fluenta
Deserit, aut Delon maternam invisit, Apollo.

- 74 Non idem oratorem decebit, ut occultis aperta demonstret. Sed illud quoque, de quo in argumentis diximus, similitudinis genus ornat orationem, facitque eam sublimem, floridam, jucundam, mirabilem. Nam, quo quaeque longius petita est, hoc plus affert
75 novitatis, atque inexpectata magis est. Illa vulgaria videri possunt, et utilia tantum ad conciliandam fidem. *Ut terram cultu, sic ani-*

73. *Quare poëtis perm. sane ejus.* Sic Turic. Camp. quia p. quidem permittimus f. e. Flor. quare p. quidem p. f. e. Guelf. cum Bern. Reliqui *Quare sane p. quidem p. hujus.*

74. *oratorem decebit.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui d. o. eam. Sic Turic. (a sec. manu) Camp. Ille a pr. enim. Flor. *orationem.* Reliqui omittunt, non quidem male, sed sequor veterem librum.

75. *tantum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum Alm. Voff. 2. et edd. ante Gryph. exc. Ald. quo acc. Obr. Reliqui *tamen.*

74. *in argumentis.* Confer lib. 5. cap. 11.

num disciplinis meliorem uberiolemque fieri. Et, ut medici abalienata morbis membra praecidant, ita turpes ac perniciosos, etiamsi nobis sanguine cohaereant, amputandos. Jam sublimius illud pro Archia, Saxa atque solitudines voci respondent, bestiae saepe inmanes cantu flectuntur atque consistunt, et cetera. Quod quidem genus a quibusdam declamatoria maxime licentia corruptum est. nam et falsis utuntur: nec illa iis, quibus tandem similia videri volunt, applicant. quorum 706 *utrumque in iis est, quae me juvene ubique cantari solebant, Magnorum fluminum navigabiles fontes sunt. et, Generosioris arboris statim planta cum fructu est. In omni autem* 77 *parabole aut praecedit similitudo, res sequitur, aut praecedit res, et similitudo sequitur. Sed interim libera et separata est: interim,*

praecidant. Sic Turic. Flor. Reliqui praecidunt.

76. *quibus tandem s. Turic. (a pr. manu) quibusdem s. Guelf. omittit tandem cum Voss. 1. 3. quae dissimilia Flor., a sec. manu que similia. An fuit quibus quidem? An q. tamen? cantari. Gesn. cantare cum Guelf. Camp. Jenf. Tarv. Correxerit Regius, nec dubito quin addicat Turic. Etiam Goth. (tac. Gesn.) nostrum a sec. manu. Vall. nostrum.*

77. *parabole. Sic Turic. Camp. Reliqui parabola.*

simil. res sequ. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) et Jenf. (tac. Gesn.) cum posterioribus ante Ald. Reliqui inserunt et post simil. Arripui quod aliquantum variaret haec tam rigida et unius coloris, quo nomine commendatur mihi etiam unius Camp. transpositio in fine et sequitur similitudo.

interim, quod. Turic. omittit interim, a sec. manu ejus loco ponit et. Camp. i. et q.

75. *pro Archia. c. 8. Pro Jam sublimius malim Nam subl.*

76. *quibus tandem. cf. not. crit. cantari. cf. 8, 6, 38.*

quod longe optimum est, cum re, cujus est imago, connectitur, collatione invicem respondente, quod facit *restitutio contraria*, quae
 78 ἀνταπόδοσις dicitur. Praecedit similitudo illa, cujus modo feci mentionem,

— — *Inde lupi ceu Raptores atra in nebula.*

Sequitur in primo Georgicon, post longam de bellis civilibus atque externis conquestionem,

*Ut, cum carceribus sese effudere quadrigae,
 Addunt in spatia; et frustra retinacula tendens
 Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.* 707

79 Sed haec sunt sine antapodosi. *Restitutio* autem illa rem utramque, quam comparat, velut subjicit oculis, et pariter ostendit. Cujus praeclara apud Virgilium multa reperio exempla; sed oratoriis potius utendum est. Dicit Cicero pro Murena, *Ut ajunt in Graecis artificibus eos auloedos esse, qui citharoedi fieri non potuerint: sic nos videmus, qui oratores evadere non potuerint, eos ad juris studium*
 80 *divertere.* Illud pro eodem, jam paene poë-708

78. *Addunt in.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu) Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 1. 3. Reliqui inserunt *se*. Vide imprimis I. H. Vossium.

79. *in Graecis.* Turic. (a pr. manu) *ingraeci*. Hinc transponendo efficio *in artificibus Graeci* et sic apud Cic. ipsum legendum cenleo. *potuerint — potuerint.* Sic Turic. Reliqui bis *potuerunt*. Cic. prius conjunctivum, mox indicativum. Flor. vicissim. *divertere.* Sic Turic. Flor.

78. *Georgicon.* v. 512 —
 14. Usam hunc genitivi
 Graeci cf. ad 6, 3, 96.

79. *pro Murena.* c. 13.
 80. *pro eodem.* c. 17. Hic
 quidem Victorius in Com-

tico spiritu, sed tamen cum sua redditione, quod est ad ornatum accommodatius: *Nam ut tempestates saepe certo aliquo coeli signo commoventur, saepe improvise, nulla ex certa ratione, obscura aliqua ex causa concitantur: sic in hac comitiorum tempestate populari saepe intelligas, quo signo commota sit; saepe ita obscura est, ut sine causa excita videatur.* Sunt et illae breves, *Vagi per silvas* 81 *ritu ferarum: et illud Ciceronis in Clodium, Quo ex iudicio, velut ex incendio, nudus effugit.* Quibus similia possunt cuicumque,

cum Bodl. Ioann. Goth. Andr. Gibl. Obr. Non quidem Jenf. (ut Gesn.) Reliqui, quorum est Guelf. Bern. *devenire*, ut et Cic. Neglectis nunc quidem quae monet Burn. et ad locum et in epist. ad Capp. p. 61. de descensu in *deveniend*o, qui opponatur *evadendo*, item de scribendo *devertere per de, non di*, unice sequor libros meos vetustissimos. Voss. 2. *deverare* dare fertur, unde *deerrare* efficit Burn.

80. *sed tamen.* Turic. Flor. Camp. *eo t. - improvise.* Turic. *improbis* cum Alm. A sec. manu ille *ab improbis* et sic Camp. *improvise* Flor. *sine causa.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Bal. Ioann. Alm. Voss. 1. 2. 3. (postremus *sine casu*) et edd. ante Gryph. Reliqui *casu* cum Cic. *excita videatur.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Gesn. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 1. 2. 3. et edd. ante Gryph. nisi quod *excita* soli Turic. Flor. (sed hic addit *esse*) Alm. Reliqui *excitata esse v. e Cic.*

81. *Vagi.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 3. Obr. Reliqui *vagique. velut ex incendio.* Turic. omittit.

mentario ad Aristot. Rhet. p. 582. philosophi praeceptum nostro obversatum suspicatur, cum dicit *poëtico spiritu.* Sic enim ille Rhet. 3, 4, 2. *χρησιμων δὲ ἢ εἰκῶν καὶ ἐν λόγῳ*

ὀλιγάκις δὲ ποιητικὸν γάρ.

81. *Vagi per silvas.* Unde sit, non reperio.

in Clodium. De oratione unde haec cf. 3, 7, 2.

etiam ex quotidiano sermone, succurrere. Huic subjacet virtus non solum aperte ponendi rem ante oculos, sed circumcise atque
 82 velociter. Ac merito laudatur brevitatis integra: sed ea minus praestat, quoties nihil dicit, nisi quod necesse est (*βραχυλογία* vocant, quae reddetur inter schemata): est vero pulcherrima, cum plura paucis complectitur: quale Sallustii est, *Mithridates corpore ingenti, perinde armatus*. Hoc male imitantes
 83 sequitur obscuritas. Vicina praedictae, sed amplior virtus est *ἐμφασίς*, altiore praebens intellectum, quam quem verba per se ipsa
 709 declarant. Ejus duae sunt species: altera, quae plus significat, quam dicit: altera, quae
 84 etiam id, quod non dicit. Prior est et apud Homerum, cum Menelaus Grajos in equum

subjacet. Turic. Flor. *subjectat*, a sec. manu uterque *subjecta est* et sic Camp. cum Bodl. Andr. Ald. Ex Alm. affertur: *subcitat.* (cf. §. 41. 84.)

82. *brevitatis.* Guelf. *velocitas* cum Ioann. Bal. Voss. 1. 3. Bern. *complectitur.* Sic Goth. (tac. Gefn.) Reliqui *complectimur.* Minus bonum librum sequimur, suadente reapse. *quale Sall.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 1. 2. 3. et edd. ante Bas. Reliqui inferunt *illud.* Sed Flor. (a pr. manu) *q. Sallustius omisso est.* Ceterum *Sallustii* et hic Turic. *perinde.* Turic. Guelf. Camp. *proinde* cum Alm. Voss. 2. Goth. Bern. et edd. ante Ald.

Hoc male. Turic. Flor. Camp. *in h. m.* cum Alm.

84. *equum descendisse.* Sic Turic. Guelf. Ambr. 1. 2. Camp. cum Goth. Voss. 1. 2. 3. Bern. Vall. Bodl. Ioann.

82. *reddetur inter schemata.* 9, 3, 50. De *βραχυλογία* vide nos ad 4, 2, 42.

Sallustii. Fragmentum ex ejus historiis. Gemellum e

Floro exemplum ponit Burm. *atrox coelum, perinde ingenia.* 3, 2, 2.

83. *praedictae.* cf. 4, 2, 57.

84. *apud Homerum.* Odyss.

descendisse ait; nam verbo uno magnitudinem ejus ostendit: et apud Virgilium,

Demissum lapsi per funem. — —

Nam sic quoque altitudo demonstrata est. Idem Cyclopa cum *jacuisse* dixit *per antrum*, prodigiosum illud corpus spatio loci mensus est. *Sequens* posita est in voce aut omnino ⁸⁵ suppressa, aut etiam abscisa. *Supprimitur* vox, ut fecit pro Ligario Cicero: *Quod si in hac tanta fortuna bonitas tanta non esset, quam tu per te, per te, inquam, obtines: intelligo;*

Andr. cum edd. ante Ald. quo acc. Gesu. Bip. *descendisset* Flor. *e. ascendisse* Alm. (ut fertur. cf. §. 81. 3, 4, 1.) cum Ald. Bad. *equo sedisse* reliqui, nisi quod Obr. *intra e. descendisse*, omnes ad Hartungi monitum Lamp. Grut. 2, 682.

ait. Sic Turic. Flor. Guelf. Ambros. 1. 2. Goth. Jenf. (tac. Gesu.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *dicit*.

dixit. Sic Turic. Flor. Goth. (tac. Gesu.) cum Voss. 3. Obr. Reliqui *dicit*.

^{85.} *abscisa.* Sic Turic. Guelf. ut et mox *absciditur*, ubi accedit Flor. Reliqui *abscissa*, *abscinditur*: cf. 9, 4, 118.

tanta f. bonitas — quam. Sic Turic. Flor. (nisi quod hic *quantam*) Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 1. 2. 3. Bodl. Bern. (hi duo quidem in *bon.* modo citantur) Goth. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. Bas. Reliqui cum Cicerone *t. tua f. lenitas quantam.* *obtines.* Turic. *optime* cum Alm.

11, 522. αὐτὰρ ὄτ' εἰς ἵππον
κατεβαίνομεν, ὃν κάρ' Ἐπειός.
Memoria fallitur Qu. Menelaum haec dicere ratus, cum sint verba Ulyssis confabulantis cum Achille in inferis. Auctor libelli de Homero (p. 165. Vol. 5. Homeri ex ed. Ern.) ἐν τῷ κατεβαίνομεν, ἰνquit, τὸ μέγεθος τοῦ ἵππου ἐμφαίνει. Namque et ipse

emphasin agnoscit in loco Homero. Pseudo - Plutarchi locum indicavit Capper. nec neglectum Ursino in Virgilio cum Graecis collato monet Gesnerus (p. 238. ad ipsum qui mox laudatur, Aeneïdos versum).

apud Virgilium. Aeneïd. 2, 262. mox 3, 631. Cic. pro Lig. c. 5.

quid loquar. tacuit enim illud, quod nihilo-
minus accipimus, non deesse homines, qui
ad crudelitatem eum impellant. *Absceditur*
per ἀποσιώπησιν quae, quoniam est figura,
86 reddetur suo loco. Est in vulgaribus quoque 710
verbis emphasis: *Virum esse oportet*; et,
Homo est ille; et, *Vivendum est*. Adeo simi-
lis est arti plerumque natura. Non tamen
satis eloquentiae est, ea, de quibus dicat, clare
atque evidenter ostendere: sed sunt multi ac
87 varii excolendae orationis modi. Nam ipsa
illa ἀφέλεια simplex et inaffectedata habet quen-
dam *purum*, qualis etiam in feminis amatur,
ornatum, et sunt quaedam velut e tenui dili-
gentia circa proprietatem significationemque

impellant. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gefn.)
cum Alm. Voss. 1. 3. Obr. Reliqui *impellerent*.

86. *Vivendum.* Turic. Flor. Camp. Jenf. (tac. Gefn.)
videndum cum Alm. et edd. ante Gryph. exc. Ald.

87. *Nam ipsa.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum
Voss. 1. 2. Goth. et edd. ante Gryph. Reliqui inferunt *et*.

velut e. Turic. *veluti.* Flor. *veluti e.* Guelf. *velut ex.*
Camp. *velut.* Voss. 2. (non Goth.) *velut a.* Hoc fere opti-
mum videtur, nam inest aliquantum insolentiae in ista *tenui*
diligentia, e qua sint hae *munditiae*. Velles etiam apertio-
rem expeditioremque esse locum per se venustissimum.

proprietatem. Turic. *propriorem.* Flor. *proprium*, a sec-
manu *proprietate*.

85. *suo loco.* 9, 2, 54. „mus *vitam esse traducendam*;
item 9, 3, 60. „plus tamen intelligitur per

86. *Homo est ille.* Hanc
erroris excusandi formulam
exemplis illustrat Ruhnkenius
ad Rutil. Lup. p. 114.
„emphasis, scilicet *genio*
„*esse indulgendum et in laeti-*
„*tia vivendum.*“ Pseudo-Tur-
nebus.

Vivendum est. „Cum dici-
„mus *vivendum est* significa- 87. ἀφέλεια. cf. 11, 1,
93.

munditiae. Alia *copia* locuples, alia floribus laeta. *Virium* non unum genus. Nam, quid 88 quid in suo genere satis *effectum* est, valet. Praecipua tamen ejus opera δεινωσις in *exaggeranda indignitate*; et in ceteris *altitudo* quaedam; Φαντασία in *concipiendis visionibus*; ἐξεργασία in *efficiendo* velut opere proposito; cui adjicitur ἐπεξεργασία, *repetitio probationis* ejusdem, et cumulus ex abundanti; ἐνέργεια 89 confinis his (est enim ab *agendo* dicta) et cujus propria virtus, non esse, quae dicuntur, otiosa. Est et *amarum* quiddam, quod fere in contumelia est positum, quale Cassii, *Quid facies, cum in bona tua invasero? hoc est, cum te docuero nescire maledicere?* Et *acre*, 711 ut illud Crassi, *Ego te consulem putem, cum*

89. *est enim ab.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 1. 2. Bern. Ald. *e. eis ab* Camp. Reliqui omittunt *enim.* *dicta.* Sic Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2. Bern. Obr. Reliqui *ducta.* *propria virtus.* Sic Turic. Camp. Reliqui inferunt *fit.* *quale Cassii.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Reliqui inferunt *est.*

cum in bona. Turic. (a sec. manu) Camp. c. b. cum Voss. 1. c. vi b. Guelf. c. vi in b. Goth. cum Obr.

nescire. Omittunt Turic. Flor. Alm. Non quidem sine sensu. *putem, cum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Burm. quo acc. Obr. Reliqui c. p.

88. *ejus.* Hoc pronomen proprie quidem non habet quo referatur; praecessit enim *virium* plurale. Nec tamen dubium, quin ante oculos habuerit eam ipsam virtutem, quam latine quidem singulariter dicere non poterat.

89. *Cassii.* Si hic, id quod vix dubium, sit Cassius Severus, (cf. 6, 1, 43.) maledicendi rabies ipsius maxime bonum dici poterat.

Crassi. Hoc ipsum rejecto, quem immittebat L. Marcius

tu me non putes senatorem? Sed vis oratoris omnis in augendo minuendoque consistit. Utrique parti totidem modi, ex quibus praecipuos attingemus: reliqui similes erunt. Sunt autem positi in rebus, et verbis. Sed, quae sit rerum inventio ac ratio, tractavimus: nunc, quid elocutio attollat aut deprimat, dicendum.

IV. Prima est igitur amplificandi vel minuendi species in ipso rei nomine: ut, cum eum, qui sit caesus, occisum; eum, qui sit improbus, latronem; contraque eum, qui pulsavit, attigisse; qui vulneravit, laesisse dicimus. Utriusque pariter exemplum est pro M. Coelio, Si vidua libere, proterva petulan-

90. Sed, quae — tractavimus. Turic. Camp. f. q. sunt — t. Hinc eruo: quae sunt rerum, inventionem ac rationem t. Id quoque praetulerim, ut et pro sed scribatur cum Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Voss. 1. 2. 3. et edd. ante Ald. exc. Camp.

1. pulsavit. Turic. plus eunt, a sec. manu plus nos eunt. Alm. pluscunt (cf. 3, 3, 84. item hic §. 7.). qui vuln. laef. Turic. Flor. omittunt cum Alm. proterva. Turic. propter (cum Alm. sed hic compendio), a sec. manu proterve et sic Flor. Jenf. cum edd. posier. ante Ald.

Philippus Consul (A. U. C. 663.), lictore pronuntiavit in Senatu L. Licinius Crassus, celeberrimus orator. cf. Val. Max. 6, 2.

90. Sed, quae — tractavimus. cf. not. crit.

1. caesus, occisum. „Hac „utitur amplificatione Terentius Adel. 4, 2, 20. me „pugnis miserum et istam

„psaltriam Usque occidit. ubi „Donat. mire interjecit miserum: et necessario usque „addidit, ut ostenderet occidit „nimiae caedis verbum, non „occisionis intelligi oportere. „ut mox, non enim occisus „loquitur.“ Burmannus.

M. Coelio. c. 16. in Verrem 1, 5. Alter locus in Verrem 5, 66.

ter, dives effuse, libidinosam meretricio more viveret, adulterum ego putarem, si quis hunc paulo liberius salutasset? Nam et impudicam,² meretricem vocavit; et eum, cui longior cum illa fuerat usus, liberius salutasse. Hoc genus increfcit, ac fit manifestius, si ampliora verba cum ipsis nominibus, pro quibus ea posituri sumus, conferantur: ut Cicero in Verrem, *Non enim furem, sed raptorem; non adulterum, sed expugnatorem pudicitiae; non sacrilegum, sed hostem sacrorum religionumque; non sicarium, sed crudelissimum carnificem civium sociorumque, in vestrum iudicium ad-*
⁷¹²*duximus.* Illo enim modo, ut fit multum,³ hoc etiam, plus ut fit, efficitur. Quatuor tamen maxime generibus video constare amplificationem, *incremento, comparatione, ratiocinatione, congerie.* Incrementum est potentissimum, cum magna videntur, etiam quae inferiora sunt. Id aut uno gradu fit, aut pluribus. Per id venit non modo ad summum, sed interim quodammodo supra summum. Omnibus his sufficit vel unum Ciceronis⁴ exemplum, *Facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare, prope parricidium necare: quid dicam in crucem tollere?* Nam et, si tantum verberatus esset, uno gradu increverat, ponendo etiam id esse facinus, quod

2. longior. Guelf. longius cum Voss. 3. Omittunt Turic. et Alm. omnia haec salutasset. Nam — liberius, ut et mox §. 3. summum, sed interim — supra. raptorem. Turic. eraptorem, a sec. manu ereptorem et sic Guelf. Camp. cum Alm. et Bern. ipsoque Cicerone.

5 erat inferius; et, si tantum *occisus* esset, per plures gradus ascenderat: cum vero dixerit, *prope parricidium necare*, supra quod nihil est; adjecit, *quid dicam in crucem tollere?* ita, cum id, quod maximum est, occupasset, necesse erat in eo, quod ultra est, verba deficere.

6 Fit et aliter supra summum adjectio: ut apud Virgilium de Lauso,

— — *quo pulchrior alter*

Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.

Summum est enim, *quo pulchrior alter non* 7 *fuit*: huic deinde aliquid superpositum. Tertius quoque est modus, ad quem non per gradus itur, et non est plus, maximum, sed

6. *superpositum*. Sic Turic. cum Ald. Basil. Reliqui *suprapos.* cf. 9, 4, 25. Item praeter Turic. Guelf. subjungunt vocabulo nostro *est*.

7. *quem non*. Turic. Flor. Camp. omittunt *non*. Quae quidem scriptura sensu carere videtur. Omnia tamen rimanti, subnata est haec ratio explicandi: Gradus inest etiam illi, quod sequitur, exemplo. Quaeritur enim *majus* aliquid, sed non invenitur; ut jam redeundo ad id ipsum, unde progredi volebamus, agnoscat tamen prius illud esse majus, quam primo videbatur, quippe *quo nihil sit majus*. Sic erunt gradus, nec tamen erit *plus, maximum*.

itur, et. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 1. 2. 3. et edd. ante Basil. Reliqui *i. ut*, ex conjectura, ut videtur, Philandri. *non est plus, max.* Sic Turic. Flor. Reliqui *quod n. e. p. quam m.*

6. *apud Virgilium*. Aen. 7, 649. Ciceronis locus est Phil. 2, 25. et alter in Catil. 1, 7. (cf. not. ad 1, 5, 13.); valetque locum habet, dicitur, ponitur. Sed vide et not. crit.

7. *non est plus, maximum*.

quo nihil majus est. *Matrem tuam cecidisti. Quid dicam amplius? Matrem tuam cecidisti.* Nam et hoc augendi genus est, tantum aliquid efficere, ut non possit augeri. Crescit
 713 oratio minus aperte, sed nescio an hoc ipso efficacius, cum citra distinctionem intextu et cursu semper aliquid priore majus insequitur: ut de vomitu in Antonium Cicero, *In coetu vero populi Romani, negotium publicum gerens, magister equitum.* Singula incrementum habent. Per se deforme, vel non in coetu, *vomere*: in coetu, etiam non *populi*: *populi*, etiam non *Romani*: vel, si nullum *negotium* ageret: vel, si non *publicum*: vel, si non *magister equitum*. Sed alius
 9 divideret haec, et circa singulos gradus moraretur: hic in sublime etiam currit, et ad

cecidisti — cecidisti. Sic Turic. Flor. cum Voss. 1. 3. Camp. *cecidisti — occidisti* cum Alm. (cf. §. 1. 12.) et edd. ante Ald. quo acc. Bad. pr. Reliqui *occidisti* bis, nisi quod Bern. priore loco omittit verbum ejusque loco ponit *et*.

8. *Crescit oratio.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. Non displiceret, si ante *sed* insertum esset *fit.* *intextu.* Sic Turic. Ex Alm. affertur *in textu* et sic Flor. Reliqui *in contextu.* Nostrum est apud Plin. H. N. 2, 8. cf. 9, 4, 13.

9. *currit.* Ambr. 1. *cucurrit.* Tum fortasse antea *divisisset, moratus esset.*

Matrem tuam. Hoc cum nullo auctore ponatur, credibile est a Qu. ipso nunc fingi. Qui pro *cecidisti* plurimi dant *occidisti*, controversiam Orestis (cf. 7, 4, 8.) significari putaverunt. Minus tamen in parricidium cadit ejusmodi *incrementum*, quam in crimen pullatae matris, quod

multis sane modis poterat amplificari, nunc autem tantae atrocitatis arguitur, ut conatus invidiosum illud facere nihil inveniat potentius, quam ut nuda accusationis verba repetat. Simile quid habet Rutilius Lupus p. Ruhuk. 43. ubi vide notam Ruhuk. nostri non inmemorem.

summum non pervenit nisi, sed impetu. Verum, ut haec amplificatio in superiora tendit, ita, quae fit per *comparationem*, incrementum ex minoribus petit. Augendo enim, quod est infra, necesse est extollat id, quod supra positum est: ut idem, atque in
 10 eodem loco, *Si hoc tibi inter coenam, et in illis immanibus poculis tuis accidisset, quis non turpe duceret? in coetu vero populi Romani. Et in Catilinam, Servi mehercle mei si me isto pacto metuerent, ut te metuunt omnes cives tui,*
 11 *domum meam relinquendam putarem.* Interim proposito velut simili exemplo, efficiendum est, ut sit majus id, quod a nobis exaggerandum est: ut idem pro Cluentio, cum exposuisset, Milesiam quandam a secundis heredibus pro abortu pecuniam accepisse, *Quanto est, inquit, Oppianicus in eadem injuria majore supplicio dignus? Siquidem illa, cum suo corpori vim attulisset, se ipsa cruciavit: hic autem idem illud effecit per alieni corporis*
 12 *vim atque cruciatum. Nec putet quisquam*

non pervenit. Sic Turic. Flor. Goth. Jenf. (tac. Geln.) Camp. et edd. ante Ald. Reliqui transponunt, Regio auctore, sed et MSS. aliquot. *nisu, sed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 2. nisi quod *nifus et.* Reliqui fere *nixu.*

10. *populi Rom. Et.* Turic. *populis et,* a sec. manu *populi sed.* Camp. *populi. Sed et.* Edd. ante Basil. fere *p. R. sed et vel p. R. sed.*

11. *quandam.* Turic. Flor. Camp. a *quodam.* nam quod iidem miles etiam, levius est.

9. *extollat.* Subjectum est *καίτοι* dictum intelligere, ut *amplificatio,* neque enim opus *inquit.* corrigere *extollas,* aut *ἀπό*

hoc, quanquam est simile, illi ex argumentis loco, quo majora ex minoribus colliguntur, 714 idem esse. Illic enim *probatio* petitur, hic *amplificatio*: sicut in Oppianico non id agitur in illa comparatione, ut ille male fecerit, sed, ut pejus. Est tamen quanquam diversarum rerum quaedam vicinia. Repetam igitur hic quoque idem, quo sum illic usus, exemplum, sed non in eundem usum. Nam 15 hoc mihi ostendendum est, augendi gratia non *tota modo totis*, sed etiam *partes partibus comparari*: sicut hoc loco, *An vero vir amplissimus P. Scipio, pontifex maximus, Gracchum, mediocriter labefactantem statum reipublicae, privatus interfecit: Catilinam, orbem terrarum caede atque incendio vastare cupientem, nos consules perferemus?* Hic et 14

12. *amplificatio: sicut — in illa.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. *igitur.* Turic. Flor. (hic a sec. manu omittit) Guelf. Camp. *itaque* cum edd. ante Gryph. Ex Alm. (cf. §. 7. 8, 5, 11.) et Voff. pr. assertur nostrum. Insuper est sonus continuo occurrente *quoque*. Goth. cum Voff. 2. omittit nostram vocem.

13. *max. Gracch.* Sic Turic. Flor. Camp. m. T. G. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Tavv. Reliqui m. Tib. G. *terrarum.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *terrae* cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Gryph. ipsiusque Ciceronis.

12. *illi — loco.* 5, 10, 86 seqq.

quo sum illic usus. Nemo quaesivit, ubi hoc Scipionis Nasicae exemplum posuisset noster. Eo quidem libri 5 loco, quem modo designavimus, non est. Sed cum ca-

pitum intersectionem ignoret noster, nec ipsarum, quas tractat, rerum valde diligentem custodiat divisionem, potuit in animo habere 5, 13, 24. Est autem locus Ciceronis in Catil. 1, 1.

13. cf. 5, 13, 24.

Catilina Graccho, et status reipublicae orbi terrarum, et mediocris labefactatio caedi et incendiis et vastationi, et privatus consulibus comparatur: quae si quis dilatare velit, ple-
 15 nos singula locos habent. Quas dixi *per ratiocinationem* fieri amplificationes, viderimus, an satis proprio verbo significaverim. Nec sum in hoc sollicitus, dum res ipsa volentibus discere appareat. Hoc sum tamen secutus, quod haec *amplificatio* alibi posita est, alibi valet; ut aliud crescat, aliud augetur; inde ad id, quod extolli volumus, ratione ducitur.
 16 Objecturus Antonio Cicero merum et vomitum, Tu, inquit, *istis faucibus, istis lateri-*

15. *viderimus.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Bern. Reliqui *videamus.* *significaverim.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Goth. et edd. ante Basil. quo acc. Gryph. Reliqui *signaverim*, aptiore sane verbo; sed sequor libros vetustiores. cf. 3, 6, 52. *valet; ut.* Sic Ambr. 1. cum Jenf. et posterr. ante Stoer. qui v. *ut et al.* cum Chouet. Reliqui *inferunt et.* *augetur.* Turic. Camp. *augeatur* cum Tarv. Ald. et hoc posterr. ante Obr. Sed ad aliorum bonorum libb. auctoritatem accedit Ambr. 2. et prima manus 1. *ratione ducitur.* Turic. Florent. (uterque a sec. manu) Camp. *ratio deducitur* cum edd. ante Obr. (nisi quod Ald. *add.* Chouet. *red.*) Verbum quidem sic et Goth. Voss. 1. 2. Haec etsi levioribus commendatur testimoniis scriptura, praeplicet tamen. Quod enim subjectum est in nostra? Dicas sane *ducitur* impersonaliter usurpari, ut *curritur, itur*; sed hoc omnino durum. In prioribus quoque modo melior Turic. manus secunda, ubi a pr. est *dicere* pro *discere*.

16. *Objecturus — vomitum.* Haec omittunt Turic. Florent. Camp. cum Alm. Nec displiceat tam abrupta ratio.

15. *ratione ducitur.* cf. not. *crit.*

16. *Tu, inquit.* Cic. Philipp. 2, 25.

bus, ista gladiatoria totius corporis firmitate.
 Quid fauces et latera ad ebrietatem? Minime
 sunt otiosa. Nam respicientes ad haec possu-
 715 mus aestimare, quantum ille vini in Hippiae
 nuptiis exhauserit, quod ferre et concoquere
 non posset illa corporis gladiatoria firmitate.
 Ergo, si ex alio colligitur aliud, nec impro-
 prium, nec inusitatum nomen est *ratiocinatio-*
nis, ut quod ex eadem causa inter status quo-
 que habemus. Sic et *ex insequentibus* ampli- 17
 ficatio ducitur: siquidem tanta vis fuit vini
 erumpentis, ut non casum afferret aut volun-
 tatem, sed necessitatem, ubi minime deceret,
 vomendi: et cibus non recens, ut accidere
 interim solet, redderetur, sed qui usque in
 posterum diem redundaret. Idem hoc prae-
 stant, quae antecesserunt. Nam, cum Aeolus 18
 a Junone rogatus,

— — *cavum conversa cusptide montem*
Impulit in latus, ac venti, velut agmine facto,
Qua data porta, ruunt: — —

concoquere. Turic. (a pr. manu) *conquere*, unde nostrum
 effecimus. Reliqui *coquere*. Nullis veterum certis quidem
 locis probatur *coquere* dici pro *concoquendo*. Saltem Plin.
 H. N. 29, 1. frustra appellat Forcellinus, ubi „cibi in cor-
 „poribus *ooqui*“ dicuntur „a baliucis ardentibus.“

corporis gladiatoria. Sic Turic. Flor. Reliqui *g. c.*
habemus. Ambr. 1: Flor. (sed hic et mox omittit *et*)
habeamus cum Ald. Hoc volebat Regius. Verba autem
causa — si quidem omittunt Turic. Alm. Flor. a pr. manu.

17. *deceret, vomendi.* Turic. Flor. (hic a pr. manu)
 Camp. (hic quidem *et* quoque sequens) omittunt cum Alm.
sed qui. Turic. Flor. Camp. omittunt *qui* cum Voss. 1. 3.

18. *Aeolus.* Virg. Aen. Verr. 5, 44.

1, 81. Ciceronis locus est

19 apparet, quanta sit futura tempestas. Quid? cum res atrocissimas, quasque in summam ipsi extulimus invidiam, elevamus consulto, quo graviora videantur, quae secutura sunt: ut a Cicerone factum est, cum illa diceret, *Levia sunt haec in hoc reo. Metum virgarum nauarchus nobilissimae civitatis pretio redemit: humanum est. Alius, ne securi feriretur, pecuniam dedit: usitatum est.* Nonne usus est ratiocinatione, qua colligerent audientes, quantum illud esset, quod inferebatur, cui comparata haec, viderentur humana atque usitata? Sic quoque solet ex alio aliud augeri: ut, cum Hannibalis bellicis laudibus ampliatur virtus Scipionis; et fortitudinem Gallorum Germanorumque miramur, quo sit major

21 C. Caesaris gloria. Illud quoque est *ex relatione ad aliquid*, quod non ejus rei gratia dictum videtur, amplificationis genus. Non putant indignum Trojani principes, Grajos

19. *rec. Metum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 1. 2. 3. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui inferunt *crimina* e Cicerone.

20. *Nonne.* Turic. Camp. *non.* cf. not. ad 4, 2, 15. *ratiocinatione.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) *ratione* cum Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxerunt Regius, necessario. *viderent. hum.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *h. v.* *ut, cum.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *ut.*

21. *videtur.* Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. *videretur* cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. Sed et Vall. nobiscum.

21. *Non putant.* vid. Iliad. mortt. Tom. (Bip.) 2. p. 498. 3, 156 seqq. Ablegat Geln. indicantem qui sint nū loco ad Hemsterh. in Luc. Diall. Homero, ad quos accedunt

Trojanosque propter Helenae speciem tot mala, tanto temporis spatio sustinere: quae nam igitur illa forma credenda est? Non enim hoc dicit Paris, qui rapuit; non aliquis juvenis, aut unus e vulgo; sed senes, et prudentissimi, et Priamo assidentes. Verum et²² ipse rex, decenni bello exhaustus, amissis tot liberis, imminente summo discrimine, cui faciem illam, ex qua tot lacrimarum origo fluxisset, invisam atque abominandam esse oportebat, et audit haec, et eam filiam appellans juxta se locat, et excusat etiam, atque sibi esse malorum causam negat. Nec mihi vide-²³ tur in Symposio Plato, cum Alcibiadem con-

aut unus. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 1. 2. 3. et edd. ante Stoer. exc. Ald. Reliqui non u.

22. *ex qua tot lac. or. flux.* Turic. e. q. ori fl. a sec. manu e. q. ora fluxissent. Ex Flor. (sed go additur a sec. manu) et Alm. nihil nisi ori profertur. Gebhardus in Crepundiis ex Palatino suo eruit e. q. t. l. ora fluxisset, Parco stulte mirante, reprobante recte Burmanno. *eam filiam.* Turic. ex familiam (Alm. ex familia et sic Flor. cujus in margine tertia manus nostrum dat) a sec. manu ut et Flor. *eam familiarem* et sic Camp. cum Bodl. Andr. *atque sibi.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gein.) *sibi atque* cum Bodl. Alm. Voss. 1. 2. Ioann. Tarv. Nostram transpositionem, quae jam in prioribus aliquot, exigit Regius. Equidem veterem ordinem verum suspicor, quanquam in Homero quidem hoc ipsum non legitur, ut sibi irascentem Helenam mulceat et placet Priamus (neque enim sufficit v. 180. *κυνώπιδος*, cui nil reponit focer). Sed etiam in nostra ratione otiosum est, et ipsa scriptura *atque* pro *ae* prodere videtur, debuisse sequi vocalem in *esse*. (cf. 8, 3, 47.)

aliquot Heynio designati ad Homerum ipsum. Est et comparandus Lessingius in Laocoonte p. 215.

22. *atque sibi.* cf. not. crit.
23. *in Symposio Plato.* vide Plat. Sympos. p. (Steph.) 218. b — 219. d. Bip. 10,

fitentem de se, quid a Socrate pati voluerit, narrat, ut illum culparet, haec tradidisse: 717
 sed, ut Socratis invictam continentiam ostenderet, quae corrumpi speciosissimi hominis
 24 tam obvia voluntate non posset. Quin ex *instrumento* quoque heroum illorum magnitudo aestimanda nobis datur. huc pertinet *clypeus Ajacis, et Pelias Achillis*. Qua virtute egregie est usus in Cyclope Virgilius. Nam quod illud corpus mentē concipiam, cujus

Trunca manu pinus regit? — —

Quid? cum *vix lorica duo multiplicem connixi humeris ferunt*, quantus Demoleos, qui, indutus ea,

— — cursu palantes Troas agebat?

25 Quid? M. Tullius de M. Antonii luxuria tan-

23. *pati*. Turic. *pita* (cum Alm.) a *sec. manu petere*. *illum*. Turic. *illud*. Modo τῶ ut Flor. (a *sec. manu*) Camp. praemittunt *non* cum Jenf. et edd. ante Ald.

voluntate. Sic et Goth. err. Gesn. qui *voluptate*, quod est in Jenf. et edd. posterr. ante Stoer. exc. Basil.

24. *huc pert.* Sic Obr. *hoc p.* Turic. (a *pr. manu*) Guelf. cum Alm. Reliqui *ad hoc p.* et *Pelias*. Sic Turic. Flor. (nisi quod T pro I) Guelf. cum Alm. Goth. Voff. 1. 2. Vall. Reliqui inserunt *hasta*. *ferunt*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Voff. 1. 3. Goth. et edd. ante Basil. Reliqui *ferrent*. *ea*. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Alm. Bern. Reliqui *eam*.

263 — 266. Dignus qui legatur vel relegatur locus. Eo rectissime est usus Gesnerus in disputatione de Socrate sancto paederasta Comment. Soc. Gott. Tom. 2. p. 25 seq.

24. *clypeus — Pelias*. Iliad. 7, 219. 16, 140.

Virgilius. Aeneid. 3, 659. 5, 260. Tullius Philipp. 2, 27.

tum fingere saltem potuisset, quantum ostendit dicendo, *Conchyliatis Cn. Pompeji peristromatis servorum in cellis stratos lectos videres? Conchyliata peristromata, et Cn. Pompeji, terunt servi et in cellis, nihil dici potest ultra: et necesse est tamen infinito plus in domino cogitare. Est hoc simile illi, quod* ²⁶ *ἐμφρασις* dicitur: sed illa ex verbo, hoc ex re ⁷¹⁸ conjecturam facit: tantoque plus valet, quanto res ipsa verbis est firmior. Potest ascribi amplificationi *congeries* quoque verborum, ac sententiarum idem significantium. Nam, etiamsi non per gradus ascendant, tamen velut acervo quodam allevantur. *Quid enim* ²⁷ *tuus ille, Tubero, destrictus in acie Pharsalica gladius agebat? cujus latus ille mucro*

25. *terunt.* Sic Voss. 1. 3. Bern. *terter.* Turic. (a pr. manu) *ter.* Guelf. *iter.* Alm. a sec. manu Turic. *de* et sic Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Bad. sec. *inter* Flor. a sec. manu *de* ultimae syllabae superscriptum.

servi. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Voss. 1. 3. Bern. Alm. *servis* Turic. Flor. (a sec. manu uterque) Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Bad. sec. *et in cellis.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *in* cum Alm. Voss. 1. 2. 3. Goth. Vall. et edd. ante Bad. sec. Hic primus, obsecundantibus reliquis, ex Regii conjectura pro nostro *terunt servi et in cellis* haecce dat *et in cellis servorum*, exc. Obr. qui sic: *et lecti in cellis servorum.* Nos *in* adjecimus contra MSS.

26. *hoc ex re.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *haec e. r.* cum Goth. Alm. Voss. 2. Jenf. Tarv. Ald. *non per gradus.* Flor. *p. g. non*, cui scripturae a sec. manu praemittitur *non*.

25. *saltem.* Interrogatio cum valeat negationem, hoc est pro *no fingere quidem.* cf. 6, 4, 15.

27. *Quid enim tuus.* Ex Ligariana c. 3. Alterum de janitore carceris Verr. 5, 51.

petebat? qui sensus erat armorum tuorum? quae tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas? Simile est hoc figurae, quam συναθροισμὸν vocant: sed illic plurium rerum est congeries, hic unius multiplicatio. Haec etiam crescere solet verbis omnibus altius atque altius insurgentibus: Aderat janitor carceris, carnifex praetoris, mors terrorque sociorum et civium Romano-
 28 rum, lictor Sextius. Eadem fere est ratio minuendi. Nam totidem sunt ascendentibus, quot descendentibus, gradus. Ideoque uno ero exemplo contentus ejus loci, quo Cicero de oratione Rulli haec dicit: Pauci tamen, qui proximi astiterant, nescio quid illum de lege Agraria voluisse dicere, suspicabantur. Quod si ad intellectum referas, minutio est:
 29 si ad obscuritatem, incrementum. Scio posse videri quibusdam speciem amplificationis hyperbolen quoque. nam et haec in utramque partem valet: sed, quia excedit hoc nomen,

27. tuorum? quae. Turic. Flor. omittunt. a sec. manu ascribitur ab illo an mortua tua. ab hoc nostrum, sed quid. hoc fig. Turic. Flor. Camp. omittunt hoc cum Alm. Sextius. Turic. Camp. rex tuus.
 29. excedit. Ambr. 1. excidit.

συναθροισμὸν. vide Rutil. Lup. ed. Ruhnk. p. 5.

28. de orat. Rulli. Cic. de L. Agr. 2, 5. Insignis est varietas apud Qu. qui proximi astiterant, apud Cic. ipsum si qui acutiores — steterant. Noster verum Ciceronis acumen

oblitus erat. Memoriam Quintiliani lapsam agnoscit et Geronus ad loc. Cic. ipsius.

29. excedit hoc nomen. Recte Gesnerus accusativum agnoscit hoc nomen, ut hyperbole plus sit, quam quod appellemus amplificationem.

in tropos differenda est. Quos continuo sub-
 719 jungerem, nisi esset a ceteris separata ratio
 dicendi, quae constat non propriis, sed trans-
 latis. Demus ergo breviter hoc desiderio jam
 paene publico, ne omittamus eum, quem

ne omittamus. Turic. *nec mittamus*, a sec. manu *ne amit-*
tamus et sic Camp. *ut omittamus* Goth. cum Voss. 2. *nec*
om. Ald. cum aliquot, ex Regii conjectura.

Rollinus et Capperonnerius hoc tenuisse non videntur, quorum alter apposite tamen utitur verbis Julii Rufiniani apud Ruhnk. p. 223. „(Hy-
 „perbole) fit cum *excedit ve-*
 „*ritatem* sententia.“

Quos continuo — translatis.
 Haec, etsi valde perspicua videantur, a se parum perspicui ingenue fatetur optimus Regius, quem non plane affectus videtur Gesnerus dissimulans dicens eum verbis *quae constat — translatis.* Ubi enim difficultatem sentiret, non designavit Regius. Gesnerus hic definitionem *sententiae* desiderari censet, quippe de qua sit expositurus noster, quamque tropis antevertendam indicet. Haec quidem ratio an sit necessaria, quaeri potest. Fortasse tropos modo describit et hoc vult: Continuo de tropis dicerem, nisi haec eloquentiae pars constaret translatis, non propriis; ita satius erit tum demum ad tropos progredi, cum omnis proprie dicendi ratio pertractata fue-

rit, cujus partem unam reliquam video i. e. *sententiam.* Sed nec ipse animum expleri sentio ab hac interpretatione, et ultro agnosco convenientius loco fore, si reperiatur modus aliquis ex hisce verbis *fnitionem sententiae* extundendi. An forte transponendo unaque litera abra-
 denda hoc consequemur? „ratio dicendi quae *non constat propriis et translatis.*“ *Antequam ad tropos accedam, superest aliqua dicendi ratio, cujus vis non est in propriis et translatis, sed quae nunc hac nunc illa utens oratione, peculiari suo artificio ornatum efficit.* Maxime displicet in hac constitutione loci, quod abest *aliqua vel quaedam* pronomen, necessarium fere ad nominativum illum „a ceteris — dicendi.“ Ut *propriis et translatis* hic latior aliquis tribuatur significatus, veluti mox c. 5. §. 6. *translatio a communi ad proprium, cum Gesnero probare non possum.* Redeundum erit ad Regianae confessionis simplicitatem.

plerique praecipuum ac paene solum putant orationis ornatum.

V. *Sententiam* veteres, quod animo sensissent, vocaverunt. Id cum est apud oratores frequentissimum, tum etiam in usu quotidiano quasdam reliquias habet. Nam et juraturi *ex animi nostri sententia*, et gratulantes *ex sententia* dicimus. Non raro tamen et sic locuti sunt, ut *sensa* sua dicerent: nam ²*sensus* corporis videbantur. Sed consuetudo jam tenuit, ut mente concepta *sensus* vocaremus; lumina autem, praecipueque in clausulis posita, *sententias*. Quae minus crebra apud antiquos, nostris temporibus modo carent. Ideoque mihi et de generibus earum, ³et de usu arbitror pauca dicenda. Antiquissimae sunt, quae proprie, quamvis omnibus idem nomen sit, *sententiae* vocantur, quas Graeci *γνώμας* appellant: utrumque autem nomen ex eo acceperunt, quod similes sunt consiliis aut decretis. Est autem haec vox universalis, quae etiam citra complexum causae possit esse laudabilis, interim ad rem tan-720 tum relata; ut, *Nihil est tam populare, quam*

3. *nom. sit.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *f. n.*

1. *et juraturi — et gratulantes.* Priore modo quod *scimus*, altero quod *eupimus* appellamus *sententiam*, quo magis appareat, quidquid animo sentiamus, esse *sententiam*. De jurandi formula cf. 6, 3, 32.

3. *utrumque et Graecum et Latinum.* Uterque enim *populus mutuatus est appellationem a deliberandi negotio.*

Nihil est — bonitas. Cic. pro Lig. c. 12.

bonitas: interim ad personam; quale est Afri Domitii, *Princeps*, qui vult omnia scire, necesse habet multa ignoscere. Hanc quidam partem *enthymematis*, quidam initium aut clausulam *epichirematis* esse dixerunt: et est aliquando, non tamen semper. Illud verius, esse eam aliquando *simplicem*, ut ea, quae supra dixi; aliquando ratione subjecta, *Nam in omni certamine, qui opulentior est, etiamsi accipit injuriam, tamen, quia plus potest, facere videtur*: nonnunquam *duplicem*, *Obsequium amicos, veritas odium parit*. Sunt etiam, qui decem genera fecerint, sed eo modo, quo fieri vel plura possunt, per *interrogationem*, per *comparationem*, *infinitionem*,

4. *dixerunt*: et est al. — aliquando *simpl.* Turic. Flor. (a pr. manu). Guelf. d. *etsi al. simpl.* cum Voss. 1. 3. Tarv. Ald. d. *etsi al.* — al. *simpl.* Camp. Alii quoque editi interjecta τοῖς aliquando non habent. quae. Sic Turic. Camp. cum Voss. 1. 3. Ald. Reliqui *quam.* *subjecta.* Jenf. Tarv. *subjectam* cum Voss. 2. ut refertur, non quidem Goth. Sed et modo *rationi* Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2.

5. *fecerint*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Reliqui *fecerunt.* *interr. per comp.* Sic Turic. Flor.

4. *enthymematis* — *epichirematis*. cf. l. 5. c. 10. 14. et Aristot. Rhet. 2, 21, 2. ἐπεὶ τὰ ἐνθυμήματα ὁ περὶ τοιούτων συλλογισμὸς ἐστὶ, σχεδὸν τὰ τε συμπεράσματα τῶν ἐνθυμημάτων καὶ αἱ ἀρχαί, ἀφαιρεθέντος τοῦ συλλογισμοῦ, γινώμαί εἰσιν. Huc respexisse Qu. censet Victorius ad Aristot. p. 445. eodemque remittit Capper.

ea, quae. Neutro genere utitur; designat autem sententias supra positas, Cicero- nis alteram, alteram Domitii.

Nam in omni certamine. Est Sallustii in oratione Micipsae Bell. Jug. c. 10. Telleri 6.

Obseq. — parit. Terent. Andr. 1, 1, 41.

similitudinem, admirationem, et cetera hujusmodi: per omnes enim figuras tractari potest. Illud notabile ex diversis, Mors misera non est, aditus ad mortem est miser. Ac rectae quidem sunt tales, Tam deest avaro, quod habet, quam quod non habet. Sed majorem vim accipiunt emutatione figurae, ut,

Usque adeone mori miserum est? — —

Acrius enim hoc, quam per se, Mors misera non est. Et translatione a communi ad pro-

Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 1. 3. et edd. ante Bad. Reliqui omittunt *per.*

similitudinem. Omittit Guelf. cum Goth. Voss. 1. 2. 3. Colb. *admirationem.* Omittunt Turic. Camp. cum Alm. *est miser.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *m. e.*

6. *emutatione.* Turic. Flor. (a sec. manu uterque) Camp. *ex mutatione* cum Goth. Colb. et edd. ante Gryph. Illorum uterque (a pr. manu) Guelf. *et mutatione.* Sed *mutatione* solum Voss. 1. Reliqui *commutatione.* Nostrum e conjectura. cf. 3, 6, 51. *Acrius — non est.* Omittunt Turic. Flor. (hic a pr. manu) Alm.

5. *Mors — miser.* Gallaeus hoc ipsum designat a Lactantio relatum 3, 17. cujus locum ponit etiam Menagius ad Diog. Laërt. 10, 124. Cum sit senarius versus, possit et ipse esse ex Graeco translatus, ut ille Epicharmi trochaicus, quem hic citant fere, apud Cic. Tusc. 1, 8. *Emori nolo* cet. cf. nostr. 5, 14, 12.

6. *Tam deest — non habet.* Senarius est ex P. Syri mimis, quem et M. Seneca exhibet, laudatum Cassio Severo p. 227.

emutatione figurae. Accipiam *emutationem*, quam efficit figura, non quam patitur, quanquam ne hoc quidem absurdum. *Figuratae* sententiae opponuntur *rectis*, velut 9, 2, 5. 66. 78. item 2, 13, 8.

Usque adeone. Virg. Aen. 12, 646. Mox sunt loca Cic. pro Lig. c. 12. *ibid.* c. 4. Virg. Aen. 1, 37. Cic. pro Mil. c. 4. pro Lig. c. 1. *Medeam* Ovidii intercidisse nemo ignorat.

prium. Nam, cum sit rectum, *Nocere facile est, prodesse difficile*: vehementius apud Ovidium Medea dicit,

Servare potui, perdere an possim, rogas?

Vertit ad personam Cicero, *Nihil habet, Caesar, nec fortuna tua majus, quam ut possis; nec natura melius, quam ut velis servare quam plurimos*. Ita, quae erant rerum, propria fecit hominis. In hoc genere custodiendum est, id quod ubique, ne crebrae sint, ne palam falsae (quales frequenter ab iis dicuntur, qui haec καθολικά vocant: et, quidquid pro causa videtur, quasi indubitatum pronunciant), ne passim et a quocunque dicantur. Magis enim decent eos, in quibus est auctoritas, ut rei pondus etiam persona confirmet. Quis enim ferat puerum aut adole-

an possim. Turic. a. *possis* cum Alm.

7. *hominis.* Turic. *nominis* cum Alm. *est, id.* Ita nos e conjectura, inferitur enim a libris et, ut et innox post pronunciant, quod et ipsum expunximus. *quod.* Sic

Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 1. 2. Reliqui *quidem*. *dicantur* — *decent.* Turic. Flor. Guelf. utrobique singularem cum aliquot Codd. et edd. Alii fluctuant nunc prius nunc posterius singulariter efferentes, nec constat lectio ante Gryph.

7. *id quod ubique.* Opponitur hoc illis: *in hoc genere.* In omni enim ornandi ratione, ne saepius recurrat idem artificium, sedulo cavendum.

qui haec καθολικά vocant. Hoc artis vocabulum imponentes sententiis fallun-

tur simul ita ut, quidquid speciem habeat sententiae, non investigata ejusdem veritate, tuto ubique, quoniam καθόλου, ponere posse videantur. cf. Ern. in Lex. technol. qui docet καθολικὸν λόγον eundem esse τῆ γνώμη.

scentulum, aut etiam ignobilem, si iudicet
 9 in dicendo, et quodanmodo praecipiat? *En-*
thymema quoque est omne, quod mente con- 722
 cipimus: proprie tamen dicitur, quae est sen-
 tentia ex contrariis; propterea quod eminere
 inter ceteras videtur, ut Homerus *poëta, urbs*
 Roma. De hoc in argumentis satis dictum est.
 10 Non semper autem ad probationem adhibe-
 tur, sed aliquando ad ornatum, *Quorum igi-*
tur impunitas, Caesar, tuae clementiae laus
est, eorum te ipsorum ad crudelitatem acuet
oratio? Non, quia sit ratio dissimilis, sed
 11 quia iam per alia, ut id iniustum appareret,
 effectum erat. Et addita in clausula est epi-
 phonematis modo non tam probatio, quam
 extrema quasi insultatio. Est enim epiphonema
 rei narratae vel probatae summa acclama-
 tio,

Tanta molis erat Romanam condere gentem.

Facere enim probus adolescens periculose,
 12 *quam perpeti turpiter maluit.* Est et, quod

9. *concipimus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Guelf.
concepimus cum Bern.

10. *iniustum.* Gesn. *justum* per sphaema, quod propaga-
 runt Bipontini.

11. *perpeti turpiter.* Turic. Flor. *perurpiter.* ex Alm.
 afferunt *turpiter.* (cf. 8, 9, 12. item hic 24.)

8. *iudicet — praecipiat,*
 agat partes iudicis, et magistris.
 Malim prope *qui prae fi.*

9. *De hoc — dictum est.*
 vide 5, 10, 2.

10. *Non, quia — dissimilis.*
 Probat sane hoc ipsum a Cice-
 rone positum enthymema,
 sed hic quidem probationis
 causa non est positum.

appellatur a novis νόημα; qua voce omnis intellectus accipi potest: sed hoc nomine donarunt ea, quae non dicunt, verum intelligi volunt; ut in eum, quem saepius a ludo redemerat foror, agentem cum ea talionis, quod ei pollicem dormienti recidisset, *Eras dignus, ut haberes integram manum.* Sic enim auditur, *ut depugnares.* Vocatur aliquid et *clausula*: quae, si est, quod *conclusionem* dicimus, et recta et quibusdam in partibus necessaria est: *Quare prius de vestro facto fateamini necesse est, quam Ligarii culpam*

12. *novis.* Gesn. nobis per sphalma repetitum Bipontinis. dicunt. Goth. dicuntur cum Voss. 2. Idem velle videntur Turic. Flor. Alm. qui post nostrum subjiciunt *ut.* Et fortasse passivum elegantius.

13. *recta.* Sic Obr. Ceteri quidem omnes *recte*, quod ferri nequit, nam ut, quod monet Badius, repetatur huc *vocetur ita*, contortum fuerit et inelegans.

vestro facto. Sic Turic. Flor. Reliqui *f. v.*

12. *a novis.* In rhetoribus ipsis *novos* discernit a *veteribus*, non in oratoribus solis. cf. dicta ad 4, 2, 118. item exempli causa 9, 2, 42. 10, 1, 41.

a ludo redemerat. Ablegat Gesnerus ad Lipsium Saturnall. 2, 3, 5. multa veterum loca ponentem, quibus apparet, liberos quoque se auctorasse lanistis ad depugnandum in arena.

Sic enim — *depugnares.* Significatum audiendi pro *subaudiendo* iterum habet noster 9, 3, 58. ex quo loco et his

pro sic reponendum *simul* necessario videtur. Item *auditur* pro *additur* repofuerunt VV. DD. in Julio Rufiniano p. 272. Ruhnk. cujus vide notam, ut et Capper. ad eundem scriptorem, *Depugnare* proprium Gladiatorii spectaculi et suspicor inesse vim etymi in praepositione *de*, ut intelligatur pugna ad mortem protracta, quod suadet et noster locus et alter in Declamm. 9. p. Bip. 175. „ad „huc necessitatis gladiator *depugnare* etiam volebam.“ cf. Drakenb. ad Liv. 6, 3, 9. 40, 54, 6.

ullam reprehendatis. Sed nunc aliud volunt, ut omnis sensus in fine sermonis feriat aurem.

14 Turpe autem ac prope nefas ducunt, respirare ullo loco, qui acclamationem non petierit. Inde minuti corruptique sensiculi, et extra rem petiti. Neque enim possunt tam multae bonae sententiae esse, quam necesse
15 est multae sint clausulae. Jam haec magis nova sententiarum genera. *Ex inopinato*: ut dixit Vibius Crispus in eum, qui, cum loriscatus in foro ambularet, praetendebat, id se metu facere, *Quis tibi sic timere permisit?* Et insigniter Africanus apud Neronem de morte

aliud. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Reliqui *illud* conjectante Regio. *ut omnis sensus.* Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. cum Goth. Alm. Voss. 2. Reliqui post *ut* inferunt *omnis locus.* Voss. 1. vicissim omittit, ut fertur, *omnis sensus.*

14: *ullo loco.* Turic. *illo l.* cum Alm. non profus male. *corruptique.* Turic. *corrupti,* a sec. manu *et corrupti* et sic Camp. *bonae.* Omittunt Guelf. et Obr. Mox Camp. inter *est* et *multae* inserit *ut.*

15. *Vibius.* Turic. Flor. *bibius.* (cf. 6, 3, 73.) Camp. *Urbius.*

15. *Vibius Crispus.* cf. 5, 13, 48.

Africanus. Non dubito quin hic sit Julius Africanus orator (cf. 10, 1, 118. 12, 10, 10. 11. item Tacit. Dial. de oratt. c. 15.), quem Neroniani aevi demonstrat dictum de eo Crispi Passieni relatum Plinio minori 7, 6, 11. (cf. nostr. 6, 1, 50.) Quod enim Sextium Africanum a Tacito

memoratum Annual. 13, 19. 14, 46. huc trahit Burmannus, quia posteriore Taciti loco Galliarum censum egisse dicatur, levius videtur, nec in opere suo Qu., si alium ab oratore designasset, simpliciter ita cognomen positurus erat. Pro *apud Ner.* autem legendum censeo *ad N.* (cf. Drakenb. ad Liv. 3, 10, 3.)

matris, *Rogant te, Caesar, Galliae tuae, ut felicitatem tuam fortiter feras.* Sunt et alio¹⁶ *relata*, ut Afer Domitius, cum Cloantillam defenderet, cui objectum crimen, quod virum, qui inter rebellantes fuerat, sepelisset, remiserat Claudius, in epilogo filios ejus alloquens, *Matrem tamen*, inquit, *pueri sepelitate.* Et aliunde petita, id est, in alium locum¹⁷ ex alio *translata*: ut pro Spatale Crispus,⁷²⁴ quam qui heredem amator instituerat, decessit, cum haberet annos duodeviginti, *O hominem divinum, qui sibi indulsit!* Facit quasdam¹⁸

16. *Cloantillam.* Flor. Turic. Guelf. Camp. *Cloantillam.* N interponit primus Jenf. sed jam Goth. nisi aberravimus. Voff. 1. 3. *Clotillam.* (cf. 9, 2, 20.) Nomen hoc quidem est in neutro Inscriptionum corpore. *defenderet.* Turic. (a pr. manu) *defenderat.*

17. *ut — qui.* Omittunt hanc utramque particulam Turic. Flor. Guelf. Camp. cum MSS. fere omnibus et edd. ante Ald. Nostrium Regius conjecit, Obr. MSS. scripturam retinens post *instituerat* inserit *et.* Ante *hominem* autem *O* mei omittunt MSS., exc. Flor., et reliqui fere, quibus accedit Camp.

Spatale. Sic Turic. cum Gesn. et vetustis. A Gryphio inde *Spathale*, vitiose.

16. *Matrem — sepelitate.* „Videntur igitur ipsi matrem „accusasse filii, quos ita pietatis admonuerit Domitius, „quasi diceret, nolite metuere „iram Caesaris in sepelienda „olim matre, amat ille pietatem, ignovit matri vestrae „contra legem sepelienti virum: magis ei placebit ista „pietas, quam impia haec „vestra accusatio. Sed res „aliunde cum nota non sit,

„nihil equidem definiam.“ Gesnerus. Si in hac ipsa sepulti mariti causa defendebat Cloantillam Domitius, minus apte videtur dici haec sententia „*alio* relata,“ nec cadit defensio in eam, cui crimen objectum jam *remiserat* Claudius.

17. *O hominem — indulsit.* Eum, qui *sibi indulserit*, bona sua abligurisse, nec quidquam heredi illi suae reli-

sententias sola *geminatio*: qualis est Senecae in eo scripto, quod Nero ad Senatum misit occisa matre, cum se periclitatum videri vellet, *Salvum me esse adhuc nec credo, nec gaudeo*. Melior, cum ex contrariis valet, *Habeo, quem fugiam; quem sequar, non habeo*. *Quid, quod miser, cum loqui non*

18. *se periclitatum*. Turic. *se periclitans* cum Alm. Ille a sec. manu *se periclitans*. Repone *ipse periclitatus*.

me esse. Turic. Flor. Camp. omittunt *me* cum Alm.

quem fugiam. Turic. omittit cum Alm. *Quid, quod*.

Turic. *quidquid*, a sec. manu *qui quod*. Camp. *qui quidem*.

loqui. Turic. *bol*. Florent. *bob*), quasi sit compendium pro *bobus*. Neque tamen quidquam latere ibi videatur, praeter receptum.

quisse, cum se brevi moriturum *divinaret*, apparet quidem; sed quomodo haec sententia sit *ex alio in alium locum translata*, id doceri velim, nisi forte haec ipsa verba in alia oratione fuerant olim sic posita, ut nunc plane novum sensum consciscerent. Hoc tamen si voluit Fabius, parum est elocutus, cum praefertim non sit decantatus aliquis locus, qui hic repetitur. Nam fuisse talem, omnibusque Quintilianum legentibus notissimum, vaga est nec probanda conjectura. Pro *Spatale* autem hoc potuit dici, quo minus crederetur illa venenum tentasse in adolescente, quem pauperem moriturum videret. *Habere annos duodeviginti* cf. ad 6, 5, 75. *Spatale* nomen meretri-

cium legitur apud Martialem 2, 52. item Varronem in *Fragm.* p. Bip. 238. Etiam *Nereidos* apud Claudian. *Epithal.* Honor. et Mar. 167. Eandem in hac causa accusavit *Trachalus*, §. 19. (cf. 6, 5, 78.)

18. *geminatio*. Est ea in repetita conjunctione *nec, nec*, in qua sola hic sententiae acumen.

se periclitatum. cf. not. crit.

Habeo — non habeo. Cic. ad Att. 8, 7. cf. 6, 5, 109.

Quid, quod miser. „Laudat hic *Pithocoeus Hieronymum* ad *Oceanum*, *Postea vero, Pisoniano vitio, cum loqui non posset, tacere non poterat*. Videntur itaque sumpta esse ex *Tullii in Pisonem oratione*, qua parte *hodie integra non est*; dictum

posset, tacere non poterat? Ea vero fit pul-¹⁹
cherrima, cum aliqua comparatione clarescit.
Trachalus contra Spatalen, *Placet hoc ergo,*
o leges, diligentissimae pudoris custodes, deci-
mas uxoribus dari, quartas meretricibus? Sed
horum quidem generum et bonae dici pos-
sunt, et malae. Illae semper vitiosae, *a verbo,*²⁰
Patres conscripti; sic enim incipiendum est
⁷²⁵*mihî, ut memineritis patrum.* Pejus adhuc,
quo magis fallum est, et longius petatum,
contra eandem sororem gladiatoris, cujus

19. *o leges.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *o* cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Gryph. *bonae — malae.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *bene — male* cum Goth. Alm. Voss. 2.

20. *vitiosae, a.* Sic Turic. Camp. cum Goth. Vall. *v. aut* Guelf. cum Voss. 1. 2. 3. *v. aut a* Flor. Bern. *v. ab-uti* Obr. Jenf. *v. uti* cum posterioribus ante Basil. Reliqui *v. uti a.*

„certe de Pifone aliquo.“
Gefnerus. Hisce acquiescendum quidem, cum certiora nusquam ostendantur. Quid sit quod Burmannus ablegat ad Erasmus in Adagiis titulo *imperitiae*, non exputo, neque enim in ullo eorum quae ad hunc titulum referuntur proverbio mentionem reperio nostri loci.

19. *decimas uxoribus.* Constitutum erat lege Julia et Papia Poppaea, ut matrimonii causa uxori, quae liberos non haberet, nonnisi decima legaretur, et pro numero superstitum ex priore matrimonio liberorum totidem decimae. vide Jurispr. Ante-

Just. Schult. p. 609. item Gothofr. ad Cod. Theod. Tom. 2. p. 648, quorum uterque nostro loco utitur. Supra §. 17. latius modo heredem Spatalen instituisse perhibetur amator; hic apparet, ex quarta parte. Licuisse tum etiam probrosis feminis legata capere recte observat, qui hic citatur a Burmanno, Perizonius de lege Voconia p. 144. (ed. Heineccii Magdeburgi 1722. 4.), cum postea hoc vetitum fuerit a Domitiano Suet. c. 8. Quidquid praeterea disputat Perizonius de portione Spatalae legata, ad locum intelligendum non facit.

modo feci mentionem, *Ad digitum pugnavi.*

- 21 Est etiam generis ejusdem, nescio an vitiosissimum, quoties verborum ambiguitas cum rerum falsa quadam similitudine jungitur. Clarum auctorem juvenis audivi, cum lecta in capite cujusdam ossa sententiae gratia te-

Ad digitum. Turic. Flor. *additum.* Ille a sec. manu *aditum*, hic nostrum. Cum priore manu facit Alm. A Basil. inde ante Gesn. *at digito.* Sed Basil. ante *pugn.* inserit *non*, Voss. 2. Ald: *mihī*, Camp. *nihil* et Obr. pro *pugn.* ponit *parentavi.* Ioann. *ad dig. pugna mihī.* Nostrum est in Guelf. Vall. Voss. 1. 3. Goth. Bern. Bongarsiano Salmafii ad Hist. Aug. Vol. 2. p. 830.

21. *in capite.* Sic Turic. Guelf. Flor. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 1. 2. 3. Bodl. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Gryph. Reliqui *e capite.*

20. *Ad digitum pugnavi.* Haec locutio nonnisi uno, praeter nostrum, loco adhuc inventa est a VV. DD. in veteri epigrammate, quod tribuitur Martiali Spectacc. 29. v. 5. (Nam quod eam trahit ad Faliscum suum Caspar Barthius Cyneg. v. 12, alienum est.) Sufficit tamen haec duorum scriptorum congruentia, ad tenendam eam, quae hic legitur, verborum constitutionem; ad explicandam eandem, non item. Neque enim magis apud Martialem, quam nostri verbis apparet, quid sit *ad digitum pugnare.* Sumunt quidem, et maxime Ramiresius de Prado ad Martialem, esse hoc: pugnare eo usque, donec alteruter gladiatorum exerto digito victum se fateatur; sed probationem desidero, cum Scholiastes Persii ad

5, 119. perperam accipiat poetae locum, cui illustrando adhibet hoc quod narrat „Tractum a gladiatoribus, qui „victi, ostensione digiti veniam a populo postulabant.“ cf. Casaub. in Comment. Hic quidem, quidquid est de significatione locutionis in arena, apparet ludi in vocabulo *digiti.* Deslexit enim iste toties auctoratus *digitum* illum ad pollicem, quem sibi soror recidisset (vel *praecidisset*, ut vult Burm. ad §. 12.). Scaligeri quidem epigrammatis interpretationem, miram profecto, videre est apud Burmannum secundum Anthol. Vol. 1. p. 470, huic probatam, non mihi.

21. *auctorem.* An forte *actorem?*

lecta in capite — ossa. cf. 6, 1, 30.

nenda matri dedisset, *Infelicissima femina, nondum extulisti filium, et jam ossa legisti.* Ad hoc plerique minimis etiam inventiunculis gaudent, quae excussae risum habent, inventae facie ingenii blandiuntur. De eo, qui naufragus, et ante agrorum sterilitate vexatus, in scholis fingitur se suspendisse, *Quem nec terra recipit, nec mare, pendeat.* Huic simile in illo, de quo supra dixi, cui pater sua membra laceranti venenum dedit, *Qui haec edit, debet hoc bibere.* Et in luxuriosum, qui ἀποκαρτέρησιν simulasse dicitur, *Necte laqueum, habes, quod faucibus tuis irascaris: sume venenum, decet luxuriosum bibendo mori.* Alia vana: ut suadentis purpuratis, ut Alexandrum Babylonis incendio sepeliant, *Alexandrum sepelio, hoc quisquam spectabit e tecto?*

22. mare. Turic. Flor. (a sec. manu uterque) Camp. Goth. in aëre.

23. qui ἀποκαρτέρησιν. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. quia in apoteca frenesim cum Alm.

24. ut suadentis. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Goth. (tac. Gesn.) Camp. suadendis cum Alm. Voss. 2. Sed Guelf. suadentis cum Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Ald. Ut inseruit Regius. e tecto. Turic. Flor. Guelf. Camp. a t. cum Goth. Alm. Voss. 1. 2. 3. Vall.

22. risum habent. Si ullus, praeter locum Horatii (Carm. 14, 15, 16.), usus posset ostendi, amplecterer hic ego Graecismum, ut esset *r. debent.* (cf. 9, 2, 5.) Est enim habendi verbum nimis, ut videtur, dissolutum. Quanquam cf. not. ad 4, 1, 42. excussae autem opponuntur hic inventis i. e. diligentius inspectae

iis, quae cum primum ab oratore inveniuntur, placent suo auctori. cf. 12, 10, 73.

23. supra. 8, 2, 20.

ἀποκαρτέρησιν. Notus est Hegesiae liber ἀποκαρτέρων, de quo Cic. Tusc. 1, 54. Ingeniosus hic noster luxurioso suadet aliam quam ab inedia mortem.

Quasi vero id sit in re tota indignissimum. Alia nimia; ut de Germanis dicentem quendam audivi, *Caput nescio ubi impositum*: et
 25 de viro forti, *Bella umbone propellit*. Sed finis non erit, si singulas corruptorum persequar formas. Illud potius, quod est magis necessarium. Duae sunt diversae opiniones; aliorum sententias solas paene spectantium,⁷²⁷ aliorum omnino damnantium: quorum mihi
 26 neutrum admodum placet. Densitas earum obstat invicem; ut in satis omnibus fructibusque arborum nihil ad justam magnitudinem adolescere potest, quod loco, in quem crescat, caret. Nec pictura, in qua nihil circumlitum est, eminet. Ideoque artifices, etiam cum plura in unam tabulam opera contulerunt,

umbone. Turic. *vir bone*, (ex Alm. *verbone*. cf. §. 11. 8, 6, 11.) a sec. manu *vir bene* et sic Camp. *viti bonae* Guelf. Prima Flor. manus plane erasa.

25. *solas*. Turic. Camp. omittunt.

26. *fructibus*. Turic. *fluctibus* cum Alm. cf. 8, 6, 6.

arborum. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *armorum* cum Alm. vicissim (Turic. quidem a pr. manu) 8, 6, 12. *arborum* Goth. Voff. 2. cum edd. ante Gryph. exc. Ald. Gesnerus utrumque ex rusticorum scriptorum auctoritate defendit. Mihi in nostra constitutione *omnibus* videtur magnopere jacere. *magnitudinem*. Turic. Flor. Camp. *multitudinem* cum Alm. *opera*. Turic. Camp. omittunt.

Exemto hoc quidem vocabulo, quaeri potest, *plura* illa sintne ad unam picturam pertinentes hominum formae, an,

24. *nescio ubi*. Feliciter *sectantium*, ut mox §. 30. *conjectare* videtur Gesnerus *ptanti*.

nubi, nec audiendus praec hoc 26. *ut in satis*. cf. § Pro.

Obrechtus, qui sic: *nescio ubi* 23.

in nube positum. *plura — opera*. cf. not.

25. *spectantium*. Malim crit.

spatiis distinguunt, ne umbrae in corpora cadant. Facit res eadem concisam quoque orationem. Subsistit enim omnis sententia: ideoque post eam utique aliud est initium. Unde soluta fere oratio, et e singulis, non membris, sed frustis collata, structura caret; cum illa rotunda et undique circumcisa insistere invicem nequeant. Praeter hoc etiam color ipse dicendi quamlibet claris, multis tamen ac variis velut maculis conspergitur. Porro, ut afferent lumen clavus et purpurae, in loco insertae, ita certe neminem deceat intertexta

quod exprimitur discrete admissio illo *opera*, picturae diversae uni tantum tabulae impositae. Hujusmodi veterum opera nobis quidem relicta novimus nulla. Fateor me, quid faciam illi *etiam* quove illud loco ponendum censeam, non invenire. Otiosum enim est, si ad *artifices* referas, sin *etiam tum, cum contulerunt, distinguere eos* dicas, alienum plane fuerit, cum ejusmodi distinctio in tali ratione necessaria sit, nec fiat *etiam*.

28. *claris*. Sic Turic. (a sec. manu, a prima quidem *claris*) Flor. Guelf. cum Goth. Voss. 1. 2. 3. Vall. Bern. et edd. ante Ald. Reliqui *clarus*, quod Regius reposuit. Videtur tamen hoc jam esse in Camp. *afferent*. Turic. *adfertur*, a sec. manu *auffertur*. Flor. *affertur*. Guelf. *offerrent*. Camp. *afferant*. Jenf. *affert* cum edd. ante Obr. Equidem simplicissimum existimo, ut *afferunt* fiat ex vetustissima scriptura. *in loco*. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui omittunt *in*. *insertae*. Sic libri omnes praeter

27. *soluta — oratio*. cf. 9, 4, 19.

28. *quamlibet claris — maculis*. Horat. ad Pis. 15. „*Purpureus late qui splendeat — pannus*.“

afferent. vid. not. crit.

clavus et purpurae. Probo

eam Burmanni rationem, ut haec de lato clavo et praetexta disjunctim capiantur, nec fiat $\epsilon\upsilon\ \delta\iota\acute{\alpha}\ \delta\upsilon\upsilon\epsilon\iota\nu$, quod profae indecorum sit. Utitur verbis nostris Baysius in Graevii thesauro Tom. 6. p. 74.

29 pluribus notis vestis. Quare, licet haec enitere, et aliquatenus extare videantur, tamen lumina illa non flammae, sed scintillis inter fumum emicantibus similia dixeris: quae ne apparent quidem, ubi tota lucet oratio; ut in⁷²⁸

Jens. et edd. posteriores ante Obr. Eae quidem *infertus*, (aliquot per errorem *incertus*) frustra probante Gesnero, cum sit manifesta correctio omittentium et quoque ante *purpurae*. Pro *clavus* Guelf. Camp. *clarius* cum aliquorum marg.

29. *enitere*. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Guelf. et *nitere* cum Basil. tamen *lumina*. Turic. Flor. Camp. *inferunt* et cum Voff. 1. 3. et edd. ante Gryph.

illa non flammae, sed scint. Turic. *illa et sc.* (a sec. manu *illa sc.*) cum Alm. Flor. (a pr. manu) *non fl. sed* omittit. Totius sensus rationem consideranti apparet, prius obvia sententiarum commoda tangi, mox cautionem subjungi, quare, nonnisi rarae possint placere. Commendantur eo quod supra cetera extare videntur, et elegantius ibi legetur „et „nitere et extare“; cum *eniterno* et *extare* nimis similia sint ejusdemque sententiae. A conjunctione inde *tamen* earundem incommoda recensentur, quae sunt in exiguo illo nec nisi per umbram apparente, quod praebent, lumine, et in crebris parvisque, quibus attolluntur, conatibus. Jam duplex haec ratio manifestior erit et ante *lumina* servato, quod referatur ad alterum „et, quae crebris.“ Eandem ob causam *non flammae sed* minus aptum loco, et malim cum secunda Turic. manu (quanquam alioqui prior solet assensum imperare) „et lumina illa scintillis — emicantibus similia „dixeris.“ Si primae manus *et retines* ante *scint.*, locum ita expedias: Haec ipsa, de quibus agitur (i. e. sententiae) et sunt appellanda *lumina*, et sunt similia *scintillis*, quo ipso apparet, nonnisi inter umbras ea posse habere decorem. *Lumina* autem proprium in hac re vocabulum. Quid lucis lucrari possit locus noster ex eo, quem demonstrat Burmannus, Philostr. (Vit. Soph. 1, 24, 2.) non exputo, nisi forte male citavit. Voluit profecto Graeca aliqua a se lecta testari et est relinquendus suo, quem laudat, Oleario.

29. *Quare, licet — dixeris.* errores, de quibus aptius disputatur in notis criticis. Sunt in hisce leviculi quidam

sole sidera ipsa desinunt cerni: et, quae crebris parvisque conatibus se attollunt, inaequalia tantum, et velut confragosa, nec admirationem consequuntur eminentium, et plannorum gratiam perdunt. Hoc quoque accedit,³⁰ quod solas captanti sententias multas dicere necesse est leves, frigidas, ineptas. Non enim potest esse delectus, ubi numero laboratur. Itaque videas et *divisionem* pro sententia poni, et argumentum, si tamen in clausula et calce pronuncietur. *Occidisti uxorem ipse adulter: 31 non ferrem te, etiamsi repudiasses*, divisio est.

consequuntur. Turic. Flor. Guelf. Camp. *consequentur* cum Goth. Voss. 2. Jenf. Tarv. Non video, quomodo coeat cum *perdunt*, quod omnes retinent.

^{30.} *accedit.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Voss. 2. Goth. Leid. Reliqui *accidit.* *Huc q. accedit*, quod est in marg. Basil. et coniecit Davinius ad Cic. Nat. deor. 2, 13. pravum habet positum τὸν quoque. Addit tamen nostro ille auctorem Cod. Ioann. *dic. nec. est.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *n. e. d.* *si tamen.* Guelf. *fit tamen.* Turic. *fit tantum* cum Voss. 1. 3. et Obr. sed hic *fit; tantum*, pessime. Flor. (a pr. manu) *fit solum.* Nostrum e conjectura. (cf. 2, 15, 4. 11, 3, 3. 12, 11, 29.) Reliqui *fit tantum*, ut et Turic. a sec. manu. *clausula et calce.* Turic. *clausulae calde.* Flor. *clausulae tantum caudae.* Guelf. *clausula et male* cum Voss. 1. 3. Bern. nisi quod omittunt *et.* Camp. *clausulae calce* cum Turic. Flor. (sec. manu utroque) Goth. Voss. 2. et edd. ante Stoer. Veram esse scripturam in Turic. suspicor *clausula et calde* (vel *calide*) scil. *pronuncietur.* Impetus enim et affectus pronuntiandi argumento ipsi speciem impertit sententiae. Vulgatae quidem iterationis languor ferri requit.

^{30.} *ubi numero.* Plane *clausula et calce.* vid. not. assentior Gesnero conjectura crit. inferenti *de.*

Vis scire, venenum esse amatorium? viveret homo, nisi illud bibisset, argumentum est. Nec multas plerique sententias dicunt, sed omnia
 32 *tanquam sententias. Huic quibusdam contrarium studium, qui fugiunt ac reformidant omnem hanc in dicendo voluptatem, nihil probantes, nisi planum, et humile, et sine conatu. Ita, dum timent, ne aliquando cadant, semper jacent. Quod enim tantum in sententia bona crimen est? non causae prodest? non judicem movet? non dicentem*
 33 *commendat? Est quoddam genus, quo veteres non utebantur. Ad quam usque nos vocatis vetustatem? Nam, si ad illam extremam; multa Demosthenes, quae ante eum nemo. Quomodo potest probare Ciceronem, 729 qui nihil putet ex Catone Gracchisque mutandum? Sed ante hos simplicior adhuc*
 34 *ratio loquendi fuit. Ego vero haec lumina*

31. *scire, venenum.* Turic. *scireci v.* Camp. *scire ei v.*
 An fuit *scire enim v.?*

32. *commendat? Est.* Sic Guelf. cum Voss. 3. et edd. ante Bad. sec. c. Sed Turic. Flor. cum Alm. Illorum tamen uterque a sec. manu c. Sed *est* et sic Camp. Reliqui c. *At est.*

33. *Ad quam.* Turic. Flor. (hic a sec. manu) Camp. Goth. (tac. Gesn.) omittunt *Ad* cum Alm. et a. q. Guelf. cum Voss. 1. 3. Bern. Basil. et q. Jenf. cum edd. ante Gryph. Correx. Regius. A Voss. 2. absunt *Ad quam — illam,* a Goth. non item. *probare Cic.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui C. p. *rat. loqu.* Sic Turic. (cum Flor. Alm. nisi quod hi *oratio*) Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Stocr. Reliqui l. r.

32. *tanquam — crimen.* Ma- sed imprimis, indicante Gesne-
 lim fere *tandem — cr.* ro, 12, 10, 48. Fortasse et hic

33. *veteres.* cf. 4, 2, 113. melius fuerit *ratio eloquendi.*

orationis, velut oculos quosdam esse eloquentiae credo. Sed neque oculos esse toto corpore velim, ne cetera membra officium suum perdant: et, si necesse sit, veterem illum horrorem dicendi malim, quam istam novam licentiam. Sed patet media quaedam via, sicut in cultu victuque accessit aliquis citra reprehensionem nitor. Quare, sicut possumus, adjiciamus virtutibus. Prius tamen sit, vitiis carere: ne, dum volumus esse meliores veteribus, simus tantum dissimiles. Reddam nunc, quam proximam partem dixeram esse *de tropis*, quos *motus* clarissimi nostrorum auctores vocant. Horum tradere praecepta et grammatici solent. Sed a me, cum de illorum officio loquerer, dilata

34. *via*. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *die* cum Alm. *victuque*. Turic. *victu*, a sec. manu *et victu*. Camp. *et in victu*. Quare. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. 3. Vall. et edd. ante Ald. quo acc. Obr. Reliqui *quem*, conjiciente Regio. Male continuatur simili, extra ordinem illato, praeceptum generale.

35. *proximam*. Turic. Camp. *primam* cum Alm. etsi hic per compendium, unde natus error. *partem dix. esse*. Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *e. d. p.* Pro *dixeram* Turic. a pr. manu *dextram*.

34. *sicut possumus*. Malim *si quid p.*, qua scriptura et objectum contingit verbo *adjiciendi*, et tollitur ingrata iteratio *τοῦ sicut*. Obrechtus ejus loco posuit *scubi*.

35. *dixeram*. Capitis superioris fine.

motus. cf. 9, 1, 1. Gesnerus hoc vocabulum apud

rhetoras inveniri negat, cum sint *modi, mores*. Videt tamen, nihil propterea in scriptura esse tentandum. vide de eodem rectissime praecipientem Ruhnkenium ad Aquilam Rom. p. 141.

cum — loquerer. Libro primo et quidem proprie 1, 3, 16.

haec pars est, quia de ornatu orationis gra-
vior videbatur locus, et majori operi refer-
vandus.

VI. *Tropus est verbi vel sermonis a pro-
pria significatione in aliam cum virtute mu-
tatio.* Circa quem inexplicabilis et gramma-
ticis inter ipsos, et philosophis, pugna est, 730
quae sint genera, quae species, qui nume-
2 rus, qui cuique subjiciatur. Nos omissis,
quae nihil ad instituendum oratorem perti-
nent, cavillationibus, necessarios maxime

haec pars. Sic Flor. Reliqui *p. h.* *reservandus.* Sic
Turic. Flor. Camp. cum Alm. Reliqui *servandus.*

1. *inexplicabilis.* Libri consentiunt nec dubito quin
recte hic teneatur. cf. 2, 16, 2. *cuique.* Sic Turic.
Guelf. Flor. Camp. cum Ioann. Alm. Bodl. Voss. 1. 3. et
edd. ante Ald. quo acc. Basil. Obr. Reliqui *cui* jubente
Regio, quocum faciunt Voss. 2. Goth. Vall. cf. 7, 2, 57.

2. *instituendum.* Sic (e conjectura) Badius et qui se-
quuntur ante Burm. Reliqui *instruendum*, et quidem MSS.
ipsi mei. cf. 1, 10, 5. Tanta est librariorum in permutandis
his verbis licentia, (cf. Drakenb. ad Liv. 3, 38, 3.) ut tuto
sequamur solam sententiae vim, quae, ubi *docendi* est ratio
nec adduntur ablativi, velut materia impertienda discenti,
flagitat *instruere*, quod etiam magis proprium est nostro opus
suum ita denominanti. cf. §. 28. Sed 1, 1, 12. *instruendus*
legendum erat, vel auctoribus aliquot apud Burm. MSS.

majori operi, rhetoris, non „p. 450 sq. Donatum p.
grammatici. „1775 sq. omnes edit. Putsch.“

1. *Tropus — mutatio.* cf.
9, 1, 4.

grammaticis. „Vide, si quis
„iis rebus delectaris, Charif.
„l. 4. p. 243 sq. Diomed. l. 2.

Gesnerus, demonstrante Cap-
per. qui et quaedam Trypho-
nis Grammatici MS. Graeci
verba apponit, nudas illa ha-
bentia definitiones. De voce
inexplicabilis cf. 2, 16, 2.

atque in usum receptos exequemur: hoc modo in his annotasse contenti, quosdam gratia *significationis*, quosdam *decoris* assumi, et esse alios in verbis *propriis*, alios in *translatis*: *vertique formas non verborum modo*, sed et *sensuum*, et *compositionis*. Quare mihi videntur errasse, qui non alios crediderunt tropos, quam in quibus verbum pro verbo poneretur. Neque illud ignoro, in iisdem fere, qui significandi gratia adhibentur, esse et ornatum: sed non idem accidet contra, eruntque quidam tantum ad speciem accommodati. Incipiamus igitur ab eo, qui cum frequentissimus est, tum longe pulcherrimus, *translatione* dico, quae *μεταφορά* Graece vocatur. Quae quidem cum ita est ab ipsa nobis concessa natura, ut indocti quoque ac non sentientes ea frequenter utantur: tum ita jucunda atque nitida; ut in oratione, quamlibet clara, proprio tamen lumine eluceat. Neque enim vulgaris esse, neque humilis, nec

hoc modo. Turic. Flor. Guelf. Haec m. cum Goth. Alm. Voff. 2. Bern. et edd. ante Bad. Sed Camp. Nec m.

3. *accommodati.* Turic. *accommodandi.*

4. *qui cum.* A pr. Turic. manu prius horum, ab altera alterum omittitur.

5. *neque humilis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui nec h. At mox nec inf. omnes praeter Camp. cf. 3, 9, 5, 5, 11, 23. Ut certum est ac vocali non praemitti, ita nec fluctuat.

2. *propriis — translatis.* translatis novi fieri tropi.
Cum aliquot verba tam mature transierint in alios significatus, possunt in ipsis etiam speciosa. cf. 8, 5, 28. 9, 1, 25.

insuavis, recte modo ascita, potest. Copiam quoque sermonis auget permittendo mutuari, quae non habet: quodque difficillimum est, praestat, ne ulli rei nomen deesse videatur. Transfertur ergo nomen aut verbum ex eo loco, in quo proprium est, in eum, in quo aut proprium deest, aut translatum proprio melius est. Id facimus, aut quia *necesse* est, aut quia *significantius* est, aut (ut dixi) quia *decentius*. Ubi nihil horum praestabit, quod transferetur, improprium erit. *Necessitate* rustici *gemmam* in vitibus, (quid enim dicerent aliud?) et *fitire segetes*, et *fructus laborare*. *Necessitate* nos *durum hominem*, aut

insu. recte modo. Turic. Flor. Guelf. (nisi quod certe hic) Goth. (tac. Gesn.) *i. ac r. m.* Camp. *i. m. r.*

sermonis. Turic. Flor. omittunt cum Alm. *permittendo mutuari, quae.* Sic Camp. *p. aut mutari q.* Turic. (a sec. manu autem) Guelf. cum Goth. Vall. Voff. 1. 2. 3. Alm. (quanquam in his *mutuari*, in Guelf. etiam *permiscendo*). *p. aut imitari quod* Flor. *Permittendo* etiam Bern. et edd. ante Ald. qui Regio iubente *permutando*. Sed *mutuando* post Camp. omnes excusi. *Aut* cum Camp. expunxi, quod nasci poterat ex *mut*; cum praesertim *mutuari* illud corrumpere in *mutari*. Vulgo *permutando aut mutuando quod*. Si bonis haec auctoribus niterentur, reponerem: *permutando quae habet aut mutuando quae non habet*, sed sic quoque aut deberet esse etiam ante *perm.* et tinnulus magis quam plenus esset sensus.

6. *rustici gemmam.* Sic Turic. Flor. (hic tamen *rusticis*, Turic. a sec. manu *rusticus*) Guelf. Camp. cum Alm. Voff. 1. 2. 3. Goth. Reliqui inferunt *diciunt*, sed est hoc mox in *dicerent*. *fructus.* Turic. *fructibus*, a sec. manu *fluctibus* (cf. 8, 5, 26.). An forte subaudiuntur *arbores*? Camp. *fruticibus*.

6. *ut dixi.* §. 2. *rustici gemmam.* vid. Cic. *improprium i. e. vitiosum.* de Orat. 5, 58. Orat. c. 24. cf. 8, 2, 6. *fructus laborare.* „Sic Col.

asperum. Non enim proprium erat, quod daremus his affectibus, nomen. Jam, *inceptum ira: et inflammatum cupiditate: et lapsum errore, significandi gratia.* Nihil enim horum suis verbis, quam his arcessitis, magis proprium erat. Illa ad *ornatum, lumen orationis, et generis claritatem, et concionum procellas, et eloquentiae fulmina:* ut Cicero pro ⁷⁵²Milone, *Clodium fontem gloriae ejus vocat, et alio loco segetem ac materiem.* Quaedam ⁸etiam parum speciosa dictu, per hanc explicantur,

*Hoc faciunt, nimio ne luxu obtusior usus
Sit genitali arvo, et sulcos oblimet inertes.*

affectibus. Sic Turic. Flor. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Alm. Bodl. Voss. 2. et aliquot edd. recentt. *affectationibus* Guelf. Reliqui *affectionibus.* cf. 5, 12, 6. ubi Turic. *affectatio.*

7. *horum.* Turic. Camp. omittunt. *fulmina.* Sic Turic. Flor. cum Bodl. Ioann. Alm. Voss. 1. 3. Bern. et edd. ante Bad. exc. Camp. acc. Bip. Reliqui *flumina*, inter quos Voss. 2. Goth. Vall. deteriores Codd. sed nec Guelf. notavi pro nostra scriptura. *materiem.* Sic Turic. (a pr. quidem manu *materiae*) Flor. Camp. cum Voss. 1. 3. Reliqui *materiam* cum Cic.

8. *obtusior.* Turic. *obtusior* cum Alm. cf. Pierium ad loc. Virg.

„11, 2, 29. et Palladius Mart.
„8, 1. quomodo laborantes
„oleae curentur, docent.“
Gesnerus. cf. not. crit.

7. *concionum procellas.* cf. §. 48.
pro Milone. „C. 13. utrum-
„que. Hoc faciunt ex Virg.
„Georg. 3, 135. Non minus

„elegans est versus proximus,
„Sed rapiat Venerem, interius-
„que recondat.“ Gesnerus.

8. *explicantur* i. e. efferuntur. cf. 3, 6, 76. 9, 1, 24. Quo minus opus est portentoſa Obrechtii medela, ſcribentis *exemplificantur.*

In totum autem metaphora brevior est similitudo: eoque distat, quod illa comparatur rei, quam volumus exprimere, haec pro ipsa re dicitur. *Comparatio* est, cum dico fecisse quid hominem, *ut leonem*; *translatio*, cum dico de homine, *leo est*. Hujus vis omnis quadruplex maxime videtur: cum in rebus animalibus aliud pro alio ponitur; ut de agitatore,

— — *gubernator magna contorsit equum vi:*

et, ut Livius, Scipionem a Catone *allatrari* solitum, refert. Inanima pro aliis generis ejusdem sumuntur, ut, *Classique immittit habenas*: aut pro rebus animalibus inanima, *Ferro non fato moerus Argivum occidit*: aut contra,

pro ipsa. Turic. Flor. omittunt *pro cum Alm.*

9. *vi: et, ut*. Turic. Guelf. *via ut*. Neque tamen sufficit aut solum, quod *pro et ut Flor.*

10. *non*. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu). Reliqui *an*. Muretus metri causa, nec monito lectore, *anne*.

moerus. Sic Turic. Guelf. (nisi quod hic per *ae*). Ille a sec. manu *emoerus* et sic Flor. Ab eadem additur ibidem

illa — haec. De pronomi-
nibus hisce cf. 6, 1, 9.

9. *gubernator*. Ignoratur unde sit versus. Vicissim *aurigam* pro *gubernatore* Ovid. Trist. 1, 3, 118. indicante Burm.

Livius. 38, 54, 1. Mox Virg. Aen. 6, 1, 2, 307. Sed postremo loco apud Virg. *stupet*, pro *sedet*.

10. *Ferro — occidit*. Sena-

rius est ex quadam vetere Tragoedia. Metaphora in *moero* (pro *muro*, velut Aeneid. 10, 24.) quod nomen imponitur viro forti, Achilli fortasse, qui Paridis sagitta ceciderit. cf. Ovid. Metam. 13, 281. item Sil. Ital. 16, 68. ubi vide diligentem imprimis Drakenborchum. et ἔρκος Ἀχαιῶν Il. 1, 284. 3, 229. 6, 5.

— — *sedet infcius alto*

Accipiens sonitum saxi de vertice pastor.

Praecipueque ex his oritur sublimitas, quae
735 audaci et proxime periculum translatione tolluntur, cum rebus sensu carentibus actum quendam et animos damus; qualis est,

Pontem indignatus Araxes.

Et illa Ciceronis, *Quid enim tuus ille, Tubero,*¹²
destrictus in acie Pharsalica gladius agebat?
Cujus latus ille mucro petebat? qui sensus erat

vel numerus et sic (sine vel tamen) Camp. metus Vall. Jenf. cum edd. posterr. ante Ald. moecus MS. Mureti Varr. lectt. 19, 2. unde ille nostrum. Reliqui virtus, conjiciente Regio. Goth. et Voss. 2. haec omittunt: non f. m. scribuntque ferrum.

11. *oritur subl.* Sic Turic. Camp. Flor. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui inferunt *mira. audaci — tolluntur.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. (nec et est a conjectura, quod suspicatur Gesnerus, quanquam ex Alm. non profertur. cf. 8, 5, 24. item hic §. 19.). *audaciae proxima periculo translationis attollitur* Flor. (a sec. manu) Camp. (nisi quod hic *audic.*) cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Leid. (nisi quod Stoer. et Chouet post *attollitur* praeposere addunt *tolluntur*) quo acc. Gibl. Capper. Roll. Nostrum reliqui editi. Vossius Infit. Orat. 4, 6, 6. p. 98. alteram scripturam tenet, sed vidit tamen in verbo requiri pluralem.

vertice. cf. 8, 2, 7. Capponnerius designat Charif. p. 243. Putsch. eadem Quintiliano docentem, adhibito versu Aeneid. 5, 35., et subjicientem *pro cacumine nunc verticem dixit, qui est animalium.*

11. *proxime periculum.* De periculo vide 8, 2, 20. Sixt.

cturam valde gemella illustrat Gesnerus Sext. Aurel. Vict. Epit. 14, 2. p. Arntzenii 513. de Hadriano *Fictor ex aere vel marmore proxime Polycletos et Euphranoras.*

Pontem indignatus. Aeneid. 8, 728. Cic. pro Lig. 9, 3. Aeneid. 9, 773.

armorum tuorum? Duplicatur interim haec virtus apud Virgilium,

— — *Ferrumque armare veneno.*

Nam et *veneno armare*, et *ferrum armare*,
 13 translatio est. Secantur haec in plures: ut a
 rationali ad rationale, et idem de irrationali-
 bus: et haec invicem, quibus similis ratio
 est, et a toto, et a partibus. Sed jam non 734
 pueris praecipimus, ut, accepto genere, spe-
 14 cies intelligere non possint. Ut modicus au-
 tem atque opportunus ejus usus illustrat ora-
 tionem: ita frequens et obscurat, et taedio

12. *veneno.* Nam et *veneno armare.* Turic. Flor.
 (a pr. manu) omittunt cum Alm.

13. *et haec.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt et cum
 Alm. *est, et a.* Jenf. (tac. Geln.) omittit et cum edd.
 posterioribus ante Ald. quo acc. Bad. pr. Placet.

12. *virtus apud.* An exci-
 dit ut, haustum ab extrema
 voce priore?

13. *Secantur haec in plu-
 res.* Haec cum sit constan-
 tissima scriptura, non adeo
 facilem habet explicatum.
 Neutrum enim accipiendum
 erit ita, ut omnia ea quae ad-
 huc exposita fuerint de meta-
 phora, vel praeceptis vel
 exemplis, comprehendantur
 pronomine, ad *plures* autem
 intelligetur aut *tropos* aut
metaphoras (quod minus pla-
 cet) aut, quod apponit Dan.
 (cf. 6, 3, 66.) *species.* Blandi-
 tur aliquatenus quod tamen

una dat Turic. secunda ma-
 nus *secatur.* Sed parum vi-
 detur sanum: *metaphora* (ea
 enim tum fuerit *haec*) *secatur*
in plures metaphoras (neque
 enim sic aliud quidquam
 potest intelligi). Plures hi
 tropi qui subjiciuntur meta-
 phorae in diligentiore qui-
 dem ratione habent propria
 nomina, quo pertinet quod
 praeunte Capper. ex Vossii
 Instit. Orat. lib. 6. p. 84. mo-
 net Gesnerus, veteres inter
 hosque ipsum Aristotelem
 fynecdochen comprehendisse
 metaphorae vocabulo. vid.
 Aristot. Poët. c. 22. §. 6. p.
 Buhl. 253.

complet: continuus vero in *allegoriam* et *aenigmata* exit. Sunt etiam quaedam et humiles translationes, ut id, de quo modo dixi, *Saxea est verruca*, et *sordidae*: non enim, si 15 Cicero recte *sentinam reipublicae* dixit, foeditatem hominum significans, iccirco probem illud quoque veteris oratoris, *Persecuisti reipublicae vomicas*. Optimeque Cicero demonstrat cavendum, ne sit deformis translatio: qualis est (nam ipsis ejus utar exemplis) *Castratam morte Africani rempublicam*, et, *Stercus curiae Glauciam*; ne nimio major: aut, 16 quod saepius accidit, minor; ne dissimilis: quorum exempla nimium frequenter deprehendet, qui scierit haec vitia esse. Sed copia quoque modum egressa vitiosa est; praecipue in eadem specie. Sunt et durae, id est, a lon- 17

14. *etiam quaed. et hum.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum Voss. 2. et edd. ante Bad. sec. qui *q. et h.* Reliqui *q. etiam h.* *hum. transl.* Turic. inferit *et.* *Saxea.* Turic. *saxa.*

15. *recte.* Turic. *rei*, a sec. manu tollitur et sic Camp. *nam ipsis.* Turic. Flor. (a pr. manu) omittunt *nam*, a sec. ille manu *ut i.* et sic Camp.

16. *nimio.* Turic. *minio*, a sec. *minimo*. Displicet totum, nec quidquam tale apud Ciceronem.

Sed copia. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. cum Alm. Reliqui inferunt *et*.

14. *de quo modo.* 8, 3, 48.

15. *Cicero demonstrat.* De Orat. 3, 41.

16. *Sed copia — vitiosa.* Non video quid hoc differat ab illis §. 14. *ita frequens cet.* Apud Ciceronem quidem non

invenio, unde haec haussisse videatur Fabius. An erat *convenientia*, *congruentia* pro *copia*, ut peccet si quis nimis similem et ex *eadem* praefertim *specie* rem adhibeat metaphorae?

quinqua similitudine ductae: ut, *Capitis nives*, et,

Juppiter hibernas caua nive conspuit Alpes.

735

In illo vero plurimum erroris, quod ea, quae poëtis (qui et omnia ad voluptatem referunt, et plurima vertere etiam ipsa metri necessitate coguntur) permilla sunt, convenire quidam etiam profae putant. At ego in agendo nec *pastorem populi* auctore Homero dixerim: nec *volucres pennis remigare*: licet Virgilius in apibus ac Daedalo speciosissime sit usus. Metaphora enim aut vacantem occupare locum debet, aut, si in alienum venit, plus

17. *vertere*. Turic. Flor. *vetere*.

18. *pennis remigare*. Turic. Flor. *spero sanare*, ille a sec. manu: *spero sonare* et sic Guelf. *per os sonare vel alis remigare* Obr. Conjeit Burm. *per aëra nare, nec pennis (vel alis) remigare*. Possis propius Virgilium *per aestatem nare et remigare*.

Metaphora. Turic. Flor. (a pr. manu) *metaro*. Ille a sec. metro et sic Guelf.

17. *Capitis nives*. Quod Gesnerus censet in oratoribus, non in poëtis, ergo nec in Horatio (Carm. 4, 13, 12.), culpam a nostro tantam metaphorae audaciam, equidem non assentior. Gallaeus Prudentium demonstrat, apud quem est *capitis nix* Prooem. Cathemer. v. 27. Versus in quo *conspuuntur Alpes* est Furii Bibaculi. vid. Horat. Sat. 2, 5, 41. ubi Commentator vetus Cruquii: „Furius „Bibaculus in pragmatia belli

„Gallici sic exorsus est: Juppiter hibernas“ cet. vide de eodem Bentlejum ad Horat. Sat. 1, 10, 37. Debebat autem noster sordium quoque inculcare hanc metaphoram.

vertere. cf. hic §. 2. 43. 1, 6, 38. 9, 1, 1. 15.

18. *Virgilius in apibus ac Daedalo*. Georg. 4, 59. *nant apes*, et Aeneid. 6, 19. *remigium alarum* Daedalo tribuitur. Apparet hic alterum desiderari, sed sunt vestigia in variis lectt. quas cf.

valere eo, quod expellit. Quod aliquanto
 paene etiam magis de *synecdoche* dicam. Nam¹⁹
translatio perinovendis animis plerumque et
 signandis rebus, ac sub oculos subjiciendis
 reperta est: haec variare sermonem potest, ut
 ex uno plures intelligamus, parte totum,
 specie genus, praecedentibus sequentia, vel
 omnia haec contra; liberior poëtis, quam

quod expellit. Turic. Flor. qui expellet cum Alm. (cf. 3, 6, 64.) a sec. manu illi quem expellit et sic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. cum edd. ante Gryph.

Quod aliquanto. Turic. Flor. qui aliquando, a sec. manu uterque qui aliquam et sic Guelf. Sed Camp. quin aliquam cum Goth. Voss. 2. Vall. aliquando quidem in omnibus ante Bad. Correxerit Regius. *paene etiam.* Sic Obr. *potentiam* Turic. Flor. cum Alm. illi a sec. manu *potentiam* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. Reliqui *paene jam.*

19. *sub oculos.* Turic. *super oculis* cum Alm. a sec. manu ille *sub oculis* et sic Flor. Guelf. Camp. cum edil. ante Bad. qui ex Vall. accusativum. Astipulatur Goth. et profecto Voss. 2. Ablegat Burm. ad 5, 9, 14. 9, 1, 27. 2, 40. Senec. de Benef. 1, 5. extr. *omnia haec contra.* Sic Turic. Flor. Ille a sec. manu *o. e. c.* et sic Guelf. Jenf. (tac. Geln.) Tarv. Sed Goth. (tac. Geln.) *omnia contra* et sic Camp. cum Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui Regianam transpositionem secuti *contra.* *Omnia* nisi quod Ald. retinet *e*, proscriptum a Regio Latinitati cavente. Vall. Gothanam scripturam habere testatur Bad. sed apparere lacunam velut *e* expuncta. Ex Alm. assertur *contra omnia haec.* (cf. §. 11. 28.)

liberior. Sic Turic. (a pr. manu). Reliqui *liberiora.* cf. 7, 2, 14. 8, 6, 40.

Quod aliquanto paene etiam magis. Offenditur Burmannus quatuor hisce adverbis geminatis et ulcus latere certus est. Fateor *paene* illud onerare orationem nec ullum

facere momentum. Sententia tamen proba, ut metaphora magis etiam profae sit usurpanda promiscue, *synecdoche* nonnisi necessitate se possit defendere.

20 oratoribus. Nam profa, ut *mucronem* pro gladio, et *tectum* pro domo recipiet: ita non *puppin* pro navi, nec *abietem* pro tabellis. Et rursus, ut pro gladio *ferrum*, ita non pro 756 equo *quadrupedem*. Maxime autem in orando valebit numerorum illa libertas. Nam et Livius saepe sic dicit, *Romanus proelio victor*: cum Romanos vicisse significat. Et contra, Cicero ad Brutum: *Populo*, inquit, *imposuimus*, et *oratores visi sumus*, cum de se tantum loqueretur. Quod genus non orationes

20. *profa*. Turic. *prorfa* cum Alm. *nec abietem*. Turic. (a pr. manu) *necavi et est*. Flor. *nec abies est sine pro*. *tabellis*. Guelf. *tabulis* cum Collb. *ut pro glad. ferrum*. Turic. Flor. *u. pr. cladio et tectum pro domo recipiet ita non pupim ferrum*. (a sec. manu in Turic. post *cladio* additur *mucronem*.) Guelf. *u. mucronem pro gladio ac tectum pro domo ita non pupim ferrum*. Goth. (tac. Gesn.) eadem, nisi quod pro *puppin* haec *pro spiculo*, cui accedit Camp. *dans tamen recipiet post domo*. Voss. 2. obscurius designatur, est tamen et ibi *pro spiculo*.

20. *abietem pro tabellis*. „Quod factum a Plauto, qui „Perla 2, 2, 66. *obsignatam* „*abietem* pro epistola posuit.“ Gesnerus. Intellige *pro tabellis ex quocunque ligno*, ut constat etiam hic, ut in ceteris, synecdoche partis pro toto.

Livius saepe. Ipsa quidem haec verba nec semel invenio apud Livium. Sed dicitur et *proelio vincere* (cf. Drakenb. ad Epit. lib. 123.) et *Romanus victor* 2, 27, 1. vide de numeri enallage in hoc vocabulo Drakenb. ad 2, 45, 11.

3, 2, 12. De eadem in genere libertate Arist. Rhet. 3, 6, 4. ubi monet Victorius (p. 598.) Quintiliani praeceptum aliud esse et latius Aristotelico.

Cicero ad Brutum. „In epistola deperdita. Ceterum vicinum huic dicto est quod „ad eundem Brutum de claris oratoribus scribit c. 50. „pr. *Id ipsum est summi oratoris, summum oratorem populo videri*.“ Gesnerus. cf. §. 55. Similis gloriatio 2, 17, 21. De epist. ad Brut. cf. 8, 3, 34.

modo ornat, sed etiam quotidiani sermonis usus recipit. Quidam *συνεκδοχην* vocant, et cum id in contextu sermonis quod tacetur, accipimus. Verbum enim ex verbo intelligi, quod inter vitia *ellipsis* vocatur.

Arcades ad portas ruere. — —

Mihi hanc figuram esse magis placet. Illic ergo ²² reddetur. Aliud etiam intelligitur ex alio,

Aspice, aratra jugo referunt suspensa juvenci,

unde apparet noctem appropinquare. Id nescio an oratori conveniat, nisi in argumentando, cum rei signum est. Sed hoc ab elocutionis ratione distat. Nec procul ab hoc ²³

21. *et cum.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *cum et*, nisi quod Obr. omittit *et*. *intelligi.* Sic Turic.

Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *intelligitur.*

ellipsis. Turic. (a pr. manu) *et lipfis.* Reliqui *eclipsis*, graecis quidem literis nullus ante Ald. Gesnerus citat Steph. de abusu Gr. L. *eclipsin* perperam scribi monentem p. ed. Roloffii 118.

Arcades. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Gryph. Reliqui *Arcadas.* cf. Virgilium.

22. *Illic.* Turic. Guelf. omittunt. *ex alio.* Turic.

Flor. *alia*, a sec. manu. uterque *aliud* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Puto verum esse *alio* sine *ex*.

unde. Turic. Guelf. *de.* Camp. omittit cum Goth. Pro noctem Flor. *nocte de.*

Sed hoc. Turic. Flor. Guelf. *Sic h.* non sine sensu.

21. *et cum id.* Malim *nescio an.* Significatu negante. cf. 1, 7, 24. Agentes

Arcades. Aeneid. 11, 142. *de hac forma* Criticos demonstrat Drakenb. ad Liv. 37, 54, 16.

Aspice aratra. Virg. Ecl. 2, 66. *fignum.* vid. 5. c. 9.

22. *Illic ergo.* vide 9, 3, 58. Sed de *ellipsis* 1, 5, 38. 40.

genere discedit *μετωνομία*, quae est nominis pro nomine positio; cuius vis est, pro eo, quod dicitur, causam, propter quam dicitur, ponere: sed, ut ait Cicero, ὑπαλλαγήν rhetores dicunt. Haec inventa ab inventore, et subjecta ab obtinentibus significat: ut, *Cererem corruptam undis*: et,

— — *receptus*

Terra Neptunus classes Aquilonibus arcet.

23. *discedit.* Turic. Flor. Guelf. *descendit cum Alm. Voss. 2.* (non Goth.) et edd. ante Ald. ex Camp.

nominis pro nomine positio. Turic. Flor. (nisi quod hic *positio*) non ministro nomineposito, a sec. manu nominis nomineposito et sic Guelf. Camp. (nisi quod hic *positus*) cum Goth. Sed Flor. a sec. manu *nominis tropus nomineposito* et Jenf. sed *pro* inserto post *tropus*, ut et asseritur ex Voss. 2. cum edd. ante Ald. Nostrium in Vall. esse testatur Badius.

ὑπαλλαγήν rhet. Turic. *hyppalla esse r.* a sec. manu *hyppallage esse r.* Etiam Flor. Guelf. Camp. inserunt *esse* cum Alm. Ald. Obr. *eam esse* Goth. cum Voss. 2. et Vall. nisi quod hic superscriptum *eam*. Credo (collata maxime Turic. prima manu) in istis insertis nihil aliud latere nisi *eam*.

23. *cujus vis — ponere.* Quamcumque in partem veritas haec, idoneum sensum eruas nullum. Quid enim est *ponere* i. e. dicere aliquid pro eo, quod *dicitur*? Si pro eo, quod *dici debet*, capio. Deinde, quomodo potest causa, propter quam aliquid *dicitur*, ejus ipsius loco poni? Si quid igitur dico *risus* movendi causa, *risum* ipsum ponam i. e. vocabulum *risus* pronuntiabo, et haec erit metonymia? Apage nugas istas. Nec potuit hoc proficisci ab ingenio Quintiliani, nec ullam medelam recipit.

Igitur glossam esse censeo, allitam ab eo, qui vulgarem metonymiae definitionem, qua perhibetur esse *causa pro effectu*, vellet quidem nec posset tamen eloqui. Sed ne probavit quidem hanc rationem noster, qui mox latinus et verinus designat tropum. Etiam id suadet expungere haec verba, quod insertur alia tropi hujus appellatio, quae ipsam priorem continuo sequi debebat, non interjecta definitione.

ut ait Cicero. Orat. c. 27. *Cererem.* Aen. 1, 177. *Receptus terra* Hor. ad Pis. 63.

Quod fit retro durius. Refert autem, in quan-²⁴
 tum dictus tropus oratorem sequatur. Nam,
 ut *Vulcanum* pro igne vulgo audimus, et,
vario Marte pugnatum, eruditus est sermo,
 et *Venerem*, quam coitum, dixisse magis
 decet: ita *Liberum* et *Cererem* pro vino et
 pane licentius, quam ut fori severitas ferat.
 Sicut ex eo, quod continetur, usus recipit
bene moratas urbes, et *poculum epotum*, et
seculum felix. At id, quod contra est, raro²⁵
 audeat quis, nisi poëta,

— — *jam proximus ardet Ucalegon.*

Nisi forte hoc potius est, a possessore, quod
 possidetur: ut *hominem devorari*, cujus patri-
 monium consumatur. Quo modo sunt in-
 numerabiles species. Hujus enim sunt gene-²⁶
 ris, cum *ab Annibale caesa, apud Cannas*

24. *dictus tropus*. Turic. Flor. (a pr. manu uterque)
ditropus. Hic a secunda dicunt t. Quid si rhetorum fuit
 vocabulum, ut *ditropum* appellarent quod cum a re ad per-
 sonam transierit, jam secundo quasi improprio a persona ad
 rem revertatur? Ex igne factus est Vulcanus, jam e Vul-
 cano fit ignis, et δὲς τρέπεται τὸ ὄνομα. Nihil equidem tale
 apud technicos inveni. Sed frigidissima est scriptura *dictus*
tropus, nec proficit Burmannus suadens *ductus*, collato loco
 2, 14, 1. „*ducentes* sequitur.“

25. *quis*. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) omittit.
 Nec male. *quod poss.* Turic. Flor. Guel. Camp.
qui p. cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald.

24. *sequatur*. cf. 8 Pro. 18. mone quotidiano? Horatius
 De dicto tropo cf. not. crit. quidem in tenni versus ge-
 nere Sat. 5, 74. Nam Comi-

Vulcanum pro igne. Hoc-
 cine adeo vulgatum in ser-
 non videntur.

sexaginta millia dicimus: et apud Tragicos ab *Aegialeo*: et *carmina Virgilium*, *venisse commeatus*, qui afferantur: *sacrilegium de-* 738
prehensum, non *sacrilegum*: *armorum scien-*
 27 *tiam habere*, non *artis*. Illud quoque et
 poëtis et oratoribus frequens, quo id, quod
 efficit, ex eo, quod efficitur, ostendimus.
 Nam et carminum auctores,

26. *et apud Tragicos ab Aegialeo*. Sic nomen Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *egilao*, recentt. *Aegialao*. Flor. a pr. manu non habet *ab*. Sed omnia haec Turic. ponit inter *caesa* et *apud Cannus*. Quo magis glossa est censenda haec tam importuna interpolatio. Nec moveor eo quod mirum videtur, unde in hoc inciderit glossator. Nunquam enim feram ejusmodi sribliginem: *nos apud Tragicos dicimus*. De *Aegialeo*, *Adrasti filio*, uno ex *Epigonis* exponunt mythographi, et possit sane, quae est suspicio *Gesneri*, in *Sophoclis fabula* deperdita *ἐπίγονοι* ejus *caesorumque* ab eo esse mentio.

Virgilium. Sic Turic. (a pr. manu) cum Goth. Voss. 2. Reliqui *Virgili*. *venisse*. Turic. Flor. Guelf. *veuns*. Camp. *venit* cum Goth. Voss. 2. Ab Aldo inde voci *venisse* subjicitur *et venire*, Regio suadente, quod in MS. esse videtur nullo, nam et Goth. (tac. Gesn.) omittit.

afferantur. Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *afferatur* cum Voss. 2. Et nostro subjiciunt Goth. et edd. a Jenf. inde. Omittunt Turic. Flor. Guelf. Camp.

sacrilegium — sacrilegum. Turic. Guelf. *sacrilegum — sacrilegium* (Flor. addicit modo in altero) cum Tarv. *sacrilegum — sacrilegii* Camp. *sacrilegium* bis Jenf. et sic Turic. a sec. manu. Post alteram vocem Turic. Flor. Guelf. Camp. non cum Goth. Voss. 2. Cujus loco a Stoerio inde editi *et*. Ego suspicor non esse corruptum ex *hominem*, quod jungendum cum *sacrilegum*.

27. *id*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *eum*.

quod efficit. Sic nos e conjectura. Reliqui *qui e*.

26. *et apud — Aegialeo*. *venisse*, non *venire* dicuntur cf. not. crit. qui cum maxime *afferuntur*,

venisse — qui afferantur. sed erit *afferi* jam nunc in Potest alienum videri quod *castra inferri*, ut jam *venerint*.

Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas,
et,

Pallentesque habitant morbi, tristisque senectus;

et orator praecipitem iram, hilarem adolescentiam, segne otium dicet. Est etiam huic tropo quaedam cum synecdoche vicinia. Nam, cum dico *vultus hominis* pro vultu, dico pluraliter, quod singulare est; sed non

tabernas, et, Pallentesque. Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Alm. Reliqui inserunt *Regumque turres.*

dicet. Sic Turic. Flor. cum Jenf. et posterioribus ante Bad. quo acc. Gryph. Primus a sec. manu *dicunt* et sic Guelf. Obr. Reliqui *dicit.*

23. *cum dico.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *cum,* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Basil. Recte inseruit quisquis fuit, quod enim ex Alm. jam affertur, is error est (cf. §. 19. 30.). *vultus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *vultum* cum Alm. *singulare est; sed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (tac. Gefn.) cum Voss. 2. Reliqui post *est* inserunt: *quod plurale est singulariter,* improbante,

27. *Pallida mors.* Horat. Carm. 1, 4, 13. *Pallentesque* Virg. Aen. 6, 275. (cf. et §. 41. ubi et *turpis egestas* ex versu 276.) *Divum pater* Aen. 1, 65. *Thalamo quae* 4, 495.

28. *Est etiam huic tropo.* Si dicitur metonymiae esse cum synecdoche vicinia quaedam, vix fero iterantem nostrum, quae modo docuerat §. 23. *Nec procul — discedit.* Rectius igitur huic referes ad sequentia solum, quod cum durius videri possit, satis tamen usu veterum passim

probatur. cf. 4, 1, 48. 5, 10, 83. Designatur novus aliquis tropus, qui non minus quam metonymia sit vicinus synecdochae, cf. 9, 5, 20.; sed caret ille suo nomine, nec plane definitus est ab ipso nostro, qui et alterum subjungit, non magis certo sine. Sed et protinus amolitur a se diligentiam singula definiendi et denominandi; cujusmodi neglectum non semel animadvertimus in nostro suae aetatis et gentis errore peccante. Est enim multa in hisce et dividendis et conjungendis incuria. cf. 5, 14, 10. 12.

id ago, ut unum ex multis intelligatur (nam id est manifestum), sed nomen immuto: et, cum aurata tecta, *aurea*, pusillum a vero discedo, quia non est nisi pars auratura. Quae singula exequi, minutioris est curae, etiam
29 non oratorem instituentibus. *Antonomasia*,

etſi imitante, Gesnero. Alm. aliqua horum dare narratur, non omnia; falso profecto. Non credo esse haec in ullo MS.

nomen immuto. Turic. Flor. *nomen multa* cum Alm. a sec. manu uterque *nomina multa* et sic Guelf. Camp. Sed *nomina muto* Goth. Voss. 2. *et, cum.* Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). - Reliqui *ut c.*

a vero. Sic Goth. Voss. 2. Vall. cum edd. a Badio inde. Reliqui *ab eo.* *est nisi pars.* Turic. Flor. *esse pars,* et Alm. *ēē pars.* Ille a sec. manu *est pars* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. E Vall. quoque ponitur *nisi*, quod ipsum fortasse una cum *est* latet in vetustissimo illo *esse.* *auratura.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Jenſ. et edd. posterioribus ante Chonet. exc. Ald. qui *ut aurata.* Sec. Turic. et Flor. manus *auraturae* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Solus Obr. *auri aura*, mira immutandi vecordia. Reliqui *aurata.*

singula exequi. Sic Goth. (tac. Gesn.) Camp. *singulae neque* Turic. Flor. Guelf. Reliqui *persequi.*

instituentibus. Sic Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum edd. a Gryph. inde ante Obr. Reliqui *instruentibus*, quorum et Voss. 2. esse dicitur (cf. 3, 3, 18. 9, 3, 77.) vide §. 2.

29. *Antonomasia.* Sic latt. litt. et scripti et excusi ante Ald. Mox aliquot etiam ἀντῶ indociles Capperonnero momenti.

nam id est manifestum. Nemo unquam plures in humano ore vultus agnovit, ut non possit dici hic tropus vera esse synecdoche, quae locum nonnisi tum habet, cum proprie possunt intelligi plura.

nomen immuto. cf. 8, 3, 19. 1, 5, 42.

quia — auratura. Est igitur

et hic synecdoche quaedam, cum toti tecto tribuitur quod ejusdem nonnisi pars est. *Auraturae* vocabulum, quod hoc uno niti loco videbatur, asserit Forcellinus ex lapide Gruteriano p. 585. n. 4.

29. *Antonomasia.* cf. 6, 3, 69. Exempla *antonomasiae* per epitheton factae ex com-

739 quae aliquid pro nomine ponit, Poëtis quoque modo frequentissima, et per *epitheton*, quia detracto eo, cui apponitur, valet pro nomine, *Tydidēs, Pelidēs*: et ex his, quae in quocunque sunt *praecipua*,

— — *Divum pater, atque hominum rex:*

et ex factis, quibus persona signatur,

— — *Thalamo quae fixa reliquit Impius.*

ponit. Turic. Flor. (hic a sec. manu) Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *ponet* cum Voss. 2. edd. ante Bad. *ponitur* Flor. *quoque modo.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *utroque* cum Goth. (err. Gesn.) Voss. 2. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. qui *utrocinque*.

quia. Turic. qui a pr. manu. Lege: *quod.* cf. 6, 5, 6.

et ex his, quae in quocunque. Turic. Flor. *et his quoque* cum Alm. (nisi quod ex hoc duplex et) a sec. manu *ex his quoque* cum Vall. *His quoque* Guelf. Camp. cum Goth. (err. Gesn.) *et ex his quae in quoque* Jenf. cum edd. ante Stoer. Apparet quare recentiores mutarint *utroque*, cum videantur sequi tres, non duo modi. Haec difficultas qua ratione possit exiri, nondum video, quanquam persuasum est de bipertita divisione sola cogitasse Qu. Epitheti usui subiecit ille alterum, ubi quae sunt praecipua ponuntur pro nomine; nec tamen comminiscor constitutionem quae placeat usquequaque.

pluribus eloquentiae magistris profert Capperonnerius ad locum nostrum, quibus maxime usus est Ernestus in *Technologia graeca* h. v. Ex reliquis ejusdem tropi fontibus, non item. Locus quidem ipse quem tractamus longe abest, ut sit *vanus.* cf. nott. critt.

et ex factis — signatur. Hujus generis exemplum quomodo esse possit quod ex Virgilio assertur, parum perci-

pio. Est quidem longe clarius idem in *eversore Carthagini* pro *Scipione* cet. Nam *Aeneas* sane est *impius* ille; sed cum in oratione Didus ipse ubique intelligatur, nemo hic proprie *antonomasiam* agnoscat, quae si est, erit etiam v. 479 in *amante*, v. 497 in *nefando viro*. Nec factis suis hic signatur *Aeneas*, nam quod *arma reliquit* factum tale, unde signari poterit, nemo, opinor, dicet.

30 Oratoribus etiam si rarus ejus rei, nonnullus tamen usus est. Nam, ut *Tydidem* et *Peliden* non dixerint, ita dixerunt *impium pro parricida: everforem quoque Carthaginis et Numantiae pro Scipione, et Romanae eloquentiae principem pro Cicerone* posuisse non dubitent. Ipse certe usus est hac libertate:

30. *rarus ejus.* Turic. Flor. (hic prius modo, et a sec. manu *rarum*) (a pr. manu) *saius cujus.* ut *Tydidem.*

Turic. (a pr. manu) et T. *dixerint, ita dixerunt.*

Turic. Flor. *dixerit i. dixerint,* ille a sec. manu *dixerunt i. dixerunt,* et sic Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *impium*

pro parricida. Turic. Flor. Guelf. Goth. Jenf. (err. Gesn.) *impium et parricida* cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. qui *impium et parricidam* et sic jam Camp. Receptam nemo defendat; neque enim inest autonomasia in genere pro specie (cf. §. 19.) sed synecdoche. Ex veteri scriptura eliciam: *impios et parricidas;* neque tamen satis aptam sententiam, cum non addantur nomina, pro quibus haec posita fuerint. Mox ante *evers.* Flor. a sec. manu *cum* inserit.

posuisse non dubitent. Turic. *potuisse non ducite,* a sec. manu *potuissent licite.* ex Alm. nec *potuisse* et *ducitet* (cf. §. 28. 38.) Flor. (a pr. manu) *posuisset non ducite,* a sec. nostrum. Guelf. Camp. *posuissent.* Goth. (tac. Gesn.) *posuerunt* cum Vall. Voss. 2. *potuissent dicere* Obr. *posuisse non dubitem* conjecit Francius; ego *potuisse* (scil. *dicere eos,* ex praecedentibus) *non dubitem.* Certius de loco nostro pronuntiare licebit ei, qui locum aliquem, ubi haec ita de Scipione et Cicerone sint posita, demonstraverit; cujusmodi nec reperi ullum, neque extare credo ex auctoritate nostri. cf. §. 43. *Posuisse* autem ut poetico more dixerit pro *ponere,* nulla est ratio. Nam si ad *posuisse* intelligas *eos,* scribasque *dubitem,* quae tandem est somnolentia obliviosi Fabii, qui se *dubitare* neget, quin haec sint apud oratores? Atqui quaerendum erat. *dubitent.* Ipse, Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui inserunt *Cicero.*

30. *impium pro parricida.* Ipse — *usus est.* Cic. pro Murena c. 29. „Ex aliqua for-

posuisse non dubitent. vid. „tasse tragoedia sumitum de „Chirone Achillem, cujus not. crit.

Non multa peccas, inquit ille fortissimo viro senior magister. Neutrum enim nomen est positum, et utrumque intelligitur. Ὀνομαστο-⁵¹ ποῦτα quidem, id est, *fictio nominis*, Graecis inter maximas habita virtutes, nobis vix permittitur. Et sunt plurima ita posita ab iis, qui sermonem primi fecerunt, aptantes affectibus vocem. Nam *mugitus*, et *sibilus*, et *murmur* inde venerunt. Deinde, tanquam⁵² consummata sint omnia, nihil generare aude-
 mus ipsi, cum multa quotidie ab antiquis ficta moriantur. Vix illa, quae παραγόμενα
 vocant, quae ex vocibus in usum receptis quocumque modo declinantur, nobis per-
 740 mittimus, qualia sunt *Sullaturit*, et *proscri-*

magister. Neutrum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Basil. Reliqui inserunt *et si peccas te regere possum* e Cic. *est positum.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui p. e. Sed mox etiam ante intelligitur iterum et.

52. *consummata.* Hoc e conjectura dedit Badius, cum omnes ante eum et scripti et excusi habeant *consumpta*. Confusio frequentissima, vid. Drakenb. ad Liv. Epit. lib. 68.

παραγόμενα. Flor. (hic a pr. manu πεποικιμένα) Goth. πεποικιμένα et sic Codd. fere et Edd. ante Locat. quo acc. Ald. Bad. pr. et si vitiose dantes vocabulum. cf. 5, 10, 75.

Sullaturit. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *usu laturi* cum Goth. (err. Gesn.) Voss. 2. *Sullaturi* Flor. *proscripturit.* Turic. Flor. Guelf. Goth. (err. Gesn.) Camp. *proscripturi.*

„magister fuit, instruente.“ ablegat ad Thesaurum suum
 Manutius ad Ciceronem. h. v.

52. *Deinde.* Comparat Gesnerus Graecorum εἶτα, indignationis cujusdam vocem, et
 „Videtur respicere Hor. A. P. 62.“ Gesnerus.

pturit. atque laureati postes, pro illo, lauro
 33 coronati, ex eadem fictione sunt. Sed hoc
 feliciter, evaluit: at contra vio pro eo, infe-

postes. Turic. Flor. potes, a sec. manu uterque ponentes et sic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2.

33. evaluit. Turic. (a sec. manu) Guelf. evanuit cum marg. Bas. Obr. at contra — septentriones videmur.

In hisce depositis et conclamatis MSS. a me consultos et vetustissimos excusos referre contentus ero, conjecturam tentans nullam. Turic. adoinoia et vio eo ferimus in graecis obidis ocoluditiuno bono eo dure etiam jungear qui tollentem et videre f. v. Sic et Flor. nisi quod obidius et jungere superscriptum τῶν jungar, et Guelf. sed Adomoia et vioco, item oco luditi uno. Goth. (err. Gesn.) adonea et vioco ferimus i. G. Obidis acobaditiuno dure etiam jungar qui tollentem et videre f. v. Camp. adomonia ferimus in grecis eo magis, plurimis omillis. Jenf. (err. Gesn.) ad omia et vio eo ferimus in graecis obidis ocoluditiuno bono eo dure atque jungere qui tollente et videre f. v. Plane sic Tarv. nisi quod tollentem. Sic fere est in edd. ante Bad. qui e Vall. assert jungear. Nostra est a Badio inde, qui eam a quibusdam legi testatur; quibus, nescio. Alm. ad onoia fermi et vio eo in Graecis obidius oco luditu ino bono eo dure etiam jungere vetamur qui tollentem videre f. v. Voss. 2. adonua et vio eo ferimus i. G. obidis acoluditiuno bono eo dure etiam jungear qui tollentem et videre f. v. Klapp. Cod. ad omoia et ino eo ferimus i. G. Obidius acoluditiuno bono eo dure et si jungere atqui tollentem et videre f. v. Goth. 2. adomoya et vio eo ferimus i. G. Obidius ocoludi tu moibono eo dure etiam jungere qui tollentem videre f. v. In hisce quae non ipse inspexi, diligentiam Burmanni et Gesneri non praestem. Obr. evanuit econtra vio in eo: ferimus in Graecis obeliscos. Τρεβoreo, dure, et tamen jungere Maronem sollerter, et dividere septentriones videmus. Sordes hoc viro non dignae. Huberus Basileensis (cf. 6, 3, 33.) pro obelisco, coludumo conjicit ὀβελίζω κορυλίζω; Werlhofius apud

cf. 8, 3, 30. 9, 1, 22. Mox atqui legendum videtur, cum Hubero Basileensi. (cf. 8, 6, 33.)

33. at contra — septentriones videmur. Haec adeo sunt corrupta in omnibus libris, ut nemo adhuc sani quid-

licius. In Graecis *obelisco*, *coludumo*, etc. dure etiam jungere vetamur, qui toleranter videre *septentriones* videmur. Eo magis necessaria *κατάχρησις*, quam recte dicimus *abusionem*, quae non habentibus nomen suum, accommodat quod in proximo est: sic,

— — *Equum divina Palladis arte Aedificant:*

et apud Tragicos, *Et jam leo pariet*, at pater est. Mille sunt haec, et *acetabula*,⁵⁵

Gesn. pro „ob — jungere“ haec; „obelisco (ὀβελίσκος) colum (κῶλον) ducere etiam jungere cet.“ in quibus ipsis non fuit operae pretium multa mutare, nullo aptae sententiae emolumento.

34. sic — *Aedificant*. Turic. Flor. *si caecum ogra putant aed.* cum Jenf. et posterioribus ante Bad. qui primus hanc Aeneid. 2, 15. mentionem iuvexit. Eum versum ad partes vocat Nonius Marcellus cap. 6. de impropriis p. Gothofr. 738: *Camp. sic enim ogra putant aed.* Guelf. *si ecum ogra putant* cum Goth. Vall. Voss. 2. Ex Alm. afferitur *et cum ogra putant*. Flor. pro *si cecum a sec. manu sit equum*. *Et jam leo — pater est*. Turic. Guelf. *Camp. etiam* (hoc quidem non e Turic.) *l. paret at pater sine est* cum Goth. (err. Gesn.) Voss. 2. Alm. (qui tamen *pariet* dare narratur) et edd. ante Bad. Sed Flor. *aeiu leo paret, at pater*. Catachresin agnoscunt fere in *pariendo*, quod ponatur pro *gignendo*. Quis sit tragicus, cum praesertim *tragicum* memorentur, an probabiliter correctum sit, ne quaerere quidem vacat in tanta horum omnium fluctuatione et corruptela; quod de praecedentibus quoque dictum sit.

35. *et acetab.* Turic. Flor. omittunt copulam.

quam extuderit, ne cum manifesta quidem scripturae veteris desertione.

34. *non habentibus nomen suum*. Capperonmerius recte jubet conferre quae mox leguntur (§. 35.) „quibus nomina sua non sunt.“

sic — at pater est. cf. not. crit.

35. *Mille sunt haec*. Durum hoc et nimium. Obrechtus reponit: *Sunt mille sicut haec*. Gesnerus conjicit *Similia sunt et haec*, satis probabiliter. cf. 1, 4, 25.

quidquid habet; et *pyxides*, cujuscunque materiae sunt; et *parricida*, matris quoque aut fratris interfector. Discernendumque est hoc totum a translatione genus, quia *abusio* est, ubi nomen defuit: *translatio*, ubi aliud fuit. Nam poëtae solent abusive etiam in his rebus, quibus nomina sua sunt, vicinis
 36 potius uti; quod rarum in prosa est. Illa quoque quidam *καταχρησις* volunt esse, cum pro temeritate *virtus*, aut pro luxuria *liberalitas* dicitur. A quibus haec quidem dissonantia sunt, quod in his non verbum pro verbo ponitur, sed res pro re. Neque enim putat quisquam *luxuriam* et *liberalitatem*

a translatione. Turic. Flor. Guelf. Camp. *translationis istud* cum Voss. 2. Goth. Ex Alm. assertur *translatio nos stud.* Mox edd. ante Ald. idem, sed sine *istud*. Hoc natum suspicor ex male repetita syllaba *is*. Et ferri hoc posse censeo, ut *genus translationis* dicatur *abusio*, quae mox ab ipsa *translatione* discernitur. Nostra est a Regio.

quia *abusio*. Turic. (a pr. manu) *qui ab*. Reliqui *quod a*. Nostrum conjecimus.

sua sunt. Turic. (a pr. manu) Flor. *sua*.

36. *volunt esse*. Ita Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *e. v.* *dissonantia sunt, quod*. Turic. (a pr. manu) *dissonantiamque*. Fuit profecto *dissonant, namque*. Sic melius. Sed Flor. *dissentio namque*. Tum legeris *hic pro haec*. Ceterum pro *in his* Goth. (tac. Gesn.) congruentius *in iis*. *quisq. lux*. Turic. Flor. (a pr. manu) *q. et*

quidquid habet. Verissima videtur Gallaei et deinceps Burmanni conjectura *q. habent*, quam commendat quod protinus itidem est pluralis *sunt*.

matris — aut fratris. Nec tamen inaudita sunt *matri-*

cida, fratricida; quanquam hoc apud illum, qui fertur, Ciceronem pro Domo c. 10.

36. *virtus — liberalitas*. cf. 3, 7, 25.

dissonantia sunt, quod. vide not. crit.

idem significare: verum id, quod fit, alius *luxuriam* esse dicit, alius *liberalitatem*: quamvis neutri dubium sit, haec esse diversa. Superest ex his, quae aliter significant, *μετάληψις*,

luxuria et liberalitate, mox iidem *q. et luxuriam et liberalitatem* (sed Flor. ablativum), et sic Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Stoer. Parum commode profecto. *quod fit*. Turic. *q. fit* cum Goth. Camp. sed ille a sec. manu *q. fecit* et sic Guelf.

37. *quae aliter significant*. Infolens profecto loquendi genus, omisso objecto; nec dubito tamen quin vera sit scriptura, sententia autem hujusmodi: quae rem demonstrandam indicant aliter, quam solet et proprie debet fieri, i. e. improprie dicta. Omnis haec de metalepsi expositio, est in genere satis perspicitur nec potest, quo tendat, ignorari, adeo in singulis prope vocabulis errore veterum librorum est turbata, tamque incertis adhuc VV. DD. conjecturis emendata, ut tricas hasce et spinas intactas relinquere satius duxerim, quam frustra conando lectorem fatigare. Exempla, quae ponuntur, multum abest, ut, qualia nunc comparent, in veteribus membranarum inveniuntur. Illud quidem τῶν νήσων Ἰοῶν, apud Plutarchum, sive alius est auctor, de Homeri vita, idem est, unde videtur in nostrum locum invexisse Regius, satis ille ingeniose. Ejus autem emendationem pro certa scriptura

illustrat Victorius Varr. LL. 7, 3. *Centaurum* pro Chirone qui dicat, Gesnero metalepsi videtur uti, cum pro nomine proprio hominis alicujus usurpet quod forte fortuna cadebat in veterem illum fabulosum, qui et ipse Chiron appellabatur; Capperonnerius (parum apte) Pindarum frequentare putat hanc ipsam metalepsin, eoque respexisse nostrum; saepe enim *Κένταυρον* esse apud illum, ubi indicetur Chiron. *Suem* et *doctum* si quis ita dicat, ut velit intelligi *Verrem* vel *Laelium*, illicita utatur metalepsi, etsi *Verres*, si appellativum spectetur, respondeat *sui*, *Laelius* autem *sapiens* cognominatus et literarum studiosus *docti* laudem facile tueatur. (Sed in hoc consule not. crit.) De *metalepsi* cf. 6, 3, 52. Ad haecce technica Capperonnerius portentosa loquacitate obtundit lectorem, non docet. Quaecumque alicujus sunt frugis, ex eo decerpsit in Lexico suo Ernestus.

id est, *transumptio*, quae ex alio in aliud velut 742
viam praestat: tropus et rarissimus, et ma-
 xime improprius, Graecis tamen frequentior,
 qui *Centaurum* Chirona, et *νήσους* *ῥοὰς* *ὄξείας*
 dicunt. Nos quis ferat, si Verrem, *suem*:
 58 aut Laelium, *doctum* nominemus? Est enim
 haec in metalepsi natura, ut inter id, quod
 transfertur, sit medius quidam gradus, nihil
 ipse significans, sed praebens transitum:
 quem tropum magis affectamus, ut habere

37. *transumptio*. Sic una litera S Turic. Guelf. Goth.
 Camp. et edd. ante Gryph. exc. Aldo. *alio in*. Turic.
 Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) inserunt *tropo*
 cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. *viam*. Turic. Flor.
 (a pr. manu uterque) *viatri*, cum Alm. quanquam in hoc
 literae A imponi dicitur apex. *tropus*. Turic. Flor.
 Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) omittunt cum Alm.
 Voss. 2. et edd. ante Ald. *rarissimus*. Flor. *rarissimo*.
maxime. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Alm.
 Goth. Voss. 2. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Bad. (nam
 Ald., pro *et maxime*, *etiam*).

improprius. Turic. Guelf. Camp. *improbus* cum Goth.
 Alm. Voss. 2. Placet. Flor. *in propriis*, sed obscuriore sine
 vocis. Ald. *improprii usus*. *qui Centaurum*. Turic.
 Flor. (sed hic *qui*) *qua scient aurum* cum Goth. 1. 2. Capp.
 et edd. ante Ald. nisi quod *quam*. Guelf. *qua scirent aurum*.

Chirona. Turic. Guelf. (sed hic *quod*) *qui haroriem*.
 Goth. *qui auroriem*. Goth. 2. *qui hiroriem*. Flor. Kapp. *qui*
hitorem. Jenf. *qui haronem* cum edd. ante Ald. (Tarv. *aro-*
nem). *et νήσους* — *dicunt*. Turic. *hoc cona insulem* *Φιας-*
Φας d. et sic Guelf. nisi quod *insulae*. Eadem dant Goth. (qui
dicuntur) Voss. 2. Goth. 2. Flor. Kapp. (uterque *insulem*)
 et edd. ante Ald. Graeca quidem postremi et excusi et
 scripti *Φιλεῖδας* (err. Gesn.). Unus Flor. *Φιασῶας*, in quo mā-
 nifesto *ὄξείας ῥοὰς*. Sed totum hoc *Graecis* — *dicunt* omit-
 tit Camp.

Laelium. Flor. (a pr. manu) *elium*. Sic cogitet aliquis
 de L. Aelio Stilone, qui poterat videri satis designatus
 doctrina sua et eruditione. cf. 1, 6, 36.

videamur, quam ullo in loco desideramus. Nam ejus frequentissimum exemplum est, *cano, canto, dico*: ita *cano, dico*. Interest medium illud *canto*. Nec diutius in eo mo-
 743 randum: nihil enim usus admodum video, nisi, ut dixi, in mediis. Cetera jam non

38. *quam ullo*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inferunt *ut*.

desideramus. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *desideremus*. Nam *ejus*. Turic. Flor. Camp. inferunt *id* cum Voss. 2. Goth. Obr.

cano, canto. Turic. Flor. *caro c.* Camp. *Cato c.*

cano, dico. Turic. Flor. Guelf. Camp. *canonico* cum Goth. Alm. Voss. 2. *Interest*. Sic Flor. (etsi per compendium *int*) ut et Alm. sed hic *omisso est*, (e Turic. nihil affertur. cf. §. 30. 39.) cum Obr. Gesn. Bip. Reliqui *Item*.

canto. Sic Obr. Gesn. Bip. Reliqui *cano*. Ratio Camerarii, ipsius tamen verborum sanitati dissidentis (v. Gruteri Fax 4. 161), „*cano enim est canto, est et dico — ita cano est dico*“, non erat digna profecto, in qua tam libenter acquiesceret Gesnerus, qui Quintilianea sua iterum ponit in Thesauro L. L. Illud quidem recte satis, quod *cantare* usurpatum censet pro inculcando, saepius dicendo, exemplis hisce, Qu. I. O. 3, 3, 76. Ter. Heaut. 2, 3, 19. Plaut. Trin. 2, 2, 10. quorum partim et Forcell. cf. et Pareum in Lex. Plaut. Jam, abjectis, quod suadet Heindorfius, corruptis istis seu *canonico*, seu *cano dico*, aptius ita ordinaveris: „*exemplum canto, dico*. Interest medium *cano*“, ut sit transitus a *dicendo* ad *cantandum* in *canendo*, quod ipsum quidem, in soluta certe oratione, pro *dicendo* non adhibeatur, illi tamen *viam praestiterit*.

39. *nihil — mediis*. Turic. Flor. (a pr. quidem manu in praemittentes) Guelf. Camp. *nisi usus admodum video nihil ut dixi in comedis* cum Goth. (err. Gesn.) Voss. 2. Kapp. et edd. ante Ald. (qui tamen catenus recedit a nostra, quod omittit *dixi*; sed Guelf. Goth. et edd. dant *comoediis*). Ex

38. *cano — canto*. cf. not. crit.

39. *nihil enim — in mediis*. cf. not. crit.

significandi gratia, sed ad ornandam modo, non augendam orationem assumuntur. Ornat enim ἐπίθετον, quod recte dicimus *appositum*: a nonnullis *sequens* dicitur. Eo poëtae et frequentius et liberius utuntur. Namque illis satis est convenire verbo, cui appo-

Alm. promitur ipsa nostra transpositio τῶν nisi et nihil. (cf. §. 38. 42.) Vulgata est a Regii conjectura, quam equidem non magis quam Gesnerus veram existimo. *media* ista, in quibus sit usus metalepseos, esse per quae transitus fiat, velut illud seu *canto* seu *cano*, satis apparet; nec tamen quidquam inde lucis dispicitur. Quis enim intelligat usum esse tropi cujusdam in eo, quod tropi declarandi causa foris arcessitur, nec apparet usquam, si tropus ipse ponitur? *Ufus* hic potest esse nullus, nisi qui conducatur oratori, i. e. ut demonstraretur locus aliquis, ubi certo tropo possit uti orator cum persuadendi et vincendi adjumento. Cujusmodi cum nihil hinc eruatur, omnem verborum nostrorum interpretationem despero et despondeo. *ornandam modo.*

Turic. Flor. Guelf. *ornandum* omisso modo, quod ignorant et Goth. Voss. 2. Alm. Camp. cum edd. ante Ald. mox *augendum* quoque Guelf. ut in utroque Obr. prava affectatione. Camp. hoc praeterea quod inserit *ad* ante *aug.* De suo Regius addidit modo; recte ille, sed debebat vicissim expungere non, et copulam adjungere, sic: *ornandam modo et augendam.* De non et modo cf. 6, 3, 71. *ornare* et *augere* semper copulantur συνωνύμως, nusquam opponuntur, quod vel Lexica docebunt. Scabrum fuerit et infantis scriptoris, bis ponere non, semel ad *significandi*, iterum ad *augendam*. Ceterum *significandi* refer ad §. 6. ubi recenset, quotuplex sit usus troporum.

40. *dicimus.* Sic omnes, etiam MSS. ante Leid. quocum recentiores *diximus.* Sic vicissim 9, 4, 122. Camp. „*dicimus* testes.“

conr. verbo. Turic. (a pr. manu) Flor. inserunt *id* cum Alm.

ornandam — augendam. cf. 40. *appositum.* cf. dicta ad not. crit. 8, 3, 20.

nitur: itaque et *dentes albos* et *humida vina* in iis non reprehendemus. Apud oratorem, nisi aliquid efficitur, redundat. Tum autem efficitur, si sine illo, quod dicitur, minus est: qualia sunt, *O scelus abominandum, o deformem libidinem*. Exornatur autem res tota maxime translationibus, *Cupiditas effrenata*, et *Insanae substructiones*. Et solet fieri aliis adiuuctis epitheton tropus, ut apud Virgilium, *Turpis egestas*, et, *Tristis senectus*. Veruntamen talis est ratio hujusce virtutis, ut sine appositis nuda sit et velut incompta oratio; oneretur tamen multis. nam

itaque et. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. cum Steph. Gryph. Obr. *et itaque* Jenf. (tac. Gefn.) cum edd. ante Stoer. Reliqui *et ita*. Voss. 2. *et* omittere perhibetur. *albos*. Turic. (a pr. manu) Flor. *abbo* cum Alm. Reliqui *albi*. *iis*. Sic Turic. Flor. Reliqui *his*. *reprehendemus*. Sic Camp. cum Jenf. (tac. Gefn.) Voss. 2. Andr. Tarv. Ald. Obr. *reprehendimus* Goth. (tac. Gefn.) cum Loc. et edd. ante Gryph. *prehendemus* Turic. *prehendimus* Flor. Guelf.

*oratore*m. Turic. Guelf. Camp. *orationem* cum Alm.

si sine. Turic. Flor. Guelf. omittunt *si* cum Alm.

41. *Insanae*. Turic. Flor. *insanatae*. Ex Alm. *in a nate*.

tropus. Turic. Flor. Guelf. Camp. *tropis* cum Goth.

Colb. Alm. Voss. 2. *et* edd. ante Obr. *ratio*. Turic.

Flor. Guelf. Tarv. *oratio*. *nuda*. Turic. Flor. *unde*

cum Alm. *oratio; oneretur tamen*. Sic Jenf. (tac. Gefn.) cum edd. posterioribus ante Ald. *oratione tamen*

Turic. Flor. Guelf. *oratio ne tamen* Camp. cum Goth. Alm.

humida vina. Georg. 3, 364. cf. 8, 2, 10. Apponit Capper. locum Aristotelis: *ἐν μὲν γὰρ ποιήσει πρέπει γάλα λευκὸν εἰπεῖν, ἐν δὲ λόγῳ — ἀπρεπέστερα*. Rhet. 3; 3, 3.

41. *Cupiditas — substructiones*. Cic. in Catil. 1, 10. Pro Milone 20. 31.

apud Virgilium. cf. §. 27. Fit autem *metonymia*.

fit longa et impedita, ut in quaestionibus eam
judices similem agmini totidem lixas habenti,
quot milites quoque, in quo et numerus est 744

Voss. 2. Apparet retur intercidisse, postquam librarii junxerant oratio one.

42. fit longa et impedita, u. i. q. Turic. Flor. (sed hic fit) fit locan etiam pedita quaestionibus, a sec. manu (sublato etiam ante nam) sint (Flor. sunt) loca etiam impedita ut in q. (Ex Alm. fit cocan et impedita ut in q. cf. §. 38. 45.) et sic Guelf. hic quoque sine nam, quod et Camp. ignorat et Goth. (tac. Gesn.) sunt leta etiam impedita u. i. q. Camp. fit seu fit omittit Jenf. (err. Gesn.) cum edd. ante Ald. Nec tamen laeta ille et reliqui, sed longa (err. Gesn.). Illud vero Goth. Voss. 2. (et Regio quidam memorati) quorum uterque quaestione. judices. Turic. Flor. Guelf. Camp. jungas cum Alm. et aliquot vett. libb. Regio memoratis. Sed Goth. (tac. et err. Gesn., nihil enim Jenf. recedit a vulgata) utrumque jungas judices.

quot milites — virium. Turic. qui similiter quod et mimerus (Flor. qui et numerus) e duplex n. d. virum. (hoc ultimum et Flor.) a sec. manu: quia similiter quoque et mim. — verum et sic Guelf. Camp. (nisi quod num.) Ex Alm. qui similiter q et numerus — virum. Absit quoque post milites a Goth. Voss. 2. Non temere ullum invenias scriptoris nostri locum, in quem magis doleas tantum licuisse locordiae librariorum. Apparet enim trans ipsas corruptelae fordes mirifica comparationis proprietas, quam suo vitiori restituere frustra equidem laboro. In locan isto vix quidquam latere censeo praeter receptum, etsi ingeniosa est Burmanni suspicio ex leta efficiens lenta, ut manifesta sit comparatio cum agmine tarde progrediente. Illud in primis miror, neminem haesisse in quaestionibus, quae adeo hinc sunt alienae, ut quid iis faciam, plane ignorem. Nam si eam, quod ipsum displicet, mutans in causam obtineas longam et impeditam quaestionibus causam (cf. 3, 10, 1. 7, 1, 45 seqq.) et servans utrumque verbum reponas: „nam si l. e. i. q. c. jungas, ju- „dices l.“, scripturam per se quidem satis blandientem, nihil tamen profeceris ad nostrum proprie locum, qui non desiderat nisi elocutionis mentionem. Neque enim, adjuncta controversiae ipsius longitudine quaestionumque numero,

duplex, nec duplum virium: quanquam non singula modo, sed etiam plura verba apponi solent: ut,

Conjugio Anchisa Veneris dignate superbo.

Sed hoc quoque modo duo verba, uni appo- 43
sita, ne verbum quidem decuerint. Sunt au-

augetur taedium illud, quod inest orationi nimio epithetorum agmine tardatae; aut si augetur, non erat hujus loci advocare huc, sine quibus cetera sufficiunt. Sed post illam lepidissimam quoque *lixarum* similitudinem, trahuntur quaedam ultra perfectum, quae recidenda censens ego nullam audaciae invidiam reformido. Sunt sane acuta illa nec carent elegantia: „et numerus — nec duplum.“ Resolvunt tamen et emaciant priorum vim et nitorem, ut Qu. ipsum sua sic vineta cecidisse nemini crediturus sim. Nempe hoc erat quod ajunt: unumquemque facete dicti interpretem esse stipitem et fungum. Haec igitur omnia vetustis doctorum quamvis et peritorum scribarum glossis esse inquinata, prorsus mihi persuadeo, a nostris quidem codd. nullam opem expectans. Sufficiant mihi quidem haec, quae tamen Qu. ipsius manum esse nequaquam praesto: *nam fit longa et impedita, quam tu* (cf. 12, 10, 10. *tu* pro *ut* est §. 50. in Turic.) *dicas similem agmini totidem lixas habenti quot milites. Quanquam* cet. Ut nunc est, neque sententiam neque orationem ferri posse, unusquisque admonitus sentiat.

apponi. Turic. Flor. Camp. *opponi.*

Anchisa. Turic. Guelf. Camp. *Anchise.*

43. *verba, uni.* Turic. (a pr. manu) *verbo.* Alm. *u i. e. vero.* Illud quod praecedit *quoque*, magnopere displicet. Quid enim est, quod eo quoque modo, quem ex Virgilio attulerit, duo apposita verba ferri posse negat? At non erant

43. *Seil hoc quoque — de monstrum horrendum, ingens.* et 3, 658. *Polyphemum Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademtum.* Suspiciatur ergo aut corruptelam, aut reconditius aliquid, sibi nondum perceptum.

tem, quibus non videatur hic omnino tropus, quia nihil vertat. Necesse est semper, ut id, quod est appositum, si a proprio divideris, per se significet, et faciat *autonomasiam*. Nam,

ibi duo. An scribemus: „Sed hoc quocunque modo“ scil. fuerit, vel, feratur. „duo vero uni app.“ Sic quidem in eundem scrupulum incidimus, de quo Gesnerus, quod male Virgilius, alique poetae videntur reprehendi. Sibi tamen melius constat noscer. *est semper.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. Hic, obtemperantibus reliquis, sine auctore inserit enim.

ut id, quod est. Turic. Guelf. Camp. *cum idem* cum Goth. Voss. 2. *cum id est* Jenf. (err. Gesn.) cum edd. ante Bad. qui primus sine auctore nec quidquam monens nostram. Unus Flor. *sed cum idem.* *appositum, si.* Goth. Voss. 2. omittunt *si.* a. Turic. *ad.*

divideris. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Guelf. *videret.* Goth. (tac. Gesn.) Camp. *diviserit.*

significet, et faciat. Turic. Flor. Guelf. Camp. *significat et facit* cum Alm. Longe abest a sanitate locus, quem mira levitate refinxit Badius, alioqui frugi Criticus. Nam primum enim illud quod inserit, alienissimum est, cum promittat antecedentium rationem aliquam, quae nulla hinc eruitur. Deinde quantumvis audacter pro *cum idem* reponit *ut id quod est.* Equidem trepidus sane, nec mihi ipse placens, haec fere extuendo ex vetustis scripturis: „Nec est „semper“ (scil. tropus), „sed cum idem appositum, si a „proprio divideris, per se significat et facit autonomasiam.“ Sententia haec: appositum si uomini suo iunctum compareat, tropus dici nequit, sed tum potest, si per se quoque et se iunctum a proprio, significat et facit ant. Displicet *idem*, quod languet in hac ratione, neque enim accusativum agno-

Ante omnia quaerendum, *superbo.* De reliquis cf. not. quid multiplex epitheton sit *crit.*

in versu Virgiliano hic posito Aen. 3, 475. Id igitur *nihil vertat.* Recte monet Capper. respici etymon tropi ἀπὸ τοῦ τρέπειν. cf. §. 17.

quae adiunguntur participio *Necesse est — faciat.* cf. *dignate.* Nam conjugium non *not. crit.* habet nisi unum appositum.

si dicas, *Ille, qui Numantiam et Carthaginem evertit*, antonomasia est: si adijeceris *Scipio*, appositum. Non potest ergo non esse 44 junctum. At ἀλληγορία, quam *inversionem* interpretantur, aliud verbis, aliud sensu

scas, qui regatur a verbo *significat*; tum enim desideres *quod* ante *si*. Displicet quod appositum sic dicitur tum demum esse tropus, si sit antonomasia nec jam proprie appositum. Displicet quod veteris illius scripturae *videret* nulla ratio habetur. Nec profeceris legendo: *cum id est app. quod si cet.* Tum aptior sit conjunctivus *significet* — *faciat*, qui non est nisi in excusis nec in principe quidem. Debebant ea quoque exempla respici, ubi tropum fieri epitheton ipse dixerat §. 41. Id saltem apparet, nostra si probetur sive constitutio sive interpretatio, *mox non ante junctum* ferri non posse. Negabitur enim, ubicunque verum fuerit, suoque nomini redditum, appositum, tropus esse; ut ad *esse* intelligatur tropus.

Num. et Carth. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. et quidem Turic. Camp. per K. Reliqui C. e. N. *anton. est: si adj.* Turic. *antonomasiam* dixeris. Flor. *antonomasia de ceris*. Ille a sec. manu *antonomasiam* dixeris, *mox relictis Scipione adposito*, et sic plane Guelf. Extrema illa *sia* hausisse altera *si a* palam est, nec fortasse verum *est*, quod et sec. manus Flor. omittit. A Goth. *ant. e.* utrumque exulat.

44. *ergo non.* Turic. Guelf. Camp. omittunt *non cum* Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. Inferuit Regius.

At ἀλληγορία. Absit conjunctio a Turic. Flor. Guelf. Camp. ut et Goth. Voss. 2. Excusi ante Ald. *Ad*, nomen autem dant per accusativum, qui et est in designatis antea libris, etiam Goth. (tac. Gesn.) sed Camp. nominativum dat.

inversionem. Turic. *in versionem*, Guelf. *everisionem*.

interpretantur. Sic Turic. Guelf. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. exc. Camp. Reliqui *interpretamur*, quibus additur Alm.

aliud verbis, aliud sensu. Turic. Flor. Guelf. ut *aliud sensu*. Anteponunt *ut* et Goth. Camp. Voss. 2. Alm. cum edd. ante Bad.

ostendit, etiam interim contrarium. Prius, ut,

*O navis, referent in mare te novi
Fluctus: o quid agis? fortiter occupa
Portum.* 745

totusque ille Horatii locus, quo *navem* pro republica, *fluctuum tempestates* pro bellis civilibus, *portum* pro pace atque concordia 45 dicit. Tale Lucretii,

Avia Pieridum peragro loca. — —

ostendit, etiam. Sic Flor. a pr. manu, a sec. ostendat et e. Turic. Guelf. ostenditam (posterior quidem tam disjunctim). Goth. Camp. ostendat aut e. cum edd. ante Bad. nisi quod Ald. ostendant ac. Reliqui ostendit ac e. Suspicio fuisse „aut aliud verbis — aut etiam.“ Ac ferri nequit et est a Regio. cf. 8, 3, 47. ut, O. Turic. Guelf.

Camp. uno. referent. Turic. Guelf. referant cum edd. ante Basil. Sed Bad. pr. referunt. occupa Portum. Turic. Flor. Guelf. accipe totum cum Alm.

navem. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui navim. republica, fluctuum. Turic. propter fluctu (a sec. manu fluctuum). Flor. fluctu (solum). Guelf. propter fluctuum. Camp. populo fluctuum cum Goth. sed Voss. 2. populum et sine fl. Quis unquam dixit fluctuum tempestates? Equidem fluctu illud antiquum suspicor corruptum e publica. Saltem scribendum fluctus et t.

45. Lucretii. Sic (sed simplice I. cf. 8, 3, 82.) Flor. Lucrecia, subjuncto mox via, Turic. (a pr. manu) cum Alm. deinde ille Lucretius in via et sic, sed junctim, Guelf., Camp. disjunctim. Jenf. Lucretius via. Tarv. Lucretius dia. Mox edd. ante Gryph. Lucretius invia. Reliqui Lucretius avia.

44. interim contrarium. cf. §. 54 sq.

ille Horatii locus. Non est nostrum, nec facit ad interpretationem Quintiliani, disputare an recte acceperit car-

men Horatianum, qua de re sunt consulendi VV. DD. ad poetam.

republica, fluctuum. cf. not. crit.

45: Lucretii 4, 1. Virgilii Georg. 2, 541. Bucol. 9, 7.

et Virgilio, *sed nos inmensum spatio confecimus aequor:*

Et jam tempus equum fumantia solvere colla.

Sine translatione vero in Bucolicis, 46

Certe equidem audieram, qua se subducere colles

Incipiunt, mollique jugum demittere elivo,

Usque ad aquam, et veteris jam fracta cacumina
fagi,

Omnia carminibus vestrum servasse Menalcam.

Hoc enim loco praeter nomen cetera propriis 47
decisa sunt verbis: verum non pastor *Menal-*
cas, sed *Virgilius* est intelligendus. Habet
usum talis allegoriae frequenter oratio, sed
raro totius: plerumque apertis permixta est.
Tota apud Ciceronem talis est: *Hoc miror*
enim, quororque, quenquam hominem ita pes-
sumdare alterum verbis velle, ut etiam navem

Virgilio. Sic Flor. cum Alm. Sed ille I simplice. Turic. non memoratur (cf. §. 42. 55.). Reliqui *Virgilius*.

spatio. Sic Turic. Guelf. Camp. cum edd. ante Bad. Reliqui *spatiis* cum Virg. Flor. *spatii*. Mox *fumantia* optimi quique, etiam mei MSS.

46. *jam fracta.* Turic. *freta* et omittit *jam*, a sec. manu *confracta* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Sed omnes libri *veteris* — *fagi*, genitivum, non accusativum.

47. *frequenter.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *frequentior*.

talis est. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. *Gefn.*) Camp. cum Voss. 2. Alm. edd. aliquot, ut Obr. Reliqui omittunt *est*.

47. *decisa.* cf. 7, 1, 44. „in ceteris defunctus est propriis verbis.“

Hoc miror. Incerti libri, sed imprimis elegaus Cicero-

nis fragmentum, in quo tamen *verbis* istud male me habet. Aliunde excitari posse idem hoc non equidem video.

48 *perforet, in qua ipse naviget. Illud com-*
mixtum frequentissimum: Equidem ceteras
tempestates et procellas in illis duntaxat flucti-
bis concionum semper Miloni putavi esse sub-
eundas. Nisi adjecisset duntaxat fluctibus con-
cionum, esset allegoria: nunc eam miscuit.
 Quo in genere et species ex arcessitis verbis
 49 venit, et intellectus ex propriis. Illud vero
 longe speciosissimum genus orationis, in quo 746
 trium permixta est gratia, similitudinis, alle-
 goriae, translationis: *Quod fretum, quem Eu-*
ripum, tot motus, tantus, tam varias habere
creditis agitationes, commutationes, fluctus,
quantas perturbationes, et quantos aestus ratio
comitiorum? Dies intermissus unus, aut nox
interposita saepe et perturbat omnia, et totam
 50 *opinionem parva nonnunquam commutat aura*
rumoris. Nam id quoque in primis est custo-
diendum, ut, quo ex genere coeperis trans-
lationis, hoc desinas. Multi autem, cum

48. *concionum, esset alleg.* Turic. Flor. (sed hic c. non transponit) *esse c. allegoriam.* Guelf. Goth. (tac. Geln.) *c. allegoriam.* Camp. *c. allegoria jam.*

49. *alleg. transl.* Sic Guelf. *allegoria et t.* Flor. (a pr. manu). Reliqui inserunt *et. cf. 4, 2, 24.* *varias.* Turic. Flor. *veris, a sec. manu ille veras, hic nostrum.*

parva. Turic. (a pr. manu) Flor. *parvo.* Ferri nequit, sed hoc tenendum, *parva aura* esse sextum casum, quo pertinet etiam quod in Qu. libris legitur, in Cic. non item, *et post saepe.*

50. *desinas.* Turic. (a pr. manu) *designas.*

autem. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp.

48. *Equidem ceteras.* Pro Milo. c. 21. *Quod fretum.* Pro Mure. c. 17.

50. *hoc desinas.* Malin prope in hoc d. cum Francio. *Quod praeceptum hoc indu-*

initium a tempestate sumserunt, incendio aut ruina finiunt: quae est inconsequentia rerum foedissima. Ceterum allegoria parvis quoque 51 ingeniis, et quotidiano sermone frequentissime servit. nam illa in agendis causis jam detrita, *Pedem conferre*, et *Jugulum petere*, et *Sanguinem mittere*, inde sunt: nec offendunt tamen. Est enim grata in eloquendo novitas, et emutatio: et magis inopinata delectant. Ideoque jam in his amissimus modum, et gratiam rei nimia captatione consumimus. Est 52 747 in exemplis allegoria, si non praedicta ratione ponantur. Nam, ut *Dionysium Corinthi esse*,

Tarv. (Jens. hic omittit aliquot verba) cum Voss. 2. Alm. (etsi aut refertur) et edd. quibusdam, ut Obr. Reliqui enim.

51. inde sunt. Turic. Guelf. Camp. i. fit cum Goth. Voss. 2. (quanquam fit) et edd. ante Ald. Sed solus Camp. mox offendit. emutatio. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Jens. Tarv. et edd. ante Ald. mut. Obr. Reliqui commutatio. cf. 8, 5, 6. 8, 2, 19. Postremum exemplum Lexicographi habent solum. captatione. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. coaptatione cum Bas. Mox edd. cooptatione ante Bad.

52. non. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. A pr. manu Turic. transponit prae non dicta.

citur per Nam, hoc eo spectat quod Cicero aptissime in fine auram rursus adhibet.

51. Sanguinem mittere. „Ubi hoc in agendis causis locum habeat, quaeri potest; de aliis enim apparet. Adhuc annotati sunt duo loci ad Att. 1, 16. missus est sanguis, i. e. materia subtracta, invi-

„diae sine dolore: et Att. 6, 1. „ubi Appianus ἐξ ἀφαιρέσεως curasse provinciam, sanguinem „ei misisse dicitur.“ Gesnerus. Nec quidquam praeterea Forcellinus.

52. Est in exemplis. Malim. subjici et post est. Fit autem exemplum, nisi ratio ejus adhibendi praemittatur eidem, allegoria ipsa.

quo Graeci omnes utuntur, ita plurima similia dici possunt. Haec allegoria, quae est obscurior, *aenigma* dicitur: vitium meo quidem iudicio (si quidem dicere dilucide, virtus), quo tamen et poëtae utuntur,

*Dic, quibus in terris, et cris mihi magnus Apollo,
Tris pateat coeli spatium non amplius ulnas?*

53 et oratores nonnunquam: ut Coelius, *quadrantariam Clytaemnestram, et in triclinio*

plurima. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. Reliqui *plura.* *Tris.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. multis edd. pro *tres.*

53. *Coelius.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *Cecilius* cum MSS. ut videtur omnibus et edd. ante Leid.

quadrantariam. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. *quadratoriam* cum Goth. Voss. 2. *Clyt. et in.* Sic Flor. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Leid. quo acc. Obr. Reliqui omitunt *et.*

quo Graeci omnes utuntur. Oratores intelligemus omnes istos, quorum exempla nos quidem desiciunt. vide Erasmi. in Adagg. item Manut. ad Cic. ad Att. 9, 9.

Haec allegoria. Exit igitur *aenigma* ejusmodi allegoria, quae sit in exemplis; eandemque vitiosam pronunciat is, qui modo *plurima similia dici posse* agnoverat, Fabius. Jam ut exeat tam incommoda sententia, aliquid mutandum erit e scriptura, et fortasse *Sed* scribi poterit pro *Haec.*

Dic, quibus. Virgil. Ecl. 3, 104. ubi vide I. H. Vossium.

53. *ut Coelius — nolam.* Haec in Clodiam dici Metelli uxorem, satis liquet, ex ipsa Ciceronis pro Coelio oratione; quae quam recte quadrantaria appelletur Clytaemnestra (Agamemnonis sui, ut credebatur, interfectrix) vel Lexica docent. In reliquis hujus dicti partibus non adeo apertus est jocus. Equidem cum Gesnero amplector eam interpretationem, quae feminam ostendit procacem lascivamque in triclinio et ad coitum ultro allicientem, *nolendo* deinde, ubi in cubicula atque ad rem ventum esset, amatores ludentem.

coam, in cubiculo nolam. Namque et nunc quaedam solvuntur, et tum erant notiora, cum dicerentur: et aenigmata sunt tamen, nec ea, nisi quis interpretetur, intelligas. In 54 eo vero genere, quo contraria ostenduntur, ironia est: illusionem vocant: quae aut pronuntiatione intelligitur, aut persona, aut rei natura: nam, si qua earum verbis dissentit, apparet diversam esse orationi voluntatem.

coam. Turic. coa. Sed Alm. nostrum (cf. §. 45. item hac §.) ut et Flor. Omittunt vocem Guelf. Camp. Hoc a sec. manu et ipsum facere Turic. suspicor, etsi non doceor diserte. Aspirationem C literae (de Goth. tac. Gesu.) subicit nullus liber ante Basil. quocum faciunt Gryph. et Leid. eoque posteriores. cf. §. 71. Quamquam lubrica est dijudicatio, sequendos tamen censeo hos auctores, et omne τοῦ χεῦσαι etymon abjiciendum. in cub. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. praemittunt et cum edd. ante Leid. quo rediit Obr. Astipulatur Flor.

nolam. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. nolo. et aenigm. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt et cum Alm. Voss. 2. Goth.

nec ea, nisi. Turic. (a pr. manu) non cetera si. Flor. non et c. f. Alm. n et si. (cf. hac §. item 55.) Guelf. n. eam si. 54. quo contr. Turic. (a pr. manu) quae c.

ironia. Guelf. φρονια. Turic. a pr. manu φ ab initio, a secunda phronia.

Quamquam, fateor, mira est et infrequens quadrantariae injuria, ut eadem sit nola. Quo ipso argumento Florens Christianus in nota ad Aristoph. Vesp. v. 1337. eo deducitur, ut nolam accipiat feminam Nola oriundam, Campanam, cujus gentis erat οὐκ μοριγεραὶ λαβριάζου. cf.

G. I. Voss. Orat. 4, 11, 15. p. 206. Ad Coas vestes respiciam, cum manifesta sit similitudo efficti vocabuli ut ex nolendo ita ex cozundo. Nolum, tintinnabulum, nemo acutior hic audiat, de qua voce vide Cangium.

54. orationi. Au oratori? Neque tamen opus.

55 *quanquam in plurimis id tropis accidit, ut* 748
interfit, quid de quo dicatur: quia (quod
dicitur alibi) verum est, et laudis simulatione
detrahere, et vituperationis laudare, conces-
sum esse. quale est, quod C. Verres, praetor

55. *quanquam in.* Turic. Flor. *quam in*, a sec. manu uterque *in quam* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Ex Alm. afferunt *quam id in* (cf. §. 53. item mox). Obr. omittit *in.* et *laud.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Kapp. Alm. Jenf. Tarv. et edd. ante Bad. Reliqui *aut l.*

laudis simul. Turic. *l. aut f.* cum Alm. Kapp. *l. et f.* Flor. An fuit *l. ad simul?* Turic. sec. manus, Guelf. Camp. *laudi aut f.* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. qui in notis nostram constitutionem conjectando eruit, nisi quod *conc. est* scripsit pro *c. esse.* et *vitup.* Sic Turic. ut et Bad. coniecit. Reliqui *aut v.* In nomine ablativum pro genitivo dant Turic. sec. manus, Guelf. Camp. cum Goth. cum e Voss. 2. genitivus afferatur; dativum habent ceteri, praeter Turic. Flor. cum Alm. Kapp. Capper. Gesn.

laudare. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 2. (*quanquam* Goth. non hoc) et edd. ante Bad. item Capper. Gesn. Bip. Reliqui *laudi*, aliquot *laude.* *conc. esse.* Turic. Guelf. Camp. *c. est* cum Goth. Voss. 2. Kapp. et edd. ante Gryph. Ex Alm. affertur *c. esse* (cf. hac §. item 57.). Sed in Turic. pr. manu desunt haec *esse quale*, quorum alterum etiam in Flor. desideravi. Secunda Turic. manus *quale est* ponit pro *quod C.* *quod C.* Guelf. Camp. omittunt. Goth. (tac. Gesn.) *q. Cicero* cum Voss. 2.

55. *quod dicitur alibi.* vide „remigibus, cum omnes in-
 „nocentes videri vellent, unus
 „autem scelcratum se homi-
 „nem et majora commertum
 „fateretur, Quin tu, inquit,
 „furfifer, statim exis navi
 „regia ante, quam bonos illos
 „tot viros mihi contagione
 „ipsa corrumpas. Add. ad 9,
 „2, 27.“ Gesnerus.

6, 2, 15. 16. Hunc enim locum, id quod neglexerunt quaerere interpretes, maxime idoneum judico, quem nostro respexisse videatur Qu. „Utrumque“ (ut et laudis simulatione detraxeret, et vituperationis laudaret), junxit „Ossunae dux ille, qui Neapolitanum regnum pro Rege gubernavit, qui interrogatis compeditis quibusdam

„remigibus, cum omnes in-
 „nocentes videri vellent, unus
 „autem scelcratum se homi-
 „nem et majora commertum
 „fateretur, Quin tu, inquit,
 „furfifer, statim exis navi
 „regia ante, quam bonos illos
 „tot viros mihi contagione
 „ipsa corrumpas. Add. ad 9,
 „2, 27.“ Gesnerus.

quod C. Verres. Cic. pro Cluent. c. 33.

urbanius, homo sanctus et diligens, subfortitionem ejus in eo codice non haberet. Et contra, Oratores visi sumus, et populo imposuimus. Aliquando cum risu quodam contraria dicuntur iis, quae intelligi volunt, quemadmodum in Clodium, *Integritas tua te purgavit, mihi crede, pudor eripuit, vita anteacta servavit.* Praeter haec usus est allegoriae, ut tristitia dicamus melioribus verbis, aut bonae rei gratia quaedam contrariis significemus, aliud textu; quae et enumeravimus. Haec, si quis

codice. Turic. dice, a sec. manu dicere, et sic Guelf. Camp. cum Ald. die Jenf. Tarv. cum reliquis ante Burm. (err. Burm.) sed eae post Basil. omittunt praep. in. Restituit nostrum Burm. ex Cic. Et. Guelf. Jenf. (tac. Gesu.) Tarv. E. Correxerit Regius, sed libris etiam jubentibus. cf. Obr. ad 33.

56. *cum risu.* Turic. (a pr. manu) inserit in cum Alms. iis, quae. Turic. usque, a sec. manu usaque et sic Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voss. 2. Vall. Andr. Sed Jenf. quem omisso iis (err. Gesu.) cum edd. ante Ald. pro quo Regius malebat quam. quemadmodum in Clod. Turic. quem id Clod., a sec. manu quemadmodum ad p. et sic Goth. cum Voss. 2. et edd. post Camp. ante Basil. exc. Ald. Sed omittit in Guelf.

57. *allegoriae.* Turic. (a pr. manu) allegoriae. *tristitia.* Turic. (a pr. manu) tristitia. *textu; quae et enumeravimus.* Turic. (a pr. manu) t. co et anumeravimus. Flor. textum spectacoet anumeravimus cum Kapp. nisi quod hic spectato et adn. item Goth. 2. qui tamen spectat quae et ann. Camp. testu q. e. e.

Oratores visi. cf. §. 20.

56. *quodam.* Supervacua Francii conjectura, suadentis quaedam.

Integritas. Locus est ex

deperdita, in Clodium profecto et Curionem. cf. 8, 3, 31. Fragmentum ipsum est apud Ern. p. 1055.

57. Praeter haec — profecto. cf. nott. critt.

profecto ignorat, quibus Graeci nominibus
appellent, σαρκασμὸν, ἀστεϊσμὸν, ἀντιφρασίαν, πα-
58 ρομίαν dici sciat. Sunt etiam, qui haec non

profecto. Turib. (a pr. manu) *specta.* Flor. Alm. omit-
tunt vocem (cf. §. 55. 61.). Satis liquet ex hisce vetustissi-
mis scripturis, locum, qualem nunc legimus, neque integrum
ad nos pervenisse, neque incorruptum. Vocabula graeca
mox subjecta tot sunt et talia, ut nemo res significatas iis
possit in prioribus agnoscere, multaeque earum desiderentur.
melioribus, pro quo Werlhofius non sine acumine sane conji-
ciebat *mollioribus* (cf. 9, 2, 32.), ferri potest nec dicas,
utrum praestet. Sed *bonae rei* istud, in quo quidem nullus
variat liber, fuscillis ejiciendum, quid maxime succedere
sibi flagitet, nondum reperio. *Urbanitatis*, Gesneri conjectura,
parum placet; neque explet animum Obrechtii *bonae rei*
genera quaedam, quanquam non incerta inest oppositio, re-
spondens illa *tristibus*. Sed quis ita latine? *textu* omnes
abominantur (cf. tamen 8, 4, 8. et 9, 4, 13.), nisi quod Obr.
sibi visus est sana dare, pro *textu enumeravimus* haec repo-
nendo: *textu quam mente innuamus*, quorum novissimum,
etsi frequentatissimum hodiernis Ciceronibus, latinum prae-
stare frustra laboret. Capperonnerius quoque, stator ille
sinceræ latinitatis, tentat, sed sibi ipse diffidens, *aliud textu*,
aliud sensu. Persuasum habeo t in ista voce natum ex d
finali τοῦ *aliud*; nec tamen habeo, quod faciã illis *extu*
vel *extum* vel *est tum*. Verum esse *enumeravimus*, quod
officiose refingunt ipsi Codd., nemini credam. Illud novi,
profecto natum esse ex male posito *specta*, et cultro sanan-
dum; quanquam *professor* obtulit pro eo Werlhofius, lenior
medicus; nonnulla, sed aliena hinc, sollertia. Ne Gesnerus
quidem mihi persuadet *aliud textum spectato* esse notam
marginalem ejus, qui de loci restitutione desperaret. Idem
„Εὐφρομισμὸν“ inquit „desiderari, non facile mihi aliquis
„eripiet.“ Ablegat, post Capperonnerium, ad Putschianos
Grammaticos, de technicis hisce agentes p. 247. 457. 1777.
παρομίαν allegoriae speciem nostro quoque demonstrat, de-
signans cum Capper. 5, 11, 12. Cetera ejusdem interpreta-
menta, quoniam plus sanitatis loco vindicant, quam ipse
agnosco, relinquam in ejus editione legenda.

ἀντιφρασίαν. Camp. ἀντιγρασίαν cum Goth. nisi quod
hic γ. cf. 9, 2, 47.

species allegoriae, sed ipsa tropos dicunt: acri quidem ratione, quod illa obscurior sit, in his omnibus aperte appareat, quid velimus. Cui accedit hoc quoque, quod genus, cum dividitur in species, nihil habet proprium; ut *arbor pinus*, et *olea*, et *cupressus*, et ipsius 749 per se nulla proprietas: *Allegoria* vero habet aliquid proprium. quod quo modo fieri potest, nisi ipsa species est? Sed ad utendum

58. dicunt. Camp. dicant cum Goth. Bip. Sed praeter reliquos nobiscum facit Flor. cf. 4, 3, 16. item 3, 5, 2. 6, 2, 55. et Drakenb. ad Liv. 42, 66, 9.

fit, in his. Sic Flor. Turic. (a pr. manu) Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Reliqui et inserunt ante in.

quid velim. Turic. Guelf. Camp. quod v. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Stoer.

accedit. MSS. et editi ante Ald. accidit. Correxerit Regius.

dividitur. Turic. divinator, a sec. manu dividatur et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Pro cum dat si Obr. et conjunctivum verbi. Loc. Ven. omittunt cum, sed indicativum habent.

nihil habet. Sic Flor. Turic. Guelf. (nisi forte hic post) Camp. cum Goth. Jenf. et edd. ante Gryph. qui conjunctivum dat (etiam passiva forma per sphalma) cum rell.

arbor pinus. Pro his arboris species sunt pin. dant Bad. et seqq. ante Obr. perperam et sine auctore.

cupressus. Flor. cupressum. Malim pro et quod sequitur, sed; nisi forte est efficias inde.

habet aliq. Sic Flor. Turic. (a pr. manu) Camp. Reliqui habeat al. quod quo. Flor. Turic. quoque, hic

a sec. manu quoquo et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Locat. Correxerit Regius.

nisi ipsa. Flor. Turic. Guelf. Camp. in ipsas cum Goth. Voss. 2. Alm. ni fuisse antiquitus recte conjicit Gesn.

ad utendum. Flor. omittit ad cum Turic. (a pr. manu) Alm. dantibus etiam utentum. Suspicio fuisse utentium.

58. nihil habet proprium. nec quidquam ei peculiare Intercidit genus quasi, omnibus ejus speciebus remotis, secus est.

59 nihil refert. Adjicitur his *μυκτηρισμός*, *dis-*
simulatus quidam, sed non latens *derifus*. Plu-
 ribus autem verbis cum id, quod uno aut
 paucioribus certe dici potest, explicatur, *περί-*
φρασιον vocant, *circuitum eloquendi*, qui non-
 nunquam necessitatem habet, quoties dictu
 deformia operit: ut Sallustius, *Ad requisita*

59. *μυκτηρισμός*, *disimulatus*. Flor. Turic. Guelf.
 Camp. *ministeriis modis simulatus* cum Alm. nisi quod G. C.
 T. (a sec. manu) A. *modus*. Goth. *mysteriis (modus nec*
Gefn. nec ego notavimus, vitio profecto) modus cum
 Voff. 2. et edd. ante Ald. Graecam vocem reposuit Reginus,
 quae tamen et in Vall. referente Badio, sed ut ipsi videtur,
 reposita: Nos soli *disimulatus* scripsimus e conjectura.

quidam. Sic Goth. (tac. Gefn.) cum Voff. 2. Reliqui
quidem. Nobis asipulatur Charifinus. *derifus*. Turic.
 (a sec. manu) Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. *derifui*.

autem. Flor. Turic. (a pr. manu) *aut*.

quod uno. Flor. Turic. (a pr. manu) *quo. u.*

certe. Flor. omittit. *potest*. Flor. Turic. (a pr.
 manu) *potens*. *eloquendi*. Sic Flor. Turic. Guelf.
 Camp. cum Goth. Alm. Voff. 2. et edd. ante Basil. exc. Rusc.
 Reliqui *loquendi*. cf. 8 Pro. 28. *op. ut*. Flor. Turic.

(a pr. manu) *operi ut*. Nostrum reliqui et scripti et excusi
 ante Leid. qui omittit *ut* accedentibus Gtbl. Burm. Gefn. Bip.
Ad requisita. Flor. *a reliqua sita*. Turic. *a reliqua sit*.
 Ille a sec. manu *a requisita*, hic *at reliqua sunt* et sic Guelf.
 Camp. cum Goth. Voff. 2. Vall. T quidem pro D in *ad* vidi

59. *μυκτηρισμός* — *de-*
rifus. Exempla hujus figurae
 sat idonea (designante Cappe-
 ronnerio) exhibentur a Cha-
 rifio Sosipatro p. Putsch. 252.
 „Vidi te Ulysses saxo sternien-
 „tem Hectora, Vidi tegentem
 „clypeo classem Doricam: Ego
 „tunc pudendam trepidus hor-
 „tabar fugam. Haec omnia
 „cum derifu quodam dicta

„sunt a fortiore ad non for-
 „tem.“ Seria quidem videri
 volunt haec, quare *disimula-*
tus a Qu. dicitur *derifus*.

Ad requisita naturae. „Lau-
 „davit, Almeloventio jam ob-
 „servante, Carrio ad Fragm.
 „histor. p. 489. (edit. Grut.
 „1607. 8.) ex Flodegarii cu-
 „jusdam commentario MS. ad
 „Barbarifimos Donati, haec

naturae. Interim ornatum petit solum, qui 60
est apud poëtas frequentissimus;

Tempus erat, quo prima quies mortalibus aegris

Incipit, et dono divum gratissima serpit.

Et apud oratores non rarus, semper tamen 61
astrictior. Quidquid enim significari brevius

potest, et cum ornatu latius ostenditur, περι-
φρασις est: cui nomen Latine datum est, non
sane orationis aptum virtuti, *circumlocutio.*

in solis Turic. Camp. Vall. E Voss. 2. citant aut. Accedit
quod Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. dant *nat. intima cum*
Goth. Voss. 2. Vall. unde existit pessima sanitatis species. in
L. 60. frequ. Temp. Sic Flor. Turic. (a pr. manu) Camp.
Reliqui inserunt *ut* Turic. (a sec. manu) *era pro erat.*

non rarus. Guelf. Camp. *nostros.* 61. *significari.* Flor. *singulari.* Jenk. *signari* cum edd.
ante Ald. exc. Camp. *cui nomen — circumlocutio.* Flor.

(a pr. manu) *c. n. l. o. a. v. c.* nostrum recentior manus
supplevit in margine. Turic. *c. n. l. o. v. orcum locutio,*
a sec. manu pro *virtuti orcum* haec *circutior* et sic Guelf. Sed

„paulo plenius, *profectus qui-*
„*dam Ligus ad requisita natu-*
„*rae.* Vix mihi dubium est
„quin respiciatur ad histo-
„riam, quam narrat Crispus
„Jug. 93, 2.“ (apud Telle-
„rum 89. p. 147.) „*Fortè qui-*
„*dam Ligus ex cohortibus*
„*auxiliariis miles gregarius,*
„*castris aequatum egressus, haud*
„*procul ab latere castelli* etc.
„Utrum igitur Sallustius mu-
„tavit in altera editione sti-
„lum? an aliquid passus est
„a mala manu? an *aequatum*
„eunt etiam soli? an *aqua-*
„*tum ire* dicuntur etiam, qui
„*ad requisita naturae* sece-

„dunt, et aquam deinde su-
„munt?“ Quaestiones valde
„magisteriales. Sed nihil con-
„temnendum neque in bello,
„neque ubi de integritate
„veterum librorum agitur.“
Gelsnerus. Qui sequuntur
Carrionem, haec verba refe-
runt inter fragmenta *Libb. VI*
Sallustii Historiarum populi
Romani. Cf. similem in loco
apud Plinium Ciceroniano
dubitationem ad 6, 3, 107.

60. *Tempus erat.* Aen. 2,
268.

61. *cui nomen — circumlo-*
cutio. vide not. crit.

Verum haec ut, cum decorem habet, *periphrasis*; ita, cum in vitium incidit, *περισσολογία* dicitur. Obstat enim, quidquid non
 62 adjuvat. *Hyperbaton* quoque, id est *verbi*
 10 *transgressionem*, quoniam frequenter ratio 750
 comparationis et decor poscit, non immerito
 inter virtutes habemus. Fit enim frequen-
 tissime aspera et dura, et disoluta et hians
 oratio, si ad necessitatem ordinis sui verba
 redigantur, et, ut quodque oritur, ita proxi-

Goth. (tac. Gefh. qui et hoc negligit quod Cod. transponit *apt. virt. or.*) Camp. alias facientes cum recepta omittunt *Latine* cum Voss; 2. Ex Alm. *aptum* quoque affertur, quod ignorat Turic. (cf. §. 57. 68.). Hoc cum et Flor. vindicet, verum censens, sic ordinem locum: *cui nomen Latinae* (et est diphthongus expressa in Flor.) *orationis aptum virtuti circumlocutio*. i. e. „cui, si latinae orationis virtutem i. e. „dignitatem et potentiam tueri velis, nomen erit c.“ Sin abjicias, possit haec ratio placere: *cui nomen Latinae orationis virtuti c.* i. e. „cui, si tanquam Latinae orationis lu- „men designare velis, nomen erit c.“ Obr. non multum videtur proficere augens sensus nostri clausulam „virtuti, „circumlocutio vel *circumlocutio*.“

haec ut, cum decorem. Flor. *hoc ut dicere.* Turic. *hoc ut decere* cum Alm. Sed ille a sec. manu nostrum et sic Guelf. Camp. cum Voss. 2. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. Reliqui *decorum*. cf. § Pro. 18.

incidit. Flor. *indit.* *enim, quidquid.* Flor. *inquit quod.* Turic. Camp. *e. inquit quod* cum edd. ante Ald. Pro *quidquid* dat *quod* Guelf. cum Goth. Vall. Voss. 2. Aldi conjectura videtur, probata Badio.

62. *quoniam.* Sic Flor. Turic. cum edd. ante Ald. exc. Camp. Sed Guelf. *cum.* Reliqui *quam*, corrigente Regio. *habemus.* Flor. omittit.

62. *comparationis.* Mirifice blanditur quod Capper. recepit contra libros quidem omnes de conjectura Dan. (cf. §. 13.) *compositionis* pro-

batum etiam Rollino; neque enim dicam, qualis huc magnopere conveniat *comparatio*, fluctuans nimis vocabulum.

mis, etiam si vinciri non potest, alligetur. Differenda igitur quaedam, et praesumenda, 63 atque, ut in structuris lapidum impolitorum, loco, quo convenit, quodque ponendum. Non enim recidere ea, nec polire possumus, quo coagmentata se magis jungant, sed utendum iis, qualia sunt, eligendaeque sedes. Nec aliud potest sermonem facere numero- 64 sum, quam opportuna ordinis mutatio. Neque alio ceris Platonis inventa sunt quatuor

vinciri non potest. Turic. v. p. Guelf. inveniri p.

63. *impolitorum.* Sic Vall. et Bad. *inpolitor* Flor. Turic. Sed hic a sec. manu *impolitor* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *inpolitorum* de conjectura Regiana. cf. 4, 2, 57. *quodque ponendum.* Flor. Turic. *quoque* p. cum Alm. Sed Turic. a sec. manu *quisque ponendus* et sic Guelf. Camp. cum Vall. Voss. 2. Goth. Bad. non Jenf. ut refert Gesn. Reliqui *quidque* p. Eriam modo §. 62. Flor. et Turic. (hic quidem a pr. manu) *quoque* pro *quodque*. *quo coagn.* Sic Flor. Turic. et edd. ante Bad. qui *quae c.* cum Guelf. Goth. Camp. Vall. et edd. recentt. ante Burm. *iis.* Sic Flor. Turic. Goth. (tac. Gesn.) Jenf. Tarr. et edd. (praeter Camp.) ante Basil. Reliquae *his.* cf. aliquot in prioribus, ut 1, 5, 30. 2, 1, 2, 12. 2, 4, 37. 2, 11, 14. 2, 16, 14. 2, 20, 7. 3, 5, 1. 3, 6, 68. 3, 7, 8. 3, 8, 1. 4, 2, 35. item 9, 1, 17.

64. *alio ceris.* Sic Flor. Turic. Guelf. (nisi quod hic *alia*) cum Goth. Voss. 2. Alm. Obr. Cod. Mureti. Bur-

63. *quodque ponendum.* Cum neutrum *ponendum* ad lapides referant aliqui, tu intellige *verbum*.

64. *Neque alio — quatuor illa verba.* Jucunda est veterum narratio, Platonem numerorum in scribendo studiosissimum testans, apud Dionys. Hal. p. 209. Vol. 5. Rsk.

Diog. Laert. 3, 37. De eadem juvabit consulere Muretum in Varr. LL. 18, 8, recentiorum quoque exempla referentem, qui quidem huic viro minus fordebant, quam hodiernis quibusdam Aristarchis inter Graecos solos et Romanos degentibus. Huuc ego secutus, non dubitabo.

illa verba, quibus in illo pulcherrimo operum in Piræeum se descendisse significat,

sequentibus posterioribus, inseruit in, quod et ipsum quidem refert Muræus, sed non is profecto attendens praepositionem, ut putat Burm. verum aliam reliquorum libb. varietatem respiciens. Praeter Camp. enim, qui pro nostris duobus hoc solum: *aliter*, sic reliqui cetem (excusi sane illi) *alio κατ' ἑβην χ' εἰς εἰς πειραιᾶ*. Jenf. pro more Graeca omittens in suo exemplo idem se invenisse testatur. Hæcæ lodes præmit, post Muræum, recte incipantem, et post Gallæi *καί*, hic quidem bonam glossæmatis olfactricem (cf. 2, 11, 4), et Menagium, eluit Obrechtus in ed., quibus ego non magis ferenda censeo Graeca illa 3, 1, 14, eademque occasione nata: vide et 9, 3, 57. Nostro loco in praepositio etiam minus grata, quod eadem continuo bis ponitur, quanquam Obr. quibus illo, pessime. in Pir. — desc. Flor. *imperialium sedescendisse* cum Turic. (nisi quod hic *si*). Uterque a sec. manu *imperialium sedes condidisse* cum Guelf. (nisi quod *condidisse*) Camp. Goth. Voss. 2. A. Jenf. inde ante Obr. *se* omittunt, quod esse in suo Muræus, in Alm. testatur Burm. Nihil agit Capper. pro *se* suadens *Socratem*.

narrare in Bibliotheca nostrae urbis regia servari chirographum Martini Lutheri, herois nostri, in quo extat initium versionis Psalmorum mirifice et ipsum immutatum et subterlitum, ad conciliandos orationi, quanquam solutæ, numeros. Ejusmodi scriptores pie colunt sermonem patrium, superstitioni illi, si audias prudentes quosdam iudices. Capperonnerium autem non attinebat mirari, quod Demetr. Phal. de elocutione §. 21. ἀπλοῦς ἀπείρητος et ἀνεπιμένῃ hanc περιόδον designaret. Neque enim artificium tollitur scriptoris,

si maxime ἀνεπιμένῃ est oratio, qualem esse in hoc loco Platonico unusquisque agnoscat. Debat hoc castigare Schneiderus noster, neque tantum facere virum, infra se positum, quem, mortuum anno 1744, confudit cum ejusdem nepote ex fratre secum Galeanæ Demetrii editionem communicante decennio superioris seculi septimo. (vid. Praef. p. XIX.) De neque alio cf. 2, 4, 13. Minus ad rem facit, quam huc trahit Gesnerus, dubitatio Grammatica Ciceronis de Piræeo ad Att. 6, 9, 7, 4.

plurimis modis scripta, quod eum quoque maxime facere experiretur. Verum id cum ⁶⁵ duobus verbis fit, ἀναστροφῆς dicitur, *reversio* quaedam; qualia sunt vulgo, *Mecum, secum*: apud oratores et historicos, *Quibus de rebus*. At, cum decoris gratia contrahitur

maxime facere. Flor. Turic. m. *faceret*. A sec. manu ille nostrum, hic (cum Goth.) *maximi facere* et sic Camp. cum edd. ante Gesn. exc. Capper. Solus *Guelf, magnifacere*. Capper. ex Regiana conjectura *quam* inseruit ante *quod* et scripsit *maxime*. Locus nōnime expeditus. *Eum* quidem certatim referunt ad *sermonem numerosum*; parum attendentes *facere numerosum* recte sane dici, sed τὸ *facere* toti huic „*numerosum sermonem*“ simul comprehenso, tanquam uni objecto, difficulter applicari, et si *stilus* vocatur „*dicendi effector*“ et sic fortasse etiam *facere* potest aliquis εὐφωμίαν: nam hoc quidem hic sonat *sermo numerosus*. Praeterea duritia non caret quod id quo respicit *eum* nimis est remotum. Quid autem sibi vellet *quoque* nemo quaesivit, ne Gesnerus quidem, acquiescens in nostra eamque praefereus, adjuncta interpretatione. Deinde *quam*, quo indigere locum censuerunt Regius et Capper., cum ad unum omnes reliqui ommitterent, aegre desidero. Poterat sane intelligi *alio* ad praecedentia relatum, sed si nihil inferretur post *plurimis modis scripta*; nunc quidquam nobis objici non spectans ad *alio* vix patimur. Et quare conjunctivus est in *experiretur*? Hisce fere subvenias ex vetere manu haec eruendo: „*cum eum quo maxime faceret experiretur*.“ Neque tamen plane levigata est oratio, et displicet *eum*, pro quo Basil. *cum* dat, alioqui vulgatam scripturam tenens nec quidquam proficiens. Si quis necessarium censeat *quam*, possit scribi *quam quod eum quo maxime faceret experiretur*, conjunctivo tamen ne sic quidem satis apto. Et ducit sane eo concinnitatis ratio, cum prior sensus habeat „*nec aliud — quam*.“ Iterationem vero horum, non profecto elegantem, assigno Quintiliani vitio satis jam cognito. cf. 8, 3, 47.

65. *contrahitur*. Flor. Turic. *tragitur*, a prima manu

64. *quod eum — experiretur*. vide not. crit.

65. *contrahitur*. vide not. crit.

longius verbum, proprie *hyperbati* tenet no-⁷⁵¹
men: ut, *Animadverti, judices, omnem accu-*
satoris orationem in duas divisam esse partes.
Nam *in duas partes divisam esse*, rectum
66 erat, sed durum et incommum. Poëtae qui-
dem etiam verborum divisionem faciunt, et
transgressionem,

— — *Hyperboreo septem subjecta trioni.*

quod oratio nequaquam recipiet. At id qui-

uterque. Suspicio fuisse *trajicitur*. Recepta quidem ferri
nequit, nec multum juvat Stephani *distrahitur*, quod ado-
ptarunt Rollinus et Capper. *Frangitur* Burmanni inanem
speciem traxit ab exemplo Virgiliano. *longius ver-*
bum. Flor. *longus v. a sec. manu longis verbis* et sic Goth.
Voss. 2.

66. *At id quidem — intellectus*. Flor. *ad id qui e. p.*
qui dicit tropus fit q. c. e. e d. intellectus. a sec. manu quod
dicit et intellectibus. Turic. *ad qui e. p. qui dicit t. f. q. c.*
e. e d. intellectus. a sec. manu i. quidem et propter quod
et intellectibus. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *Ad pro At*. Goth.
(tac. Gesn.) *quidem propter sine est, item fit pro fit, utrum-*
que cum Voss. 2. Item Guelf. Goth. Camp. *quod dicit. Est*
intellectibus etiam in Guelf. Goth. Camp. sed nominativus
singularis praeterea in Alm. et Jenf. cum edd. posterioribus
ante Ald. quo regressus est Gesn. Quod nunc legimus *cum*
sola conjectura immissum est a Badio primo, ut et passivum
dicitur. In loco paene conclamato haec equidem tento: *At-*
qui est propter quod (nisi forte malis *proprie qui vel quod*)
dici tropus possit, quia — intellectus. i. e. Illa durior, et
poëtis tantum concessa, divisio et transgressio magis pro-

longius verbum. Cave jun-
gas tanquam nomina, prius
est adverbium; neque tamen
ineff reprehensio. *Longius*,
quam solet fieri, non quam
debet. Praestet sane *longius*
poni continuo post *gratia*.

Animadverti, judices. Pro
Cluent. 1. cf. 4, 1, 36. 69.

66. *Hyperboreo*. Virg. Ge-
org. 3, 531.

At id quidem — intellectus.
vide not. crit.

dem est, propter quod, cum dicitur, *tropus* fit, quia componendus est e duobus intellectus. Alioqui, ubi nihil ex significatione 67 mutatum est, et structura sola variatur, *figura* potius *verborum* dici potest: sicut multi narrationem longis mutant hyperbatis. Ex confusis quae vitia accidunt, suo loco diximus. *Hyperbolen* audacioris ornatus summo loco posui. Est haec *decens veri*

prie dici potest *tropus*, cum ne intellectus quidem insit nisi conjunctis denuo illis *septem et trioni*; hoc oratorum contra et historicorum hyperbaton *figura* rectius vocabitur.

67. *Alioqui*. Jenf. *aliquando* cum edd. posterioribus ante Ald. *multi*. Huic voci ex his subjiciunt Flor. Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. ab Jenf. quidem inde iis. Expunxit Regius.

narrationem. Flor. Turic. (a pr. manu uterque) *mutur* cum Alm. *mutant*. Flor. Turic. (a prima manu uterque) *mutem*. Non saue vetus illa scriptura, quae latet,

hisce meis tota eruitur; apponam tamen: *multi ex historicis narrarunt longissimis hyp.* saltem *historicorum* mentio non hic solum est §. 65. sed et 3, 2, 15. *Ex confasis*. Flor.

(a pr. manu) et c. Turic. (a pr. manu) et *confasi* cum Alm. Praestat fortasse et. *decens veri*. Flor. *descensuris*.

Turic. *de caensuris*. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *de caensuris*, cum Voss. 2. Vall. *de mensuris* Jenf. cum edd. ante Ald. (hoc ipsum tribuitur Alm. cf. §. 61. 71.) qui ex Regii mutatione *dementiens* cum Bad. Basil. *decens sermonis* Obr. Reliqui *ementiens*. Nostri e conjectura.

67. et *structura*. Malim *aliquot* sequuntur editi. De-
sed str. *multi* — *hyperbatis*. vide *debat esse acciderent.*

not. crit.

suo loco diximus. 3, 2, 15. *Confasa* igitur hic intelligam *veri superjectio*. cf. 9, 1, 29. *hyperbata* i. e. unum *hyperbaton* alteri *superadditum*. *Prese* sequi Graecum laboravit, et auctore vocabuli usus est Livio, qui *fidem superjacere* dixit 10, 30, 5. et fortasse *paternas laudes superjacere* 38, 53, 7. quibus locis vide Drakenb. *Nimie*.

accidunt. Nihil agit Regius suadens *accidunt*, quem

locis vide Drakenb. *Nimie*.

superjectio. Virtus ejus ex diverso par au-
 68 gendi atque minuendi. Fit pluribus modis.
 Aut enim plus factō dicimus, *Vomens,*
frustis esculentis gremium suum et totum tri-
bunal implevit.

— — *Geminique minantur In coelum scopuli.* 752

Aut res per similitudinem attollimus:

— — *Credas innare revulsas Cycladas.*

69 Aut per comparisonem: ut,

— — *Fulminis ocior alis.*

Aut signis quasi quibusdam,

Illa vel intactae segetis per summa volaret
Graminu, nec tonoras cursu laefferet aristas.

70 Vel translatione, ut ipsum illud *volaret.*

Crescit interim hyperbole, alia insuper ad-
 dita: ut Cicero in Antonium dicit, *Quae*
Charybdis tam vorax? Charybdin dico?
quae, si fuit, fuit animal unum: Oceanus,
medius fidius, vix videtur tot res, tam dissi-
patas, tam distantibus in locis positas, tam

68. *Vomens.* Turic. *suomens*, a sec. manu sicut *vomens*
 et sic Flor. (unde hunc illo recentiore conjicias) Camp.
 cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. An fuit ex Cice-
 rone *is vomens*?

tatem vocari Macrobio Sa-
 turn. 4, 6. p. Zeunii 466.
 animadvertit Almelovenius.

68. *Vomens* — *implevit.*
 Cic. Philipp. 2, 25.

Geminique minantur. Ae-
 neid. 1, 162. *Credas* Aen. 8,
 691. *Fulminis.* Aen. 5, 319.
Illa vel. Aen. 7, 808. *Quae*
Charybd. Cic. Philipp. 2, 27.

cito absorbere potuisse, Exquisitam vero figuram hujus rei deprehendisse apud principem Lyricorum Pindarum videor in libro, quem inscripsit ὕμνος. Is namque *Herculis impetum adversus Meropas*, qui in insula Co dicuntur habitasse, non igni, nec ventis, nec mari, sed *fulmini dicit similem fuisse*: ut illa minora, hoc par esset. Quod imitatus Cicero, illa composuit in Verrem, *Versabatur in Si-*

71. *deprehendisse*. Flor. Guelf. *reprehendisse* cum Voss. 1. Bern. Sed Turic. *reprehendisse*. Ex Alm. etiam *reprehend.* (cf. §. 68. item mox).

quem inscripsit. Flor. Turic. *quas scripta sunt* cum Alm. ubi quid lateat nondum assequor. Guelf. 9. *scripsit* cum Voss. 1. 3.

ὕμνος. Turic. *ymnus*, a sec. manu *ymnos*. Et sic Camp. *hymnus* Guelf. *hymnos* Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Jenf. et edd. ante Ald. qui nostram rationem habet, redeunte ad latt. litt. Badio. Mox Leid. praeposere ὕμνος, quem adhuc sunt secuti praeter Roll.

impetum adversus Meropas. Flor. Turic. (a pr. manu) *impétion a. europas*. Turic. non reponit *meropas*.

Co. Flor. Turic. *coo* cum Alm. Voss. 1. 3. Jenf. Tarv. Obr. *coho* Camp. *choa* Guelf. *coa* Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Bene orthographiae consuluit Regius.

sed. Flor. Turic. omittunt cum Alm., male. *sed mari et f.* Voss. 1. 3. nihil tale dante Guelf. (cf. 4, 2, 17.)

hoc par esset. Flor. Turic. priora duo vocabula omittunt cum Alm. qui tamen *essent* dare narratur. (cf. hac §. item mox). Turic. a sec. manu haec: *aut illa minora esse*.

71. *Pindarum*. Hoc nomen omittens Obrechtus, fortasse tamen per sphalma, consulit sane elegantiae, sed librum auctorem habet nullum. Librum Pindaricum intercidisse, vix attinet monere. „Meminit Meropum ab Hercule debellatorum Pinda-

„rus in Nem. 4, 41. et Isth. „6, 46.“ Burmannus. Fateor displicere mihi illud, *hujus rei*. An fuit *h. generis* vel *h. speciei*?

72. *Cicero*. In Verr. 5, 56. *Vix offibus* Virg. Ecl. 3, 103.

cilia longo intervallo non Dionysius ille, nec Phalaris, (tulit enim illa quondam insula 753 multos et crudeles tyrannos) sed quoddam novum monstrum ex vetere illa immanitate, quae in iisdem versata locis dicitur. Non enim Charybdin tam infestam neque Scyllam navibus, quam istum in eodem freto 73 fuisse arbitror. Nec pauciora sunt genera minuendi. — Vix ossibus haerent. Et quod Cicero in quodam joculari libello,

72. *intervallo non.* Flor. Turic. inserunt autem (quod prior tollit deinde) cum MS. Gebh. sed Alm. aut (cf. modo, item mox). Ciceronis edd. alter. Neutrum placet.

crudeles — immanitate. Flor. Turic. c. nostrum (ille per compendium, hic nostram a sec. manu) ex utero illa immanitate, a sec. manu accusativum in postremo. Turic. solus reponit illo. MS. Gebh. facit cum hac secunda ejus manu, unde effingit Gebhardus: ex utero illo immanitatis (cf. 6, 2, 6). Ex Alm. haec: c. nostrum ex vetere (cf. modo, item mox). Omissio haec nonnisi librarii est oscitantis.

quodd. nov. Hoc ordine Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Cicerone. Reliqui n. q. neque Scyllam. Flor. Turic. omittunt, sed ille a pr. tantum manu. Alm. repetit infestam navibus (cf. modo, item 75). Pro navibus apud Cic. nautis. istum. Flor. Turic. Camp. istam.

73. *Cicero in.* Flor. Turic. Guelf. inserunt est cum Voff. 1. Neque sana recepta. Suspicio fuisse Ciceronis est. Longius enim a nostro, neque tam aptum Cicero est in quodam jocus (vel jocularis) libello. Hoc mirum, quod Guelf. dat: i. q. joculari libro vel libello. Turic. pro libello a pr. manu habet bello. An nimium fuerit ita mutare: q. Cicero est in quodam jocularis Vetto? vel transponendo Vetto jocol. vel denique q. Ciceronis est in q. Vetto jocolati. Nomen quidem Vetti neque in libro neque in lapide demonstrare possum. nam quod Scaligeri index nominum priorum in corpore Gruteriano recenset Vettum p. 1138. 7. error est, cum tabula ipsa exhibeat Vettonem,

73. *Cicero in quodam.* vide not. crit.

*Fundum Varro vocat, quem possim mittere funda:
Ni tamen exciderit, qua cava funda patet.*

qui et 357, 8. comparet. Jam durius fuerit ex bello efficere *Vettone*, quanquam conducibile versui protinus sequenti. Sed *Vettius* notissimum nomen illius *Vetti* quoque aliquam fidem facit, pro quo facile et *Vectum* agnoscas. De verbo vide Drakenb. ad Liv. 42, 54, 1. 7, 10, 15. item nostr. 9, 2, 79. *Varro*. Flor. Turic. *veto*. Ille a sec. manu *vecto*. et sic Camp. Guelf. cum Goth. Voss. 2. Sed Voss. 1. 3. (aliter ac Guelf. cf. §. 71.) *vero* et edd. ante Ald. quo acc. Calphurn. ad Terentii Heautontim. 1, 1, 16. Reliqui *Varro*. Hoc nomen sola conjectura videtur repositum ab Aldo, cui non tam dicto audientes esse debebant tot editores et nostri et fragmentorum Ciceronianorum atque veterum epigrammatum, cum manifesta sit contradictio ipsius Varronis L. L. 4. p. 10. Bip. Lepidus enim est Popina (Badio tamen praeunte, et accedente Vossio in Etymol. idemque exprimente Gedoyno in nostri loci versione; Tollio, ad Aufonium p. 148, autem locum Varronis, mancum scilicet, explente) tradens sed non probans, praeter duo *fundi* etyma eo loco posita a Varrone, tertium aliquod et quidem hoc quod joco perstrinxerit Cicero, alibi ab eodem prolatum. Burmannus secundus in eandem pedibus it sententiam Anthol. Vol. 1. p. 493. Quis unquam sauior de irriso hic etymio somniet? Jactavit aliquis Thrafo suas possessiones, sua praedia, quem Cicero ait tantillum soli habere, quod vel *funda* excidat. Subolebat vera joci interpretatio Laurentio Vallae, etsi occupato falsa illa, quae tunc obtinebat, Eleg. 6, 41. p. 548. Debat ipsa quantitas vocalis O avertere ab hac scriptura, quae priore quidem aetate correpta vix fuit (qua de re consulendi Grammatici Putschiani, indicis ope); quanquam Catullo est trochaeus *Virro* et homo pyr-rhichius, ut fortasse dicas nonnisi cultiorum ante Ovidium poetarum castitatem abhorruisse ab hac vocali promiscue usurpanda, quod nec vetustiores reformidarint, nec recentiores, inter quos etiam sola corripienti videtur ratio fuisse. cf. 7, 9, 13. *Varro* certe hujus loci plane non est, et si quid hariolari licet, haec boni consulat lector: *Fundum*, *Vette* (seu *Vecte*, seu *Vetto* vocat, si minus cures O breve), *vocas* cet. Cur hoc epigramma liberto Ciceronis Laureae

Fundum Varro. vide not. crit.

Sed hujus quoque rei servetur mensura quaedam. Quamvis est enim omnis *hyperbole* ultra fidem: non tamen esse debet ultra modum: nec alia via magis in *κακόζηλιαν* itur.
 74 Piget referre plurima hinc orta vitia, cum praeferim minime sint ignota et obscura. Monere satis est, mentiri *hyperbolem*, nec

Tullio potius cum G. I. Vossio quam ipsi cum Quintiliano tribuamus, idoneam causam video nullam; quanquam Tullius ne dubitantis quidem speciem habet et Burmannus secundus in titulo hoc quoque nomen ponit. Quando autem hujus distichi mentio incidit, etiam hoc conqueri subit, quod ei alterum jungere sustinnerunt primum Pithoeus, mox Tollius et Burmannus sec. Inveniuntur apud Charisium p. 246 et Diomedem 457 hi versus: *Extractam puteo situlam cum ponit in horto, Ulterius standi non habet ipse locum*, habentes sane et ipsi irrisionem minutissimi horti, sed nulla vel Ciceronis vel nostri distichi facta mentione. Pithoeus quidem, unde sua habeat, quove in Codice legerit, juncta invenerit an ipse conglutinarit, non solet prodere (cf. 8, 3, 28); sed veterum ipsorum ne minima quidem ita constituendi epigrammatis auctoritas apparet. Est autem per se alienissima coagmentatio, in qua levius et minus succedit fortiori, et lusus ingenii qui solus poterat placere, vim omnem amittit partim, ut dixi, comparatione, partim ipsa geminatione. Hoc illud est, quod imperiti solent committere in sculptorum veterum fragmentis, ut repertum caput Veneris imponant humeris Minervae. Tollius juncturam artiolem efficere laborans mira plane extudit, et nollem optimum Oudendorpium alienissimas mutationes tentasse. Pro tamen secundo versu *lapis* legitur, sed a solo Calphurnio ad Terent.

vocat. Flor. Turic. omittunt. Ille tantum a pr. manu. Hic vocabuli nostri defectus occasionem facere potuit τῷ *veto*, etiamsi fuerit *Vette vo.* *funda:* Ni. Flor. Turic. Guelf. *fundam.* Obscurior tamen cernitur in Turic. correctio versus vulgatam. *qua cava.* Turic. *quod c.* cum Jenf. et edd. posterioribus ante Ald. Sed Flor. *quam c.* Camp. *qua causa.* *est enim.* Sic Turic. Camp. Reliqui *en. est.*

ita, ut mendacio fallere velit. Quo magis intuentum est, quousque deceat extollere, quod nobis non creditur. Pervenit haec res frequentissime ad risum: qui si aptus est, *urbanitatis*, sin aliter, *stultitiae* nomen assequitur. Est autem in usu vulgo⁷⁵ quoque et inter eruditos, et apud rusticos:

74. *intuentum*. Turic. *utendum*. cf. 5 Pro. 4.

res. Turic. *pes*, a sec. manu *species* et sic Camp. cum Bodl. Andr. Ald. Obr. et aliquot edd. Sic in libro Turic. permutari P et R animadvertit Ulricus, et supra fuisse a pr. manu *opta* pro *orta*. cf. Drakenb. ad Liv. 25, 1, 6.

aptus. Turic. Flor. Guelf. *captatus* (duo priores a pr. manu). Qui sint alii hoc dautes, memorante Gibl., nondum reperio. Jenf. (tac. Geln.) *actus* cum posterr. ante Ald. Nostrum et MSS. ut Goth. Voss. 2. Vall. et Camp. Recepta sana non est. Quis enim ferat *risum qui aliter est?* adverbio nequaquam sufficiente. Ne *aptus* quidem cuiquam debebat placere. Legam: „qui si *captatus* „est, *urbanitatis*, sin aliter ortus, *stultitiae* nomen assequitur.“

75. *usu*. Turic. *risu*. Advertit sane legentem haec scriptura, nec tamen sensum explet. Subjectum sententiae nemo dicat esse *risum*, etsi novissime memoratum, sed *hyperbolen*, quanquam satis remotam, nec in proximis comparentem. Illa igitur *hyperbole* est, non quidem in *risu*, quasi *risus* esse nequeat sine *hyperbole*, sed in *usu vulgo* i. e. vulgi. et inter eruditos, et apud rust. Turic.

Flor. e. i. *uteroditus* e. a. r. Guelf. e. i. *ineruditos* e. a. r. cum Bodl. Alm. (cf. §. 72. 9, 1, 2.) Voss. 2. (non Goth. cf. 7, 2, 25.) et edd. ante Stoer. e. *apud ineruditos* e. r. Camp. Per se quidem placet hoc collatum affectationi opere variandi praepositiones *inter* et *apud*; nec tamen verum ceuseo, sed consulto novatum (cf. 5, 13, 19). e. i. e. ut a. r. Obr. Correctionis illius, quae hinc excludit *ineruditos*, neque auctorem reperio, nec certam rationem teneo. Neque enim *rustici* iidem sunt *ineruditis*. cf. 6, 3, 13. Locus multum abest ut sanus ad nos pervenerit, et latet aliquid

74. *aptus*. vide not. crit.

75. *inter eruditos*. vide not. crit.

videlicet quod a natura est omnibus *augendi* res vel *minuendi* cupiditas insita, nec ququam vero contentus est. Sed ignoscitur, 76 quia non affirmamus. Tum est *hyperbole* virtus, cum res ipsa, de qua loquendum est, naturalem modum excessit. Conceditur enim 754 amplius dicere, quia dici, quantum est, non potest: meliusque ultra, quam citra, stat oratio. Sed de hoc satis, quia eundem locum plenius in eo libro, quo *causas corruptae eloquentiae* reddebamus, tractavimus.

in vetustissimo illo *uteroditus*, quod eruendum acutioribus, quamvis invitus, relinquo. *quod a natura.* Turic. Flor. omittunt praepositionem (a pr. manu uterque) cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Stoer. exc. Camp. Ald. *quia n.* Guelf. cum Stoer. et recc. ante Obr. *contentus est. Sed ign.* Turic. *contentur si et i.* sic et Flor. nisi quod *contentus*, ille a sec. manu *contemnitur si et agnoscitur.*

76. *virtus.* Guelf. *vitium* cum Obr. sed inferente non post *Tum.*

plenius. Turic. Flor. *plenum* (ille a pr. manu).

corruptae. Guelf. *correptae* cum Voss. 1. 3. (§. 73.)

reddebamus. Turic. Camp. omittunt. Fortasse nec male.

76. *Tum est hyperbole virtus.* Abruptior haec oratio parum placet. Neque multum proficias scribendo *Vetrum* pro *Tum.*

ARGUMENTUM LIBRI IX.

*Troporum et figurarum confusio. Cap. 1 — 4. *Differentia — 7. Non multum referre quomodo nominentur — 10. A quibusdam latius finiri figuram — 13. ab aliis angustius — 15. duo ejus genera — 19. Prius de figuris sententiarum — 22. Nimis multas a quibusdam constitui — 26. Ciceronis de Oratore doctrina — 36. Ejusdem in Oratore — C. 2. Non omnia se oratoris lumina figurarum nomine complecti — 6. Interrogatio — 16. praesumptio — 19. dubitatio — 26. simulatione constare accommodatas affectibus argendis figuras — 30. Fictiones personarum — 34. scripta quoque fingi, formas, incertas personas — 38. Apostropho — 40. Sub oculos subjectio — 44. Ironia — 54. ἀποσιώπησις — 58. ἄσποσιῶσις — 64. emphasis — 65. Controversiae figuratae; si dicere palam parum tutum est — 76. cum obstat personae reverentia — 96. cum sola melius dicendi petitur occasio — 100. Comparatio — 102. Plurima praeterea schemata — C. 3. Schema verborum grammaticum — 6. circa genus — 8. in numero — 9. in parte orationis — 11. transferuntur tempora et modi — 14. vetustate commendata schemata — 17. ex Graeco — 18. additio, abjectio — 19. gradus — 20. Aliqua tropis similia — 28. Acrius genus eorum, quae ipsis sensibus gratiam et vim accommodant, e quibus primum per adjectionem — 30. ab iisdem verbis — 35. ἐπ'ἀνοδος — 37. πολύπτωτον — 41. πλοκή — 45. aliis sed non alio tendentibus verbis — 46. πλεονασμός — 48. Congeruntur et diversa — 50. ἀσύνδετον, πολυσύνδετον — 54. κλιμαξ — 58. Per detractionem, cum subtractum verbum ex ceteris intelligitur — 62. συνεζευγμένον, παραδιαστολή, συνουικείωσις — 66. Figurae ex similitudine vocum — 74. Paria et contraria — 81. Contrapositum — 87. Quaedam supersticiosius denominata — 90.*

Ciceronis, Cornificii, Rutilii, Caecilii nimia diligentia
 — 100. Moderatio in usu figurarum commendatur — C. 4.
 Ciceronis de compositione absolutissima praecepta — 3.
 Parum recte a quibusdam omnem compositionis curam ex-
 cludi — 6. maxime esse naturale quod fieri natura optime
 patiatur — 10. Non ad delectationem modo sed ad motum
 quoque animorum valere compositionem — 14. Apparere
 si quis solvat composita — 16. Priscos quoque illos eam
 non neglexisse — 19. Oratio soluta — 22. connexa — 23.
 Ordo — 33. Junctura, in verbis; hiatus — 37. conso-
 nantium concursus — 40. litera M in fine — 41. sylla-
 bae, quales continentur — 43. Membra et incisa — 45.
 Numeri — 46. rhythmi et metri differentia — 52. Pedes
 in oratione — 54. Ciceronis de rhythmo sententia — 58.
 Quatenus inservieudum numero oratorio per collocationem
 — 61. in clausulis et initiis plurimum verti — 66. Me-
 diorum quae cura — 72. Versus in oratione, ejusque par-
 tes — 77. vitandum quidquid εὐρυδμου — 79. de pedibus
 — 83. e longis syllabis — 87. Superstitio quorundam
 in certis pedibus probandis — 90. commissuris et divisione
 variari pedes — 92. Vis uniuscujusque pedis — 95. re-
 ferre quis clausulam antecedit pes — 110. de paeone
 quarto — 112. Nimia ne sit dimetiendorum pedum cura
 — 115. Universam comprehensionem intuendam — 117.
 Quaedam tradi arte non posse — 122. Incisum — 123.
 membrum — 124. periodus — 127. quo trium horum
 in quoque loco utendum — 131. Quibus rebus qui pedes
 adhibendi — 137. Celsi error — 138. Compositionem
 aequae ac prononciationem variandam — 142. In universum
 duram compositionem effeminata et enervi potiore — 146.
 Conclusio.

M. FABII QUINTILIANI

ORATORIA

INSTITUTIONE

LIBER NONUS.

755. I. Cum sit proximo libro *de tropis* dictum, sequitur pertinens ad figuras, quae σχήματα Graece vocantur; locus, ipsa rei natura conjunctus superiori. Nam plerique has *tropos* esse existimaverunt: quia sive ex hoc duxerint nomen, quod sint formati quodam modo; sive ex eo, quod vertant orationem, unde et *motus* dicuntur; fatendum erit, esse utrumque eorum etiam in figuris. Usus quoque est idem. nam et vim rebus adjiciunt, et gratiam praestant. Nec desunt, qui *tropis figurarum*

1. *existimaverunt*. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. cum edd. ante Leid. Reliqui *existimarunt*.

duxerint. Turic. Flor. *dixerint* cum Goth. *duxerunt* Guelf.

2. *figurarum*. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. Colb. Andr. *figuram* Guelf. cum Voss. 1. 3. Reliqui *figurae*.

2. *motus dicuntur*. 8. 5. extr.

fatendum erit. Malis sub-junctivum in verbo, cum ar-

gumentatio non ipsius sit Qu. verum eorum, qui *existimaverunt*.

nomen imponant: quorum est C. Artorius
 3 Proculus. Quin adeo similitudo manifesta
 est, ut eam discernere non sit in promptu.
 Nam, quo modo quaedam in his species
 plane distant, manente tamen generali illa
 societate, quod utraque res a recta et simplici
 ratione cum aliqua dicendi virtute deflecti- 756
 tur: ita quaedam perquam tenui limite divi-
 duntur: ut cum *ironia* tam inter figuras sen-
 tentiae, quam inter *tropos* reperiatur; *περι-*
φρασι autem, et *ὑπερβατὸν*, et *ὀνόματοποιῖαν*,
 clari quoque auctores *figuras* verborum

C. Artorius. Turic. Flor. (hic sine aspiratione) *Gajus*
aristarchus cum Bodl. Ex Alm. C. *Aristarcus* (cf. 8, 6, 75. item
 hic §. 3.) cum edd. ante Ald. nisi quod *Cajus* et Jenf. *chus*, non
cus, et pleraeque dirimunt, tanquam tres sint. Sed Camp.
 C. *Arthorius*. Vall. *Actorius* dare narratur a Badio, sed et
 Ald. qui tamen nostrum. Illud aliquot apud Burm. edd. Bad.
 ipse (per sph.) *Aristorius*. De praenomine cf. 7, 4, 17.

3. generali illa. Turic. Flor. Guelf. *generaliter* i. Adver-
 bium sine pronomine dare narratur Alm. (cf. §. 2. 5.) Voss. 3.
 et dant Jenf. cum posterr. ante Ald. a *recta*. Turic. *de-*
recta, a sec. manu *de recta* et sic Flor. Jenf. cum edd. posterr.
 ante Basil. *adirecta* Voss. 1. 3. Gallaeus in margine scripserat
 a *directa*, et sic Bern. ratione. Turic. Flor. Camp.
translatione cum Alm. Bodl. Andr. *dividuntur*: ut
 Guelf. *d. et* cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald. qui cum
 Bad. omittit conjunctionem, suadente Regio.

inter fig. Turic. Flor. Guelf. *in f.* cum Voss. 3. sed hic et
 mox *in tropos*. Camp. *in figuris*. *ὀνόματοπ.* clari. Sic
 Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Tarv. Colb. Alm. Bodl. Voss. 2.
 Goth. Ald. Reliqui inferunt et *ἐπίφρασι*. Est sane §. 6.

C. Artorius Proculus. Hunc,
 si vere legitur, ignorant VV.
 DD. nisi quod scite Burman-
 nus mentionem injicit Festi,
 Artorium citantis in vocc.
procestria, tentipellium, topper.

3. ut cum. Cf. 5, 10, 44.
 Potest tamen dubitari, an ut
 h. l. valeat ad exemplum in-
 ducendum, ubi sane aptius
 fuerit *reperitur* quam *reperia-*
tur. De re cf. §. 7.

potius, quam *tropos*, dixerint. Quo magis 4
 signanda est utriusque rei differentia. Est igitur *tropus*, *sermo a naturali et principali significatione translatus ad aliam, ornandae orationis gratia*: vel, (ut plerique Grammatici finiunt) *dictio ab eo loco, in quo propria est, translata in eum, in quo propria non est. Figura* (sicut nomine ipso patet) *est conformatio quaedam orationis, remota a communi et primum se offerente ratione. Quare in 5*
μεταφορᾷ, μετωνυμίᾳ, ἀντονομασίᾳ, μεταλήψει, συνεκδοχῇ, καταχρήσει, ἀλληγορίᾳ, plerumque ὑπερβολῇ. Namque et rebus sit, et verbis.

dixerint. Sic Turic. cum Alm. Reliqui dixerunt.

4. *tropus. Turic. Flor. Camp. tropos cum Goth. Voss. 1. 2. 3. Jenf. et edd. ante Basil. cf. 9, 4, 110. sermo a naturali. Turic. Flor. serali cum Alm. Sed in primo nota erroris. Camp. omittit naturali et. Guelf. a solum.*

propr. non est. Turic. (a pr. manu) omittit non cum Alm. nomine. Turic. (a pr. manu) minime.

orationis, remota. Turic. Camp. omittunt, cum Alm.

5. ὑπερβ. *Namque. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. ὑπ. plerumque namque* (per transpositionem) *Camp. et hoc affertur ex Aliu. (cf. §. 3. 11.) Voss. 2. Colb. Inferunt nostris duobus vocabulis ἀλληγορία Locat. (Tarv. repente hic ut Jenf. lacunas reliquit Graecis, puncto tamen ante Namque vindicans utraque nostram scripturam) Venet. Rusc. eamque rationem e Basil. et quibusdam Parisinis reduxit Gibsonus, obtemperantibus qui eo sunt recentiores. Expressit*

5. *plerumque ὑπερβολῇ. Namque. Haec cum sit constans optimorum librorum scriptura, satis potest ejus sententia et intelligi et defendi. Hyperbolen cum esset dicturus „verba alia pro aliis*

„ponere“ praevidit objectionem cavitque, adjiciens, interdum sane non solis verbis contineri eandem. Exemplum sit epigramma positum 8, 6, 73. ubi hyperbole est in facto.

ὀνοματοποιία fictio est nominis. ergo hoc quoque pro aliis ponitur, quibus usuri fuimus, si illud non fingeremus. περιφρασις etiam si frequenter et id ipsum; in cuius locum assumitur, nomen complecti solet, utitur tamen pluribus pro uno. ἐπίθετον, quoniam plerumque *antonomasiae* pars est, conjunctione ejus fit *tropus*. In *hyperbato* commutatio est or-

hoc Gedoyn. acc. Stoer. Gryph. non Chouet. nec Leid. Novi quid protulit sibi impense placens et Monetam, literatorem sane nec imperitum nec ignobilem, laudatorem jactans, Capper. καταχρήσει, ὑπερβολῆ, ἀλληγορίᾳ *plerumque; namque*. Hi omnes referre putarunt, ut hoc de rebus et verbis pertineret ad ἀλληγορίαν, non ad ὑπερβολήν.

ὀνοματοποιία — nominis. Guelf. αναλογοποιία *f. e. Non nimis. fuimus. Turic. Camp. sumus.*

6. *plerumque anton.* Sic Turic. Camp. cum Goth. Voff. 2. Colb. et edd. ante Basil. acc. Gryph. Capper. satque multae apud Burm. Reliqui inserunt *habet*, Codice, opinor, astipulante nullo, quamvis tacentibus, qui contulerunt, meque ipso, per errorem profecto, nihil notante e Guelf.

pars est. Sic Camp. cum Goth. Voff. 2. Colb. Ald. Gryph. et aliquot apud Burm. *partem* Turic. cum edd. praeter notatas. Ille a sec. manu *partim*, sed et *antonomasia*. A Regio nostram e conjectura repositam narrant editores, eorumque primus Badius. Sed hunc ego *par* repo-

6. ἐπίθετον — *pars*. Pro *specie* hic dici *partem* facile credo Capper. monenti et aliquot Putschianorum loca afferenti. Sed potest mirum videri quod *conjunctione* ipsius *antonomasiae* „fieri tropus“ dicitur epitheton. Hoc magis procedat, si *pars* accipiatur physico, ut appellare lubet, non logico significato. Tum fuerit haec sententia: „Epitheton tropus fit, quoties

„conjungitur cum anton. h. e. „quoties pars est antonomasiae.“ Sed jejuni quid inest tali orationi: „Cum pars fit „saepe, tropus fit, quando „pars est.“ An igitur *conjunctione ejus* dictum accipimus pro *societate, communiōne ejus* i. e. quatenus conjunctum est cum antonomasia, manifesto tropo, et ipsam tropus dici meretur? cf. de re 8, 6, 29 seqq. sed et 6, 3, 69.

dinis: ideoque multi tropis hoc genus eximunt. Transfert tamen verbum aut partem ejus a suo loco in alienum. Horum nihil in 7 figuras cadit. Nam et propriis verbis, et ordine collocatis figura fieri potest. Quomodo autem *ironia* alia sit tropi, alia *schematos*, suo loco reddam. Nomen enim fateor esse commune, et scio, quam multiplicem habeant, quamque scrupulosam disputationem: sed ea non pertinet ad praesens meum propositum. Nihil enim refert, quomodo appelletur utrunlibet eorum, si, quid orationi proficit,

fuisse, non *pars*, reperio, in tribus commentarii Regiani editionibus Loc. Ven. Rusc., ut *antonomastiae* esset dativus, non sane probabili modo. *tropis — aut partem.* Quae hisce interjiciuntur, omittit Turic. cum Alm. Ille a sec. manu haec quoque dat: *tropizant partem.*

7. *schematos.* Sic Turic. Guelf. cum Voss. 1. 3. Reliqui *schematis.* *Nomen.* Turic. Guelf. Camp. Non cum Alm. Bodl. Andr. et edd. ante Bad. Nostrium Ioann. Goth. Voss. 1. 2. 3. Vall. Obr. Reliqui *nomine* e conjectura Badii.

commune, et. Turic. Guelf. c. haec cum Goth. c. hoc Voss. 1. 2. 3. dare narrantur. Turic. (a sec. manu) Camp. *communia hoc.* Jenf. *communia haec et* cum reliquis edd. exc. Obr. qui nostrum auctore Ioann. et Vall. nisi quod hic *sed* pro *et.* Bern. accedit, sed dare narratur—haec et simul.

quamque. Sic libri mei omnes praeter Burm. qui *quamquam*, per sphalma putarem, nisi subiecisset e Voss. 1. *quam* e Voss. 2. *quamquam*, cujusmodi nihil in Guelf. nec Goth.

ad praesens meum. Turic. *ad eum p.* a sec. manu *ad p.*

aut partem ejus. Recte ad Virgilii illa nos remittit Regius 8, 6, 66.

7. *suo loco reddam.* 9, 2, 44.

habeant. Si subjectum pluralis hujus requiris, est in

duabus ironiae speciebus, altera tropi, altera *schematos.*

quid — proficit. Pronomen adverbii loco accipe, velut *quomodo.* Ita mox §. 8. *non enim nominibus proficit.*

apparet. Nec mutatur vocabulis vis rerum.
 8 Et, sicut homines, si aliud acceperunt, quam
 quod habuerant, nomen, iidem sunt tamen:
 ita haec, de quibus loquimur, sive *tropi*, sive
figurae dicentur, idem efficient. Non enim
 nominibus profunt, sed effectibus: ut, *statum*
conjecturalem, an *infittialem*, an *facti*, an *de*
substantia nominemus, nihil interest, dum
 9 iidem quaeri sciamus. Optimum ergo in his
 sequi maxime recepta, et rem ipsam, quo- 758
 cunque appellabitur modo, intelligere. Illud
 tamen notandum, coire frequenter in easdem
 sententias et *τρόπον* et *figuram*. Tam enim
 translatis verbis, quam propriis, figuratur
 10 oratio. Est autem non mediocris inter aucto-
 res disensio, et quae vis nominis ejus, et
 quot genera, et quae, quam multaeque sint

8. *sunt tamen.* Turic. *se tamen*, a sec. manu *si est t.*
 Camp. *sint t.* *sive figurae.* Prius omittit Turic. a pr.
 manu. *dicentur.* Turic. *dicuntur* cum Alm. Jenf. et
 edd. posterr. ante Ald. qui *dicantur* et sic Camp. cum Colin.
facti, an de subst. Sic Camp. cum Goth. Voss. 2. *f. dem*
a. d. f. Turic. cum Alm. Ille a sec. manu *dicem* pro *dem*.
 Guelf. *f. a. substantia an d. f.* cum Voss. 3. *f. an substantia-*
lem a. d. f. Jenf. cum edd. ante Ald. Reliqui *f. an substan-*
tiae a. d. f. *d. idem quaeri.* Turic. *d. i. quaerunt.*
 Camp. *d. quod i. q.*

9. *intelligere.* Sic Turic. Camp. Capper. cum Goth. Alm.
 Bodl. Colb. Voss. 2. Andr. Ald. probante nec tamen reci-
 piente Gesu. Reliqui *intelligi.* *Tam enim.* Turic.
 Camp. omittunt enim. Voss. 1. pro eo *in.*

10. *et quae, quam multaeque.* Turic. *e. q. multa aequae,*
 a sec. manu *e. q. aequae multa.* Alii aliter in his minutis.

8. *statum conjecturalem.* cf. *oratio.* cf. §. 7.
 3, 6, 15. 39. 10. *nominis ejus i. e. figu-*
 9. *Tam enim — figuratur* *rac.*

species. Quare primum intuendum est, quid accipere debeamus *figuram*. Nam duobus modis dicitur: uno, qualiscunque *forma* sententiae; sicut in corporibus, quibus, quoquo modo sunt composita, utique habitus est aliquis: altero, quo proprie *schema* dicitur, in sensu vel sermone aliqua a vulgari et simplici specie cum ratione mutatio; sicut nos *sedemus, incumbimus, respicimus*. Itaque, cum in eisdem casus, aut tempora, aut numeros, aut etiam pedes continuo quis, aut certe nimium frequenter incurrit, praecipere solemus *variandas figuras* esse vitandae similitu-

corporibus, quibus. Sic Turic. Guelf. cum Gryph. Stoer. Chouet. Leid. Gibf. Reliqui inferunt in. *sunt comp.* Sic Turic. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. posterr. ante Gryph. Reliqui *sunt e.*

11. *quo proprie*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Basil. Stoer. Chouet. Leid. Reliqui *quod p. sedemus*. Turic. *redemus*. Alm. *reddemus* (cf. §. 5. 14.). Illi a sec. manu ascriptum *vel ridemus. respicimus*. Guelf. *inspicimus*.

continuo. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Burn. exc. Loc. Ven. Rusc. qui cum reliquis ad Regii mentem *continue*. vide not. ad 2, 20, 3. Goth. (tac. Gesn.) *continuos* cum Colb. Voff. 2. Vall.

11. *in sensu — mutatio*. Hinc expressum Ruhnkenius agnoscit Rufiniani locum p. 264.

sicut nos — respicimus. Cum videam insigniter hallucinantem Capper. qui hic figuras orationis agnoscit et quidem *ὁμοιοτέλευτον* simul et *ὁμοιόπτωτον* desinentium trium

in *us*, monebo minus attentos, corporis humani a recto statu deflexi positus designari. Debat civem suum Gedoynum sequi bonus rhetor Capper. Est autem elegans nostri in brevitate ipsa evidentia.

variandas figuras. cf. 4, 2, 118.

- 12 *dinis gratia.* In quo ita loquimur, tanquam
 omnis sermo habeat figuram: itemque *eadem*
figura dici *curfitare*, qua *lectitare*, id est,
 eadem ratione declinari. Quare illo intel-
 lectu priore et communi nihil non figuratum
 est. Quo si contenti sumus, non immerito
 Apollodorus, si tradenti Caecilio credimus,
 incomprehensibilia partis hujus praecepta 759
 13 existimarit. Sed, si habitus quidam, et quasi
 gestus sic appellandi sunt, id demum hoc loco
 accipi *schema* oportebit, quod sit a simplici

gratia. Turic. (a pr. manu) *ratio* cum Alm.

12. *In quo ita loqu.* Turic. *quod loqu.* cum Alm. Ille
 a sec. manu *quidem l.* *itemque.* Obr. *Item* non male.
itaque Camp. cum Bodl. Ald. *dici.* Sic Guelf. cum
 Goth. Voss. 2. Colb. *adici* Voss. 1. 3. *dicit* Turic. cum Alm.
 Ille a sec. manu *dicimus* et sic reliqui. Gallaeus nostrum pro-
 babat, Gesn. malit *dici dicimus*, Φορτικῶς. *id est.* Turic.
idem, a sec. manu *item* et sic Camp. *Apollodorus, si.*
 Turic. *apollodoris sed*, a sec. manu *apollodoro seu.*

existimarit. Sic Turic. Guelf. cum Goth. Voss. 2. 3.
 Jenf. et edd. ante Basl. acc. Obr. Sed Turic. a sec. manu
existimarunt. Reliqui *existimavit*, a quibus dissentientem
 Camp. equidem non notavi.

13. *gestus.* Turic. *cestus.*

12. *dici.* Pendet infiniti-
 vus, cui *συνωνύμως* respondet
 alter *declinari*, a *praecipue*
solemus, cui praeterea suc-
 currit, quod interjicitur, *lo-*
quimur.

Apollodorus. cf. 3, 1, 17.
 ubi et de *Caecilio* §. 16. item
 3, 3, 35. Quod in eadem
 sententia esse Dionysium Hal.
 narrat Pseudō - Turnebus,
 spectavit profecto loca ejus

Art. rhet. p. 322. 360. Rsk.
 Alexander Numenius inter
 Rhett. Aldinos Tom. 1. p.
 574. ἀπερίληπτα haec appellat
 referente Capper. vel potius
 ab aliis dici narrat, sic enim:
 τῶν μὲν καὶ ἀπειρα Φασκόντων
 εἶναι τὰ σχήματα, τῶν δὲ οὐκ
 ἀπειρα μὲν, πολλὰ δὲ καὶ ἀπε-
 ρίληπτα. Hoc sane idem est
 atque *incomprehensibilia*, ut
 Numenius vocem ipsam Apol-
 lodoream expressisse videatur.

atque in promptu posito dicendi modo poëtice vel oratorie mutatum. Sic enim verum erit, aliam esse orationem ἀσχημάτιστον, id est carentem figuris, quod vitium non inter minima est: aliam ἐσχηματισμένην, id est figuratam. Id ipsum tamen anguste Zoilus terminavit, 14 qui id solum putaverit *schema*, quo aliud simulatur dici, quam dicitur: quod sane vulgo quoque sic accipi scio: unde et *figuratae controversiae* quaedam, de quibus paulo post dicam, vocantur. Ergo figura sit *arte aliqua novata forma dicendi*. Genus ejus 15

atque in pr. Guelf. ac i. pr. cum edd. ante Stoer. sed exc. Camp. et Ald. cf. 5, 2, 3. *posito*. Turic. a pr. manu *positum*. *mutatum*. Locat. Venet. Rusc. Ald. Obr. *immutatum*, quod verum puto, cum Jenf. Tarv. per errorem *imitatum*.

aliam ἐσχημ. Turic. omittit *aliam*.

14. *Id ipsum tamen ang.* Sic Turic. Camp. cum Alm. Reliqui praemittunt *verum*, primusque meorum Gryph. omittit *tamen*, cui priores etiam *et* addunt. *Verum sine tamen* et *et* ipse Guelf. et Goth. (sed hic cum *et*) si recte tacui, et sic vulgo recentiores. *Zoilus*. Sic Turic. (ex Alm. *Caelius*, per errorem profecto. cf. §. 11. 15.) Goth. Camp. Bern. Jenf. Tarv. Loc. Ven. Rusc. *Caelius* (ut volebat Regius) Guelf. et Ald. Bad. Basil. Sed Obr. *Caecilius* cum Burm. *Salus* e Voss. 2. refert Burm. Reliqui nostrum.

novata. Turic. *nova* cum Alm.

14. *Zoilus*. „In Graecis „Rhetoribus edition. Ald. „tom. 1. pag. 588 — sic legi- „mus: ὀρίζεται, Φησὶ Ζώϊλος, „οὕτως σχῆμά ἐστιν ἕτερον μὲν „προσποιεῖσθαι, ἕτερον δὲ τι „λέγειν . . . Κεκίλιος [lege „Καικίλιος] δὲ ὁ Καλανδίτης „[lege Καλακίτης —] ὀρί-

„σαστο οὕτω· σχῆμά ἐστι τρέ- „πος εἰς τὸ μὴ κατὰ φύσιν τῆς „διανοίας καὶ λέξεως.“ Capper. De Zoilo cf. not. ad 3, 4, 9. cf. et Schneid. ad Demetr. Phal. p. 184.

figuratae controversiae. „De „quibus 5, 10, 70. et mox 9, „2, 65.“ Gesner.

unum quidam putaverunt, in hoc ipso diversas opiniones secuti. Nam hi, quia verborum mutatio sensus quoque verteret, omnes figuras in verbis esse dixerunt: illi, quia verba rebus accommodarentur, omnes in sensibus. Quarum utraque manifesta cavillatio
 16 est. Nam, et eadem dici solent aliter atque aliter, manetque sensus elocutione mutata: 760 et figura sententiae plures habere verborum figuras potest. Illa est enim posita in concipienda cogitatione, haec in enuncianda: sed

15. *ipso diversas.* Turic. Camp. omittunt. Ex Alm. *ipsas* et mox *sententias* pro *diversas* (cf. §. 14. item mox).

quia verborum. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *qui v.* cum Voss. 2. 3. *mutatio.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *mutatione* cum edd. ante Leid. *verteret.* Turic. (a sec. manu) Guelf. *verterent* cum Vall. Loc. et recc. ante Stoer. ex Alm. *verteretur* (cf. hac §. item 16.). Jenf. (tac. Gesn.) *verterunt* cum Voss. 1. Tarv. Nobiscum faciunt et Camp. Goth. Voss. 2.

figuras. Turic. (a pr. manu) *futuras.* *quia verba.* Camp. *qui v.* *accommodarentur.* Camp. *accommodarent* cum Jenf. et edd. ante Basil. *Quarum.* Turic. (a sec. manu) *quorum*, quocum faciunt Goth. Camp. cum edd. ante Ald. acc. Bad. Gesn. Bip. Nobiscum et Alm. et Guelf.

16. *et ead.* — *mutata: et.* Sic Guelf. cum Goth. Voss. 2. Vall. Obr. Sed Jenf. et edd. ante Ald. *et e.* — *m. ita et.* Reliqui *ut e.* — *m. ita et;* operosa nec hujus loci concinnitate per *ut, ita.* Natum *ita* ex postremo *mutata*, nec habet Voss. 3. *solent.* Guelf. *solet.* *atque aliter.* Turic. Camp. omittunt. Narratur Alm. omittere et prius *aliter.*

15. *Quarum.* Femininum relativi, quod exigit subjectum continuo *utraque*, minus recte ad *opiniones* retuleris, quam ad *cavillatio*, unde facile promitur pluralis. Est enim speciem habet absurdi talis oratio, re tamen elegantior est quam vulgaris.

frequentissime coëunt: ut in hoc, *Jamjam, Dolabella, neque me tui neque tuorum liberum*. Nam oratio a judice averfa, in fententia: *jamjam et liberum*, in verbis funt fchemata. Inter plurimos enim, quod fciam,¹⁷ confenfum eft, duas ejus elle partes, *διαβοιας*, id eft *mentis*, vel *fenfus*, vel *fententiarum*; nam his omnibus modis dictum eft: et *λέξεως*, id eft *verborum*, vel *dictionis*, vel *elocutionis*, vel *fermonis*, vel *orationis*; nam et variatur, et nihil refert. Cornelius tamen Celfus ad¹⁸ jicit verbis et fententiis *figuras colorum*: nimia profecto novitatis cupiditate ductus. Nam quis ignoraffe eruditum alioqui virum credat, colores et fententias fenfus elle? Quare, ficut omnem orationem, ita figuras quoque verfari necesse eft in fenfu, et in ver-

Jamjam. Turic. *Jam*. Inferunt Nemo ante nostrum edd. a Basil. ante Capper. exc. Obr. *neque me tui neque*. Sic Guelf. cum Loc. Ven. Rusc. Bad. *n. metu n.* Turic. cum Alm. Voff. 1. 3. Ille a fec. manu *n. metu tuo n.* et fic Camp. Goth. Bodl. *n. Metium n.* Jenf. Tarv. *n. tui me n.* Ald. Obr. Bip. Reliqui omittunt *me*. cf. Ern. ad Cic.

fententia: jamjam. Turic. *fententiam* cum Alm. *fententiam jamjam* Guelf. cum Voff. 1. *jamjam in fententia et lib.* Camp. praepostere. *sunt*. Turic. omittit.

17. *his omnia*. Sic Turic. Guelf. Goth. Camp. Reliqui iis o. cf. 3, 6, 63.

18. *fenfus*. Sic Guelf. Goth. (tac. Gefn.) cum edd. a Gryph. ante Gibl. *fenfum* Turic.; a fec. manu *fensuum* et fic reliqui.

16. *Jamjam, Dolabella*. Cic. in Verrem 1, 30.

oratio — averfa. cf. 4, 1, 63.

18. Cornelius — Celfus. Vide mihi leviter et paene ab invito laudatum Celfum. cf. 4, 2, 11. De colore confule 4, 2, 88.

19 bis. Ut vero natura prius est, concipere animo res, quam enunciare: ita de iis figuris ante est loquendum, quae ad mentem pertinent: quarum quidem utilitas cum magna, tum multiplex, in nullo non orationis opere vel clarissime lucet. Nam, etsi minime videtur pertinere ad *probationem*, qua figura quidque dicatur, facit tamen credibilia, quae dicimus, et in animos iudicum, qua
20 non observatur, irrepit. Namque, ut in armorum certamine adversos ictus, et rectas ac simplices manus cum videre, tum etiam 76. cavere ac propulsare facile est; averſae tectaeque minus sunt observabiles; et aliud ostendisse, quam petas, artis est: sic oratio, quae astu caret, pondere modo et impulsu proeliat; simulanti, variantique conatus, in latera atque in terga incurrere datur, et

19. *est loqu.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *l. e.*

vel clar. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Burm. Reliqui omittunt *vel.* *lucet.* Sic Turic. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Alm. Voss. 2. Vall. Bad. Reliqui *elucet.* Goth. autem (tac. Gesn.) omittit *opere.*

20. *modo.* Sic Turic. Guelf. cum Goth. Alm. Colb. Bern. Ald. conjectante etiam Pithoeo. Reliqui *mole;* foeda vocabulorum in eandem sententiam cumulatione et novitio conjunctionis *et usu,* in tertio loco.

incurrere. Guelf. *incutere* cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald. Nostrum et Vall. redeunte eo Obr.

19. *Ut — natura prius est.* *avocare arma,* rationem diligenter explicavit Salmasius ad Spartian. Adr. c. 26. quem

20. *rectas — manus.* cf. 5, certatim huc ad partes vocant interpretes.

13. 54. Verbi mox illati;

arma avocare, et velut nutu fallere. Jam²¹ vero affectus nihil magis ducit. Nam si frons, oculi, manus multum ad motum animorum valent, quanto plus orationis ipsius vultus ad id, quod efficere tendimus, compositus? Plurimum tamen ad commendationem facit, sive in conciliandis agentis moribus, sive ad promerendum actioni favorem, sive ad levandum varietate fastidium, sive ad quaedam vel decentius indicanda vel tutius. Sed antequam, quae cuique rei figura²² conveniat, ostendo, dicendum est, nequa-

avocare. Guelf. *advocare* cum Goth. Voss. 2. 3. Jenf. et edd. posterr. ante Obr. Nobiscum faciunt Turic. Camp. Flor. (pr. manus), ut et jubebat Salmasius.

21. *affectus.* Turic. *adfectis.* *ducit.* Turic. *dicant.* Camp. *ducunt.* *efficere tendimus.* Sic Turic. Guelf. Camp. In verbo finito accedunt Voss. 1. 3. Reliqui *intendimus efficere.* *moribus.* Guelf. *motibus* cum marg. Gryph. (1556) itemque marg. Basil. *decentius — tutius.* Turic. *decontius — tutius*, a sec. manu *de conditis — tacitis.*

22. *rei figura conr.* Guelf. omittit *figura.*

ostendo. Sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Jenf. et edd. posterr. ante Gryph. Reliqui *ostendam.* cf. 3, 6, 1.

dicendum est. Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) et edd. ante Burin. Reliqui omittunt *est.*

velut nutu fallere. Etiam *nutus* hic, seu corporis inclinatio, ad arma tractanda pertinet, quanquam locutionem in hac re propriam geminis exemplis illustrare non datur.

21. *affectus — ducit.* Usus hic *ducendi* non adeo tritus pro *adducendo* simile quid habet in Horatii et Tibulli poculis

vel aquis somnum *ducentibus.* vide Barth. ad Stat. Theb. 8, 214. Ut autem hic subjectum *ducendi* promere licet ex nihil, ita mox ad *facit* subaudiendum *figura* vel *tota haec res.*

vel tutius. Pertinet hoc ad eam figurae speciem, de qua diximus ad §. 14.

quam eas esse tam multas, quam sint a quibusdam constitutae. Neque enim me movent nomina illa, quae fingere utique Graecis promptissimum est. Ante omnia igitur illi, qui totidem *figuras* putant, quot *affectus*, repudiandi: non quia *affectus* non sit quaedam qualitas mentis; sed quia *figura*,⁷⁶² quam non communiter, sed proprie nominamus, non sit simplex rei cujuscunque enunciatio. Quapropter in dicendo *irasci, dolere, misereri, timere, confidere, contemnere*, non sunt figurae: non magis, quam *suadere, mirari, rogare, excusare*. Sed fallit parum intuentes, quod inveniunt in omnibus his locis *figuras*, et earum exempla ex orationi-

eas. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) omittunt, cum Voss. 1. 2. 3. Placet. *multas*. Turic. (a pr. manu) Guelf. Bern. *multis*. *quam sint*. Sic Turic. (a pr. manu) cum Jenf. (tac. Gefn.) et edd. posterr. ante Gryph. Reliqui *q. sunt*. *promptissimum*. Turic. (a pr. manu) *promptissimo* cum Alm. *potissimum* Guelf.

23. *non quia*. Turic. *n. qua*, a sec. manu *n. quo*. Camp. *n. quod*. Obr. *n. quin* omisso non post *affectus*. cf. 4, 1, 5. Guelf. *quod affectibus* modo pro *quot affectus*.

cujuscunque. Ita Turic. Guelf. cum Alm. Voss. 1. Bern. Jenf. et edd. posterr. ante Gryph. Reliqui *cujusque*.

enunciatio. Turic. *renuntiatio*.

24. *parum intuentes*. Ita Turic. cum Alm. Reliqui inferunt *diligenter*, per glossam. cf. 3, 1, 5. Alia ratio est in agente sententia, cujusmodi ad partes vocat Burmannus vulgatae defendendae „totis — partibus *diligenter* inspectis“ 3, 9, 7.

22. *utique Graecis*. Qui sunt „feliciores fingendis nominibus“ 1, 5, 32. item 70. 8, 6, 31.

23. *non communiter, sed proprie* i. e. *si figuram* dicamus tanquam vocabulum artis.

bus excerpunt. Neque enim pars ulla dicendi est, quae non recipere eas possit. Sed aliud est admittere *figuram*, aliud *figuram* esse. Neque enim verebor explicandae rei gratia frequentio-rem ejusdem nominis repetitionem. Quare dabunt mihi aliquam in 25 *irascante, deprecante, miserante figuram*, scio: sed non ideo *irasci, misereri, deprecari*, figura erit. Cicero quidem omnia orationis lumina in hunc locum congerit, mediam quandam (ut arbitror) secutus viam: ut neque omnis sermo *schema* judicaretur, neque ea sola, quae haberent aliquam remotam ab usu communi fictionem: sed quae essent clarissima, et ad movendum auditorem valerent plurimum: quem duobus ab eo libris tractatum locum ad literam subjeci, ne fraudarem legentes iudicio maximi auctoris. In tertio de *Oratore* ita scriptum est: *In per-* 26 *petua autem oratione, cum et conjunctionis lenitatem, et numerorum, quam dixi, ratio-*

excerpunt. Guelf. exceperunt.

25. *neque omn. — neque e.* Ita Turic. Guelf. Camp. Reliqui *nec o. — nec e.* cf. 5, 11, 23.

remotam. Turic. omittit.

26. *lenitatem. Turic. (a pr. manu) levitatem cum*

24. *explicandae. cf. 3, 6, 8.*

25. *fictionem.* „Πλάσμα, „id est quandam orationis „conformationem.“ Capper. Desidero tamen locum geminum.

duobus — libris. De Ora-

tore et Oratore. cf. §. 56. Noster quidem locus incipit a libri 3 capite 52 extremo. Recte autem exemplis afferendis ad praecepta Ciceroniana superfedit Gesnerus, quae sedulo congesserat Capper.

nem tenuerimus, tum est quasi luminibus distinguenda et frequentanda omnis oratio
 27 sententiarum atque verborum. Nam et commemoratio una in re permultum movet, et illustris explanatio, rerumque, quasi gerantur, sub aspectum paene subjectio: quae et in exponenda re plurimum valet, et ad illustrandum id, quod exponitur, et ad amplificandum; ut iis, qui audient, illud, quod augebimus, quantum efficere oratio poterit, tantum
 28 esse videatur: et huic contraria saepe percursio est: et ad plus intelligendum, quam dixeris, significatio: et distincte concisa brevitatis, et extenuatio: et huic adjuncta illusio,

Bern. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. posterr. ante Ald. cf. Ern. ad Cic. item 3, 3, 6.

27. gerantur. Turic. generantur. et ad ill. Omitunt et Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.)

amplificandum. Turic. plicandum, a sec. manu explicandum. audient. Turic. audiant, a sec. manu audiunt cum Camp. augebimus. Turic. augemur, a sec. manu augeamus cum Alm. Camp. percursio. Turic. Guelf. percussio cum Alm. Palat. Gebh. Bodl. Ioann. Goth. Voss. 1. 2. Bern. A sec. manu in Turic. ascribitur vel praecursio et hanc ipsam vocem dat Camp. Sed Palat. Gebh. percursio a secunda manu. Reliqui praecursio. Nostrum verum esse docuit Ernestus ad Cic. Favet etiam Capper. neque tamen sibi fidens. et ad plus int. Turic. e. a. i. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) e. p. a. i. cum edd. ante Bad. p. a. i. Camp. sine et.

28. distincte. Jenf. districte cum edd. posterr. ante Gryphi. exc. Ald. Placet Gesnero; an forte potestate severitatis et diligentiae, quam vide in Lexicis, quorum exemplis adde Alcon. Ped. argum. Cornel. p. 125. districtum propositum.

27. percursio. cf. Aquilam indicante Capper. Romanum p. Ruhnk. 148.

a praeceptis Caesaris non abhorrens: et ab re digressio; in qua cum fuerit delectatio, tum reditus ad rem aptus et concinnus esse debet: propositioque, quid sis dicturus: et ab eo, quod est dictum, sejunctio: et reditus ad propositum: et iteratio: et rationis apta conclusio: tum augendi minuendive causa veritatis superlatio, atque trajectio: et rogatio, atque huic finitima quasi percontatio: expositioque sententiae suae: tum illa, quae maxime quasi irrepit in hominum mentes, alia dicentis ac significantis dissimulatio; quae est perjuranda, cum in oratione, non contentione, sed sermone tractatur: deinde dubitatio, tum²⁹ distributio, tum correctio; vel ante, vel post³⁰ quam dixeris, vel cum aliquid a te ipso

Caesaris. Turic. (a sec. manu) Camp. caeteris. cf. 3, 8, 50. *qua cum.* Turic. quacumque cum Alm., a sec. manu quamcumque. *concinnus.* Turic. concinens cum Alm. concinens Guelf. communis Camp. continens Voss. 1. cf. variet. apud Cic. *debet: prop. — eo, quod est.* Omittit Turic. cum Alm.

29. *superlatio.* Turic. Guelf. supralatio. Et sic etiam 9, 2, 3. *trajectio.* Goth. translatio cum Voss. 2. solo, ut videtur. cf. 8, 6, 75. *huic finit.* Turic. omittit huic, cum Alm. *tum illa.* Turic. Camp. cum i.

oratione. Turic. orationes cum Jenf. (tac. Gefn.) Tarv. A sec. ille manu *orationis* et sic Guelf. Camp. cum Voss. 1. Ber 1. *orationibus* Goth. (tac. Gefn.) cum Voss. 2. Hoc tolerabilem habet sententiam. Sed cf. de loco Ern. ad Cic.

contentione. Turic. contentiones, a sec. manu contentionis et sic Camp. qui et omittit *sed.*

30. *tum correctio.* Turic. omittit cum Alm. t. correptio Voss. 1. Bern. cf. Ern. ad Cic. infra p. 493. not. 86.

a te ipso. Sic libri omnes, non ipse. cf. Ern. ad Cic.

rejecias. praemunitio etiam est ad id, quod aggrediare: et rejectio in alium: communicatio, quae est quasi cum iis ipsis, apud quos dicas, deliberatio: morum ac vitae imitatio, vel in personis, vel sine illis, magnum quoddam ornamentum orationis, et aptum ad animos conciliandos vel maxime, saepe autem
 31 *etiam ad commovendos: personarum ficta inductio, vel gravissimum lumen augendi: descriptio, erroris inductio, ad hilaritatem impulsio, anteoccupatio: tum duo illa, quae maxime movent, similitudo, et exemplum: digestio, interpellatio, contentio, reticentia,*
 32 *commendatio. Vox quaedam libera, atque etiam effrenatior, augendi causa: iracundia, objurgatio, promissio, deprecatio, obsecratio, declinatio brevis a proposito, non ut superior illa digressio, purgatio, conciliatio,*
 33 *laesio, optatio, atque execratio. His fere luminibus illustrant orationem sententiae. Orationis autem ipsius, tanquam armorum, est vel ad usum comminatio et quasi petitio, vel ad venustatem ipsa tractatio. Nam et gemitio verborum habet interdum vim, leporem*

rejectio. Turic. *relecto*, a *sec. manu rejecta* et sic Camp. Non igitur *trajectio*, quod invenit Pearcius in Cic. Codd.

31. *anteocc.* Goth. *aut o.* cum Voss. 1. 2. Jenf. et edd. posterr. ante Gryph. exc. Aldo. *et exempl.* Turic. Guelf. omittunt *et*, fortasse nec male.

32. *effrenatior.* Camp. *effrenator.* Nullum autem in meis libris vestigium ejus, quod ex Qu. arripiunt *effrenatio.* vid. Ern. ad Cic. *augendi causa.* Turic. Guelf. Camp. *agendi* cum Alm. Voss. 2 (sine Goth. cf. §. 29). 3. Bern.

33. *fere.* Guelf. *vero*, *pellime.*

alias: et paululum immutatum verbum atque deflexum: et ejusdem verbi crebra tum a primo repetitio, tum in extremum conversio, et in eadem verba impetus, et concursio, et adjunctio, et progressio: et ejusdem verbi crebrius positi quaedam distinctio, et revocatio verbi: et illa, quae similiter desinunt, aut quae cadunt similiter, aut quae paribus paria referuntur, aut quae sunt inter se similia. Est etiam gradatio quaedam, et 34 conversio, et verborum concinna transgressio: et contrarium; et dissolutum, et declinatio, et reprehensio, et exclamatio, et imminutio: et quod in multis casibus ponitur, et quod de singulis rebus propositis ductum refertur ad singula, et ad propositum subjecta ratio, et item in distributis supposita ratio: et permissio, 35 et rursus alia dubitatio, et improvisum quiddam: et dinumeratio, et alia correctio, et dissipatio, et continuatum, et interruptum,

alias: et. Turic. Camp. omittunt prius, cum Alm., posterius Guelf. Item paululum Turic. Camp. cum Cic.

aut quae cadunt similiter. Turic. Camp. omittunt cum Alm. Voss. 2.

referuntur. Turic. refertur, a sec. manu referunt et sic Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Colb. Vall. Voss. 2. Jenf. (err. Gesn.) et edd. ante Gryph. exc. Ald.

34. *gradat. quaed.* Turic. Camp. inferunt ad cum Alm. *declinatio.* Goth. Voss. 2. *dedignatio.* (cf. §. 32.) Quod hanc vocem sequitur et abest a Turic. Guelf. Camp.

ductum. Voss. 2. Obr. *dictum* sine Goth. Au legemus quod e? *distributis.* Turic. Camp. *tributis.*

35. *dissipatio.* Defendentibus hoc tot Codd. accedunt Turic. Flor. Camp. Sed Guelf. *disputatio* cum edd. ante Gesn. vide Ern. ad Cic. *et contin.* Sic Turic. Guelf.

35. *dissipatio.* cf. 9, 3. 39.

et imago, et sibi ipsi responsio, et immutatio,
 et disjunctio, et ordo, et relatio, et digressio, 766
 56 et circumscriptio. Haec enim sunt fere,
 atque horum similia, vel plura etiam esse
 possunt, quae sententiis orationem verborum-
 que conformationibus illuminent. Eadem sunt
 in Oratore plurima, non omnia tamen, et
 paulo magis distincta: quia post orationis et
 sententiarum figuras tertium quendam sub-
 jecit locum, ad alias (ut ipse ait) quasi vir-
 57 tutes dicendi pertinentem. Et reliqua, ex
 collocatione verborum quae sumuntur quasi
 lumina, magnum afferunt ornatum orationi.
 Sunt enim similia illis, quae in amplo ornatu
 scenae aut fori appellantur insignia, non quod
 58 sola ornent, sed quod excellent. Eadem ratio
 est horum, quae sunt orationis lumina, et
 quodam modo insignia: cum aut duplicantur

Camp. cum Goth. Voss. 1. 3. Alm. Colb. et edd. ante Gryph.
 exc. Ald. Reliqui inserunt quod, ut et in Cic.

et ordo — circumscriptio. Omittunt Turic. Flor. Camp.
 56. atque hor. Turic. neque h.

57. collocatione. Turic. Flor. (hic coll.) collatione cum
 Alm. (ex quo tamen collatione) ut et Goth. Voss. 2. Bern.
 afferunt. Turic. (a pr. manu) adfectus. Flor. affertur.
 non quod. Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. Goth. Jenf.
 (tac. Gesn.) n. quia cum Alm. Vall. et edd. ante Gryph.
 exc. Camp. qui n. qui, et Ald. cf. 4, 1, 5.

sola. Turic. Camp. omittunt cum Alm.

ornent. Turic. Flor. ornant. quod exc. Goth. (tac.
 Gesn.) quia e. Camp. qui e.

38. cum aut. Turic. Camp. qua a. Guelf. Goth. Jenf.
 (tac. Gesn.) aut cum cum edd. ante Gryph. exc. Ald.

iteranturque verba, aut breviter commutata ponuntur: aut ab eodem verbo ducitur saepius oratio, aut in idem conjicitur, aut utrumque: aut adjungitur idem iteratum, aut idem ad extremum refertur: aut continenter unum verbum non in eadem sententia ponitur: aut cum similiter vel cadunt verba, vel desinunt: aut multis modis contrariis relata contraria: aut cum gradatim sursum versus reditur: aut cum demtis conjunctionibus dissolute plura dicuntur: aut cum aliquid praetereuntes, cur id faciamus, ostendimus: aut cum corrigimus nosmet ipsos, quasi reprehendentes: aut si est aliqua exclamatio vel admirationis vel conquestionis: aut cum ejusdem nominis casus
 767 *saepius commutantur. Sententiarum orna-* 40
menta majora sunt: quibus quia frequentissime Demosthenes utitur, sunt qui putent, iccirco ejus eloquentiam maxime esse laudabilem. Enimvero nullus fere ab eo locus sine quadam conformatione sententiae dicitur: nec aliud quidquam est dicere, nisi omnes aut certe plerasque aliqua specie illuminare sen-

iteranturque. Turic. (a pr. manu) Flor. omittunt *que*. Sed taedet levissimarum in Ciceroniano loco varietatum, quas in meis libris oblatas Ciceronis editori haud invidebo. Referunt eae in singulis geminos suos.

40. *comm. Sentent.* Turic. Camp. inserunt *vel*. Alm. Sed cum Cic.

utitur. Turic. (a pr. manu) *utatus.* ex Alm. *utatur.*

Enimvero nullus. Turic. Guelf. *Et vero et n.* cum Cic. Ille a sec. manu *et nullus* et sic Bodl. Sed edd. ante Bad. *et vere n.* exc. Camp. et Ald. qui *et vero n.*

38. *breviter commutata.* In incidit Ernestus *leviter c. suae* eandem Gesnero conjecturam dens, immemor tunc amici.

41 *tentias. Quas cum tu optime, Brute, teneas, quid attinet nominibus uti, aut exemplis? tantummodo notetur locus. Sic igitur dicit ille, quem expetimus, ut verſet ſaepe multis modis eandem et unam rem, et haereat in eadem*
 42 *commoreturque ſententia. Saepe etiam ut extenuet aliquid: ſaepe ut irrideat: ut declinet a propoſito, deflecatque ſententiam: ut proponat, quid dicturus ſit: ut, cum tranſegerit jam aliquid, definiat: ut ſe ipſe revocet: ut, quod dixit, iteret: ut argumentum ratione concludat: ut interrogando urgeat: ut ruruſus quaſi ad interrogata ſibi ipſe reſpondeat: ut*
 43 *contra ac dicat, accipi et ſentiri velit: ut ad dubitet, quid potius, aut quo modo dicat: ut dividat in partes: ut aliquid relinquat, ac negligat: ut ante praemuniat: ut in eo ipſo, in quo reprehendatur, culpam in adverſarium conferat: ut ſaepe cum iis, qui audiunt, nonnunquam etiam cum adverſario quaſi de-*
 44 *liberet: ut hominum mores ſermonesque deſcribat: ut muta quaedam loquentia inducat: ut ab eo, quod agitur, avertat animos: ut ſaepe in hilaritatem riſumve convertat: ut ante occupet, quod videat opponi: ut compa-* 768
ret ſimilitudines: ut utatur exemplis: ut aliud alii tribuens diſpertiat: ut interpellatorem coërceat: ut aliquid reticere ſe dicat: ut denunciât, quid caveat: ut liberius quid audeat: ut irascatur etiam: ut objurget aliquando: ut deprecetur: ut ſupplicet: ut medeatur: ut a propoſito declinet aliquantulum: ut optet: ut excretur: ut fiat iis, apud quos dicit, fami-

liaris. *Atque alias etiam dicendi quasi virtu-⁴⁵tes sequatur: brevitatem, si res petet: saepe etiam rem dicendo subjiciet oculis, saepe supra feret, quam fieri possit: significatio saepe erit major, quam oratio: saepe hilaritas, saepe vitae naturarumque imitatio. Hoc in genere (nam quasi silvam vides) omnis eluceat oportet eloquentiae magnitudo.*

II. Ergo cui latius complecti conformationes verborum ac sententiarum placuerit, habet, quod sequatur. nec affirmare ausim, quidquam esse melius; sed haec ad propositi
769 mei rationem legat. Nam mihi de his sententiarum figuris dicere in animo est, quae ab illo simplici modo indicandi recedunt: quod idem multis doctissimis viris video placuisse. Omnia tamen illa, etiam quae sunt
2 alterius modi lumina, adeo sunt virtutes orationis, ut sine iis nulla intelligi fere possit oratio. Nam quomodo iudex doceri potest, si desit illustris *explanatio, propositio, promissio, finitio, sejunctio, expositio sententiae suae, rationis apta conclusio, prae-*

1. *dicere.* Turic. Camp. omittunt, cum Alm.

2. *iis.* Sic Turic. Goth. (tac. Gesn.) Reliqui *his.*

ferere. Sic Guelf. Reliqui *vere.*

rationis apta. Turic.

Guelf. Camp. *orationis* cum Goth. Voll. 2. 3. Colb. et edd.

1. *quod idem.* Cicero quidem suam de figuris doctrinam latius comprehendisse videtur nostro, qui de iis modo agere constituit quae habeant notabilem quandam

a communi sermone mutationem.

2 *explanatio — laesio.*

Haec pleraque quaere in proximis istis Ciceronianis.

munitio, similitudo, exemplum, digestio, distributio, interpellatio, interpellantis coërcitio, contentio, purgatio, laesio? Quid vero agit omnino eloquentia detractis amplificandi minuendique rationibus? Quarum prior desiderat illam *plus quam dixeris significationem*, id est, ἐμφασιν, et *superlationem veritatis*, et *trajectionem*: haec altera *extenuationem, deprecationemque*. Qui affectus erunt vel concitati detracta *voce libera, effrenatiore iracundia, objurgatione, optatione, execratione?* vel illi mitiores, nisi adjuvantur *commendatione, conciliatione, ad hilaritatem impulsione?* Quae delectatio, aut quod mediocriter saltem docti hominis indicium: nisi alia *repetitione, alia commoratione* infigere: *digredi a re, et redire ad propositum suum* scierit: *removere a se, in alium trajicere: quae relinquenda, quae contemnenda* sint, *judicare?* Motus est in his orationis atque

ante Ald. *coërcitio*. Guelf. Camp. *coërtio* (hic cum aspiratione) et sic Goth. multique editi, sed nobiscum faciunt Turic. Flor. Ambr. 1.

3. *agit*. Turic. (a pr. manu) ait cum Alm. *plus quam*. Turic. *prius*. Ambr. 1. 2. *prius quam*. *trajectionem*. Guelf. *rejectionem* cum Goth. Voff. 2. 3. Vall. *deprecat*. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. omittunt *que*. *libera, effrenatiore*. Turic. *libere frentationem* (cum Alm.,) a sec. manu *libera effrenatione*, et sic Camp. Ald. Placet Gesnero. cf. 9, 1, 52.

adjuvantur. Turic. (a sec. manu) Camp. *adjuventur*. Placet admodum.

4. *quod mediocr*. Turic. *qua m*.

4. *scierit*. scil. orator, vel *Motus — actus*. cf. 2, 13, 9. is, qui dicit. cf. ad 2, 15, 12.

actus: quibus detractis jacet, et velut agi-
 770 tante corpus spiritu caret. Quae cum adesse 5
 debent, tum disponenda atque varianda sunt,
 ut auditorem, quod in fidibus fieri videimus,
 omni sono mulceant. Verum ea plerumque
 recta sunt, nec se fingunt, et confitentur.
 Admittunt autem (ut dixi) *figuras*: quod
 vel ex proxima doceri potest. Quid enim tam 6
 commune, quam *interrogare*, vel *percontari*?
 Nam utroque utimur indifferenter, quan-
 quam alterum noscendi, alterum arguendi

caret. Turic. Ambr. 1. omittunt cum Alm.

5. *debent.* Turic. *habent.* cf. 8, 5, 22.

mulceant. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Gebh. Pal.
 Alm. (errante Burm.) et edd. a Stoer. ad Burm. Reliqui
permulceant. et *confitentur.* Sic Turic. Flor. Camp.

cum Alm. Reliqui *sed conf.* vel *ex.* Turic. Camp.
 omittunt prius. *proxima.* Sic Turic. Ambr. 1. 2.

Guelf. cum Bodl. Voff. 3. Alm. Bern. Jenf. et edd. hac poste-
 rioribus ante Bad. qui ex Vall. *proximo*, ut et reliqui a tunc
 non memorati.

6. *Nam utroque.* Ambr. 2. Guelf. *quam n.* cum Bern.
 Voff. 1. 3. *quanquam.* Turic. *quam cum*, a sec. manu
quorum cum et sic Camp. Ex Alm. assertur *quia cum.* Reliqui
cum. Nostrium e conjectura.

5. *recta — confitentur.*
 Quid *recta* distent a *figuratis*,
 apparet aliquot nostri locis,
 velut 2, 15, 8. 8, 5, 6. hujus
 capituli §. 66. 78. *confitentur*
 autem se haec omnia, cum
 artificium prae se ferunt, cum
 nativae simplicitatis secura
 manifestam exornationem os-
 tendunt. cf. 8, 3, 13. 9, 2, 46.
Fingere se cave accipias pro
celando, dissimulando; est pro

passivo: *figurantur.* Valde
 congruit nostro locus 9, 3, 54.
ut dixi. cf. 9, 1, 24.

proxima, nempe *figura*.

6. *utroque.* Intellige: *vo-*
cabulo, neque enim de eo,
 quod facimus, agitur hac
 sententia, sed de usu loquendi.
 Jam video fere *interrogare*
 referri ad *arguendum*, ad
noscendum vero *percontari*.
 Cui quidem interpretationi

gratia videtur adhiberi. At ea res, utroque dicitur modo, etiam multiplex habet schema. Incipiamus enim ab iis, quibus acrior ac vehementior fit probatio, quod primo loco posuimus. Simplex est sic rogare,

Sed vos qui tandem? quibus aut venistis ab oris?

Figuratum autem, quoties non sciscitandi gratia assumitur, sed instandi: *Quid enim*

videtur. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *videatur*, suadente Regio.

At ea. Turic. Camp. *ad eas.* Guelf. Ambr. 2. *ut ea* cum Jenf. et edd. post. ante Ald. *dicitur modo.* Sic Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) cum Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *modo dicatur.*

7. *aut venistis.* Turic. (a sec. manu) *advenistis.*

obstare collocationem pronominum, quorum prius necessario respiciat ad *interrogare* (prius), posterius ad *percontari* (posterius), nequaquam contendo. Sed rem per se manifestam esse, non agnosco; omnemque differentiam notionis oblitteratam suspicor, ipso Qu. indice. Etymon autem, remoto usu, si consulas, non dubito quin *interrogare* potius sit *noscendi*, *percontari* vero *arguendi* ejus, qui curiosius excutitur, cum videatur celare velle, quae novit. Capperonnerius de vocabuli differentia non cogitans, sed de rei, alienum huc trahit locum Aquilae Romani (p. Ruhnck. ed. Lnp. 151. 52.). Neque enim quas rhetor ponit figuras, erotema,

interrogatum, et *pyfma*, *quaesitum* respondent hisce Quintilianicis *interrogandi* et *percontandi* verbis. Rectum nos tenere probatur eo, quod mox habemus: „utroque *dicitur modo.*“ Sententiam bene explicuit in versione Geodynus.

quod primo loco posuimus. Probandi negotium etiam in figuris primum posuerat Qu. vide §. 2. *quomodo — doceri.* Ne forte quis hoc quod primum posuerit, accipiat *interrogare*, verbum.

7. *Sed vos.* Aeneid. 1, 569. *Quid enim tuus.* Cic. pro Ligar. c. 3. *Quousque tandem.* Catil. 1, pr. cf. et Jul. Rufin. p. Ruhnck. 212. *Dixitne tandem.* Pro Cluent. c. 37.

tuus ille, Tubero, dēstrictus in acie Pharsālica gladius agebat? et, Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? et, Patere tua consilia non sentis? et totus denique hic locus. Quanto enim magis ardet, quam si diceretur, Diu abuteris patientiā nostrā: et, Patent tua consilia. Interrogamus etiam, quod negari non possit: Dixitne tandem causam C. Fidiculanus Falcula? Aut ubi respondendi 77 *difficilis est ratio, ut vulgo uti solemus, Quo modo? qui fieri potest? Aut invidiae gratia, ut Medea apud Senecam, Quas peti terras jubes? Aut miserationis, ut Sinon apud Vir-* 9 *gilium,*

Heu quae me tellus, inquit, quae me aequora possunt Accipere? — —

Aut instandi, et auferendae disimulationis: ut Asinius, Audisne? furiosum, inquam, non inofficiosum testamentum reprehendimus. To- 10

8. *Fidiculanus.* Sic mei Codd. et Barberin. Cod. cum apud Cic. vulgo perperam *Fidiculanus.* *Falcula.* Sic et Turic. Flor. Camp. et edd. vetustiores. Alii MSS. et excusi aliter *facula, faucula.* cf. Cic. item pro Caec. c. 10.

respondendi. Turic. Camp. *res ponendi.*

9. *quae me.* Sic libri omnes, apud Virg. *q. nunc.*

auferendae disimulationis: ut. Turic. *auferende ut, a sec. manu auferendi ut et sic Camp. inquam, non inofficiosum.* Turic. omittit. *reprehendimus.* Ambr. 1. *depr.*

8. *Medea apud Senecam.* Terentianum Eun. 1, 1, 1. versu 453. vide et Jul. Rufin. p. Ruhnk. 211.

9. *Sinon.* Aeneid. 2, 69. *Asinius.* Nemo dixerit, hoc *Et quisquam.* 1, 48. *Quid* fuisse prolatum in causa Urbiniana. cf. 4, 1, 11. *non.* 3, 56. *Non arma.* 4, 592.

tum hoc plenum est varietatis: nam et indignationi convenit,

— — *Et quisquam numen Jmonis adoret?*

Et admirationi, — — *Quid non mortalia*
 11 *pectora cogis, Auri sacra fames?* — — *Est*
interim acrius imperandi genus, Non arma
expedient, totaque ex urbe sequentur? Et ipsi
 nosmet rogamus: quale est illud Terentia-
 12 num, *Quid igitur faciam?* Est aliqua etiam
 in respondendo figura, cum aliud interro-
 ganti, ad aliud, quia sic utilius sit, occurri-
 tur; tum augendi criminis gratia, ut testis in
 reum rogatus, *An ab reo fustibus vapulasset?*
Et innocens, inquit; tum declinandi, quod
 est frequentissimum: *Quaero, an occideris ho-*
 minem? respondetur, *Latronem. An fundum*
 13 *occupaveris?* respondetur, *Meum.* Ut con-772
 fessionem praecedat defensio: ut apud Virgi-
 lium in Bucolicis dicenti,

Non ego te vidi Damonis, pessime, caprum
Excipere insidiis? — —

10. *numen.* Turic. Guelf. *nomen* cum Alm. Voss. 1. Bern.
Et admir. Turic. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) Tarv. omittunt et.

11. *expedient.* Turic. Guelf. *expediunt.* *illud Terentianum.* Turic. in t. Omittunt *illud* Guelf. Goth. (tac. Gefn.) cum Voss. 1. 2. *id T.* Jenf. cum edd. ante Bad. in *terentio* Ambr. 1.

12. *sic utilius.* Ambr. 1. *subtilius.* *Et innoc.* Turic. Guelf. Ambr. 1. 2. omittunt et cum Alm. Voss. 2. 3. Goth.

12. *Et innocens.* cf. 6, 3, *Meum.* cf. 6, 3, 74.
 100. Idem est apud Julium Rufinianum, indicante Capp., 13. *apud Virgil.* Ecl. 3, 17.
 p. Ruhnk. 202, quem vide. Habet idem Julius Rufin. p. Ruhnk. 202.

occurritur; *An mihi cantando victus non red-
deret ille?* Cui est confinis *disfimulation*, non¹⁴
alibi quam in risu posita, ideoque tractata
suo loco. Nam serio si fiat, pro confessione
est. Ceterum et *interrogandi se ipsum*, et *re-
spondendi sibi*, solent esse non ingratae vices:
ut Cicero pro Ligario, *Apud quem igitur hoc
dico? nempe apud eum, qui, cum hoc sciret,
tamen me antequam vidit, reipublicae reddidit.*
Aliter pro Coelio ficta interrogatione: *Dicet*¹⁵
*aliquis, Haec igitur est tua disciplina? sic tu
instituis adolescentes?* et totus locus. Deinde,
*Ego, si quis, iudices, hoc robore animi, atque
hac indole virtutis ac continentiae fuit, et ce-
tera.* Cui diversum est, cum alium rogaveris,
non expectare responsum, et statim subicere:
*Domus tibi deerat? at habebas. pecunia su-
perabat? at egebas.* Quod schema quidam

14. Cui. Turic. Ambr. 1. *quis*. Guelf. Camp. *cujus* cum
Goth. Ioann. Bal. Voss. 2. 3. Bern. et edd. ante Ald. Suspi-
cor Qu. voluisse *quis*. *nempe*. Turic. Ambr. 1. 2.
(hic quidem a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. Voss. 1.
sciret, tamen. Turic. inferit et.

15. *interrogatione*. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth.
Bal. Alm. Voss. 2. Bern. et edd. ante Gryph. probante Gesn.
Reliqui *interrogatio est*. *et totus*. Turic. omittit et.
alium. Obr. *aliquem* solus.

14. Cui. cf. not. crit.
suo loco. 6, 3, 68. Cic.
pro Ligar. c. 3. pro Coelio
c. 17. Domus tibi. Cic. Orat.
c. 67. Haec quidem quare
orationi pro M. Scauro in
fragmentis tribuantur, non-

dum comperi. cf. et 9, 4, 122.
Ponit et Aquila Romanus p.
Ruhnk. 167. quem vide. Uter
igitur. Pro Cluent. c. 38. con-
tra Caecil. Div. in Verr. c. 1.
Pro Rabirio Postumo in ipso
principio et c. 9. cf. 4, 1, 46.
4, 2, 18.

16 per *suggestionem* vocant. Fit et comparatione: *Uter igitur facilius suae sententiae rationem reddet?* Et aliis modis tum brevius, tum latius, tum de una re, tum de pluribus. Mire vero in causis valet *praesumptio*, quae *πρόληψις* dicitur, cum id, quod objici potest, occupamus: Id neque in aliis partibus parum est, et
 17 praecipue prooemio convenit. Sed, quan- 773
 quam generis unius, diversas tamen species habet. Est enim quaedam *praemunitio*, qualis Ciceronis contra Q. Caecilium, *quod ad accusandum descendat, qui semper defenderit: quaedam confessio*, ut pro Rabirio Postumo, quem sua quoque sententia reprehendendum

suggestionem. Sic Turic. Ambr. 1. 2. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Bal. Alm. Colb. Voss. 1. 2. 3. Bern. Reliqui *subjectionem*.

16. *reddet*. Sic scripsi cum Ernesto in Cicerone. Libri quidem hic omnes *redderet*. cf. mox §. 17.

17. *tamen*. Turic. (a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. Voss. 1. ut pro. Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. omittunt ut.

15. *suggestionem*. Vocabulum hoc tot auctoribus hoc loco defenditur, ut de eo dubitare plane non liceat, quanquam neque alibi legitur apud hujus aetatis scriptores, et pro ipsa re Cornificius usurpat *subjectionem* Rhett. ad Her. 4, 23. 24.

16. *πρόληψις*. cf. 4, 1, 49.

parum. Manus docta in margine ed. Gryphianae (1556.) ponens *rarum*, aberrasse non

videtur. Probat et Gesnerus. Neque enim *parum* explet sententiam, quae adverbio non potest defungi, sed desiderat adjectivum; et durum fuerit subjicere *aptum*, insuavi compositione. Qui impensius faveat receptae, possit est interpretari *accidit*, et *parum* accipere *parum saepe*. cf. 9, 1, 24. *Parvum*, quod suadet Francius, auctore suo dignum est. Usuum similem vocis *rarum* vide 4, 1, 46.

fatetur, *quod pecuniam regi crediderit*: quaedam praedictio, ut, *Dicam enim non augendi criminis gratia*: quaedam emendatio, ut, *Rogo ignoscatis mihi, si longius sum eVectus*: frequentissima praeparatio, cum pluribus verbis, vel quare facturi quid simus, vel quare fecerimus, dici solet. Verborum quoque vis ac 18 proprietates confirmatur vel praesumptione, *Quaquam illa non poena, sed prohibitio sceleris fuit*: aut reprehensione, *Cives, cives, inquam, si hoc eos nomine appellari fas est*. Affert aliquam fidem veritatis et dubitatio, 19 cum simulamus quaerere nos, unde incipien-

fatetur. Turic. Camp. *fateretur* cum Alm. Jenf. et edd. ante Gryph. exc. Aldo. cf. 6, 2, 24.

18. *fuit*. Turic. *fuert* cum Alm. Nobiscum facit et Julius Rufinianus. *Cives, cives, inq.* Turic. *cujus i.* ex Alm. afferunt *cui i.* (cf. 9, 1, 15. item hic §. 20.) Guelf. Camp. *cives i.* cum Goth. Voss. 1. et edd. ante Gryph.

nomine appellari. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesu.) Camp. cum Cicerone ipso. Reliqui *a. n.*, foeda claufula. *fas*. Turic. *fatis*.

17. *Dicam enim*. „Nescio ubi hoc; sed simillimum pro Milo. 10. *Dicam enim non derivandi criminis causa.*“ Gesnerus. Neque hoc neque proximum *Rogo ignoscatis mihi* ubi legeretur, inveni.

praeparatio. Eodem nomine appellat Julius Rufinianus p. 270. ed. Rutil. Lupi Ruhnk. et agit de eadem Currius Fortunatianus p. Capper. 80, indicante ipso Capper.

18. *vel — aut*. Raram hanc conjunctionum copulationem vide apud Turfelli-

num p. 1044. item cf. 6, 2, 12. Ovid. Met. 1, 546. Posterior locus, pro exemplo allatus, est Ciceronis pro Muren: c. 37. prior ex ejus oratione deperdita. Utrumque ponit et Julius Rufinianus p. Ruhnk. 208.

19. *dubitatio*. Aquilae Romano est *addubitatio* p. R. 151, eodem exemplo utenti. cf. eundem librum p. 118. 202. item nostr. 9, 2, 61. 9, 3, 88. Ad Macrobr. Saturn. 4, 6. et Voss. Inst. Or. 5, 11, 1. ablegat Alm.

dum, ubi definendum, quid potissimum dicendum, an omnino dicendum sit? cujusmodi exemplis plena sunt omnia: sed unum interim sufficit, *Equidem, quod ad me attinet, quo me vertam, nescio. Negem fuisse infaniam iudicii corrupti, etc.* Hoc etiam in praeteritum valet: nam et dubitasse nos fingimus. A quo schemate non procul abest illa, quae dicitur *communicatio*, cum aut ipsos adversarios consulimus, ut Domitius Afer pro Cloantilla, *Nescit trepida, quid liceat femi-*

20. *nam et. Turic. nec. cum aut ipsos adv. Turic. Camp. quacum aut ipsis adversariis. Jenf. c. apud i. a. cum* edd. ante Ald. Reginus *apud* expungere satis habebat, ut non nisi unum esset *aut* mox §. 21. In nostra ratione, quae sane agnoscitur ab aliquot Codd., non sine duritie in altero membro, *aut cum*, duplex concipiendum est *cum*, quod animadvertit Badius, neque improbens tamen. cf. 6, 1, 25. Vix dubito quin fuerit a Qu.: „qua aut cum ipsis adversariis, consulimus — aut cum iudicibus.“ Locutionem *consulere cum aliquo* in uno quidem loco Plauti inveni, duce Forcellino, Mostell. 5, 1, 53. „consulere — tecum volo.“ Sed habet ea rationem per se probabilem, cum *consulere* saepissime sit pro *consultare*. Ex Alm. assertur *quia cum ipsis adversariis*. cf. §. 18. 29. Nostra quidem constitutio est apud Jul. Rufin. p. 203. *Cloantilla. Turic. Guelf. Camp. Cloantilla* cum Goth. Colb. Voff. 1. et edd. ante Basil. Flor. *clo at illa*, a sec. manu *cloatilla at illa*. Qui *N* insertum haberet, nullum ego hic quidem memini videre librum. Mox autem *nescit* interjiciunt *at illa* edd. a Jenf. (err. Gesn.) omnes, codice meorum (et profecto Burmanni) nullo vindice. Hausta haec verba esse putat Gesnerus a praecedentibus; equidem allita suspicor, cf. Flor. cf. 8, 5, 16. 9, 2, 66.

trepida. Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. trepidat cum Goth.

Equidem. Pro Cluent. c. „bus consilium capere.“ item primo. Julius Rufin. p. 203.

20. *communicatio. cf. Rut. cum aut ipsos. vid. not. crit. til. p. 151. „ab ipsis iudici- pro Cloantilla. vide 8, 5, 16.*

774 *nae, quid conjugem deceat: forte vos in illa solitudine obvius casus miserae mulieri obtulit: tu, frater, vos, paterni amici, quod consilium datis?* Aut cum iudicibus quasi deliberamus, quod est frequentissimum, *Quid suadetis?* et, *Vos interrogo, quid tandem fieri oportuit?* ut Cato: *Cedo, si vos in eo loco essetis, quid aliud fecissetis?* Et alibi, *Communem rem agi putatote, ac vos huic rei praepositos esse.* Sed nonnunquam commun-²² nicantes aliquid inexpectatum subjungimus, quod et per se schema est: ut in Verrem Cicero, *Quid deinde? quid censetis? furtum fortasse, aut praedam aliquam?* Deinde, cum diu suspendisset iudicum animos, sub-

Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Reginus, sed sunt MSS. vindices, ut Ambr. 2. Vall. *solitudine*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Goth. Vall. (a sec. manu) cum edd. a Bad. inde ante Obr. quo acc. Rollin. Reliqui *solitudine*, auctoribus Guelf. Ambr. 2. Camp. item Ioann. Voss. 5. Nostrum probat et Gesnerus. Fluctuat Capper. *datis*. Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *detis*.

21. *interrogo, quid.* Ambr. 1. *i. et q.* Camp. *interrogato q.*

22. *praedam aliquam.* Ambr. 1. *praeda aliqua.* Apud Cic. adjicitur *expectatis*. Nostrum quidem parum plenum, neque enim *censetis* eo potest referri.

iudicum animos, subiecit. Turic. *iudicem animis subjectis* (postremum a pr. manu) cum Alm. nisi quod *subj.* ex hoc

21. *ut Cato.* Haec quidem colorem valde antiquum non habent, et est magna designandi tam auctoris quam scripti negligentia, ut subeat Cato natum suspicari ex eo quod sequitur *cedo*. Tum legi possit *et cedo*. Sed alibi

mox, certum locum fuisse definitum sane suadet. *Cedo* quidem, Ciceroni in orationibus frequentatum, non habet notam Catoniani horroris.

22. *in Verrem. 5, 5.* cf. not. crit.

jecit, quod multo esset improbius. Hoc Cel-
 23 sus *sustentationem* vocat. Est autem duplex:
 nam contra frequenter, cum expectationem
 gravissimorum fecimus, ad aliquid, quod sit
 leve, aut nullo modo criminofum, descendi-
 mus. Sed, quia non tantum per communica-
 tionem fieri solet, παράδοξον alii nominarunt,
 24 id est *inopinatum*. Illis non accedo, qui sche-
 ma esse existimant, etiam si quid nobis ipsis
 dicamus inexpectatum accidisse: ut Pollio,
Nunquam fore credidi, iudices, ut, reo Scauro,
ne quid in ejus iudicio gratia valeret, precarer.
 25 Paene idem fons est illius, quam *permissiōnem*
 vocant, qui communicationis: cum aliqua
 ipsis iudicibus relinquimus aestimanda, aliqua

non notatur. Flor. (a pr. manu) j. animis subjectis. Burm.
judicem assumpto animi conjicit, frustra. Fuit, ni fallor, no-
 strum, sed in fine *subjecit id. quod.* Ambr. 1. cum.

23. *sustentationem.* Turic. Flor. *sustentionem* cum Alm.
 (err. Burm.) *expectationem.* Turic. Flor. Ambr. 1.
explicationem cum Alm. *communicationem.* Turic.
 Flor. Ambr. 1. *commutationem* cum Bal. Alm.

nominarunt. Sic Turic. Flor. Reliqui *nominaverunt.*

inopinatum. Turic. *inoppinata cum.* Camp. *inopinatum*
cum. Flor. (a pr. manu) *inopinata.*

24. *inexpectatum.* Ambr. 1. *inexpectato*, sed rasum o.
 Fortasse addendum Lexicis adverbium. *inopinatum* Voss. 1. 3.

Pollio, *Nunq.* Camp. P. *Asinius quam.* Andr. Ald. Bas.
 P. *Asinius nunquam.* *iudices.* Turic. Flor. (hic a pr.
 manu) *judicem.* *in ejus iudicio.* Turic. Flor. *in eum j.*
cum Alm. *in eum iudicunt* Ambr. 1. *in eo iudicum* sec. ma-
 nus Flor. *precarer.* Turic. Flor. (hic a pr. manu)
precare, a sec. manu *precaretur.*

sustentationem. Similia, et
 hinc sumta habet Julius Rufi-
 nianus p. Ruhnk. 220.

24. *reo Scauro.* cf. 6, 1, 21.
 25. *permissiōnem.* cf. Ru-
 til. Lup. p. 150.

nonnunquam adversariis quoque, ut Calvus Vatinio, *Perfrica frontem, et dic te digniorem, qui praetor fieres, quam Catonem.* Quae 26 vero sunt augendis affectibus accommodatae 775 figurae, constant maxime *simulatione*. Namque et irasci nos, et gaudere, et timere, et admirari, et dolere, et indignari, et optare, quaeque sunt similia his, fingimus. Unde sunt illa, *Liberatus sum. Respiravi. et, Bene habet. et, Quae amentia est haec? O tempora, o mores! et, Miserum me! consumptis enim lacrimis infixus tamen pectori haeret dolor. et,*

— — *Magnae nunc hincite terrae.*

Quod *exclamationem* quidam vocant, ponunt- 27 que inter figuras orationis. Haec quoties vera sunt, non sunt in ea forma, de qua nunc

26. *Unde.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui *Inde.*

et, Miserum. Turic. Guelf. Camp. o m. cum reliquis praeter Voss. 1. et inde Gesn. Bip. astipulante Cic.

et, Magnae nunc hincite terrae. Turic. et homo ne nunc scite terrae, a sec. manu et hominem nunc scis te terentius. Ambr. 1. et homo magnae nunc conscite terrae. Quid lateat, non exputo. Illa altera Turic. manus, aliquid huc trahere voluisse videtur ex Terentiano versu: *homo sum cet.*

27. *quidam.* Ambr. 1. Camp. *quidem.*

Calvus Vatinio. cf. 6, 1, 13.

Perfrica frontem. „Hanc locutionem illustrat Victorius lib. 3 Var. cap. 6.“
Burm. cf. nos ad 4, 1, 42.

26. *Quae vero.* refer ad §. 6.

Liberatus. Cic. pro Milone c. 18. (non 9, ut omnes) sed inverso ibi ordine. *Bene habet, Quae amentia,* unde sunt, non novi. *O tempora.* Catil. 1, 1. *Miserum me.* Philipp. 2, 26. *Magnae nunc.* ignoti poetae.

loquimur; sed *assimulata*, et arte composita, procul dubio *schemata* sunt existimanda. Quod idem dictum sit de oratione libera, quam Cornificius *licentiam* vocat, Graeci *παρήγοσιαν*. Quid enim minus figuratum, quam vera liber-
 28 tas? Sed frequenter sub hac facie latet adu-
 latio. Nam Cicero cum dicit pro Ligario, *Suscepto bello, Caesar, gesto jam etiam ex parte magna, nulla vi coactus, consilio ac voluntate mea ad ea arma profectus sum, quae erant sumta contra te: non solum ad utilitatem Ligarii respicit, sed magis laudare victo-*

loquimur. Turic. Flor. Ambr. 1. *eloquimur* cum Alm. male. *sed assimulata.* Turic. *et ad simulata*, a sec. manu *et assimulata* cum Camp. Sed Guelf. *sed simulata*. In Flor. et edd. a Gryphio inde ante Obr. *sed* omittitur. Suspicor fuisse *at simulata*, quanquam *assimulare* est 7, 10, 9. 9, 2, 31. 10, 2, 12. 11, 1, 41.

28. *sumta contra te.* Sic Turic. Guelf. cum Alm. et Cic. Reliqui c. t. f. *util. Ligarii.* Ambr. 1. omittit posterius.

27. *licentiam.* cf. Rutil. Lup. p. 130. Jul. Rufin. p. 219. Noster 9, 3, 99.

sub hac facie latet adul.
 „Diximus aliquid ad 8, 6,
 „55. Hic Plutarchum advo-
 „cemus, et exemplum unum
 „hujus torvae adulationis
 „pulcherrimum. De discr.
 „adulat. p. 104. Steph.“ [We-
 „cheliana p. 60. C. D.] „Ti-
 „βερίου Καίσαρος εἰς τὴν
 „σύγκλητόν ποτε παρελθόντος,
 „εἰς τῶν κολάκων ἀναστάς εἶφη,
 „Δεῖν ἐλευθέρους ὄντας παρρη-
 „σιάζεσθαι καὶ μηδὲν ὑποστέλ-
 „λεσθαι μηδ' ἀποσιωπῶν τῶν
 „συμφερόντων. Ἀναστίνας δὲ

„πάντας οὕτως, γενομένης αὐ-
 „τῷ σιωπῆς, καὶ τοῦ Τιβερίου
 „προσέχοντος, Ἄκουσον, εἶφη,
 „Καίσαρ, ἃ σοὶ πάντες ἐγκα-
 „λοῦμεν, οὐδεὶς δὲ πολὺ Φα-
 „νερώς λέγειν· ἀμελεῖς σεαυ-
 „τοῦ καὶ προῖσαι τὸ σῶμα, καὶ
 „κατατρύχεις αἰεὶ φροντίσι καὶ
 „πόνοις ὑπὲρ ἡμῶν, οὔτε μεθ'
 „ἡμέραν οὔτε νύκτωρ ἀναπαυό-
 „μενος. Πολλὰ δὲ αὐτοῦ τοι-
 „αῦτα συνείρουτος, εἶπειν Φασκί-
 „τὸν ῥήτορα Κάσσιον Σευῆρον,
 „Αὐτὴ τοῦτον ἡ παρήγοσια τὸν
 „ἀνθρωπον ἀποκτενεῖ.“ Gellne-
 rus.

28. *pro Ligario. c. 3.* Mox citatur c. 4.

ris clementiam non potest. In illa vero sen-²⁹
 tentia, *Quid autem aliud egimus, Tubero, nisi*
ut, quod hic potest, nos possimus? admirabi-
 liter utriusque partis facit bonam causam:
 sed hoc eum demeretur, cuius mala fuerat.
 Illa adhuc audaciora, et majorum (ut Cicero
 existimat) laterum, fictiones personarum,
 quae *προσωποποιῖαι* dicuntur. Mire namque
 776 cum variant orationem, tum excitant. His³⁰
 et adversariorum cogitationes, velut secum
 loquentium, protrahimus: quae tamen ita
 demum a fide non abhorreant, si ea locutos
 finxerimus, quae cogitalle eos non sit absur-
 dum: et nostros cum aliis sermones, et alio-
 rum inter se, credibiliter introducimus: et
suadendo, objurgando, querendo, laudando,
miserando, personas idoneas damus. Quin³¹
 deducere deos in hoc genere dicendi, et in-
 feros excitare, concessum est. Urbes etiam

29. *hic potest, nos.* Turic. *ponos p.* cum Alm. i. e. *potest nos p.* et sic Ambr. 1. *namque.* Turic. Camp. *nam.* Flor. *atque.* Ex Alm. *atque nam* (cf. §. 20. 33.). *Suspitor fuisse enim, cum e* praecedat in *mire.* cf. tamen 3. 9. 3.

30. *abhorreant.* Sic Turic. Ambr. 1. cum Alm. *abhorret* Camp. Reliqui *abhorrent.* Flor. *abhorreant* a sec. manu, cum *eant* esset atramento deletum. *cum aliis.* Turic. *qualis* (cum Alm.), a sec. manu *quales.* Flor. *quam lis.*

objurgando. Guelf. omittit cum Voss. 1. *damus.* Turic. omittit cum Alm.

31. *excitare, concessum.* Turic. Flor. *at excitare concit-*

29. *ut Cicero existimat.* *excitant.* cf. 6, 3, 19.
 Locus est in Oratore cap. 25.
 ubi tamen „valentiorum“ di-
 citur „laterum.“ 31. *infernos excitare.* cf. 4,
 1, 28.

populique vocem accipiunt. Ac sunt quidam, qui has demum *προσωποποιίας* dicant, in quibus et corpora et verba fingimus; sermones hominum assimilatos dicere *διαλόγους* malunt, quod Latinorum quidam dixerunt, *sermocinationem*. Ego, jam recepto more, utrumque eodem modo appellavi. Nam certe sermo fingi non potest, ut non personae sermo fingatur. Sed in his, quae natura non permittit, hoc modo mollior sit figura: *Etenim si mecum patria, quae mihi vita mea multo est carior, si cuncta Italia, si omnis respublica sic loquatur, M. Tulli, quid agis? Illud audacius genus: Quae tecum, Catilina, sic agit, et quodammodo tacita loquitur, Nullum jam aliquot annis facinus extitit, nisi per te. Com-*

tare, hic tamen a sec. manu addit *concessum*. Ambr. 1. *excitare concitare concessum*. Apparet in vetere libro fuisse *excitare*, alii *concitare*, ut hoc esset varians lectio; ea mox hausit simile vocabulum. *conc. est* abest a Camp.

malunt, quod. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Reliqui inferunt *quam*.

32. *ut non.* Turic. *uter n.* Camp. *ut et n.* An fuit *ut non et?* in his. Turic. Flor. omittunt *in* cum Alm.

permittit. Turic. Flor. *permittat.* *mollior.* Ambr. 1. *melior.* cf. 9, 4, 110. *fit.* Turic. Goth. (tac. Gesn.)

Camp. *fit.* *patria, quae.* Turic. Flor. Camp. inferunt *mea* cum Voss. 1. Ald. qui mox post *vita* omittit, quod facit et Guelf. Mox Turic. (a pr. manu) Flor. *loquitur.*

malunt, quam *προσωποποιίας*. Vide mihi Qu. iterationibus vocabuli ejusdem non parcentem *dicant, dicere, dixerunt.* cf. 8, 6, 64. *Sermocinationem* appellat

Scriptor ad Herenn. 4, 43. 52.

32. *Etenim si.* Catil. 1, 11. *Quae tecum.* Catil. 1, 7. *Molitur figura, appositae conditione si.*

mode etiam aut nobis aliquas ante oculos esse rerum, personarum, vocum imagines fingimus, aut eadem adversariis aut iudicibus non accipere miramur: qualia sunt, *Videtur mihi*, et, *Nonne videtur tibi?* Sed magna quaedam vis eloquentiae desideratur. Falsa enim et incredibilia natura necesse est aut magis moveant, 777 quia supra vera sunt: aut pro vanis accipiantur, quia vera non sunt. Ut dicta autem 34 quaedam, ita scripta quoque fingi solent: quod facit Asinius pro Liburnia, *Mater mea, quae mihi tum carissima, tum dulcissima fuit, quaeque mihi vixit, bisque eodem die vitam*

33. *personarum, vocum*. Sic Ambr. 2. Guelf. cum Goth. Voss. 2. 3. Bern. p. *vacum* Turic. (ex Alm. p. cum. cf. §. 29. 37.) Flor. (hic quidem *vatum*) a sec. manu uterque *personarumve* et sic reliqui.

34. *Mater mea — vixit*. Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) *m. m. quae mihi v.* reliquis omissis, cum Voss. 2. nihil tale dante Goth. Sunt sane jejuna et frigida, quae omittuntur, sed casus et homoeoteleuton expulerunt, non ratio. *eodem*. Sic Turic. Flor. Ambr. 2. Guelf.

35. *vocum imagines esse ante oculos*, potest sane in risum verti. Nec tamen dubito, quin ita scripserit Qu., veniamque impetret haec catachresis ab unoquoque Aristarcho non cavillante.

vanis — vera non sunt. cf. 4, 1, 33.

34. *pro Liburnia*. Hoc uno, nisi fallor, loco memorata oratio Pollionis, ut credibile est, et sumit Manutius ad Epist. famill. 10, 31.

Haec scripta fingit orator, quo manifestior sit dementia eorum, qui credant, eandem, quae tanti facta fuerit a filio, tamen fuisse exheredatam ab eo. Necesse enim erat, ut tale quid scripisset ille. „Quo- modo *bis?* an quod liberum peperit, vel nobilem?“ Gesnerus. Nihil agimus divinando; sed suspicor magis proprium quid in hac causa versatum, quam quod conjicit Gesnerus.

dedit, et reliqua: deinde, *exheres esto*. Haec cum per se figura est, tum duplicatur, quoties, sicut in hac causa, ad imitationem alterius scripturae componitur. Nam contra recitabatur testamentum, *P. Novanius Gallio*, cui ego omnia meritissimo volo et debeo, pro ejus animi in me summa voluntate, et adjectis deinceps aliis, *heres esto*. Incipit esse quodammodo *παρωδή*: quod nomen ductum a canticis ad aliorum similitudinem modulatis, abusive etiam in versificationis ac sermonum imitatione servatur. Sed formas quoque fingimus saepe, ut *Famam* Virgilius, ut *Voluptatem ac Virtutem* (quemadmodum a Xenophonte traditur) Prodicus, ut *Mor-*

Goth. (tac. Gesn.) Reliqui eadem. cf. 6, 3, 90. Drakenb. ad Liv. 8, 11, 15. die vitam. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Colb. et edd. ante Basil. Reliqui inferunt mihi. sicut. Turic. omittit.

35. *Gallio*. Guelf. Ambr. 1. gallo.

36. ut *Voluptatem*. Ambr. 1. volantem.

ad imitationem alterius scripturae. De testamentorum praefationibus consule Brissonium de Formulis 7, 15.

35. *P. Novanius Gallio*. Nihil aliunde compertum de hoc.

Incipit. Parum placet hoc verbum, abrupte etiam positum, nec praecedenti sensui aliqua conjunctione applicitum. Subjectum ipsum fluctuat, quanquam potest et debet intelligi figura ea du-

plicata, de qua modo agebatur. Haec „incipit esse *παρωδή*,” cum pervenit usque ad *παρωδήν*; qualis est nostri locutio 6, 3, 51. Ipsa graeca vox *παρωδή* male me habet, pro qua malebam *παρωδίαν* 6, 3, 97. An hoc nostrum proprie fuit cantus?

36. *Famam* — traditur. Aen. 4, 174. Memorabb. Socr. 2, 1. Hic *Dolop*. Aen. 2, 29.

tem ac Vitam, quas contendentes in Saturā tradit Ennius. Est et incertae personae ficta 37 oratio: *Hic aliquis*, et, *Dicat aliquis*. Est et jactus sine persona sermo, *Hic Dolopum manus, hic saevus tendebat Achilles*. Quod 778 fit mixtura figurarum, cum προσωποποιία accedit illa, quae est orationis per detractio-

contendentes. Turic. Ambr. 1. 2. Camp. *consentientes* cum Alm. *Satura*. Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. 2. cum Alm. reliqui *satyra*.

37. *et incertae personae*. Turic. *e. incerta persona* cum Voss. 3. Bern. Jenf. Tarv. Sed Ambr. 1. *e. incertam personam*. Guelf. Ambr. 2. *ut incerta persona* cum Voss. 1. Nobiscum Goth. Camp. cum reliquis. *et jactus sine*. Turic. Flor. *e. actus s. cum Alm.* Flor. a sec. manu *e. tacitus s.* et sic Ambr. 1. *exactus* in Camp.

προσωποποιία. Sic Ambr. 1. Capper. προσωποποιία: Ambr. 2. Guelf. Goth. (tac. Gefu.) Flor. (a sec. manu) quod eodem redit: est enim adjectum, pro subscripto, ἰώτα. Reliqui nominativum dant.

detractionem. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *tractationem* cum Alm. *detractationem* Flor. Camp.

in Saturā. Nihil horum inter fragmenta Enniana reperitur, quae ex his quidem libris collecta exhibet Columna p. 186 — 191. Scripturam vocis antiquissimam hic consulto retinuisse videtur Qu. cum alibi (10, 1, 91.) recentiorē sequatur per I. cf. Casaub. de Poësi Satyrica p. (ed. Ramb.) 249. 50. Sed vide et 9, 3, 9.

37. *per detractationem*. Hunc locum etiam notavit et explicavit Capper. quem non debebat deferere Gesnerus, aliena ille

huc trahens Herenniani scriptoris praecepta de *tractatione*, 4, 42. *Mixturam figurarum* vide ad 3, 2, 14. „accedit „*prosopeiae illa*“ figura non quidem *sententiae*, ut προσωπ., sed „*orationis*, quae „*est*“ vel *fit* „*per detractationem*.“ Hujus meminerat noster 3, 6, 21. *Ellipsin* enim, quam et ipsam *detractationis* vocabulo latine appellat, inter vitia receuset 1, 5, 33. 40. item l. c. cf. capite sequente aliquot loca. Illud tamen cavendum, quod ipse Cap-

nem: detractum est enim, quis diceret? Vertitur interim προσωποποιία in speciem narrandi. Unde apud historicos reperiuntur obliquae allocutiones: ut in T. Livii primo statim, *Urbes quoque, ut cetera, ex infimo nasci: deinde, quas sua virtus ac dii juvent, magnas opes sibi magnumque nomen facere.* 38 Aversus quoque a iudice sermo, qui dicitur

Vertitur int. Sic Codd. mei, item Alm. Voss. 1. 2. et edd. ante Leid. Reliqui inserunt *enim*. In Goth. et Camp. defectum conjunctionis non notavi. Graeca autem vox προσωποποιία in Tarv. et seqq. ante Basil. antepositur verbo *vertitur*.

Unde apud. Sic Codd. et edd. (tac. Geln.) ante Stoer. Reliqui inserunt *et*. *statim, Urbes.* Sic Ambr. 2. Guelf. cum Voss. 3. ut et Turic. Flor. Ambr. 1. Sed tres postremi modo pro Livii dant *libro*; Goth. Jenf. (tac. Geln.) *T. L. libro primo statim* cum edd. seqq. ante Basil. Insigniter transponit Camp. *T. L. ac dii juvent statim Urb.*, mox omissis iisdem inter *virtus* et *magnas*.

quas. Turic. Flor. Guelf. *quos* cum Voss. 2. Goth.

ac dii juvent. Turic. Flor. Ambr. 1. *accidi jubent* cum Alm. (nisi quod *juvent*. cf. §. 35. 41). *juverunt* Guelf.

38. *Aversus — sermo.* Guelf. *Adversario quoque sermonis.* Obr. *aversio quoque sermonis.* Pro qui mox Goth. (tac. Geln.) *quae* et sic Obr.

per. videtur neglexisse, ne quis diceret typis distinguas, putesque id ipsum esse, quod detractum fuerit. Tu interpretare: „est enim detractum „nomen illius, qui haec diceret, quae referuntur.“

allocutiones. Suspicio syl- labam *al* adhaesisse ex precedente „obliquae.“ nisi forte aliorum latet in isto *al*.

primo statim. Omitti vo-

cem libro ad numeralia, non insolens apud Latinos, quod Graecis tritum. cf. Cic. Tusc. Disputat. 5, 11. Gell. N. A. 1, 16. 3, 6. Citatur Livius 1, 9, 3. cf. nostr. 1, 5, 44. De orationibus obliquis historicorum Turneb. citat Justin. 38, 3. extr. rectissime, ubi a VV. DD. ablegamur ad Freinshemium acute disputantem ad Curt. 3, 2, 11.

ἀποστροφῇ, mire movet, sive adversarios invadimus, *Quid enim tuus ille, Tubero, in acie Pharsalica?* sive ad invocationem aliquam convertimur, *Vos enim jam ego, Albani tumuli atque luci:* sive ad invidiosam implorationem, *O leges Porciae, legesque Semproniae!* Sed illa quoque vocatur *aversio*,³⁹ quae a proposita quaestione abducit audientem,

Non ego cum Danais Trojanam excindere gentem Aulide juravi. — —

Quod fit et multis et variis figuris, cum aut aliud expectasse nos, aut majus aliquid timuisse simulamus, aut plus videri posse ignorantibus: quale est prooemium pro Coelio. Illa vero (ut ait Cicero) *sub oculos sub-*⁴⁰*jectio* tum fieri solet, cum res non gesta indicatur, sed, ut sit gesta, ostenditur: nec universa, sed per partes: quem locum proximo

mire movet. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *removet.*

invadimus. Turic. Flor. Guelf. Camp. Ambr. 1. 2. *invafimus* cum Goth. Bodl. Ioann. Voff. 1. et edd. ante Gryph. *Pharsal. five.* Sic Turic. Ambr. 1. 2. Guelf. Camp. cum Voff. 3. Reliqui ex Cicerone inferunt *gladius agebat.* *tumuli — Sed illa.* Turic. Flor. omittunt cum Alm.

39. *videri.* Turic. Flor. Ambr. 2. Guelf. *videre* cum Voff. 3. Jenf. (tac. Gefn.) et edd. post. ante Ald.

40. *quem locum p. l. subj.* Guelf. *quam loco p. f.* Hinc officio: *quam libro proximo f.* cf. 1, 10, 13.

38. *Quid enim tuus.* Pro Ligario c. 3. *Vos enim jam.* Pro Milone c. 31. *O Leges.* In Verr. 5, 64. *Non ego cum Dan.* Aeneid. 4, 426. 40. *ut ait Cicero.* cf. 3, 1, 27. *quem locum.* cf. not. crit. *proximo libro.* 8, 3, 63.

libro subjecimus *evidentiae*: et Celsus hoc nomen isti figurae dedit. ab aliis ὑποτύπωσις 779 dicitur, proposita quaedam forma rerum ita expressa verbis, ut cerni potius videatur, quam audiri: *Ipse, inflammatus scelere ac furore, in forum venit: ardebant oculi:* 4^a *toto ex ore crudelitas eminebat.* Nec solum, quae facta sint aut fiant, sed etiam, quae futura sint aut futura fuerint, imaginamur. Mire tractat hoc Cicero pro Milone, quae facturus fuerit Clodius, si praetoram invasisset. Sed haec quidem translatio temporum, quae proprie μετάστασις dicitur, in δια-

hoc nomen. Turic. Flor. (sed hic a sec. manu vel hoc nomen) Ambr. 1. cognomen cum Bodl. Alm. Andr.

eminebat. Sic Turic. Flor. (sed hic mox vel emicabat). Guelf. Camp. cum Bodl. Ioann. Alm. Goth. Voss. 1. 2. 3. Andr. et edd. Cic. cf. Gell. N. A. 10, 3. Reliqui emicabat. vide Tacit. Annal. 13, 16, 6.

41. *facta sunt.* Turic. Flor. Guelf. Camp. f. sunt cum edd. ante Basil. hoc. Ita Turic. Flor. Goth. Jenf. (tac. Geln.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Basil. excepto Ald. acc. Obr. Reliqui haec. proprie. Turic. (a pr. mann) Flor. propria.

in διατυπώσει. Turic. incliatibosi. Guelf. in diatypofi. Camp. διατυποσι in. Tary. διατυπωσις sine in, quod et reliqui omittunt post Jenf. ante Ald. quo redeunt Bad. nterque et Basil. in textu (in margine enim posteriores duo nostram dant). Graecam vocem ὑποτυπώσει faciunt Bad. alter, Basil. in textu cum Ceivic. Rob. Steph. Gryph. (1536).

Ipse, inflammatus. In Verr. 5, 62.

41. *hoc.* Respicit pronomen ad totum genus imaginandi. Quod autem sequitur quae, non tam relativum est, quam interrogativum pro-

singulari quid. Est locus Ciceronis pro Milone c. 32 seq.

proprie μετάστασις — verendum. cf. not. crit. Vocabulum huius figurae non caret difficultate, quoniam aliis usibus hanc vocem accommo-

τυπώσει verecundior apud priores fuit. Praeponebant enim talia, *Credite vos intueri: ut Cicero, Haec, quae non vidistis oculis, animis cernere potestis.* Novi vero, et prae-⁴² cipue declamatores, audacius, nec mehercule sine motu quodam imaginantur: ut et Se-

verecundior. Turic. *verecunofam.* Flor. (a pr. manu) *verecunofa.* Ex Alm. affertur *verecunda* (cf. §. 37. 44). Locus laborat. Quid est quod „μετάστασις“ dicitur „in „διατυπώσει verecundior fuisse apud priores?“ Ergo est peculiaris aliqua μετάστασις, quae fit in διατυπώσει? Succurrebant aliquatenus huic difficultati, qui in omiserunt jungentes ablativum διατυπώσει comparativo *verecundior.* Atqui illa μετάστασις, temporum translationi addicta erat, quorum ne vestigium quidem in exemplis mox positis; ubi διατύπωσις sane apparet *verecundior*, non autem μετάστασις. Hoc vitium effugit Tarvis. cuius scriptura sic est ordinanda: „Sed — dicitur“ (subaudiendo ante pronomen *quae* verbum substantivum est). „Δια- „τύπωσις *verecundior* — fuit.“ Hunc quo minus sequamur, obstat veterum librorum auctoritas. Ex iis igitur haec extuendo, quae eodem redeant: „Sed — dicitur. In „διατυπώσει *verecundia* apud priores fuit.“ Remanet scrupulus immutatae appellationis, quae modo (§. 40) erat ὑποτύπωσις, nunc repente fit διατ. Neque tamen debent editores alteri alteram substituere contra Codd. Utrumque vocabulum terunt rhetores, noster quidem διατ. hoc uno loco. *fuit.* Flor. *fuert.* Praeponebant. Sic

Turic. Goth. (tac. Gefn.) cum Voss. 2. Reliqui *praeponebant.* 42. *ut et Sen.* Sic Turic. (a sec. quidem manu *et ut S.*) Flor. cum Alm. Reliqui omittunt *et.*

datam adhuc vidimus. cf. 3, 6, 53. 7, 4; 14. Quod huc trahit Capper. Julii Rufiniani metastasin vel metabasin p. (Ruhnck.) 243, collato nostri loco 9, 3, 25, in eo turbat aliquid, cum illae inter figuras verborum recensentur.

Diatyposin vide apud Aquil. Rom. p. Rhnk. 155.

Praeponebant enim. cf. §. 32. Ut ibi praemittendo *fi*, ita hic dum diserte iubetur auditor imaginari certas res, mollior sit figura.

neca ista in controversia, cujus summa est, quod pater filium et novercam, inducente altero filio, in adulterio deprehensos occidit: *Duc, sequor: accipe hanc senilem manum, et* 43 *quocumque vis imprime. Et post paulo, Aspice, inquit, quod diu non credidisti. Ego vero non video, nox oboritur, et crassa caligo.* Habet haec figura manifestius aliquid. Non enim

ista. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *sta*, discerptim ille *sene casta* (cum Alm.) a sec. autem manu transposita *in ista.* et sic Camp. Reliqui omittunt. *cujus.* Turic. Flor. *quae.* *inducente.* Turic. Flor. Ambr. 1. *inducentem.* Priores a sec. manu *indicante* et sic Camp. cum Goth. Voss. 2.

43. *post paulo.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *paulo post.* cf. 2, 17, 25. *haec figura.* Turic. Ambr. 1. *h. igitur.* Flor. *igitur* et a sec. modo manu *haec.* Camp. *igitur haec.* Goth. cum Voss. 2. omittit *figura*, sed ex hoc solo

42. *Duc, sequor.* Omnis haec senis est oratio, qui, dum caedem excusat, iudicibus ob oculos ponit scenam illam, quaeque cogitaverit, et quomodo animatus uxorem interfecerit. Eiusdem sunt quae mox subjiciuntur verba, in quibus *inquit* cave tribuas nostro scriptori. Est ipsius senis, qui quae dixerit filius ille alter se inducens, imaginatur, cum ipse nihil tamen vidisse, nihil egisse velit videri. Ad *inquit* intelligendum igitur: „filius ille „meus.“ Omne artificium oratoris in ista controversia eo tendit, ut invitus et abreptus, nec sibi mente confians, caedem patraffe creda-

tur, qui causam dicit. Id consequitur pingendo errorem illum doloris et iracundiae; et audacia est in eo, quod non praemittit: „Con-, „cipite, iudices, hunc animi „mei statum, ut plane sequer-, „rer ducentem me filium“ sed statim suas pristinas cogitationes, tanquam a se nunc voce prolatas, inducit. Controversia autem ista jam non legitur inter Senecae patris reliquias, sed fragmenti loco servatur p. 499. Simile quid hujus loci habes apud eundem a Porcio Latrone p. 209. *Obortae sunt subito tenebrae* cet.

43. *haec figura.* cf. not. crit.

narrari res, sed agi videtur. Locorum quoque 44
 dilucida et significans descriptio eidem vir-
 tuti assignatur a quibusdam: alii *τοπογραφίαν*
 dicunt. *Εἰρωνείαν*, inveni, qui *disimulationem*
 vocarent: quo nomine quia parum totius hu-
 jus figurae vires videntur ostendi, nimirum
 78° sicut in plerisque, erimus Graeca appellatio-
 ne contenti. Igitur *εἰρωνεία*, quae est *schema*,
 ab illa, quae est tropus, genere ipso nihil
 admodum distat: (in utroque enim *contra-*
rium ei, quod dicitur, intelligendum est)

habent affertur. Ibi veram agnoscere videor scripturam:
Habet haec igitur manif. Nam quod *figura* hic denuo fini-
 tur quasi, jejunum est, cum modo factum fuerit §. 40. „*ἢ*
„gesta — ostenditur.“ *agi.* Turic. Ambr. 1. Flor.
 (sed hic a sec. manu „vel *agi*“) *argui* cum Alm. Bodl. Hoc
 ipsum blanditur, optimis praesertim auctoribus commenda-
 tum, cum in recepta sit molesta iteratio definitionis. Quan-
 quam *argui* non est, quod expectabas, vocabulum.

44. *dilucida — virtuti assignatur.* Turic. *d. et virtutis a.*
 cum Alm. nisi quod *virtuti* (cf. §. 41. 46.). Sed Flor. omnia
 post *dil.* omittit, a sec. manu haec dans: *d. et signif. descr.*
ejusdem et virtutis a. Ambr. 1. *dilucidatio huic v. a.* Guelf.
 Camp. *d. e. f. d. ejusdem virtutis* cum Goth. Voss. 1. 2. Vall.
 Bern. et edd. ante Ald. Ratio Ambros. placere posset, nisi
 auctoritate careret *dilucidationis* vocabulum. Et rasa est eo
 loco membrana, ut aliquid repositum videatur.

vocarent. Turic. Ambr. 1. Flor. *vocaret* cum Alm.
 Voss. 1. 3. Praeterea Turic. Camp. *disfimitudinem.*

vires videntur. Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *vid. vir.*
erimus Graeca. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu inserit
erga) Guelf. Camp. Reliqui *G. e.*

44. *qui disimulationem* „1, 8.“ Gesnerns.
vocarent. „Ipse quoque Ci- *in utroque.* Scita est Badii
 „cero, cujus verba sunt 9, *observatio, aptius fore in*
 „1, 29. Adde de re ipsa 9, *utraque, quod referatur ad*
 „1, 7. *Illud in Catilinam est* *εἰρωνεία.*

species vero prudentius intuenti, diversas esse
 45 facile estprehendere. Primum, quod tro-
 pus apertior est: et, quanquam aliud dicit ac
 sentit, non aliud tamen simulat. Nam et
 omnia circa fere recta sunt: ut illud in Cati-
 linam, *A quo repudiatus, ad sodalem tuum,*
virum optimum, M. Marcellum demigraſti.
 In duobus deinum verbis est ironia, ergo
 46 etiam brevior est tropus. At in figura tótius
 voluntatis fictio est, apparens magis, quam
 confessa: ut illic verba sint verbis diversa, hic
 sensus sermonis voci, et tota interim causae

45. *aliud tamen.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reli-
 qui t. a. M. Marcellum. Turic. Flor. Guelf. Camp.
Metellum cum Goth. Bodl. Alm. Ioann. Voss. 1. 2. et edd.
 ante Basil. in qua primus ex Cicerone Philander reposuit
 nostrum. Sed nec apud ipsum Cic. satis notus ille M. Mar-
 cellus. Prænomen autem in meorum librorum nullo est.
 Mirum mox apud eundem Cic. eodem capite esse honestissi-
 mum virum *M. Marcellum*. Sed idem scrupulus remanet,
 quoniam et *Q. Metellus* prius jam hoc cap. objicitur. Mure-
 tus quidem Marcellum hunc nostrum agnoscit patrem ejus,
 cujus est mentio in Cic. Or. pro Sex. c. 4.

46. *sensus sermonis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum
 edd. ante Gryph. *f. sermoni* Turic. (a sec. manu) Goth.
 (tac. Gesn.) cum Voss. 2. quod ex Alm. quoque afferitur
 (cf. §. 44. item mox). A Stoerio inde transponunt, sed
 redit Obr. Mox, id quod jam Regius volebat, *sermoni*,
 dativum. *voci.* Sic Stoer. Chouet. Leid. Gisl. quo
 auctore, non novi. Turic. Flor. *loci* cum Goth. Voss. 2.
 Colb. Vall. Gesn. Bip. *et loci* Camp. *et joci* Guelf. cum
 Voss. 3. et edd. ante Gryph. acc. Obr. *ut joci* Gryph. Roll.
 optante Regio. *joci* Burm. Capp. Nostra, quae viri docti
 alicujus conjectura videtur, maxime succurrit sententiae, est
 languet quod subjicitur *et tota* — *conformatio*. Neque enim
 placet *tota causae conformatio*, quae sit *diversa voci*. Et sane

45. *In duobus.* Ergo in viro quoque ironiam agnoscit.

conformatio: cum etiam vita univ[er]sa ironiam habere videatur; qualis est visa Socratis. Nam ideo dictus εἴρων, agens imperitum, et admirator aliorum tanquam sapientium: ut, quemadmodum ἀλλυγορίαν facit continua μεταφορά, sic hoc schema faciat troporum ille contextus. Quaedam vero genera hujus ⁴⁷ figurae nullam cum tropis habent societatem: ut illa statim prima, quae dicitur a negando, quam nonnulli ἀντιφράσιν vocant;

sermo opponitur *sensui* etiam 9, 1, 11. Alm. narratur dare ut joci. (cf. modo, item 83.) *conformatio*. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. cum Alm. et edd. ante Basil. acc. Burm. et seqq. Reliqui *confirmatio*, de Goth. tac. Geln. cum. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. cum Voss. 2. Reliqui *tum*. *videatur*. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Voss. 1. 3. Goth. et edd. ante Basil. acc. Obr. Reliqui *videtur*. *visa*. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Leid. Obr. Burm. et seqq. Reliqui, quorum et Camp., *vita*, de Goth. Jenf. tac. Geln. εἴρων, agens. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. cum Alm. Reliqui inferunt *id est*. *troporum*. Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. *tropos* cum Ioann. Alm. Voss. 1. 3. et edd. ante Basil. *tropus* Camp. cum Bern. Goth. Voss. 2. Turic. Vall. utroque a sec. manu. Nostrum reposuit Regius. *contextus*. Turic. *extectus*. Non alienum quod Goth. cum Voss. 2. pro *ut* ante quemadm. dat *et*, pro *faciat* autem *faciet* prior. Pro hoc *facit* Camp. et Alm.

47. ἀντιφράσιν voc. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Colb. Voss. 1. 3. Reliqui v. ἀπέφρασιν.

46. εἴρων, agens Non Academ. 2, 5. ubi Davisius quidem latina voce reddere non immemor nostri. Satis εἴρωνα voluit Qu. haec sub- apparet, copulam et ante jiciens, sed designare, quid adm. non esse tertio loco pos- maxime faciendo nomen hoc sitam, sed secundo; malis tamen meruerit Socrates. Indicat tamen fortasse *admiratorem*. loca in hanc rem Ciceronis 47. ἀντιφράσιν. „Est Philander de Orat. 2, 67. „figura sententiae, cum quae-

Non agam tecum jure summo, non dicam, 781
quod forsitan obtinere: et, Quid ego istius
decreta, quid rapinas, quid hereditatum pos-
sessiones datas, quid ereptas proferam? et,
Mitto illam primam libidinis injuriam: et, Ne
illa quidem testimonia recito, quae dicta sunt
de sestertiorum septingentis millibus: et, Pos-
 48 *sum dicere. Quibus generibus per totas inte-*
rim quaestiones decurrimus, ut Cicero, Hoc
ego si sic agerem, tanquam mihi crimen esset
diluendum, haec pluribus dicerem. Εἰρωσεία est
 et, cum similes imperantibus vel permitten-
 tibus sumus, *I, sequere Italiam ventis. — —*

sestertiorum. Turic. Guelf. Camp. *sestertiis* cum omni-
 bus ante Gesn. praeter Goth. Voss. 2. E Turic. post mil.
 loco τοῦ et refertur R compendium, quod fortasse ignarus
 librarius huc traduxerat a *sestert.* cf. 7, 6, 11.

septingentis. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *sexcentis* cum
 multis libris, sed meliores mei nostrum, nisi quod Flor. a
 prima manu *septingentes*, superposito I, unde tamen nemo
 fecerit *septingentis*, defensus veterem scripturam *sestertiis*,
 pro quo scribat HS. Sit enim tum delendum *millibus*.

48. *pluribus.* Cic. addit *verbis.*

„dam negamus nos dicere et
 „tamen dicimus.“ Julius Ru-
 finianus p. 274. ed. Rutilii
 Rubnk. cf. nostr. 8, 6, 57.

Non agam tecum. „Verr.
 „5, 2. ubi ita editur: *Non*
 „*agam summo jure tecum;*
 „*non dicam id, quod debeam*
 „*forsitan obtinere.* Nimirum
 „ex memoria laudavit Fabius.
 „*Quid ego istius Phil. 2, 25.*“
 Gesnerus.

Mitto illam, item Ne illa
quidem, unde sint, ignoro,
nec mox Possum dicere. Ne
Ciceronis quidem locum Hoc
ego si indicant VV. DD. nec
 ipse reperio.

48. *Hoc ego si sic agerem.*
 Est pro Cluentio 60, 267. ed.
 Beck.

I, sequere. Aen. 4, 381. *Me-*
que timoris. Aen. 11, 384.
Me duce 10, 92. *Scilicet is*
superis Aen. 4, 379.

Et, cum ea, quae nolumus videri in adversariis 49
esse, concedimus eis. Id acrius fit, cum eadem
in nobis sunt, et in adversariis non sunt:

— — *Meque timoris*
Argue tu, Drance, quando tot caedis acervos
Teucrorum tua dextra dedit.

Quod idem contra valet, cum aut ea, quae a
nobis absunt, aut etiam, quae in adversarios
recidunt, quasi fatemur:

Me duce Dardanius Spartam expugnavit adulter.

Nec in personis tantum, sed et in rebus ver- 50
satur haec contraria dicendi, quam quae in-
telligi velis, ratio, ut totum pro Quinto Li-
732 gario prooemium, et illae elevationes, *Vide-*
licet, O dii boni!

Scilicet is superis labor est.

Et ille pro Oppio locus, *O amorem mirum!* 51

49. *Et, cum ea — eis.* Turic. Flor. *ea q. n. esse in a. se* (a sec. manu uterque *sed*) *c. e.* cum Alm. Secundam horum manum retinet Camp. *sed vol.* Hoc ipsum multi, *sed* cum reliqua nostra scriptura, ut Guelf. Goth. (tac. Gesn.) qui et *in*, quod reposui post Bip. et habent edd. ante Burm. In illa vetere *ea* facile mutes in *et.* cum *ead.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. *quae e.* in *adversariis.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *i. adversario.* in *adversarios.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *adversariis* cum Alm. Sed Goth. (tac. Gesn.) Camp. *in adversariis* cum Voss. 2.

fatemur. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Codd. et edd. ante Stoer. quo acc. Obr. Roll. Capp. Reliqui *fateamur.*

50. *sed et.* Turic. cum Alm. omittit *sed,* Camp. *et.*

51. *pro Oppio.* Turic. *proprio.* Camp. *proprie.* Flor.

(a pr. manu) *pro pio.* Ex Alm. *pro pio.*

51. *pro Oppio.* cf. 5, 13, 50.

*O benevolentiam singularem! Non procul ab-
sunt ab hac simulatione res inter se similes,
Confessio nihil nocitura, qualis est, Habes
igitur Tubero, quod est accusatori maxime
optandum, confitentem reum: et Concessio,
cum aliquid etiam iniquum videmur causae
fiducia pati, Metum virgarum nauarchus no-
bilissimae civitatis pretio redemit; humanum:
et pro Cluentio de invidia, Dominetur in con-
cionibus, jaceat in judiciis: tertia Consensio,
52 ut pro eodem, iudicium esse corruptum. Haec
evidentior figura est, cum alicui rei assenti-*

procul absunt. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Re-
liqui inserunt autem. res. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2.

Camp. cum Voff. 1. probante, non recipiente Gefn. Reli-
qui tres. et Concessio. Guelf. Camp. Goth. Jenf.
(tac. Gefn.) e. confessio cum edd. ante Ald. Correxerit Regius,
sed habent boni mei. Metum. Ambr. 1. metu cum

Jenf. et edd. posterr. ante Bad. nobilissimae. Turic.
Flor. (a sec. manu uterque) Camp. nobilissimos. Guelf. no-
bilis nob. cum Goth. Voff. 2. Bern. Jenf. et Tarv.

pretio. Turic. Flor. (a sec. manu) precios. Ambr. 1. p. se
cum Jenf. et edd. ante Gryph. humanum: et. Sic
Turic. Flor. Camp. cum Cic. Reliqui inserunt est.

de invidia. Turic. (a sec. manu) Camp. ne i. juvat enim
argutantis librarii specimen dare. Consensio. Goth.
(tac. Gefn.) confessio cum Voff. 2. par nobile, sed et aliquot
excusi, ut Camp. Andr. Tarv.

52. alicui. Voff. 3. alienae. cf. 4, 3, 13. quanquam hic
quidem non est illa ratio tenenda.

Habes igitur. „Pro Ligar. 1. „ruptum fuerit, quaeritur.
„Metum virgarum Verr. 5. „Illud de Apollonio Drepani-
„44.“ [cf. 8, 4, 19.] „pro „tano est in Verr. 4, 17. pro
„Cluent. c. 2. In eadem ora „Roscio immanitas parrici-
„tione in pr. c. 23. convenit „dii exaggeratur, c. 22 sq.“
„inter partes, iudicium, quo Gesnerus.
„damnatus est Oppianicus, 52. Haec evidentior. An
„fuisse corruptum, a quo cor- forte haec e.?

mur, quae est futura pro nobis: verum id accidere sine adversarii vitio non potest. Quaedam etiam velut laudamus, ut Cicero in Verrem circa crimen Apollonii Drepanitani, *Gaudeo, etiam, si quid ab eo abstulisti: et abs te nihil rectius factum esse dico.* Interim ⁵³ augemus crimina, quae ex facili aut diluere possimus, aut negare, quod est frequentius, quam ut exemplum desideret. Interim hoc ipso fidem detrahimus illis; quod sint tam gravia: ut pro Roscio Cicero, cum immanitatem parricidii, quanquam per se manifestam, tamen etiam vi orationis exaggerat.

785 Ἀποσιώπησις, quam idem Cicero *reticentiam*, ⁵⁴ Celsus *obticentiam*, nonnulli *interruptionem* appellant, et ipsa ostendit aliquid affectus vel irae; ut,

Quos ego: sed motos praestat componere fluctus:
vel sollicitudinis, et quasi religionis, *An hujus ille legis, quam Clodius a se inventam gloriatur, mentionem facere ausus esset vivo.*

Gaudeo — abs te. Haec omittuntur a Turic. Camp. Alm. et Flor. (prima quidem manu). Sed hic omissa alieno loco inculcantur §. 54. inter *Clodius — a se*, in utroque Cod.

53. *augemas.* Guelf. Ambr. 2. *gaudemus.*

possimus. Sic Turic. Flor. Reliqui *possimus.*

54. *reticentiam.* Turic. Flor. *retinentiam* cum Alm.

53. *immanitatem parricidii.* cf. 4, 3, 6.

54. *Cicero reticentiam.* cf. 9, 1, 31.

Quos ego. Aen. 1, 135.
Ista An hujus ille legis vi-

„dentur petita ex illa Tullii
„pro Milone oratione, quam
„in ipso iudicio habuit: quam
„lectam Fabio aliunde con-
„stat.“ Gesnerus. cf. 3, 6,
93.

Milone, non dicam consule? de nostrum enim omnium: non audeo totum dicere: cui simile est in prooemio pro Ctesiphonte Demosthe-
 55 *nis: vel alio transeundi gratia, Cominius au-*
tem, tametsi ignoscite mihi, iudices. In quo est et illa (si tamen inter schemata numerari debet, cum aliis etiam pars causae videatur)
digressio: abit enim causa in laudes Cn. Pompeii. Idque fieri etiam sine ἀποσιωπήσει potuit.
 56 *Nam brevior illa, ut ait Cicero, a re digressio*

non dicam. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Voss. 1. et edd. ante Basil. Reliqui *ne d. enim.* Turic. Flor. omittunt. In Voss. 3. *non — omnium* desiderantur.

55. *Cominius.* Sic Turic. Ambr. 2. *Communius* Voss. 2. (nihil tale in Goth.) *Commune* Camp. Reliqui *communis.*

tametsi. Jenf. Locat. Rusc. *temesi*, quod corrigit Regius. *causa in.* Turic. *angusta i.* Flor. Ambr. 1. *angusta i.* cum Alm. Quid sit, non exputo. Cn. Turic. *guei.* Camp. Gn. *Idque.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) cum Voss. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *Id quod.*

pro Ctesiphonte Demosthenis. Ἄλλ' ἐμοὶ μὲν — οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδέν. p. Rsk. 226. cf. Aquila Romanus p. Ruhnk. 147. item nostr. 9, 3, 60.

55. *Cominius.* Nomen hoc quod comparet, docet locum esse ex Cornelianis Ciceronis. Fratres enim Cominii P. et C. crimen majestatis intenderant Cornelio, quem defendit Cicero. cf. 4, 3, 13. unde intelliges, *digressionem* esse illam a Cicerone in Cornelianis factam. vide et 11, 3, 164. Fragmentum hoc alibi, quod

norim, non legitur et est addendum collectis adhuc. Texit Cornelianas ipse Cicero in Hortensio sive de philosophia. vide Fragm. Cic. apud Ern. p. 1095. In Pseudo-Turnebi nota aliquid turbatum fuerit necesse est, qui orationem Ciceronis pro Cornelio Balbo huc vocat, sed ejus tangendae nulla nunc ratio. Male hoc exceperat fortasse aliquis auditorum ex ipsius Turnebi ore. cf. 7, 2, 51.

56. *ut ait Cicero.* cf. 9, 1, 28.

plurimis fit modis. Sed haec exempli gratia
 sufficient: *Tum C. Varenus, is qui a familia
 Anchariana occisus est: hoc, quaeso, iudices,
 diligenter attendite: et pro Milone, Et aspexit
 me illis quidem oculis, quibus tum solebat, cum
 omnibus omnia minabatur. Est alia non qui- 57
 dem reticentia, quae sit imperfecti sermonis,
 sed tamen praecisa, velut ante legitimum
 finem, oratio: ut illud, *Nimis urgeo, commo-
 veri videtur adolescens: et, Quid plura? ipsum
 adolescentem dicere audistis. Imitatio morum 58*
 784 alienorum, quae ἡθοποιία, vel, ut alii malunt,
 μίμησις dicitur, iam inter leniores affectus nu-
 merari potest. Est enim posita fere in elu-
 dendo: sed versatur et in *factis* et in *dictis*.
 In *factis*, quod est ὑποτυπώσει vicinum: in
dictis, quale est apud Terentium,*

56. *C. Var.* Sic Turic. Flor. Omitit praenomen Camp.
 Reliqui *Cajus V.* me illis. Turic. Flor. inferunt
tum cum Alm. Jenf. (tac. Geln.) Tarv. cum Camp. cum
 Goth. Turic. (a sec. manu). Regius expunxit, sed Codd.
 auctoribus.

58. *leniores.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf.
 (tac. Geln.) *leviores* cum Bern. et edd. ante Burm. exc. Obr.
 Videtur iam Turnebus correxisse. cf. 6, 2, 10.

eludendo. Turic. Flor. Camp. *ludendo* cum Alm.

Tum C. Varenus. cf. 4, 1,
 74. *Pro Milone* c. 12.

57. *praecisa* — oratio. Ab-
 legat Capper. ad Herennia-
 num, qui *praecisionem* vocet
 4, 30.

Nimis urgeo. Unde sit,
 nescio. Videtur declamatio-
 nis cujusdam locus, cujus et
 illud, quod mox infertur.

58. ἡθοποιία. cf. 3, 3;
 51.

ὑποτυπώσει. cf. §. 40.
apud Terentium. Eun. 1,
 2, 75. ubi consule Bentlejum,
 Quintiliani non immemorem.
 Nam et hic in bonis quibus-
 dam libris *Haut* vel *aut* pro
at, male tamen. Numeros
 expedies apud eundem Bentl.

*At ego nesciebam, quorsum tu ires. Parvula
Hinc est abrepta, eduxit mater pro sua,
Soror dicta est: cupio abducere, ut reddam suis.*

59 Sed nostrorum quoque dictorum factorum-
que similis imitatio est per *relationem*, nisi
quod frequentius asseverat, quam eludit:
Dicebam habere eos actorem Q. Caecilium.
Sunt et illa jucunda, et ad commendationem,
cum varietate tum etiam ipsa natura, pluri-
mum profunt, quae simplicem quandam, et
non praeparatam ostendendo orationem, mi-
60 nus nos suspectos iudici faciunt. Hinc est
quasi *poenitentia dicti*: ut pro Coelio, *Sed
quid ego ita gravem personam introduxi? Et
quibus utimur vulgo, Imprudens incidi.* Vel
cum quaerere nos, quid dicamus, fingimus,
Quid reliquum est? et, *Num quid omisi?* et
cum ibidem invenire, ut ait Cicero, *Unum*

59. cum variet. Guelf. tum v. cum Voss. 2. (an 3, vel 1?)
cf. 6, 1, 47. profunt. Turic. Flor. (hic quidem a
pr. manu) possunt cum Alm.

60. introduxi. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf.
(tac. Geln.) cum edd. ante Burm. exc. Steph. Reliqui cum
Cicerone induxi. invenire, ut ait. Sic Turic. Flor.
Guelf. Camp. cum Bern. Sed Voss. 1. 3. omittit ait. Goth.

Omnes enim hic *nesciebam.*
Dicebam hab. Divin. in Caecil. c. 2. pro Coelio c. 15.
Imprudens incidi Verr. 4, 20.
Sed postremi nunc sane non
meminit Qu.; quasi vero 9,
3, 19. ad *infirmiorem* memor
fuisse versus Horatiani Sat.
1, 9, 71. „sum paulo infir-
„mior.“

60. quasi *poenitentia.* An
excidit ante *quasi.* graecum
μετάνοια? cf. Rutil. Lup. p.
Ruhnk. 55.

et cum *ibidem invenire,*
subaudi: „nos fingimus.“
Respicit enim *invenire* ad prius
quaerere. Ceterum cf. not.
crit.

etiam mihi reliquum hujusmodi crimen est: et, Aliud ex alio succurrit mihi. Unde etiam 61
venusti transitus fiunt; non, quia transitus ipse sit schema: ut Cicero, narrato Pisonis
 785 *exemplo, qui anulum sibi cudi ab aurifice in tribunali suo jusserat, velut hoc in memo-*
riam inductus adjecit, Hic modo me commo-
nuit Pisonis annulus, quod totum effluxerat. Quam multis istum putatis hominibus honestis
de digitis annulos aureos abstulisse? Et cum aliqua velut ignoramus, Sed earum rerum
artificem, quem? quennam? recte admones, Polycletum esse dicebant. Quod quidem non 62
in hoc tantum valet. Quibusdam enim, dum

Jenſ. (tac. Gefn.) in *Verrem* ut ait cum edd. ante Ald. Re-
 gio expungente ut, quem reliqui ſequuntur omnes. Jam
 verba mox prolata ubi legantur in *Verrinis*, cum nemo de-
 monſtraverit (nec ego inveni adhuc), tamen pedibus ive-
 runt in illam Gothanam rationem. *Ibidem* illud maxime
 fraudi iis fuiſſe dixerim, quod referrent ad ea *Imprudens in-*
cidi, quorum ſedem invenifſe ſibi videbantur *Verr. 4, 20.*
 Ego interpretor: „in ipſo, ubi verſemur, loco,“ „ex ea ipſa,
 „quam nunc tractemus, diſputatione vel narratione.“ Neque
 tamen repugno, quo minus loca appoſita ſint ipſarum *Verrin-*
narum, et ſic aptiſſimum fuerit jungere utramque ſcriptu-
 ram: *invenire ut in Verrem ait Cicero.* cf. ſimilem medelam
 5, 10, 64.

61. *inductus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth.
 Bodl. Ioann. Voff. 1. 3. Andr. Obr. Reliqui *adductus.*

quem? quennam? Goth. (tac. Gefn.) Camp. prius omit-
 tunt cum Voff. 2. Colb. *quenquam.* Guelf. *quam? quamnam?*
 Turic. (a ſec. manu).

62. *quid. non in hoc.* Turic. Flor. *quid. hoc* cum Alm.

61. *Hic modo me.* *Verr. 4, 1, 20, 10.* citante Gefn. item
 26. *Sed earum.* *Verr. 4, 3.* cf. conſule F. A. Wolfium ad
 4, 5, 4. Laudat et Plin. Epift. Leptineam p. 301. 2.

aliud agere videmur, aliud efficiamus: sicut hic Cicero consequitur, ne, cum morbum in signis, atque tabulis objiciat Verri, ipse quoque earum rerum studiosus esse credatur. Et Demosthenes jurando per interfectos in Marathone et Salamine id agit, ut minore invidia cladis apud Chaeroneam acceptae laboret.

65 Faciunt illa quoque jucundam orationem, aliqua mentione habita *differre* et deponere apud memoriam iudicis, et *repscere* quae deposueris, et *separare* quaedam schemate aliquo (non enim est ipsa per se iteratio schemata), et *excipere* aliqua, et dare actioni

Voss. 1. 3. Sed Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *q. non hoc* cum Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxerit Regius.

63. *aliqua ment. — et dep.* Turic. Flor. *aliquam mentionem aliqua differens d.* (nisi quod e Flor. omisso *et* non memoratur) Camp. nihil nisi *differens* pro *differre*. Ex Alm. *aliqua differens d.* An malis: *aliqua, mentione habita, differentem dep.* *separare.* Turic. Flor. *spera*, a sec. manu *sperare* et sic Guelf. cum Bodl. Voss. 1. Andr.

ipsa. Turic. Flor. Camp. *ista.* Goth. *ista ipsa* cum Voss. 2. et edd. ante Stoer. exc. Basil. Mox *separatio* pro *iteratio* post Ald. Capper. *dare.* Turic. Flor. *erare.* Ille a sec. manu *creare* (et hoc e Palat. suo hic reponere volebat Gebh. Crep. 3, 11.), hic nostrum.

62. *aliud — aliud.* cf. 6 Pro. 16.

Demosthenes jurando. vid. p. Reiskii 297. Vol. I. cf. nostr. hic §. 98. 11, 3, 168. 12, 10, 24. item quos designat Reiskius ad locum.

63. *separare.* Non satis congruit loco, verbum. Apparet enim eo, quod continuo infertur, designari *iteratio-*

nem, quae etsi sit mentionem rei ejusdem diversis locis faciendo, easque ita *separando*, tamen non nisi contorte potest eo vocabulo appellari. Si pro nostro scripseris *bis ponere*, succurras saepe sententiae, neque tamen orationi sanitatem aut nitorem Quintilianeam reddas.

varios velut vultus. Gaudet enim res varietate: 786 et sicut oculi diversarum aspectu rerum magis detinentur; ita semper animis praestat, in quod se velut novum intendant. Est *emphasis* 64 etiam inter figuras, cum ex aliquo dicto latens aliquid eruitur: ut apud Virgilium,

*Non licuit thalami expertem sine crimine vitam
Degere more ferae? —*

Quanquam enim de matrimonio queritur

Gaudet. Guelf. *gaudent* cum edd. ante Gesn. exc. Camp. Sed Turic. Flor. Ambr. 1. cum aliis jam cognitis nostrum.

praestat. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum non paucis; multi tamen et scripti, sed sequiores, et excusi *praestant*.

64. *latens.* Turic. Flor. *exlatens.* Ille a sec. manu *exlatere.* *eruitur.* Turic. *crebitur*, a sec. manu *creatur.* Guelf. *emittitur.* cf. 6, 2, 25.

varios — *vultus.* cf. 2, 13. 8. 9.

Gaudet — *res.* Eodem fere modo *res* hic dicitur, ut 6, 4, 11.

praestat. Si subjectum requiris, est saepe *res* i. e. eloquentia, quae animo semper novi quid *praestat*. Sed habet aliquam scabritiem haec „rei *gaudentis* varietate“ mentio conjuncta cum ejusdem „varietatem *praestantis*.“ Quam ego vitare laborans, cogitabam de ejusmodi interpretatione, ubi „*id, in quod se velut novum intendant*“, „*animi*“ faceret subjectum, *praestat* autem acciperetur pro: optimum est, maxime

placet. Huic structurae, in qua *animis* esset dativus aliquis commodi, fidem facere videbatur locus Ciceronis de Nat. Deor. 3, 31. „*tacere praestaret philosophis, quam nocere*“, de quo consule Davisium. Nunc redeo ad eam rationem, quam necessario lectori apparituram nosse debebat Qu. ut, si eam dare noller, alium plane loquendi modum praelaturus fuisset, qui non deerat profecto. Diligentia quidem comparationis defecit enim in hoc loco.

64. *apud Virgilium.* Aen. 4, 550. Ovid. Metam. 10, 422. De *emphasi* cf. 8, 2, 11.

Dido; tamen huc erumpit ejus affectus; ut sine thalamis vitam non hominuni putet; sed ferarum. Aliud apud Ovidium genus, apud quem Zmyrna nutrici amorem patris sic confitetur,

— O, dixit; *felicem conjugē matrem!*

65 Huic vel confinis, vel eadem est, qua nunc utimur plurimum. Jam enim ad id genus, quod et frequentissimum est, et expectari maxime credo, veniendum est: in quo per quandam suspicionem, quod non dicimus, accipi volumus: non utique contrarium, ut in *εἰρωνεία*, sed aliud latens, et auditori quasi inveniendum: quod, ut supra ostendi, jam fere solum *schema* a nostris vocatur, et unde
66 controversiae *figuratae* dicuntur. Ejus triplex usus est, unus, si dicere palam parum tutum est; alter, si non decet; tertius, qui venustatis modo gratia adhibetur, et ipsa novitate ac varietate magis, quam si relatio sit recta, de-

erumpit. Sic Ambr. 1. Reliqui *erupit.* cf. 5, 3, 8.

Zmyrna. Sic Bern. *Zinirina* Turic. *Zmirna* Flor. *Zmyrnam* Ambr. 2. Reliqui *Myrrha*, vel *Myrra*, *mirra*. Praeter Turic. et Camp. omnes et inferunt ante *Zmyrn.* praepostere. De nomine vid. Burm. Sec. ad Propert. 2, 13, 45. item nostr. 10, 4, 4. Voss. 1. 3. et mixta muta. *patris.* Turic. Flor. *matris.* cf. §. 70.

66. *relatio.* Flor. (a pr. manu) Guelf. Ambr. 2. Camp. *elatio* cum Bern. Non displicet, etsi exemplum non suppetit

65. *ut supra ostendi.* 9, 1, 14. De hoc genere fufle agit Dionysius Halicarnassensis in Arte Capitt. 8. 9. p. Rsk. 280—375. cf. et Suetonii Vespaf. 13.

66. *parum tutum est.* „Haec „Rufinianus descriplit e Qu.“ Ruhnkenius ad Julium Rufin. p. 265.

relatio. cf. not. crit.

lectat. Ex his, quod est primum, frequens
 787 in scholis est. Nam et pactiones deponen- 67
 tium imperium tyrannorum, et post civile
 bellum senatus consulta finguntur, et capitale
 est objicere anteacta: ut, quod in foro non
 expedit, illic nec liceat. Sed schematum con-
 ditio non eadem est. Quamlibet enim aper-
 tum, quod modo et aliter intelligi possit, in
 illos tyrannos bene dixeris, quia periculum
 tantum, non etiam offensa vitatur. Quod si 68
 ambiguitate sententiae possit eludi, nemo non
 illi furto favet. Vera negotia nunquam ad-
 huc habuerunt hanc silentii necessitatem; sed
 aliam huic similem, verum multo ad agen-
 dum difficiliorem, cum personae potentes ob-
 stant, sine quarum reprehensione teneri causa
 non possit. Ideoque parcius et circumspectius 69

nominis verbalis eò significato positi, quo saepe verbum
efferre i. e. *eloqui*, apud ipsum Qu.

67. *pactiones*. Sic et Turic. Flor. Ambr. 2. Guelf. Goth.
 Camp. *factiones* Ambr. 1. multi alii *actiones*.

anteacta. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *antea ista*.

68. *nunquam adhuc habuerunt*. Camp. omittit *adhuc*.
 Voss. 3. mox om. *hanc*. Voss. 1. pro *habuerunt* dat *habueris*.
 Obr. n. *adducunt*, et hoc, quod ex ingenio repositum vide-
 tur, mirifice placet.

69. *Ideoque parc.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui
 inferunt *hoc*.

67. *pactiones — tyrannorum*.
 „Legem illam ἀμνηστίας s. ob-
 „livionis intelligi, bene ob-
 „servarunt viri eruditi. Vid.
 „infra s. 97. quos laudat Bo-
 „sius ad Nep. 8. 3. 2. et ex
 „declamatoribus Fabium 267.
 „it. Sen. exc. contr. 5, 8.

„*Objicere anteacta* Graecis
 „esse μνησιμακείν Bosius l. c.
 „ostendit.“ Gesnerus.

68. *furto*. Plane ut Grae-
 corum κλέμμα. cf. 4, 1, 78.

nunquam adhuc habuerunt.
 cf. not. crit.

faciendum est: quia nihil interest, quomodo offendas: et aperta figura perdit hoc ipsum, quod figura est. Ideoque a quibusdam tota res repudiatur, sive intelligatur, sive non intelligatur. Sed licet modum adhibere. In primis, ne sint manifestae. Non erunt autem, si non ex verbis dubiis et quasi duplicibus petentur: ut in suspecta nuru, *Duxi uxorem,*

fac. est. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Jenf. et edd. ante Gryph. exc. Camp. Bad. Reliqui omittunt *est.*

Ideoque a. Turic. Camp. *Ideo a.* non intelligatur. *Sed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Alm. Voss. 2. 3. Bern. Reliqui omittunt *intelligatur.* Gesnerus nostrum probat, disputans de *non* in fine sententiae posito et ad Fabrum suum ablegans, cujus dicta repetiit in thesauro.

petentur: ut in. Sic Turic. (a sec. manu) Camp. Ille tamen a pr. manu cum Flor. et Alm. omittit *ut.* A sec. Flor. *p. quale est in* cum Goth. (err. Gesn.) Reliqui *qualis est pro ut.*

69. *perdit hoc ipsum — est.* i. e. perdit figurae naturam. cf. 3, 5, 12.

Ideoque a quib. Vide mihi in isto *ideoque* iterantem vocabula Qu. cf. §. 31.

sive intelligatur. Vide 5, 10, 70.

in suspecta nuru. Hanc controversiam, tanquam notam sibi aliunde, latius explicat Regius, eaque fingi narrat filium, qui uxorem duxerit, cum qua patrem coisse. Mox, nato sibi ex ea puero, Apollinem consultum ei praedixisse, infantem parcidam fore; filium, quod nollet puerum exponere, abdicari a patre, filium patri contradicere. Totum hoc unde petierit Regius profus

ignoro, nec quisquam aliorum quaesivit. Vestigium equidem similis vel ejusdem declamationis invenio apud Julium Rufinianum p. Ruhkenii 266: „ut fere figurae in „adulterum patrem fiunt, cum „quis hoc modo patrem velli- „cat: *Placuit conditio matri- „monii meo etiam patri, et „ago illi gratias, quod, ut „uxorem hanc potissimum ducerem, hortatus est.* Per „haec enim focii cupido in „norum detegitur.“ Multam cum hac causa affinitatem habet, quauquam non eadem est, declamatio inter Calpurnianas 47. p. Bip. 446. *Infamis in nurum.* item eadem apud M. Senecam p. 467.

quae patri placuit: aut, quod est multo ine- 70
ptius, compositionibus ambiguis; ut in illa
controversia, in qua infamis amore filiae vir-
ginis pater raptam eam interrogat, a quo vi-
tiata sit, Quis te, inquit, rapuit? tu, pater,
nescis? Res ipsae perducant iudicem ad suspi- 71
cionem, et amoliamur caetera, ut hoc solum
superfit; in quo multum etiam affectus ju-
vant, et interrupta silentio dictio, et cuncta-
tiones. Sic enim fiet, ut iudex quaerat illud
nescio quid ipse, quod fortasse non crederet,
si audiret: et ei, quod a se inventum existi-
mat, credat. Sed ne si optimae quidem sint, 72
esse debent frequentes. Nam densitate ipsa
figurae aperiuntur, nec offensae minus ha-
bent, sed auctoritatis. Nec pudor videtur,
quod non palam objicias, sed dissidentia. In
summa, sic maxime iudex credit figuris, si
nos putat nolle dicere. Equidem et in perso- 73

70. *ut in illa.* Sic Guelf. Camp. Reliqui omittunt *in filiae virg.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *v. f. pater.* Turic. Flor. *mater.* §. 64. *tu, pater.* Flor. omittit *tu* cum Alm. Turic. a sec. manu *ur pater,* a pr. ut modo positi.

71. *ipse, quod.* Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui *q. i.*

72. *maxime iudex.* Turic. *maximetate j.* a sec. manu *maximitate j.* Quid insit non comminiscor.

73. *Equidem.* Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *et quidem* cum Alm. vid. de hac confusione Drakenborch, ad Liv. 5, 54, 3. it. nostr. 6, 1, 38. 7, 2, 24. 9, 3, 69. Turic. Alm. *et in.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Guelf. Camp. cum

70. *tu, pater, nescis.* Ineptiae hic versantur in eo, quod praeter hanc, quae usurpatur, verborum diremptionem, etiam alia, quae fieri possit, significatur: „Tu, „pater. Nescis?“ Memorabile tamen est, *compositiones* hic dici sine ullo numerorum respectu.

nas incidi tales, et in rem quoque (quod est magis rarum), quae obtineri nisi hac arte non posset. Ream tuebar, quae subjecisse dicebatur mariti testamentum, et dicebantur chirographum marito expiranti heredes de-789

Voss. 1. 3. *Et quando etiam in* (omisso *Equidem*) Goth. (err. Gesn.) cum Voss. 2. Vall. *Equidem quando etiam in* Jenf. cum edd. posterr. ante Ald. Reliqui praemittunt *quandoque* ex conjectura Regii. *tales, et.* Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *tale est* cum Vall. Voss. 2. *tale et* Camp. *tales: est* Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Ald.

quod est. Turic. Flor. *idem.* Goth. (tac. Gesn.) *idem est* cum Voss. 2. Vall. *rarum.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) Guelf. Camp. *rerum.* *nisi hac arte.*

Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *hac.* Omnis hic sensus ab *Equidem* inde, non caret difficultate et dubitatione. Fluctuat animus legentis, utrum actorem hic et causidicum, an praeceptorem eloquentiae audiamus Quintilianum. Quoties enim ille se *incidisse* dicit aut *pervenisse* in aliquam materiam, cum praecipiendo nunc ad eam delatus est? cf. 4, 2, 66. Hoc si in nostro loco sequaris, Gothana scriptura blanditur, quae tamen multa insuper medicina indiget, ut recta inde exeat ratio. Fortasse tamen argumento fuerit de facto agi, non de ratione docendi, quod singularis est in prima persona *incidi*, cum alter usus, quantum video, pluralem usurpet. Ut nunc est, sane quid sibi inter agendum acciderit exponit, sed non per omnia loci sanitatem praestant veteres libri. *mariti.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Voss. 1. 2. 3. Reliqui *marito.*

heredes. Sic et mei libri. Deteriores *heredibus*, quorum hic et Ambr. 1. et Guelf.

73. *marito expiranti.* „Mulier accusatur testamentum subjecisse marito; igitur ignorantem, et vel intestato, vel qui aliud testamentum fecisset. Accusatur ergo criminis falsi, et commisisse dicitur lege Cornelia, cuius

„poena est deportatio et omnium bonorum publicatio Dig. 48, 10, 1, 13. item l. 2. „Jam porro dicebantur heredes marito expiranti, sed venti tamen adhuc et conscio, chirographum dedisse, quo promitterent scilicet, se

diffe: et verum erat. Nam, quia per leges 74

„bona sibi relicta testamento,
 „tanquam fidei suae commissa,
 „reddituros mulieri.“ [Hoc
 quidem, de promisso reddend-
 orum, tanquam fideicom-
 missi, bonorum non sine
 causa interpretibus placuit.
 Testantur loca Juris, posita
 primum a Valla, mox a Ba-
 dio relata, a Burmanno indi-
 cata solum: Dig. 30, 1, 103.
 „In tacitis fideicommissis fraus
 „legi fieri videtur, quoties
 „quis neque testamento, ne-
 „que codicillis rogaretur, sed
 „domestica cautione vel *chi-*
 „*rographo* obligaret se ad
 „praestandum fideicommissum
 „ei, qui capere non potest.“
 Dig. 49, 14, 3, 4. „Ex causa
 „*taciti fideicommissi* bona ad
 „fiscum pertinent.“ Dig. 49,
 14, 48. „Staius Florus testa-
 „mento scripto heredis sui
 „Pompeji *tacitae fidei* com-
 „miserat, ut non capienti“
 [talis haec fuit uxor] „fun-
 „dum et certam pecuniae
 „quantitatem daret; et eo no-
 „mine cautionem a Pompejo
 „exigi curaverat, se restitu-
 „turum ea, quae ei per prae-
 „ceptionem dederat.“ vide et
 Brissonium de V. S. in *tacito*
fideicommissio. Quippe uxor
 nostra sterilis videtur fuisse
 vel orba, ut censet Perizonius
 in Dissertatione de lege Vo-
 conia p. 144. ed. Heineccii
 Halae Magd. 1722. de fidei-
 comm. cf. 3, 6, 70. *Chiro-*

graphum ergo et hic est quasi
 pro scripto debitum testante,
 de qua vocabuli significatione
 fufe agit Salm. de modo
 usur. c. 10. 11.] „Haec res
 „si plana facta esset iudicibus,
 „a falsi certe poena liberabat
 „mulierem, *caput illius tue-*
 „*batur*, quo minus deporta-
 „retur: sed eadem etiam illi
 „*peribat hereditas*, cum in
 „fraudem legis illud tacitum
 „fideicommissum intercessis-
 „set. Quintilianus, patronus
 „mulieris, illud factum per
 „figuram significat iudicibus,
 „ut ipsi intelligerent eo argu-
 „mento, testamentum non esse
 „subjectum; uti eo non pos-
 „sent adversarii, contra vo-
 „luntatem defuncti. Nimi-
 „rum iudices non excedunt
 „formulam: satis ipsis est ad
 „absolvendam mulierem a cri-
 „mine falsi, scire testamen-
 „tum esse a marito: si quis
 „deinde alia lege experiri
 „velit, hoc ipsi in hac qui-
 „dem causa, non laborant.“
 Gesnerus. Possumus sane ac-
 quiescere in hac loci expla-
 natione. Sed male tamen in-
 habet „quae — *dicebatur* —
 „et *dicebantur*.“ Imputabo
 interim negligentiae (cf. §.
 69. item 9, 4, 56. not. crit.),
 magis sollicitus de eo, qui
 tandem sint, qui hoc *dixe-*
rint? Accusatores? at erat
 pro rea. An amici? at celari
 factum intererat. Quidni ipse

institui uxor non poterat heres, id fuerat actum, ut ad eam bona per hoc tacitum fideicommissum pervenirent. Et caput quidem tueri facile erat, si hoc diceremus palam: sed peribat hereditas. Ita ergo fuit nobis agendum, ut iudices illud intelligerent factum, delatores non possent apprehendere ut dictum: et contigit utrumque. Quod non inseruissem, veritus opinionem jactantiae, nisi probare voluissem, in foro quoque esse his figuris
 75 locum. Quaedam etiam, quae probare non possis, figura potius spargenda sunt. Haeret enim nonnunquam telum illud occultum,

74. poterat. Turic. porteret, a sec. manu oporteret, et sic Flor. a pr. manu. Guelf. potuit. actum. Turic. Flor. Camp. factum cum Alm. cf. 5, 14, 4.

bona. Turic. Flor. omittunt. tueri. Turic. Flor. queri cum Jenf. Tarv. quaeri Ambr. 1. Camp. cum Bodl. et edd. ante Gryph. veri Ambr. 2. Guelf. Goth. (err. Gefn.) cum Bern. et edd. ante Obr. qui nostrum e conjectura dedisse videtur, praeclare ille. Poterat T abire in Q interveniente C. sed peribat. Turic. sed per sed periebat, a sec. manu sed per se deperiebat et sic Flor. Camp. cum Bodl. Voss. 2. Goth. et edd. ante Basil. nisi quod hi omnes omittunt E ante BAT. iudices. Turic. Flor. omittunt cum Alm. intelligerent. Turic. Flor. intellegant.

contigit utrumque. Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm. locum. Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm.

75. illud. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui istud.

Qu., factum ita esse, narrat potius, quam ut dici hoc memoret, subjiciens, et verum fuisse? Saltem illud quod modo „dicebatur subiecisse“ sermo erat eorum, qui perditum irent mulierem.

74. delatores proprie hic dici videntur, cum fisci habeatur ratio, in quem deferri oportebat hereditatem. vide Paulum Sentent. 5, 13. item Codicem 10, 11.

et hoc ipso, quod non apparet, eximi non potest; si idem dicas palam, et defenditur, et probandum est. Cum autem obstat nobis ⁷⁶ *personae reverentia*, (quod secundum posuimus genus) tanto cautius dicendum est, quanto validius bonos inhibet pudor, quam metus. Hic vero tegere nos iudex, quod sciamus, et verba vi quadam veritatis erumpentia credat coërcere. Nam quanto minus aut ipsi, in quos dicimus, aut iudices, aut assistentes oderint hanc maledicendi lasciviam, ⁷⁹⁰ si velle nos credant? Aut quid interest, ⁷⁷ quomodo dicatur, cum et res et animus intelligitur? Quid dicendo denique proficimus, nisi

et — eximi. Turic. Flor. *et ipso non apparet ex.* a sec. manu uterque *e. ipsum non app. et ex.* Camp. quoque *et inserit ante ex.*

potest; si idem. Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui inserunt *At.*

^{76.} *inhibet.* Turic. *iudex.* Flor. (a pr. manu) *videtur.* *sciamus.* Turic. Flor. Camp. *scimus.* *vi.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm. *quanto min.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *quo m.* cum Goth. Voff. 1. 2. Vall. Bodl. Bern. et edd. ante Basil. exc. Ald. qui *Namque m.* iubente Regio. *velle.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. et omnibus libris, quod Gesn. restituit. Aldus *nolle* dedit ex Regii mente, reliquis obsequentibus.

nos cred. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Goth. (tac. Gesn.) *non c.*

^{77.} *dicendo.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *dicimus.* Omittunt vocem Guelf. Camp. cum Voff. 1. 3. Potest hoc blandiri. Obr. transponit *den. dic.* non male.

^{76.} *personae reverentia.* videbimur maledicere, nihil „alter, si non decet“ §. 66. minuet odium eorum, qui cf. et 6, 3, 33. nos audient, quod *per figuram maledicimus.*

si velle. Ubicunque *velle*

ut palam sit, facere nos, quod ipsi sciamus non esse faciendum? Atqui praecipue prima, quibus praecipere coeperam, tempora hoc vitio laborarunt. Dicebant enim libenter tales controversias, quae difficultatis gratia
 78 placent, cum sint multo faciliores. Nam rectum genus approbari nisi maximis viribus non potest: haec deverticula et anfractus suffugia sunt infirmitatis: ut qui cursu parum valent, flexu eludant: cum haec, quae affectatur, ratio sententiarum non procul a ratione jocandi abhorreat. Adjuvat etiam, quod auditor gaudet intelligere, et favet in-
 79 genio suo, et alio dicente se laudat. Itaque non solum, si persona obstaret rectae orationi (quo in genere saepius modo quam figuris opus est), decurrebant ad schemata, sed fa-

facere nos. Sic Guelf. Camp. Reliqui *n. f.* Sed Turic. Flor. omittunt *nos.*

78. *infirmitatis.* Turic. Flor. *firmitates.* Ille a sec. manu *firmitatis*, hic nostrum. Jenf. *infirmitati* cum aliquot veteribus; male, quanquam placet Gesnero.

flexu eludant. Turic. Flor. omittunt cum Alm.

eludant. Sic Ambr. 1. 2. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. cum Voss. 1. 2. 3. Reliqui *eludunt*, Regio iubente, quanquam Camp. nullam a Gesnero differentiam notavi.

77. *praecipue — praecipere.* Sane non affectavit hoc Qu. debebat igitur vitare. cf. §. 73.

78. *ut — eludant.* Hic ego comparisonem agnosco nullam, sed explicationem *infirmitatis.* Desperant *infirmi* effugere se posse insequentem

hostem, et conantur deflectendo de via fallere. Sic apparet, quare conjunctivus sit in verbo *eludendi*, non indicativus.

79. *modo.* „H. e. moderatione, modestia.“ Gesnerus. *ad schemata — ubi inutiles ac nefariae.* Synesiu, figu-

79¹ ciebant illis locum etiam; ubi inutiles ac nefariae essent: ut si pater, qui infamem in matrem filium secreto occidisset, reus malae tractationis, jacularetur in uxorem obliquis sententiis. Nam quid impurius, quam retinuisse talem? Quid porro tam contrarium, quam eum, qui accusetur, quia summum nefas suspicatus de uxore videatur, confirmare id ipsa defensione, quod diluendum est?

79. *ubi inutiles.* Quod Regius hic inferuit *personae*, abest ab omnibus, quantum video, Codd. Unam Camp. ed. reperio quae interponat aliquid, et quidem *cē i. e. causae*, non sine corrigentis industria. cf. 5, 13, 19.

ut si. Turic. Flor. Guelf. Camp. *ut is* cum Alm. Voss. 2. 3. et edd. ante Ald. Etiam Goth. *is*, omisso *ut* (err. Gesn.). Correxerit Regius, sed nondum decerno, utrum praestet. Est scabrities in eo *si*, succedente imperfecto conjunctivi; nec tamen expletur animus, si *ut* accipitur pendens ab *inutiles ac nefariae*, tanquam praecesserit *ita* vel *tam*. Desideratur enim in hac ratione *exempli gratia*, post *ut*, quod intelligi posse vix credo.

80. *contrarium.* Camp. *nepharium*. Ridicula correctio. cf. §. 79. *eum, qui.* Turic. Flor. omittunt *qui* cum Alm. *quia summum.* Guelf. *qui summum*. Ex hoc cum antecedente efficiam *cum accusetur qui summum*.

quod diluendum. Turic. Flor. *quam d.* Ille a sec. manu *qua d.* et sic Alm.

ram grammaticam, hic notat Gesnerus, relato adjectivo feminini generis, ad id, quod menti scriptoris obversabatur, *figurae*, cum tamen *schemata* posuisset antea. cf. 9, 3, 3. Duker. ad Liv. 27, 27, 13. item Lex. Gesn. rust.

ut si. cf. not. crit.

infamem in matrem. Haec ipsa controversia tractatur in

Quintilianearum declamm. priorum 18 et 19.

jacularetur — sententiis. Structura insolens per ablativum. An debeat reponi *jocularetur* pro *jacularetur*, eruditissimus quisque haerebit, quanquam Palatinum codicem hoc praestare narrat Gebhardus in Crepundiis 3, 1. cf. not. crit. ad 8, 6, 73.

At, si *judicium* fumerent *animum*, *scirent*,
quam ejusmodi actionem *laturi* non fuissent:
multoque etiam minus, cum in *parentes* ab-
81 ominanda crimina *spargerentur*. Et quatenus
huc incidimus, paulo plus *scholis* demus.
Nam et in his *educatur orator*: et in eo, quo-
modo *declamatur*, positum est etiam, quo-

judicium. Turic. Flor. *judicem* cum Alm. . . . *scirent*.
Turic. Flor. omittunt cum Alm. *scirem* Guelf. Aliquatenus
carere possit *sententia* verbo *scirent*, sed dura fuerit oratio.
laturi — fuissent. Turic. *latu* — fuisset. Flor. *latam* —
fuisse. *spargerentur*. Turic. (a pr. manu) *spragentur*.
Flor. (a pr. manu) *supra genitor*. Hoc, quod legimus,
imperfectum *conjunctivi* rem astringit ad certum aliquod
factum. Quare malim fere *spargentur* vel *sparguntur*, quan-
quam inest *durities*, quia in prioribus est *laturi non fuissent*.
Nisi forte omnis hic *sensus* a *praecedente* magis est *sejungen-*
du et sic *capiendus*: *multoque etiam minus ferent, cum* —
spargentur.

81. *declamatur*. Sic Turic. Flor. (hic a pr. manu)
Camp. Reliqui *declametur*.

80. *quam* — *laturi non fuissent*. Cavendum videtur,
ne quis *quam* accipiat *prono-*
minis femininum, in qua *ratione* *ejusmodi* *supervacaneum*
erat et inutile. Est *adver-*
bium *conjungendum* cum *non*,
ubi nostri *latinitatis* *auctores*
dicere solent: *quam parum*.
Sic facile *jungitur* ei *multo-*
que etiam minus, *quanquam*
per aliquam *anacoluthian*,
oportebat enim *diligentius*:
quantoque etiam minus. Sed
jam *iporum* *judicio* *succedit*
scriptor, et quid ipse de iis
sensiat suo nomine *profitetur*.
Illud de *criminibus in parentes*
sparsis quaeri potest, utrum
sit hujus, quam modo *teti-*
git; *controversiae*, an *uni-*
verse dictum de *consuetudine*
scholarum; ubi in *multis*
quidem *causis* *talia* in *paren-*
tes *possunt* et *solent* *jaci* (cf.
7, 4, 28.). Parum sane *ap-*
paret, quomodo in hac *de-*
clamatione et a quo *potuerit*
infimulari *uterque* *parens*.
Neque enim *filii alterutrum*
parentem *accusantis* inest *per-*
sona. Igitur *praetulerim* *illam*
rationem, quam et *Gedoynus*
expressit. De *spargerentur* *vi-*
de not. crit.

modo agatur. Dicendum ergo de iis quoque, in quibus non asperas figuras, sed palam contrarias causae plerique fecerunt. *Tyrannidis affectatae damnatus torqueatur, ut conscios indicet: accusator ejus optet, quod volet. Patrem qui damnavit optat, ne is torqueatur: pater ei contradicit.* Nemo se tenuit agens⁸² pro patre, quin figuras in filium faceret, tanquam illum conscium in tormentis nominaturus. Quo quid stultius? Nam cum hoc iudices intellexerint, aut non torquebitur, cum ideo torqueri velit: aut torto non creditur. At credibile est, hoc eum velle. For-⁸³
⁷⁹²tasse. disimulet ergo, ut efficiat. *Sed nobis*

asperas. Turic. Flor. *speras.* A Stoerio inde ante Gibf. *asperfas*, per sphalma, puto.

Tyrannidis — contradicit. In hujus thematis verbis multa omittunt et turbant Turic. Flor. Alm. Sed altera manus in Flor. reponit fere nostra. Est et ibi *oportet* pro *optet.* *qui damnavit.* Sic Obr. *quidam dampna uter* Turic. *quidam dampnavit* Flor. (a pr. manu) cum Guelf. (nisi quod *quidem* et sine *p*) Ioann. Voss. 1. 3. (nisi quod sine *p*). Reliqui *qui accusavit.*

82. *faceret, tanquam.* Turic. Flor. Camp. inserunt et. *conscium in torm. nomin.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) cum Voss. 2. 3. et edd. ante Stoer. Reliqui post *consc.* inserunt *pater*, et *esset* post *torm.* Gryph. quidem non nisi *esset.* Quo quid. Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt *quo.*

83. *At credibile.* Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. et c. *Fortasse.* Turic. *foras.*

81. *de iis quoque.* Recte hic Gesnerus subaudire videtur *causis*, vel *declamationibus.*

asperas figuras. ut *asperam actionem* 7, 4, 27.

82. *agens pro patre — nominaturus.* Plerumque enim in scholis agentes eorum personas sumunt, pro quibus dicunt, ut et hic factum. cf. 3, 8, 51. 4, 1, 47.

(declamatoribus dico) *quid proderit hoc intellexisse, nisi dixerimus?* Ergo si vere ageretur, similiter consilium illud latens prodidissimus? Quid si neque utique verum est, et habere alias hic damnatus contradicendi causas potest, vel quod legem conservandam putet, vel quod nolit accusatori debere beneficium, vel (quod ego maxime sequerer) ut
 84 innocentem se in tormentis pertendat? Quare ne illud quidem semper succurret sic dicentibus, *Patrocinium hoc voluit, qui controversiam finxit.* Fortasse enim noluit: sed esto, voluerit: continuone, si ille stulte cogitavit, nobis quoque stulte dicendum est? At ego

contradicendi causas. Turic. c. *causas d.* cf. 4, 2, 128.

nolit. Turic. Flor. Camp. *nolet.* Male. *sequerer ut*

innoc. Turic. Flor. cum Alm. omittunt *ut.* Unde equidem etiam *sequar ut inn.* Neque enim video, quem locum habeat imperfectum, cum neque addatur neque facile intelligatur: „si causa ista mihi agenda esset.“ Reliqui quidem etiam *se* habent post *ut.* Nos expunximus. Item transponunt Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *in torm. innoc.* et Camp. *in torm. noc.* *innoc. se in torm. p.* Turic. Flor. *innocens esse i. t. p.* Ex Alm. *innocens i. t. esse p.* Non credo (cf. §. 46. item 88.). Reliqui *innocentem i. t. esse p.*

pertendat. Sic et Turic. Ambr. 1. 2. Flor. (per compendium *ptendat*) Guelf. Camp. cum Bodl. Bal. Voss. 3. Bern. et edd. ante Bad. acc. Obr. Gesn. Reliqui *deteriores praetendat.*

84. *esto, voluerit.* Turic. e. *voluit* cum Alm. Sed Flor. e. *noluit.*

83. *sequerer.* cf. not. crit. *ut innoc.* — *pertendat.* Tantum abest, ut ullum confcium, nedum filium sit nominaturus, ut ne suam quidem, cujus damnatus jam est, cul-

pam agniturus sit. Haec vel firmitas vel contumacia est *in pertendendo.* cf. Oudend. et Ern. ad Sueton. in vita Plinii. item Burm. ad Propert. 2, 12, 17.

in causis agendis frequenter non puto intuen-
dum, quid litigator velit. Est et ille in hoc 85
genere frequens error, ut putent aliud quos-
dam dicere, aliud velle: praecipue cum in
themate est, aliquem, ut sibi mori liceat,

frequenter. Turic. Camp. omittunt. *litigator.* Turic.
Flor. Ambr. 1. *uti Cato cum Alm. a sec. manu Turic. uti-
que Cato.* Suspicio, omisso modo *frequenter*, scribendum
utique quid litig.

85. *quosdam dicere — velle.*
Sunt *quidam* hi personae po-
sitae in themate. Nunquam
eum, quae themate fingun-
tur dici, pro simulatis acci-
pienda censet Qu.

aliquem — postulare. cf. 7,
4, 39. „Quod a Graecis dice-
„batur εαυτὸν προσαγγέλλειν.
„Lege Sopatrum in Aldin.
„Rhetorib. tom. 1. ubi multa
„τῆς προσαγγελίας exempla
„suppeditat.“ [a p. 419. inde
ad 426.] „Suetonius quoque
„in libello de claris Rhetori-
„bus cap. 6. luculentum at-
„que illustre hujus ὑποθέσεως
„exemplum profert: aliud
„etiam extat in Reg. biblioth.
„MSS. cod. 2415. ubi pater
„οἰνοπότης filium ὑδροπότην ab-
„dicat, uxorem adulterii ac-
„cusat, et εαυτὸν προσαγγέλ-
„λει (quod Latini Rhetores
„vertunt, *reddit rationem vel*
„*causam mortis voluntariae*)
„ut habet illius orationis προ-
„σευχή. Vide Dionysium Ha-
„licarnass.“ [p. Reiskii 331.
artis rhet.] „et Hermogenem
„l. 4. de *Inventionis* cap. 13.“

Tom. III.

Capperonnerius. Juvat loca
haec ipsa apponere. Et prior
quidem hic est: ὡσπερ γάρ,
ὅταν τις ἄ βούλεται λέγει, οὐ
χρὴ αὐτὸν ὑπεναντίοις ἔπεισι
χρῆσθαι, οὐτ' εὐδιαλύτοις, οὐ-
τως, ὅταν τις ὦν λέγει τὰ ἐναν-
τία βούληται, ἀνάγκη αὐτῷ τὴν
κακίαν τὴν ἐκ τῶν λόγων, ἀρε-
τὴν ἐνταῦθα ποιῆσθαι· εἰ δὲ
μὴ, συμβήσεται αὐτῷ ἐναντιώ-
σει περιπεσεῖν, ἀλλ' οὐκ ἔτι
πεισῶν ἄ βούλεται. τοῦτο μὲν
οὖν καὶ οἱ μελετῶντες (sunt
studentes. cf. 2, 2, 7.) ἴσασιν.
ὅταν γάρ τις προσέλθῃ τῇ βου-
λῇ ἄξιῶν ἀποθανεῖν, οὐδεὶς αὐ-
τὸν (an αὐτὸν?) ἀποθανεῖν
βούλεται, ἀλλὰ τὰ ἐναντία βού-
λεται ὦν λέγει. Alter sic ha-
bet: (p. Sturmii 223.) πλά-
γιον δὲ ἔστιν, ἔταν, μετὰ τοῦ
κατασκευάζειν τὸ ἐναντίον, καὶ
ἄλλό τι περαινῆ ὁ λόγος. οἶον,
πλούσιος ἐν λιμῷ ὑπέσχετο
θρέψειν τὴν πόλιν, εἰ λάβοι
τὸν πένητα πρὸς σφαγὴν. οὐκ
ἔδωκεν ὁ δῆμος. ὁ πένης εαυτὸν
προσαγγέλλει. ἐνταῦθα γὰρ
ἐναντίον βούλεται ὁ πένης οὐτερ
λέγει· ἀποθανεῖν γὰρ οὐ βού-

postulare: ut in illa controversia, Qui aliquando fortiter fecerat, et alio bello petierat, ut militia vacaret ex lege, quod quinquagenarius esset, adversante filio ire in aciem coactus, deseruit. Filius, qui fortiter eodem proelio fecerat, incolumitatem ejus optat: contradicit pater. Non enim, inquit, mori ⁸⁶ vult, sed invidiam filio facere. Equidem rideo, quod illi sic timent, tanquam ipsi morituri, et in consilium suos metus ferunt, obliti tot exemplorum circa voluntariam mortem, causarum quoque, quas habet factus ex ⁸⁷ viro forti desertor. Sed in una controversia sequi contrarium supervacuum est. Ego in ⁷⁹

85. *ex lege.* Turic. Flor. (a pr. manu) *e lege.*

86. *illi.* Turic. Flor. *ipsis*, a sec. manu *ipsi* et sic Guelf. Camp. Ambr. 1. 2. cum Bodl. *sic timent.* Turic. *f. continent*, a sec. manu *ille se continent* cum Bodl. Hic, nostrum.

87. *Sed in una.* Goth. S. *una* cum edd. ante Ald. exc. Camp. Reliqui S. *de u.* Nostrum e conjectura. cf. §. 70.

sequi contrarium. Sic Turic. Ambr. 1. cum Alm. Jenf. et edd. posterioribus ante Ald. *sequi* omisso *contr.* Flor. Reliqui *loqui om. contr.* etiam Regio jubente.

λεται. Videmus utrumque doctorem in alia quam Qu. sententia. Et priorem quidem alioqui vilipendisse non videtur noster. 3, 1, 16. cf. *tamen* 9, 4, 88.

86. *circa voluntariam mortem.* Malim paene *voluntariae mortis*, ut *circa* fiat *adverbium*.

causarum — quas habet — desertor. „E. G. non vult super-

„vivere pudori suo et ignominiae: vult ostendere se „non mortem fugisse, cum „signa desereret, sed ingratae „patriae operam navare non „luisse.“ Gesnerus.

87. *contrarium.* Rationem dicendi, quae causae ipsi noceat. Hoc enim est *contrarium*. cf. 5, 13, 16. *sequi* est *persequi*, in singulis partibus diligenter demonstrare. Quo-

universum neque oratoris puto esse unquam praevaricari, neque litem intelligo, in qua pars utraque idem velit: neque tam stultum quenquam, qui, si vivere vult, mortem potius male petat, quam omnino non petat. Non tamen nego, esse controversias hujus-88 modi figuratas: ut est illa, *Reus parricidii, quod fratrem occidisset, damnatum iri videbatur: pater pro testimonio dixit, eum se jubente fecisse: absolutum abdicat.* Nam neque in totum filio parcat, nec, quod priore iudicio affirmavit, mutare palam potest, et ut non durat ultra poenam abdicationis, ita abdicat tamen: et alioqui figura in patre plus facit, quam licet, in filio minus. Ut autem nemo 89

viv. vult. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. et edd. ante Basil. Reliqui *v. velit.*

88. *in filio.* Turic. Flor. Ambr. 1. 2. Camp. i. *filium* cum Bern. Alm. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Ald. Modo *patrem* quoque Guelf. quod et ex Alm. assertur (cf. §. 83. 90.) cum Loc. Ven. Rusc. utrumque volente Regio. Sen-

niam multae controversiae hoc habent de mortis postulatione, supervacuum fuerit in una id causa tam operose docere. cf. 7, 10, 8.

88. *Reus — damnatum iri videbatur.* In hac structura leviculo quodam errore deflexum esse a vera ratione, quae *reum* postulabat, cum proprie a *damnatum* (supino) pendeat *rei* substantivum, non referatur ad *videbatur*, ostendit, quem omnes huc vocant,

Perizonius ad Sanctii Minervam 3, 11. p. 426. (ed. Lugdun. 1789). „*Reus itur damnatum idem quod Reus damnabitur.*“ Nequaquam igitur dubitandum est de veritate scripturae.

durat. Intransitivum, qui hic est, verbi significatum, non quidem temporis, quod tralativum est, sed irae, etiam Lexica exemplis probant, ut Petron. c. 105. Tac. Ann. 1, 6. cf. §. 91.

in filio. cf. not. crit.

contra id, quod vult, dicit, ita potest melius aliquid velle, quam dicit: quo modo ille *abdicatus, qui a patre, ut filium expositum et ab eo educatum solutis alimentis recipiat, postulat, revocari fortasse mavult: non tamen, quod* 794
 90 *petit, non vult. Est latens et illa significatio, qua, cum jus asperius petitur a iudice, fit tamen spes aliqua clementiae, non palam, ne paciscamur, sed per quandam credibilem suspicionem; ut in multis controversiis, sed*

tentia loci non est expedita: *et alioqui — minus.* Gedoynus hoc sentiens in versione praetermisit. Capper. Gesn. variè tentant interpretationem. Equidem, qui velit, in hac proposita modo controversia, ostendere differentiam rationis, prout figura fiat *in patrem* vel *in filium* (sive etiam *in patre et in filio*), cum frustra laborare censeo; neque enim ullam hic agnosco figuram, quae fiat *in patrem*. Refero igitur sententiam ad totum genus. Qu. indigne tulerat „abominanda „crimina spargi in parentes“ (§. 80.). Nunc probat figuram, ubi contra quam dicitur, sentitur; sed ea non est *in patrem*, verum *in filium*. Haec igitur, pro crudeli illa apud veteres patria potestate, semper minus atrox est *in filium*, quam patri esse licebat; contra, quae fit *in patrem*, ea scelerata est et *plus facit quam licet*. Apparet, qui mecum sentiat, probaturum cum Regio accusativos *in patrem, in filium*. Malim tamen e recepta effingere: *in patres, in filios*, quo minus quisquam ad certam controversiam astringat. Sic et adverbio *alioqui* sua ratio constat, quod est pro *insuper*, praeter reliqua, quibus hanc declamationem defenderat, argumenta. cf. 4 Pro. 6.

89. *vult.* Turic. Flor. omittunt cum Alm. *ultimo Goth.* (tac. Gesn.) *educatum.* Guelf. *abdicatum.*

recipiat. Turic. Flor. *recipit.* Ille a sec. manu *recepit.*

revocari. Turic. Flor. Guelf. *revocare.*

90. *fit tamen.* Turic. Flor. Ambr. 1. prius omittunt. Nostrium ex Alm. affertur (cf. §. 88. 94.). Reliqui *fit ei t.* Pronomen alienum.

90. *in multis — sed in hac* poneret Francius *et pro sed.*
quoque. Non erat quod re- cf. 7, 2, 36. 9, 3, 36.

in hac quoque: *Raptor, nisi intra trigesimum diem et raptae patrem et suum exoraverit, pereat: qui exorato raptae patre suum non exorat, agit cum eo dementiae.* Nam si pro-⁹¹mittat hic pater, lis tollitur: si nullam spem faciat, ut non demens, crudelis certe videatur, et a se iudicem avertat. Latro igitur optime, *Occides ergo? si potero.* Remissius, et pro suo ingenio, pater Gallio, *Dura, anime,*

patre suum. Turic. Guelf. *patrem s.*

91. *promittat.* Sic Turic. Ambr. 2. Guelf. cum Voss. 1. 3. Jenf. (tac. Genu.) et edd. ante Aldi. exc. Camp. Reliqui *permittat* volente Regio. *Occides.* Turic. *occidet* cum

Flor. (sec. manu, a pr. enim hic omittit cum Ambr. 1. 2.) Voss. 3. item edd. meis ante Obr. exc. Camp. Sed et Guelf. Goth. Voss. 1. 2. Andr. Camp. nostrum. *pater Gallio.*

Turic. omittit prius. *anime, dura.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. 2. Camp. cum Alm. Voss. 1. 2. Goth. Reliqui *inferunt hodie.*

91. *si promittat.* Quid *promittere* possit pater, causa ipsa definitur, igitur nec opus est diserte memorare, sed *promitters* totum illud est, cuius pars *aliquam spem facere.* Hoc ipsum tractantem Latronem Seneca narrat loco mox ponendo p. 162. ubi haec leguntur: „Hic paternos affectus tractavit *spem facientis.* non probabat Fuscum, „qui paulo apertius agebat.“ Hic lacuna, mox „est controversiam *promittere.* Potest „nihilominus et bonus agi „pater et non exoratus.“

Latro. M. Porcius Latro celeberrimus paulo superioris aetatis rhetor, de quo vide

nostr. 10, 5, 18. Senec. patr. prooem. l. 1. contr. et passim. Plin. H. Nat. 20, 14. Taedio duplicis quartanae sub Augusto semet interfecisse memoriae prodit Euseb. in Chron. Ipsum hoc thema vide apud Senecam patrem, contr. 2, 11. p. Bip. 157 — 167. et Exc. contr. 2, 3. p. 388. *Occides* habet orationem adversarii seu filii, cui deinde respondet pater *si potero.* Hoc igitur in aliqua velut altercatione posuit Latro, nisi forte sibi obloquentem in ipsa perpetua oratione finxit filium. Ipsum hoc Latronis non refert Seneca.

Gallio. cf. 3, 1, 21.

92 *dura: here fortior fuisti.* Confinia sunt his celebrata apud Graecos schemata, per quae res asperas mollius significant. Nam Themistocles suavisse existimatur Atheniensibus, ut urbem apud deos deponerent: quia durum erat dicere, ut relinquerent. et, qui Victorias aureas in usum belli conflare volebat, ita declinavit, *victoriis utendum esse.* Totum autem allegoriae simile est, aliud dicere, aliud intel-
93 ligi velle. Quaesitum etiam est, quomodo responderi contra figuras oporteret. Et quidam semper ex diverso aperiendas putaverunt, sicut latentia vitia rescinduntur. Idque sane
795 frequentissime faciendum est: aliter enim dilui objecta non possunt, utique cum quae-

here. Sic Turic. Flor. Camp. Reliqui heri. cf. 1, 7, 22.

92. *apud deos deponerent.* Plut. in Themist. p. 116. F. τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι πῆ Ἀθηνᾶ τῇ Ἀθηναίων μεθεύση κ. τ. λ.

victoriis utendum. Deme- trius de eloc. §. 281. ὁ εὐφημισμὸς — ὁ τὰ δύσφημα εὐφημα ποιεῖν καὶ τὰ ἀσεβήματα εὐσεβήματα· οἷον ὁ τὰς Νίκας τὰς χρυσᾶς χωνεύειν κελεύων, καὶ καταχρῆσθαι τοῖς χρήμασιν εἰς τὸν πόλεμον, οὐχ οὕτως εἶπε προχείρως, ὅτι κατακόψωμεν τὰς Νίκας εἰς τὸν πόλεμον· δύσφημον γὰρ ἂν οὕτω, καὶ λοιδοροῦντι· εἰκόδῃς ἦν τὰς θεάς· ἀλλ' εὐφημότερον, ὅτι συγχρησόμεθα ταῖς Νίκαις εἰς τὸν πόλεμον· εὐ γὰρ κατακίπτουσι

τὰς Νίκας· εἰκὼν οὕτω ῥηθῆν, ἀλλὰ συμμάχους μεταποιοῦντε, indicante Vossio Orator. 4, p. 187. et Capper. Quis igitur hoc dixerit, nondum apparet. „Simile Christiani „Brunsvicensis dicto, qui argenteas Apostolorum, quas „Paderbornae nactus erat, stautas cum iu monetam ferri „juberet, rationem subjecit, „ire jussos a magistro suo „Apostolos per terrarum orbem.“ Gefnerus. vide et F. A. Wolfium ad Hellenica Xenoph. in ed. Schneideri Add. p. 96. aliquot Scholiastae Aristophanei loca citantem ad Rann. 732. et Ecclesiast. 310.

stio in eo consistit, quod figurae petunt. At cum maledicta sunt tantum, et non intelligere interim bonae conscientiae est. Atque etiam⁹⁴ si fuerint crebriores figurae, quam ut dissimulari possint, postulandum est, nescio quid illud, quod adversarii obliquis sententiis significare voluerint, si fiducia sit, objiciant palam: aut certe non exigant, ut, quod ipsi non audent dicere, id iudices non modo intelligant, sed etiam credant. Utilis etiam ali-⁹⁵ quando dissimulatio est, ut in eo, (nota enim fabula est) qui, cum esset contra eum dictum, *Jura per patroni tui cineres*, paratum se esse respondit: et iudex conditione usus est, clamante multum advocato, schemata de rerum natura tolli: ut protinus etiam praeceptum

93. *intelligere.* Turic. Flor. *intellegi.*

94. *si fuerint.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Ioanna. Alm. Voss. 2. 3. Andr. et edd. ante Gryph. Reliqui cum *f. est, nescio quid illud.* Sic Flor. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Alm. et edd. ante Bad. (nisi quod hae addunt *ut*) exc. Camp. qui omittit et *illud* cum Turic. (cf. §. 90. 107.) Reliqui *e. ut illud n. q.*

95. *advocato, schemata de.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) *advocatus de* cum Alm.

95. *nota enim fabula est.* Praeter Senecam patrem, Controv. 3 praef., p. 200. narrat et Suetonius de claris Rhett. extr. *Albutius Silus* ita elusus fuit ab adversario; nec dubito quin errore librarii huc irruerint „*patroni cine-* „*res*“ pro *patris*, quod est apud Senecam et Sueton. Nam si, propter hanc diffe-

rentiam; diversam censuit Capper. apud Suetonium fabulam, superstitiosus ille circa verba et literas haesit, similis nationi Harmonistarum in N. T. Obrechtus *patris* in nostro reposuit, contra omnes quidem libros.

ut protinus — praeceptum sit. „Juvat igitur statim hic „subjicere praeceptum de cau-

fit, ejusmodi figuris utendum temere non esse.
 96 Tertium est genus, in quo sola melius dicendi
 petitur occasio: ideoque id Cicero non putat
 esse positum in contentione. Tale est illud,
 quo idem utitur in Clodium, *Quibus iste, qui
 omnia sacrificia nosset, facile ab se deos pla-*
 97 *cari posse arbitratur.* Ironia quoque in hoc
 genere materiae frequentissima est. Sed eru-
 ditissimum longe, si per aliam rem alia intel-

96. id Cicero. Turic. (a pr. manu) id circo.

contentione. Turic. Flor. (hic quidem a sec. manu)

Camp. contions cum Bodl. et edd. ante Gryph. exc. Ald.

arbitratur. Turic. arbitratur. Flor. arbitratus.

97. frequentissima. Turic. Flor. (hic a pr. manu) fre-
 quentissime. intelligetur. Sic Camp. indiget Turic.

Flor. cum Alm. indicetur Flor. (a sec. manu) Ambr. 1. cum

Goth. Voff. 2. induceretur Guelf. inducetur Ambr. 2. Bern.
 Jenf. Tarv. Ald. Reliqui inducatur.

„te adhibendis ejusmodi figu-
 „ris.“ *praeceptum sit eodem*
modo hic dicitur ut dictum
sit 1, 1, 7. 7, 1, 9. cf. et 6,
3, 26. ubi locutioni huic li-
tem intendere non debebamus.
cf. et 1, 1, 19.

96. *Tertium est genus.* cf.
 §. 66. 76.

Cicero — contentione. Lo-
 cum, quo respiciat, cum ce-
 teri designare insuper habue-
 rint, nullum alium reperio
 quam de Or. 3, 53. positum
 supra 9, 1, 29. Et solet in
 hisce, ubi Ciceronem nomi-
 nat, eam plerumque particu-
 lam operis tractare quam pri-
 mo capite libri hujus ex-

cerpterat. Alioqui Cicero-
 nem de figura, hoc signifi-
 catu, agentem vix agnoscas,
 cum ea sit sequioris aetatis
 oratoriae commentum. Erne-
 stum quidem ad verba Cice-
 roniana nimis suspicacem de-
 prehendes.

Quibus iste — arbitratur.

Haec cum in Ciceronis opp.
 non inveniam, suspicor esse
 ex deperdita ejus oratione in
 Clodium et Curionem, inter
 reliquias ejusdem tamen non-
 dum relata. cf. 3, 7, 2. Satis
 autem manifeste significatur
 religio Bonae deae profanata.

97. *materiae. i. e. thematis.*
 cf. 2, 1, 2. 7, 1, 20.

ligetur: ut adversus tyrannum, qui sub pacto abolitionis dominationem deposuerat, agit competitor, *Mihi in te dicere non licet, tu in me dic, et potes: Nuper te volui occidere.* Frequens illud est, nec magnopere captandum, quod petitur a jurejurando: ut pro exheredato, *Ita mihi contingat herede filio mori.* Nam et in totum jurare, nisi ubi necesse est, gravi viro parum convenit: et est a Seneca dictum eleganter, *non patronorum hoc esse, sed testium.* Nec meretur fidem, qui sententiae gratia jurat: nisi si potest tam bene, quam Demosthenes, ut supra dixi. Levissimum autem longe genus ex verbo, etiam si est apud Ciceronem in Clodiam, *Praesertim quam omnes amicum omnium, potius quam*

ut. Turic. (a pr. manu) omittit, cum Alm. Haec repetendo inquinare narratur Flor. *indiget ut cum indiget adv. Camp. nobiscum facit. Reliqui ut cum.*

deposuerat. Turic. (a pr. manu) Flor. *seposuerat* cum Alm. Jenf. Tarv. *agit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 1. 2. 3. et edd. ante Burm. exc. Leid. Reliqui *ait.*

98. *pro.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt cum Alm. *Ita.* Turic. Camp. omittunt.

hoc esse. Turic. Flor. Camp. *h. est* cum Alm. Voss. 1.

sub pacto abolitionis. „Sive „oblivionis, ἀμνηστίας vid. „s. 67. Abolitionis nomen hac „in re etiam est ap. Senec. „Exc. contr. 5, 8.“ Gesnerus. Etiam in Quintilianeis, ut 249.

98. *a Seneca.* „Hoc dictum „ex quibusdam eloquentiae „praeceptis, quae perierunt,

„desumptum esse probabile credit Nic. Faber in praefat. ad „Senec.“ Burmannus.

meretur. Quid fiat, monet, non quid fieri debeat. cf. 6, 4, 5.

ut supra dixi. §. 62.

99. *in Clodiam.* Cic. pro Coelio 13 extr. Pro Murena c. 9.

- 100 *cujusquam inimicam putaverunt. Comparationem* equidem video figuram non esse, cum sit interim probationis, interim etiam causae genus: et sit talis ejus forma, qualis est pro Murena, *Vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeas: ille, ut, quo contendit, mature cum exercitu perveniat: te Gallorum, illum buccinarum cantus exuscitat, et cetera.*
- 101 Nescio an orationis potius quam sententiae sit. Id enim solum mutatur, quod non universa universis, sed singula singulis opponuntur. Et Celsus tamen, et non negligens auctor Visellius in hac eam parte posuerunt.

100. *equidem.* Flor. *quidem.* Turic. omittit. Placet. *tu.* Turic. Flor. omittunt. *tuis.* Turic. *ius.* *contendit.* Sic Turic. Flor. Guelf. cum Voss. 3. et edd. ante Obr. exc. Camp. qui *tendit* cum Goth. Voss. 2. Bodl. Obr. Reliqui *intendit* e Cic. quem noster exprimit mox 9, 3, 32. Ablegat Burm. ad N. Heinf. in Valer. Flacc. 7, 114. cf. Liv. 35, 11, 13. *exuscitat.* Sic Camp. Turic. Flor. Guelf. (nisi quod MSS. *f* inserunt post *x*) cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Gryph. ex ipso Cic. Reliqui *excitat.*

100. *equidem.* cf. not. crit. *probationis — causae genus.* Prius lib. 5. c. 11. docetur, de altero cf. not. ad 3, 6, 23. p. 491 seq. Attendenti persuadeo, opinor, *non* ante *esse* perperam irrepisse (cf. de hac corruptela 6, 2, 11.). *Cum* saepissime, apud hujus maxime aevi scriptores, est pro *cum tamen*, quod alicubi etiam animadvertisse videor, sed nunc non succurrit. *Video* ergo dictum est quasi *reperio*, velut mox §. 107. *Invenio.*

Fateor ibi longe clarins, subjecto *qui aggregent*; sed nostro loco si prorsus negat *esse figuram*, qui potest *orationis* potius quam *sententiae* eandem censere (§. 101.)? *Vide* *esse* interpretaberis ergo: „video a quibusdam vocari „figuram,“ quorum mox recensentur Celsus et Visellius. cf. 9, 3, 32.

101. *Visellius.* Non aliunde quam e nostro novi, cf. §. 107. 9, 3, 39. Frustra sit eorum, qui, eodem nomine,

797 Rutilius quidem Lupus in utroque genere, idque ἀντιθετον vocat. Praeter illa vero, quae 102 Cicero inter lumina posuit sententiarum, multa alia et idem Rutilius, Gorgiam secutus, non illum Leontinum, sed alium sui temporis, cujus quatuor libros in unum suum transtulit, et Celsus, videlicet Rutilio accedens, posuerunt *schemata*. *Consummationem*, quae Grae- 103 cus διαλλαγὴν vocat, cum plura argumenta ad

102. *illa*. Turic. omittit. Contra vero non habent Goth. Voss. 2. cum edd. ante Ald. exc. Camp. et idem. Turic. Flor. Camp. omittunt et cum Alm. pos. *schemata*. Camp. inserit inter cum Andr. Ald. Bas. Colin.

103. *Graecus*. Turic. Flor. *graecis*. Goth. *Graeci*, sed mox et *vocant* cum Camp. et edd. ante Stoer. qui tamen et ipse *vocant*, quod a sec. manu dant Turic. Flor. Nostram e Voss. 2. refert Burm. Falso profecto. Ex Voss. 3. credo, quoniam et Guelf. Vall. quoque nostrum dare narrat Bad.

διαλλαγὴν. Hoc plane corruptum in Turic. In Flor.

memorantur a Cicerone, Horatio, Valerio Maximo, Tacito, aliquem huc trahere, cum nullae extant notae vel temporis vel personarum.

Rutilius — Lupus. cf. not. crit. ad 3, 1, 21. *Antitheton* vide p. Ruhnk. 125. ubi non equidem expressam video hanc utriusque generis et sententiarum et elocutionis mentionem. cf. et Aquil. Rom. p. 166. Julius Rufin. p. 222. in Syncrifi.

102. *quae Cicero inter lumina*. Malim fere abesse *inter*. Iterata autem *posuit* — *posuerunt* morbum nostri reputo. (cf. §. 77.)

103. *Consummationem* — παρανετερόν. „Schemata „ — quorum nullum in exemplaribus nostris vestigium „reperitur.“ Ruhnkenius in praef. ad Rutil. Lup. p. 16. Latina horum schematum vocabula videntur esse a Celso posita, quoniam Graeca reliquit ipse Rutilius.

Graecus. Facinus non fuerit reponere *Gorgias*. cf. not. crit. Quare enim nationem potius appellaverit quam hominem? Nisi forte respexit latinum, quod modo posuerat, nomen. Sed ne in Romano quidem Rutilio inveniebat aliud quam Graecum.

διαλλαγὴν. cf. not. crit.

unum effectum deducuntur. *Consequens*, ille
 επακολουθῆσιν, de quo nos in argumentis dixi-
 mus. *Collectionem*, qui apud illum est συλλο-
 γισμός. *Minas*, idem κατάπληξιν. *Exhortatio-*
nem, παραινετικόν. Quorum nihil non rectum
 est, nisi cum aliquam ex his, de quibus locuti
 104 sumus, figuram accipit. Praeter haec Celsus,
 27 *excludere*, *asseverare*, *detrectare*, *excitare*
judicem, *proverbiis uti*, *et versibus*, *et joco*, *et*
invidia, *et invocatione*, *intendere crimen*, quod
 est δεινωσις, *adulari*, *ignoscere*, *fastidire*, *ad-*
 105 *monere*, *satisfacere*, *precari*, *corripere*, *figu-*
ras putat. *Partitionem* quoque, *et propositio-*

expressum videtur. Guelf. διαματιν, in quo facile nostrum
 ipsum agnoscitur et jam Camp. sine mendo, ut et Tavv. Fir-
 mat etiam 9, 3, 49. Alioqui possit aliquis haerere in voca-
 bulo, cuius quidem neque ratio satis perspicitur in hac
 figura denominanda (versionem etiam latinam miratur Ba-
 dius; recte ille), neque auctoritas ulla remanet, cum par-
 ticula haec Ruilii sive Gorgiae interciderit.

Consequens. Turic. Flor. *sequens* cum Alm.

ille επακολουθῆσιν. Turic. *ellexena*. Flor. *est ille* ε.

idem. Sic Turic. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui
 id est. *Exhortationem*. Turic. *exorationem* cum Alm.

Bern. cf. 3, 8, 54. *nihil non*. Turic. Flor. Camp.
 omittunt *non* cum Alm. et edd. ante Ald. Interposuit Regius,
 sed vindices sunt Guelf. Goth. Vall. et fortasse multi qui
 tacentur. cf. 6, 2, 11.

104. *detrectare*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *detractare*
 cum Alm. Voss. 2. (non Goth.) et edd. ante Bad. quo acc.
 Chouet. cf. Drakenb. ad Liv. 34, 15, 9.

de quo nos in argumentis.
 vide 5, 14, 1.

idem. Respicit, quo et mo-
 do ille, ad Graecum sive Gor-
 giam. Neque enim tollit

nexum, quod interjectum est
 qui apud — συλλογισμός.

104. δεινωσις. vide 8,
 3, 88. et cf. 6, 2, 24.

nem, et divisionem, et rerum duarum cognationem, (quod est, ut idem valeant, quae videntur esse diversa, ut non is demum sit veneficus, qui vitam abstulit data potione, sed etiam qui mentem) quod est in parte finitionis. Rutilius, sive Gorgias, ἀναγκαῖον, ἀνάμνη-¹⁰⁶σιν, ἀνθυποφορὰν, ἀντιῤῥησιν, παραύξησιν, προέκθεσιν, quod est dicere, quid fieri oportuerit, deinde quid factum sit: ἐναντιότητα, unde sint enthy-memata κατ' αἰτίασιν· μετάληψιν etiam, quo

105. *cognitionem*. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Ambr. 1. (hic a pr. manu) 2. Camp. *cognitionem* cum Voss. 2. (non Goth.) *excogitationem* Voss. 3. is. Turic. in iis. Flor. in his cum Voss. 1. 3. Jenf. Tarv. *veneficus*. Turic. Camp. *veneficiis*.

106. προέκθεσιν. Flor. πρόσθεσιν.
κατ' αἰτίασιν. Camp. κατα εκτασιν cum Goth. (nam et hic κατὰ sine apostropho) Voss. 2. Inest recepta ipsa, ut et Ambr. 2. qui sic: κατα ικτιασιν. μετάληψιν etiam. Ald. Bad. Basil. inserunt κατ' αἰτίαν, ratione quidem reddita nulla, nec video ullum auctorem.

106. *Rutilius, sive Gorgias* — μετάληψιν. Facile apparet subaudiendum ex prioribus *putat*. Sed horum schematum non nisi ἀναγκαῖον nobis reliquum in Rutilio p. Ruhnk. 63.

κατ' αἰτίασιν. Capponnerius suspicatur conjunctim legendum, ut fiat hoc novum schema, et intercidi debeat post *enthy-memata*. Hoc ipsum ita est in Locat. Venet. Rusc. Lacunam habet ab *enthy-m.* ad *etiam* Tarv. quae solet alioqui Graeca dare, sed et Guelf. omnia haec Graeca per lacunas omittit. Et sane,

deficientibus auctoribus, quos hic sequitur noster, nihil certi potest statui de hisce schematis.

μετάληψιν — *utitur*. De metalepsi cf. 8, 6, 38. Hermagoreae disciplinae, in qua status fit metalepsi, mentionem habes, etsi non expresso nomine magistri, 3, 6, 46. *quo statu* interpretare „quo „*tanquam* statu,“ nisi scribere malis „quo“ (scil. vocabulo) in statu „utitur.“ Sed non est necesse. Simile exemplum vocabuli ad plures usus ducti a rhetoribus est in μετατάσει. cf. §. 41.

107 statu Hermagoras utitur. Visellius, quam paucissimas faciat figuras, ἐνθύμημα tamen, quod *commentum* vocat, et *rationem*, 798 appellans ἐπιχείρημα, inter eas habet. quod quidem recipit quodammodo et Celsus: nam, *consequens* an epichirema sit, dubitat. Visellius adjicit et *sententiam*. Invenio, qui aggregent his διασκευὰς, ἀπαγορεύσεις, παραδιηγήσεις: Sed ut haec non sunt schemata: sic alia vel sint forsitan, ac nos fugerint, vel etiam nova fieri adhuc possint, ejusdem tamen naturae, cujus sunt ea, de quibus dictum est.

107. *paucissimas faciat figuras.* Sic Flor. Guelf. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Stocr. Verbum omittit Camp. Reliqui *p. facit f. figuras, ἐνθύμημα.* Sic Flor. Guelf. Ambr. 1. 2. Alm. Goth. Voss. 2. Capper. E Turic. post *figuras* affertur *faciat* (cf. §. 94. 9, 3, 1.). Reliqui *inferunt facit, foeda iteratione. vel sint.* Flor. Jenf. *velut f. cum edd. posterioribus ante Bad.*

ac nos fugerint. Turic. Flor. *magnos tua cum Alm.* Alter quidem a sec. manu *magis nos fugerint.* Camp. *f. sic a. n. f. Jenf. magis vetusta f. cum edd. ante Bad. magis vetusta et nos fugerunt* Basil. Aliquot ab Aldo inde indicativos posuerunt in verbis *fug. poss.* Nostram e Vall. eruit Bad. cui accedunt Guelf. Goth. Camp. nisi quod Guelf. *fugiant. fieri.* Turic. *leri cum Alm. feri* Flor. (a pr. manu).

107. *appellans ἐπιχείρημα.* Abruptum hoc nimis et confragosum. Inferas *sic* ante *app.*, vel ita jungas, ut incidendo post *et, rationem appellans* praemissam efficiat parenthesin, ἐπιχείρημα autem proprium sit loci objectum. Visellius, sicut Cornificius, videtur affectasse honorem sermonis patrii, ut artificialia

Graecorum vocabula redderet Latinis. Ejus in enthymemate auctoritatem sequebatur noster. 5, 10, 1. In epichiremate eundem obscurius significat 5, 10, 6.

an — sit, dubitat. i. e., suspicatur esse. cf. 1, 5, 33.

διασκευὰς, ἀπαγορεύσεις, παραδιηγήσεις. Haec vocabula quaero apud

III. Verborum vero figurae et mutatae sunt semper, et, utcunque valuit consuetudo, mutantur. Itaque si antiquum sermonem nostro comparemus, paene jam, quidquid loquimur, figura est: ut, *hac re invidere*, non, ut omnes veteres, et Cicero praecipue, *hanc rem: et incumbere illi, non in illum: et, ple-*

1. *mutatae.* Turic. Flor. *mutas.* *hac re inv.* Turic. Ambr. 1. (a sec. hic quidem manu) *hanc rem i.* cum Alm. et edd. a Jenf. ante Ald. Sed Flor. *in hanc rem i.* (a sec. manu tollitur praepositio). Camp. Goth. (tac. Gesn.) *huic rei i.* cum Ald. et edd. ante Gesn. Nostram habent Guelf. Ambr. 1 (a pr. manu). 2. cum Voff. 1. 3. Bern. Gesn. Bip. Pro *invidere* Dan. (cf. 6, 2, 11.) *invadere*, quod vult I. Fr. Gronovius ad Tac. Annal. 1, 22. An ejus igitur et hic conjectura? *praec. hanc rem.* Turic. *p. sed huic rei* cum edd. a Jenf. ante Ald. *p. si huic rei* Ambr. 1. (sed rasum et repositum). Verum Flor. *p. huic rei* cum Alm. (cf. 9, 2, 107. item mox). Goth. (tac. Gesn.) *p. hac rem.* Nostram dant Guelf. Camp. Ambr. 2. cum Voff. 1. 3. Bern. et edd. ab Aldo. Burmannus locum recte constituit, nec tamen emendationem

Ernestum in Technologia Graeca, cui adde designatum a Capper. Jul. Caes. Scaligerum de Poetica lib. 3. cap. 83.

1. *hac re — hanc rem.* Multis Plinii junioris locis, etiam majoris 8, 22. p. Hard. 458. „bono suo invident“ i. e. *nobis*, Lucani 7, 798. Tacit. Annal. 1, 22, 3. apparet, recentioribus placuisse structuram ablativi in re, quam per accusativum efferebant Cicero et veteres. cf. et F. A. Wolfius ad loc. Tac. item Drakenb. ad Liv. 2, 40, 11. qui rectissime accusativum re-

tinuit in Livio, pertinente ad *veteres*. (vide 4, 2, 113. it. 8, 5, 12.) Succedere genitivum huic ablativo per Graecam rationem, recte monet Gesnerus (cf. §. 17.) qui et Grammaticum Caprum testem addit p. Putsch. 2239. „veteres — „dixerunt Invideo tibi *divitias*, non *divitiis*,” cum Burmannus Nonium Marcellum exhibuisset cap. 9. p. Gothofr. 765. „Invidit *illam rem* pro „*illa re*.” In reliquis, quae hic tanguntur, structuris consule Lexica et Grammaticos. Illud in fine *utinamque — vincant* simile est loco 1 Pro. 9.

num vino, non vini: et, huic, non hunc adulari, jam dicitur, et mille alia: utinamque non pejora vincant. Verum schemata λέξιως duorum sunt generum: alterum loquendi rationem vocant, alterum maxime collocatione exquisitum est. Quorum tametsi utrumque convenit orationi, tamen possis illud *grammaticum*, hoc *rheticum* magis dicere. Prius fit iisdem generibus, quibus vitia. Esset enim orationis *schema* vitium, si non peteretur, sed ⁸⁰⁰

recepit. Pro *non ante ut est Nam* in Turic. (a sec. manu) Camp. (qui et protinus et). *utinamque — vincant.* Verum schemata. Turic. *utrim nam sch.* a sec. manu *utrum nam sch.* Alm. *utinam sch.* (cf. modo, item 9.) cum Flor. (a pr. manu).

2. *sunt gen.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt *sunt.* *vocant.* Turic. Flor. *vocat.* Tarv. totum hoc alterum — *vocant* omittit. *alt. maxime collocatione exqu.* Turic. Flor. *a. genus m. conlatione* (nisi quod hic coll.) *e.* cum Alm. *maxima* Turic. (a sec. manu.) *a. m. collocatione e.* Camp. *a. m. collocutione e.* Guelf. *a. maxime conlocutione exquisitum* Ambr. 2. *a. collocatione m. e.* Goth. Jenf. cum Voff. 2. et edd. posterioribus ante Bad. qui sic *a. quod collocatione m. e.* Basil. *a. quod collationem m. e. sine est* mox. *a. quod ad elocutionem m. e.* Voff. 1. 3. Reliqui *a. quod ad collocationem m. e. grammaticum.* Turic. *grammatici* cum. sed ab eadem, ni f., manu correctum cum. Bern. *grammatici cum.* *quibus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) omittunt, cum Alm. *orationis.* (cf. 1, 5, 5. „de figuris orationis“ 9, 1, 17. 36. 9, 2, 101.) Turic. Flor. *onis.* Hic a sec. manu, *omnis.* Goth. omittit vocem cum Voff. 2. *omne ejusmodi* Guelf. Ambr. 2. cum Bodl. Ioann. Voff. 1. 3. quanquam ex his affertur *hujusmodi.* Pro *schema* Guelf. *thema*, et Flor. Turic. *thethema.* Reliqui loco nostrae vocis *omne.*

2. *alterum — vocant.* i. e. *tionem.*
alterius nomine appellant *Esset enim — accideret.* cf.
certam aliquam loquendi ra- 1, 5, 53.

accideret. Verum auctoritate, vetustate, consuetudine plerumque defenditur, saepe etiam ratione quadam. Ideoque, cum sit a simplici rectoque loquendi genere deflexa, virtus est, si habet probabile aliquid, quod sequatur. Una tamen in re maxime utilis, ut quotidiani ac semper eodem modo formati sermonis fastidium levet, et nos a vulgari dicendi genere defendat. Qua si quis parce, et, cum res poscet, utetur, velut asperso quodam condimento jucundior erit: at qui nimium affectaverit, ipsam illam gratiam varietatis amittet. Quanquam sunt quaedam figurae ita receptae, ut paene jam hoc ipsum nomen

3. *ut quotid.* Turic. (a pr. manu) Flor. et cottid. cum Jenf. in priore. ac. Sic Turic. Flor. Reliqui et. defendat. Turic. offendat.

4. *Qua.* Sic Guelf. Camp. Turic. (a sec. manu) cum Goth. Voff. 2. Ald. quod Turic. (a pr. manu). Reliqui quo. parce. Turic. Guelf. Camp. parte.

3. *cum sit — deflexa, virtus est.* Habes eandem structuram synesin, de qua egimus ad 9, 2, 79. Sed cum attende dictum pro *etsi* et cf. Turfell. p. 290.

ut — fastidium levet. Citat hic Almelovenius Demetrium Phal. §. 77. cujus locum vide apud Schneïderump. 37. Mox Pseudo-Turnebi et Capper. ablegant ad Aristot. Rhet. 3, 3, 3. p. Buhl. 321. τὰ Ἀλκιδάμαντος ψυχρὰ φαίνεται· οὐ γὰρ ὡς ἡδύσματι χρεῖται, ἀλλ' ὡς ἐδέσματι.

4. *jucundior erit.* Quod subjectum tribues adjectivo *jucundior*? Si intelligetur *figura*, quae sit *jucundior* futura, perperam sustinebit ea partes rei conditae, cum sit ipsa condimentum. An ipsa orator erit *jucundior*? Ingrata fuerit imago hominis cum cibo comparati. Equidem intercidisse suspicor inter *jucundior* et *erit* vocem: *oratio*. Neque eo minus mox in *amittet* subjectum erit *orator*, non *oratio*.

effugerint; quae etiam si fuerint crebriores,
 5 consuetas aures minus ferient. Nam secretae,
 et extra vulgarem usum positae, ideoque
 magis nobiles, ut novitate excitant, ita
 copia satiant: nec se obvias fuisse dicenti,
 sed conquistis, et ex omnibus latebris ex-
 6 tractas congestasque declarant. Fiunt ergo
 et circa genus figurae in nominibus: nam et
oculis capti talpae, et *timidi damae* dicuntur
 a Virgilio: sed subest ratio, quia sexus uter-
 que altero significatur: tamque mares esse
talpas damasque quam feminas, certum est:
 et in verbis, ut, *fabricatus est gladium*, et

consuetas aures. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. Reliqui a. c. ferient. Turic. (a pr. manu) feriunt. Placet.

5. *nov. excitant.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui inferunt *aurem.*

nec se obv. Turic. Flor. Guelf. et *se obv.* Sed Flor. a sec. manu et *se non obv.* et sic Ambr. 1.

6. *tamque mares.* Sic Turic. a sec. manu, a pr. *tamque ares.* Flor. rasum habet locum et a recentiore mare scriptum: *nam tam* et sic Goth. (err. Geln.) cum edd. a Jensch. ante Bad. qui e Vall. reposuit *tam enim m.* cum edd. reliquis exc. Camp. Hic quidem *nam tanquam m.* Guelf. *tanquam m.*

5. *nobiles.* Verissimam censeo emendationem Lochmanni τὸν μαλακίον, qua reponit *notabiles* prolus. anni 92 priori p. 5. Ablegat ipse ad §. 27. item 9, 4, 101. *excitant.* cf. §. 66.

6. *talpae.* Virg. Georg. 1, 183. *Timidi damae.* Ecl. 8, 28. *fabricatus est gladi.* Cic. pro Rabir. post. 3. *Punitus*

est inimicum. id. pro Milone c. 13.

altero significatur. cf. 1, 4, 24.

et in verbis. In verbis genus hoc dici a nostro ut plerisque veterum vidimus ad 1, 4, 27. 1, 5, 41.

fabricatus. Hoc igitur deponens non frequentius visum Quintiliano τὸ πῦνitus

inimicum punitus est. Quod mirum minus 7
 est, quod in natura verborum est, et, quae
 80^a facimus, patiendi modo saepe dicere; ut *ar-*
bitror, suspicor: et contra faciendi, quae
 patimur; ut *vapulo:* ideoque frequens per-
 mutatio est, et pleraque utroque modo effe-
 runtur, *luxuriatur, luxuriat; fluctuatur,*
fluctuat; assentior, assentio. Est figura et in 8
 numero, vel cum singulari pluralis subjun-
 gitur, *Gladio pugnacissima gens Romani;*
gens enim ex multis: vel ex diverso,

— — *Qui non risere parentes,*
Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est.

inimicum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui
inimicos. Sed *es* pro *est* videntur dare omnes praeter Basil.
 et posteriores ante Obr. Memoriter citavit, etiam nostram
 vocem.

7. *minus.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *non.*
saepe dicere. Turic. *prae dicere,* a sec. manu contra-
 hitur et sic Guelf. cum Bodl. *saeps praedicere* Camp. cum
 Andr. *pleraque.* Flor. *plerumque* cum Goth. Voss. 2.

luxuriatur — fluctuatur. Turic. Guelf. Camp. dant haec
 verba ut participia per S in fine cum Goth. et edd. ante Loc.
assentio. Est. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth.
 Voss. 2. Bodl. Alm. et edd. ante Gryph. acc. Obr. Reliqui
 inferunt *revertor revento.*

8. *ex div.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf.
 (tac. Gesn.) cum edd. ante Bad. Reliqui *e d.* Obr. *ex*
adverso. *Qui.* Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.)
 Ambr. 1. Camp. Jenf. (err. Gesn.) *cui* cum edd. ante Barm.
 exc. Bad. qui nostram, auctore Politiano (p. 105. Fac.
 Grut. Vol. 1.) reposuit.

est. cf. Consentium Putsch. insuave hoc, ut malim pro
 p. 2054. nec unquam depo- altero scribere *quia.* cf. 4, 1, 1.
 nenter Qu. (cf. 10, 7, 2). *assentior.* cf. 1, 5, 13.

7. *Quod — quod.* Nimis 8. *Qui non — cubili est.*

Ex illis enim, *qui non rifere, hic quem non*
9 *dignata. In Saturā,*

— *Et nostrum istud vivere triste Aspexi,*

cum infinito verbo sit usus pro appellatione:

hic quem non dignata. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. *hunc quem non dignata* Flor. Ambr. 1. cum Goth. Voss. 2. *non dignatus deus nec dea dignata* Basil. *hic quem non dignatus deus, nec dea dignata* Obr. Reliqui *hunc non dignatus deus nec dea dignata.* Supervacuum supplementum, satis enim gnaro jam carminis lectori significatur, et cupit scriptor cito desungi.

9. *dignata. In Saturā.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. et ante in inferunt Goth. Camp. Jenf. (err. Gesn.) cum Alm. (cf. §. 1. 13.) Voss. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui haec dant: *dign.* Et mutatione partium ut in *Sat.* non quidem e Regii conjectura (ut censet Gesn.) qui certi nihil definiit, cujusque aetate nihil tale additum fuit. cf. §. 7. De *Saturā* (nam sic Turic. Flor.) cf. 9, 2, 36.

Virg. Ecl. 4, 62. 63. Hic scribendi et interpretandi modus recte post Bembum et Erythraeum rejicitur ab I. H. Vossio in Commentario, repetiturque a vitio librarii, cujus codicem usurparet Qu. Ex vetere enim scriptura *quoi* (cf. 1, 7, 27) corruptum erat *qui*, et noster, figurae notandae magis intentus, quam versus in carminis ipsius contemplationem, arripuit hoc in exemplum.

9. *In Saturā.* Et apud Persium 1, 8. Abruptum sane hoc et minus praeparatum, nec monemur aliam nunc, quam adhuc, tangi figuram, quae sit partibus orationis

mutandis. Mollias aliquatenus legendo *est* („In Saturā „est:“) pro „et nostrum“. Poterat enim errorem parere, quod in Persio ipso praemittitur *et*, sed non faciens illud ad exemplum quo hic opus. Neque tamen cum Badio contendam, subaudiendo „*figura est*“, locum expleri, nec igitur mancum dicendum. Sed inferere quidquam me pariter ac Regium vetat religio vetustatis. Etiam hoc satis durum quod *usus sit, vult*, subito respicit ad poetam, Persium, cujus nulla nec in prioribus nec in sequentibus mentio. Structura quidem *cum usus sit* et mox

nostram enim vitam vult intelligi. Utimur et verbo pro participio,

Magnum dat ferre talentum,

tanquam *ferendum*: et participio pro verbo, *Volo datum*. Interim etiam dubitari potest,¹⁰ cui vitio simile sit schema, ut in hoc,

Virtus est vitium fugere: — —

802 aut enim partes orationis' mutat, ex illo, *Virtus est fuga vitiorum*; aut casus, ex illo, *Virtutis est vitium fugere*: multo tamen hoc utroque excitatius. Junguntur interim schemata, *Sthenelus sciens pugnae*: est enim, *scitus Sthenelus pugnandi*. Transferuntur¹¹

participio, Magnum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Basil. Reliqui inserunt *ut*,

10. *vitio simile*. Sic Turic. Flor. Reliqui *f. v.*

Virtutis. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *virtus* cum Goth. Vall. Voff. 2. (err. profecto Burm. qui nostrum ex illo) Ald. Basil. Obr. *virtutem sine est* Jenf. cum posterioribus ante Ald. *multo*. Omnes quidem libri *Multi*, quod deinde referunt ad *schemata*. Nostra est ex praestantissima Gesneri emendatione (recepta et Bip.), qui et primus interpunxit post *exc.*

hoc utroque. Flor. inserit *quoque* cum Goth. Kapp. *scitus Sthenelus*. Turic. Flor. *sciusticus*. a sec. manu ille *sciusthenelus*, hic *sciens scitus*. Camp. *sciust*. St. Guelf. *sciens St. p.* Goth. (tac. Gesn.) *scitus p.* Non profecto tritum est *scitus* pro *peritus*, etsi ali-

est §. 18. in Catullo. Ablegat Burm. ad simile Petronii c. 44. *illud erat vivere*.

Magnum dat. „Virg. Aen. „5, 248. Illi volo datum „simile Terentianum Andr. 1,

„1, 2. dictum puta. Illud *virtus est* Horat. Epist. 1, 1, „41.“ Gesnerus. *Sthenelus sciens*

Hor. 1, 15, 24. et cf. not. crit.

10. *excitatius*. cf. 6, 1, 2.

et tempora, *Timarchides negat esse ei periculum a securi*, (praesens enim pro praeterito positum est) et status,

Hoc Ithacus velit:

et, ne morer, per omnia genera, per quae fit
12 *soloecismus*. Haec quoque est, quam ἐτέρωσιν

quot poetarum locis probatum; nec fuerit rationis huc vocare obsoletum illud sciens. An tentabis „en. non nescius „St. pugnandi“?

11. *et temp.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *etiam t. negat esse*. Turic. Guelf. *negare est.* *et status*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Goth. 1. 2. Voss. 2. Alm. A sec. manu Turic. e. *Stadius*, ut et Guelf. Camp. cum Bodl. Andr. Vall. ex quo e. *Stathius*. Mox Jens. e. *Virgilius* cum edd. ante Bad. acc. Capper. qui negligenter recenset auctores vanissimae scripturae. ut *Virgilius* Basil. Reliqui *et futurum pro praesenti* de Badii conjectura. vide Gesnero indicante Canneg. ad Avianum 14. p. 101. qui rectissime vidit haec esse inquinata.

omnia genera. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jens. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *inferunt fit*.

12. *quoque est*. Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui e. *q.* (cf. 5, 10, 19.)

ἐτέρωσιν. Guelf. lacunam habet. Camp. ετεμωσιν. Vall. ἐτερήωσιν. Tarv. ἐτεροίωσιν, cum Goth. Ald. Posui, ut appareret raram esse et exiguam in hac voce varietatem, cum nec multum proficiat illud, quod conjectura petebat jam Dan. (cf. §. 1.) ἐτεροίωσιν. Satis etiam firmata vox nostra per Schneiderum loco Antonini 4, 39. quanquam alias rara in scriptoribus, nec proprie, quod sciam, rhetoribus usurpata. Quod Ernest. in Te-

11. *Timarchides*. Vide Cic. Verr. 5, 44.

et status. Hoc vocabulum hic interpretor positum pro: *modi*, nam *velit* conjunctivus est pro *vult* indicativo.

Sic variatum fuisse a grammaticis in hac appellatione apparet 1, 5, 41. Locus Virgilianus est Aen. 2, 104.

12. ἐτέρωσιν — ἐξ-
*λλαγή. Apparet pro ar-

vocant: cui non disimilis ἐξαλλαγή dicitur: ut apud Sallustium, *Neque ea res falsum me habuit*: et, *Duci probare*. Ex quibus fere praeter novitatem brevitatis etiam

chnol. ablegat ad Ammonium, v. Ἀλλοίωσις et Μεταβάλλεσθαι, ille quidem rhetorico significatu non habet.

cui non. Sic Ambr. 1. cui Jenf. cum edd. posterioribus ante Bad. Reliqui cum. disimilis. Locat. similis cum edd. posterr. ante Bad. ἐξαλλαγή. Turic. ἐζαματ η. Ambr. 1. ΕΖΑΜΑΤΗ. Flor. amat enim cum Kapp. Goth. 2. est et lacunam ostendit Guelf. est Zeuma cum Camp. Goth. (err. Gesn.) cum Tarv. et edd. ante Ald. (nisi quod edd. a Tarv. tum). e zeuma tum Jenf. (err. Gesn.) est Zeugma, cum Ald. est, zeugma tum Bad. Reliqui est, Zeugma. cf. 9, 2, 103.

Duci, Flor. ducit cum Goth.

bitrio has appellationes positas a rhetoribus; neque enim quidquam inest in etymo, quod certum discrimen constituat. Usu igitur frequentatas dignoscere contingat leves hasce significationum umbras, quas nunc, semel modo oblatis vocabulis, ignoramus. Nam ἐξαλλαγή, quae est apud Dionysium de vi Demosth. p. 982. Reisk. indicante Ernesto in Technol. Graeca, latius patet et omne variandae per schemata orationis artificium demonstrat. Haec pronomen accipio ut *Ilia*. vid. 6, 1, 50. et mox §. 20. 35. ut est significet, *accidit*, *reperitur*, et subaudiendum *figura*, ad pronomen femininum. ἐτέρωσις quidem nullo exemplo illu-

stratur, quod profecto arguit, intercidisse hic aliquot verba. In loco Sallustiano (Jugurth. 10.) *falsum habuit* variatum esse pro *sefelit* unusquisque videt. Alterum quid sibi velit, difficilius dictu, et miror neminem praeter Badium attendisse. Suspiciatur ille fuisse: „*opinioe duci pro probare*“, mihi quidem nil ejusmodi persuadens. Qui invenerit locum scriptoris, si forte sit alicujus, facile rem expediat. Adhuc respici Sallustium et ejus verba esse, fortasse in deperdita operum parte, verosimillimum propter id quod sequitur *idem auctor*. In hoc quidem exemplo solo brevitatis possit deprehendi, neque enim ulla in *falsum habuit*.

peti solet. Unde eousque processum est, ut non poeniturum, pro non acturo poenitentiam: et visuros, ad videndum missos idem auctor dixerit. Quae ille quidem fecerit *schemata*; an idem vocari possint, videndum, quia recepta sint. Nam receptis etiam vulgo auctore contenti sumus. Ut nunc

proc. est. Leid. Burm. p. esse per sphalma suspicor, quanquam possunt videri Turic. et Flor. dare, e quibus nulla varietas.

13. *possint.* Turic. Guelf. *possit.* sint. Turic. (a pr. manu) Flor. *fit.* cf. §. 20. ubi *fit* pro *sunt*.

Ut nunc evaluit. Turic. Guelf. Camp. *utinam velut* cum Goth. Kapp. Bodl. Bal. Vall. Voss. 2. Flor. (a sec. manu); a. pr. *utinam voluit* cum Alm. (§. 9. 31.) sed hic a sec. manu *utinam vetuit.* Ambr. 1. *utrum nam*, an habeat *evaluit* certo non dicam. *Utrum natura e.* Jenf. cum edd. ante Ald. acc. Bad: *Verum natura e.* Ald. cum reliquis ante Obr. Sed hic cum Burm. *Uti.* Malim equidem *ut jam* pro *ut*, vel *uti nunc*.

non poeniturum — visuros. Sunt haec e deperditis Sallustii, neque tamen inter fragmenta recensentur apud Cortium, ubi *poenitens* solum est e Charisio p. Putschii 224, sed hoc et apud Ciceronem et Suetonium et Priscianum p. 922. Oblitus videtur Qu. Accii exemplum, quod praestant Lexica.

visuros. Non praetermittenda hoc loco acutissima Lipsii ad Tac. Annal. 16, 2. conjectura, qui Sallustii, quod memoret noster, fuisse suspicatur non *visuros* sed *visores*. Eam nimis calide rejicit Ernestus, de verbis agi monens, non de *substantivis*.

Tanta in veteribus non erat subtilitas disputandi de rebus grammaticis, ut verbalia plane fecernerent a verbo. Nec tamen quidquam definiam, cum habeant, quo se commendent, et Ernesti argumenta tō *visores* aspernantis ipsiusque etiam Oberlini. cf. Cangius in v.

13. *Quae ille — videndum.*

„Haec cum primum scriberentur a Sallustio, schemata profecto fuerunt; nunc tamen an eodem nomine sint appellanda, quaerendum est, quia jam abierunt in communem sermonem.“ Malim „recepta sunt.“

evaluit *rebus agentibus*, quod Pollio in Labieno damnat: et, *contumeliam fecit*, quod a Cicerone reprehendi notum est: *affici* enim 14
303 *contumelia* dicebant. Alia commendatio *ve-*
6 *tustatis*, cujus amator unice Virgilius fuit,

*Vel cum se pavidum contra mea jurgia jactat:
 Progeniem sed enim Trojano a sanguine duci
 Audierat.* — —

rebus agentibus. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum omnibus MSS. sed edd. a Jenf. ante Obr. omittunt *rebus*.

14. *vetustatis.* Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) Guelf. *veritatis*, cum Almi.

rebus agentibus. Suspicio vitium esse in eo, quod passive usurpatum est participium, qualia structurae portenta amant nostri pragmatici (cf. 3, 6, 59): „Vor-„habende Sache, tragende„Liebe.“ Mirandum est sane quod hujus, quae *evaluerat* Qu. tempore (cf. 3, 6, 32), locutionis nemo adhuc exemplum demonstravit in scriptoribus, fortasse tamen has familiaris sermonis sordes dedignantibus. Labieni cum Pollione rixas vide ad 4, 1, 11. Pollioni videtur fuisse quod Ciceroni Antonius.

contumeliam fecit. Cic. Philipp. 3, 9. De eo loco diligenter egit ad quem ablegant interpretes I. F. Gronovius Observ. 3, 8. p. 375 — 384. Recte monet Gesnerus, Qu. intellexisse dictum

facere contumeliam velut *facere jacturam* pro *pati*.

14. *vetustatis.* Ejus quidem notam in exemplis his, quae afferuntur, Virgilianis, non agnoscunt VV. DD. *Vel* hoc a Cicerone potius sumfisse Virgilius Budaeo videtur (Comment. graec. ling. p. 1454. indicante Burm.), quam ab obsoleta vetustate retulisse. Et Gesnerus aliquid intercidisse sibi persuadet ante hunc versum, quod ad vetustum usum particularum speciatim pertineret. Equidem non puto ad hujusmodi remedium esse confugiendum: *vel cum* (Aen. 11, 406) in hac orationis praecisione, ubi omne id quod protafin sequi debebat, lectori intelligendum relinquitur, multum habet insolentiae, quam ego antiquitati ascribendam esse facile credo Quintiliano.

Quorum similia apud veteres tragicos comicosque sunt plurima. Illud et in consuetudine remansit, *Enimvero*. His amplius apud eundem :

Nam quis te juvenum confidentissime : —

quo sermonis initium fit. — Et,

*Tam magis illa tremens, et tristibus effera flammis,
Quam magis effuso crudescunt sanguine pugnae.*

Quod est versum ex illo, *Quam magis ae-*

Illud et. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. Reliqui *I. etiam.*

15. *quo.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. cum Goth. Bodl. Voss. 2. et edd. ante Ald. acc. Obr. Reliqui *cum quis* ex Regii conjectura. *initium fit.* Sic Obr. Reliqui *i. fit.* Nostram rationem probabat et Gesnerus.

Neque ullus eorum, quos Budaeus ponit, locorum hac parte similis est nostro. In altero versu (Aeneid. 1, 19) *sed enim*, et maxime ita postpositum, vetustatem habet. De Virgilio archaismi studioso cf. 8, 3, 25. Spectatur et ibi vetustas particularum usu. Mire vacillavit memoria nostri, cum *jactat* scriberet in priore versu, pro quo est apud Virgilium *fin-*
git, quod solum loco congruit.

Enimvero. Transpositionem conjunctionis, quae alias vitat initium (cf. 1, 5, 39) ascivit et comprobavit consuetudo in hac quidem voce. Videtur ergo *vel* quo-

que in versu Virgiliano ut transpositum notasse, quod ad *pavidum* pertinuerit; in qua ratione minime sequar ejus auctoritatem.

15. *His amplius.* cf. 1, 5, 50.

Nam quis te. Georgic. 4, 445. *Tam magis.* Aen. 7, 787.

Quod est versum ex illo — *viget.* Hunc locum interpretes praeter Regium, moxque Muretum (Varr. lectt. 19, 2) securi transeunt, acquiescentes illi, ut videntur, horum, quos dixi, suspicione, esse hoc ex veteri quadam tragoedia. Versus enim, ait Muretus, est trochaicus. Et sane in illa Romanorum licentia, ubi fas est trochaicos stipare quatuor

*rumna urget, tam magis ad malefaciendum
viget.* Pleni talibus antiqui: sicut initio.¹⁶
Eunuchi Terentius, *Quid igitur faciam?*

urget — viget. Sic et Turic. (quanquam altero loco
juget) Ambr. 1. Guelf. Camp. praeter edd. ante Bad. et tot
ab aliis memoratos Codd. quo rediit Gesn. (et Bip.) cum
reliqui secuti essent Regium transponcentem *viget — urget.*
Flor. quidem utrobique *urget.*

temporum pedibus, exit te-
trameter qui digitos expleat.
Hanc rationem tenens Gedoy-
nus reddidit: *Quod est ver-
sum ex illo* hisce: „ce qui est
„visiblement inité de cet en-
„droit“. Hoccine autem po-
tuisse placere Quintilianum
legentibus! Quando ille imi-
tationem aliquam ex alio
scriptore expressam ita desi-
gnavit, ut *versum* diceret lo-
cum? Et quis unquam ita
Latinorum? Nec quidquam
intererat expressum hoc do-
cere aliunde. Noster modo
(§. 10) pronunciabat car-
men Horatianum „aut partes
„orationis mutare ex illo —
„aut casus ex illo“; *versum ex
illo* igitur et hic non aliter
dixisse putandus est, quam
ut rectam orationem indica-
ret, a qua deflexerit hoc
schema Virgilianum. Ita ap-
paret verba, quae veteri tra-
goediae assignant VV. DD.,
esse nostri ipsius, qui illam
in Turni galea Chimaeram a
Virgilio fictam inter expli-
candum deducat protinus ad
veritatem; nec quidquam in

hoc schemate spectat rhetor
nisi transpositionem, per quam
prior est sensus qui debebat
esse posterior et vicissim. Fa-
teor tamen paulo operosius
hic egisse interpretem, et
aerumnam mirum est posuisse.
cf. 8, 5, 26. Nos quidem ma-
gis movet illud *tam magis,
quam magis* pro *quanto et
tanto*, sed de eo nunc non
cogitat noster.

16. *Terentius. 1, 1, 1.*
Quo hoc consilio nunc ponat,
non apparet. Vix enim ac-
quiescas Turnebiano com-
mento, quod per archaï-
smon igitur sit pro *deinde*,
vel vetusto more postpositum
esse igitur. cf. 1, 5, 39. Alte-
rum etiam obscurius, in quo
neque auctor innotescit, ne-
que scriptura in comperto.
Tandem facere figuram, ab
initio sententiae positum (sed
praecedat tamen vox), mo-
net Gesnerus. Idem totum
hoc *pleni — leno* suo loco
deerrasse suspicatur per libra-
riorum incuriam, et debere
reponi post *initium fit. Ta-
libus* enim plenos antiquos,

inquit. *Allusit tandem leno.* Catullus in Epithalamio,

— *Dum innupta manet, dum cara suis est,*

804

cum prius *dum* significet *quoad*, sequens
17 *usque eo*. Ex Graeco vero translata vel Sal-
lustii plurima, quale est, *Vulgus amat fieri*:
vel Horatii (nam is maxime probat hoc):

— *Nec ciceris, nec longae invidit avenae.*

16. *Allusit.* Turic. *alius in.* Flor. *alius vi,* uterque
a pr. manu. *leo* pro *leno*, quod notat Burm. sphalma est
Obrechtii. *Dum innupta.* Turic. (a pr. manu) Ambr. 1.
tum i. *suis est.* Goth. (tac. Gesn.) *f. sed* cum Voss. 2.
inde error vet. edd. inferendi *sed* post *est* a Jenf. usque ad
Obr. *quoad, sequens.* Turic. Camp. Ambr. 1. *quod ad-*
sequens. Turic. a sec. manu *quod assequens* et sic Guelf. cum
edd. ante Ald.

17. *vel Sallustii.* Flor. *qualis S.* *vel Horat.* Turic.
Guelf. *vero orati,* *nam is.* Sic Goth. (tac. Gesn.)
Camp. cum Voss. 2. Ald. Basil. Colon. Colin. et inveniebat
Regius. Reliqui *n. id.* In Mureti Siglis illis N. I. S. P. in-
esse videtur *is nostrum.* *hoc nec ciceris.* Turic. Flor.
Ambr. 1. *nec Ciceronis,* a sec. manu Turic. *hoc Ciceronis* et
sic Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. et edd. ante Gryph.
Ciceronis solum Guelf. Mox a Gryphio inde (cf. §. 9.): *hoc*

ubi initia sermonis particu-
las habeant continuandae ora-
tioni proprias; sic et aptius
cohaesurum e Catullo exem-
plum. Non equidem pro-
fici multum sentio hac trans-
positione. Nimium in omni-
bus hisce obscuritatis. An
Comicorum loca retulit pro-
pter abruptum incipiendi mo-
dum, quasi aliquid jam praec-
cesserit?

Catullus. Carmine 62. v.
45.

17. *vel — vel — vel.* cf.
6, 2, 3.

Vulgus amat fieri. De-
figuant Bell. Jug. c. 34. ubi
simile quid. Si unquam, hic
bonus conector fuit P. Fran-
cius, suadens *vulgo* pro *vul-*
gus.

Horatii. „Cujus plurimos
„omnium generum grae-
„cismos notant passim inter-
„pretes. Locum Fabio lauda-
„tum Sat. 2, 6, 83. non omi-
„sit in Hellenolexia Vechne-

vel Virgilii,

— *Tyrrhenum navigat aequor.*

Et jam vulgatum actis quoque, *Saucius pectus.*
Ex eadem parte figurarum *additio et abjectio* 18
est. Illaque prior videri potest supervacua,
sed non sine gratia est:

Nam neque Parnasi vobis juga, nam neque Pindi.

Ciceronis. Et mutatio casus: ut nec illi se positi ciceris ante
Obr. qui nostram, nisi quod omittit nec. Reliqui post nec
inferunt illi *Sepositi*. Alter vett. error *invadit herne, harenae,*
Herae, hecne notatu vix dignus. vel *Virg.* Sic Turic.
Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui et *V.*

18. *figur. additio.* Hic praeter alios errores, minus
notabiles, inferunt prior vett. libri ante Ald. MSS. et excusi,
quod idem mox omittunt ante *videri*. Item magna confusio
est in loco Virgiliano. Cujus exempla ponere Turic. et Flor.
satis habeo. Prior quidem: *gratia est nam neque pindi*
potest enim deesse alterum neque parnamsi vobis juga nam ne-
que pindi neque et apud. a sec. autem manu scribitur *parnafi,*

„rus 1, 2, 24, 7. p. 352. ubi
„pulchre hanc constructio-
„nem cum Caesaris illa voce
„comparat apud Plut. Cato.
„extr. ὡς Κάρτων, Φρονῶ σοι
„τοῦ Σανάτου· καὶ γὰρ ἐμοὶ σὺ
„τῆς σπαντοῦ σωτηρίας ἐφθόνη-
„σας.“ Gesnerus.

Virgilii. Aen. 1, 67.

actis quoque. Ablegat Ges-
nerus ad Lipsium in Tacit.
Annal. 5, 4. ubi et locus An-
nal. 13, 31. testans imprimis,
quam contemptum opus *acta.*

18. *Nam neque.* Virg. Ecl.
10, 11. Horat. Carm. 1, 12,
40. Satis difficile est dictu,
quare hujus exempli fecerit
locum Horatianum, nisi forte,

perperam profecto orationem
construens, *Hunc* abundare
credidit, unde est in edd.
quibusdam (Gryph. Stoer.
Chonet.) subjectum post *capil-*
lis „ubi possis“ vel „ubi pos-
„sis demere hunc“. Apparet,
quam male interdum haese-
rint veterum memoriae quae
legerant, quamque fortasse
male interpretati sint scripto-
rum sensus. Neque enim
Aristarchus solus caligavit ad
Homerum suum. Praeterea
ne illud quidem est in com-
perto, cur dicat „ex *eadem*
„figurarum parte“. Ex qua
igitur? Profecto Graecissimum
intelligi voluit. Quanquam

Potest enim deesse alterum *nam*. Et apud⁸⁰⁵
Horatium illud,

— *Fabriciumque,*
Hunc, et intonsis Curium capillis.

Et detractioes, quae in complexu sermonis,
aut *vitium* habent, aut *figuram*, ut, *Accede*
ad ignem: jam calesces plus satis, plus enim
19 *quam satis est*. Nam de altera, quae *detra-*

et ultima *nam neque* — *neque* omittuntur. Alter sic: *g. e.*
nam neque pindi potest enim deesse alterum neque parmam si
vobis juga nam neque pindi potest enim deesse alterum neque
et apud. Nostra constitutio, quae Regio maxime debetur,
est apud Badium, primum. *intonsis*. Guelf. Horat.

incontis et sic in vetere Mureti Cod. Meorum quidem
praeterea nullus. *Et detractioes*. Bad. (sine auctore

nec reddita ratione) *Est etiam adjectio* obtemperantibus
omnibus post eum ante Gesnerum. Reliqui et scripti et ex-
cusi nobiscum faciunt. *figuram, ut, Acc.* Sic libri

omnes MSS. (de Goth. tac. Gesn.) et excusi ante Gryph.
exc. Badio. Reliqui ante *ut* inferunt: *Figuram*. Tum debe-
bat et *vitii* mentio fieri. *ignem: jam*. Sic Turic.

(a pr. manu) Flor. cum Alm. Reliqui inferunt *hunc*.

19. *Nam de altera — adjiciendum est*. Sic Turic. Flor.
Guelf. Goth. (err. Gesn.) cum Voss. 2. (nisi quod hic dici-
tur ommittere *quae*) Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *De altera*
quae detractio est pluribus dicendum est. Hoc e Regii muta-
tione. Nostra corrupta quidem, sed haec corruptior. Facile
emendes illam: *nam ad alteram quidem detractioem pluri-*
bus adjiciendum est. Frequens est, *nam* respicere ad sup-

non equidem dixerim, has
additiones et *abjectiones* eo
potissimum pertinere. An ex
eadem parte dixit omnino de
figuris orationis? Id quidem
minus probo.

Et detractioes — habent.
cf. de figura detractiois 9,
2, 37. An aliquid interciderit

non dicam. Saltem nondum
de iis praeceperat detractio-
nibus, quae essent extra
compl. serm.

Accede ad ignem. Terent.
Eun. 1, 2, 5. Est *hunc* in poeta
ante *calesces*.

19. *Nam de altera — ad-*
jiciendum est. cf. not. crit.

ctione, pluribus adjiciendum est. Utimur vulgo et comparativis pro absolutis, ut se quis *infirmiorem* esse dicet: duo inter se comparativa committimus, *Si te, Catilina, comprehendi, si interfici jussero, credo, erit verendum mihi, ne non hoc potius omnes boni serius a me, quam quisquam crudelius factum esse dicat.* Sunt et illa non similia soloecismo quidem, sed tamen numerum mutantia, quae et tropis assignari solent, ut de uno pluraliter dicamus,

Sed nos immensum spatium confecimus aequor:

pressum quid, quod praecesserit, quasi dixerit: „Defungor hoc quam brevissimo exemplo, ubi nihil deest nisi *quam*, nam ad ceteram *destr.* pluribus verbis illud, quod omititur, adjiciendum est, quo sententia expletur.“

ut se. Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui inserunt *cum*.

dicet. Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. *dicit* Goth. cum Voss. 2. Reliqui (de Jenf. err. Gefn.) *dixerit*.

Si te, Catil. Sic Ambr. 1. Camp. cum Goth. Locat. et posterioribus ante Gryph. *Sit ex C.* Turic. a sec. manu *Sic et C.* Flor. Guelf. *Sic ex C.* Jenf. Tarv. *Sic te.* Reliqui *jam* inserunt ante C. ex Cicerone. *ne non hoc.* Turic.

Flor. *nec non h.* Guelf. Camp. *ne non* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph.

20. *Sunt et illa.* Sic Flor. Camp. Obr. *S. enim et i.* Goth. (tac. Gefn.) cum Voss. 2. *Sit et i.* Turic., a sec. manu *Sic et i.* cum Guelf. Bodl. *Sunt illa et* Jenf. (tac. Gefn.) Tarv. Reliqui omittunt *et*.

et tropis. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *ex tropis.* nihil tamen latet.

Si te, Catilina. Ex Cat. 1, 2.
Sed nos. Virg. Georg. 2, 541.
Haud secus. Ge. 3, 346. *Neve*
tibi. Ge. 2, 298. *Nec mihi.*
Ge. 3, 435.

20. *Sunt et illa.* cf. §. 12.
et tropis. „Nam ad synec-
dochen pertinent: aliis ta-
men *εναλλαγή* numeri dici-
tur.“ Capperonnerius.

et de pluribus singulariter,

Haud secus ac patriis acer Romanus in armis.

21 Specie diversa, sed genere eadem et haec sunt,

Neve tibi ad solem vergant vinea cadentem:

Ne mihi tum molles sub divo carpere somnos,

Neu dorso nemoris libeat jacuisse per herbas:

non enim nescio cui alii prius, nec postea sibi uni, sed omnibus praecipit. Et de nobis loquimur tanquam de aliis, *Dicit Servius,*

22 *Negat Tullius.* Et nostra persona utimur 806

pro aliena, et alios pro aliis fingimus. Utriusque rei exemplum pro Caecina. Pisonem, adversae partis advocatum, alloquens Cicero dicit, *Restituisse te dixti, Nego me ex edicto*

21. *Ne mihi.* Turic. *nē* ~~te~~. ex Alm. et Goth. nostrum. Ille a sec. manu *nec noctu* pro *n. m. tum* et sic Camp. Guelf. cum Bodl. Reliqui *Nec mihi*, ut et aliquot Virgiliti libri.

divo. Sic Turic. Guelf. cum Alm. Bodl. Voss. 2. Goth. Jenf. et edd. posterioribus ante Stoer. exc. Bad. Reliqui *divo*. Etiam *mollis* vett. mei ante Gryph. quanquam aliquot silentur, et Ald. *molleis*.

22. *te dixti.* Turic. Flor. Ambr. 1. (sed loco raso) Guelf. Camp. *dixisti* cum Alm. et libris Ciceronis. *dixit* Tarv. cf. 5, 13, 47. *me ex ed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 2. Reliqui omittunt *ex* et hic et mox. cf. et Cic. Ern.

de pluribus singulariter. cf. 8, 6, 28.

21. *tanquam de aliis.* „Dicit Servius s. Sulpicius: hoc est afferit: Negat Tullius: hoc est ego. Sunt enim verba Tullii“ [ubi tandem? Nam certe non in Murenana Ciceronis, ubi poterat suspi-

cari]. „Sicut Chremes de se dicit in Andria: Non hercule faciet.“ 4, 4, 36. Badius. Exemplum etiam fuerit Horatii Epist. 1, 16, 49. „re-ruit negitatque Sabellus.“ et passim talia inveniri possunt.

22. *pro Caecina.* c. 29.

praetoris restitutum esse: verum enim illud *restituisse* Aebutius dixit; Caecina, *nego me ex edicto praetoris restitutum esse*. et ipsum *dixi*, excussa syllaba, figura in verbo. Illa²³ quoque ex eodem genere possunt videri: unum quod *interpositionem* vel *interclusionem* dicimus, Graeci *παρένθεσιν* vocant,

enim. Jenf. omittit cum posteriorr. ante Ald.

Caec. nego me. Hoc quidem ordine solus Gesn. seqq. Bipp. Rectissime, nam ceteri turbate *nego me Caec.* quod non attinebat emendari Italicis et Romanis characteribus adhibendis, ut fecit Capper. cf. 4, 2, 128. item hic §. 12. 45.

esse. et ips. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inserunt *ubi*.

dixi. Flor. Ambr. 1. *dixisti* (loco raso). Tarv. *dixi*.

excussa. Sic Flor. Camp. cum Goth. Voss. 2. Palat. Gebh. (Crep. 3, 11.) et edd. ante Basil. *excusa* Turic. Ambr. 1. cum Bodl. Alm. Obr. *exclusa* Guelf. marg. Basil. Reliqui *extrita*, sine auctore. *verbo. Illa*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Ahn. Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui inserunt *est*.

23. *unum quod*. Sic Turic. Flor. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. a Jenf. ante Basil. exc. Ald. *unumque* Guelf. *nosque* Camp. *quae nos* Obr. Reliqui *quam nos*.

παρένθεσιν. Ambr. 1. *παρένθεσιν παρέμπτωσιν*. Flor. ΝΑΠΗΗΗΟΝΕΑΡΡΕΜΕΓΩCIN. Guelf. *ματηνηνε αρεμετσιν*. In hisce quid lateat nulla intentione assequor, quanquam extrema satis aperiuntur ab Ambr. 1. neque enim dubitandum, quin altera vox graeca sit subjienda. Haec non est inaudita apud praeceptores orandi, velut Dionys. p. Reisk. 792. indicante in Technol. Ερω. ἐκ' — ἐνθυμημάτων τε καὶ νοημάτων αἱ μεταξύ παρεμπτώσεις πολλαὶ γινόμεναι.

verum enim. Non satis assequor *verum*, et suspicor legendum *vere* i. e. „*re vera* „enim haec Aebutius et Caecina dixerunt, litigatores, „non Pilo et Cicero, patroni.“ *et ipsum* — in *verbo*. An

haec sint ab ipso Qu., certo non dicam.

23. *unum*. Huc respicit, quod mox (§. 24.) subjiicitur *alterum*.

παρένθεσιν. cf. not. crit. vide §. 2, 15.

dum continuationi sermonis medius aliquis sensus intervenit, *Ego cum te*, (*mecum enim saepissime loquitur*) patriae reddidissēm. (cui adjiciunt *hyperbaton*, quod inter tropos esse ²⁴ noluerunt): alterum, quod est ejus figurae sententiarum, quae ἀποστροφῆ dicitur, simile, sed non sensum mutat, verum formam eloquendi:

— *Decios, Marios, magnosque Camillos,
Scipiadas duros bello, et te, maxime Caesar.*

item p. 804. Veram esse priorem vocem, quae et sola in Flor. reponitur a sec. manu, persuadet auctoritas Turic. et Ambr. quanquam ipsum illud arcanum inquinatissimae scripturae tentat magis et torquendo lactat animum legentis. Nisi forte in fractis istis tabulis agnosces ipsam παρένθεσιν, (an παρένθετον? cf. §. 26.) quod tamen non probarim. Quo minus παρέμπτωσιν infererem, vetuit dubitatio suborta de conjunctione adhibenda; nam ἀσυνδέτως non sunt cumulanda haec vocabula. Suspicor interfuisse Graecum ἦ. (cf. §. 11, 5.) Possit tamen et quoque. *dum.* Turic. Guelf. *duo.*

hyperb. quod. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Alm. Voss. 2. Jenf. et edd. posterr. ante Ald. Reliqui Regio jubente inferunt *non illud*, quod, nisi dormitavi, est jam in Camp. cf. 9, 2, 79. *noluerunt.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Reliqui *voluerunt.*

²⁴. *alterum.* Sic Turic. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Alm. Voss. 2. Jenf. et edd. posterr. ante Ald. Reliqui, jubente Regio, praemittunt *sed*, quod Camp. quoque habet.

sed. Turic. Flor. Guelf. *est.* Ambr. 1. *et cum* Jenf. et edd. post. ante Ald. Reliqui *cum*, quorum et Camp. Nostrum e conjectura. *sensum mutat.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. Jenf. et edd. post. ante Ald. Reliqui *sensus mutatur*, quorum et Camp. *formam.* Sic Ambr. 1. Guelf. Tarv. cum edd. posterr. ante Ald. Reliqui *forma.*

Ego cum te. Pro Milo. *hyperbaton* — *noluerunt.* c. 34. *Decios.* Virg. Ge. 2, cf. 3, 6, 67.

169. *Fas omne.* Aen. 3, 55.

Quid loquor. Aen. 4, 595.

Haud procul. Aen. 8, 642.

²⁴. *ejus figurae sententiarum.* 9, 2, 58.

27 Haec *schemata*, aut his similia, quae erunt per mutationem, adjectionem, detractionem, ordinem, et convertunt in se auditorem, nec languere patiuntur subinde aliqua notabili figura excitatum: et habent quandam ex illa vitii similitudine gratiam, ut in cibus interim acor ipse jucundus est. Quod continget, si neque supra modum multae fuerint, nec ejusdem generis aut junctae, aut frequentes: quia satietatem, ut varietas earum, ita raritas

28 effugit. Illud est acrius genus, quod non tantum in ratione positum est loquendi, sed ipsis sensibus cum gratiam, tum etiam vires accommodat. E quibus primum sit, quod fit per adjectionem. plura sunt genera. nam et verba geminantur, vel amplificandi gratia: ut, *Occidi, occidi, non Sp. Maelium*; alterum est enim, quod indicat, alterum, quod affirmat: vel miserandi, ut,

Ah Corydon, Corydon. —

27. aut his. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Basil. Reliqui et h. quae erunt. Hoc primus diremit ita Regius, nam MSS. et excusi ante Ald. quaerunt, quaerent. cibus — acor. Turic. Guelf. cujus — macor.

28. cum gratiam. Turic. Flor. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gefn.) tum gr. cum edd. posterr. ante Stoer. cf. 6, 1, 46. *Maelium*. Libri quidem *Melium*. cf. 5, 13, 24. est enim. Turic. Ambr. 1. e. etenim. Guelf. enim. *Corydon*. Altero loco omittitur a Turic. Flor. Camp.

28. loquendi. An eloquendi? cf. 8, 6, 59. *Occidi*. Pro Milo. c. 27. *Ah Corydon*. Virg. Ecl. 2, 69. *Bona miserum*. Cic. Philipp. 2, 26. *Vivis, et vivis*. Cat. 1, 2. *Nihilne*. Cat. 1, 1. *Quis eos postulavit*. pro Milo. 22. *Qui sunt, qui*. ad Herenn. 4, 14. *Vigilas tu*. pro Mure. c. 9.

Quae eadem figura nonnunquam per *ironiam* 29
 ad elevandum convertitur. Similis geminationis post aliquam interjectionem repetitio est, sed paulo etiam vehementior, *Bona, miserum me!* (*consumptis enim lacrimis tamen infixus animo haeret dolor*) *bona, inquam, Cn. Pompeji acerbissimae voci subjecta praeconis. Vivis, et vivis non ad deponendam, sed ad confirmandam audaciam.* Et ab iisdem verbis 30
 plura acriter et instanter incipiunt, *Nihilne te nocturnum praesidium palatii, nihil urbis vigiliae, nihil timor populi, nihil consensus bonorum omnium, nihil hic munitissimus habendi senatus locus, nihil horum ora vultusque moverunt?* et in iisdem desinunt, *Quis eos 31
 postulavit? Appius. quis produxit? Appius.* Quanquam hoc exemplum ad aliud quoque schema pertinet, cuius et initia inter se et

cum edd. ante Ald. ut et modo alteram *occ.* delevit *sec.* manus Turic. et nonnisi semel habet Flor.

29. *Bona — dolor.* Solito errore omittuntur in Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. et *vivis.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *sed v.*

30. *praes. palatii.* Turic. *p. poculatu.* Flor. (a pr. manu) *p. oculatii.* *munitissimus.* Turic. a pr. manu *mutissimus.* Jenf. (non Goth., err. Beckio) Barberin. *inimicissimus.*

31. *et in iisdem.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui omittunt in expungente Regio. *cuj. et initia.* Sic Turic. Flor. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. Reliqui omittunt *et. se et fines.* Turic. (a pr. manu) omittit *se.* Flor. *f. et rursus inter se f.* cum Alm. (cf. §. 13. 41.).

29. *Similis geminationis.* genitivus, ne forte quis vel Non supervacuum fuerit monere prius esse nominativum, unde pendeat, qui sequitur, duos agnoscat genitivos vel *geminat.* referri credat ad *repetitio.*

fines iidem sunt, *quis et quis, Appius et Appius. Quale est, Qui sunt, qui foedera saepe ruperunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui crudelissime bellum gesserunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui Italiam deformarunt? Carthaginenses. Qui sunt, qui sibi ignosci postulant? Carthaginenses.* Etiam in contrapositionis vel comparativis solet respondere primorum verborum alterna repetitio, quod modo hujus esse loci potius dixi: *Vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeas; ille,*

quis et quis. Turic. Flor. Guelf. Jenf. (tac. Gesn.) *qui e. q.*

Carthaginenses. Hoc quidem ante Capper. in plerisque (neque enim vacat quaerere an in omnibus) sine I scribitur post N, etiam per K, quamquam posterius non in MSS. quod sciam. Causa ista orthographica diu acta est, et recte explodit sibi placentem in ea praeceptorem Capper. Burmannus Epist. p. 51. cf. Liv. Drakenb. 28, 26, 1. Cum versus maxime rem conficiant, addam unum, qui omnes adhuc fefellerat, a Buttmanno nostro agnitum: Cic. Inv. 1, 19. „Appius indixit Karthaginensibus bellum“ ex Ennii profecto annalibus. *crudelissime.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Bodl. Voss. 2. et edd. ante Gryph. quo acc. Obr. Reliqui *crudelē*, quibus accensetur Alm.

bell. gesserunt. Sic iidem (nisi quod Goth. et excusi transponunt *bell. crud.*) exc. Obr. A reliquis inseritur in *Italia.* cf. Oudend. ad Script. ad Herenn. p. 584.

deformarunt. Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *deformasti* Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *deformaverunt.* Sed ante *Qui sunt* Turic. omittit *Carth.*

32. *hujus esse.* Turic. Flor. Ambr. 1, Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *hujusmodi e.* cum Voss. 2. et Tarv. Nam reliquae a Jenf. ante Ald. hoc quidem habent, sed vicissim omittunt modo ante *huj.* quod et e Voss. 2. refertur. Nunc quidem in loco Murenanae e vett. ut Turic. Flor. Ambr. 1. assertur *consultatores*, priore citatione non item.

32. *moda* — dixi. vide 9, igitur „orationis figuram esse, 2, 101. „hujus loci esse“ erit „non sententiae.“

ut eo, quo intendit, mature cum exercitu per-
 veniat. Te gallorum; illum buccinarum can-
 tus exuscitat. Tu actionem instituis; ille aciem
 instruit. Tu caves, ne consultores tui; ille,
 ne urbes aut castra capiantur. Sed hac gratia 33
 non fuit contentus orator, vertit in contra-
 rium eandem figuram: Ille tenet et scit, ut
 hostium copiae; tu, ut aquae pluviae arcean-
 tur. Ille exercitatur in propagandis sinibus,
 tu in regendis. Possunt media quoque respon- 34
 dere vel primis; ut,

Te nemus Anguitiae, vitrea te Fucinus unda:

809 vel ultimis, *Haec navis onusta praeda Sici-
 liensi, cum ipsa quoque esset ex praeda. Nec
 quisquam dubitabit, idem fieri posse iteratis
 utrinque mediis. Respondent primis et ulti-
 ma, Multi et graves dolores inventi parenti-
 bus, et propinquis multi. Est et illud repe- 35
 tendi genus, quod semel proposita iterat et
 dividit,*

33. exercitatur. Sic Camp. cum Goth. Voff. 2. et edd.
 ante Gryph. exercitatus Turic. Flor. exerceatur Guelf. Re-
 liqui exercitatus est cum Cic.

34. ipsa quoque. Turic. Flor. et ipsa cum Obr. et
 Camp. sed hoc addente quoque. ex praeda. Turic.
 Flor. et p. cum Bodl. Alm. dubitabit. Sic Gesn. (cum
 Bip.) e Goth. Reliqui dubitavit.

fieri posse. Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui p. f.

35. repetendi genus, quod. Turic. r. dignus q. Flor. r.
 dignus qui. Guelf. repeti dignum q. In versibus Virgilianis

34. Tenemus. Aen. 7, 759. pum dignitas. pro Lig. c. 6.
 Haec navis. Cic. Verr. 5, 17. Quod autem tempus. pro Clu-
 Multi et graves. Verr. 5, 45. ent. c. 60.
 Iphitus. Aen. 2, 435. Princi- 35. semel. Malim simul,

*Iphitus et Pelias mecum, quorum Iphitus aevo
Jam gravior, Pelias et vulnere tardus Ulixi.*

ἐπάνοδος dicitur Graece, nostri *regressionem*
36 vocant. Nec solum in eodem sensu, sed etiam
in diverso eadem verba contra: *Principum
dignitas erat paene par, non par fortasse eo-
rum, qui sequebantur.* Interim variatur casu-
bus haec et generibus iteratio, *Magnus est
labor dicendi, magna res est:* et apud Ruti-
lium longa περιόδοις: sed haec initia sententia-

vetustissimi libri solito vitio alii alia omittunt, sed absque consilio scriptoris.

36. *contra: Princip.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Reliqui inserunt *sumuntur*, sed ii sunt editi, nam quod Ambr. 1. nullam varietatem invenio, meo errori imputo. *iteratio.* Turic. Flor. *retractatio* cum Obr. Jenf. et edd. posier. ante Rusc. qui *intractatio.* Guelf. *retractio* cum Bodl. Sed Ambr. 1. *retractatis.* Commendatur *retractatio* loco Rufiniani p. 236. ubi sic redditur *place.*

longa περιόδοις. Sic Flor. Ambr. 1. *longarie prooiaias* Turic. *longiore ριολοις* Guelf. *longiore probatione* Camp. (cf. 24.) *longiore περιόδοις* Tarv. Reliqui *longiore περιόδοις.*

sed haec. Sic Capper. ex Regii emendatione. Reliqui et h.

nisi forte illud eadem hic potestate fuerit, ut 2, 15, 34. quanquam non omnino par nostrae ratio. cf. Drakenb. ad Liv. 24, 22, 14.

regression. Sic Rufinianus p. Ruhnk. 242.

36. *eadem verba contra.* Subaudiendum erit *sunt*, qualis structura 7, 1, 49. 7, 3, 14. 8, 6, 25. Si quod verbum addatur, fuerit *ponuntur.* cf. §. 32. 84. *Contra* autem hic est *e regione* (cf. 6, 3, 95), ita ut sibi invicem *respondeant.* Deinde *sensu* accipien-

dum pro *significatu*, quare in praepositionem utrobique expungendam censeo. Ut enim nunc est, *sensus* videatur, quod est sane ex bona latinitate, *periodus*, qualem hodie dicimus novitio morē; sed nec exemplum appositum hoc fert nec vocabulum *diverso.*

Principum — par, non par. cf. 6, 3, 74. cuiusmodi et illud in Marcelliana *vidimus, non vidimus* c. 6.

longa περιόδοις: sed. Longa refertur ad *iteratio*, et possis haerere, an pro *et apud*

rum sunt, *Pater hic tuus? patrem nunc appellas? patri tu filius es?* Fit casibus modo hoc schema, quod *πολύπτωτον* vocant. Constat et aliis etiam modis: ut pro Cluentio, *Quod autem tempus veneni dandi? illo die? in illa frequentia? Per quem porro datum? unde sumtum? quae porro interceptio poculi?*

sunt, Pater hic. Turic. Flor. Camp. *sunt p.* (nisi quod omissio e Flor. non memoratur). Omittit *pater* et Guelf.

nunc. Sic Turic. Flor. (quanquam hic omissum a pr. manu) Ambr. 1. Guelf. quod e Rutilio reponere jubebat Ruhnkenius. Reliqui *hunc.* *patri tu fil.* Sic libri apud Rutil. *patris tui f.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Jenf. Tarv. *patris tu f.* Loc. cum edd. ante Bad. Reliqui *patris tu hujus f.*

37. *schema.* Turic. Flor. (a pr. manu) *schemati.* Quid lateat, non exputo. *et aliis.* Turic. Flor. (a pr. manu) *e. alias.* Guelf. omittit. *veneni dandi — in illa.* Turic. Flor. *veni d. unde de i.* ex Alm. nonnisi *unde de.* Guelf. *v. d. unde i.* cum Goth. Voss. 2. Jenf. et edd. posterr. ante Gryph. Sed Camp. *vendicandi unde i.* *quae porro.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *quoque p.* cum Alm.

scribendum sit *Est a.* Deinde *sed* est ad ipsam rem trans-euntis, quasi dicat: „totum „quidem Rutilii locum non „afferam, quoniam longus „est, *sed.*“ vide Ruhnk. ad Rutil. Lup. p. 38. ubi integra reperies, quorum hic nonnisi initia.

37. *Fit casibus — vocant.* Exemplum schematis subjectum desidero, nisi forte id ipsum in Rutiliano illo esse credidit scriptor. Nam species sane ista est in tribus casibus: *pater, patrem, patri.* cf. Rutil. Lup. p. 35. item

Aquil. Rom. p. 179. Displicet *modo*, quod quo referatur, non apparet.

Constat — modis. Hic sensus etiam impeditior priore. Quis enim ferat hanc scribilinginem: *et — etiam?* Et quales intelliguntur *modi?* an verbi illi, qui vulgo dicuntur? Sed ii non sunt in exemplo Ciceroniano. Et quare *alii?* Multa profecto hic turbata.

ut pro Cluentio. cf. 5, 7. extr.

veneni dandi. cf. et 7, 2, 54.

38 *cur non de integro autem datum?* Hanc rerum 810
 conjunctam diversitatem Caecilius μεταβολήν
 vocat: qualis est pro Cluentio locus in Op-
 pianicum, *Illum tabulas publicas Larini cen-
 sorias corrupisse, decuriones universi judica-
 verunt: cum illo nemo rationem, nemo rem
 ullam contrahebat: nemo illum ex tam multis*

38. *publicas Larini.* Turic. Flor. Ambr. 1. p. violari cum
 Alm. Jenf. et edd. posterr. ante Ald. p. violare Guelf. Re-
 liqui p. violasse ex Regii mutatione, sed habent jam Goth.
 et Camp. cf. §. 56. Restituimus scripturam librorum Cie.
 suadente jam Gesnero. *judicaverunt.* Sic Turic. Flor.
 Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Stoer.
 et Cic. Reliqui *judicarunt.* *illo nemo.* Sic Turic.
 Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss, 2. et edd. ante Gryph.
 Reliqui inserunt *jam.*

38. μεταβολήν. Multus
 est Capperonnerius in quae-
 rendis rhetorum locis, qui de
 hac specie egerint. Nec in-
 venit ille nisi unum Alexan-
 dri Numenii p. Vol. 1. Al-
 din. Rhet. 585 quem, quo-
 niam in Technol. praetermi-
 fit Ernestus, hic ponam:
 περί μεταβολῆς. Ἐπὶ τούτου
 τοῦ σχήματος μετάθεσις μο-
 ριῶν ὅλων γίνεται καὶ κατ' ἕκα-
 στον κῶλον καὶ κόμμα, ὡς ἔχει
 τὸ Δημοσθενικόν. Τίς γάρ
 (p. Reisk. 328. sq.) συμμα-
 χία σοῦ πράξαντος γέγονε τῆ
 πόλει; τίς δὲ βοήθεια (hic re-
 cedit a recepta scriptura) ἐκ
 τῆς σῆς σύνοιας, καὶ δόξης; τίς
 δὲ πρεσβεΐα . . . δι' ἣν ἡ πόλις
 ἐνδοξότερα; τί τῶν Ἑλληνικῶν,
 ἢ τί τῶν οἰκείων ἀπλῶς ἐπη-
 νώρθηται διὰ σέ; ποῖαι τριψύ-

ρσις, ποῖα βέλη κ. τ. λ. Cas-
 siodorus autem in Psalmos
 p. 24. 25. Μεταβολή i. e. ite-
 ratio unius rei sub varietate
 verborum: „Verba mea ay-
 „ribus percipe Domine, in-
 „stellige clamorem meum, in-
 „stende voci orationis meae.“
 Haec ego de metabole prae-
 cepta et exempla satis con-
 gruere inter se existimo, quod
 secus videtur Capperonnerio,
 aliquem tamen Alexandri et
 Quintiliani consensum agno-
 scenti. Alium vocabuli usum
 vide 9, 4, 50. Apte jubet
 Ernestus in Technol. con-
 ferri ad nostrum locum Ari-
 stot. Rhet. 3, 12, 3.

*pro Cluentio. c. 14. Hic
 segetes. Virg. Ge. 1, 54. Pers.
 1, 27.*

cognatis et affinibus tutorem unquam liberis suis scripsit, et deinceps adhuc multa. Ut 39 haec in unum congeruntur, ita contra illa dispersa sunt, quae a Cicerone *dissipata* dici puto,

*Ilic segetes, illic veniunt felicius uvae,
Arborei foetus alibi,*

et deinceps. Illa vero apud Ciceronem mira 40 figurarum mixtura deprehenditur, in qua et primo verbo longo post intervallo redditum est ultimum, et media primis, et mediis ultima congruunt: *Vestrum jam hic factum depre-*

scripsit. Turic. (a sec. manu, a pr. compendium) Guelf. *scripsisset* cum Goth. Voss. 2.

39. *sunt, quae a.* Turic. *sic quia*, a sec. manu *sit quod a.* Guelf. *sunt quod a.* *dissipata dici puto.* Turic. Flor. *dissuputa deciputo* (Turic. a sec. manu *dici*). Suboritur aliqua suspicio, an totum hoc *dici puto* prodierit ex male iterato priore, ut legas *quae Ciceroni dissipata*; saltem insuavis est compositio; sed cum sane obscurior Ciceronis sit appellatio, potuit sibi diffidere Qu. eam interpretans.

foetus — *Ciceronem.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. *alibi* et *Illa vero* omittunt Camp. Goth. Voss. 2. *alibi* solum Jenf. et edd. posterr. ante Gryph. exc. Ald.

40. *intervallo.* Turic. Flor. *intervallum*, cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald.

39. *dissipata dici puto.* vide 9, 1, 55. Et Cic. Orat. c. 71. „Facilius est enim „apta dissolvere, quam *dissipata* connectere“ huc vocat is, de quo dixi ad 7, 6, 6. Aegius.

40. *Vestrum jam hic factum.* Quod reliqui hic dis-

simulant interpretes, ego simplicius fatebor, me locum hunc Ciceronis non invenisse. Agit ille de Catilinaris, quos Metellus Nepos tribunus plebis et Clodius indicta causa a Cicerone damnatos criminantur. Suspicio hoc esse ex Ciceronis oratione

henditur, *Patres conscripti, non meum: ac pulcherrimum, quidem factum: verum, ut*
 41 *dixi, non meum, sed vestrum.* Hanc frequentiore repetitionem *πλοκήν* vocant, quae fit ex permixtis figuris, ut supra dixi, utque se habet epistola ad Brutum, *Ego cum in gratiam redierim cum Appio Claudio, et redierim per Cn. Pompeium, et ego ergo cum red-*
 42 *ierim.* Et in iisdem sententiis crebrioribus mutata declinationibus iteratione verborum: ut apud Persium,

41. *epistola.* Flor. *epistolam.* Hoc quidem nihil proficitur, sed velim alicunde ostendi, quod lenius sit vulgato. An omitemus *se?*

et ego. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. Jenf. et edd. ante Ald. Reliqui *te*, et sensu et auctore destituti. Ipsum nostrum expungendum reor, ut est apud fragmentorum editores. Nam quod Badius (non quidem in ed. 1516) post *te* intelligendum censet *formidabo* aut *rogabo* et sic desiderari quidquam negat, contra historiam est, cum ipsius Bruti quoque causa Appio reconciliatus fuerit Cicero, neque minaciter scripturus esset Bruto.

contra concionem Metelli. cf. §. 45. 49. quam in Senatu habitam ipse Metellinam appellat ad Att. 1, 13. Simile quid est pro Domo c. 35. quod ex nostro effectum a falsario possis interpretari. Pro *deprehenditur* in hisce Ciceronianis non male suadent *reprehenditur*, quod corruptum videtur ab eo, cujus oculi aberrarent ad id quod praecedit. (cf. 3, 6, 71.)

41. *πλοκήν.* Aquila Rom.

p. 171. et Rufin. p. 236. eodem fere modo definiunt.

supra. Nihil est nisi *modo*, nam respicit ad §. 40. cf. 5, 14, 8.

utque — ad Brutum. Est in fragmentis. Sed vide et not. crit. Res quidem tangitur aliquoties in reliquis Ciceronis epistolis, velut ad Famil. 2, 13. 3, 10. et totus hic tertius epistolarum liber eodem pertinet.

— — *Usque adeone*

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?

Et apud Ciceronem, *Neque enim poterat in-*
 811 *dicio et his damnatis, qui indicabantur.* Sed 43
 sensus quoque toti, quemadmodum coepe-
 runt, desinent: *Venit ex Asia, hoc ipsum*
quam bonum? Trib. pleb. venit ex Asia. In
 eadem tamen periodo et verbum ultimum
 primo refertur, tertium jam sermone adje-
 ctum est, *Verumtamen venit.* Interim sen-
 tentia quidem repetitur, sed eodem verbo-
 rum ordine, *Quid Cleomenes facere potuit?*

42. *indicio — indicabantur.* Sic Turic. Flor. Guelf.
 cum Bodl. Ald. *Reliqui jud. — jud.* Aliquot editi etiam
jud. — ind. alii ind. — jud. An hic locus indidem est unde
 §. 50? *et his.* Ita Turic. Flor. Ambr. 1. *Reliqui ex h.*

43. *pleb.* Turic. *p. l.* *primo.* Turic. Flor. Guelf.
 Camp. *primum* cum Goth. Voff. 2. *sermone adjectum.*
 Turic. *sermonem abjectum.* a sec. manu *sermone abj.* et sic
 Flor. Guelf. cum Ahn. Jenf. et edd. posterr. ante Ald.

est, Verumtamen. Flor. *e. enim V. t.*

sed eodem. Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Voff. 2.
 Goth. et edd. ante Ald. *Hic Regio suadente eodem, mox*

43. *Et apud Ciceronem —*
Verumtamen venit. Haec cum
 in Ciceronianis nostris fru-
 stra quaeram (miro interim
 priorum interpretum silen-
 tio), ut sunt inquinata,
 nulla restituendi aut emen-
 dandi occasio ostenditur. Ne-
 que enim in ipsis Qu. praecep-
 tis quidquam assequor, quae
 pariter atque exempla densa
 caligine sunt obducta. Qui
 ingenium experiri cupiat in

depositis hisce, varias scriptu-
 ras invenit supra cum fide
 relatas. Capper. quid sibi
 proficere visus sit, pro *jam*
sermone, tentans: *etiam ser-*
moni, non intelligo. Gedoy-
 nus quidem, quod unum re-
 linquebatur auxilium, omi-
 sit non haec solum, sed et
 proxima hujus §.

Quid Cleomenes. Cic. Verr.
 5, 41. *Pierides.* Virg. Ecl. 10,
 72. *Hic tamen.* Catil. 1, 1.

*Non enim possum quenquam insimulare falso. Quid, inquam, Cleomenes magnopere fa-
44 cere potuit?* Prioris sententiae verbum ulti-
mum, ac sequentis primum frequenter est
idem: quo quidem schemate utuntur poëtae
saepius,

*Pierides, vos haec facietis maxima Gallo,
Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas.*

Sed ne oratores quidem raro: *Hic tamen vi-
vit: vivit? immo vero etiam in senatum
45 venit.* Aliquando, sicut in geminatione ver-
borum diximus, initia quoque et clausulae
sententiarum aliis, sed non alio tendentibus
verbis, inter se consonant. Initia hoc modo,

Bad. nostrum. Ex Alm. afferunt solum *sed* (cf. §. 31. 45).
Regius *quidem* aut non legebat aut expungebat.

magnopere. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. Goth. (tac.
Gefn.) Jenf. omittunt, cum Voss. 2. et edd. ante Gryph.
Sed Turic. Guelf. Camp. transponunt quoque *fac. Cleom.*

potuit. Prioris. Turic. inserit *non enim* cum Alm. Sed
Guelf. enim solum.

44. *primum.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum
Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Bad.

est idem: quo quidem. Turic. Flor. Guelf. e. *quod idem*
quidem. Flor. *quia.* Goth. (tac. Gefn.) omittit *idem.*

Gallo. Semel tantum Turic. (a pr. manu) cum Goth.
Ille a sec. manu secundo loco *galle.*

ne — raro. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf.
quae — ratio.

*Quae cum ita. Catil. 1, 5. Ab-
iit, excessit, evasit, erupit.*
Cat. 2, 1. *Vidi oculos.* Virg.
Aen. 12, 638. *Ne hic qui-
dem verba Quintiliani carent*

difficultate. Malim scribere:
„I. sententia eodem repeti-
tur v. o.“ cf. not. crit.
45. *sicut — diximus.* cf.
§. 30.

Dediderim periculis omnibus, obtulerim infidiis, objecerim invidiae. Rursus clausulae: ibidem statim, *Vos enim statuistis, vos sententiam dixistis, vos judicastis.* Hoc alii *συωνυμίαν*, alii *disjunctionem* vocant, utrumque (etiamsi est diversum) recte. Nam est nominum idem significantium separatio. Congregantur quoque verba idem significantia:

45. *Dediderim.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Voss. 2. (?) Aln. (Quaquam hic *Dedederim*, cf. §. 41. 46). Reliqui *dederim*. alii *συωνυμίαν*. Turic. Flor. *allicinonimiam*. (Ille quidem fec. loco γ.) sed a sec. manu alii *metonymiam* et sic Guelf. (nisi quod *ηρ*, cum Jenf.) a. *Κοινωνίαν* Camp. a. *Κοινωνίαν* Goth. (err. Gesn.) cum Capper. a. *Κοινωνίαν* Vall. (err. Burm.) a. *κοινωνίαν* Voss. 2. (?). Reliqui a. *metonymiam* et recentiores graecis litt. Nostri Pseudo-Turnebus suavit, quem, qui probabat, non secutum esse Capper. merito exprobrat Burm. Epistol. p. 19. *est nominum*. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. et n. *significantium separatio*. Turic. *significat vivum s.* Flor. (a pr. manu) *significativum s.* Guelf. *significat in unum s.* Turic. (a sec. manu) *significat in unum s.* Nihil proficitur ad levigandam orationem receptam, quae quidem animum non explet. Quare enim *disjunctionis* solius reddit rationem? Et potestne haec figura dici simpliciter *separatio*? An reponemus: *N. et n. i. s. separatio est. et congregatio?*

Dediderim — judicastis. Haec Ciceroniana, nobis quidem erepta, invenientur eodem loco, ubi quae tanguntur §. 40.

συωνυμίαν. cf. 8, 3, 16. Aquila Romanus p. Ruhnk. 180. qui sua ex Alexandro Numenio, vide Rhett. Ald. 1. p. 583. designante Capper.

Congregantur quoque. Atqui et modo *congregantur*: ut quoque illud male me habeat. Puto transponendum *verba quoque* (cf. §. 22). Nimis noster etymon vocabuli attenderat, quod designaret *ὀνόματα*, non *ῥήματα*, oblitus interim, se modo eadem opera etiam *verborum* congregatorum exempla posuisse.

Quae cum ita sint, Catilina, perge quo coepisti: egredere aliquando ex urbe: patent
 46 portae: proficiscere. Et in eundem alio libro, Abiit, excessit, erupit, evasit. Hoc Caecilio 812
 πλεονασμὸς videtur, id est, abundans super necessitatem oratio: sicut illa, Vidi oculos ante ipse meos. In illo enim vidi inest ipse. Verum id, ut alio quoque loco dixi, cum supervacua oneratur adjectione, vitium est: cum auget manifestam sententiam, sicut hic, virtus. Vidi, ipse, ante oculos, totidem
 47 sunt affectus. Cur tamen haec proprie nomine tali notarit, non video. Nam et geminatio, et repetitio, et qualiscunque adjectio, πλεονασμὸς videri potest. Nec verba modo, sed sensus quoque idem facientes,

46. *super.* Sic Turic. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Reliqui *supra.* *vit. est.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Basil. acc. Obr. Reliqui *v. dicitur.* *cum auget.* Sic Guelf. cum Alm. (cf. 45. 47). Reliqui inserunt *autem*, sed transponunt Turic. Flor. (sed hic *aut*). *oculos, totidem.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Bad. Reliqui, hoc (etsi tacito) auctore, inserunt *quot verba.* *sunt affectus.* Turic. *sunt adfoetus,* a. lec. manu *foetus* (solum) cum Goth. Camp. Alm. Voss. 2. Sed Guelf. *s. foetus.*

46. *alio — loco.* 8, 3, 54. *manifestam.* Hoc parum convenit loco. Malim *manifesta* (et sic est in Flor.) sed transposita (cf. modo) *sententiam manifesta.*

totidem sunt affectus. Illa, quae praecedunt, brevissima connata faciunt subjectum sententiae, cuius „affectus“

sunt attributum vel praedictum. Haec nostri acutissima gnome aliquid sapit ultra illud pervulgatum *quot verba, tot pondera.*

47. *idem facientes.* Sensus quidem expeditus, sed locutionis exemplum desidero. An scribemus: *idem efficientes?*

acervantur: *Perturbatio istum mentis, et quaedam scelerum offusa caligo, et ardentes furiarum faces excitarunt. Congeruntur et* ⁴⁸ *diversa: Mulier, tyranni saeva crudelitas, patris amor, iru praeceps, temeritas, demencia. Et apud Ovidium,*

*Sed grave Nereïdum numen, sed corniger Ammon;
Sed quae visceribus veniebat bellua ponti,
Exaturanda meis. — —*

Inveni, qui et hoc *πλοκήν* vocaret: *Quaero* ⁴⁹

47. et quaedam. Turic. Flor. Guelf. sed q.

offusa. Turic. Flor. Guelf. Camp. *effusa* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. qui e Vall. nostrum. Testes et vindices locutionis citat Burm. Gronov. Obs. 4. 21. p. 766. Heins. ad Val. Flacc. 4, 482. Cuperi Obs. 2, 6. p. 192. *excitarunt.* Flor. *excitaverunt* cum Alm. (cf. §. 38. sed et 47. item 57).

48. *temeritas.* Turic. Flor. Camp. *temeritatis.*

Sed quae. Turic. Flor. Guelf. et q. cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald.

49. *Inveni — non etiam prioribus.* - In hisce ordinandis paulo plus licere nobis rati sumus, cum fuerit antiquitus turbatissimus locus. Vulgo quidem a Jenfonio inde sic habet: „I. q. e. h. v. *πλοκήν* usque deducet. cui n. a. c. sint u. f. „mixta quoque e. i. e. d. f. q. e. i. *διαλλαγὴν* v. *Quaero* „ab i. sintne, h. i. c. p. f. d. e. p. m. et in c. id est p. a. o. f. „d. e. f. i. f. f. n. e. p.“ Mox post Tarv. leviter refecta devenere haec ad eam constitutionem, quae obtinuit ante nos, ut usque deducet expungeretur, item et post per me, denique id est ante patefacta. Sed Codd. longe alia est conditio. Et sic quidem Turic. Flor. „I. q. e. h.“ (inserit Flor. a sec. manu vocarent) „*πλοκην* usque deducet et apud nostrum

Perturbatio — Mulier, tyranni. Videntur loci declamationum deperditarum.

48. apud Ovidium. Metamorph. 5, 17.

Tom. III.

49. *Inveni, qui et hoc.* cf. not. crit.

Quaero — extincta per me. Gesnerus recte videtur haec assignare orationi Ciceronis

H h

ab inimicis, sintne haec investigata, comperta, patefacta, sublata, delata, extincta per me? cui non assentior, cum sint unius figurae et mixtae quoque, et idem et diversum significantia, quod et ipsum διαλλαγὴν vocant. Investigata, comperta, patefacta, aliud ostendunt; sublata, delata, extincta, sunt inter se similia, sed non etiam prioribus. Et hoc autem exemplum, et superius, aliam

„etiam tragicum Jove propagatus est ut perhibent tantalus“ (cf. §. 57.) „per me et investigata c. id est p. a. o. f. d. e. v. care c. n. assentior c. sit u. f. mixtae“ (a sec. manu uterque mixta) „q. e. i. diallagen v. q. a. i. sintne h. i. c. id est“ (Turic. idem, quod Flor. a sec. manu) „p. f. d. e. f. i. f. f. „n. e. p.“ Guelf. ex his omittit *Inveni*. Goth. Camp. praeterea haec quoque et apud — *tantalus*, quibus accedit Voss. 2. Cum igitur ordinem sententiarum a scriptore constitutum deseruerint manifesto librarii, dandum aliquid censuimus rationi logicae, critica etiam minus addicente. *Assentio*, quod ex Leid. arreptum propagaverant Burn. Gesn. recte deseruerunt Capper. Bip. (cf. §. 7.) De meo dedi et post mixtae. Sit an sint scriberem, diu haesi. Sane hoc poscebat sit, sed tum significantia stare non poterant. Omnis autem ratio nostra inde pendet, quod hoc retulimus ad sequentia et quidem ad exemplum Ciceronianum (cf. §. 6, 28). Nec tamen dubitari potest, quin optime ad priora quoque spectet pronomen, ut sententia sit, illam, cuius modo exempla posuerit, iterationem a quibusdam appellatam et ipsam πλοκήν. Sed quomodo tum defendamus repente nec ulla commissura illatum exemplum e Cicerone, plane non video. „qui vocarent“ plurali numero poterat recte scribi (cf. 9, 2, 44) nec obliabatur cui, quod ad rem spectat, non ad personam, neutro genere accipiendum.

contra concionem Metelli. cf. §. 45. et mox §. 50.

unius figurae et mixtae quoque. Exemplum ex Cicerone allatum non solam πλοκήν continere censet (mixta haec

est figura §. 41.), sed et συνωνυμίαν (quae est una vel simplex).

quod et ipsum διαλλαγὴν. cf. 9, 2, 103.

50. et superius. Oportet

quoque efficiunt figuram, quae, quia conjunctionibus caret, *dissolutio* vocatur; apta, cum quid instantius dicimus. nam et singula inculcantur, et quasi plura fiunt. Ideoque utimur hac figura non in singulis modo verbis, sed sententiis etiam: ut Cicero dicit contra concionem Metelli, *Qui indicabantur, eos vocari, custodiri, ad senatum adduci jussi; in senatu sunt positi.* et totus hic locus. Hoc genus βραχυλογίαν vocant, quae potest esse *copulata dissolutio*. Contrarium id est schema, quod conjunctionibus abundat. Illud 51 ασύνηστον, hoc πολυσύνηστον, dicitur. Hoc est vel iisdem saepius repetitis; ut,

50. non in. Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt in cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. indicabantur. Guelf. judicabantur cum Voss. 2. (?) sunt positi. Turic. f. posui. Flor. Ambr. 1. si interposui. locus. Hoc. Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) inserunt talis cum Ahn. Voss. 2. Jenf. et edd. posterr. ante Basil. talis est inserit Ambr. 1. Inde Gryph. (Lugd. 1536) ingeniose effecit *Rutilius — vocat.* Sed non addicit Rutilius. cf. p. Ruhnk. 52. ubi *dialysis* appellatur haec figura, nullo alius vocabuli additamento. Nam Turic. Guelf. ante Graecam vocem immittunt et. Hoc autem mirifice tuetur Diomedis Grammatici locus p. Putsch. 443. a Capper. designatus: „Haec etiam „brachylogia nominatur.“ Loquitur autem de dialyto. cf. §. 99.

Contr. id est schema. Sic Turic. (a sec. manu) Guelf. contr. sch. Flor. c. ut e. f. ut et Turic. a pr. manu cum Ambr. 1. c. ut e. id f. Goth. cum Voss. 2. Reliqui omittunt id. Aliquot libri, ut Goth. (tac. Gesn.) Camp. in Graecis vocabulis s habent pro δ. cf. 9, 4, 23. item Gesn. ad Rutil. Lup. p. Ruhnk. 49.

hoc referri ad illa: *Mulier, tyranni saeva cet.* βραχυλογίαν, cf. §. 3, 3, 82.

— — *Tectumque, laremque, Armaque, Amyclaeumque canem, Cressamque pharetram:*

52 vel diversis, *Arma virumque, — — Multum ille et terris, — — Multa quoque.* Adverbia quoque et praenomina variantur, *Hic illum vidi juvenem, — — Bis senos cui nostra dies, — — Hic mihi responsum primus dedit ille petenti.* Sed utrumque *coacervatio*, et tantum juncta aut dissoluta. 814 Omnibus scriptores sua nomina dederunt, sed varia, et ut cuique fingenti placuit. Fons quidem unus, quia acriora facit et instantiora, quae dicimus, et vim quandam praeseferentia, velut saepius erumpentis affectus. *Gradatio*, quae dicitur κλίμαξ, apertiore

52. *Multa quoque.* Adverbia. Sic Codd. et edd. ante Bad. Reliqui inferunt *et bello*.

53. *utrumque coacerv.* Sic Turic. (a sec. manu) si bene cepi excerpta. A pr. quidem u. hoc ac. cum Guelf. u. horum ac. Ambr. 1. Flor. Reliqui inferunt *horum*, ante Ald. eorum. et tantum. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum edd. ante Basil. Reliqui *Etenim t. Solus Camp. Etenim solum.*

54. *et ut cuique — dicimus.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alm. Pro *fingenti* Flor. (a sec. manu) *fingendi*, Camp. *fingere* cum Goth. Voss. 2. Andr.

κλίμαξ. Sic scripsi libro quidem addicente nullo; sed jam pridem debebat corrigi librariorum error ab imperitia.

51. *Tectumque, laremque.* Virg. Ge. 3, 344. *Arma virumque.* Aen. pr. *Hic illum.* Ecl. 1, 43.

53. *et tantum.* Malis fortasse „est; tantum.“

54. *erumpentis.* Malim *erumpens.* Hic enim participii nominativus applicitus ad nomen *affectus* optime subjectum sententiae constituet. cf. 9, 2, 64.

habet artem, et magis affectatam, ideoque esse rarior debet. Est autem ipsa quoque ad-55
jectionis; repetit enim, quæ dicta sunt: et, priusquam ad aliud descendat, in prioribus resistit. Ejus exemplum ex Graeco notissimo transferatur, *Non enim dixi quidem, sed non scripsi: nec scripsi quidem, sed non obii legationem: nec obii quidem, sed non persuasi Thebanis.* Sit tamen tradita et Latina: *Afri-*56

metrorum profectus: velut quod nolunt scribere *Ἄρις, Ἄρις.*

55. *transferatur.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *transferat.* *Non enim:—sed non.* Sic Turic. Flor. Guelf. Ambr. 1. Camp. cum Goth. et edd. ante Ald. Quanquam isti libri omnes mutilant locum, nihil dantes nisi: *n. e. dixi sed non obii l. sed non persu.* Reliqui Regio suadente *Nec haec — sed nec. — sed nec — sed nec.* quod frustra, e Diomede p. Putsch. 443. depravato ipso, defendit magnus Rubukenius. Illud et lepidum est et potest in alio forte loco juvare, quod vett. hic omnes *persuasit haec vanis pro persuasi Thebanis.*

56. *Sit tamen.* Sic Turic. Guelf. Obr. *sic t.* Camp. *Si t.* Tarv. Ald. *Sint t.* Flor. (a pr. manu) Jenf. Reliqui *sunt t. tradita.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. Vall. Ald. Obr. Capper. probante sed non recipiente Badio. Reliqui *erudita*, qui error obsedit etiam Diomedis libros p. Putsch. 443.

55. *ex Graeco notissimo.* Malim *notissimum.* Exemplum est Demosthenis pro Corona p. Reisk. 288. cf. Aquila Rom. p. Ruhnk. 182. item Scriptor ad Herenn. 4, 25.

56. *Sit tamen tradita et Latina.* i. e. gradatio. Hic quidem conjunctivus praeteriti hoc loco usurpatur ut

praecceptum sit (cf. 9, 2, 95.) respiciendo ad *transferatur.* Velim autem exemplo praemitti ut *Cornificii*, propter id quod sequitur: *et Calvi.* Quanquam apud ipsum quidem scriptorem Herennianum 4, 25. potest dubitari, an alienum et pervulgatum jam exemplum afferatur. Sed potuit Qu. quod inde sumeret

cano virtutem industriam, virtus gloriam, gloria aemulos comparavit. et Calvi, Non ergo magis pecuniarum repetundarum, quam majestatis, neque majestatis magis, quam Plautiae legis, neque Plautiae legis magis, quam ambitus, neque ambitus magis, quam omni-
 57 *um legum judicia perierunt. Invenitur apud poetas quoque, ut apud Homerum de sceptro, quod a Jove ad Agamemnonem usque deducit: et apud nostrum etiam tragicum,*

Jove propagatus est (ut perhibent) Tantalus, Ex Tantalo ortus Pelops, ex Pelope autem satus Atreus, qui nostrum porro propagat genus.

judicia perierunt. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. est, cum Alm. et Diomed. l. c. nisi quod hic etiam est omittit. Servarunt aliquot recentiores Codd. ex Aquila fortasse. Alioqui credas a Qu. fuisse legum etc.

57. *usque deducit — Tantalus. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt. Alm. etiam sequentia usque ad At quae (cf. §. 47. 67). cf. §. 49. ortus. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui omittunt, male timentes metro, et ictum corruptentes.*

porro propagat genus. Turic. p. pagenus. a sec. manu p. parupit g. Flor. erasa priori scriptura reponit propagat solum et sic Ambr. 1. Guelf. nisi quod hic propagavit, quod cum porro Camp.

appellare Cornificii, etiamsi non esset ipsius. cf. Schüzii Prolegomena in libros Rhetoricos ad Herennium et Ciceronis p. 36.

Calvi. cf. Aquila Rom. l. c. ubi narratur esse ex oratione in Vatinius. vide 9, 2, 25.

57. *ut apud Homerum. Iliad. 2, 101. Quod autem Badius ait imperitorum cul-*

pa hic intercidisse Graeca, quae ipsa posuerit Qu., aliter sentit atque ego. cf. 8, 6, 64.

nostrum — tragicum. Est incerti apud Scriverium fragm. Trag. p. 171. Pseudo-Turnebus haec expressa ex Iphigeniae in Tauris Euripideae principio falso narrat. Propius accedunt versus Orestis 5. 9.

At quae *per detractionem* fiunt figurae, bre- 58
vitatatis novitatisque maxime gratiam petunt:
quarum una est ea, quam libro proximo in
figuras ex *συνεκδοχή* distuli, cum subtractum
verbum aliquod satis ex ceteris intelligitur:
ut Coelius in Antonium, *Stupere gaudio*
Graecus. Simul enim auditur, *coepit*. Ci-
cero ad Brutum, *Sermo nullus scilicet, nisi*
de te: quid enim potius? Tum Flavius, Cras,

58. *gratiam petunt*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth.
Jenf. (tac. Gesn.) cum Alm. Bodl. Voff. 2. et edd. ante Bad.
acc. Obr. Reliqui *gratia petuntur*. *fig. ex συνεκδοχή*
distuli. Sic Ambr. 1. (nisi quod sine accentu) Jenf. (latt. litt.)
et edd. posterr. ante Ald. Sed Turic. f. *σχσυνεκδοχή d.*
Flor. f. *ΧΧΣΤΠΕΚΛΟΧΝ d.* (a sec. manu graecis impo-
situm *συνεκδοχή*). Goth. f. *συνεκδ. d.* cum Vall. sed Guelf.
lacunam, eamque majorem recipiendo vocabulo Graeco solo
Reliqui, Regio malo duce, f. d. *synecdoche*. *Graecus*.

Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. Ald. *grec.* Flor. (sec.
manu) Goth. *grecos* cum Voff. 2. *Graeca* Ambr. 1. Guelf.
nisi de te. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Goth.
(tac. Gesn.) omittunt *de* cum edd. ante Ald.

Cras. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Goth. A sec.
manu Turic. *eras* cum Guelf. Camp. aliis, mox *erras*. Post
nostrum vocabulum *inquit* omittunt Gryph. et posterr. ante
Gesn. nullus antiquior.

58. *quam* — *ex συνεκδο-*
χή distuli. 8, 6, 22. *Synecdo-*
che ipsa tropus est, et supra tra-
ctabatur, sed nascens aliquid
inde vel ea comprehensum,
cum figurae propius videretur,
huc distulit.

Coelius in Antonium. cf. 4,
2, 123.

Cic. ad Brutum. Et hoc inter
fragmenta. cf. §. 41. In
loco nostro emendando egre-

gie, nec sine ingenii gloria,
versatus est Burmannus. Ut
nunc legitur, sanus est et
aptissime figurae illustrandae
inservit. Ad *tabellarii* intel-
liges: „profecturi sunt ad
„Brutum.“ Ad *has* „literas.“
Quis Flavius fuerit, frustra
quaeritur. Sunt ejus nominis
aliquot memorati in epistolis
Ciceronianis, quos percensere
facile sit, sed in nullo certa
nota apparebit.

inquit, tabellarii, et ego ibidem has inter ⁸¹⁶
 59 *coenam exaravi. Cui similia sunt illa, meo*
quidem iudicio, in quibus verba decenter
pudoris gratia subtrahuntur,

Novimus et qui te, transversa tuentibus hircis,
Et quo, sed faciles Nymphae risere, sacello.

60 *Hanc quidam aposiopesis* putant, frustra.
 Nam, illa quid taceat, incertum est, aut
 certe longiore sermone explicandum: hic
 unum verbum, et manifestum quidem, desi-
 deratur: quae si *aposiopesis* est, nihil non, in
 61 *quo deest aliquid, idem appellabitur. Ego*
ne illud quidem aposiopesis semper voco, in
 quo res quaecunque relinquitur intelligenda,
 ut ea, quae in epistolis Cicero, *Data Luper-*

tabellarii. Turic. et omnes omnino libri ante Gesn. *tabel-*
larie, nisi quod aliqui in fine *ae.* Gesn. de Burmanni conje-
 ctura *tabellarius*. Malui pluralem. *has.* Turic. *oras*,
 a sec. manu *orans* et sic omnes ante Gesn. (ut et mox *exoravi*,
 cum sincera vox sit in antiquiorum prima manu) qui no-
 strum ex Burmanni ingenio. In Ambr. 1. hic quidem *cras*
 notavi. Dubito an recte.

59. *hircis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.)
 Camp. cum Alm. Voss. 2. Reliqui *hirquis*.

60. *nihil non — aliquid, idem.* Sic Turic. Flor. Guelf.
 Goth. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. (etsi ab his *aliquid*
idem abesse narratur) Obr. Ab Jenf. ad Ald. *nihil — al. id.*
 Reliqui Regio jubente *nihil — a. non i. cf. 6, 2, 11. 3, 1, 6.*

61. *Ego ne.* Turic. Flor. Guelf. *nego* cum Alm. *nee*
ego Gebh. conjicit. Reliqui *Ne ego.* Nos transposuimus.
 cf. §. 22. *ea, quae.* Ambr. 1. *e. aeque.* An erit

59. *Novimus.* Virg. ecl.
 3, 8.

61. *ut ea, quae — Cicero.*
 Relatum et hoc inter fragmen-

ta (p. Ern. 1067.) quoniam
 hoc uno loco legimus. Laborat etiam structura, incerto
 unde pendeat quidve sit *ea*.

calibus, quo die Antonius Caesari: non enim obticuit aut lusit, quia nihil hic aliud intelligi poterat, quam hoc, diadema imposuit. Altera⁶² est *per detractionem* figura, de qua modo dictum, cui conjunctiones eximuntur. Tertia, quae dicitur *συνεξευγμένον*, in qua unum ad verbum plures sententiae referuntur, quarum unaquaeque desideraret illud, si sola poneretur. Id accidit aut praeposito verbo, ad

aeque solum pro *item*, referendo ad locum §. 58 ex epistolis ad Brutum? *non enim obticuit aut lusit.* Flor. Turic. (hic quidem *non h*) Ambr. 1. *non enim opticuit lusit cum Alm.* Goth. Voss. 2. Sed Turic. (a sec. manu) *nihil obt. lusitque* et sic Guelf. Vall. cum edd. ante Gryph. exc. Bad. nisi quod Camp. *non enim obt. lusitque* cum Audreana. Reliqui omitunt haec, jubente Regio, quorum Badius notam marginalem putat librarii imperiti. Nos inseruimus *aut*, quod facile excidebat inter tot similes ductus.

62. *dictum, cui.* Sic Turic. Guelf. Reliqui inserunt *est: συνεξευγμένον.* Ambr. 1. *επεξευγμένον.* Guelf. Camp. *ενεξευγμένον.* *libido, timorem.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Alm.

Interim neutrius generis interpretabor, ut ad *quae* intelligatur *habet* vel *dicit* vel *ponit*. Apertior sane fuerit oratio, si absint *ea quae*. Deinde quid sit *data*, in promptu non est dicere. An ludi scenici fiebant Lupercalibus, ut *fabula aliqua*, vel *comœdia data* dicatur a Cicerone Lupercalibus? In usu *dandi fabulas* cf. Cic. pro Clu. c. 31. An neutrum est pluralis et *Lupercalibus* dativus, ut concessa aliqua narrentur Lupercalium licentiae? Id saltem

manifestum, quod ad exemplum facit. Nihil enim vere tacetur (*obticuit*) a Cicerone in hoc dicto, neque jocus ullus amarulentus in quenquam conjicitur, aut expectatio movetur mox ludificanda (*lusit*); sed omnia sunt aperta juxta ac si prorsus eloqui voluisset Cicero. Ceterum ad Philipp. 2, 34. ablegat Gesnerus, notissimam historiam, ubi sane haec ipsa quoque verba: *diadema imponere.*

62. modo. §. 50.

quod reliqua respiciant: *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.* aut illato, quo plura cluduntur: *Neque enim is es, Catilina, ut te aut pudor unquam a turpitudine, aut metus a periculo, aut ratio a furore re-*
 63 *vocaverit.* Medium quoque potest esse, quod et prioribus et sequentibus sufficiat. Jungit autem et diversos sexus, ut cum marem feminamque *filios* dicimus: et singularia plura-
 64 *libus* miscet. Sed haec adeo sunt vulgaria, ut sibi artem figurarum asserere non possint. Illud plane figura est, qua diversa sermonis forma conjungitur,

— — *Sociis tunc, arma capeffant,
 Edico, et dira bellum cum gente gerendum.*

Quamvis enim pars *bello* posterior participio infistat, utrique convenit illud *edico*. Non

is es. Turic. (a pr. manu) Flor. i. *est.*

unquam. Camp. omittit cum Cic. libris.

revocaverit. Camp. *revocarit* cum Cic. libris.

63. *marem.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) *patrem.* cf. 9, 2, 70.

64. *bello.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. cum Ahm. Ille a sec. manu *belli* et sic Guelf. Camp. cum Ald. Reliqui *bellum*, quod Gesnerus cum Burmanno glossam interpretatur. *utrique convenit.* Sic Turic. Flor. Guelf.

Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Vall. Alm. Voff. 2. et edd. ante Ald. Reliqui inferunt *tamen* suadente Regio.

Non utique. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. *utrique* Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *nam utrique.*

Vicit pudorem. Cic. pro 8, 5, 6. *Brevis esse.* Horat. ad Cluent. c. 6. *Neque enim.* In Pison. 26.

Catil. 1, 9. *Sociis tunc.* Virg. 64. *bello posterior.* Elegans et ipsa brevis loquendi Aen. 3; 254. *Tam doest.* cf.

atque detractionis gratia factam conjunctionem συνοικειῶσιν vocant, quae duas res diversas colligat: *Tam deest avaro, quod habet, quam quod non habet.* Huic diversam ⁶⁵ volunt esse distinctionem, cui dant nomen παραδιαστολήν, qua similia discernuntur: *Cum te pro astuto sapientem appelles, pro confidente fortem, pro illiberali diligentem.* quod totum pendet ex finitione, ideoque, an figura sit, dubito. Cui contraria est ea, quae ex vicinia transit ad diversa ut similia, — — *Brevis esse laboro, Obscurus fio,* et quae se factam conjunctionem. Sic nos e conjectura. Reliqui facta conjunctio.

65. qua similia discernuntur. Turic. Flor. (sed ex hoc qua) Ambr. 1. quia simili discernunt cum Alu. ut et Guelf. Camp. nisi quod similia, cum Goth. Jenf. (err. Gesn.) Voss. 2. (ex hoc discernuntur) Tarv. quae ex. Ambr. 1. inferit fit. vicinia. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. vicina cum Voss. 2. transit. Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. transitus. An fuit: qua fit — transitus ad cet. ? ut similia. Sic Turic. (a pr. manu). et s. Flor. Reliqui aut s.

pro ea parte loci quae sequitur vocem hanc: *bellum.* 65. παραδιαστολήν. Figuram cum exemplo Hyperideo habet Rutilius Lupus p. Ruhnk. 15. Ex eo nostrum locum expressum apparet. Apud eundem est et, cuius modo mentio, συνοικειῶσις p. 115. Rectene se habeat accusativus apud nostrum, an praestet dativus παραδιαστολήν, vix dicam. Ernestus quidem in Technolo-

gia dat Genitivum παραδιαστολής, fortasse ne consulto quidem.

an figura sit, dubito. Ad negandum vergit dubitatio. cf. 9, 2, 107.

ad diversa ut similia, quasi ista diversa essent similia. Ita in exemplo obscuritas tanquam aliquid simile brevitatibus proponitur. Subit autem animus suspicio, an forte ista ex vicinia hic debeant expungi, ut male assumpta a

66 quuntur. Tertium est genus figurarum, quod aut similitudine aliqua vocum, aut paribus, aut contrariis convertit in se aures, et excitat. Hinc est *παρονομασία*, quae dicitur *annominatio*. Ea non uno modo fieri solet, sed ex vicinia quadam praedicti nominis ducta, casibus declinatur: ut Domitius Afer pro

66. *figurarum, quod.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *f. quae.*

convertit. Sic Turic. Flor. cum Alm. Ille a sec. manu *convertunt* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Colbert. Reliqui *vertunt.*

et excitat. Sic Turic. Flor. (nisi quod omittit et). A sec. manu ille *e. excitant* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Basil. exc. Ald. Reliqui *inferunt animos*, quorum et MS. Colbert. et Flor. a sec. manu, *et addens etiam.*

Hinc est. Sic Flor. *hic non est Turic.* Sed a sec. manu *hic huic nomen est* et sic reliqui.

66. *παρονομασία.* Flor. Π Ο Ν Ο Μ Τ Ι Α. Guelf. *νονομτια.* (Mox §. 68 idem *παρονομτια.*) Ille a sec. manu *προσνομασία* et sic Goth. (err. Gesn.) Camp. Tarv. Mox editi ante Obr. *προσνομασία* exc. Ald. Bad. Reliqui *παρνομασία* exc. Capper. qui vitium scribendi notat, sapiens sane aliquid ultra Burmannum in Graecis, sed non ultra Gesnerum item, quem miror hic dormitantem, cum jam Vossius Orat. 2, p. 165 monuisset. Schneiderus et ipse tangit in Lexico. Mox iidem eundem errorem.

annominatio. Sic Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *adnominatio* Turic. Flor. Reliqui *agnominatio.* non uno. Turic. Flor. Guelf. *inferunt in.* Goth., contra quam narrat Gesn., *uno* non omittit.

sed. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) omittunt. *vicinia.* Turic. Goth. (tac. Gesn.) *vicina.*

ducta. Flor. *aucta.* *declinatur.* Turic. (a pr. manu) *declinatus.* Flor. (a sec. manu) *declinati.*

librario ex iis quae sequuntur §. 66, ubi profecto minus possint desiderari ea vocabula.

66. *Hinc est παρονομασία.* i. e. ex hoc genere. cf. 7, 4, 6.

παρονομασία. cf. 6, 3, 53. item Ernesti, sis, Technologiam.

Afer pro Cloantilla. cf. 9, 2, 20.

Cloantilla, *Mulier omnium rerum imperita, in omnibus rebus infelix.* Et cum verbo 67 idem verbum plus significanter subjungitur, *Quando homo, hostis homo.* Quibus exemplis sum in aliud usus: sed in uno facilis est

Cloantilla. Turic. Flor. *clo* at illa cum Goth. Camp. sed conjunctim. Ille a sec. manu *Clodia* at illa et sic Guelf. *Clo-*
tilla Tarv. *Cloetilla* Jenf. Reliqui ante Ald. *Cloentilla.*

omnium rerum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui r. o. *omnibus rebus.* Turic. Flor. *hominibus re-*
rum. Ambr. 1. o. *rerum.* Jenf. o. *rerum felix,* et *felix* qui-
dem Tarv. cum edd. ante Ald. corrigente Regio.

67. *significanter.* Flor. *significant,* a sec. manu *significat.*
in uno. Turic. *modo.* *facilis.* Turic. Guelf.
Camp. *falsis* cum Goth. Voff. 2. Vall. Ald. $\Phi\alpha\sigma\iota$; Ambr. 1.
cum edd. ante Ald. (in Jenf. lacuna, quae graecam fuisse
vocem testatur). *falsis* Flor. cum Rapp. Nostrum est a Badii

67. *Et cum — hostis homo.* Locus minime sanus. Statim ista: *et cum* respiciunt ad id ejusmodi nihil praecessit. Neque enim quisquam defendat talem structuram: „non „uno modo fieri solet, sed — „casibus declinatur — et cum „— subjungitur.“ Quid proficiat Francius pro *significan-*
ter tentans *significante*, non intelligo. Obrechtus ita constituit haec: „Et, cum verbo „idem verbum plus significat, „subjungitur *Quomodo homo „hostis, homo?*“ Burmannus malit: „Et cum — plus signi-
ficans subjungitur aliquan-
do: *Homo hostis, homo!*“ Pseudo-Turnebus interrogationem fieri cupit: „hostis „homo?“ velut illud Juvenalis „Ita servus homo est?“

(6, 222). Badius priore loco reponat: „homini“ (quam hoc et ipsum fuerit superioris speciei, ubi *casibus declinabatur*), „ut in Plinio: „an non homini hostis ho- „mo?“ Sed ubi hoc apud Plinium? Nihil ejusmodi reperio nisi forte H. N. 7, 1. p. 370. „At hercules homini „plurima ex homine sunt „mala.“ quod tamen non sufficit. Has equidem tenebras offusas loco reor ex pluribus quae interciderint. Gesneri nullus hic sermo, ejus solitam simplicitatem desidero.

Quibus exemplis — geminatio. Locus depositus. vide nott. critt. Si priora integra ad nos non pervenerunt, minus etiam mirandum, latere nos, quae inde pendent.

geminatio. Παρανομασία ei contrarium est, 819
 quod eodem verbo quasi fallum arguitur,
 Quae lex privatis hominibus esse lex non vide-
 68 batur. Cui confinis est ἀντανάκλασις, ejusdem
 verbi contraria significatio. Cum Procule-
 jus quereretur de filio, quod is mortem
 suam expectaret, et ille dixisset, se verò non
 expectare: Immo, inquit, rogo expectes.

conjectura. „Quid enim facilius“ ait, „quam geminare
 „pro exemplo vocem quamlibet?“ Unde nihil proficio.
 Né ex altera quidem, quam suadet, diremptione, „facilis
 „est geminatio paronomasia. Ei, „facilius Leidenſis, dicas
 per sphalma, est enim praeposterum. Conatus interpretan-
 tium silentio premere satius duco, quoniam displicent. Re-
 gius a desperatione orsus, nihil quaesivit ultra; optime ille.
 In eandem desit cum Gesnero Crusius Probabb. p. 99. 100.

arguitur. Sic Flor. Ambr. 1. Ex Alm. affertur agitur,
 nihil e Turic. (cf. §. 57. 68). In aliquot edd. marginè ne-
 gatur. Reliqui augetur.

68. ἀντανάκλασις. Flor. (a sec. manu) ἀντεπει-
 δοσις. Ambri. 1. ἀντεπειδοσις. Goth. ἀντεπιδόσις.
 Tarv. παρνομασία. Turic. Flor. Gueff. huic voci prae-
 mittunt quae cum Goth. Voss. 2. ut videatur excidisse post
 graecum dicitur.

Quis lex — non videbatur.
 Cic. in Pil. c. 13. Si lex
 Clodii contra Ciceronem, ne
 privatis quidem lex esse vi-
 debatur, quanto minus Piso
 et Gabinius consules eam me-
 tuere debebant!

68. ἀντανάκλασις —
 Proculejus. cf. Rutilius p.
 Rubnk. 13. Firmatur loco
 Rutiliano vocabulum figurae
 verum hic legi, quanquam
 ille ἀνάκλασις appellat. Re-
 cussissime monet Ruhkenius

exemplum Proculejanum sup-
 positum Rutilio esse; neque
 enim Rutilium nisi Graecis
 uti. Similem verbi usum ha-
 bes. apud Lactantium de
 moribus persecutorum c. 24.
 p. 216. „(Maximianus) ex-
 „spectabat obitum (Constan-
 „tini).“ Illud post Παρανο-
 μασία pronomeni ei, quod
 nasci potuit ex ἰωτα acrip-
 to, abjiciendum fortasse; et
 pro quod eodem scribendum
 cum e.

Non ex eodem, sed ex diverso, vicinum accipitur, cum *supplicio* afficiendum dicas, quem *supplicatione* dignum judicaris. Ali-⁶⁹ter quoque voces aut eadem diversa in significatione ponuntur, aut productione tantum

Non ex eodem. Turic. *nonae eodem.* a sec. manu *non eodem* et sic Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Verum nostrum credo, ob Turic. pr. manum et alterum *ex div.* quem *supplicatione* — voces aut eadem *div.* in significatione. Turic. quem *suppl.* eadem aut *div.* i. f. cum Alm. nisi quod *supplici*, et *signatione*. (cf. 67. 71.) Flor. quem *supplitia eadem aut div.* i. *signatione* (postremum a pr. manu). Guelf. Camp. *quae* (hic *que*) *supplia eodem aut d.* i. f. cum Goth. Voss. 2. Quae hic desiderantur in Codd. nullo (nisi forte Ambr. 1.) a me inventa, sincera tamen credo. Jens. meorum primus habet, nullis, quantum video, correctionibus obnoxius.

Non ex eodem — *judicaris*. Hic sensus, etsi in universum quidem sententiae satis aperta, longe abest ut sit sanus et integer. Et structura enim, et nexu cum prioribus, et vocum significatione laborat. Primum exemplis velim conciliari orationi qualis haec: *ex eodem* — *accipitur*, quanquam scio quid sit *ex diverso accipere*. Deinde quid est *vicinum accipere*? Exemplo quidem protinus illato apparet *supplicium* esse vicinum *supplicationi*. Nec apte noster sensus committitur priori. Quis enim non expectet fore ut hic quidem designetur aliud ab eo, quod modo praeceptum fuerit? Jam vero illa proxime posita *expectatio* itidem est di-

versa potestate in *eodem* vocabulo, ut non attinuerit incipere sententiam nostram ab his: „*Non ex eodem*,“ quasi adhuc fuisset: *ex eodem accipitur*. Haec aptae juncturae desideratio facit, ut interciderit hic aliqua suspicer, modo ne multa. Denique alienissimus est conjunctivus *dicas* post *cum*; cui quidem vitio ita medendum censeo, ut *cum* deleatur, velut quod adhaeserit ex vocis *accipitur* ultimis, scribatur autem *si* ante *supplicio*. De usu *supplicii* pro *supplicatione*, frequenti illo inter eos, qui aliquam scribendi antiquitatem affectant, vide prae aliis Drakenb. ad Liv. 22, 57, 5.

vel correptione mutatae: quod etiam in jocis frigidum, equidem tradi inter praecepta miror: eorumque exempla vitandi potius, 70 quam imitandi gratia, pono. *Amari jucundum est, si curetur, ne quid insit amari. Avium dulcedo ad avium ducit: et apud Ovidium ludentem,*

Cur ego non dicam, Furia, te furiam?

69. *vel correptione mutatae: quod.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *vel corpore quod cum Alm. vel correptione quod Camp.*

jocis. Turic. Guelf. Camp. *locis cum Alm.*

70. *dulcedo ad avium.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *dulce avium cum Palat. Gebh. 3, 2. ego. Sic Flor. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. poster. ante Leid. acc. Gibl. Obr. Capper. Reliqui mei et MSS. et excusi ergo praepostere, exc. (opinor) Ambr. 1. Furia, te. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) furiare cum Voss. 2. et edd. ante Gryph.*

69. *eorumque.* Non habet pronomen, quo recte referatur, et possit sane placere *eorumque* i. e. *et propterea*, sed nostrum esse censeo a Qu. qui sibi visus sit pluralem usurpasse in prioribus.

70. *Amari jucundum.* „Uti-
„tur hoc exemplo etiam au-
„ctor ad Her. 4, 14.“ (ubi et
„traductionem vocat) „ubi ta-
„men festivitatem quandam
„esse huic quoque generi ex-
„ornationis ait. Illud etiam
„alterum *Avium dulcedo* ha-
„bet 4, 21. Verba *Hanc reip.*
„sunt Cic. Cat. 1, 12. Deni-
„que *Ex oratore arator est*

„Phil. 3, 9.“ Gesnerus. *Non
emissus.* Cic. Cat. 1, 11. *con-
scripti — circumscripti.* ad
Herenn. 4, 21. indicante docta
manu Vaticana. (cf. §. 39.)

apud Ovidium ludentem.
Locum esse ex libro epi-
grammatum Ovidii suspican-
tur VV. DD. De iis consu-
lendus Angelus Politianus
Fac. Gruteri Vol. 1. p. 76 sqq.
Attende autem nominis gen-
tilis primam productam, quod
aliis quoque poetarum locis
apparet. Simile quid habet
Herennianus scriptor 4, 21.
„non tantum *curiam* diligit,
„quantum *Curiam.*“

820 Cornificius hanc *traductionem* vocat, videli-71
 cet alterius intellectus ad alterum. Sed ele-
 gantius, quod est positum in distinguenda
 rei proprietate: *Hanc reipublicae pestem
 paulisper reprimi, non in perpetuum compri-
 mi posse.* Et quae praepositionibus in contra-
 rium mutantur, *Non emissus ex urbe, sed
 immissus in urbem esse videatur.* Melius atque
 acrius, quod cum figura jucundum est, tum
 etiam sensu valet, *Emit morte immortalita-
 tem.* Illa leviora, *Non Pisonum, sed pisto-72
 rum;* et, *Ex oratore arator.* Pessimum vero,
Ne patres conscripti videantur circumscripti;
Raro evenit, sed vehementer venit. Sic con-
 tingit, ut aliquis sensus vehemens et acer ve-
 nustatem aliquam, non eodem ex verbo non

71. *hanc.* Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. *haec.*
intellectus ad. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf.
 Camp. inferunt et cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald.
 Correxerit Regius. *rei proprietate.* Turic. Guelf. *re*
proprietatem. Flor. *re proprietate.* Sed Goth. (tac. Gesn.)
 Camp. *rerum proprietate.* Nostrum dare narrantur Alm.
 (cf. 68. 77.) Voss. 2. Vidi in Obr. Alii aliter, *distinguen-*
dum, vel distinguendam — proprietatem. male.

praepositionibus. Turic. Flor. Guelf. Camp. *propositio-*
nibus cum Goth. *immissus.* Turic. Flor. Ambr. 1.
 Guelf. *missus* cum Alm. Jenf. Tarv.

72. *leviora.* Sic Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui
levior est. *Ne patres conscripti.* Turic. Guelf. *nempe.*
 Item Flor. sed addito *conscr.* Omnia haec omittit Ambr. 1.
contingit. Turic. Flor. *contigit.* *eodem ex — disson-*
nam, accipiat. Turic. Flor. Ambr. 1. *eadem eo — dissona*

71. *emissus — immissus.* tituro, in Catil. 2, 7, 24. (Beck.)
 Magnopere huc faciebat exem-
 plum paronomasiae etiam ma-
 nifestius, quippe longius pe-
 „cum profectus sit — si inter-
 „fectus esset.“

73 *dissonam*, accipiat. Et cur me prohibeat pu-
dor uti domestico exemplo? Pater meus con-
tra eum, qui se legationi immoriturum dixe-
rat, deinde vix paucis diebus infumtis, re-
infecta redierat, *Non exigo, ut immoriaris*
legationi, immorare. Nam et valet sensus
ipse, et in verbis tantum distantibus iucunde
consonat vox, praesertim non captata, sed
velut oblata: cum altero suo sit usus, alte-
74 rum ab adversario acceperit. Magnae veteri-
bus curae fuit, gratiam dicendi e paribus⁸²
contrariis acquirere. Gorgias in hoc immo-

accipit. Primus a sec. manu *eandem*. — *dissonam* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Jenf. (err. Gefn.) et edd. ante Ald. Correxerit et vere et ingeniose Regius.

73. *immoriturum*. Turic. Flor. *moriturum* cum Alm. Ille a sec. manu *immoraturum* et sic Guelf. Camp.

altero. Turic. Flor. Camp. *aliter* cum Alm. et edd. ante Ald. *alter* Ambr. 1. Guelf. hic et mox idem, post quam ibi vocem (*alterum*) Flor. inserit non.

74. *e paribus contrariis*. Turic. (a pr. manu) Flor. et p. c. cum Alm. a p. c. Goth. Ex illa vetere scriptura transponendo (cf. §. 61.) saniora efficio: *paribus et contrariis*.

73. *Pater meus*. cf. 6 Pro.
13. Is esse possit, quem non sane honoris causa nominat Seneca pater p. 318. „Pertinere autem ad rem non puto, „quomodo — Quintilianus „declamaverit: transeo istos, „quorum fama cum ipsis ex- „tincta est.“ Refert tamen aliquem ejus sensum non sine laude quadam p. 352.

tantum distantibus. Suspicor fuisse a Qu. *tantulum d*. In una Tarvisina invenio ta-

men d. ne ipsum quidem loco congruens.

74. *e paribus contrariis*. cf. not. crit. De Gorgiae in hoc genere intemperantia vide Diodor. Sicul. 12, 53, ubi Wesselingius loca scriptorum designat. Nostrium maxime illustrat Cic. Orat. c. 52. item Dionys. Halicarn. de Isocrate Vol. 5. (Rsk.) p. 564. Sua ex nostro hautit Aquila Romanus p. Ruhnk. 165 seq.

dicus, copiosus, aetate prima utique, Isocrates fuit. Delectatus est his etiam M. Tullius, verum et modum adhibuit non ingratae (nisi copia redundet) voluptati, et rem, alioqui levem, sententiarum ponderè implevit. Nam per se frigida et inanis affectatio, cum in acres incidit sensus, innata videtur esse, non arcessita. *Similium* fere quadruplex ratio est. 75 Nam est primum, quoties verbum verbo simile, aut non dissimile valde quaeritur: ut,

— — *Puppaeque tuae, pubesque tuorum.*

Quid enim est, quod connumerantur hic *paria contraria*, ut alterum alterius fiat epitheton? Hoc ut per se ferri sane possit, ita abhorret ab artis diligentia. Et mox recensentur tanquam duo figurarum genera: *Similium* §. 75. *Contrapositum* §. 81. Rollinus, remittens lectorem ad §. 66, idem monet, inferique velit et retento e, quam scripturam Capper. recepit, verbose conuendatam.

aetate prima utique, Isocr. Turic. Flor. *ae. itaque primi Socr.* (ultimum Flor. a pr. manu). Guelf. *ae. igitur primi Socr.* cf. 2, 15, 10. Goth. (err. Gesn.) Camp. *ae. prima Isocr.* Reliqui utique *prima aetate Isocr.* nisi quod a Jenf. inde ante Ald. *Socratis*, hic autem *et Socrates*. Mecum facit Obr.

innata — arcessita. Ambr. 1. *innatam videtur habere non arcessitam.* Turic. Flor. *innata videtur habere non arcessitam* (Turic. *arcessitam*, sed a sec. manu *arcessita*). Guelf. *innata habere non arcessita* cum edd. ante Bad. nisi quod edd. *arcessita*. Nostrum dant Goth. Voss. 2. Vall. Camp.

75. *simile.* Turic. Ambr. 1. Flor. Guelf. Camp. omitunt cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Turic. a sec. manu aliquid nostri loco sufficit, referens notam *tot enim*, delet autem *non*, et sic (quanquam sine enim) Guelf. Camp.

75. *simile — par est.* cf. „Milo. 2. *Vicit pudorem.* pro nott. critt. „*Puppaeque tuae.* „Cluent. c. 6. usus etiam est „Virg. Aen. 1, 399. Sic in hac. „supra l. 62. *Abilit, excessit.* „Cic. pro Cluent. i. extr. „Catil. 2, 1. Gesnerus. Et „Non modo ad salutem. pro hoc supra §. 45. Reliqua fere

et, *Sic in hac calamitosa fama, quasi in aliqua perniciosissima flamma. et, Non enim tam spes laudanda, quam res est.* Aut certe par est extremis syllabis consonans, *Non verbis, 76 sed armis.* Et hoc quoque, quoties in sententias acres incidit, pulchrum est: *Quantum possis, in eo semper experire, ut profis.* Hoc est *πάρισον*, ut plerisque placuit. Cleosteus

Sic. Ita Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Voss. 2. Goth. et edd. ante Gryph. acc. Capper. Gesn. Bip. et Cic. Reliqui *Si. quasi.* Turic. Flor. Guelf. *quae-cum-alm.* et edd. ante Ald. *par est.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *patet* cum Alm. *apparet* margo Basil. *parem* Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. Non est quod acquiescamus in recepta hujus § constitutione. Simile illud insertum a novitiis libris auctoritate caret et veritate. Refertur enim *aut*, cujus causa inferebatur, ad alterum, quod post exempla allata insertur, *aut certe.* Sed nec ibi res salva. Optimum videtur, quod suadet Buttinannus noster, ut pro *par est*, vel potius pro veterum *patet*, reponatur: *par et.* Sic idem, quod supra, verbum *quaeritur* implebit sententiam, *par* autem referetur ad mensuram verborum, quae si minus *similia*, *paria* sint saltem. Ejusdem enim magnitudinis *verbis* et *armis*. De qua significatione cum possit dubitari, non sum ausus reponere in textu, quod tamen verum censeo. Plane autem ferri nequit *par consonans est.* Foedissimum asyndeton; vel, si interponis *et*, quis unquam participium ita junxit verbo substantivo? Quin scripsit protinus *consonat*? Qui offendetur illo *non dis simile valde*, poterit transponere *non valde dis simile.*

76. *Cleosteus.* Turic. Ambr. 1. Guelf. *Cheostolcus.* Postremus quidem — *chus.* Flor. Camp. *Cheosteus.* Goth. cum Voss. 2. *Cleoscoleus.* Jenf. (tac. Gesn.) *Cleostoleus* cum

hic posita, in ipsum exemplum e vestigio ficta censeo. Nisi forte latent fontes, qualem horum: *Non verbis, sed armis*, designat Ruhnkenius Rutilium suum p. 122.

76. *Cleosteus.* Hic qui sit, adhuc latet. Et est profecto opus ingenio aliquo Ruhnkeniano, ad protrahendum rhetoris nomen. cf. not. crit. Hic igitur *membris* id

παρίσον existimat, quod sit e membris non
 dissimilibus. Secundum, ut clausula simili-⁷⁷
 liter cadat, vel iisdem in ultimam partem
⁸²² collatis, ὁμοιοτέλευτον, similem duarum sen-
 tentiarum vel plurium finem: *Non modo ad
 salutem ejus extinguendam, sed etiam gloriam
 per tales viros infringendam.* Ex quibus fere

edd. ante Basil. exc. Ald. Hic nostrum per *ae an oe*, Obr. di-
 remtim *Cleo Stelaeus*, quem Gesnerus in Indice repetit ex urbe
 Cretae Stelis, sequens Stephanum Byzantinum, qui gentile et
 Στῆλαϊός et Στῆλίτης formatum testatur. *quod sit.* Sic
 Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Jenf. ante Basil. Reliqui
q. fit. Goth. (fortasse) *q. sic.*

77. *Secundum.* Flor. (a sec. manu) *Sed nudum et sic*
 Goth. *cadat.* Turic. Guelf. omittunt. *iisd. in ult.*
 Turic. Flor. Guelf. *in his ult.* cum Alm. Sed Anbr. 1. *in*
hisdem ult. Camp. Goth. (tac. Gesn.) *in his* (posterior iis)
in ult. E Voss. 2. *in ult.* solum. (cf. 8, 6, 28. 9, 4, 3.)
 Rectissime transpositum fuit *in.* (cf. §. 74.)

similem. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *simile cum*
 Jenf. Tarv. An hinc efficies: *simili — sine?* Sed et ipsum
 non explet animum. Burmannus ad hos accusativos *faciat*,
 vel *habeat* velit addi; Capper. sic ordinari locum: *collatis;*
 ὁμοιοτέλευτον *vocant similem — finem.*

constare censuit quod ceteri
verbis. Receptam τοῦ παρίσου
 definitionem apud Hermoge-
 nem designat Capper. p. Sturm.
 540. Sed vide, sis, Ernest.
 Technol. in voce. Non in
verbis, sed in *membris* figuram
 agnoscit item Aquila Rom.
 p. Rulink. 168. De παρίσου
 ūsu quem habeat Demosthe-
 nes locum lectu jucundum
 excitat Rulnkenius Histor.
 Oratt. p. 74.

77. *vel iisdem.* Hic ego
 saui nihil agnosco. Dura me-

dicina, (sed nullam ego aliam
 invenio) ut pro *vel* scribatur
syllabis. Sed mox nova in-
 gruit difficultas. Vox gracca
 confragosius profecto et in-
 suavius subjicitur, nulla cum
 prioribus commissura. Nec
 suffecerit interponere *id est.*
 (cf. 5, 10, 75.) Denique accu-
 sativus *similem — finem* unde
 penderet, nemo docuit, et du-
 bitationem testati sunt Burn.
 et Capper. ceteris quidem
 obmutescentibus.

fiunt, non tamen ut semper ultimis consonent, quae τρικωλα dicunt: *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.* Sed in quaternas quoque ac plures haec ratio ire sententias potest. Fit etiam singulis verbis: *Hecuba, hoc dolet, pudet, piget.* et, *Abiit,*
 78 *excessit, erupit, evasit.* Tertium est, quod in eodem casus cadit, ὁμοιόπτωτον dicitur. Sed neque, quod finem habet similem, est ὁμοιόπτωτον et utique in eundem venit finem

fiunt. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Reliqui *sunt.* consonent. Turic. (a pr. manu) Flor. *consonant.* Post *semper* Flor. inserit *utique,* quod et ex Alm. affertur (cf. §. 67. 68. item mox). *Vicit.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *vincit* cum Goth. Jenf. Tarv.

timorem. Turic. *morem.* Mire, sed cf. §. 62.

Sed in. Ambr. 1. omittit prius, Turic. Flor. (a sec. uterque manu) posterius. *Hecuba.* Vall. Bad. *Haec cubat* cum edd. posterr. ante Obr. quod affertur et ex Alm. me quidem incredulo (cf. modo, item 79). Guelf. *Heccuba.* Ambr. 1. *Haecuba.* *pudet, piget.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. Reliqui *piget, pudet.*

78. *quod in.* Turic. Ambr. 1. Guelf. inserunt non cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald. Regius expunxit, sed videtur abesse a Flor. Alm. Voss. 2. et abest a Goth. Vall. Camp. (cf. 6, 2, 11.) *est ὁμοιόπτωτον.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. quo acc. Bad. pr. Obr. Hic etiam *quod* omittit post *neque.* Regius ex ingenio addidit, verissime.

et utique. Prius, quo carent omnes libri, de nostro addidimus.

venit finem. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Reliqui *f. v.*

dicunt. Aptius videtur, quod in uno libro Ambrosiano 1. invenio: *dicuntur.* Et sic legisse Regium, nota ejus testatur.

Hecuba. Fragmentum ve-

teris tragici suspicatur Burmannus.

78. *neque — et.* Duplicem differentiam designat utriusque figurae. Structura autem, quae respondentia sibi vi-

ὁμοιοτέλευτον. quia ὁμοιόπτωτον est tantum casu simile, etiamsi dissimilia sint, quae declinentur: nec tantum in fine deprehenditur, sed respondet vel primis inter se, vel mediis, vel extremis: vel etiam permutatis his, ut media primis, et summa mediis accommodentur, et

ὁμοιοτέλευτον. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (err. Gesn.) Camp. ὁμοιόπτωτον (quanquam corruptum in quibusdam, pravis literis). Primus nostrum Tarv. nec vidit in ullo MS. verissimum tamen; sed unde invecum, non apparet. Monuit sane me Buttmannus, posse fieri, ut *nec ante tantum in fine reddatur illi superiori „neque quod finem“ per parenthesin infertis istis „quia ὁμ. — quae declinentur.“* In qua ratione si possimus jacturam facere horum: „utique „in eundem venit finem“ et inferere *est* hunc in modum: *Sed neque quod finem habet similem est ὁμοιόπτωτον — nec tantum* cet. sanum pronunciat locum; me quidem assentiente.

quia ὁμοιόπτωτον est. Turic. *qua amo ion τετον est.* Flor. *qua a amoleπτοτον est.* Reponit mox uterque *quia.* Ambr. 1. *quam αμοιοπτωτον.* An *est* addat, non novi. Nobiscum faciunt Guelf. Camp. Goth. (err. Gesn.) Jenf. (quanquam cum lacuna graecae vocis) cum edd. ante Ald. quo acc. Obr. Sed Ald. praepostere pro hisce omnibus *est tamen.* Mox a Badio inde reliqui *Est enim ὁμοιόπτωτον.*

casu simile. Ambr. 1. *casu simile est.* Turic. Flor. *casus similem est.* Ille a sec. manu *casus similes* et sic Guelf. Reliqui *casus similis.* *respondet.* Sic Goth. Camp. cum Voss. 2. Reliqui *respondent.* Sententia coegit sequioribus Codd. obtemperare. *primis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Basil. Reliqui *prima.*

cissim conjungit, *neque — et,* imprimis elegans. cf. 7, 3, 16. adde nostr. 1, 1, 27. coll. 5, 10, 30. Cic. pro Milone c. 23. et not. Ern. item Philipp. 2, 42. cf. tamen not. crit. Inest durities prioribus, ubi „ὁμοιόπτωτον dicitur“ irrum- pit siue copula. Malim post

cadit, inferi *Id,* quanquam et consulto potuit ἀσυνδέτως efferre Qu. ut §. 87.

tantum casu simile. Malim tamen c. f.

accommodentur — accom- modari. Neglectus ille in nostro saepe jam notatus. cf. 9, 2, 73.

79 quocunque modo accommodari potest. Neque enim semper paribus syllabis constat: ut est apud Afrum, *Amisso nuper infelicis aulae, si non praesidio inter pericula, tamen solatio inter adversa.* Ejus fere videntur optima,

potest. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. Reliqui *poterunt.*

79. *Neque enim.* Sic scripsi ex analogia. Reliqui *Néo en. cf. 5, 10, 120.* *solatio inter.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. Camp. cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *inserunt vitae,* Regio nescio an conjiciente, fortasse tamen est in Ambr. 1. *Ejus fere.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. *eī vero Alm. (cf. §. 77. 95.) eī fere Amb. 1. enim fere Jenf. Tarv. Ea fere Loc. Ven. Rusc. Reliqui Ea vero.*

79. *Neque enim — ut est apud Afrum.* Utrius igitur homoeoptoti exemplum est locus Afri? Paribus syllabis constantis, an imparibus? Ratio quidem praecipienda postulat, ut sit posterioris, sed res ipsa refragatur. (Et sic mox §. 83. exemplum est ejus ipsius rationis, quae *semper* quidem locum habere negatur. Vicissim exceptionis exemplum est §. 84. ex Rutilio.) Quis enim paritatem syllabarum non agnoscat in hoc exemplo? Nisi forte habebimus in illo *adversa*, quod sane una syllaba brevius est quam *pericula*. Gedoynus et ipse tanquam par syllabis expressit, sed mire immutatis praecedentibus, ut saltem aliqua species relinqueretur perspicuitatis et nexus. Ex qua Domitii Afri oratione hoc

petatur, quaeve significetur *infelix aula*, neque quisquam quaesivit, neque ego dicam. Deinde, quomodo verba ista *praesidio, solatio* possunt dici *initia et fines sententiarum?* Nisi forte, cum Buttmano, adjuveris traiectione facienda: *tamen inter adversa solatio.* Sed tot ac tantae mox ingruunt in hisce technicis tenebrae, ut acquiescentem in iis Capper., studiosum illum rhetoricae veteris, mirer et prope indignor. Reliqui enim tam negligenter animum solent intendere ad hujusmodi tricas, ut sibi videantur intelligere, quae sunt impeditiissima. Equidem testatus consilii inopiam, me acutiores ablegabo ad varietatem scripturae, unde eruant ἀγαθῆ τύχη, quod ego jam despero.

in quibus initia sententiarum et fines confen-
 823 tiunt: ut hic, *praesidio, solatio*. Et ut paene
 similia sint verbis, et paribus cadant, et eo-
 dem modo desinant. Etiam ut sint (quod est 80
 quartum) membris aequalibus, quod *ισόκωλον*
 dicitur: *Si, quantum in agro locisque desertis*
audacia potest, tantum in foro atque judiciis
impudentia valeret. ισόκωλον est, et όμοιόπτωτον
habet. Non minus nunc in causa cederet Aulus
Caecina Sexti Aebutii impudentiae, quam tum
in vi facienda cessit audaciae; ισόκωλον, όμοι-
όπτωτον, όμοιοτέλευτον. Accedit et ex illa figura
gratia, qua nomina dixi mutatis casibus re-
peti, Non minus cederet, quam cessit. Adhuc
όμοιοτέλευτον et παρονομασία est, Neminem alteri

Et ut paene. Turic. Ambr. 1. Guelf. *pedem et cum Alm.*
 Sed Flor. *pedem* (sed sublatum a sec. manu). Goth. (err.
 Gesn.) *prdio et.* Voss. 2. Camp. *praedio et cum* edd. ante
 Ald. qui *pene ut.* Obr. *Et ut pede.* et *paribus.* Ambr. 1.
 inserit *a.* *verbis, et par.* — *Etiam ut sint.* Guelf. omittit.
modo desinant. Sic Turic. Flor. Camp. Goth. Jenf. (tac.
 Gesn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *d. m.*

80. *sint quod.* Turic. Camp. inserunt *verbis* cum Alm.
 Pro *sint* Turic. (a sec. manu) *sine* et sic Camp. Sed Flor.
 inserit *verba.* *ισόκωλον.* Ambr. 1. *ισοκομμον.*
 Guelf. *υσοκμαον* et mox *ισοκμαον.* *Accedit.* Turic. Flor.
 Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *accidit* cum Alm. et edd.
 ante Basil. Omittere vocem perhibetur Voss. 2. Nostrum
 suavit jam Regius. *gratia.* Jenf. *graeca* cum edd.
 ante Bad. *alteri posse.* Sic Turic. Ambr. 1. Guelf.
 Camp. Reliqui *p. a.*

80. *Si, quantum.* Cic. pro
 Caecina ipso initio.
dixi — repeti. cf. §. 36.
 Sed et 66.

Adhuc — παρονομασία
est. Etiam haec stribligo. Ad-
 juvabitur scribendo *Ad hoc.*
 cf. 3, 6, 53.

posse dare in matrimonium, nisi penes quem
 81 sit patrimonium. Contrapositum autem, vel,
 ut quidam vocant, contentio (ἀντιθετον dicitur)
 non uno fit modo. Nam et, si singula
 singulis opponuntur: ut in eo, quod modo
 dixi, *Vicit pudorem libido, timorem audacia:*
 et bina binis: *Non nostri ingenii, vestri auxilii est.*
 et sententiae sententiis: *Dominetur in*
 82 *concionibus, jaceat in judiciis.* Cui commo-
 distime subjungitur et ea species, quam *distinctionem*
 diximus: *Odit populus Romanus privatam luxuriam,*
publicam magnificentiam diligit. et, quae sunt,
 simili casu, dissimili sententia, in ultimo locata:
 ut, *Quod in tempore mali fuit, nihil obsit, quin, quod in causa*
 83 *boni fuit, proficit.* Nec semper contrapositum
 subjungitur; ut in hoc, *Est igitur, iudices,*
non scripta, sed nata lex: verum, sicut Cicero
 dicit, de singulis rebus propositis refertur ad

dare in matrimonium. Sic Turic. Flor. (a pr. manu
 uterque). Reliqui omittunt in. penes quem. Sic
 Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui q. p.

81. et, si sing. Sic Turic. (a sec. manu). A pr. qui-
 dem et fit f. et sic Flor. Reliqui et fit si f.

83. igitur. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.)
 Camp. cum Alm. Voff. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui enim
 haec. Cic. ig. haec. dicit, de. Sic Turic. Flor. Guelf.
 Camp. cum Alm. Basil. Obr. Capper. Reliqui inferunt quod.

81. *Non nostri ingenii.* Cic.
 pro Cluent. c. 1. *Dominetur.*
 ibid. c. 2. *Odit populus.* pro
 Mure. 36. *Quod in tempore.*
 pro Cluent. 29. *Est igitur.*
 pro Milo. 4.

82. *diximus.* §. 65.

83. *Cicero dicit.* cf. 9, 1,
 34. Exemplum figuræ hujus,
 ubi *singulis rebus propositis*
contrapositum refertur ad sin-
gula, designat Gesnerus Ver-
 rin. Act. 4, 50.

singula: ut in eo, quod sequitur, *Quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex natura ipsa arripuimus, hausimus, expressimus.* Nec semper, quod aduersum est, contrapo-
 824 nitur: quale est apud Rutilium, *Nobis primis dii immortales fruges dederunt: nos, quod soli accepimus, in omnes terras distribuimus.* Fit etiam assumpta illa figura, qua verba decli-
 85 nata repetuntur, quod ἀντιμεταβολῇ dicitur: *Non, ut edam, vivo; sed, ut vivam, edo.* Et quod apud Ciceronem conversum ita est, ut, cum mutationem casus habeat, etiam similiter desinat: *Ut et sine invidia culpa ple-*

84. *primis.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Bodl. Alm. et edd. ante Gryph. Reliqui *primum* cum ipso Rutilio.

quod. Sic Turic. cum Goth. Voss. 2. Jenf. et edd. posterr. ante Ald. item Rutil. Reliqui *quae.*

distribuimus. Fit. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Gryph. Reliqui ex Rutilio inserunt: *Nobis majores nostri rem publicam reliquerunt: nos etiam socios nostros de servitute eripuimus.*

85. ἀντιμεταβολῇ. Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. ἀντιμεταφορᾶ (partim et latt. litt.) cum Goth. cf. 6, 3, 68.

84. *apud Rutilium.* vide p. Ruhnk. 129.

85. *Non, ut edam — edo.* vid. Stobae. sermo 13. de incontinentia p. 167. (Tiguri 1559.) προσήκει ἐσθίειν ἡμῖν ἵνα ζῶμεν, οὐχ ἵνα ἠδύμεθα, εἴγε μέλλομεν συστοιχεῖν ἀρίστοι ὄντι τῷ λόγῳ Σωκράτους, ὃς εἶπεν τοὺς μὲν πολλοὺς ἀνθρώπους ζῆν ἵνα ἐσθίσωσι, αὐτὸς δὲ ἐσθίειν ἵνα ζῆ. item Macrob. Saturn. 2, 8. extr. Clemens Alex. Paedag. 2, 1. p. Potteri

162. citantibus Alm. et Gesn. Hic ad ejusdem ἀντιμεταβολῆς exemplum remittit apud nostrum 10, 7, 21. *Qui stultis videri eruditi volunt, stulti eruditus videntur.* Item manus Vaticana Demosthenicum illud ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελώμην. p. Reisk. 315.

Ut et sine invidia. Cic. pro Cluent. c. 2. de Roscio pro Quinctio 25. *Si Consul Antonius.* Philipp. 4, 3. extr.

- 86 *ctatur, et sine culpa invidia ponatur.* Quod et eodem cluditur verbo: ut quod dicit de Roscio, *Etenim, cum artifex ejusmodi sit, ut solus dignus videatur esse, qui scenam introeat: tum vir ejusmodi sit, ut solus videatur dignus, qui eo non accedat.* Est et in nominibus ex diverso collocatis sua gratia: *Si Consul Antonius, Brutus hostis; si conservator reipublicae Brutus, hostis Antonius.*
- 87 *Olim plura de figuris, quam necesse erat: et*

86. *Quod et — verbo.* Turic. Flor. *et eodem et c. v.* Guelf. Camp. *et eodem excluditur verbo* cum edd. ante Ald. A Gryphio inde *clauditur.* Goth. Voss. 2. *concluditur.* Regius ex aliquot exemplaribus *quod* se addere testatur. An erat: *eodem et cluditur, priore et nato per errorem.*

de Roscio — accedat. Turic. Flor. *de Roscio qui scenam introeat solus cum artifex ejusmodi ut solus videatur dignus esse qui scenam introeat solus videatur qui non accedat.* Flor. a sec. manu *de Sextio* etc. Illud nominis et Guelf. Camp. cum edd. ante Obr. nisi quod post Bad. (acc. Ald.) *Sexto* et sic Goth. quoque per compendium. An ipse Qu. praenomen confudit cum Amerini illius? Locus Ciceronis in Guelf. quoque et Goth. Camp. Jenf. Tarv. varie mutilatur et corrumpitur. *sua.* Turic. Flor. *sue,* ille a sec. manu *sui* et sic Guelf., hic nostrum.

86. *eodem cluditur verbo.* Hoc equidem non agnosco in eo, quod ponitur, exemplo. Neque enim *videatur* etsi bis positum in fine est sententiae, neque quod finem facit *accedat* est idem atque *introeat.*

87. *Olim plura.* Intellige: *praecipio,* vel *dixi.* Parum capta videtur ab interpretibus locutio, quorum recentissimi dissimulant priorum

dubitationes. *Olim* autem graeco more usurpatur, quo frequentissimum est *πάλαί,* cum, qui loquitur, se diu inter dicendum hoc vel illud animadvertisse significat. Neque usus hic a Lexicographis negligitur. Aptum exemplum ponit Forcellinus Juvenalis 6, 345. „Audio „quid veteres *olim* *mionea-* „tis amici.“ Gesnerus autem ipsius nostri, si modo, in

adhuc erit, qui putet esse figuram, *Incredibile est, quod dico, sed verum; ἀνθυποφορὰν* 825 *vocant. et, Aliquis hoc semel tulit, ego bis, ego ter, διέξοδον. et, Longius evectus sum,*

87. *putet.* Turic. Guelf. Camp. *putant* cum Goth. Voss. 2. Alm. *putat* Flor. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Ald. *Correxit* Regius. *ego bis.* Turic. Flor. (inc. a pr. manu) Guelf. Ambr. 1. Camp. *nego bis* cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. *nemo bis* Bad. e conjectura, ingeniosa illa.

ter, διέξοδον. et, Longius. Flor. ΔΙΕΞΟΔΟΝ *et longius.* a sec. manu διέξοδον *eo longius* et sic Tarv. cum edd. posterr. ante Gryph. exc. Bad. αιεξοδον *eo longius* Guelf. Sed Camp. *ter* ait εξοδον *eo longius.* Jenf. (tac. Gesn.) breviori quam pro duobus vocabulis lacunae subjicit *eo longius.* Reliqui *ter* Διεξοδον ἀφοδον *Longius.* Goth. *ter. Longius. et* ante *Long.* e conjectura dedimus. Turic. unam modo graecam vocem inferere narratur, sed quae evanida legi nequeat.

milite Mariano p. Bip. 54. „Olim jam, imperator, inter „fulgentes virtutes tuas livor „locum quaerit.“ cf. 7, 2, 55. In sententiam eandem convenit 1, 6, 28. *Ac — nimium.*

ἀνθυποφορὰν *vocant.* cf. 9, 2, 106. et Ernesti, sis, Technologiam h. v. Exemplum Ciceronis esse suspicatur Gesnerus Verr. 4, 26. quod memoriae Qu. haeserit. Recedit enim aliquantum ab his, quae nunc legimus, verbis.

διέξοδον. Hoc figurae vocabulum non adeo tritum est, nec, quo nunc usurpatum sensu legimus, alibi invenitur. cf. enim 4, 3, 12. Quid sit tamen facile agnoscas, maxime si pro *ego bis* legas *nemo bis* (cf. not. crit.).

In isto enim trium recensu *aliquis, nemo, ego,* totum aliquod διεξιέναι videtur oratio et persequi. Minus mirabile eundem vocis usum praeterea nobis non objici, quia obscuras prave diligentium rhetorum appellationes, nec a se probatas, hic profert Qu. De reditu a digressionem interpretari cum Gesnero nolim. Rectius quidem nostroque loco aptius διεξοδες opponitur τῇ συντομίᾳ, velut Longino c. 34. διεξοδεῖσαι indicante Capper. vide et Aristid. περὶ λογ. πολ. p. 302. (ed. Normanni Upsaliae 1687.) τὸ ἐγκώμιον ἐπιμειζον ἐξαιρεί, διόπερ κατὰ διεξοδον γίνεται. demonstrante in Technologia Ernesto.

88 *sed redeo ad propositum*, ἀφοδον. Quaedam verborum figurae paulum figuris sententiarum declinantur; ut *dubitatio*. Nam cum est in re, priori parti assignanda est; cum in verbo, sequenti: *Sive me malitiam, sive stultitiam dicere oportet*. Item correctionis eadem ratio est. Nam quod illic dubitat,

89 hic emendat. Etiam in personae fictione accidere quidam idem putaverunt, ut in verbis esset haec figura: *Crudelitatis mater est avaritia*. et apud Sallustium in Ciceronem,

propositum, ἀφοδον. Quaedam. Sic Turic. Flor. Guelf. (quanquam hic mutilo Graeco) Camp. Mox edd. ante Gryph. utrumque vocabulum graecum hic inferunt, ut et Goth. Reliqui *prop. Quaed.*

88. *correctionis*. Turic. Ambr. 1. *correctionis* cum Alm.

89. *verbis esset*. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Alm. Voss. 2. Reliqui inferunt *etiam*.

mater est. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *e. m.*

Sallustium — est et apud. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. omittunt cum Alu. Praefiat hoc repetere ex pervulgato transcurrendi quae sunt iisdem vocabulis inclusa errore, quam reliquorum librorum corruptelam accusare. Neque refert ad causam suppositae orationis Sallustianae, cum semel jam agnoverit eandem nosse.

ἀφοδον. Hic omnes reditum agnoscunt ad propositum, quod tamen in ipsa graeca voce minus designatum video. Quidni nomen inditum dicamus ab excessu, cui deinde reditus succedit? Ex alio quidem rhetore usum vocabuli docere non contingit.

88. *declinantur*. Id est parum distant, differunt a

„sententiarum figuris; eodem „sensu Terentius dixit Hecyr. „2, 1, 3. Neque declinatam „quidquam ab aliarum inge- „nio.“ Capperonnerius.

illic — hic. Nihil aliud fuerit in his adverbis nisi ut prius figuram sententiae designet, alterum orationis. Hoc autem non recte procedit. Malin igitur illa — haec. De dubitatione cf. 9, 2, 19.

O Romule Arpinas. quale est et apud Menandrum, *Oedipus Thriafius.* Haec omnia copiosius sunt executi, qui non ut partem operis transcurrerunt, sed proprie libros huic operi dedicaverunt, sicut Caecilius,

Menandrum, Oedipus Thriafius. Turic. Flor. Guelf. Camp. M. *Thriafius* cum Alm. Goth. (nisi quod hic *Chriafius* cum Vall.) An ex Cod. MS. sit *Oedipus*, dubitari potest. Confido tamen satis acriter inspectum a me Ambr. 1. ex quo nihil notavi nisi *Thriafius* pro *Qithryafius*, quod est in omnibus reliquis. Invectum haud dubie hoc nomen a VV. DD. qui aut ignorarent aut non meminissent deum Atticum.

39. *O Romule Arpinas, — Oedipus Thriafius.* Videntur satis apte huc trahi potuisse haec exempla, si reputes Romulum et Oedipum hic dici pro statore reipublicae Romanae alterum, alterum pro viro sapientissimo et arcanorum interprete, neque id agi ab oratoribus, ut mente concipias vere Romulum Oedipumve, sed substitui modo proprium appellativo. Ego *antonomasiam* potius vocarim hanc speciem. cf. 8, 6, 29. Rectissime Aegius (cf. §. 39) admonet Thriafii campi Attici, de quo agat Herodotus 8, 65 (cf. Cellar. N. O. A. p. 1155. Vol. 1.), dicti a Thria, pago tribus Oeneïdis. cf. Helychius in voce Θριάσιαι πύλαι. Ejus igitur δημότην aliquem hoc cognomine derisit Comicus. Nam de Thriunte Achajae oppido minus hic cogitem, quan-

quam et ipso dante hoc nomen gentis. vide Steph. Byz. p. 402. Neque tamen fragmentum aliunde innotuit, et omissum a Clerico recte exprobrat Burmannus. Aliquid simile, remotius vero, habet Οινόμαος ἀρουραῖος Demosthenes p. Rsk. 307. De oratione, quae fertur Sallustii vide 4, 1, 68. Illud de *avaritia crudelitatis matre* est apud Rutilium p. Ruhnk. 90.

Caecilius — Visellius. Cum Dionysium alium ab eo, quem adhuc tractamus, nemo temere hic quaesiturus sit (cf. 3, 1, 16), miror tamen inter deperdita ejus nullum ejusmodi de figuris libellum a quoquam memorari. Neque enim ullo modo huc trahi potest quod designavimus in reliquis ejus operibus ad 9, 2, 65. Cornificius quoque, si scriptorem ad Herennium interpretemur, hujus numeri

Dionysius, Rutilius, Cornificius, Visellius, alique non pauci. sed non minor erit eorum, qui vivunt, gloria. Ut fateor autem, verborum quoque figuras posse plures reperiri a quibusdam, ita iis, quae ab auctori-

vivunt. Turic. *jubunt*, a sec. manu *jubent* et sic Guelf.

90. *verb. quoque fig.* Sic Turic. Flor. cum Alm. Reliqui omittunt *quoque*.

vix esse videtur, qui toti operi, si non intexuit, hunc figurarum tractatum addidit tamen et quartum ejusdem librum fecit. Nolim tamen inde argumentum peti, quo minus credatur Quintilianus eum ipsum, quem nunc Ciceronis Rhetoricis praemisimus, versamus, librum Cornificio auctori tribuisse. Nimis enim manifesta haec scriptoris nostri opinio, si quis comparet mox §. 98. Possumus nunc quidem ablegare, qui nos legunt, ad Schüzii V. C. Prolegomena, in fronte posita editionis Rhetoricorum Ciceronianorum Lips. 1804. Demonstrata sane fuit pars aliqua operis Herenniani a Purgoldo humanissimo, quae plane non pateretur ejus auctorem posteriorem facere Cicerone, neque huic argumento ultra repugnem. Est etiam quod valde blandiatur in Schüziana illa conjectura, ad Antonium Gniphonem (cf. nostr. 1, 6, 23) hosce libros referente. Nullis autem hu-

jusmodi rationibus convellitur, quod solum teneo, Quintilianum ipsum fuisse in ea sententia, ut Cornificium putaret scriptorem ad Herennium. Criticum ἀπόρον neque ipse rhetorem nostrum expertus mihi videor, neque cuiquam alii obtrudam.

sed non minor. Malim et n. m. Inepta enim illa oppositio. Plinium et Virginium animo nostri obversatos non temere credam, qui neque vixisse tunc temporis neque proprios de figuris libros composuisse doceri possunt. Neque enim sufficit *nostras* eos aetatis appellare Quintilianum 3, 1, 21. cum ibidem opponat *hodie*. Idem, qui hic, illo quoque loco significantur: „parco nominibus „*viventium*.“

90. *verborum quoque figuras.* Respicit quodammodo c. proximum extremum, ubi figuras sententiarum multas praeterea ab aliis recentitas monet §. 102 seqq.

bus claris traduntur, meliores, non assentior. Nam in primis M. Tullius multas in tertio de oratore libro posuit, quas in oratore, postea scripto, transeundo videtur ipse dam-
 826 nasse: quarum pars est, quae sententiarum potius, quam verborum sit, ut *imminutio*, *improvisum*, *imago*, *sibi ipsi responsio*, *digressio*, *permissio*, *contrarium* (hoc enim
 91 puto, quod dicitur ἐναντιότης), *sumta ex ad- verso probatio*. Quaedam omnino non sunt
 91 figurae, sicut *ordo*, *dimumeratio*, *circumscri- ptio*: sive hoc nomine significatur compre-
 91 hensa breviter sententia, sive finitio. Nam et hoc Cornificius atque Rutilius schema

meliores. Ambr. 1. (a pr. manu) omittit.

tertio — libro. Turic. (a pr. manu) *t. libro d. o. libro*. Flor. *t. libro d. o.* *improvisum, imago*. Libri, præ-
 91 ter Capper., omnes: *improvisa imago*.

91. *non*. Camp. *vero*. *comprehensa*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *compressa* cum Bodl. et edd. ante Bad. acc. Obr. Nil nisi solitus error pro *comprensa*.

hoc. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. hic cum Basil. *et hoc* omittit, jubente Regio, cum a Jensch. inde ad Gryph. post *Rutil.* inseratur *haec*. Nobiscum et Bad. Nostrium omittunt solum Stoer. Chouet. Reliqui *haec*.

schema. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gese.)

de oratore — oratore. Cf. 9, 1, 35. 38. seqq.

improvisum, imago. Non dubitandum quia vera haec scriptura sit, quam et Pseudo-Turnebus et Gesnerus e Cicero commendant, Capper. autem recepit. vide 9, 1, 35.

Tom. III.

91. *et hoc — schema*. Spectant verba haec ad solam *finitionem*, quam extremam nominabat. Cetera enim non hiantum sed et Cicero figuras orationis habuit l. c. Jam *orismos* (p. Ruhnk. 87.) Rutilio, *definitio* autem Cornificio ad Herenn. 4, 25. sche-

K k

λέξεως putant. Verborum autem *concinna transgressio*, id est *hyperbaton*, quod Caecilius quoque putat *schema*, a nobis est inter 92 tropos posita. Et *mutatio*, et si ea est, quam

Camp. cum Alm. Voff. 2. Vall. Bad. Reliqui *schemata*. Pluralem nuper (vide Schüzii Prolegomena p. 38.) tuebar et haec *schemata* referebam ad *sentent.* et *finit.* cf. Script. ad Herenn. 4, 17. 25. Sed nec Rutilius habet *sententiam* figurarum numero (male enim sic interpreteris *brachylogiam* p. Ruhnk. 112) nec patitur consensus MSS. Cornificii quoque *sententiam* mox §. 93 demum recenset nostr. r.

id est *hyperbaton*. Turic. *hyperbaton* est. a sec. manu *hyperbaton* est. (Flor. *hyperbationem*, a sec. manu *ὑπερβατον* et sic omisso id est Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Geln.) cum edd. ante Ald. Correxerit Reginus, sed ipsum latere puto in veteribus istis scripturis, quanquam per irjectionem, ut id est extremum esset. *inter tropos posita*. Haec verissima est Burmanni conjectura, cujus praestantiam cum agnosceret, sola modestia non recepisse videri vult Capper. Libri quidem omnes, praeter nos, *interposita*.

92. et si. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Jenf. et edd. ante Gryph. Reliqui *quae si*, quorum ego nullum MS. esse puto.

ma est, quod quam praeposere fieret, jam supra tetigit, quanquam auctore nominato nullo §. 65. Solus autem Ruhnkenius l. c. vidit *orisonem* Rutilii hic designari a nostro. Neque tamen eodem viro summo accedam *ordinem* quoque ex Rutilio petitam a Qu. figuram putanti p. 135. quanquam est ibi *taxis*, neque *dinumerationem* *merismon* p. 60. Quae enim tria modo negabat omnino *schemata*, in iis Ciceronem respiciebat, non Rutilium.

Omnino miror Qu. *schema* λέξεως a Rutilio positum narrare, cum is duo figurarum genera diferte quidem non se jungat. Nam Cornificius sane discrimen notat 4, 34 extr.

Verborum — concinna transgressio. cf. 9, 1, 34.

est inter tropos posita. cf. 8, 6, 62 seqq. item 9, 1, 3. 6. 9, 4, 26.

92. *Et mutatio — factorum.* Non sane acquiescendum in hisce. Quare enim dicat „*mutationem quoque ostendere dissimilitudinem*“,

Rutilius ἀλλοίωσιν vocat, dissimilitudinem ostendit hominum, rerum, factorum; quae si latius fiat, figura non est; si angustius, in ἀντίθετον cadet: si vero haec appellatio significat ὑπαλλαγὴν, satis de ea dictum est. Quod 93 vero schema est, *ad propositum subjecta ratio?* Utrum, quod Rutilius αἰτιολογίαν νο-

ἀλλοίωσιν. Flor. AMOIOCIN. Guelf. αμοιοσιν. Ille a sec. manu ἀνομοίοσιν et sic Camp. (quanquam ἀνομοίοσιν) cūm Goth. (hic tamen recte per ω) Voss. 2. et edd. ante Gryph. Philander verum reduxit e Rutilio. Apparent tamen et hic deteriores Codd. Goth. Voss. 2.

factorum; quae. Sic Voss. 2. (Goth. non item). Reliqui (de Jenf. qui quae inserat err. Gesn.) omnes factorumque, novitio conjunctionis usu in tertio loco.

angustius. Turic. (a pr. manu) arguitis. Flor. argutius. Ambr. 1. arguitus. significat. Goth. (tac. Gesn.) Camp. significet cum Voss. 2. Placet.

93. vero. Leid. Gibf. Burn. vere per errorem.

ratio? Utrum, quod. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) omittunt Utrum cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Gryph. αἰτιολογίαν. Sic boni libri, deteriores ἀπολ. vocat? nam. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. inserunt utrum cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. Locus, ut nunc legitur, minime sanus. Transpositio, a quo quidem facta nescio, nec lenis est tot

cum nihil ejusmodi praecesserit? Sed facilem video medelam, ut scribatur Sed pro Et, transitus particula, neque multum hic quidem urgenda. etsi autem solita potestate non caret. Est enim: „Quanquam novi etiam Rutilium hanc figuram agnoscere, eamque appellare „ἀλλοίωσιν.“ Mutatio haec est Ciceronis (cf. 9, 1, 35)

immutatio, quam, sicuti tot alias, ab eodem minus recte inter figuras relata arguit Qu. satis — dictum est. Ablegat Capper. ad 8, 6, 25. ubi sane parum est dictum. An respexit Qu. ad ἐξαλλαγὴν 9, 3, 12? Nam διαλλαγὴ quidem hujus non est loci 9, 2, 103. ἀλλοίωσιν apud Rutilium vide p. 76.

93. Quod vero schema —

cat? nam de illo dubitari possit, an *schema* sit distributis subjecta ratio, quod apud eundem primo loco positum est. Προσαπόδοσιν

verbis interjectis, nec sententiam praestat idoneam. Est enim ridiculum paene, quod vere, non per figuram, dubitantem acceperunt nostrum; qui vellet resciscere, an Ciceronis illa ad propositum subjecta ratio (cf. 9, 1, 54) esset eadem quae apud Rutilium αἰτιολογία. Nec quidquam proficiunt Badius et Basil. qui ejusmodi praeposteram percontationem differunt in alteram sententiam, salva quidem MSS. scriptura. Sic illi: „vocat. Utrum (nam de illo — „schema sit) distributis subjecta ratio?“ Non potuit suspicari Qu. Ciceronem, qui duas deinceps ponit figurarum appellationes, velle posteriore eandem rem significare quam priore. Erit igitur tenendum, interrogationem nihil aliud esse nisi figuram negandi. „Quod schema est?“ pro eo: „Schema profecto nullum est.“ Cui mox optime subjicitur nam, in quo est transitus ad speciem, quae rectius vocari possit schema. De illo refer ad sequens i. e. ad dubitationem an schema sit. Dubitari an potestate accipietur, quam teries agnovimus, modeste affirmandi (cf. 9, 2, 107). Sed quid fiet illi utrum, quod libri omnes subjiciunt verbo vocat? Hoc ego natum arbitror ex male intellectis et iteratis ductibus vocum vocat nam. Qui tueri utique cupiat, possit mutare utrum nam in ut cum etiam, (cf. de ut cum 6, 5, 9) et alteram tribuere significationem τῷ dubitare an (cf. §. 65). Sed languet haec ratio, prae altera; nec unquam adducar ut verum non censeam nam in hac structura.

94. Προσαπόδοσιν. Sic Ambr. 1. cum Tarv. et edd. ante Gryph. Sed Flor. ΠΡΟΣΑΠΤΙΟΟΟΙΝ, a sec. manu προσάρπασιν. Guelf. αρσαρτοιρσοσιν. Goth. (err. Geln.) πρὸς ἀπαρσιν πρὸς ἀπόδοσιν. Camp. προς ἀπαρσῶν προσαποδωσιν. Reliqui προσαπόδοσις.

vocat. cf. nott. critt. Rutilium vide p. 135. cf. Julium Rufin. p. 201. item nostr. 9, 2, 12. et Aquilam, p. 167. primo loco. Est enim hoc

schema omnium apud Rutilium primum p. 1. prosapodosis. Apud Ciceronem autem est, (cf. 9, 1, 54) in distributis supposita ratio.

dicit, quae ut maxime servetur, sane in pluribus propositis: quia aut singulis statim ratio subjiciatur; ut est apud C. Antonium, *Sed*

dicit, Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. cum Goth. et edd. ante Gryph. vocat Guelf. Reliqui dicitur.

sane in. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 2. Goth. et edd. ante Bad. Reliqui inserunt *est* de conjectura Regii. In hac ratione ut maxime servetur interpretantes etiam si schema esse agnoscatur (ne ipsum quidem satis firmato loquendi usum) negligunt, quod mox inferuntur conjunctivi, in MSS. quidem libris. *subjiciatur*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Vall. Voss. 2. subjiciunt Tarv. Reliqui subjicitur.

94. quae ut maxime — red-
datur. Apparet sane conjunctivos natos ex oratione obliqua, pendente ex dicit. Neque tamen locum expedire totum mihi videor. Illud in primis sane magis fuerit concedentis ipsius Quintiliani (vide 5, 10, 1.), quam alius narrationem referentis; nec tamen ita interpretari licet, succedentibus post quia aliis conjunctivis. Ut maxime interpretor ad summum, si modo, quod est acre assentientis. Ita particulas habes apud Plin. H. N. 33, 1, 5. p. Hard. 603. Ipsam vero hanc figurae definitionem legere est apud Rutilium, unde expressam ideoque obliqua oratione elatam facile agnoscas. Continua redditur prosapodosis, cum non incisa ponuntur ejus membra, sed tenore perpetuo et uno. Continuo, quod vulgo hic legitur, male ταυτολογία

ταυτολογία, cuius contrarium desiderabatur. Juvat apponere verba Rutilii: „Hoc schema duobus modis fieri, et tractari potest. Nam sententiis duabus aut pluribus propositis, sua cuique ratio, vel posterius reddetur, vel statim sub unaquaque sententia subjungetur.“ Fortasse aliquis acutior hinc proficiet ad ordinanda nostri loci verba, in quibus servetur ipsum minime placet. Quid est enim quod servatur figura? Sed quomodo; pro istis servetur sane in, reponendo sententiis aliud prospiciatur verbum, quod sensum expleat, ego sane non comminiscor.

apud C. Antonium. cf. 4, 2, 123. Quis diceret tanto contentu potuisse Ciceronem tractari, nisi relictum hoc esset fragmentum orationis: Sed Asconius Paedianus (p. 153.) „Huic“ ait „orationi

neque accusatorem eum metuo, qui sum inno- 827
 cens: neque competitorem vereor, qui sum
 Antonius: neque consulem spero, qui est Ci-
 95 cero. aut positus duobus vel tribus, eodem
 ordine singulis continua reddatur: quale
 apud Brutum de dictatura Cn. Pompeji, *Prae-*
stat enim nemini imperare, quam alicui ser-
vire: sine illo enim vivere honeste licet, cum
 96 *hoc vivendi nulla conditio est.* Sed et uni rei
 multiplex ratio subjungitur: ut apud Vir-
 giliam,

qui — qui — qui. Turic. Flor. quod — quod — quod.

95. continua reddatur. Sic Turic. Flor. (hica sec. manu)
 Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Bad.
 nisi quod excusi reddantur. Flor. (a pr. manu) continua dica-
 tur. Reliqui continuo redditur. dictatura. Turic. Flor.
 (hic a pr. manu) dicta natura. Alm. data natura. (cf. §. 79.
 9, 4, 6.) Jenf. Tarv. omittunt de dictat.

96. Sed et uni. Sic Flor. (qui tamen mox omittit rei).
 Reliqui omittunt et. subjungitur. Guelf. subjeitur
 cum Jenf. et edd. posterr. ante Obr.

„Ciceronis“ (in toga candi-
 da) „et Catilina et Antonius
 „contumeliose responderunt:
 „quod solum poterant invecti
 „in novitatem ejus. Ferun-
 „tur quoque orationes no-
 „mine illorum editae, non
 „ab ipsis scriptae, sed ab
 „Ciceronis obrectatoribus,
 „quas nescio an satius sit
 „ignorare.“

95. apud Brutum de dicta-
 tura Cn. Pompeji. Noti ser-
 mones eorum, qui rem publi-
 cam dictaturae remedio indi-
 gere clamarent, opus autem

esse dicerent homine et po-
 tente et moderato, quo ipso
 Pompejum significabant. vide
 Appian. Bello Civ. 2, 20. Cic.
 ad Qu. fr. 3, 8. Dion. Cass.
 p. 251. Bruti in hoc negotio
 partes apud nullum invenio
 auctorem. Cato, avunculus
 ejus, adversatus est, et potuit
 etiam exercitationis gratia
 haec esse meditatus Brutus. cf.
 3, 6, 93. Inest aliquid simile
 Otanis Persae orationi apud
 Herodotum 3, 83.

96. apud Virgiliam. Georg.
 1, 86. Ubi integros versus
 ponere desinit noster, solito

*Sive inde occultas vires, et pabula terrae
Pinguia concipiunt, sive illis omne per ignem
Excoquitur vitium — — et totus locus,
Seu plures calor ille vias,
Seu durat magis. — —*

Relationem quid accipi velit, non liquet 97 mihi. Nam si ὑπαλλαγήν, aut ἐπάνοδον, aut ἀντιμεταβολήν dicit, de omnibus locuti sumus. Sed quidquid id est, neque hoc, neque superiora in oratore repetit. Sola est in eo libro posita pariter inter figuras verborum *exclamatio*, quam sententiae potius puto: affectus

vitium — — et totus locus, Seu. Nonnisi Stoer. Chouer. Leid. Burm. Capp. Gesn. Bip. hic eximunt *et totus locus*, ponunt autem inter *magis* et *Relat.* MS. quidem nullus.

97. *liquet mihi.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *m. l.*

ὑπαλλαγήν. Flor. ἀνακασιν, a sec. manu ἀνάτασιν et sic Goth. Targ. Sed edd. posteriores ante Ald. ανοιτασιν. Guelf. ατασασιν. Camp. Ald. Bad. ἀπαλλαγήν. Ambr. 1. ἀνακασιν. Recepta, quanquam a Turic. qui siletur vindicata, stare nequit. Quae tandem ratio, ut *relatio* sit ὑπαλλαγή? Equidem mihi persuadeo fuisse: ἀνάκασιν. cf. §. 68.

neque hoc, neque. Turic. Flor. (hic secundo loco neque) Guelf. ne hoc nec. Camp. ne hoc ne. Goth. (tac. Gesn.) nec hoc nec cum Voss. 2. ne haec Jenf. cum edd. ante Ald. Hic neque haec neque cum Bad. Basil.

pariter. Turic. Flor. Guelf. Camp. *par est* cum Alm. et edd. ante Ald. Correxerit Regius. Pro *pariter* Goth. *ponitur* cum Voss. 2. Bad. utroque, Vall. sed hic a sec. manu, cum a

more ad locum in scriptore quaerendum amandat lectorem, et jam nonnisi initia sententiarum refert.

97. *Relationem.* 9, 1, 35. Hoc fortasse designat Aquila Rom. p. 176. ubi *epanapho-*

ram latine vertit *relatum.* cf. §. 30.

ὑπαλλαγήν. cf. not. crit. ἐπάνοδον — ἀντιμεταβολήν. cf. §. 36. 85.

in eo libro. i. e. Oratore. cf. autem 9, 1, 39. cum §. 34.

enim est; et ceteris omnibus consentio. Ad-
 jicit his Caecilius *περιφρασιν*, de qua dixi.
 98 Cornificius *interrogationem, ratiocinationem,*
subjectionem, transitionem, occultationem:
praeterea sententiam, membrum, articulum,
interpretationem, conclusionem. quorum prio-

pr. videatur Badio dare *posita* (iterum) *est*. Verbum sub-
 stantivum supra post *sola* tollunt Bad. et qui praeterea apud
 Burm. hanc rationem sequuntur, in Codd. quidem videtur
 esse omnibus.

dixi. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. dixit. et junxerunt
 cum sequente somnolenti librarii. cf. 6, 3, 47.

98. *transitionem*. Sic Turic. Flor. cum Alm. Capper.
 Reliqui *translationem*. cf. Schüzii Prolegg. p. 40.

articulum. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac.
 Gesu.) *articulos* cum Abu. Voss. 2, et edd. ante Ruse. acc.
 Ald. Verum censeo, si memoriter retulerit Qu. si legend-
 um sit apud Herennianum *Articuli dicuntur*.

dixi. 8, 6, 59, 61. cf. 9,
 1, 3, 6.

98. *Cornificius — conclu-*
sionem. Hic est ille, quo
 praediximus (ad 3, 1, 21.)
 loco manifestum fore, opus
 rhetoricum Herennio inscri-
 ptum esse a Qu. tributum
 Cornificio auctori, quem pa-
 trem au filium agnoverit, non
 habeo dicere, neque ipse for-
 tasse quaesivit. Singulas enim
 hasce figuras legimus apud
 hunc scriptorem: *interroga-*
tionem 4, 15. extr. *ratiocina-*
tionem c. 16. in. *subjectio-*
nem 23. med. *transitionem*
 26. in. *sententiam* 17. in.
membrum 19. in. *articulum*
 eodem med. *interpretationem*
 28. post in. *conclusionem*

30. extr. Quam adhuc omi-
 simus *occultationem* reponen-
 dam censemus apud Heren-
 nianum c. 27. in. pro *occu-*
patione. Quae enim est ratio
occupationis, ubi nihil *occu-*
patur i. e. praesumitur, quod
 fortasse sit diciturus adverfa-
 rius? Id quidem solum recte
 dicitur *occupare* quod, ne
 in aliorum possessionem ced-
 dat, priores capimus. cf. Qu.
 6, 1, 20. 4, 1, 49. 9, 2, 16.
 de re 5, 13, 49. Contra *occu-*
cultationis vocabulum et per
 se aptissimum est figurae, et
 Herennianus mox „si — rem“
 inquit „*occulte* admonuisse
 „prodest“ item „*occulte* fe-
 „cisse suspicionem.“ Schüzii
 nostram mutationem recepit
 in textum.

ra alterius generis sunt schemata; sequentia schemata omnino non sunt. Item Rutilius⁹⁹ praeter ea, quae apud alios quoque sunt, παρομολογίαν, ἀναγκαῖον, ἡθοποιίαν, δικαιολογίαν, πρόληψιν, χαρακτηρισμὸν, βραχυλογίαν, παρασιώ-
⁸²⁸πῆσιν, παρῆρησίαν· de quibus idem dico. Nam eos quidem auctores, qui nullum prope finem fecerunt exquirendis nominibus, praeteribo: qui etiam, quae sunt argumentorum, figuris ascripserunt. Ego illud de iis etiam, quae¹⁰⁰ vere sunt, adjiciam breviter, sicut ornent orationem opportune positaе, ita ineptissimas esse, cum immodice petantur. Sunt, qui neglecto rerum pondere, et viribus sententiarum, si vel inania verba in hos modos depravarunt, summos se judicent artifices; ideoque non desinant eas nectere: quas sine substantia sectari tam est ridiculum, quam quae-

schemata omnino. Camp. prius omittit.

^{99.} *sunt, παρομολ.* Sic Turic. Flor. Guelf. Jenf. (tac. Geln.) cum Voss. 2. et Tarv. Obr. Reliqui inserunt *schemata*.

^{100.} *ornent.* Sic Turic. (a pr. manit) Flor. Reliqui *ornant.* *petantur.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. cum Jenf. Tarv. Reliqui *petuntur.*

inania. Turic. Flor. Guelf. *in anilia* cum Voss. 2.

depravarunt. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui *depravarint.* *desinant.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Geln.) Camp. Reliqui *desinunt.*

substantia. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui *sententia* ex mutatione Regii.

alterius generis. i. e. δια- 65. 66. 81. 83. 99. 112. 120.
 νοίας. 130.

^{99.} *παρομολογίαν* — 100. *sine substantia.* cf. 6
⁸²⁸*παρῆρησίαν.* p. Ruhnk. 63. Pro. 7.

101 rere habitum gestumque sine corpore. Sed
 ne eae quidem, quae recte fiunt, densandae
 sunt nimis. nam et vultus mutatio, oculo-
 rumque coniectus, multum in actu valet: sed
 si quis ducere os exquisitis modis, et frontis
 ac luminum inconstantia trepidare non desi-
 nat, rideatur. Et orator habet ^{illam personam} rectam quan-
 dam velut faciem: quae ut stupere immobili
 rigore non debebit, ita saepius in ea, quam
 102 natura dedit, specie continenda est. Scien-
 dum vero in primis, quid quisque in orando
 postulet *locus*, quid *persona*, quid *tempus*.
 Major enim pars harum figurarum posita est
 in delectatione. Ubi vero atrocitate, invidia,
 miseratione pugnandum est, quis ferat con-
 trapositis, et pariter cadentibus, et consimili-
 bus irascentem, flentem, rogantem? cum in
 his rebus cura verborum derogat affectibus
 fidem: et ubicunque ars ostentatur, veritas
 abesse videatur.

101. eae. Sic Turic. (a sec. manu) Guelf. Ille a pr.
 manu pro ne eae quid. sic: nea et q. Flor. ne ea et q. Reli-
 qui haec. orator habet. Sic Turic. Flor. Guelf. (hic
 prius modo) Camp. Goth. Sed Alm. Voss. 2. Vall. Colb. et
 edd. ante Ald. non nisi in priore consentiunt. Reliqui oratio
 habeat, prius mutante Regio. Vicissim Stoer. Chouet. oratio
 habet, quae fortasse ratio praefiat.

102. quisque. Turic. (a pr. manu) quisquis. Ambr. 1.
 quis. cum in his. Turic. c. tam. i. h. cum Alm. Ille
 a sec. manu c. tamen his et sic Goth. Vall. Camp. c. jam his
 Jensch. et edd. ante Ald. cum jam in his Ambr. 1. Nostrum
 a Regio. derogat. Turic. Flor. (a pr. manu uterque)
 derogat. videatur. Turic. Flor. Camp. videtur. Suspicio
 fuisse a Qu.: quoniam in his — derogat — videtur. Clausula

102. cum in his — videatur. cf. not. crit.

829 IV. De *compositione* non equidem post Marcum Tullium scribere auderem, (cui nescio an nulla pars operis hujus sit magis elaborata) nisi et ejusdem aetatis homines, scriptis ad ipsum etiam literis, reprehendere id collocandi genus ausi fuissent, et post eum plures multa ad eandem rem pertinentia memoriae tradidissent. Itaque accedam in plerisque Ciceroni, atque in iis ero, quae indubi-

non est utique vitiosa, et puto magis vitaturum fuisse homoeoteleuton, quam Ciceronianum illud captaturum (cf. 9, 4, 75. 10, 2, 18.).

1. *an nulla.* Sic nos e conjecturas, et Lochmanni *ῥῆ μαχαρίτεος* (prolus. anni 92, posteriori p. 3.) et nostra. Libri quidem omnes *an ulla.* cf. 7, 2, 41. Adjuvat aliquantum Ambr. 1. qui junctim exhibet duas voces.

1. *eiusdem aetatis homines.* „Brutum signat, de quo ad „Att. 14, 20. Tullius, *Cum — „scripsissem ad eum de optimo „genere dicendi, non modo „mili, sed etiam tibi scripsit, „sibi illud, quod mihi place- „ret, non probari.* Indicat „idem ad Att. 15, 1. *Quo in „genere Brutus noster esse „vult, et quod iudicium habet „de optimo genere dicendi, id „ita consecutus est in ea ora- „tione, ut elegantius esse ni- „hil possit. Sed ego solus*“ (malim sane cum Malaspina, et Mongalto totus) „*alius „sum; sive hoc recte sive non „recte.*“ Gesnerus. cf. 12, 1, 22. 12, 10, 12. item Dial. de Oratt. c. 18. Postremum citat et Regius et is, qui ad hoc caput annotationem scri-

psit in ed. Veneta (1494). Neque enim est negligendum, ad hoc unum caput plane diversa a Regiano commentario legi in isto libro, constantia illa pleraque brevi singulorum vocabulorum interpretatione, ubi paulo indoctior Regio loqui videatur, qui v. c. Ciceronem Herennianorum credat auctorem, sequiores sequatur scripturas in nostro, nec tamen plane sit contemnendus. Sed Vallam equidem longe absum ut agnoscam. cf. praef. nostr. p. 67. 1, 6, 26. item hic §. 38.

id collocandi genus. Variavit hoc noster pro vocabulo recepto *compositionis*, hic quidem satis perspicue; per se obscurius.

tata sunt, brevior: in quibusdam paulum
 fortasse dissentiam. Nam etiam cum judi-
 cium meum ostendero, suum tamen legenti-
 3 bus relinquam. Neque ignoro quosdam esse,
 qui curam omnem *compositionis* excludant,
 atque illum horridum sermonem, ut forte
 fluxerit, modo magis *naturalem*, modo etiam
 magis *virilem* esse contendant. Qui si id de-
 mum *naturale* esse dicunt, quod a natura pri-
 mum ortum est, et quale ante cultum fuit,
 4 tota haec ars orandi subvertitur. Neque enim
 locuti sunt ad hanc regulam et diligentiam
 primi homines, nec prooemiis *praeparare*, *do-*
cere expositione, argumentis *probare*, affecti-
 bus *commovere* scierunt. Ergo his omnibus,
 non sola compositione caruerunt: quorum si
 fieri nihil melius licebat, ne domibus quidem 836

3. *forte fluxerit.* Sic Ambr. 1. Flor. (hic a sec. manu).
foret fluxerit Turic. Flor. Reliqui *f. effluxerit.* cf. §. 112.
haec. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. cum
 edd. ante Ald. his Goth. Voss. 2. (cf. 9, 5, 77.)

subvertitur. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf.
 (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui
subvertetur.

4. *expositione.* Jenf. *exponere* cum edd. ante Ald. Cor-
 rexerit tunc quidem sine libris Regius acute, quem subiectae
 huius e Vall. emendationis insimulari nollem a Badio.

domibus. Turic. Flor. Ambr. 1. (hic a sec. manu) Guelf.
 Camp. *hominibus* cum Goth. Voss. 2. (sed ex hoc homini. cf.
 §. 3.) Alm. A pr. manu Ambr. 1. *omnibus.*

4. *hanc regulam et diligen-*
tiam. Pronomen posuit ea
 potestate, de qua diximus ad
 2, 5, 22. Haec quae de atti-

ficio dicit in omni eloquen-
 tia similia fere sunt eorum
 quae habes lib. 2. c. 17.

casas; aut vestibibus pellium tegmina; aut urbibus montes ac silvas mutari oportuit. Quae porro ars statim fuit? quid non cultu nitescit? cur vites coërcemus manu? cur eas fodimus? ^{fossas arborum} rubos arvis excidimus? terra et hos generat. mansuefacimus animalia? indomita nascuntur. Verum id est maxime naturale, quod fieri natura optime patitur. Fortius vero quod incompositum potest esse, quam vinctum, et bene collocatum? Neque si parvi

vestibus. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Jenf. (tac. Gesu.) *vestes* cum Alm. Voss. 2. Goth. Tarv. Solus Guelf. mox *tegmine.*

5. *cultu nitescit.* Turic. *cultum mitescitur*, (an protinus cur desit, non doceor) a sec. manu *cultu*. Flor. *cultum mitescit*, a sec. manu *cultu* et sic cum *mitescit* Ambr. 1. Posterior ex Alm. Bal. Vall. (err. Burm.) assertur. *mitesceret* Jenf. Tarv. Locat. *innitescit* Ald. Basil. Nostrum Goth. Camp. Venet. 1494. Nulla hic ratio fructuum *mitescentium*. cf. Horat. Epist. 1, 1, 39. item Cic. Tuscul. 1, 28. not. Ern. De agris cultu purgatis, nec jam squalentibus, aptissime dicitur, quod exemplis pulchre vincit Forcellinus in Lexico.

et hos. Sic optante jam Francio Obr. Sed Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. e. hoc cum Alm. Reliqui e. haec.

6. *quod incompositum.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Bodl. *quid* Guelf. cum Goth. Alm. (cf. 9, 3, 95. item mox) Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *qui i.* conjiciente Regio. *quomodo i.* Obr.

vinctum. Sic Turic. cum Obr. Fortasse et Guelf. et a pr. manu Goth. nam parum manifesti ductus. Ex Alm. *in-junctum* (cf. modo, item 9.). Reliqui *junctum*, cf. §. 19. Vide 1, 4, 18.

5. *eas fodimus.* Vide v. c. ram substantivi. Feras sane et Virgilium in Ge. 2, 397 sqq. *quid*, sed politus nostram videtur commendare.

6. *quod incompositum.* Pronomen significatur fere quoque, ut inc. consciscat natu- enim primum locum vindicasset.

pedes vim detrahunt rebus, ut *Sotadeorum* et *Galliamborum*, et quorundam in oratione simili paene licentia lascivientium, compositionis est judicandum. Ceterum quanto vehementior fluminum cursus est pronò alveo, ac nullas moras objiciente, quam inter obstantia laxa fractis aquis ac reluctantibus; tanto, quae connexa est, et totis viribus fluit, 83.

detrahunt. Sic Turic. Flor. *detrahat* Guelf. et sic a sec. manu Turic. sed et *pendens* pro *pedes vim*. Reliqui *detrahant*. Nostrum et Goth. a manu secunda, probante Gesnero.

Galliamborum. Turic. Flor. Ambr. 1. (sed hic in loco raso, ubi aliud fuerit prius) Guelf. Camp. *Callimachorum* (aliquot una L.) cum Goth. Voss. 2. Alm. Bodl. et edd. ante Gryph. (nisi quod post Regium meliores *iorum*). Aldus autem nostrum ipsum, probante Philandro.

quorundam. Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) *quorum* cum Alm. Voss. 2. *aliorum* Camp.

7. fluit. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *fuit*. Ille a sec. manu *furit* et sic Guelf. cum marg. Basil. Burmannus ablegat ad 7, 1, 44. ubi malebat „pulchre *furit* cui cum;“

Sotadeorum — *lascivientium*. Cf. 1, 8, 6. Expressos interim patrio sermone *Galliambos* ab I. H. Vossio nostro nemo eruditior ignorabit. Lyr. Ged. Odd. et Elegg. 3, 1. p. 191 seqq. Genitivos istos *Sotadeorum Galliamb.* concipe generis neutrius, cujus deinde et *quorundam* esse statuas. Securius tamen haec junxit noster, quia illa *quaedam* non possunt intelligi *metra*, quod est nomen *Sotadeis Galliambis* accommodandum. Nam ut masculinum facias, id quod alioqui rectissimum fuerit in secundo maxi-

me vocabulo, plane non procedit, ob *quorundam* — *lascivientium*, ubi *homines, oratores* subaudire neque structuræ congruat, semel fieri coepta, et jejunum fuerit languidumque. Longe enim melius *lascivire* per figuram dicentur inanimata, ut mox §. 28. An difficultati medebimur scribendo: *Galliambicorum*? Apposite hic Gesnerus locum profert Demetrii de elocutione §. 189. Schn. p. 76. σύνθεσις — εοικυῖα τοῖς κελασμένοις καὶ ἀσέμνοις μέτροις, οἷα μάλιστα τὰ Σωτάδεια.

fragosa atque interrupta melior oratio. Cur ergo vires ipsas specie solvi putent, quando res nec ulla sine arte satis valeat, et comitetur semper artem decor? An non eam, quae emissa optime est, hastam speciosissime contortam ferri videmus? et arcu dirigentium tela, quo certior manus, hoc est habitus ipse formosior? Jam in certamine armorum, atque in omni palaestra, quid satis recte caveatur ac petitur, cui non artifex motus, et certi quidam pedes assint? Quare mihi compositione velut amentis quibusdam nervisve in-

frustra ille. Gesnerus hic tentat *ruit*. Jenf. Tarv. *fuertit*. Displicet sane illatum hic in rem comparatam ex comparatione ipsa *fluendi* verbum, sed cf. 9, 3, 78.

res nec ulla. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. cum Voss. 2. *n. r. u.* transponente Regio edd. ante Gryph. exc. Bad. Reliqui *n. u. r.*

comitetur. Goth. (tac. Gesn.) *comitatur*. Sane ignoro rationem conjunctivorum *valeat et comitetur* post *quando*.

semper. Turic. Guelf. *super*. ex Alm. *uper*.

8. *eam, quae emissa*. Turic. *ea q. missam* (postremum a pr. manu). An fuit *quae et missa*? Primum et Flor. Guelf.

ferri. Turic. Guelf. *fieri*. *hoc est*. Flor. *idem*. Lepido errore, qui in loco animadversus possit adjuvare criticum.

9. *mihi comp.* Turic. (a sec. manu) *in c.* Flor. (a sec. manu) Guelf. Camp. *m. in c.* cum Goth. Voss. 2. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Bad.

7. *nec ulla*. Maluit hoc quam *nulla*, ut esset *nec pro ne — quidem*.

comitetur. cf. not. crit. Sed et monente Gesn. 8 Pro. 19.

8. *Jam in certamine*. Arbitror legendum *Nam*, quod in transitionibus frequentissi-

num, maxime si quid prioribus etiam manifestius et certius demonstratur. cf. 2, 11, 7. et Diakenb. ad Liv. 29, 3, 9. De ipsa similitudine armorum tractandorum cf. 9, 1, 20. et, quo ablegat Regius, Cic. Orat. c. 68.

tendi et concitari sententiae videntur. Ideo eruditissimo cuique persuasum est, valere eam quam plurimum, non ad delectationem modo, sed ad motum quoque animorum. Primum, quia nihil intrare potest in affectus, quod in aure, velut quodam vestibulo, statim offendit. Deinde, quod natura ducimur ad modos. Neque enim aliter eveniret, ut illi quoque organorum soni, quanquam verba non exprimunt, in alios tamen atque alios motus ducerent auditorem. In certaminibus sacris non eadem ratione concitant animos ac remittunt; non eosdem modos adhibent, cum bellicum

Ideo. Alm. Obr. Imo fortasse nec male. Ingratius saltem initium duplex: *Quare, Ideo.* *eam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voss. 2. Ex Alm. *eam plur.* (cf. §. 6. 14.)

10. *affectus.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Goth. Voss. 2. Reliqui *affectum.*

11. *non.* Sic Turic. Flor. Reliqui *nec.*

eosdem modos. Turic. Flor. Guelf. Camp. *eodem modo* cum Goth. Voss. 2. Bodl. Bal. Alm. et edd. ante Basil.

adhibent. Turic. (a sec. manu) Flor. Guelf. (nisi quod hic singulari numero) Camp. *adhibentur* cum Goth. Voss. 2. Bodl. Bal. et edd. ante Basil. An erat primitus: *eidem modi adhibentur?* Nominativum hunc (qui plerumque sane obliteratus est) tuentur Priscianus l. 12. p. 946. et aliquot inscriptiones, de quibus vide Forcellin. in voce, quem et consule in *Is.* Add. Cic. contr. Rull. 2, 29, 115. (Beck.) ubi *ex et effingit Sigonius ei.*

11. *In certaminibus sacris.* De his vide ad 2, 8, 7. adhibita et praef. nostra p. 82. Apparet concentum aliquem ludis hisce adhibitum. Is ipsis etiam illud de *bellico* assignandum; neque enim aliter intelligas *genu posito*

factam supplicationem, quam extra bellum in ludis. Quanquam, fateor, hoc magis videtur esse gladiatoris „extrema. populum exorantis „arena“ quam ejus qui sacerorum certaminum palmam petat.

est canendum, et cum posito genu supplicandum est: nec idem signorum concentus est
 832 procedente ad proelium exercitu, idem receptui carmen. Pythagoreis certe moris fuit,¹²
 et, cum evigilassent, animos ad lyram excitare, quo essent ad agendum erectiores: et, cum somnum peterent, ad eandem prius lenire mentes, ut, si quid fuisset turbidiorum cogitationum, componerent. Quod si nu-¹³
 meris ac modis inest quaedam tacita vis, in oratione est vehementissima: quantumque interest, sensus idem quibus verbis efferatur, tantum, verba eadem qua compositione vel

est canendum. Flor. *his can.* *supplic. est.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. et edd. ante Bad. Reliqui omittunt *est*, *procedente.* Turic. *producente*, a sec. manu *producendo* et sic Guelf. Camp. cum Obr.

^{13.} *ac modis.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *et m.* *tacita.* Goth. *tanta.* Blanditur. Potestne enim numeris ac modis inesse dici *tacita* vis? Sic Graeci *τοσαύτη τις*. Sed desitnor exemplo, ubi *aliqua* vel *quaedam* tanta vis jungantur. *Haec tanta* dicitur sane, et *tanta illa* (7, 2, 55); et hujus etiam loci fuerit maxime talis mitigatio, valens adverbium *velut*. Melius non fuerit transponere: *modis quidem inest tanta vis*. Alioqui *tantus* et *tacitus* solent confundi. cf. Liv. Drakenb. 40, 8, 5. et nuper bene correxit Schüzzius Cic. de Orat. 2, 66. extr. reponeus *tacita* pro *tanta*. Cod. Oxon. Cic. pro Clu. 23. §. (Beck.) 103. item *tanta* pro *tacita*. *est vehem.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *eo v.* cum Goth. Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante Gryph. exc. Bad. qui *ea*, et velit (sed non expressit) *ea est*. Non male, nam recepta nec animum neq. aures explet.

12. *Pythagoreis* — *mo-* „c. 25.“ Gesnerus. cf. 1,
vis fuit. „Locus classicus 10, 52.
 „Iamblichii de vita Pyth. 13. *tacita.* cf. not. crit.

in textu jungantur, vel in fine claudantur. Nam quaedam et sententiis parva, et elocutione modica, virtus haec sola commendat.

14 Denique quod cuique visum erit vehementer, dulciter, speciose dictum, solvat et turbet: abierit omnis vis, jucunditas, decor. Solvit quaedam sua in oratore Cicero, *Neque me*

in textu. Sic Ambr. 1. Reliqui *in exitu.*

vel in fine. Sic Flor. Ambr. 1. Reliqui omittunt in Rollinus saltem et Capper. conati sunt aliquam rationem reddere istius discriminis intercedentis hic inter *exitum* et *finem*, ut habet vulgata; infeliciter illi et soli, cum reliqui nihil scilicet difficultatis deprehenderent. Equidem diu haesi, scribendumne esset *vel intextu* — *vel fine*. Neque enim valde movebat quod ablativi qui dicuntur instrumenti viderentur hic ingratis cumulari. *Qua compositione* facile commutatur et resolvitur, ac si dictum esset: *quam bene*; sic apparet posse subjici *intextu* et *fine* sine praepositionibus. Et suadebat hoc tum locus 8, 4, 8, tum ommissio *totum in* apud plerosque ante *fine*. Designatur utroque modo duplex compositionis virtus, qua et congrua inter se maxime vocabula vincuntur in mediis sensibus, et clausulae fiunt talibus, in quibus aures libentissime acquiescunt seque dimitti patiuntur. *Textus* sane infrequentior improprio significato hujus aevi scriptoribus, *contextus* tritissimus.

14. Cicero, *Neque*. Sic Turic. (a sec. manu) Guelf. Ille a pr. manu, Flor. C. *namque* cum Alm. Mox Flor. a sec. manu C. *namque, neque*. Reliqui *Nam neque*.

in textu. cf. not. crit.

14. Cicero, *Neque me divitiae*. Est locus Orat. c. 70. et quidem ex Corneliana ipsius, secunda, ut prodit Nonius, qui et ipse ponit haec c. 2. n. 919. Capperonnerium hic in textum quoque inducentem pro *venalitiis, vena-*

litiarios rectissime revincit Burmannus epistolae p. 48. Usus autem vocis, etsi minus rationi congruum, pro venditore servorum, satis astruit Gesnerus in Thesauro, hic quidem uberius Forcellino. Quod mox *idem Cicero* corrigere dicitur, fit eodem Oratoris capite.

divitiae movent, quibus omnes Africanos et Laelios multi venalitiū mercatoresque superarunt. et insequentes deinceps periodos: quas si ad illum modum turbes, velut fracta aut transversa tela projeceris. Idem corrigit, quae a Graccho composita durius putat. Illum decet: nos hac sumus probatione contenti, quod in scribendo quae se nobis solutiora obtulerunt, componimus. Quid enim attinet eorum exempla quaerere, quae sibi quisque experiri potest? illud notasse satis habeo, quo pulchriora et sensu et elocutione dis-

Africanos et Laelios. Turic. Flor. Guelf. omittunt et cum Alm.

venalitiū mercatoresque superarunt. et. Sic Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Basil. v. m. *venaliaque s. e.* Jenf. (err. Gesn.) Tarv. v. m. *venaliaque s. ut sit multi mercatores s. venalitiūque e.* Locat. cum edd. ante Basil. v. m. *venalitiūque e.* Ambr. 1. *venalicū mercatores quae venaliaque e.* Turic. Flor. a sec. manu uterque *venalium*, sed hic modo *m. quae*, et cum utraque mutatione sic Guelf. Ex Alm. *mercatoresque venalitiūque e.* (cf. §. 9. 16.). Reliqui v. m. *s. Immuta paullulum ut sit Multi superarunt mercatores venalitiūque e.* e Cicerone. Insunt sane veteribus scripturis vestigia iterationis hic factae. Malui tamen cum Gesnero, quamquam non recipiente, dare quod rationi maxime consentaneum esset.

insequentes. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Alm. Voss. 2. et edd. ante Basil. Reliqui *sequentes.*

quas. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *quo*, a sec. ille *quos* et sic Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Tarv.

turbes. Sic Turic. Guelf. cum Alm. Obr. Reliqui *perturbes.*

15. *Graccho.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. *Graeco* cum Goth. Voss. 2. Alm. *sumus.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui *simus.*

obtulerunt. Sic Turic. Reliqui *obtulerint.*

15. *quod — componimus.* meris vincere orationem non i. e. quod ipsi conamur nufrari.

veris, hoc orationem magis deformem fore: quia negligentia collocationis ipsa verborum
 16 luce deprehenditur. Itaque ut confiteor pae-
 ne ultimam oratoribus artem *compositionis*,
 quae perfecta sit, contigisse: ita illis quoque
 priscis habitam inter curas, in quantum ad-
 huc profecerant, puto. Neque enim mihi,
 quamlibet magnus auctor, Cicero persuaserit,
 Lysiam, Herodotum, Thucydidem, parum
 17 studiosos ejus fuisse. Genus fortasse sint se-
 cuti non idem, quod Demosthenes, aut Plato;
 quanquam et ii ipsi inter se dissimiles fue-
 runt. Nam neque illud in Lysia dicendi tex-
 tum tenue atque rarum laetioribus numeris
 corrumpendum erat. Perdidisset enim gra-
 tiam, quae in eo maxima est, simplicis atque
 inaffectedati coloris. perdidisset fidem quoque.
 Nam scribebat aliis, non ipse dicebat, ut

16. *quae*. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. *qua*
de. Goth. *quam*. cum parva lacuna Voss. 2. *quam d...*
 Camp. *quam nec*. Non quidem cum Burm. fuisse arbitror:
qua demum eloquentia vel oratio, sed *quae quidem*, cum
 praesertim quod legimus in Ambr. sit repositum in loco raso.
quoque. Sic Flor. Ambr. 1. cum Alm. (cf. §. 14. 20.)
 Reliqui omittunt. *enim*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1.
 Guelf. cum Goth. Voss. 2. Reliqui omittunt.

17. *rarum*. Turic. Flor. Ambr. 1. *rasum* cum Alm.
 Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. Obr. *ratum* Goth. (tac. Gesn.)

16. *Cicero persuaserit*. Orat.
 c. 44. 52. Sed et 65. Brut.
 e. 17.

17. *textum tenue atque ra-*
rum. Eadem est similitudo

quae in Ciceronis „munere
 „*levidensi*, crasso filo“ (Epist.
 famill. 9, 12. ubi vide in-
 terpp.) Genus autem oratio-
 nis Lysiacae jam supra tetigi-
 mus ad 3, 8, 51.

oportuerit esse illa rudibus et incompositis similia: quod ipsum *compositio* est. Et historiae (quae currere debet ac ferri) minus con-
 834 venissent insistentes clausulae, et debita actionibus respiratio, et cludendi inchoandique sententias ratio. In concionibus quidem etiam similiter cadentia quaedam, et contraposita deprehendas. In Herodoto vero cum omnia (ut ego quidem sentio) leniter fluunt, tum ipsa *διάλεκτος* habet eam jucunditatem, ut la-

oportuerit esse. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *oportuisset* cum Alm. quod — *est.* Turic. q. i. *compositioem*, a sec. manu q. *ipsam compositionem* et sic Guelf. cum Goth. Voss. 2. Bodl. *que ipsa compositione* Flor. (a sec. manu). *quo ad ipsum compositionem* Camp. cum Andr. nisi quod ex hac *ipsam*.

18. *ac ferri.* Turic. Flor. Guelf. *afferri* (nisi quod primus *adf.*). Camp. Goth. (tac. *Gefn.*) *et ferri*.

insistentes. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. Alm. et edd. ante Ald. probante Liebio in Actt. Erud. 1721. p. 71. Reliqui, Regio suadente, *interfistentes*. Huic maxime auxilio venit §. 106. Obstat maxime 67. Nam *interfistere* fere apud nostrum in vitio. Mox §. 56. *insistatur* Goth. Voss. 2. male. *eam.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *etiam* cum Goth. et edd. ante Ald. acc. Obr. Correxerit Regius.

18. *currere — ac ferri.* cf. §. 112.

In concionibus — deprehendas. Cum hoc in universum dicatur de historiaram scriptoribus, minus assequor Pseudo-Turnebum illum, qui hunc locum expressum esse ait ex Dionysii Halic. Epistola ad Annaeum *περὶ τῶν Θεουκιδίου ἰδιωματῶν*, ubi

rhetor Graecus numerosam in Thucydeide compositionem aenotet et multas figuras. Certe Dionysii verba, quae cum Quintilianii hisce plane congruant, designare non contingit, quanquam et in hoc et in altero ad Q. Tuberonem libello multa huic quoque materiae affinia tractentur.

Herodoto. Malim *Herodoti*.

tentes etiam numeros complexa videatur.
 19 Sed de propositorum diversitate post paulum.
 Nunc, quae prius iis, qui recte componere
 volent, discenda sint. Est igitur ante omnia
oratio alia vincta, atque contexta; soluta alia,
 qualis in sermone et epistolis: nisi cum ali-
 quid supra naturam suam tractant, ut *de phi-*

etiam numeros. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. in-
numeros (aliquot horum recentiores diremtim) cum Goth.
 Voss. 2. (quanquam in reliquis variante a Goth. collatione,
 per errorem, ut suspicor) Alm. et edd. ante Ald. in *sen.* Obr.
 Correxerit Reginus; verissime. nam *etiam* ab extremis prioris
 et primis sequentis vocis literis ita haustum fuit, ut nonnisi
 in remaneret. *videatur.* Turic. Guelf. Goth. (tac.
 Gefn.) Camp. *videantur* cum Voss. 2.

19. *discenda sint.* Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth.
 (tac. Gefn.) *dicenda sunt* cum Alm. Voss. 2. Vall. et edd. ante
 Ald. Mutavit Reginus, quem sequor, quoniam eodem redit
 et habet sane ejus constitutio aliquantum plus dignitatis,
 quam *iis* structum cum *dicenda*, quod mirifice languet et ne
 latinum quidem satis videtur. Veneta *quaedam* pro *quae*,
 quod in quibusdam esse testatur Reginus. Gefnerus *sunt* prae-
 fert illi *sint*, fortasse recte. *vincta.* Turic. Guelf.
 Goth. (err. Gefn.) Camp. *juncta* cum Bodl. Voss. 2. et edd.
 ante Gryph. exc. Bad. cf. §. 6. Sed et 77. ubi Turic. Flor.
 Jenf. (tac. Gefn.) *vincta.* Guelf. *uicta.* Goth. (tac. Gefn.) Camp.
 Loc. Ven. Rusc. Bad. *juncta* cum Voss. 2. Andr. Vidov.

19. *de propositorum diver-*
sitate. De *propositis* cf. 7, 1,
 4. Sed hic etiam latiore signi-
 ficatu accipiendum hoc voca-
 bulum, et illustrandum exem-
 plis 11, 1, 42. magis etiam
 11, 1, 32. 33. unde apparet
 optime reddi posse Franco-
 gallica appellatione: *genre.*
 Jam si quæras, id quod in-
 terpretes insuper habuerunt,
 ubi tandem hanc *propp. di-*

versitatem tractet, puto de-
 signandam §. 121. et seqq. De
post paulum cf. 9, 2, 45.

Est igitur. Quo hinc ab-
 legant, Aquilae Romani locus
 (p. 157.) si non expressus ex
 Qu.; tamen scriptus est ab
 eo, cui obversarentur haec
 Quintiliana. Ille quidem
 tria orationis genera agnoscit,
solutam, perpetuam, quae ex
ambitu conflet.

lofophia, de republica, fimilibus. Quod non²⁰ eo dico, quia non illud quoque folutum habeat fuos quofdam, et forfitan difficiliores etiam pedes: neque enim aut hiare femper vocalibus, aut defitui temporibus volunt fermo atque epiftola: fed non fluunt, nec cohaerent, nec verba verbis trahunt; ut potius laxiora in his vincula, quam nulla fint. Non²¹ nunquam in caufis quoque minoribus decet eadem fimPLICITAS, quae nonnullis, fed aliis utitur numeris, difsimulatque eos, et tantum communit occultius. At illa connexa ferie²² tres habet formas: *Incifa*, quae κόμματα di-

fmilibus. Sic Jenf. Tarv. Reliqui *fmilibusque.* Facile adhaerefcebat ex fequenti. cf. 9, 3, 92.

20. *temporibus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *temporis* cum Alm. Fuit profecto *tempore fuo*, fequente *volunt. atque.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. cum Voff. 2. Ex Alm. *neque* (cf. §. 16. 21.). Reliqui *et. verba verbis.* Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. cum Alm. Goth. Voff. 2. Reliqui inferunt *de.*

21. *nonnullis.* Sic Flor. (a pr. manu) Ambr. 1. cum Alm. (Turic. fletur. cf. §. 20. 24.) Gefn. Bip. Reliqui *non illis.*

20. *defitui temporibus.* Non habere iufta tempora i. e. moras quantitatis. Tum maxime tempore fuo defituitur oratio, cum longa fylloba defideratur, ubi auris eam expectat. cf. not. crit.

verba verbis trahunt. Hic quidem *verba* latiore fignificatu ufurpari puto, non grammaticorum ftrictiore illo. *Trahunt* autem efi *continuant*, ut fine interfitio fe invicem

excipiant voces. Exemplo locutionem declarare non contingit. An aliquis malit *tradunt?* (cf. 7, 1, 44.) Non puto. *fluendi et cohaerendi* haec ratio recurrit §. 129.

21. *communit occultius.* Numeros igitur „*communit* „*fimplicitas.*“ Magis ferrem, fi numeri pertinerent ad caufam ipfam vincendam. Neque tamen de fcripturae corruptela cogito.

cuntur, *Membra*, quae κῶλα, περίοδον, quae est vel *ambitus*, vel *circumductum*, vel *continuatio*, vel *conclusio*. In omni porro compositione tria sunt genera necessaria, *ordo*, *jun-* 835
ctura, *numerus*. Primum igitur *de ordine*.
 23 Ejus observatio in verbis est singulis et contextis: Singula sunt, quae ἀσύνδετα diximus. In his cavendum, ne decrescat oratio, et fortiori subjungatur aliquid infirmius, ut *sacrilego fur*, aut *latroni petulans*. Augeri enim debent sententiae, et insurgere: ut optime Cicero, *Tu, inquit, istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate*. Aliud enim majus alio supervenit. At si coe-

22. κῶλα, περίοδον. Sic Camp. Goth. (tac. Gesn.) Tarv. cum edd. ante Ald. Hic inserit καὶ cum Bad. Basil. Reliqui et. Guelf. pro quae — περίοδον haec sola quod περίοδον. Codd. Turic. Flor. Ambr. 1. hic parum inspectos suspicor. cf. §. 19. sunt genera necessaria. Sic Turic. cum Goth. Bodl. Alm. Voss. 2. et edd. ante Ald. Omittant necessaria Guelf. Obr. marg. Basil. Reliqui omittunt genera, jubente et Regio.

23. ἀσύνδετα diximus. Hoc ordine Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Reliqui d. ἀ. Goth. dicimus. Turic. Flor. (hic quidem ac.) ancincta cum Alm. ἀσύνδετα Flor. (a sec. manu) Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Colb. et edd. ante Ald. aliquot etiam inquinata scriptura. cf. 9, 5, 50. cavendum, ne. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Alm. Voss. 2. Reliqui inserunt est.

23. quae ἀσύνδετα diximus. cf. 9, 5, 50. item exempli causa 9, 3, 77.

Aliud enim majus — diem ac noctem, ortum et occasum. Contrariam esse in negando conditionem, ubi ad minus

aliquid deveniendum sit, monet ex Valla Pithoeus. Locus est Elegantt. 2, 18. p. 145. Gesnerus locum Ciceronis ponit de Orat. 1, 61. ubi „quasi habito ad Ebraeam „traditionem respectu“ nox

pisset a toto corpore, non bene ad latera faucesque descenderet. Est et alius naturalis ordo, ut *viros ac feminas, diem ac noctem, ortum et occasum* dicas potius, quam retrorsum. Quaedam ordine permutato fiunt super-²⁴vacua: ut *fratres gemini*. nam si praecesserint *gemini*, *fratres* addere non est necesse. Illa nimia quorundam fuit observatio, ut *vocabula verbis, verba rursus adverbis, nomina*

quam. Turic. Flor. Ambr. 1. (sed in loco raso) Guelf. *quanquam* et cum Alin. Vall. (sed Goth. nobiscum facit). Jenf. (tac. Geln.) Tarv. Nostrum reponens Regius priores secutus est, quamquam non monito lectore.

24. *praecesserint*. Goth. *praecesserit*, quod probantibus Liebio et Gesnero non accedo. Illud autem neglexit Geln. quod mox Goth. dat *germani*.

praeponatur in hoc uno opere — *noctes et dies urgeatur*; et esse plura ejusmodi apud veteres, etiam praeter poetas quos cogat lex carminis. In *ortu* et *occasu* inversum ordinem demonstrat Burmannus apud Ovid. *Metam.* 2, 190. 14, 586. Livium 21, 50. (Sed in postremo nihil tale, nec reperio, quem voluerit locum.) In *geminis fratribus* vindicandis nihil magnopere proficit Burmannus. *Trigemini fratres* apud Liv. 1, 24, 1. Flor. 1, 5, 5. non plane respondent *geminis fratribus*, cum hoc vocabulum magis pro substantivo receptum sit, illud naturam adjectivi minus exuerit. Reliqua autem *adolescens homo, ancilla mu-*

lier alius plane sunt rationis. Simile quid de ordine 4, 2, 87.

24. *Illam nimiam quorundam fuit observatio*. Recte monet Pseudo-Turnebus haec de partium orationis et de factorum ordine duo praecepta translata esse e Dionysio Halicarn. Nam et ipse rhetor Graecus (de compositione verbb. p. Reisk. 35 seqq. 36 seq.) hujusmodi diligentiam, quae primum sibi visa fuerit necessaria, alienam testatur. *Apposita* hic plane sunt, quae vocamus *adjectiva*. cf. 2, 14, 3. ut et ipse Dionysius usurpat *ἐπίθετον*, quod vocabulum non magis rhetorum usui quam grammaticorum inservit.

appositis et pronominiibus essent priora. Nam⁸³⁶ fit contra quoque frequenter non indecore. 25 Nec non et illud nimiae superstitionis, uti quaeque sint tempore, ea facere etiam ordine priora: non quin frequenter sit hoc melius, sed quia interim plus valent ante gesta, ideo-²⁶ que levioribus superponenda sunt. Verbo sensum cludere, multo, si compositio patiat-ur, optimum est. In verbis enim sermonis vis. Sed si id asperum erit, cedit haec ratio

pronom. eff. Sic Turic. Flor. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui inserunt *rursus*. Hoc autem in Alm. deesse narratur supra post *verba*. (cf. §. 21. 56.)

25. *nimiae supersti.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Goth. Alm. Voss. 2. Reliqui inserunt *est*.

uti quaeque. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Reliqui *ut quaeque*. Sed *tempore non ordine* Goth. (err. Gesn.) *quin freq.* Turic. Flor. *qui inf.* Guelf. Camp. *quia f.* cum Jenf. Tarv. *interim.* Sic Turic. Flor. (uterque a pr. manu). Reliqui *interdum*.

26. *vis. Sed.* Turic. *ins est*. Flor. *vis est* cum Alm. Ille a sec. manu *vis inest et et sic* Guelf. Camp. (nisi quod *ius*) cum Vall. et edd. ante Basil. *vis inest* Goth. et sic Flor. a sec. manu. *vis* Ambr. 1. cf. §. 45. Nos *sed* e conjectura. Reliqui *vis inest*. At suadente Regio. *cedet.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Alm. a sec. manu Turic. *cedat* et sic reliqui. *haec ratio.* Turic. *hotratio*, a sec. manu *oratio* et sic Flor. Guelf. Camp. cum Bodl. *ratio* Goth. Voss. 2. Ald. (err. Burm.) *haec oratio* Bal. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Ald.

25. *superponenda sunt.* „Superponere est potius post-ponere quam antepondere. „dicimus enim supervenire, „superaddere, superponere, „quando supra alia venimus, „addimus, ponimus.“ Badius. Nec ullus editorum praeter Capper. obtemperavit Regio,

suadenti *supponendum*. Praetulit autem Qu. *superponere* alteri *postponere*, quia hoc conscivit significationem contemnendi. *Super* est *ultra*. Erit tamen haec potestas verbi addenda Lexicis. cf. eodem significatu 8, 4, 6.

numeris, ut sit apud summos Graecos Latinosque oratores frequentissime. Sine dubio enim omne, quod non cludet, *hyperbaton* est: ipsum hoc inter tropos vel figuras, quae sunt virtutis, receptum est. Non enim ad²⁷ pedes verba dimensa sunt: ideoque ex loco transferuntur in locum, ut jungantur, quo congruunt maxime: sicut in structura saxorum rudium etiam ipsa enormitas invenit, cui applicari, et in quo possit insistere. Felicissimus tamen sermo est, cui et rectus ordo, et apta junctura, et cum his numerus opportune cadens contigit. Quaedam vero trans-²⁸

enim. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *erit.* et mox Ambr. 1. *et pro est.* Recepta stare nequit, est enim foedissimum alyndeton in illis *ipsum hoc.* Verum esse cenfeo S. d. *erit o. q. u. c. h. Sed i. h.* Nec reformido recurrens citius *sed* (cf. 9, 5, 78). *Sine dubio* post se desiderat ad-versativam (cf. 1, 6, 12.) et hoc recte custodivit Gedoynus. In ipso praeecepto exhibere exemplum, quod aliquoties usurpat noster, putandus est, cum *erit*, quod debebat *cludere* sensum et post *hyperb.* poni, prius collocat. Neque cuim dubitandum est, quin ad *omne* subaudierit Qu. *verbum.* Hoc solus agnovisse videtur Capper. Rollinus fluctuat et aliquid occultius quaerit, sed hinc alienum. Subit tamen obscuritatis accusare istum usum *omne* ponendi, nullo adjuncto substantivo. Quid si post illud *erit* librorum culpa intercidit *verbum?* nam ut succedat ipsi *erit* vox *verbum*, quae quidem non incredibilis fuerit confusio, minus probo, quia tum cogaris tueri *est* post *hyperb.* unde nimis ingrata existat structura: „*hyperb. est — recept. est,*“ nec placet post *cludet* praefens *est.* *virtutis.* Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. Camp. *virtutes* cum Goth. Voff. 2. Alm. Ald. cf. 1, 5, 5.

^{27.} *contigit.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. Jenf. Reliqui *contingit.*

^{26.} *Sine dubio enim.* cf. not. crit.

gressiones et longae sunt nimis, ut superioribus diximus libris, et interim etiam compositione vitiosae, quae in hoc ipsum petuntur, ut exultent atque lasciviant: quales illae Maecenatis, *Sole et aurora rubent plurima. Inter sacra movit aqua fraxinos. Ne exequias*

28. ut superioribus. Sic Turic. Flor. cum Alm. A sec. manu prior in f. alter ut in f. et sic reliqui.

28. ut superioribus diximus libris. cf. 8, 2, 14. Miror tamen iudicium fieri tam indefinite, quasi plura loca respiciat. Fortasse ne bene quidem meminerat, ubi dixisset.

Maecenatis. „De mollitie „fili, quam in Maecenate no- „tarunt veteres, vide Mei- „boni. Maecen. cap. 23. quem „tamen haec Maecenatis frag- „menta fugerunt; ut et alte- „rum ex symposio apud Ser- „vium ad Virgil. 8 Aeneid. „310. quod adducit et emen- „dat Bentl. ad Horat. l. 3. „Od. 21.“ Burmannus. Senecae quidem locum de Maecenate, huc maxime pertinentem, habes Epist. ad Lucil. 114. p. Bip. 85. *verba — improbe structa. p. 87. istae ambages compositionis — verba transversa.* Exempla autem haec orationis affectatae et delicias in Maecenate cum projectionum maxime causa afferantur, *plurima* habendum erit pro ablativo referendo ad *aurora*. Illud, quod proximum est, majorem intelli-

gendi habet difficultatem, nec quenuquam video, qui aliquam ejus rationem reddere conetur. Jam si quis forte *movit* accipere velit potestate intransitiva, ut tamen aliqua extundatur sententia, ei ob stare videtur quod alius, quam quae trajiciendo et lascivientibus numeris cernatur, affectationis nullum hic praeterea vestigium, nec consilii praesentis erat nisi hujusmodi dare. Neque *intermovit* tmesi directum quisquam agnoscat, cum tale verbum nusquam inter latinos auctores compareat. Restat ut mutationem tentemus, qualem equidem non nimiam censeo, si scribatur *manat* pro *movit*. Postremum exemplum male me habet eo, quod *miserrimum* dicitur *ne exequias quidem suas videre*, quasi vulgo homines solerent videre. An sententia tam mirabilis habet occultum quendam vel aculeum vel salem? Equidem non exputo. Intelligerem, si deleta *quidem* scriberetur non post *ne*.

quidem unus inter miserrimos viderem meas.
 Quod inter haec pessimum est, quia in re
 tristi ludit compositio. Saepe tamen est ve-
 857 hemens aliquis sensus in verbo: quod si in
 media parte sententiae latet, transire intentio-
 nem et obscurari circumjacentibus solet; in
 clausula positum assignatur auditori, et infi-
 gitur: quale illud est Ciceronis, *Ut tibi ne-
 cesse esset in conspectu populi Romani vomere
 postridie.* Transfer hoc ultimum, minus va-
 30 lebit. Nam totius ductus hic est quasi mucro,
 ut per se foedae vomendi necessitati, jam nihil
 ultra expectantibus, hanc quoque adjiceret
 deformitatem, ut cibus teneri non posset
postridie. Solebat Afer Domitius trajicere in 31

29. *transire.* Sic Turic. Guelf. (a pr. manu uterque)
 Flor. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. Leid. Gibl. Obr. Re-
 liqui *transiri.* *intentionem.* Sic Camp. Reliqui *inten-
 tione.* *illud est.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac.
 Gesn.) Omittit *est* Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. posterr. ante
 Basil. Reliqui *e. i.* *postridie.* Turic. Flor. Ambr. 1.
 Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voss. 2. Vall. Alm. et
 edd. ante Gryph. Insuper iussit Regius; necessario.

30. *foedae — necessitati.* Flor. Guelf. *foeda — necessi-
 tas* cum Goth. Voss. 2. Vall. Alm. et edd. ante Ald. Regius
 correxit, perperam refragante Liebio. Turic. et Camp. non
 videntur nisi in substantivo nominativum praeferre, quod,
 si verum, magno sit conjecturae Regianae adjumento.

31. *Afer.* Goth. (tac. Gesn.) omittit eum Voss. 2.

29. *transire intentionem.* Sic Statius Thebaïd. 2, 555.
Nil transit amantes. Cf. autem
sensum vehementem ad 9, 3,
 72. Locus Ciceronis est Phi-
 lipp. 2, 25. *Ductui*, quem di-
 cit Qu., non recte hic Gesne-
 rus comparat Francogallorum

tractum (le trait), in erro-
 rem inductus fortasse a Ge-
 doyno, qui hoc ipso voca-
 bulo utitur. Equidem nihil
 aliud agnosco nisi περιόδου,
circumductionem (§. 118.) ora-
 tionis. Aliud erat 4, 2, 53.

31. *trajicere in clausulas*

clausulas verba tantum asperandae compositionis gratia, et maxime in prooemiis: ut pro Cloantilla, *Gratias agam continuo.* Et pro Laelia, *Eis utrisque apud te iudicem periclitatur Laelia.* Adeo refugit teneram delicatamque modulandi voluptatem, ut currentibus per se numeris, quod eos inhiberet, objiceret.

32 Amphiboliam quoque fieri vitiosa locatione verborum, nemo est, qui nesciat. Haec arbitror, ut in brevi, de ordine fuisse dicenda: qui si vitiosus est, licet et vincata sit, et apte cadens oratio, tamen merito incomposita dicatur. Junctura sequitur. Est in *verbis, in-*

asperandae. Turic. *aspermnde*, mutatum ab eadem manu *aspermndae* et sic Flor. Guelf. *τραχύνειν* frequentissimum Dionysio in hac materia. quod eos. Sic Turic. Flor. Venet. (1494.) cum Alm. Voss. 2. qui Goth. Guelf., cui pulchre acciamat Gesnerus *sexto casu.* Sed ejusmodi horror Plautinus infra nitorem Qu. positus est, nec inest nisi compendium *τοῦ quod.* cf. 3, 6, 64. Camp. *quid e.* Reliqui *quo e. inhi. objiceret.* Turic. Flor. inserunt et cum Goth. Voss. 2. Alm.

32. *vitiosa.* Turic. Flor. Guelf. *vitiosam* cum Alm.

vincata. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *vincat* cum edd. ante Ald. *vinciat* Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. Nostrum Obr. Capper. Reliqui *juncta*, jubente Regio.

fit, et. Turic. Flor. *ac si* cum Tarv. A sec. manu uterque *a. fit* et sic Ambr. 1. Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. Voss. 2. *a. sic* Goth. *dicatur.* Turic. Flor. *dignatur*, a sec. manu uterque *digne dicatur* et sic Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. posterr. ante Ald. *digne dicant* Guelf.

sequitur. Est. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp.

verba. Apparet *verba* non proprio dici significatu vel tecnico Grammaticorum, quo in genere multum sibi indulgent et nosser et omnino veteres. Neque enim *trajicere* puto accipiendum in universum pro *ponendo in loco alieno.* Tum in *clausulis* legas, intelligasque verba illa *agam, periclitatur*, quae debebant alioqui cludere sententiam.

cifis, membris, periodis. Omnia namque ista et virtutes et vitia in complexu habent. Atque 33
 838 ut ordinem sequar, primum sunt quae imperitis quoque ad reprehensionem notabilia videntur, id est, quae, commissis inter se verbis duobus, ex ultima prioris, ac prima sequentis syllaba, deforme aliquod nomen efficiunt. Tum vocalium concursus: qui cum accedit, hiat, et intersistit, et quasi laborat oratio. Pessime longae, quae easdem inter

cum Goth. Voss. 2. Vall. probante Liebio. Sed Jenf. (tac. Gesn.) *s. et cum* edd. ante Ald. Reliqui inserunt *Ea* jubente Regio.

33. *sunt quae.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. *quae sunt* cum Voss. 2. Jenf. Tarv. Venet. Regius expunxit *sunt*, quo tamen jam Locat. caret, ut et reliqui omnes. Nostrum solus Capper. qui recte transposuit, ratione reddita. Suppresso, quod miror, ejus nomine eandem in Gesnerus, sed in textu sequitur ceteros. Rollinum, qui in vulgata haerebat tentabatque *pr. ab oratione absint quae* cet., morosius hic increpat Burmannus, melius exceptum eundem in Praefatione. Eidem mox ad *planior*, item §. 36. iniquior est, infimulans sublectae Obrechtio conjecturae, quo crimine hominem absolvit singularis ejus pudor et modestia, monente etiam Capper. Si displiceat h. l. *sunt quae — videntur — efficiunt*, indicativo modo, cf. 4, 3, 16.

id est, quae. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *i. e. qua* cum Goth. Apparet origo erroris per Camp. qui omittens aliqua sic: *reprehensionem in qua. duobus.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *duorum* cum Alm.

ultima prioris. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. inserunt *sine* cum Alm. et edd. ante Ald.

32. *Omnia namque.* cf. 3, 9, 3.

33. *deforme aliquod nomen.* cf. 3, 3, 45.

qui cum accedit. Diffido illi pronominis masculino,

pro quo in Flor. et Turic. (hoc quidem a prima manu) est *quod*. Simile tali structurae Taciti dictum Ann. 13, 45, 4. „*rarus — egressus id-que*“ non *isque*. cf. §. 49.

se literas committunt, sonabunt. Praecipuus tamen erit hiatus earum, quae cavo aut patulo maxime ore efferuntur. *E*, planior litera est, *I*, angustior est: ideoque obscurius in his vitium. Minus peccabit, qui longis breves subjiciet, et adhuc, qui praeponet longae brevem. Minima est in duabus brevibus

34. *planior*. Sic Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 2. Goth. et edd. ante Ald. Hic *plenior*, conjiciente Regio, et sic reliqui. Rollinus malit *lenior*. Petrus Paullus Justus (cf. 8, 3, 59.) locum Lucilianum e Charisio Grammatico afferens (p. Putsch. 100), mihi suam non persuadet conjecturam, qua *plenius* pronunciari dicit *canes* quam *canis*, nominandi casu (sic enim Lucilius ibi) propter illam literae *E* plenitudinem. Majoris est auctoritatis, quo et ipso utitur, Ciceronis locus de Or. 3, 12. ubi est *E plenissimum*. *est: ideoque*. Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui omittunt *est*. *qui longis*. Turic. (a sec. manu) Camp. *quod l*. *qui praeponet*. Turic. (quanquam hic *quid*) Flor. Camp. (quanquam hic *prae*.) *quod proponet*. Equidem neutra illa *quod* recte se habere suspicor, cum aut neutrum aliquod in genere subaudiatur, velut *dictum*, aut id, quod praecedit, *vitium*.

34. *E, planior*. Haec cum sit constans veterum librorum scriptura, accedo equidem Gesnero *planam* censenti eam literam quae „facilius media „apertura oris exeat, nec „pandendo illi, ut *A*, neque „contrahendo, ut *O* vel *U*, vim „quali afferat.“ (Designantur enim *A O U cavo aut patulo maxime ore*.) Haec rationem praevit vetus interpret in Veneta subjiciens voci *planior* haec: *lenior, facilior, non hians*. Solum, quod adjuvare possit, vocabulum *novi*

explanationem 1, 5, 33. 11, 3, 33. item *os* — *explanatum* 11, 3, 30. De literarum harum natura apte conferrī jubet Philander Dionys. de Comp. p. 76. τὸ η — κάτω περὶ τὴν βᾶσιν τῆς γλώσσης ἐρείδει τὸν ἦχον ἀκλόουσον, ἀλλ' οὐκ ἄνω, καὶ μετρίως ἀνοιγομένου (τοῦ στόματος). 77. ἔσχατον δὲ πάντων τὸ ι: περὶ τοῖς ὀδόντας τε γὰρ ἡ κρότησις τοῦ πνεύματος γίνεται μικρὸν ἀνοιγομένου τοῦ στόματος καὶ οὐκ ἐπιλαμπρυνόντων τῶν χεῖλέων τὸν ἦχον.

offensio. Atque cum aliae subjunguntur aliis, perinde asperiores erunt, prout oris habitu simili aut diverso pronunciabuntur. Non tamen id, ut crimen ingens, expavescendum est; ac nescio negligentia in hoc, an sollicitudo sit peior. Inhibeat enim necesse est hic metus impetum dicendi, et a potioribus avertat. Quare ut negligentiae est pars hoc pati, ita humilitatis, ubique perhorrescere, nimiosque non immerito in hac cura putant omnes Isocratem secutos, praecipueque Theo-

aliae. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. alia cum Jenf. Tarv. Sed Vall. nostrum.

perinde. Turic. Flor. Guelf. Camp. proinde cum Alm. et edd. ante Ald. Sed Goth. et Vall. nostrum.

habitu. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Alm. marg. Basl. Reliqui hiatu.

35. est pars. Sic Turic. Flor. (a pr. quidem manu uterque negligentia pars) Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Vall. et edd. posterr. ante Gryph. Sed Bad. uterque pars omittit obsecutus Regio, cui tamen se velle accedere negat in notis, cum Colin. Vidov. Gryph. (1536.) Est contra omittit Ambr. 1. Reliqui p. e. quorum et Camp. nisi dormitavi. An fuit est pati hoc, ut mox male sit iteratum pati vel casu adhaeserit ex sequentibus, cum jam pati corruptum esset in pars. Nam ubi ita usurparetur pars, sane nondum vidi. Alia est ratio 3, 3, 42. Haec pars aliquid simile habet ejus, quod est 7, 4, 24. opus, nisi forte ibi eloquentia cum Codd. est reponendum pro eloquentiae.

praecipueque. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Leid. Reliqui praecipue.

35. negligentiae est pars. cf. not. crit.

(τὰ Φωνήεντα) καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ. Dionys. Hal. Vol. 6. p. 786.

Rsk. Θεόπομπος εἰ ὑπερείδεν — τῆς συμπλοκῆς τῶν Φωνήεντων γραμμάτων — πολὺ ἀμείνων αὐτὸν ἦν αὐτὸς ἐαυτοῦ κατὰ τὴν φράσιν.

Isocratem secutos. — Theopompum. Demetr. Phal. §. 68. indicante Alm. Ἰσοκράτης μὲν γὰρ ἐΦυλάττετο συμπλήσσειν

36 pompum. At Demosthenes et Cicero modice⁸⁵⁹ respexerunt ad hanc partem. Nam et coeuntes literae, quae συναλοιφαί dicuntur, etiam leniorem faciunt orationem, quam si omnia verba suo fine cludantur; et nonnunquam hiulca etiam decent, faciuntque ampliora quaedam: ut, *Pulchra oratione acta omnino jactare*. tum longae per se, et velut opimae syllabae aliquid etiam medii temporis inter

36. συναλοιφαί. Sic Alm. (cf. §. 24. 41.) ΤΥΧΑΛΙΦΗ Flor. συναλλοΓιΦΑΙ Ambr. 1. *synaliphen* Guelf. Reliqui συναλοιφη. dicuntur. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Basil. Reliqui dicitur jubente Regio. leniorem. Repositum a Regio pro *lev.* sed addicunt Goth. Camp. Vall. omnino. Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. *oratio* cum Goth. Voss. 2. Alm. Miror Guelf. a me non memoratum. Hanc scripturam ego veriorum censens (nempe *omnino*, *oratio*, *opinio* eadem plane nota signant quarundam aetatum librarii) aliquam tento emendationem loci eo maxime obscurissimi, quod unde sumtus sit ignoramus. „P. o. a. orator“ (frequentissima orationis et oratoris confusio, etiam casu recto, velut 9, 3, 101.) „j.“ Hunc infinitivum *jactare* historicum interpreto, ut dicatur „orator aliquis ea jactasse, quae pulchra sua oratione egerit.“ Birm. pro *omnino* reponere velit aut *omnibus se* aut *omni populo se*; recte monens ille nullum emendatori quaerendum esse hiatus in vocabulo *omnino*, cum eum vocabula priora faciant satis vastum. *opimae*. Sic Obr. e conjectura. Priores eo omnes *optimae*.

medii temporis. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *mediis temporibus* cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. Emendavit Regius.

36. suo fine cludantur. Hoc apparet recte opponi coeuntibus in extremis vocabulis literis.

Pulchra — jactare. cf. not. crit.

tum. Non satis congruit

vocula, malim nam. Dicuntur *opimae* syllabae magis proprio etiam significato quam „*opima* et quasi ad-
„*pata* dictio“ Cic. Orat. c. 8. et „*pinguora — verba*“ no-
firo 12, 10, 35.

vocales, quasi interfistatur, assumunt. Qua³⁷ de re utar Ciceronis potissimum verbis, *Habet, inquit, ille tanquam hiatus et concursus vocalium molle quiddam, et quod indicet non ingratam negligentiam de re hominis magis, quam de verbis, laborantis.* Ceterum consonantes quoque, earumque praecipue, quae sunt asperiores, in commissura verborum rixantur, et S ultima cum X proxima, qua-

37. *earumque.* Sic Flor. Turic. (quanquam hic direm- tim et per *ae*) Guelf. Camp. cum Alm. Sine *que* idem Goth. cum Voss. 2. et Jenf. Tarv. Sed transponunt hi post *praec.* Reliqui *caesque.*

37. Ciceronis. In Oratore c. 23.

et S — studiorum. Hic quidem sensus nec integer est nec apertus. Primum facilis fuerit correctio, quam suadet Rollinus, ut ponatur *ut S. pro et S.* Deinde malit Gesnerus transponi literas et scribi X ultima cum S proxima, ut respexerit Qu. verba composita, qualia sint *expecto, exsolvo* (cf. 1, 7, 4.). Ei rationi congruat Pithoei conjectura, qua inducere cupit: *ars studiorum.* Sed obstat quod binarum quae colliduntur fit mentio; nec satis memores videntur ut omnes veteres ita Qu. proprie, literam X reapse S habere in fine. Igitur opus sane videtur esse concursu duarum S; quanquam ne sic quidem praecipis sufficiunt exempla, quoniam bi-

narum X nullum hic vestigium. Illud *ars studiorum* ventustae jam edd. videntur mutatae ex Diomede, qui, presse sequens profecto nostrum, („Quintilianum imitatus ut „sinia hominem“ ait annotator Cod. Vallensis, quem Badius Vallam putat ipsum, cui deinde haec Diomedea sublegerit Regius. Sunt autem haec omnia in annotatione Venetae 1494.) hoc ipsum dat p. Putsch. 463. *Item ex consonantibus, quae in se incidentes stridere et quasi rixari videntur, vitanda junctura est, ut Sextus Roscius* (recte Capper. transponi vult R. S.) *Ars studiorum, Rex Xerxes, Error Romuli.* Qui tamen jam Diomedis aetate dixerit haec Quintilianea fuisse corrupta et mutila, me quidem non magnopere habebit re-

rum tristior etiam, si binae collidantur, stridor est: ut, *Ars studiorum*. Quae fuit causa et Servio (ut dixi) subtrahendae S literae, quoties ultima esset, aliaque consonante susci-

ut, *Ars studiorum*. Turic. Ambr. 1. Guelf. *vastudiorum* cum Jenf. Tarv. Sed Camp. *vas studiorum* cum Goth. (err. Gesn. neque enim habet ut) Voss. 2. *vastidiorum* Flor. sed sublatum a sec. manu, quod fit in Turic. quoque. Regius in quibusdam inveniri ait: *vastus duarum*. Ego hoc in una lego Veneta, ascriptis hisce in annotatione: *dissonus duarum junctarum*. *Vastus hoc rentem* (sic, nam turbatum et omissum aliquid fuit a typhotheta) et *asperum significat, ut Vasto rex aeolus antro*.

38. *Servio* (ut dixi). Flor. *sermo* cum Voss. 2. nisi quod abesse ut dixi, non diserte narratur. Superfripit ea verba in Flor. sec. manus. Obr. *sermoni ut dixi*. Vall. *sermo ut dixi*, sic quidem repente in notis Badii, cum in ipso textu sit recepta, nec quidquam de varietate scripturae moneat editor.

fragantem. Saltem adeo sensu carentia vocabula, ut sunt *ars studiorum*, exempli causa posita a Qu. vix credo. cf. not. crit.

38. et *Servio* (ut dixi). Nec Servium, qui literam S subtraxerit, nec locum nostri, ubi hoc jam dixerit, quisquam potest demonstrare. Hominis illius investigationem censeo plane omitteendam, quia id ipsum ratione probabili caret omnino, quoniam unum Romanum hanc literam subtraxisse; cum de orthographia hic quidem non agatur. Ergo hujus moris auctor non potest recenseri ullus nisi vulgaris sermonis consuetudo. Cui rationi con-

gruit sane, quod hic ponit Obrechtus: et *sermoni*, modo absint aliena illa ut dixi. Sed et criticam habet difficultatem haec scriptura (cf. not. crit.) et fluctuat constructio, incerto dativi regimine, pendeatne a *subtrahendo* an a *causa fuit*, cujusmodi orationis *εκαμφοτεριζούσης* vitium infra scriptorem nostrum positum fuerit. Nec sentias quidquam decedere vel vi vel elegantiae expunctis hisce et *Servio ut dixi*. Tanto minus hunc locum intelligere nobis videbimur, cum eam jacturam facere nemo prudentior sustineat, quanquam annotator ille Venetus id ipsam suadet, subjecta ratione: *nam ejus auctoris non meminit*.

peretur. quod reprehendit Lauranius, Messala defendit. Nam neque Lucilium putant uii eadem ultima, cum dicit, *Serenus fuit*, et *dignus locoque*, et Cicero in Oratore plures antiquorum tradit sic locutos. Inde *belliger-* 39

Mirandum est profecto nihil varietatis objici in Turic. Ambr. 1. ne in Goth. quidem, Menaechmo illo Vossiani 2. (cf. §. 4.) Si orthographiam solam spectat haec subtractio literae S, potuit sane certus aliquis homo ejus auctor esse.

Lauranius. Turic. Guelf. Camp. *Luranius* cum Venetae annotatore, (quanquam non in textu) addente *rhetor*. Flor. *Laufanius* a pr. manu. Goth. *Lunarius*. Voss. 2. *Junius*. Obr. *L. Afranius*, exprimente Gedoyno, ingeniose, sed parum ad rem, cum desideretur, id quod monet Burm., non vetus aliquis Comoediarum scriptor, sed Messalae suppar criticus. Etiam *Granius* si tentes (1, 6, 36.) non multum profeceris. *Laronius* Octaviani contra Sextum Pomp. dux est Appian. B. Civ. 5, 112. 115. item *Laronia* apud Juvenalem 2, 36. multi multaque in inscriptionibus. *Lauro* oppidum Hispaniae a Sertorio exciditur Appian. Civ. 1, 109. Qui Floro 5, 18, 6. est *Afranius*, Appiano Civ. 1, 40. 47. audit *Lafrenius*. In inscr. quidem *Lauranius* nullus, *Luraria* una apud Muratorium. *Serenus* — *dignus*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. (nisi quod *serinus* cum priorum pr. manu) Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Ald. exc. Veneta. Reliqui *serenu* — *doctu*, suadente Regio, nisi quod Obr. etiam *serenu* pro *serenu*. c conjectura. *locoque*, et. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. *loco quod et* Camp. l. *Quod etiam* Jenf. (nisi quod *joco* cum aliquot vet. per errorem) cum edd. ante Ald. Reliqui *loco*. *Quin etiam* jubente Regio.

39. *belligerare*. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) Ambr. 1. *pelligerere*.

Lauranius. vide not. crit. *Messala*. vide 1, 7, 23. Quod sequitur *putant*, etsi in omnibus ita libris scriptum, suspicor mutandum in *putat*, ut ad solum referatur Messalam. *neque* — et. cf. 9, 5, 78.

Ciceronis locus est Orat. c. 48.

39. *Inde*. cf. 9, 5, 66. Sic enim malim accipere quam *ex hac causa*.

belligerare — *mollita*. Proba est Regii animadversio.

rare, po' meridiem: et illa Censorii Catonis, Diee hanc, aequae M litera in E mollita. 84
 quae in veteribus libris reperta mutare imperiti solent: et, dum librariorum insectari
 40 volunt inscientiam, suam confitentur. Atqui eadem illa litera, quoties ultima est et voca-

po'. Turic. Guelf. Camp. Flor. (a sec. manu) *per cum* Goth. Voss. 2. Bodl. et edd. ante Ald. Sed Flor. Ambr. 1. *pro.* Ald. *pe'* quasi pro *per*, ut indicat Regii nota. cf. 3, 1. 14. ubi Guelf. Camp. Jenf. Tarv. *post mer.*

Diee hanc. Turic. *di hac*, a sec. manu *dieae hac* et sic Ambr. 1. *dictae hac* Flor. *die et hac* Guelf. Camp. Goth. (err. Gefn.) E Voss. 2. assertur *et haec*, ita ut praecedat nihil. *die. e. hanc* Jenf. cum reliquis ante Ald. Sed Venetus mira hic novat *dicem et faciem.* cf. 1, 7, 23. aliena hinc. Reliqui *Die' hanc.*

aeque M — moll. Turic. *equae om l. — m.* a sec. manu *equae o l. — m.* et sic Guelf. (quamquam fortasse *aeq.*) Camp. Non sufficit quae adhuc facta est emendatio, minus tamen Veneti illius audacia: *et o in u equae et u equae in o ac i in e m.* Obr. *aeque M. l. emolita* (sic).

inscientiam. Sic Ambr. 1. Capper. cum Alm. Voss. 2. (nil tale Goth. cf. §. 38). *scientiam* Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui *inscitiam.* cf. 12, 11, 14. item Drakenb. ad Liv. 22, 25, 12.

omne hoc variandarum vocum genus originem habere ex M litera, quae aut hauriatur in fine posita, aut sequens ipsa elidat antecedentem litteram aliam. Optime autem ejus eadem esse ratio dicitur quae S ultimae pereuntis. Jam haec tam minuta et a vulgata scribendi ratione remota incorrupta ad nos pervenisse nemo peritior expectabit; et est sane quod haereas in istis: *M litera mollita in E.* Placuit autem Catonianam scripturam comminisci

talem, ut fuerit *diee*, geminata *E*, quo ipso poterat videri *M* abiisse in alterum illud *E*. Ita sensisse videtur Badius, cujus tamen fabulam de nummo a se viso, cui incisum esset *e po*, et de Augusto tyrannidis occupationem saepe sibi suam repudiante per eam quaestionem: *e po i. e. et post, quid tum postea?* nequaquam praesiterim, ceterum ablegans lectorem ad disputantem de ea Burmannum.

lem verbi sequentis ita contingit, ut in eam transire possit, etiamsi scribitur, tamen parum exprimitur: ut, *Multum ille*, et, *Quantum erat*: adeo ut paene cujusdam novae literae sonum reddat. Neque enim eximitur, sed obscuratur, et tantum aliqua inter duas vocales velut nota est, ne ipsae coeant. Videndum etiam, ne syllabae verbi prioris⁴¹ ultimae sint primae sequentis. Id ne quis

41. *syllabae*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *syllaba* cum Alm. Voss. 2. Goth. et edd. ante Ald. (nisi quod Ven. nostrum, ut et videtur Ambr. 1.) acc. Obr. *ultimae sint primae*. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *ultima et prima*. Camp. *ultima fit prima* cum Goth. Voss. 2. Alm. (cf. 36. item mox) et edd. ante Ald. acc. Obr. Probat singularem Hiebius; frustra. Regius enim bonis argumentis defendit emendationem, velut quod de una jam egerit syllaba nosser §. 33. ubi hoc quoque dicturus erat, si volebat. Sed hic maxime aliena bona involasse videri possit bonus Regius, nam Venetus ille, quem dixi, commentator ea ipsa et argumenta habet et exempla, nec aliter vult legi, quanquam in nostris quidem vocabulis operae non paruerunt. Eadem fere disputat Victorius.

Id ne quis. Turic. *idem ne quod ne q*. Flor. *id est neque q*. Ambr. 1. *idem nec quod ne q*. Guelf. *idem neque ne q*. Alm. *Id neque ne q*. (cf. modo, item 52.)

40. *paene cujusdam novae*. Quae de literae M. pronuntiatione hic docentur, ut non sunt nostrae hodie consuetudini accommodata, ita sedulo attendenda sunt, si forte nostris quoque auribus percipi et judicari possint. Nimia hiuc petere videtur I. H. Vossius *Zeitmessung* p. 249. cf. §. 109.

41. *syllabae — primae sequentis*. Hoc interdum con-

sulto fieri docent, citantibus Burm. et Gesn., Turneb. Adv. 7, 19. Vavassor de vi et usu quorundam verborum p. mihi 34. et Broukhuf. ad Tibull. 1, 1, 5. Contra disputat Victorius V. L. 16, 19. Ciceronis est fragmentum p. Ern. 1066. ut omnia harum epp. loca. cf. 9, 3, 58. Alterum Ciceronis decantatum est inter veteres. cf. 11, 1, 24.

praecipi miretur, Ciceroni in epistolis ex-842
cidit, *Res mihi invisae visae sunt, Brute.* Et
in carmine,

O fortunatam natam me Consule Romam.

- 42 Etiam monosyllaba, si plura sunt, male con-
tinuabuntur: quia necesse est, compositio
multis clausulis concisa subsultet. Ideoque
etiam brevium verborum ac nominum vi-
tanda continuatio, et ex diverso quoque lon-
gorum: afferunt enim quandam dicendi tar-
ditatem. Illa quoque vitia sunt ejusdem loci,
si cadentia similiter et similiter desinentia, et
43 eodem modo declinata, jungantur. Ne verba
quidem verbis, aut nomina nominibus, simi-

invisae — natam. Turic. Flor. Ambr. 1. omittunt cum
Alm., sed prius modo Camp. Goth. (tac. Gesn.) Guelf. cum
Alm. Voss. 2. Jenf. Tarv. Rationem inferendi vocem ean-
dem quam Regius reddit Venetus.

42. *si plura sunt.* Turic. *si* omittit ab utraque manu
cum Alm., sed Flor. a pr., uterque a pr. *plures* cum Alm.
sunt abest Goth. Voss. 2. Utrumque *si* et *sunt* a Guelf.
Camp. Obr. *longorum.* Flor. *longiorum* cum Voss. 2.

afferunt. Ambr. 1. *affert.* *declin. jung.* Sic Turic.
Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Bodl. Andr.
Obr. Reliqui inserunt *multa*. Dare videtur vocem Ambr. 1.

43. *Ne verba.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp.
cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Basil. acc. Obr. Ex Alm.
Me v. Reliqui *Nec v.*

42. *monosyllaba.* Nihil
agit optimus Gesnerus con-
tra Isaac. Vossium defendens
Anglicae et Germanicae lin-
gularum monosyllaba, quasi
insuavem compositionem non
facientia. Burmannus ponit
versum Virgilianum Aeneid.

12, 835. *Do quod vis et me
victusque volensque remitto.*

declinata, jungantur. Potest
dubitari an hic inferendum
sit *multa*, quod sane multae
exhibent editiones. *Declinata*
autem *eodem modo a similiter*
cadentibus fecernit noster. Ve-

liaque his continuari decet: cum virtutes etiam ipsae taedium pariant, nisi gratia varietatis adjunctae. Membrorum, incisorumque 44 junctura non ea modo est observanda, quae verborum, quāquam et in his extrema ac prima coeunt. Sed plurimum refert *compositionis*, quae quibus anteponas. Nam et *vomens frustis esculentis, gremium suum et to-*

pariant. Turic. Flor. Ambr. 1. (sed in loco raso) Guelf. Camp. *patientur* cum Goth. Voss. 2. Jenf. Tarv. Diserte nobiscum faciens memoratur Vall. Altera illa scriptura possit quidem se tueri Graecifino, qualis est 1, 2, 31. et maxime 2, 13, 16. Sed nonnisi contortus ille fuerit et hinc alienus.

44. *ea — quae.* Sic Turic. Ambr. 1. *eo — quae* Flor. Guelf. *eodem — quo* Goth. Voss. 2. Reliqui *eo — quo.*

ac prima. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Reliqui *et pr.* Abesse et ante in his a Goth. falso narrat Gesn. Sed Guelf. et inserit ante *extr.*

esculentis, gremium. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Alm. Ita et 8, 6, 28. Reliqui inserunt *vinum redolentibus* e Cicerone.

netus quidem annotationem ad *decl.* additis multa hanc ponit: *plura quam tria derivata ut graviter turpiter nequiter.*

44. *vomens.* Cic. Philipp. 2, 25. *Saxa.* idem pro Archia c. 8. Quae Rollinum offendit durities abruptae nimis orationis, neque negligi debebat ut fit a plerisque, et parum vindicatur supplemento, quod designat Capper. ut ad ea *et vomens et contra — Saxa* subaudiatur: *legimus in Cicerone vel scripsit Cicero.* Equidem expleri orationem censeo, si utrobique scribatur *est pro et.* Ratio autem opponendi

loca haec Ciceronis bina satis explicata est a Rollino, in priori enim commodum praemitti *gremium suum toti tribunali*, in altero *saxa et solitudines* minus recte antecedere *bestias*, quas *commoveri* levius fit. Petrus quidem Victorius, indicante Capper., V. L. 13, 16. ex eodemque Gesnerus monent *bestias illas immanes cantu flexas et consistentes profecto majorem poeticae artis vim probare, quam saxa voci respondentia, quibus nihil designetur nisi quam echo vocemus.* Alter fontem erroris putat, quod Qu. intempestive memor fug-

tum tribunal implevit: et contra (nam frequentius utar iisdem diversarum quoque rerum exemplis, quo sint magis familiaria) Saxa atque solitudines voci respondent, bestiae saepe immanes cantu flectuntur, atque consistunt. Magis infurgebat, si verteretur: nam ⁸⁴³ plus est, *saxa*, quam *bestias commoveri*: 45 vicit tamen compositionis decor. Sed trans-eamus ad numeros. Omnis *structura ac dimensio et copulatio vocum* constat aut numeris (numeros *ῥυθμὸς* accipi volo) aut *μέτροις*, id

Magis insurg. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. cum Voff. 2. Goth. Alm. Primus a sec. manu *m. his surgebat* et sic Guelf. nisi quod *urgebat*. Reliqui inserunt *id*, quorum et Jenf. (err. Gesn.) *nam plus*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. cum Goth. Voff. 2. Jenf. Tarv. Venet. Ald. Basil. Capper. Gesn. Bip. Reliqui inserunt *etsi*, non quidem ex sola Regii conjectura, si recte tacui Guelf. Camp.

vicit — compositionis. Sic Flor. Ambr. 1. cum Goth. Voff. 2. Venet. Gesn. Bip. probantibus Burm. et Liebio. *vic.* affertur ex Alm. In Turic. Camp. est *compositionis* a pr. manu. Reliqui *ineſt — compositioni*.

45. *μέτροις*. Sic Flor. (a sec. manu) Goth. (tac. Gesn.) Camp. Tarv. cum Ald. *μέτρος* Turic. sed a sec. manu *metris*. Flor. METRETC. Reliqui *μέτρον*.

rit fabulae de Orpheo non bestias modo sed et saxa demulcente. Victoriana illa leguntur fere apud commentatorem Venetum, comparentem illum quatuor annis ante quam Victorius natus esset. Equidem in saxis si maxime significatur echo, personam tamen iis et sensum imponi video, sicque hoc ipsum fieri majus. Sed satis Ciceronem vindicat Qu. quia

in re per se levi plus dederit auribus quam morosae alicui logicae diligentiae. Quare prorsus accedo Capper. neganti iudicium hoc Victorii probandum esse. Restat ut ratio reddatur interjecti illius sensus *nam freq. — familiaria*. Sufficit designare loca nostri 5, 11, 25. 3, 3, 75. 5, 10, 99. 8, 4, 8. 10. 16. 6, 68. hic §. 23. 29. Aliquoties etiam in sequentibus usus est.

est dimensione quadam. Quod etiamsi constat utrumque pedibus, habet tamen non simplicem differentiam. Nam *rhythmī*, id est numeri, spatio temporum constant: *metra* etiam ordine: ideoque alterum esse quantitatis videtur, alterum qualitatis. *ῥυθμὸς* est aut par, ut *dactylus*. unam enim syllabam parem brevibus habet. Est quidem vis eadem et aliis pedibus, sed nomen illud tenet (*longam* esse duorum temporum, *brevem* unius, etiam pueri sciunt): aut fescuplex, ut *paeon*: cum sit ex longa et tribus brevibus: quique ei contrarius, ex tribus brevibus et longa, vel

etiamsi. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt *fi* cum Alm. et edd. ante Rusc. Inferuit Regius.

46. *rhythmī*, id est numeri. Turic. plurimu numeri. Flor. Ambr. 1. plurimum n. cum Alm. Primus a sec. manu *rhitmi innumerī*. Guelf. Camp. r. in numeris cum Jenf. (err. Gesn.) Tarv. r. in numero Goth. Voss. 2. *est aut par.* Sic Ambr. 1. Goth. (tac. Gesn.) *aestua ut p.* Turic. Flor. a sec. manu uterque *aut p.* et sic Guelf. Camp. cum edd. ante Rusc. Reliqui *a. p. est.* *habet.* Turic. Flor. Ambr. 1. omittunt cum Alm. Sed hic cum Ambr. 1. *una — syllaba par est.*

47. *cum fit.* Sic Ambr. 1. Reliqui *cujus vis est.* Flor. priora duo in raso loco. Ambr. 1. *paeonī.* Camp. *peonius.* *quique ei — brevibus.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. omittunt cum Voss. 2.

47. *tenct.* cf. 2, 1, 1. Periodi spondeis quoque et anapaestis constantes dactylicae appellantur a rhetoribus, quorum omnium doctrina satis innotuit, Britannorum imprimis cura. Hujusmodi scri-

ptis adjici poterit minus fortasse tritus libellus de Rhythmo Graecorum, quem Oxonii 1789, etsi suppresso nomine, edidit Episcopus Ceftrienfis, Cleaverus.

alio quoquo modo ut tempora tria ad duo relata seculum faciant: aut duplex, ut *iambus* (nam est ex brevi et longa) quique est ei contrarius. Sunt hi et metrici pedes: sed hoc interest, quod *rhythmo* indifferens est, *dactylus*ne ille priores habeat breves, an sequentes. Tempus enim solum metitur, ut a sublatione ad positionem idem spatii sit. Proinde alia dimensio est versuum: pro *dactylo* poni non

quoquo. Turic. Flor. *quo.* Camp. *aliquo.* Goth. (tac. Gesn.) *quoque.* pro *alio quoquo* Guelf. *aliquo.*

ut — faciant. Sic Turic. Flor. (posterior a pr. manu uterque) Ambr. 1. cum Alm. in posteriore, in priore Goth. Voss. 2. Reliqui faciunt omisso *ut.*

iambus. Turic. (a pr. manu) Flor. Ambr. 1. *iambos.*

48. *dactylusne.* Turic. Flor. Ambr. 1. *dactylicusne.* Primus a sec. manu *dactylone* et sic Guelf. Camp.

habeat. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. *habet* cum Goth. et edd. ante Ald. Correxerit Regius.

solum. Turic. Flor. Guelf. Camp. *sonum* cum Bodl. et edd. ante Bad. quo acc. Obr. Burm. *sono* Ambr. 1. Nostrum Vall. Goth. et reliqui.

idem spatii sit. Sic Ambr. 1. *idem spatiis* Turic. sed a sec. manu *isdem spatiis* et sic Flor. Guelf. Camp. (nisi quod *hisd. iisd.*) cum Alm. Voss. 2. Goth. et edd. ante Bad. Reliqui *iisdem sit spatiis.*

Proinde alia — versuum. Turic. *p. a. ad dimensionem versum* cum Alm. Voss. 2. Goth. item Flor. Ambr. 1. Guelf. (nisi quod hi omnes *versuum*, sed Guelf. *in verso*). Camp. *p. a. dimensione in versu.* Jenf. (err. Gesn.) *p. alias ad dimensionem in versu* cum edd. ante Bad. Reliqui hoc conſpiciente *pedum.* *In versu.* Nostrum et ipsum ex conjectura. *Proinde* sane nihili est, neque enim ulla argumentationis consecutio. Audax fuerit nec multum proficiat qui in nostra ratione pro *idem sp.* scribat *pedum sp.* pro *proinde* autem *idem.*

48. *solum metitur.* Hujus sensus nullum aliud subjectum est quam *rhythmus.* Si *sonum* cum aliis legas, fit subjectum *tempus.* Neutrum ab omni parte placet. An aptius fuerit *sonus?*

Proinde. cf. not. crit.

poterit *anapaestus* aut *spondeus*: nec *pacon* eadem ratione brevibus incipiet ac. desinet. Neque solum alium pro alio pedem metro-⁴⁹rum ratio non recipit, sed ne dactylum quidem, aut forte spondeum alterum pro altero. Itaque si quinque continuos dactylos, ut fit in illo,

Panditur interea domus omnipotentis olympi,

confundas, solveris versum. Sunt et illa dis-⁵⁰crimina, quod *rhythmis* libera spatia, *metris* finita sunt; et his certae clausulae, illi, quomodo coeperant, currunt usque ad *μεταβολήν*,

pacon eadem ratione br. Turic. Flor. *paene eandem rationem b.* a sec. manu *paenes eandem* (Flor. *tandem*) *rationem a b.* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. sec. exc. Veneta, quae etiam mox *incipiens — desinens*, conjiciente sic commentatore. Ambr. 1. *paene eadem ratione b.* Nos omifimus praepositionem *a*, quae est in reliquis.

49. *pro.* Turic. Flor. Guelf. (hic per compendium) *quod. ut fit.* Sic Turic. Guelf. Camp. Reliqui *ut sunt.*

50. *Sunt et.* Turic. *fit e.*, a sec. manu *sic e.* et ita Guelf. Camp. cum marg. Basil.

illi, quomodo. Turic. Flor. *aliquo modo.* Ille a sec. manu *aliae quo m.* et sic Guelf. Camp.

pacon eadem ratione. Parum perspicue dicitur *pacon* in versu non eadem ratione brevibus incipere ac desinere. Malis: nec *paconis eadem ratio est brevibus incipientis ac desinentis.*

49. *ut fit.* Refertur hoc ad continuandum dactylos, quod ipsum est in isto continuos. cf. §. 33.

50. *certae clausulae.* Fines versuum singulorum designari

puto, non pedum; neque enim video quomodo metrici pedes aliter claudantur quam rhythmi, nec major apparet similitudo in rhythmorum continuatione, quam in pedum, nisi si (id quod ipsum verum censeo) verbi vel etiam sensus clausulam spectes in cujusque versus fine comparentem.

μεταβολήν. Hanc rhetorum locis illustrat Capper.

id est transitum in aliud genus rhythmī: et quod *metrum* in verbis modo, *rhythmus* etiam in corporis motu est. Inania quoque tempora *rhythmī* facilius accipient, quanquam haec et in metris accidunt, major tamen illic licentia

transitum in. Turic. *transitus in id.* Flor. item, nisi quod *id in.* et sic Guelf. cum Goth. Nominativum et Jenf. (tac. Gefn.) *tr. vel al.* Camp. Reliqui ante Bad. *t. id est in.* Ambr. *1. t. ad.*

parum copiose excerptus ab Ernesto in voce. Ablegat ille ad Aristidem Quintil. et omnes in genere scriptores Moibomianos, item Martiauum Cappellam, qui sic finiat: *Transitus est alienatio vocis in figuram alteram soni.* Aristides quidem hoc modo: *Μεταβολή ἐστὶ ῥυθμικὴ ῥυθμῶν ἀλλοίωσις ἢ ἀγωγῆς.* Hanc ipsam autem docet ita se habere: *ἀγωγή ἐστὶ ῥυθμικὴ χρόνων τάχος ἢ βραδύτης.*

51. *Inania* — tempora. Cum syllaba brevis est pro longa, succurrit defectui tali illud, quod vocant, inane tempus. Hoc quanto facilius contingat, ubi rhythmī modo quaeruntur, non iusti pedes, nemo non agnoscit. Rem, praeter Capper. ad locum nostrum, liquido declarat Cleaverus l. c. adjuvante Tyrwhitto, quorum uterque caesurae vim ad producendum breve tempus sitam intelligit in hac ipsa observatione. Definitionem temporis inanis jam Capper. petiit ab Aristide Qu. κενός

μὲν οὖν ἐστὶ χρόνος ἀνευ Φθόγου πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ῥυθμοῦ. Recte Capper. ablegat ad §. 108. Gesnerum designantem §. 89. non capio.

major tamen illic — *percussiones.* Haec ut plane intellecta mihi quidem videntur a nemine, ita satis leviter tractant interpretes. Gesnerus locis Musicorum ad quos deduxit Capper. rem conficere sinit. Neque tamen quaesivit, quo pertineret illud *illic.* Qui securus inspexerit locum, referet profecto ad *rhythmus*, unde mox avertet diligentior sensus investigatio. Turnebus ille personatus *metra* ipsa designari putat adverbio, et hunc secutus est Gedoynus. Capper. neutrum probans musicam non metricam versuum rationem, quae tractetur, agnoscit. *Illic* igitur non spectabit ad remotius eorum, quae praecesserint, sed ad novum aliquid, quod sequatur. Possit videri adverbium natum ab errore geminantium male li-

est, ubi tempora etiam animo metiuntur, et pedum et digitorum ictu intervalla signant, quibusdam notis, atque aestimant, quot breves illud spatium habeat: inde τετράσημοι,

51. est, ubi. Turic. Flor. Guelf. Camp. inferunt et cum Goth. Venetus diserte monet delendum.

quot breves. Turic. quod b. Ambr. 1. quod breve.

τετράσημοι, πεντάσημοι. Sic Gesn. Bip. Sed Flor. tetrasemoae et thascymoae, a sec. manu τετρασημίον πετεσημίον. Guelf. tetrasemos pentasemos. Camp. τετράσημοι παιντάσημον. Tary. Terrasemone pentasemoe. Jenf. Locat. Rusc. Tetrasmoes pentasmoes. Veneta Tetrasimion pentasimion. Gothi. τετρασημίον πεντασημίον cum Vall. Reliqui τετράσημον πεν-

teras lic. Sed nihil magnopere proficitur abjicienda vocula. Accedere sane libet Capponnerio ob id maxime, quod comparet, vocabulum: „quibusdam notis“ quas recte Gesnerus interpretatur *musicas*. (cf. praef. nostr. p. 80.) Quid autem est quod illic (in musica igitur) tempora metiuntur homines etiam animo? Gedoynus quidem ita expedit, ut addat „prae-terquam quod verbis meti-antur“ (*indépendamment des mots*). Venetus commentator in nota ponit: *Animo ipso: audiendi sensu*. Hoccine igitur in versu aut oratione non fit? Gesnerus contra libros omnes post signant inferuit et, obsequentibus Bipp. Miror sane neminem haec in hoc asyndeto: *ped. et dig. ictu quibusd. notis*. Sed aptius fuerit addere aliquid post ictu, sive aut, quod ductus

literarum magis commendant, sive et, hac structura: „ubi tempora et“ (hoc repono pro *etiam*). „animo metiuntur et pedum et“ (malim sane ac) „digitorum ictu, et intervalla signant quibusdam notis“ cet. *percussiones* Gesnerus recte ait hodie vocari *pedes, tactus*. Egregie autem hallucinatur Gedoynus, post πεντάσημον *percussiones* fieri dicens longe tardiores (sic enim accepit longiores) nec deinceps intelligens, quod est eodem ordine, sic porro, (cf. 4, 1, 31.) ne cogereur noster percensere omnes horum temporum numeros, quae perveniunt, auctore Aristide Quintiliano p. 35, usque ad viginti quinque. Ad laevigandam porro orationem profuerit scribere unde τετράσημοι pro inde τ. quod invenusto hiat asyndeto.

πεντάσημοι, deinceps longiores fiunt percussio-
 nes. Nam σημεῖον tempus est unum. In com-
 positione orationis certior, et magis omnibus
 aperta servari debet dimensio. Est igitur in
 pedibus. Et metrici quidem pedes adeo re-
 periuntur in oratione, ut in ea frequenter non
 sentientibus nobis omnium generum excidant
 versus; et contra nihil, quod prosa scriptum,

πέντημον, quod et Regius voluit. Quod inferunt post πεντ.
 Obr. Gesn. Bip. et in nullo est libro, nisi quod est ejus loco
 habet Ambr. 1. Vulgo editi τελεία στιγμή distinguunt ante
 Deinceps.

fiunt. Ambr. 1. Goth. (tac. Gesn.) sunt cum Voss. 2.

52. certior. Guelf. certa. omnibus. Gallaeus con-
 jiciens auribus frustra est. Nec video quare idem desideret
 aliquid ante Est igitur. metrici — pedes. Turic. Flor.

(a pr. manu uterque) Ambr. 1. metricis — pedibus cum Alm.
 Reponit nonnisi pedes Flor. sec. manus. non sentien-

tibus. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) sententibus. Alii.
 sententibus. Goth. (tac. Gesn.) non servantibus cum Voss. 2.

et contra. Sic Turic. Flor. et pleraeque edd. ante Gesn.
 Ille tamen a sec. manu e c. et sic Guelf. Obr. Omittunt et
 Goth. Voss. 2. Gesn. Bip. Conjicit Gallaeus et certe.

nihil — possit. Turic. n. q. p. f. r. possunt. Flor. n. q.
 est p. f. r. possunt. Guelf. n. est q. p. f. non r. possit. Ambr. 1.
 n. q. est p. f. Reliqua non annotata. Camp. n. est q. p. f.

52. excidant versus. Facile
 est demonstrare, qui de hac
 re egerint. Addam iis, quos
 vulgo laudant, Morhofium
 de Patavinitate Livii p. (Dra-
 kenb.) 79. Exemplorum affa-
 tim dat Noltenius in Anti-
 barbaro, parte Syntactica,
 voce versus. Hoc tamen ipso
 liberalior, quem Gesnerus de-
 signat, Fabricius in Bibl. Lat.
 Vol. 2. p. 389. ed. Ernestia-
 nae. cf. §. 72. ubi Burm. et

ipse auctores nominat. item
 Drakenb. ad Livii princi-
 pium. De illo quidem Taciti
 versu omnium doctissime ve-
 rissimeque disputavit I. H.
 Vossius opusculo Germanico,
 inscripto: die Zeitmessung p.
 249. 50. cf. §. 74.

nihil — possit. Cf. not. crit.
 Locum Diomedis Gramma-
 tici similem ostendunt Re-
 gius et Commentator Venetus,
 p. Putsch. 464.

non redigi possit in quaedam versiculorum genera vel in membra. Sed in adeo molestos 53

n. r. p. cum Voss. 2. (etsi Goth. nostrum) Vall. et edd. ante Ald. qui cum reliquis, Regio auctore, quod ponit post scriptum. Ex Alm. affertur hoc ipsum, nisi quod *prosa* scribitur. (cf. §. 41. 59.) Turic. Flor. (a sec. manu) *non r. possit*. A Qu. fuisse suspicor haec: *nihil non p. f. r. p.* Saepe turbas dant duae istae negationes *nihil non, nemo non*. Similiter quod et non sibi invicem videntur officisse 9, 3, 78.

vel in membra. Haec, quae Regius margiualem glossam interpretabatur, ab Aldo inde omiserunt editi ante Capper. exc. Obr. Codd. quidem quos ego vidi nullus ignorat, et plerique Burmanniani habent, nec ullus non memoratus nisi per negligentiam conferentium. Fateor cum Obr. libentius me caviturum praepositione *in* hic repetita.

53. *Sed in adeo molestos*. Turic. Flor. Ambr. 1. (nisi quod hic *sint*) *sunt ad in molestos*. Primus a sec. manu *sed adeo mol.* et sic Guelf. Camp. *Sed tam immodestos* Goth. cum Voss. 2. et Vall. qui *adeo* pro *tam*.

53. *Sed in adeo* — *coëgerunt*. Hic ego neminem censeo verum vidisse praeter Burmannum et Gedoynum. *Molestum* et culpandum ullum esse Grammaticum, qui Lyricorum carmina in varias mensuras coëgerit, nemini credam. Quidquid igitur corruptum est in hujus sensus scriptura (neque enim simplici medicina sanari posse existimo); verissime ante *Lyricorum* inserit Burmannus *velut*. Quicumque durum hoc putabit, meminerit *velut* saepe corrumptum in *vel* (Drakenb. ad Liv. 26, 37, 5.) hoc autem scribi simplici *L* antecedente hic alterum *L*. Minus probo quod idem *membra* ponit post *qui*. Nanciscitur

sane hoc modo accusativum, quo adhuc destituitur sententia, nisi forte liceat e praegressis repetere, aut *prosam* aut *prosa scriptum*. Burmanni rationem secuti sic fere scribemus: *Sed et* (ipse vult *S. etiam*, aptum fuerit etiam *Sicut*. Tertia ratio possit placere, ut *Sed* abeat in *Si*, continuando sententiam priori: *redigi possit, si incidimus.*) *in molestos* i. g. *quorum fuerunt qui velut L. quorundam* (hoc pronomen accipe: „quasi illi, quos scandunt „operose, oratores essent Lyrici aliqui“) c. i. v. m. coëgerint vel cogere. (cf. not. crit.) Hanc sententiam, ratione magis communi quam Critica duce, expressit Gedoy-

incidimus grammaticos, quam fuerunt, qui⁸⁴⁶
 Lyricorum quaedam carmina in varias men-
 suras coëgerunt. At Cicero frequentissime
 dicit, totum hoc constare *numeris*, ideoque
 reprehenditur a quibusdam, tanquam oratio-
 54 nem ad *rhythmos* alliget. Nam sunt numeri
rhythmici, ut et ipse constituit, et secuti eum
 Virgilius, cum dicit,

— — *Numeros meministi, si verba tenerem:*

quam fuerunt. Jenf. *quorum f.* cum edd. posterr. ante
 Gryph. exc. Venet. Bad. et hoc inveniebat Reg. qui et *quam*
 et *quia* legi narrat.

quaedam. Turic. Guelf. Camp.
quorundam cum Goth. Voss. (an 1. 2. 3?) Alm. Bodl.
 Andr. et inveniebat Venetus,

mensuras. Flor. (a pr. manu) *figuras.*

nus. Nam quod Capper. erro-
 rem reprehendendi talem
 in Grammatico diligentiam
 amolitur eo quia „Lyrico-
 rum *quaedam* carmina“ me-
 morentur, velut dithyram-
 bica et liberiora, id nequa-
 quam sufficere arbitror. Ne-
 que enim novi ullum lyri-
 ci generis metrum, cuius nul-
 lae certae sint mensurae. Mul-
 to minus exemplum tam *mo-*
lesti Grammatici cum Gesne-
 ro agnoscam Marium Victo-
 rianum, Horatiana metra enar-
 rantem p. Putsch. 2609 seqq.,
 aut Scholiastas Pindaricos.
 Illud autem huc trahere non
 recusem, cuius idem Gesne-
 rus mentionem facit, Diony-
 sium Halic. nimium posse
 videri in talibus, ubi De-
 mosthenicas periodos metitur,

velut de Structura verborum
 p. 119. Vol. 5. Reisk. Quan-
 quam ipse quidem huiusmodi
ἀνρίβειαν spernere non ausim.
 Plurima in eam rem profert
 Cleaverus, quem supra dixi,
 de Rhythmo Graecorum.

At Cicero. Hanc esse ar-
 gumentationem eorum, quos
 nimios in hoc genere iudicet
 Qu., Gesnero facile credo.
 Index alienae orationis est *At*.
 Designat locum Ciceronis
 exempli causa idem Orat.
 c. 60. extremum, ubi magnam
 numerorum vim testatur.

54. *ut et ipse constituit.*
 Cic. Orat. c. 20. *numerus vo-*
catur, qui graece ὀνόμας dici-
tur. Virgil. Ecl. 9, 45. Horat.
 Carm. 4, 2, 11. *Neque enim*
Dem. Cic. Orat. c. 70. extr.

et Horatius,

— — Numerisque fertur Lege solutis.

Invadunt ergo hanc inter ceteras vocem, *Ne- 55*
que enim Demosthenis fulmina tantopere
vibratura dicit, nisi numeris contorta ferren-
tur. In quo si hoc sentit, *rhythmis contorta,*
 dissentio. Nam *rhythmi*, ut dixi, neque finem
 847 tatem, sed, qua coeperunt sublacione ac po-
 sitione, ad finem usque decurrunt: oratio

54. *fertur.* Turic. Flor. Ambr. 1. *referatur.* Primus a
 sec. manu *feratur* et sic Guelf. cum Jenf. Tarv.

55. *Demosthenis.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp.
 nominativum dant cum edd. ante Obr. Nobiscum facere vi-
 dentur Goth. Voss. 2. *vibratura dicit.* Sic Obr. *vibra-*
tus adicit Turic. Flor. cum Alu. qui per compendium
vibrat. Ille a sec. manu *vibratus dicitur* et sic Guelf. cum
 Jenf. Tarv. Rusc. *vibrasset diceretur* Camp. *vibrasset diceretur*
 Veneta cum reliquis ante Obr. *vibrata dicit* Ambr. 1. *vibra-*
rent illa Burm. Capper. Gesu. Bip. quibuscum facere viden-
 tur Goth. Voss. 2. Sed *illa* ex Cic. post *numeris* inferit
 Camp. cum Andr. et aliquot apud Burm. edd.

ferrentur. Turic. Flor. *ferentur.* A sec. ille manu *feran-*
tur et sic Guelf. cum Jenf. Tarv. *sentit.* Sic Jenf.
 (tac. Gesu.) cum posterr. edd. ante Basil. exc. Veneta, acé,
 aliquot apud Burm. *senti* Turic. Flor. (a pr. manu uterque)
 Ambr. 1. *ferrentur* — *contorta* omittit Rusc. Reliqui *senti-*
mus. Conjicit Gallaeus *sentiunt.* *ac positione, ad finem.*
 Turic. Ambr. 1. *a p.* Ille a sec. manu *ad positionem*, et ab
 hac tantum, ni fallor, omittit *ad finem*: utrumque autem sic
 Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. *ac positionem a. f.* Jenf.
ac positione a fine Flor.

55. *ut dixi.* vid. §. 50. *numeri.* Omnis *rhythmus* est
 Agnoscit igitur, id quod recte *numerus*, sed non item *nu-*
 monet Gesnerus, aliquam *merus omnis, rhythmus.* cf.
 Qu. differentiam *rhythmi* et §. 57.

66 non descendet ad strepitum digitorum. Idque Cicero optime videt, ac testatur frequenter, se, quod numerosum sit, quaerere: ut magis non ἀρρυθμον, quod esset incitum atque agreste, quam ἔνρυσμον, quod poëticum est, esse

descendet. Sic Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. Reliqui *descendit.*

56. *Idque.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. et quae cum Goth. Jenf. et edd. ante Bad. sec. exc. Ald. qui *Atqui.* Voss. 2. et quod. Reliqui *Id quod.* (cf. §. 5.) Nostrum e conjectura. (cf. 4, 2, 29.) Pro *videt* Gallaeus malit *vidit,* sine causa idonea. ἔνρυσμον. Sic Ambr. 1. quamquam latt. litt. *enrythmum.* Turic. *quam rihmum* cum reliquis libris ante Ald. quo acc. Gesn. Bip. quod attinet ad alteram vocem. In priore enim Turicensis compendio nostrum ipsum ex parte latere suspicor. Sincerum hoc mihi probat §. 77. ubi Turic. Flor. Camp. *enpiomon* cum Goth. Vall. Voss. 2. Ahn. (nisi quod quinque posteriores *emp.*) in quo nimis liquido apparet ENPTOMON, quod ipsum, sed minusculis, est in Tarv. Loc. Rusc. *Empomion* Guelf. Reliqui utroque loco (priore quidem de conjectura Regii) ἔνρυσμον, exc. Capp. Gesn. Bip. (conjectante idem Liebio) hi enim ἔρρυσμον, primus utrobique. Scriptura haec ut fluctuat apud Platonem et Dionysium Halic. ita nostra nec auctoritate nec exemplo caret. Rem conficit et idonea exemplorum copia et accurata explicatione Boekhius V. C. in Epistola ad F. A. Wolfium (Hal. S. 1806. 8.) in locum Plat. Legg. 2. p. 653. E. Altera vox ante Capper. per simplex R solet scribi et plerumque latt. litt. *arythmum,* exceptis solis Flor. qui *ad rihmum,* et Jenf. qui manifesto *arrhythmum.* Hoc quidem ex praeceptis grammaticis corrigendum erat, ut diu factum in Platone, Aristotele, aliis.

56. *magis non ἀρρυθμον* inter numeros poëticos et — *quam ἔνρυσμον.* Sufficere arbitror, ut designetur locus Dionysii Halic. quem Conferendos recte monent post Capper., non nominatum, VV. DD. Cic. Orat. c. 65. extr. 68. extr. quae loca ante oculos habuit noster, Aristotel. Rhet. 3. 8.

— *quam ἔνρυσμον.* Sufficere arbitror, ut designetur locus Dionysii Halic. quem Conferendos recte monent post Capper., non nominatum, VV. DD. Cic. Orat. c. 65. extr. 68. extr. quae loca ante oculos habuit noster, Aristotel. Rhet. 3. 8.

Reisk. Vol. 5. Doctor enim Graecus eandem tenet viam,

compositionem velit; sicut etiam quos palae-
fritas esse nolumus, tamen esse nolumus eos,
qui dicuntur ἀπάλαιστοι. Verum ea, quae 57
efficitur e pedibus, aequa conclusio, nomen
aliquod desiderat. Quid sit igitur potius,
quam *numerus*, et oratorius numerus, ut en-

pal. esse nolumus — nolumus. Turic. Flor. Ambr. 1.
Guelf. Camp. *p. e. volumus — volumus* cum Alm. Bodl.
Voss. 2. Jenf. Tarv. Sed Goth. (cf. modo) *p. e. volumus —*
nolumus et sic Veneta. ἀπάλαιστοι. Verum. Turic.
apalestro everum. Flor. *apalestro. V.* Ille a sec. manu a *pa-*
lestro. V. et sic Guelf. (nisi quod *ae.*) Camp. (qui et *ducun-*
tur.) cum Jenf. Tarv. a *palaestri* Goth. cum reliquis, nisi
quod junctim et recentiores ἀπάλαιστοι (cum Vall. margine),
exc. Ald. qui ἀπάλαισται et Bad. ἀπάλαιστραι. In Vall. textu
apalaestrae. Nostrum e Cic. suavit, Gesnerus, (cum vicissim
Ciceronem corrigere vellet Philander, eruditus alioqui
homo) item Valken. in postumis ad Callimachum p. 96.
Primum in Gryphii (1544.) margine, mox in Stoer. Chouet.
Leid. Gtbl. edd. posita est scriptura ex male intellecta Regii
annotatione conflata: *p. e. nolumus, peritos tamen palaestrae*
esse volumus, non ἀπαλαίστρους. Et fateor elegantiori
multo videri mihi hanc rationem, quam praecisum illum
nostri loci sermonem, in quo duplex istud *esse nolumus* dici
non potest quantum offendant. (cf. interim 9, 2, 73. item 77.
9, 3, 78.) Imprimis autem miror nullam a me varietatem
notatam ex Ambr. 1. ad illa *non ἀπαλαίστρους.*

57. e *pedibus.* Sic Turic. Flor. Goth. Jenf. (tac. Gesn.)
cum edd. posterr. ante Basil. Reliqui ex *p.* cf. 95.

aequa. Turic. Flor. Guelf. *aqua.* *quam.* Turic.
Flor. Guelf. Camp. omittunt cum Goth. Voss. 2. Alm. non
Vall. ut narrat Burm.

sicut — ἀπάλαιστοι. cf.
not. crit.

57. *aequa conclusio.* Quae
tandem erit „*aequa* conclu-
„sio“? An *aliqua*? vel *apta*?
cf. not. crit.

Quid sit. Regius *Quod*

scribi malit, et obtemperarunt
ei aliquot editi. Durities ta-
men aliqua inest tali structu-
rae: „Quod nomen sit potius
„quam *numerus*?“ Si subau-
dis pro subjecto *conclusio*,
non male se habebit nostra.

thymema rhetoricus syllogismus? Ego certe, ne in calumniam cadam, qua ne M. quidem Tullius caruit, posco hoc mihi, ut, cum pro composito dixerō *numerum*, et ubicunque jam
58 dixi, *oratorium* dicere intelligar. Collocatio autem verba jam probata, et electa, et velut 848 assignata sibi debet connectere: nam vel dure inter se commissa potiora sunt inutilibus. Tamen et eligere quaedam, dum ex iis, quae idem significant, atque idem valeant, permiserim: et adicere, dum non otiosa: et detrahere, dum non necessaria: sed et figuris

58. *dure*. Sic Flor. a sec. manu. A pr. quidem *ducere* et sic Turic. (a pr. manu) cum Alm. Reliqui *dura*.

se. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Regius se in aliquot libris nostrum vidisse testatur. Suspicio id ipsum latuisse in isto *ducere* per transpositionem *se inter pro inter se*.

sed et figuris. Turic. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt et cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. quo acc. Basil. In-

rheticus syllogismus. cf. 5, 10, 3.

ne — Tullius caruit. „reprehenditur“ enim „a quibusdam.“ cf. §. 53.

58. *Collocatio autem*. Cave hic aliquam collocationis definitionem expectes, quem errorem fateri videntur editores, plerique diversis vocem hanc typis exhibendo. Id agit Qu. ut agnoscant lectores, ipsis vocabulis nihil posse vel accedere vel decedere per compositionem, quam hic quidem *collocationem* appellat, quo manifestius sit nihil

cam nisi *locum* assignare vocibus. (cf. similem *literaturae* usum pro *grammaticae* 2, 1, 4.) Ita nexus etiam apparet sequentium ad „*Tamen*“ ubi aliquid excidisse suspicabatur Gallaeus ille suspiciosissimus homo (1, 5, 60). Nam, vetans in universum quidquam in ipsis vocabulis mutare compositionis causa, aliquam tamen permittit noster singulorum quoque curam, dum nihil fiat eorum cum detrimento sententiae, et sic existant *nugae canorae*,
sed et figuris. vid. not. crit.

mutare et casus et numeros, quorum varietas, frequenter gratia compositionis ascita, etiam suo nomine solet esse jucunda. Etiam 59 ubi aliud ratio, aliud consuetudo poscet, utrum volet, sumat compositio, *Vitavisse* vel *vitasse*, *Deprendere* vel *deprehendere*. Coitus etiam syllabarum non negabo, et quidquid sententiis aut eloquentiae non nocebit. Prae-60

seruit Regins. Ambr. 1. *figuras* cum Goth. Voss. 2. Mox ante *numeros* pro *et* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Veneta *atque*. Suspicio fuisse: *et figuris mutare casus atque numeros*. Et plane sic Veneta, nisi quod *et* inserit post *mutare*.

suo nomine. Sic Ambr. 1. *suo nomine* Turic. Flor. nisi quod hic direntim *suo mine*. A secunda manu uterque *sine nomine* et sic Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum Alm. Voss. 2. Bodl. Bal. Vall. et edd. ante Ald. Reliqui *sine numero*, ex conjectura, sed timida, Regi-

59. *poscet*. Sic Ambr. 1. *posset* Turic. Flor. (uterque a prima manu, hic a sec. *possit*). Reliqui *poscit*.

Deprendere vel deprehendere. Sic Guelf. utrobique *depreh.* Turic. *deprenderere* v. *deprehendere* Camp. Reliqui *depreh.* — *deprehen.* Malui *χιασμόν*. *Coitus*. Turic.

Coitur. Flor. *cogitur*, uterque a sec. manu nostrum.

eloquentiae non nocebit. Flor. *elocutione n. n.* cum Alm. (Turic. siletur. cf. §. 52. 64.) *elocutione elucebit* Ambr. 1.

gratia compositionis. Eundem positum, recedentem illum a communi usu, vide §. 6, 2. hic §. 144.

suo nomine. Cf. Cic. pro Clu. 32. „*ipsa res suo nomine.*“

59. *Vitavisse vel vitasse*. cf. 1, 6, 17.

Coitus — syllabarum. Capponnerius synaloephas hic permitti putat a nostro (cf. §. 36.) quae fiunt in voca-

bulis duobus continuatis, cum Pseudo-Turnebus syncopen, quae est unius, qualis sit in *perisse* pro *perisse*. Sane receditius quid et insolentius isto *perisse* hic in animo habuisse Qu. fit verisimile. Liebius conjiciendo nostris antepponens *Nam*, prave astringit sententiam ad ea quae modo dicta sunt de *vitavisse* et *vitasse*.

eloquentiae. cf. not. crit.

cipuum tamen in hoc opus est, scire quod quoque loco verborum maxime quadret. Atque is optime componet, qui hoc solum componendi gratia facit. Ratio vero pedum in oratione est multo, quam in versu, difficilior: primum, quod *versus* paucis continetur, *oratio* longiores habet saepe circuitus; deinde quod *versus* semper similis sibi est, et una ratione decurrit, *orationis* compositio nisi

cum Goth. Voss. 2. Vall. (apud hunc quidem repositum). *Eloquentiae* displicet, et reponendum censeo *elocutioni*, in reliquis, etsi neq̄ contemnendis, sequor tamen vetustissimorum auctoritatem.

60. *verborum*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Gryph. exc. Ald. Reliqui *verbum*. *facit*. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Reliqui *faciet*. *nisi*. Turic. Flor. (a sec. manu uterque) *nonnisi* et sic Guelf. Camp. Illi quidem primitus *compositionis* *si*.

60. *hoc solum*. Miror neminem, praeter Rollinum et Gedoynum, hic desiderasse *non*. Hic rectissime expressit negationem in vertendo, et facillime *non* inseritur post *hoc*, quanquam in vitis omnibus, quos quidem viderim, libris, Rollinus pro negatione illa sua allegat locum §. 144, qui etsi non plane hujus, quam nunc legimus, est sententiae, quod contra monet Harles V. C., satis tamen commendat mutationem per se necessariam. Quae enim tandem ista est ratio, ut is qui operose explicat praeccepta numeri oratorii, re-

pente unum aliquod recte componendi artificium tradat? Neque, hoc si volebat, poterat non addere *vel* ante *hoc*. Etiam praecedentia per negationem tunc erat elocuturus, sic fere: „Neque non „poterit optime componere, „qui vel hoc solum — faciet.“ Fortasse etiam reponas *Atqui*. Praefens tempus in altero verbo *facit* praetulit noster, quia designatur, non quid semel fiat alicubi, sed quod aliquis semper facere soleat, ubi optime coeunt *componet* (singulis oblatis occasionibus) et *facit*, constanti usu.

varia est, et offendit similitudine, et affectatione deprehenditur. Et in omni quidem ⁶¹ corpore, totoque (ut ita dixerim) tractu, numerus insertus est. Neque enim loqui ⁸⁴⁹ possumus, nisi e syllabis brevibus ac longis, ex quibus pedes fiunt. Magis tamen et desideratur in clausulis, et apparet: primum, quia sensus omnis habet suum finem, poscitque naturale intervallum, quo a sequentis initio dividatur: deinde, quod aures, continuam vocem secutae, ductaeque velut pronoducurrentis orationis flumine, tum magis ju-

offendit. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *offendet cum* edd. ante Ald. exc. Camp. Venet. Regius suadet nostrum, sed habent praeter designatos Goth. Vall. *et affectatione.* Flor. Ambr. 1. *inferunt in.* Plerique autem, fortasse MSS. omnes, syllaba *ta* truncant nomen, ante Locat. (cf. 4, 1, 77.) Ea ipsa vicissim superadditur in *tractu* ab iisdem, sed edito nullo. *tractu* dat Goth. Nostrum tamen vindicat ea quae praemittitur excusatio. cf. 5, 8, 2. ad quem locum Burmannus agit de harum vocum confusione, adhibetque locum similem Ciceronis de Or. 2, 15. *tractum orationis.*

^{61.} *numerus insertus.* Sic Flor. Ambr. 1. cum Vall. Bad. pr. *numerus inserta* Turic. sed a sec. manu *numerus inserta* et sic reliqui, nisi quod Ald. *numeri est insertus*, prava sententia, si *versus* intelligitur, nulla, si eo non refertur *insertus*. Flor. a sec. manu *incertus.* *possumus.* Turic. Flor. Guelf. (hic et *nisi* omittit cum Basil.) Camp. Jenf. (tac. Gesn.) *possunt* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. exc. Veneta. *possum* Ambr. 1. A Jenf. (tac. Gesn.) inde ante Bad. edd. *ex* dant pro *e*. Fateor mihi insolens videri *loqui e syllabis*, et suspicor turbas datas ab istis ductibus tam similibus continuatis *musnififi*, mox etiam subjecto „*ex quibus.*“ Expungam igitur *e*. cf. §. 48. unde *a* proscripimus.

poscitque. Sic Ambr. 1. *possit qua* Turic. Flor. (a pr. manu uterque) cum Alm. Reliqui *possidetque.*

^{61.} *loqui — e. syllabis.* cf. not. crit.

dicant, cum ille impetus stetit, et intuendi
 62 tempus dedit. Non igitur durum sit neque
 abruptum, quo animi velut respirant ac refi-
 ciuntur. Haec est sedes orationis, hoc audi-
 tor expectat, hic laus omnis declamat. Proxi-
 mam clausulis diligentiam postulant initia.
 63 nam et in haec intentus auditor est. Sed eo-
 rum facilius ratio est. Non enim cohaerent,

intuendi. Turic. Flor. Ambr. 1. *intuendis* cum Alm. Sed Guelf. *intuendum.*

62. *durum sit.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *d. sed.*

reficiuntur. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *refician-
 tur.* Nusquam ostenditur *respirent.*

Proximam. Turic. (a pr. manu) *proxima* cum Goth.

in haec. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. Veneta cum Alm. Voss. 2. Reliqui *ad h.*

63. *cohaerent, sed.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. (err. Gefn.) cum Alm. Voss. (an omnibus?) Vall. *sed* etiam Ambr. 1. Et conjectura transponens Bad. pr. *coh. praecedentibus sed.* Jenf. c. *aliis s.* cum edd. ante Ald. Reliqui c. *aliis nec,* postremum de Regii conjectura. *aliis* omitti in Ambr. 1. non notavi, per errorem profecto.

62. *laus omnis declamat.* Haerent non sine causa VV. DD. in verbo, quod huius quidem loci non videatur. Tentat Rollinus *exclamat,* Burmannus *declamatoris* (nam quod idem et *omnibus declaratur,* nimis profecto hoc jacet), Gesnerius et *clamor* (cf. 4, 2, 37.). Censeo acquiescendum in vulgato, etsi ἀπαξ λεγόμενον. Praepositio *de* in aliquot verbis designandi index, velut *detonat, deferreo* (cf. *depugnare* 8, 5, 12.), significare videtur in clausulis illam plaudentium laudem

se summo cum strepitu totam effundere. Hoc tenuit eleganterque expressit Gedoynus. Burmannus structuram minus latinam suspicans, suam mihi κρισιον non persuadet. Difficultas est in significatione verbi, in structura quidem nulla.

63. 64. *Non enim — severiora.* Vides duas simul §phos a me hic enarrari, in quibus cum multum sane mihi sumferim, de jure constitutionis nostrae ad criticas notas te amandabo. Majorem clausularum quam initiorum diligen-

sed ita praecedentibus serviunt, ut exordium

ita. De meo addidi. serviunt, ut exord. sumant.
Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) *f.*
exord. f. cum Vall. Alm. Voss. (nisi quod ex his sumunt,
perperam profecto) et edd. ante Ald. Reliqui *f. sed novum*
e. sumunt, e conjectura Rcgii. *Ut nos iuferuimus.*

tiam commendaturus, quamlibet clausulam excipi posse a bono initio ait; contra nisi recte composita praemittantur clausulae, ipsam, vel artificiosissime structam, nihilo magis placere. Initia igitur sensuum, comprehensionum, ita demum *serviunt* i. e. subjunguntur, applicantur, *praecedentibus*, ut possint incipere, quidquid tandem praecesserit in fine prioris sensus. Clausulae plane diversa est ratio et refert quam plurimum, qua *via, rupta an strata* et munita, ad eam pervenerimus. Hoc exemplis et Demosthenicis et Ciceronianis declarat. Hi cum iisdem uterque pedibus sensus duos quosdam finierint, tamen Cicero laudem Graeci adeo non acquavit, ut ne reprehensionem quidem effugerit. Loca Demosthenis sunt partim ex oratione pro Ctesiphonte, initio, p. Rsk. 225. (de quo egit et Dionys. Halic. de structura p. Rsk. 205, sed brevius ille) partim e Philippica tertia p. 115. Ciceronis alter est e Coeliana c. 26. alter designatur esse Verrin. 5, 27. Sed hujus quidem posterioris non nisi unam vocem eam-

que extremam protulisse censendus esset. Qu., quod ipsi argumentationis consilio repugnat. Nempe docendum erat, iis, quae praecederent, corrumpi numerosam alioqui clausulam. Neque aliter contingit iis ad partes vocare locum Verrinarum, quam ut voces has „non minus“ (sic enim scribunt) „dura“ assignent ipsi nostro, qui *dura* haec Ciceroniana putari referat. Sed ita perit structura, et opus est saltem *duro* legere, cum Gesnero; ingrata mutationis necessitate, nec multum proficiente firuendi lenitate, si jungas hoc modo: „carpant in his — et“ *in illo* (hoc enim subaudiendum erit) „non minus duro.“ Et fuerit tum eodem ausu reponendum *archipirata*, ut fiat masculinum *duro*. Praeterea si maxime reprehenditur haec Ciceronis clausula, non protinus *dura* appellabitur, cum potius iusto sit mollior. Malim igitur redire ad Rollini illam confessionem, qui se haec in Cicerone invenisse negat, quanquam ipse demonstrans eundem, quem cupide arripiunt, locum. Interim typis, ut factum ante Burm.,

sumant cum clausula qualibet. sit tamen com-

clausula. Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Geln.) *ea* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *illa*. Saepissime *causa* abit in *ea*, nos inde extudimus *clausula*. Saltem ferri nequit structura recepta, in qua vox haec intelligitur modo, singulari numero, ex eo quod longius praecessit *clausulis*. *qualibet.* Sic Goth. si modo neque Gelnus neque ego erravimus. Reliqui *quamlibet*.

tamen. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Geln.) *enim* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui omittunt. Nos mutavimus.

distinxi etiam ea quae praemittuntur *archipiratae*. Ratio autem in tam simili compositione laudandi Demosthenis, culpandi Ciceronis ostenditur esse talis, ut quae apud Graecum antecedant clausulam (ea enim sunt *priora*) severius sint structa quam quae apud Romanum. *Severitas*, quae hic expenditur, compositionis, possit in genere accipi *diligentia*, *ἐπιβουλία*, qua regulis obtemperatur, sed congruit sane magis intelligere castam aliquam et a *puerilibus crepitaculis* (§. 66.) abhorrentem structuram verborum. Ea maxime apparet vocibus apud Demosthenem praemissis clausulae, quae aut creticis decurrunt aut spondeis, cum Cicero plures breves syllabas continnet. Sic et mox (§. 65.) mollitiae haud obscure inculcat hanc clausulam, sed ab alia causa. Est quidem error aliquis Quintiliani in citando loco Coelianae, ubi in nostris Ciceronis libris legimus *facta erat*

pro *coeperat esse*, sanctiore haud dubie compositione. Sed eo non adducor, ut in Verrinarum exemplo tantopere lapsam arbitrer rhetoris nostri memoriam. Iudicium hoc de numeris Ciceronianis in loco nostro memorat Erasmus de pronuntiatione, p. Haverc. 110. sed nihil ad enarrandum profert. De *archipirata* vide et Diomed. p. Putsch. 465. Ubi Brutus improbaverit locum Demosthenis e Philippicis, nunc quidem ignoramus. Integra haec constitutio loci nostri ut ad sententiam ferri sane potest (neque enim singula verba praestiterim) ita illud habet incommodi, quod *initiorum*, quae proximam clausulis diligentiam postulabant, statim omittitur mentio, relapsa ad clausulas oratione, unde mox transit ad *media* (§. 65.). Qui ergo interciderit hic aliqua suspicetur, ei non equidem repugnabo. Nam si forte locum priorem Demosthenis initii non clausulae gratia po-

posita ipsa; gratiam perdet, si ad eam rupta
via venerimus. Quo fit, ut cum Demosthe-
nis severa videatur compositio, *πρῶτον μὲν, ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὐχομαι πᾶσι καὶ πάσαις*
85° et illa (quae ab uno, quod sciam, Bruto minus
probat, ceteris placet) *καὶν μήπω βάλλη, μηδὲ
τοξεύη*. Ciceronem carpant in his, *Familidris* 64

ipsa. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Camp. Jenf. (tac. Gesn.)
cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *ipsam*. Sed et
mox *gratia* Turic. (a pr. manu) Flor. Guelf. Camp. cum
Goth. Voff. 2.

perdet. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Jenf. (tac. Gesn.)
Loc. Rusc. *perdent* Camp. cum Goth. Voff. 2. Tarv. Ven.
Reliqui *perdat* e Regii conjectura.

venerimus. Sic Ambr. 1. *veniremus* Turic. (a pr. manu)
Flor. Ille a sec. *veniemus* et sic Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.)
cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Bad. Reliqui *veniamus*.

Quo fit, ut cum. Turic. Ambr. 1. *Namquo cum fit ut*.
Flor. *nam cum quo fit ut*. Ille a sec. manu *namque cum f. u.*
Hic *namque cum q. f. u.* Goth. Voff. 2. Vall. *namque cur*
sicut. Guelf. *namque cum fit vel*. Bad. pr. Capper. *namque*
cur fit ut cum. Reliqui *Namque cum fit ut*. Apud Rufinum
rhetorem (Capper. ed. p. 348.) citante Burn. legitur *Nam*
eo fit ut. Nos expunximus *Nam*, reliqua transposuimus. —

Demosthenis — videatur. Turic. (nisi quod *demonsthe-*
mus) Ambr. 1. *d. vera videatur* cum Bad. pr. Ille a sec.
mann *demostheni vera videtur* et sic Guelf. Camp. cum Goth.
Voff. 2. Vall. et edd. ante Ald. nisi quod hi omnes *Demosthe-*
nis et Venet. Rusc. etiam *severa*. Ald. *videatur Demosthenis*
severa. Reliqui *videtur severa Demosthenis*, exc. Capper. qui
videatur.

64. *τοξεύη*. Ciceronem. Sic libri ante Ald. omnes, acc.
Bad. pr. Reliqui inserunt ex Regii conjecturam *non desunt*
qui, et quidem Ald. Bad. *nec*. Capper. *desint*. In Goth.
nihil de his omissis notatum, sed spondet Voff. 2.

fitum statuas, reliqua exem-
pla ita ad clausulas spectant
omnia, ut illam rationem
interpretandi plano exclu-

dant. Eam tamen expressit
Gedoynus, multum sibi licere
ratus in tota hac *ρήσει*.

coeperat esse balneari, et, Non nimium dura archipiratae. nam *balneari et archipiratae* idem finis est, qui $\pi\alpha\sigma\iota\ \kappa\alpha\iota\ \pi\acute{\alpha}\sigma\alpha\iota\varsigma$, et qui $\mu\eta\delta\delta\epsilon$ 65 $\tau\omicron\zeta\epsilon\upsilon\eta$ sed priora sunt severiora. Est in eo quoque nonnihil, quod hic singulis verbis bini pedes continentur, quod etiam in carminibus est permolle: nec solum ubi quinae syllabae nectuntur, ut in his, *Fortissima Tyn-*

nimum. Sic Ambr. 1. Reliqui minus. An forte alius hoc orationis, quam promittit quasi Verr. 5, 30. extr.? Saltem loci nostri sententia qualis esse potuerit, facilis est conjectura, si praecesserit *conditio*, fors vel tale quid. Neque enim *nimum dura* conditio erat supposititii illius apud Centuripinos *archipiratae* Verr. 5, 27. extr.

priora. Sic Ambr. 1. cum Goth. Voss. 2. Vall. Alm. (cf. §. 59. 68.) et edd. ante Stoer. acc. Roll. Capper. Sed Turic. *propiora* cum Camp. Flor. Bodl. nisi quod hi *propr.* Reliqui *propria.* *severiora.* Turic. Flor. Guelf. *sed veriora* cum Alm. Vall. *ideo veriora* Camp. Goth. Voss. 2. Conjicit Rollin. *in eo severiora.* Reliqui *ideo severiora.* Nostrum ipsum Ambr. 1. Gracca corrupta quidem quam maxime in MSS. sed unde facile eruatur recepta.

65. *ut in his.* Haec voci *quinae* statim subjiciuntur in Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Nec commendatione caret ista ratio, cum intelligi possint Ciceroniana exempla, quorum mentio paene necessaria, nec durum valde existimo, si clausula Horatiana $\alpha\sigma\upsilon\delta\epsilon\tau\omega\varsigma$ ita continuetur, quanquam facile etiam erat ut aspergere post *nectuntur*.

Fortissima. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Jenf. (tac. Gess.) *fortissime* cum Tarv. Venet. Quid si male memor Qu. ipse, cum genitivum videret masculinum, vocativum potius masculini quam feminini nominativum loco tribuit? cf. not. Bentleji ad Horat.

65. *Fortissima Tynd.* Horat. Serm. 1, 1, 100. *Appennino.* Pers. Sat. 1, 95. Ovid. *Metam.* 2, 226. *Armamentis.* Ovid. *Metam.* 11, 456. *Orione.* Virg. *Aen.* 3, 517. Lucan. 1, 665. 9, 836. Ultimum nomen maluit contra etiam quam ipsi poetae fecerant sexto casu finire, quo elegantius intraret orationis suae structuram. cf. 1, 5, 60. not. crit. versus finem.

daridarum: sed etiam ubi quaternae, cum
 versus cluditur *Apennino*, et *armamentis*, et
Orione. Quare hoc quoque vitandum est, ne 66
 plurium syllabarum his verbis utamur in
 fine. Mediis quoque non ea modo cura sit,
 851 ut inter se cohaereant, sed ne pigra, ne longa
 sint: ne, quod nunc maxime vitium est, bre-
 vium contextu resulent, ac sonum reddant
 paene puerilium crepitaculorum. Nam ut 67
 initia clausulaeque plurimum momenti ha-
 bent, quoties incipit sensus, aut desinit: sic
 in mediis quoque sunt quidam conatus, qui
 leviter insistant; ut currentium pes, etiamsi

ubi quaternae. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *ubi*
 omittunt cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. qui nec mo-
 net lectorem. Non puto salva elegantia abesse.

Orione. Sic Camp. cum Jenf. et edd. ante Bad. *Oreione*
 Turic. Ambr. 1. Guelf. *Oreiona* Flor. Reliqui *Oriona*.

66. *hoc quoque.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp.
hic q. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. exc. Bad. utr.
plurium. Turic. Flor. Camp. *plurimum* cum Jenf. Ven.

his verbis. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum
 Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. acc. Bad. pr. Reliqui
 Regio jubente omittunt *his.* modo — *pigra, ne.* Turic.
 Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. omittunt cum Alm.

maxime. Sic Turic. Flor. cum Goth. Voss. 2. Reliqui
maximum. *crepitaculorum.* Turic. Flor. (hic a pr.
 manu) Guelf. *crepitaculo.* cf. 5, 10, 91.

67. *qui.* Turic. (a pr. manu) *que* enclitice. Ambr. 1.
ique, nec male. *insistant.* Sic Turic. Flor. Guelf.
 Camp. Jenf. (tac. Gesn.) cum Goth. Voss. 2. Bodl. Alm. et
 edd. ante Ald. acc. Obr. Reliqui *interfistant* jubente Regio.

66. *his verbis.* „His i. e. nem haefisse. Ubi igitur sunt
 „hujusmodi.“ Badius. cf. *initia clausulaeque,* in quibus
 §. 76. *non* incipiat aut desinat sen-
 sus? Malim: *quatenus.*

67. *quoties.* Miror nemi-

non moratur; tamen vestigium facit. Itaque non modo membra atque incisa bene incipere atque cludi decet, sed etiam in iis, quae non dubie contexta sunt, nec respiratione utuntur, illi vel occulti gradus. Quis enim dubitet, unum sensum in hoc et unum spiritum esse, *Animadverti, iudices, omnem accusatoris orationem in duas divisam esse partes?* tamen et duo prima verba, et tria proxima, et deinceps duo rursus, ac tria, suos quasi

cf. §. 18. Continuo ut omittunt Turic. Flor. Guelf. Camp. proque eo non sequenti verbo junctum Goth. (err. Gesn.) Voss. 2. cludi. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp.

includi cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. acc. Basil. Correxerunt Regius. illi vel occulti gradus. Turic. illi (a sec. manu illis) v. occulta g. Flor. il (a sec. manu illis) v. occulta g. Guelf. Camp. illius v. occulta g. Mirum femininum nec potest reponi nisi occulta, quia tunc desinitur gradus. Suspicio fuisse: illi sunt occulti gradus. Spectant ii ad „le-

„viter insistentes clausulas, quae tamen vestigium faciunt.“ Haec ipsa verba (nisi quod velut) Voss. 2. Goth. Vall. reponunt §. 68. inter num. habent et sicut; nostro autem loco exhibent spiritum sustinemus. Quos sequuntur Gesn. Bip. 68. in hoc et unum spiritum. Sic Ambr. 1. Turic. Flor. inf. et unus spiritum. Ille a sec. manu omittit compendium inf. Reliqui et unius spiritus. Ex Alm. assertur sed et unius spiritus. (cf. §. 64. 72.) accusatoris. Turic. Flor. accusationem cum Alm. Illorum uterque a sec. manu accusationum. tria. Flor. (a pr. manu) Ambr. 1. tris.

atque cludi. Quid si apte (vel apteque). c. ut evitetur recurrens atque? Afferitur e Voss. 2. alte pro nostro.

illi vel occulti gradus. cf. not. crit.

68. Animadverti, iudices.

Principium orationis pro Cluentio. Non vult. Cic. Verr. 5. 44. Ut adeas. ibid. 45. Esti vereor. Initium Miloniana. Quo me vertam. Pro Ligari. c. 1. sed et pro Cluent. c. 1. ut recte monet Commentator Venetus.

numeros habent, spiritum sustinentes, sicut apud *rhythmicos* aestimantur. Hae particulae, 69 prout sunt *graves, acres, lentae, celeres, remissae, exultantes*; proinde id, quod ex illis conficitur, aut *severum*, aut *luxuriosum*, aut *quadratum*, aut *solutum* erit. Quaedam etiam 70 clausulae sunt claudae atque pendentis, si relinquuntur: sed sequentibus suscipi ac sustineri solent; eoque facto, vitium, quod erat in fine, continuatio emendat. *Non vult populus Romanus obsoletis criminibus accusari Verrem. durum, si desinas: sed cum est con-*

sustinentes, sicut — aestimantur. Turic. Flor. *sustinemus sic apud rhythmicis ae.* a sec. manu uterque *rhythmos* et sic Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Voss. 2. (quamquam hi a *sic* modo inde) Camp. *sustinemus sicaputrimas* Ambr. 1. Ex hisce eruo: *habent, et spiritum sustinebimus, si caput rhythmicis aestimatur.* Opus esse futuro videtur in verbo, ut si habeat quo referatur, neque et copula carere potest oratio. *Caput* autem brevissimum aliquod erit incisum, quod hic non quidem sensu sed rhythmicis aestimatur. cf. §. 73. „primum — caput „cludit.“ Ita, Burmannus monet, *capita* legum breviores etiam portiones dictas, de qua significatione agunt Lexica. Divergentio nostra, qua interpungitur *τελεία στιγμή* post *aest.* et novus sensus incipit *Hae — prout* cum apodosis *proinde*, est a Gefnero, cui praeiverat saniora suadens in ordinanda oratione Rollinus. Ante hos omnia turbata, ut nemo quidquam proficeret aut se extricaret.

70. *Non vult.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. nondum cum Alm. et Jenf. Tarv. *nollet* Goth. Voss. 2. et Vall. sed hic repositum. *populus Romanus.* Sic Turic. cum Alm. in altera voce. Reliqui per compendium P. R.

sustinentes — aestimantur. rent. Pro eoque facto an forte *eoque pacto?* Quamquam locutio ista, Ciceroni frequentata, non memini ubi a nostro usurpetur.

70. *quod erat in fine. i. e.* quod fuisset in iis si desine-

tinuatum iis, quae sequuntur, quanquam natura ipsa divisa sint, *Nova postulat, inaudita desiderat*: salvus est cursus. *Ut adeas, tantum dabis*: male cluderet. nam et trimetri⁸⁵² versus pars ultima est. excipit, *Ut cibum vestitumque introferre liceat, tantum*: praecipit adhuc, firmatur ac sustinetur ultimo, *Nemo recusabat*. Versum in oratione fieri, multo foedissimum est, totum; sed etiam in parte, deforme: utique si pars posterior in clausula deprehendatur, aut rursus prior in ingressu. Nam quod est contra, saepe etiam

71. *Ut cibum*. Turic. Flor. Guelf. *divum*.

ultimo. Hoc dedi ex conjectura, cum libri omnes: *ultima*. Vocem omittunt Goth. Voss. 2. *Nemo recusabat*. Sic Camp. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. et Cic. *ore cusabat* Turic. *ore accusabat* Flor. (Ex hac ratione repeto o literam, quam pro A reddo voci proximaе.) Uterque a sec. manu *recusabat* solum, et sic Guelf. cum Alm. Reliqui *recusabat nemo*, numeris minus aptis.

72. *Versum*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *Verrem* cum Alm. Voss. 2. Goth. Omittunt vocem Jenf. (err. Gesn.) Tarv. Sed perhibetur nostram dare Vall. cf. 6, 2, 52.

foedissimum. Turic. Flor. Camp. *fidissimum* cum Jenf. Tarv. cf. 6, 3, 32. *sed*. Sic Flor. (a pr. manu) cum Jenf. et edd. posterr. ante Bad. *sunt* Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui *sicut* e Vall. Regius malebat *est*.

utique. Turic. Flor. *utque*. *rursus*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *visus* cum Goth. *versus* Jenf. cum edd. ante Ald. Correxerit Regius. Nostrum affertur ex Alm. (cf. §. 68, 76). *quod est*. Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) *quidem* cum Goth. Vall. Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Regius, nimis ille gravatus structuram. Facilius erat transponere *contra quidem*.

72. *Versum* — *fieri*. cf. *quod est contra*. cf. not. §. 52. crit.

debet, quia et cludit interim optime prima pars versus, dum intra paucas syllabas, praecipue senarii atque octonarii: *In Africa fuisse*, 73 initium senarii est et primum pro Quin. Ligario caput cludit: *Esse videatur*, jam nimis

et cludit interim. Turic. Flor. Camp. et c. et i. cum Jenf. et edd. ante Bad. Guelf. c. et i. cum Goth. Prius omittere et Voss. 2. dicitur. *claudit* et hic et mox in plerisque Codd. multis etiam iisque vetustissimis edd. cf. 75.

73. *est et pr.* E conjectura Burmanni inseruimus et, contra omnes quidem libros. *videatur.* Burm. Gefn. Bip. mira erroris communione *videtur.* *jam.* Goth. (tac. Gefn.) *nunc* (modo recte notarim) cum Obr. Gefn. Bip. Reliqui *nam.* Nostrum e conjectura Burm. frustra reclamante Capper. qui meliorem directionem, ab Obr. profectam, suis monitis Rollino perscriptis vindicat.

quia et cludit. Ad et hoc refer quod satis quidem longe sequitur „et ultima“ §. 74. Fortasse praestabat uncis parentheticis eximere reliquis ista dum intra — paene principium.

73. *Esse videatur.* Notissima et vale frequentata Ciceroni clausula. cf. 10, 2, 18. item nos in nota ad 6 Pro. 3. p. 426. Designat Burmannus peculiarem hanc Ciceroni compositionem testatum Probum Putsch. p. 1491. item Manutium de eadem disputantem ad Epp. fam. 1, 8. Hic tamen animadvertendum est a Qu. octonarium usurpari de tetrametro trochaico, cuiusmodi versus Cicero Tuscul. disp. 1, 44. septenarium vocat, Gellius 2, 29. quadratum, monente Hermanno de

metris p. 119. Simili ratione Aristoteles Rhet. 3, 8, 4. Poët. 5, 15. p. Buhl. 204. τετραμέτρα nullo adjecto trochaeos vult intelligi. Diverfus ab hoc usus fuit Varronis, teste Diomede p. 514, octonarium dicentis „cum duo iambi „pedes iambico metro praeponuntur.“ In nostro quidem exemplo, quod ex ipso communi sermone petitum est, alium fieri ictum, quam ut acuatur prior vocis *esse* syllaba, nemo metrorum peritior sibi persuaderi sinet, unde efficitur tetrametri trochaici caesura penthemimeres: *Esse | videatur |*. In altero caesura est hepthemimeres iambica: *In A | frica | suis | se.* De senario trochaico alia res est §. 140. Cf. Atilius Fortunatianus, ubi agit de

frequens, octonarium inchoat: talia sunt De-⁸⁵⁵
 mosthenis, *πᾶσι καὶ πάσαις καὶ πᾶσιν ὑμῖν ὄσσην*
 74 *εὐνοίαν*, et totum paene principium, et ultima
 versuum initio conveniunt orationis: *Etsi*
verecor, judices. et, *Animadverti, judices.*
 Sed initia initiis non conveniunt. T. Livius
 hexametri exordio coepit, *Facturusne operae*
pretium sim. Nam ita edidit, estque melius,

talia. Turic. Flor. Guelf. Camp. *alia* cum Goth. Voss. 2.
 Fortasse nec multum refert, cum *alia* hic possint intelligi
ejusmodi. In utraque tamen ratione videtur deesse *et*, quod
 cum *al.* ponam ante hoc ipsum, cum *tal.* post *sunt.*

ὄσσην εὐνοίαν. Haec absunt a Flor. Guelf. Camp. Loc.
 Rufe. Goth. E Turic. quidem nihil varietatis notatur, nec
 quidquam ipse monui de Ambr. 1. quem, nisi negligentior
 fui, lacuna aliqua hic laborare suspicer, pertinente fere a
 §. 71. ad 91. Male sane transponuntur haec graeca, quo-
 rum postremum antecedit secundo apud Dem. Neque alie-
 num sit hunc errorem corrigere, qui vix potuerit esse ipsius
 Qu. Capper. tamen temerarius haec ponens in textu: *π. κ. π.*
ὄσσην εὐνοίαν πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν. Nostra verba si
 posuit Qu. putandus est in iis quoque ipsis aliquod caput
 orationis agnovisse, qualia brevissima habuimus §. 68. in
 principio Cluentianae; nec potuit ita nisi per memoriae
 lapsum, cum *ἔχων*, quod sequitur continuo regens illum ac-
 cusativum *εὐνοίαν*, sejungi ab hisce plane nequeat. Quare
 pronior sum in eam rationem, qua omittuntur *ὄσσην εὐνοίαν.*
 Neque altero exemplo numeri iambici indigebamus; est
 enim hic in *καὶ πᾶσιν ὑμῖν*, trochaicus in *πᾶσι καὶ πάσαις.*

scazonte (p. Putsch. 2674).
 Is enim est tetrameter tro-
 chaicus, cujus septima sedes
 pro trochaeo habet spondeum,
 sed et sexta interdum. Appa-
 ret quaternarium metrorum
 numerum et octonarium pe-
 dum vulgo conjungi cum
 trochaico metro, non iam-
 bico. cf. §. 140.

talia. cf. not. crit.

principium orationis pro
 Ctesiphonte. cf. §. 63. Sed et
 not. crit. in Graecis.

74. *estque melius* — *emen-*
datur. Satis conipertum est
 nobis, quomodo emendave-
 rint locum Livianum veteres
 ipsi, cum MSS. plerique teste
 Drakenb. dent ejus talem con-

quam quo modo emendatur. Nec clausulae 75
clausulis: ut Cicero, *Quo me vertam, nescio*;
qui trimetri finis est: trimetrum et promiscuo
dicere liceat. Sex enim pedes, tres percussio-

75. *promiscuo*. Sic Flor. (a sec. manu) Capper. cum margg. Vascol. Steph. Basil. Gryph. (1544.) *pro misceo* Turic. Flor. Guelf. Reliqui *pro misero*. Plerumque verba haec *Pro misero dicere liceat* accipiuntur pro novo definitis in trimetrum periodi exemplo. Quam rationem qui tenent, debent ii locum demonstrare auctoris, et quidem Ciceronis, ubi haec ipsa legerentur. Sed ne Gesnerus quidem, qui solus in Ligarianae c. 1. haec reperire sibi videtur, quidquam egit. Nam per totam illam orationem frustra quaesieris. Deinde nullus contingit modus jungendi haec cum istis *Trimetrum* et mox *Sex enim* — *habent*. Id qui vidit, Gesnerus uncis criticis coërcuit eas, quas posui, voces, ratus glossam esse, „quam ascripserit aliquis eo tempore, quo docendi „erant talia lectores Fabii.“ Qui si levi, quod ajunt, brachio rem egit, reliqui ne attenderunt quidem. Capper. recte monet, usum promiscuum *trimetri* (vocabuli) pro altero *senarii*. (ut §. 73. 74.) excusari a Fabio et defendi ratione denominandi a percussionibus (§. 51.) i. e. dipodiis vel metris. Sed restat scrupulus. *Promiscuo* nusquam in scriptoribus objicitur, semper *promiscue*. Sed et *promisce* (cf. Drakenb. ad Liv. 3, 47, 7). An tentaveris *promisce hoc?* Praeterea et post *trim.* alienissimum est. Pro eo quidem reponam *enim* (confusa haec vide apud Drakenb. ad Liv. 34, 50, 7.), nihil moratus quod protinus sequitur *sex enim*. (cf. 6, 5, 4.) Talia negligenter solent efferri, quo citius defungamur (cf. 6, 3, 52). Denique scribam: *Trimetrum enim in promiscuo*, nec quidquam loco aut deesse aut superesse putem. Gesneri

stitutionem, qua vitatur initium heroi versus: *Facturusne sim operae pretium*. Etiam minus bene sic procedere, quam ut nunc legimus, Quintiliano maxime monstrante: *Facturusne operae pretium sim*, facile sentitur, quanquam difficiliter docetur.

75. *Quo me vertam, nescio*. Paulo aliter Veir. 3, 71. *Quo me igitur vertam*.

trimetrum — *percussiones habent*. cf. not. crit. Similem denominationis explicationem recte Pithoeus designat apud Horatium ad Pison. 252. 53. cf. et Bentleji Schediasma.

nes habent. Pejus cludit finis hexametri: ut Brutus in epistolis, *Neque illi malunt habere tutores aut defensores, quanquam sciunt placuisse Catoni.* Illi minus sunt notabiles, quia

rationem eo quoque laborare existimo, quod in ea alterum illud exemplum extra ordinem et structuram subijcitur. Etiam supervacuum erat, iambicarum clausularum exempla cumulare, cum ex una Ligariana illa vel plurima passim occurrant. *cludit.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gefn.) Camp. Reliqui *claudit.* cf. 72.

Neque illi. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui inserunt *enim.*

quanquam sciunt. Turic. Flor. Guelf. Camp. *quam constituunt* cum Goth. Voss. 2. Ex Alm. nonnisi *constituunt* affertur pro *sciunt* (cf. §. 72. 78). In marg. Basil. pro *sciunt* est *confiterat.* Valde impedita dijudicatio; neque enim aliunde ostenditur hoc fragmentum. Clausula quidem hexametri manifestior in MSS. ratione, cum *sciunt* legendo dirimatur ab insequenti *placuisse* eoque modo non exeat justa illa clausula, quae tribus minimum pedibus absolvitur, paucioribus non item. cf. tamen §. 102. In hac vetere scriptura habes quatuor pedes. Sententia sane valde obscura in eadem. An eo tendit: „non tam illi exigunt tutores aut defensores, „quam asseverant rem ita Catoni placuisse?“ *non malunt habere quam constituunt* i. e. malunt constituere (i. e. asseverare, pro imperio affirmare) quam habere. Sentio parum auctoritatis ab exemplis habere hanc aliquot vocabulorum interpretationem. Si forte nostra verba, ingeniose sane, ab erudito quodam sunt correcta, mirum ne a Campano quidem factum, sed primum in Jenf. quanquam de Andreana nihil innotuit. De Ambr. 1. vide ad §. 73.

76. *Illi minus.* Sic Flor. Guelf. cum Ald. Basil. Sed Turic. *illi n imis*, a sec. manu, ut et Flor. *illi nimis* et sic Camp. Goth. Jenf. (err. et tac. Gefn.) cum Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *Illie minus*, quorum nemo quaesivit quo referrentur *notabiles*, masculino vel feminino genere. Prius est a Regio.

Brutus. cf. 9, 3, 58. Nam nomen, quanquam duriuscule, refertur ad *pedes* §. 75.

76. *Illi — notabiles.* Pro-nempe senarii vel trimetri.

hoc genus sermoni proximum est. Itaque et
 versus hi fere excidunt, quos Brutus ipso
 componendi ductus studio saepissime facit,
 non raro Afinius, sed etiam Cicero nonnun-
 quam, ut in principio statim orationis in
 Lucium Pisonem, *Pro dii immortales, quis
 hic illuxit dies?* Non minore autem cura 77

sermoni. Turic. Flor. *sermones.* Ille a sec. manu *sermo-*
nis et sic Guelf. cum Goth. Jenf. et edd. posterr. ante Ald.
sermonum Camp. Correxerit Regius, sed Commentator Vene-
 tus in nota nostrum interpretatur. *hi fere.* Turic.
 Flor. *hic ferre.* Ille a sec. manu *hic fere* et sic Guelf. Camp.
 cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. acc. Bad. pr.

excidunt — Cicero. Daniel ab Hoven (Prolusio Campis
 1758. 4.) malit legi: „*exceiderunt* — non raro *Afinio*, s. e. *Cice-*
 „*roni.*“ *ductus.* Turic. Flor. *duris* cum Alm. Illi a sec.
 manu *durus* cum Goth. Voss. 2. probante Liebio. Sed for-
 tasse Flor. sec. manus *durius* et ita coniecit Burm. Rectissime
 ille. *ut.* Turic. Guelf. Camp. omittunt. Flor. transpo-
 nit post *principio.* *quis hic — dies?* Turic. Guelf.
qui hic omisso *dies* cum Alm. Sed Flor. *qui* omissis duobus
 reliquis, verum a sec. manu repositis, et sic Guelf. Camp.
 cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Demonstrat Burm.
 fragmm. editores *qui dantes*, Diomedem *quis.* Opus est

Hoc genus item est iambicum
 metrum, quod *sermoni prox-*
imum certatim agnoscunt vete-
 res, velut Cic. de Orat. 3, 47.
 Orat. 56. 57. Aristot. Poët.
 c. 5. p. Buhl. 204. Rhet. 3,
 8. 4. ubi post Vincentium
 Madium (in Annot. ad Poët.
 Arist.) Tyrwhittus rectissi-
 me monet legendum τῶν —
 ῥυθμῶν ὁ μὲν ἠρῶος σαμνὸς καὶ
 λεκτικῆς ἀρμονίας δεόμενος. Per-
 peram vulgo ab interpretibus
hoc genus accipitur epistolare,
 ubi versus integri et clausulae

hexametri minus notentur.
 Id autem contra est.

hi. i. e. hujusmodi. cf. §.
 66. Ad *versus* autem intellige
integri.

ductus. cf. not. crit.

orationis in L. Pis. Muti-
 lum ad nos venisse hoc ipsum
 principium, nemo ignorat.
 Haec quidem verba prima
 esse orationis satis ostendit
 Diomedes Grammaticus p.
 Putsch. 464. Ait enim *a tri-*
metro coepisse in L. Pisonem
 Tullium. cf. not. crit.

vitandum est, quidquid ἔνρυσμον. quale est apud Sallustium, *Falso queritur de natura sua*. Quamvis enim vincta sit, tamen soluta videri debet oratio. Atqui Plato, diligentissimus compositionis, in Timaeo, prima statim

integro trimetro, sicut apparet opposito mox exemplo, quod ἔνρυσμον modo dicitur, cum habeat quinque senarii pedes. Talis ut exeat, legendum fortasse: *Pro dii immortales qui hic nunc illuxit dies*. Supervacuum sane nunc. Sed quod maxime blandiebatur, ut ipsa codd. scriptura servaretur, qui autem citra elisionem finiret iambum tertium, stare non potest, si verae sunt, quas Bentlejus ponit regulas elisionis vitandae in metris iambicis et trochaicis. vide Schediasma p. 17. ed. Terent, Bentlej. Lipsiensis. Dicas tamen, Qu. non adeo diligentem metricarum deliciarum iudicem, in versu praesertim subitario, hoc potuisse minus curare et trimetrum agnoscere etiam cum hiatu illo.

77. quidquid ἔνρυσμον. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) inserunt *est* cum Voss. 2. et edd. ante Rusc. quo acc. Ald. Habes *est* ter hoc modo. cf. §. 62. Sic et mox *statim* bis. cf. 56.

soluta. Turic. Guelf. *si lota*.

77. apud Sallustium. Initio belli Jugurthini. Quinque sunt trimetri pedes ultimi. Possit aliquis jungendo, id quod continuo infertur, *genus* integrum senarium efficere apud Sallustium. Sed ea calumnia fuerit, cum verba *genus humanum* reapse juncta sibi ipsa diremtaque paululum a reliquis, versum legenti plane obscurant. Ita ne in Livio quidem integrum hexametrum agnoscebat noster §. 74. quauquam vulgo eruunt annumerantes etiam haec: *s' a primordjo*.

Plato — in Timaeo. Non adeo difficile est hosce modos eruere ex initio Timaei Platonici (Steph. ed. Vol. 3. p. 17.). Insunt omnes in primis statim verbis: Εἷς, δύο, τρεῖς. ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ Φίλε. Habes initium hexametri in choriambos usque ad τρεῖς, vel, si hoc non sufficit, ad δὴ. Anacreontion ab ὁ δὲ ad ἡμῖν, trimetrum a δύο ad Φίλε, penthemimeres ab initio ad δὴ. Et postremum quidem quod sejunxerit ab initio hexametri, mirum potest videri. Sed suspicor designari

854 parte, vitare ista non potuit. Nam et initium 78 hexametri statim invenias, et Anacreontion protinus colon efficias, et si velis trimetron, et quod duobus pedibus et parte, *πενθημιμερής*

78. *Anacreontion*. Flor. Guelf. Camp. *Anacretion*. Alm. *Anacreticon*. (nihil e Turic. cf. §. 76. 87.) Goth. *Anacetion*. Voss. 2. *Anaccetion*. *πενθημιμερής*. Multa hic turbata in ipsis Codd. quorum tamen plerique habent *ρής* in fine, pro quo *ρής* est in Flor. et edd. a Jenf. ante Obr. omnibus. Rectam formam demoustrant Lexica, quam h. l. Capper. taedii plenissima loquacitate inculcat. Notabilis est societas erroris in Goth. et Voss. 2. qui pro nostro dant *ἡμισυ δίπους*. cf. §. 56.

illud versuum genus, quod Horatius subjungit hexametris Carm. 4, 7. *Arboribusque comae*. vide Scholia in Hephæstionem p. 83. In Anacreontio novi equidem magnam esse finiendi varietatem et inconstantiam apud Grammaticos; ad quorum Corpus Putschianum interim ablegabo lectorem, qui et Hephæstionem poterit consulere hisque omnibus dantem jura Hermannum de metris 2, 47. p. 343. Quod ipse praetuli, est tritissimum in nostris quidem Anacreonticis et a rethore Demetrio agnitum: *Φέρ' ἔδωρ, Φέρ' εἶνον, ὦ παῖ*. vid. §. 5. p. Schn. 4. Trimeter in secunda sede anapaestum facile tolerabit. Cola hic appellata existimo versus integros, qua ratione strophas Grammatici appellant aut *μονοκώλους* aut *τετρακώλους*, vel *τρικώλους*. „Haec omnia“ autem „in tribus verbis“

fieri, proverbiali locutione dixit pro eo: *in paucissimis*. Hanc, cum dubitasset Gesnerus, ipse in Thesauro firmavit testibus iisdem quibus et Forcellinus, qui paulo copiosior, et succurrit maxime locus D. Hieronymi, qui, citante in Adagiis Erasmo, (3, 4, 84.) in Dialogo Luciferani et Orthodoxi sic: „Tri-
bus, ut ajunt, verbis.“ Loca Ciceroniana pro Clu. c. 18. Epp. fam. 9, 19. tria ipsa forte habent verba, ut possit proprie locutus videri. Sed sufficiunt Plautina et Terentiana. Sic Cic. Verr. 1, 39. init. „Audistis quaestoriam „rationem tribus versiculis „relatam.“ cf. c. 14. init. „Primum brevitatem cognoscite.“ Non opus igitur conjectura in Leid. proposita per se improbanda sive Pithoei sive I. Fr. Gronovii (6, 2, 11.) *versibus pro verbis*.

a Graecis dicitur: et haec omnia in tribus verbis; ut Thucydidis ὑπὲρ ἡμῶν κᾶρες ἐφά-
 νησαν, ex mollissimo rhythmorum genere ex-
 79 cidat. Sed quia orationem omnem constare

ut Thuc. Turic. Flor. Guelf. et T. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Basil. exc. Camp. Ven. Ald. Solus quidem Camp. *Tuchides*, ut nominativum dare voluerit.

ὑπὲρ ἡμῶν. Guelf. περιμανσι. Camp. ὑπερι μαισι. Nostrum e Goth. (qui omittit κᾶρες tac. Gesn.) et Voss. 2. restituerunt Capper. et Gesnerus seqq. Bipp. Reliqui ἐν ἐρύ-
 μασι contra quam est in Thucydide. ex mollissimo

rhythmorum. Turic. Guelf. illis timor et morum. Voss. 2. illis *tioremorum*. Goth. Camp. illis timor et (hoc unum tac. Gesn.) ex m. Sed mox pro *rhythmorum* solus Goth. *morum*. In Guelf. ultimum Graecum εφανησανεμο.

excidat. Sic MSS. et edd. omnes ante Ald. qui e Regii conjectura *excidant* cum reliquis praeter Gesn. Bip.

79. *orationem omnem*. Turic. Flor. *omni oratoriam* cum Alm. a sec. manu uterque *omnem oratoriam* et sic Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) cum Goth. Vall. Voss. 2. Tarv. Venet. *orationem oratoriam* Loc. et reliqui ante Basil. Hic *orationem jam* cum posterr. ante Obr. acc. Roll.

78. *Thucydidis — excidat*. Locus est 1, 8. Legendum autem censeo: et (cf. not. crit.) *Thucydidi* (dativum e conjectura expressit etiam Veneta) *istud ὑπὲρ —*, *excidit*. Facile post conjunctivos *invenias*, *efficias* librarius aberrabat ad *excidat*. Refertur autem hoc exemplum Thucydideum ad prius illud Platonicum (§. 77.) *Plato — vitare ista non potuit — et Thucydidi — excidit*. Postremam vocem Venetus quoque Commentator recte interpretatur de improvisa componendi ratione, quam parum caverit

scriptor Graecus. Est hoc ipsum Thucydideum profecto *ex mollissimo rhythmorum genere*, cum accedat proxime ad Galliamborum voluptarium languorem, post anapaesti brevem impetum prolabens in binos paeonas secundos, qui sunt instar ionicorum a minore. Gesnerus mirifice hallucinatur, reliqui tacent. Sententiam satis expressit Gedoy-
 nus.

79. *orationem omnem — dixi*. vide §. 52. Suspicio autem legendum: *compositio-
 nem oratoriam*, teste eadem §.

pedibus dixi, aliqua de his quoque: quorum nomina quoniam varia traduntur, constituendum est, quo quemque appellemus. Et quidem Ciceronem sequar, (nam is eminentissimos Graecorum est secutus) excepto quod pes mihi tris syllabas non videtur excedere:

pedibus. Turic. Flor. Guelf. omittunt cum Alm. Goth. Voss. 2. Jenf. Tarv. Nostrum jam Camp. habet. An forte ex emendatione? *his.* Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. Reliqui *iis.* *quoniam.* Turic. quod. Flor. *quia*, a sec. manu *quae* et sic Goth. Voss. 2. *quam* Guelf. cum Vall. (a sec. quidem hic manu, ut videtur, *quae*) et edd. ante Ald. exc. Camp. Venet. qui omittunt. Badius *quam* pro *perquam* dictum suspicatur. Nostrum dedit Regins de suo. *varia trad.* Sic Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. posterr. ante Basil. exc. Venet. Sed Turic. inserit *est*, a sec. manu *esse* et sic reliqui omnes. Nimis displicet h. l. *esse*. Mox post *constit.* Goth. omittit *est*.

is eminent. Turic. Guelf. inserunt *emissos* cum Goth. Voss. 2. compendium cum explanatiore scriptura conjunctum recte suspicatur Gesnerus. *pes.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) *pedes* cum edd. ante Burm. *mih.* Sic Turic. Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Camp. cum edd. ante Burm. Reliqui omittunt.

tris syllabas. Sic Turic. Flor. (nisi quod conjunctim) Vall. *trisyllabus* Flor. (a sec. manu) *trisyllabos* Turic. (ab ead.) Guelf. *τρισύλλαβος* Goth. (err. Gesn.) *trifallabos* Camp. *trisyllabos* Jenf. (err. Gesn.) cum edd. ante Burm. quanquam aliquot perperam *triff.* (cf. 1, 5, 31). Reliqui *tres syllabas*. Vulgata: *pedes mihi trisyllabos non videtur excedere* poterat defendi sic, ut *videtur* esset pro *placet*. cf. 5, 10, 5. item Drakenb. ad Liv. 6, 26, 2. Sed obscurior erat, unoquoque *videtur excedere* tracturo ad Ciceronem, non ad id quod statueret Qu. Et satis nostrae addicit vetustissima scriptura. Eadem *tris* scriptura §. 80. est, nam

aliqua de his quoque. Est *Et quidem.* cf. 4, 1, 43. ellipsis similis illi 5, 12, 23. Ciceronem sequitur maxime 5, 14, 32. et mox 122. cf. et in Oratore c. 64, 65. 19. 22.

quanquam ille *paeone dochmioque*, quorum prior in quatuor, secundus in quinque excurrit, utatur. Nec tamen ipse dissimulat, quibusdam *numeros* videri, non *pedes*. neque immerito. Quidquid enim supra tris syllabas, id est ex pluribus pedibus. Ergo cum consistent quatuor pedes binis, octo ternis: *spondeum* longis duabus; *pyrrhichium*, quem alii⁸⁵⁵ *pariambum* vocant, brevibus; *iambum* brevi

Turic. Flor. *trisyllabis*. Ille a sec. manu *trisyllabas* et flo Guelf. Voff. 2. Camp. Jenf. Tarv. nisi quod aliquot una S. Ab Aldo *treis* f. Ab Obr. *tres* f. *paeone*. Secundam syllabam A faciunt Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. ut et §. 89. iidem, aliisque locis, etsi nec omnes omnibus. Aristoteles et Dionysius habent A, Demetrius et Hephaestio et Cicero, ut nunc est, O. *dochmioque*. Sic Jenf. Tarv. Capper. Bip. Satis superque hanc scripturam commendavit Ernestus et in Fabric. Bibl. et ad Cic. MSS. quidem et reliqui editi varie corrumpunt vocabulum, plerique *dochinum* pedem Grammaticis inauditum effingentes. Verum Ambr. 1. §. 97.

80. *neque imm.* Sic Flor. Guelf. Camp. cum edd. ante Gryph. Reliqui *nec i.* cf. 6, 3, 109. item hic 89.

syll. id. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Goth. Voff. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui inferunt *habet*, nullo auctore.

id est ex plur. Sic Turic. (a pr. quidem manu *idem ex p.* cum Alm. ut videtur) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Gryph. Reliqui *id ex plur. est.* *consistent.* Turic. Guelf. Camp. *constet.*

pedes. Guelf. Camp. *pedibus* cum Goth.

pariambum. Sic Turic. (quanquam *par iambum*) Flor. Steph. Capper. Reliqui *periambum* (et hoc in Lexica venit), nisi quod Jenf. (tæc. Gesn.) *periiambum*, Tarv. *perfiambum*, Basil. *piriambum*. Mox §. 87. annotat Venetus *paeona* et *periambum* vocari, perperam ille et sine auctore.

80. *pariambum.* cf. Schol. 471. Marius Victor. 2486. Hephaest. p. 11. Diomed. p. „Pyrrhichius — appellatur — 460. (excerpto ex Qu. loco) „pariambus ideo, quod mi-

longaque; huic contrarium e longa et brevi, *choreum*, non ut alii *trochaem*, nominemus. Ex his vero, qui ternas syllabas habent, *dactylum* longa duabusque brevibus; huic temporibus parem, sed retroactum, appellari constat *anapaeston*. Media inter longas brevis faciet *amphimacrum*: sed frequentius ejus nomen est *creticus*. Longa inter breves, *amphibrachys*; duabus longis brevem sequentibus, *bacchius*; totidem longis brevem praece-

brevi, choreum. Turic. Flor. (hic a pr. manu) *breviorum* cum Alm. *brevi hunc* Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. exc. Tarv. qui *br. eum.* Bad. pr. *b. nos choreum.* Alter *b. hunc ch.* cum edd. ante Gesn. Nobiscum faciunt Goth. Voss. 2. Ald. non. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) nos cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Obr. acc. Capper. Sed Burm. Gesn. Bip. *nos non.*

81. *his.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Gryph. exc. Bad. Reliqui *iis.*

sed retro. Turic. Flor. (hic a sec. manu) Guelf. *si r.*

82. *amphibrachys.* Turic. *brachios*, a sec. manu *ambrachios* et sic Flor. Guelf. Sed Goth. (tac. Gesn.) *ambrachys.* Camp. *amphibrachos.*

am. duabus longis. Turic. Flor. *a. huic caufis l.* Guelf. *a. huic d. l.* Goth. (err. Gesn.) *a. huic bis l.* cum Voss. 2. *a. huic binis l.* Camp. *a. huic contrarius l.* Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Bad. exc. Ven. quae *a. huic contrarius binis l.* ubi annotatur ad *huic deesse contrarius*, nempe in MS.

brevem — totidem longis. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) omittunt cum Voss. 2. et edd. ante Bad. qui nostrum reposuit e Vall.

praec. palimb. Sic Turic. Flor. Camp. cum Goth. Voss. 2. *bacchius cui contrarius* inferunt Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Bad. annotante Veneto deesse (a MS.) *bacchius huic contrarius.* Reliqui *pr. huic contrarius p.*

„nus habeat unum tempus ab item quem vide ad nostr. 1, „iambo: *παρὰ* enim Graeci 8, 6. p. 196. „minus dicunt.“ Alius eodem 82. *amphibrachys — pa-* nomine pes Diomed. p. 475. *limb. crit. cf. not. crit.*

dentibus, *palimbacchius* erit. Tres breves *trochaicum*, quem *tribrachyn* dici volunt, qui choreo *trochaei* nomen imponunt; totidem
83 longae *molloffon* efficiunt. Horum pedum nullus non in orationem venit, sed quo quique sunt temporibus pleniores, longisque syllabis magis stabiles, hoc graviolem faciunt orationem, breves celerem ac mobilem. Utrumque locis utile. Nam et illud, ubi opus est velocitate, tardum et segne, et hoc, ubi pondus exigitur, praeceptis ac resultans,

erit. Turic. Guelf. *erat* cum Goth. Voff. 2. In omni hoc loco Alm. miras turbas dare narratur. Mihi quidem liquet a Qu. haec fuisse: *longa inter breves amphibrachyn* (quanquam hoc ego non praefem vocabulum, cum minus addicant scripturae; sed necesse erat ut sic scriberetur; neque enim pluralis *amphibracheas*, *amphibrachos*, propior ille, ferri potest), *huic contrarium*. Ita verba: *longa — amph.* *huic contr.* referentur ad proxima *Media — amphim.* Illa autem *sed freq. — cret.* per uncos parentheseos eximentur ceteris. Latet nostrum in ipsa Turic. Flor. scriptura. Dein novus sensus incipiet a *Duabus*. In recepta ratione ingratiſſimum est, quod *longa — amphibrachys* jungitur cum *erit*, ut prius fiat ablativus, cum modo *media — brevis* nominativus fuerit. Quo diligentius scriptoris nostri manus ubique servetur, tanto magis appareat mirum ejus in variandis hisce technicis artificium. *breves trochaicum.* Goth. *b. choreum*, solus, sed Hephaestio, designante Capper., p. 10. τριβραχὺς ὁ καὶ χορεῖος, et p. 82. Schol. ὁ χορεῖος ὁ καὶ τριβραχὺς κ. τ. λ. cf. et Dionys. Hal. de Struct. p. 106.

83. *nullus — orationem.* Turic. Flor. *nullius* (hoc quidem a pr. manu uterque) — *rationem.* Guelf. *n. — oratorem.*

hoc grav. Turic. Flor. *his g.* cum Alm. *iis g.* Goth. Voff. 2. *hi g.* Guelf. cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald. (Tarv. ii) exc. Venet.

locis. Turic. Flor. Guelf. *longis* cum Alm.

83. *quo quique — mobilem.* Cf. dicta nobis in nota Vol. 1. p. 196.

merito damnetur. Sit in hoc quoque aliquid ⁸⁴
 fortasse momenti, quod et longis longiores,
 et brevibus sunt breviores syllabae: ut,
 quamvis neque plus duobus temporibus, ne-
 que uno minus habere videantur (ideoque in
⁸⁵⁶metris omnes breves longaeque inter se ob-
 sessae sunt pares), lateat tamen nescio quid,
 quod supersit, aut desit. Nam versuum pro-

84. videantur. Turic. Guelf. videatur. longaeque.

Turic. (a pr. manu) Flor. quae longae cum Kapp. Goth. 2. Non exputo quid latere possit, nisi forte transpositio sola.

obfessae. Kapp. Jenf. ob sese. Goth. 2. obesse. An ipsae? Gesnerus tentat: inter sese censentur pares. Werlhofius aliquid hariolatur de vinculo metri, quo inclusae teneantur syllabae, quo minus possint evagari. Regius in omni se loco haerere testatur; Venetus interpretationis causa aspergit ob se ipsas, ex illa Jenfoniana profecto scriptura; Badius simile quid Werlhofianae rationis exponit, sed obscurius. Reliqui tacent. Mox sunt mirum, pro quo in uno Flor. invenio sint, pendens illud a quamvis. Neque enim sufficere videtur parenthesis ad reliquae structurae eximendum hoc comma.

quid, quod. Turic. Flor. quicquid cum Alm. nisi quod quidquid. Flor. a sec. manu si quicquod. Turic. ab eadem si quicquam et sic Camp. cum Goth. Voss. 2. Kapp. et edd. ante Gryph. an quicquam Guelf. Reliqui quid si quidquam. Nostrum e conjectura. cf. §. 110.

84. Sit in hoc quoque — syllabae. Structuram confer ad §. 65. Ad rem quod attinet, sufficit designare loca Dionysii Hal. V. 5. p. 85 seqq. item Marii Victorini p. 2481. de hisce amplius disputantium; quanquam Gesnerus post Capper. posuit multa ex iisdem.

obfessae. cf. not. crit.

lateat — aut desit. „Infit, tamen latens aliquod vitium,

„ubi aliqua syllaba, sive brevis sive longa, habeat aut „nimiam aut non justam vel „brevitatem vel longitudi- „nem.“

Nam versuum — communes. Non est facile dictu, qua vi nam positum sit hoc loco. Blandiri potest, si accipiatur pro figura transeundi, ut toties, ubi id quod modo docueras protinus etiam certiore vel argumento vel

pria conditio est, ideoque in his quaedam
85 etiam communes. Veritas vero, quia patitur
aeque brevem esse vel longam vocalem, cum

85. *quia patitur aequae.* Turic. Flor. *qui pariturae quae,*
a sec. manu quia pariter aequae et pariter Goth. quoque cum
Voss. 2. Kapp. *breviter quoque cum Goth. 2.*

exemplo confirmas, velut 2,
21, 9. Sic igitur, post eam
de supervacuo extra mensu-
ram syllabarum spatio dispu-
tationem, fuerit subjuncta al-
tera de syllabis etiam *commu-
nibus*. Sed fortasse artius vin-
culum inest conjunctioni,
quia mox inde quoque pro-
bationem petit supervacui
illius, quod possit brevis syl-
laba alteri brevi aliquid im-
pertire. Quam autem dicit
communem syllabam? Ge-
nerus cum Badio et Gedoyno
incipitem agnovit, quae nunc
brevis esset nunc longa. Werl-
hohio placuit hic jam sequenti
disputationi accommodatam
accipere vocem, ut esset syl-
laba, quae aliquam sui par-
tem cum altera communica-
ret. Mihi prius sufficere vi-
detur; tenendum vero cen-
seo, id quod saepe usu venit
in Grammaticis, veteres ope-
rosius fere tractare ejus gene-
ris quaestiones, ut et hic ni-
hil in animo habuisse dixe-
rim Quintilianum nisi illam
in muta cum liquida positio-
nem, quae quidem solis poë-
tis permittitur (cf. 1, 5, 23).
Egredi sane videtur hanc
quaestionem natura syllabae

gre, quae non per mutae cum
liquida concursum produci-
tur, ergo nec citra verum
debuisset corripri. Sed hanc
ille nunc de industria non
tractat, verum totus conver-
titur in A vocis *agrestem*,
quod soli poëtae longum esse
poterat, ut minus attenderet
ea, quae ad hoc declarandum
non facerent. Tam perfuncto-
riam et supinam in hisce
grammaticis diligentiam cum
Fabio meo imputo, nihil vi-
deor committere neque in
dignitatem eius neque in mo-
rem adhuc cognitum. Id plu-
rimi puto referre, ne hic de
positione omni agatur, sed de
ea modo, quae versui sit pro-
pria, nec locum habeat in
oratione. Ita quidquid vel
difficultatis in hoc Qu. prae-
cepto invenerunt, vel licen-
tiae inde arripuerunt VV. DD.
negantes positionem in pe-
destri oratione producere syl-
labas, haud aegre diluuntur.
cf. enim disputata ad Longi-
num a Fabio, Dacerio, Pear-
cio, quibus saniora addidit
Cleaverus de Rhythmo Grae-
corum c. 5. p. 67 seqq.

85. *Veritas — praecedunt:*
certe. cf. not. crit.

est sola, quam cum eam consonantes una pluresve praecedunt: certe in dimensione pedum syllaba, quae est brevis, insequente vel brevi alia, quae tamen duas primas consonantes habeat, fit longa: ut,

Agristem tenui musam meditaris avena.

una pluresve praecedunt: certe. Turic. (a pr. manu) *una etreve p. c.* cum Alm. (conjicit Burn. *una alterave*). *una et breves p. c.* Flor. Sed a sec. manu *u. plures breves p. c.* Recte in hoc loco solus quidem Gesnerus haeret, et gravatur quia, cujus nexum non capiat. Malit *Veritas* (quam recte cum Badio aliisque interpreteis naturalem sermonem, extra versum, etiam ipsam rei naturam; sic *veritas fori* in alio loco opponitur fictionibus scholarum) igitur cum *patitur*. Equidem id quoque refugio, quod positionis hic ea explicatur ratio, ubi vocalem praegressae consonantes producant eandem. Conatus sum igitur utrique desiderio succurrere, haec reponendo: *V. utique (vero saepe est u solum et qui habeo in vetere manu) patitur — quam cum (omitto eam) consonantes binas (modo liceat distributivum jungere cardinali) etreve (adeest et hic vetus scriptura; nec ferri potest una, quae ad positionem nusquam quidquam) praecedit: ceterum.* (Postremum plane pro *sed*, ut saepe apud hujus aevi scriptores, et cf. 5, 14, 33. Sic *sine dubio — ceterum* Tacit. *Annal.* 1, 6, 3.) *vel brevi alia.* Sic Flor. Reliqui *a. r. b.* *Agristem — gre brevis.* Turic. *a. tenuimus a. μ. a. vabreves gres brevis.* Flor. *a. tenuimus. a. m. a. n. a. breves tres breves.* a sec. hic manu *brevis gres brevis* et in margine ad literas illas *tenui musam meditaris avena.* Guelf. post versum integrum *brevis gres.* Goth. Voff. 2. itidem post versum *brevem gre brevis.* Camp. *Agr. — av. nam brevem. gre. breves.* Nostra constitutio est in Jenf. et edd. ante Ald. qui, Regio jubente, dat *Agr. — av. nam licet gre brevis fit* cum reliquis, nisi quod praeter Basil. omittunt *fit*,

Agristem — avena. Versus, alter principio nostro reddens qualis hic comparet, invenitur nullus, sed alter orsus a voce *Silvestrum*, continuatis reliquis nostris Virg. *Ecl.* 1, 2. haecce extrema: *meditabor arundine musam* *Ecl.* 6, 8. cf. not. crit.

- 86 *A* brevis, *gre* brevis, faciet tamen longam priorem. Dat igitur illi aliquid ex suo tempore: quo modo, nisi habet plus, quam quae brevissima, qualis ipsa esset detractis consonantibus? nunc unum tempus accommodat priori, et unum accipit a sequente, ita duae natura breves, positione sunt temporum quatuor. Miror autem in hac opinione doctissimos homines fuisse, ut alios pedes ita eligerent, aliosque damnarent, quasi ullus esset, quem non sit necesse in oratione deprehendi.

parum latine. Badius, referente Burm., a Qu. ipso nonnisi duo prima versus verba posita censet, quod contra esse ostendunt MSS. Ex his ego eruo: *Agr. tenui musam*, ut haec ita memoriter iunxerit Qu. parum attendens ordinem poetae ipsius. Remanentes post has voces literas *a. n. a* non quidem fragmina credo vocabuli *avena*, sed turbata aut ex ipsis nostris, ut plus semel in eadem incidere librarius, aut ex hisce: *A* enim brevis cet. Alm. hic meras turbas narrant. Fortasse poteram sequi MSS. *gres* dando.

86. *faciet*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum edd. ante Ald. qui *fecit* cum Basil. Regio jubente. Reliqui *facit*.

longam priorem. Sic Flor. (a pr. manu). *longa priore* Turic. Guelf. Reliqui *l. A p.* cf. 1, 7, 28.

habet plus. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. ante Basil. Reliqui *habeat p.* *effet*. Turic. Flor. Camp. *esse.* *positione.* Goth. Voff. 2. *compositione.* nequam consortium. cf. §. 38. 116. Sed mox Guelf. nostrum ipsum pro *opinione*.

87. *Miror*. Flor. (a pr. manu) *miseror* cum Alm. (cf. §. 78. 92.)

aliosque damn. Sic Turic. Flor. Goth. (tac. Gefn.) cum Alm. Voff. 2. Reliqui *alios d.*

86. Attendendum hic diligenter, non agi de brevitate literae seu vocalis *e* (qualis est in *quiesco* apud Gell. 6, 15.)

sed de syllabae, qualis nequam potest agnosci in plena positione.

Licet igitur *paeona* sequatur Ephorus, inventum a Thrasymacho, probatum ab Aristotele, *dactylumque*; ut temperatioribus brevibus ac longis; fugiat *spondeum* et *trochaicum*, alte- 88

igitur. Sic Turic. (a pr. quidem manu gi) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui enim. *paeona*. Turic. *pena*, a sec. manu *penaum*. Flor. *poena*. Guelf. Camp. *periambum* cum Goth. (*per Jambum* tac. Gêsn.) Voss. 2. *paeonem periambum* Veneta. Reliqui *paeonem*.

88. *fug.* — *troch.* Turic. *f. rocheum*, a sec. manu *f. trocheum* et sic Guelf. cum Goth. Voss. 2. Alm. Jenf. et edd. posterr. ante Ald. qui *f. spondeum trochaicumque*. mox Bad. pr. *f. molosson trochaicumque* suadente Regio. Nostrum jam in Camp. inserto et post *fug.* Et poterat indicare Cicero l. c.

87. *paeona* — *dactylumque*. Hoc de Ephoro narrat Cicero Orat. c. 57. Numerum paeonicum Thrasymacho usurpatum demonstrat probatque Aristoteles Rhet. 3, 8, 4. 5. cf. Cic. de Orat. 3, 47. 48. Locum Demetrii Phal. huc facientem indicat Gêsn. §. 39. p. Schm. 21.

88. *fugiat spondeum* — *nomen imponat*. Non unus est librariorum error in hisce, pedum maxime nominibus. Qui enim contulerit Aristotelem loco aliquoties et modo citato; simulque nostri rationem nominum imponendorum attenderit (§. 80. 82.), facile agnoscat pro *trochaicum*, si minus bis, semel certe reponendum esse *choreum*, quod posteriore loco recte vidit Regius, intempestive ille correptus a Burmano, cum P. Victorius ad Aristotelem idem

testatus esset. Nec quidquam proficit idem Burmannus, quanquam sequentibus rationem suam probans, cum tuetur tanquam recte appellatum „*iambum humaniorem*.“ Refert hoc ad naturam iambi aptiorem sermoni vulgari, sicut *humane loqui* et *poëtice* opponatur apud Petronium c. 90. p. 437. Cum igitur Badius gravetur hanc pedis appellationem, unice, id quod jam in eo erat ut faceret Burm., accedendum est Pithoeo corrigenti *humilior*. Sed et *cordacis* illud per Aristotelem vix licet retinere, in quo tamen cum jam Cicero (Orat. c. 57.) praeiverit errorem, abstinendum ab emendatione videtur, nec attingere lubet Ciceronem, qui isto quidem loco in *trochaico*, quem profecto accipit *tribrachyn*, Aristotelem minime

rius tarditate, alterius celeritate damnata; 857
herous, qui est idem *dactylus*, Aristoteli am-
 plior, *iambus* humanior videatur; *trochaicum*
 ut nimis currentem damnet, eique *cordacis*
 nomen imponat; eademque dicant Theo-
 dectes ac Theophrastus, similia post eos Ha-
 89 licarnasseus Dionysius: irrumpent etiam ad
 invitos, nec semper illis *Heroo*, aut *Paeone*

tard. alterius. Turic. Flor. Guelf. Camp. inferunt et
 enim cum Goth. Voss. 2. (quanquam ex hoc affertur modo
 enim) et edd. ante Ald. Quid lateat, non exputo. Fortasse
 error natus ex TE et A, quorum posterius pro N acceptum.

celeritate. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *caritate*
 cum Alm.

damnata; herous. Turic. Flor. *damnatae*,
 a sec. manu uterque *damnat et h.* et sic Guelf. Camp. (nisi
 quod hic *d. Et est h.*) cum Goth. Nostrum Jenf. (tac. Gesn.)
 cum edd. ante Ald. exc. Venet. Reliqui inferunt et. Pro
herous Goth. Voss. 2. *choreus*, quorum uterque et habet.

vid. trochaicum. Flor. v. *tropheum.*

89. *ad invitos.* Sic Ald. Bad. pr. Cervic. Basil. Obr.
 Cappèr. cum Gryph. (1536.) Vidov. et aliquot in margine.
adjutos Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. (Ex Alm.
advitos.) *adjunctos* Flor. cum Jenf. et edd. ante Ald. Reli-
 qui *ad vicinos.*

Heroo. Turic. Flor. Guelf. *vero* cum Alm. (u)

est affectus. Neque enim
 non potuit de *choreo* agere
 Rhetorum princeps graecus,
 cum tetrametri mentionem
 faciat. Durior sane ratio
 Meursii de Orchestra p. (Thes.
 Gron. 8.) 1265. E. apud
 utrumque et Cic. et Qu. *cor-*
dacem expungentis et *corda-*
cicum inferentis. Malim certe
cordacium, *cordacii* (quorum
 prius apud Ciceronem solum
 (mire) ipse Meursius).

Theodectes ac Theophrastus.
 cf. 3, 1, 14. 15. item Cice-
 ronem l. c. Dionysii doctrina
 in libro de structura verbo-
 rum copiosissime explicatur.
 Huc maxime faciunt quae
 habes capp. 17. 18. p. Rsk.
 106 seqq.

89. *irrumpent etiam ad in-*
uitos. „Pedes isti, damnati,
 „tamen vel invitis et repel-
 „lentibus sese obrudent scri-
 „ptoribus.“ Structuram ir-

suo, quem, quia versum raro facit, maxime laudant, uti licebit. Ut sint tamen aliis alii crebriores, non *verba* facient, quae neque augeri, nec minui, nec sicuti modulatione produci aut corripri possint; sed *transmutatio et collocatio*. Plerique enim ex commissuris⁹⁰ eorum vel divisione fiunt pedes: quo fit, ut iisdem verbis alii atque alii versus fiant: ut memini quendam non ignobilem poetam ita lusisse,

Astra tenet coelum, mare classes, area messem.

versum. Sic Flor. (a pr. quidem manu *verso*, ut et *quoniam*) Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui *versus*.

nec min. nec sicuti. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Goth. (sed hic et *nec aug.* deterius, cf. §. 80.) Jenf. et edd. ante Gryph. Reliqui *neque m. neque s.* Etiam *sicut* omnes ab Jenf. inde. Nostrum priores (tac. Gesn.).

90. *ita lusisse*. Turic. Flor. *tat clarasse* (nisi forte ille *clarasse*) cum Alm. a sec. illi manu *ita declarasse* et sic Guelf.

rumpendi eandem habes 2, 1, 2. Est etiam apud M. Senecam p. 197. et Sallusti. Catil. c. 46. Tell. Deesse aliquid dicas ad explendam justam structuram post illud *Licet*, cuius apodosi satis longe sequitur, ordiens illa a voce *irrupent*. Optes talia fere: *irr. tamen ii etiam a.*

non verba — sed transmutatio et collocatio. Commodum Dionysii Halic. verba ponit Gesnerus: (p. Rsk. 112.) Τα — ἐνόματα ἐγκρίται τοῖς πράγμασιν ὡς ἔτυχεν· οἰκονομεῖν αὐτὰ χρῆ φιλοτέχνης, καὶ διακλέπτειν τῇ χάριτι τῆς συν-

θέσεως τὴν ἀνάγκην, ἀλλῶς τε καὶ πολλὴν τὴν ἀδειαν ἔχοντας. οὐδὲ γὰρ ἀπελαύνεται ὁ ὄμιλος οὐδεὶς ἐκ τῆς ἀμέτρου λέξεως, ὡσπερ ἐκ τῆς ἐμμέτρου. cf. no-
ster §. 87. item §. 58.

sicuti modulatione. Fateor me optare *s. modulationes*, quem pluralem vocis habemus §. 139. *Verba* non sicut *musicae notae* (cf. §. 51.) possunt tractari. Ablativum parum assequor, et *veluti* in ea ratione dicendum arbitror, non *sicuti*.

possunt. Malim *possunt*. Neque enim video justam rationem conjunctivi ponendi.

Hic retrorsum sit *Sotadeus*. Itemque *Sotadeo* adjuret retro trimetros:

Caput exeruit mobile pinus repetita. 858

cum Goth. Voss. 2. Quid lateat non exputo. Neque enim vel placet vel sufficit: *inter alia* (cf. 5, 10, 9) *clamasse*, vel *declamasse*, vel *recitasse*. Nostrum a recentiore manu secundae illi in Flor. scripturae allinitur ita: *vel luisse*. Ante ign. omittunt non Turic. (a pr. manu) Flor. cum Alm. Ita quidem displicet post *ut*. *fit Sotad.* Sic Goth. solus, ut videtur. Reliqui *fit s.* Rectissime probat, quanquam non receptum, Gesnerus. Solus conjunctivus convenit sequenti.

adjuret retro trimetros. Turic. Flor. Guelf. a. *rorimetros* cum Voss. 2. a pr. manu, a sec. enim nostra ipsa. Sed Flor. a sec. manu a. *retro metros* et sic Goth. (cf. §. 86.) *adjuret retrometros* Camp. *adiit retro trimetros* Ambr. 1. *adjungat r. t.* Ald. et edd. posterr. exc. Bad.

90. *adjuret.* Hanc quidem locutionem veteres (Venetus et Badius) conantur explicare, quasi pro eo positam: „adjungat se tanquam jure-
„jurando“ ubi fortasse obversabatur locus Horatianus (Ep. ad Pis. 410. 11.) „alterius sic Altera postulat opem
„res et conjurat amice.“ Sed neque ullo exemplo hunc verbi usum defendi video; et ipsi ductus errorem hic versatum manifesto ostendunt. Subit igitur mutare nostrum in *adludat* (cf. 3, 11, 18). Inest voci elegans similitudinis et quidem per jocosum petita significatio, quae huc magnopere facit. *trimetros* nominativus est, ut recte vidit Badius. Fortasse modo pro *Hic* melius legas *Hinc*, quoniam nullum versus nomen diserte praecessit. De

Sotadeo cf. 1, 3, 6. Ejus versus exemplum habet hoc ex Hephaestione (p. 37.)
Ἡρην ποτὲ | Φαίην, Δία | τῶν
τερπικέ | ραυνοῦ. Hoc facile agnoveris vel in altero, qui hic comparet, versus, si memineras *Caput exerui* esse anapaestum cum pyrrhichio pro ionico a majore. Minus manifestum *Sotadeum* supra ad §. 6. ponit Aegius ex Hephaestione (p. 8.) Σείων μελίην Πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὤμων. Retro legenda i. e. ἀντιστρέφοντα vide in Brunkii *Analectis* Vol. 2. p. 382 sq. sed quae intra *Disticha* consistant. Item apud Marium Victorinum, indicante Capper. p. Putsch. 2561. 62. plane ad Quintiliani modulum. Mox nemo attentior, qui sint *miscendi*, *versus* intelliget, sed *pedes* (§. 90.).

Miscendi ergo sunt, curandumque, ut sint⁹¹ plures, qui placent, et circumfusi bonis deterioribus lateant. Nec vero in literis syllabisque natura mutatur, sed refert, quae cum quaque optime coëat. Plurimum igitur auctoritatis, ut dixi, et ponderis habent *longae*, celeritatis *breves*: quae, si miscentur quibusdam longis, currunt; si continuantur, exultant. *Acres*, quae ex brevibus ad longas in-⁹² surgunt; *leniores*, quae a longis in breves descendunt. Optime incipitur a longis, recte aliquando a brevibus; ut, *Novum crimen*:

91. *placent*. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Jenf. Tarv. Venet. Ald. Reliqui *placeant*.

cum quaque. Sic Turic. (a pr. quidem manu *c. quamque*) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Bodl. et edd. ante Bad. acc. Basil. Reliqui *c. qua* jubente Regio. cf. 7, 2, 64.

92. *Acres, quae — leniores, quae*. Turic. Flor. Camp. a. q. — *levioresque*. Guelf. *acresque — leviores*. Goth. *acresque — levioresque*, cum Voss. 2. Jenf. (tac. Gefn.) Tarv. *acresque — lenioresque* Venet. Diomedes p. Putsch. 463. nostrum excerpens *alacresque — lenioresque*. Legendum censeo *Acres, qui — leniores, qui*. Nisi enim ad *pedes* haec referantur, sententiam nullam exculpo. Quae tandem sunt *syllabae*, „quae ex brevibus“ (syllabis) „ad longas“ (syllabas) „insurgunt — descendunt“? Neque obstat quod mox „a longis“ intelliguntur syllabae rursus. Res ipsa docet.

crimen: lenius. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Alm. Voss. 2. Jenf. (tac. Gefn.) et edd. posterr. ante Bad. Reliqui inserunt *C. Caesar*.

92. *Acres, quae — leniores, verti*. Cic. pro Lig. et pro Cluentio inuit.

Novum crimen — Animad-

lenius, ut, *Animadverti, iudices.* sed pro Cluentio recte etiam, quod initium ejus partitioni simile est, quae celeritate gaudet. 93 Clausula quoque e longis firmissima est: sed cludent etiam breves, quamvis habeatur indifferens ultima. Neque enim ego ignoro, in fine pro longa accipi brevem, quod vide- 859

lenius. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *lenibus* cum Goth. Voss. 2. (quanquam ex hoc *lenibus* refertur) et edd. ante Ald. Hic *lenius* cum edd. ante Gryph. Diomedes l. c. *lenius a duabus* cum Capper. ut, *Anim.* Guelf. Camp. *utamur A.* cum Goth. Voss. 2. Jenf. (tac. Geln.) et edd. ante Ald.

jud. sed — recte — quod. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. exc. Venet. quamquam levi in singulis edd. fluctuatione, ut ex Alm. quoque affertur *lenius ut A. j. pro Cluentio q.* (cf. §. 87. 93.) Reliqui, quorum Venetus *delenda* ait *verba illa intermedia*, expungunt *sed — recte.* Aegre fero nihil mihi ex Ambr. 1. notatum. *init. ejus part.* Sic Turic. Flor. Camp. cum Alm. Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. exc. Venet. Reliqui omittunt *ejus*, Veneto et Regio proscibentibus. Frustra mox Obr. *simul pro simile.*

93. *sed — brev.* Turic. Flor. *se cluent et in b.* Guelf. *se c. et in b.* Camp. *f. cadent et in b.* Praepositionem inferunt edd. ante Ald. Reliqui *f. c. et b.* Nos pro *et* scripsimus *etiam.* Neque enim ego. Goth. omittit enim. Placet, etsi possit ferri conjunctio. Sed gratius mox legitur, si hic abest. cf. 3, 8, 53. Diomed. l. c. omittit *ego.*

lenius — gaudet. Quod interjicit ad defendendum Ciceronem, tum demum intelligemus, si priora emendata fuerint. Suspicio legendum: *brevi* (pro *brevibus*) ut *N. c. vel duabus* (intellige *brevibus* et cf. not. crit.) ut *A. sed* cet. Exemplum Ligarianae est unius syllabae brevis in initio positae; duarum autem poterat videri vitio-

sum, sed defenditur eo, quod „*ejus orationis pro Cluentio „initium partitioni simile est*“ cet.

93. *in fine pro longa.* „Vid. Cic. Orat. 64. Nihil „enim interest, dactylus sit „extremus an creticus: quia „postrema syllaba brevis an „longa sit ne in versu quidem „refert.“ Gesnerus.

tur aliquid vacanti tempori ex eo, quod insequitur, accedere: aures tamen consulens meas, intelligo multum referre, verene longa sit, quae cludit, an pro longa. Neque enim tam plenum est, *Dicere incipientem timere*: quam illud, *Ausus est confiteri*. Atqui si 94 nihil refert, brevis an longa sit ultima, idem pes erit; verum nescio quo modo sedebit hoc, illud subsistet. Quo moti quidam, longae ultimae tria tempora dederunt, ut illud tempus, quod brevis ex longa accipit, huic quoque accederet. Nec solum refert, quis claudat, sed quis antecedit. Retrorsum au-95

vacanti tempori. Sic Ambr. 1. Flor. (a sec. manu) Leid. marg. Chouct. *vacantis tempori*. Turic. Flor. Guelf. Reliqui *vacantis temporis* (de Goth. err. Gesn.) cum Diomedea. *referre, verene.* Sic Flor. (a sec. manu). *referret vene* Turic. (a pr. manu). *referret verene* Flor. r. vero Alm. (cf. §. 92. 95.) Reliqui r. *utrumne*.

94. *ex longa.* Ambr. 1. videtur a pr. manu dedisse *ex longo*. Hinc eruo *ex loco* (cf. §. 33. item 125.), quo exitur difficultas, quam solus rectissime sensit Gesnerus. Is „suntne haec sana?“ ait, „Equidem magis intelligam, si „legatur *ex fine* vel *ex clausula*, vel quid simile.“

claudat, sed quis. Turic. *claudam tem quis.* Flor. c. et q. Guelf. *claudantem q.* Suspicio fuisse: c. *pes sed q. claudentem antec.* Nec voce *pes* carere posse locum credo, neque expresso eo, quod anteceditur.

Dicere incipientem timere.
„Ex initio Miloniana. *Ausus est confiteri* ex Ligariana „principio.“ Gesnerus.

94. *sedebit hoc, illud subsistet.* Egregia opponendi et eloquendi diligentia! Cujusmodi et illa §. 139.

ex longa. cf. not. crit.
Hanc autem rationem, qua tres morae tribuuntur longae in fine positae, Ciceronis ipsius esse suspicatur Victorius ad Aristot. Rhet. p. 612.

claudat, sed quis. cf. not. crit.

tem neque plus tribus, (iique si non ternas syllabas habebunt, repetendi erunt: absit tamen poëtica observatio) neque minus duobus: alioqui *pes* erit, non *numerus*. Potest tamen vel unus esse *dichoreus*, si unus est, 96 qui constat e duobus choreis. Itemque *pacon*, qui est ex choreo et pyrrhichio, quem aptum initiis putant; vel contra, qui est e tribus brevibus et longa, cui clausulam assignant:

95. *neque plus*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *quae p.* (posteriorum uterque et *aut*) cum Goth. et edd. ante Bad. qui nostrum e sua conjectura.

erunt. Sic Turic. Guelf. Camp. cum Alm. Obr. Reliqui *sunt*.

absit tamen. Turic. *sit tam*, a sec. manu *sit tamen* et sic Guelf. *si tamen* Flor. (a pr. manu). Nil nisi *sit* dare Alm. narratur (cf. §. 93. 99.). Mox pro *pes erit* Venetus e conjectura *versus e*. *e duobus*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Reliqui *ex d.* cf. 57. Modo Jenf. *constet* (err. Gesn.) cum edd. posterr. ante Basil.

96. *est e tribus*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *est t.* Flor. a sec. manu *a*. Goth. (tac. Gesn.) *est ex t.* Suspicio a fuisse *est*. *brev. et longa*. Turic. Flor. Guelf. omittunt *et*.

95. *neque plus tribus*. „Cic. „Orat. c. 64. *Hos cum in clausulis pedes nomino, non loquor de uno pede extremo. adjungo (quod minimum sit) proxime superiorem, saepe etiam tertium.*“ Gesnerus.

absit — observatio. Parum assequor, quomodo jubeatur abesse ista observatio. Rectius, puto, legeris *sit enim p. o.* (cf. not. crit.). Sic interjectum hoc respondebit, alteri *alioqui — numerus; cujus-*

modi concinnitate imprimis delectatur noster. cf. v. c. 1, 7, 7. *Sit* (pro *fuerit*) variatum est pro futuro indicativi *erit*. Aliquid verae rationis suboluit Gedoyno, etsi erranti. „Si ultra tres continentur, et consulto aptentur pedes, diligentia i. e. *observatio* fuerit poëtae conveniens, non oratori; si minus duobus, *pes* modo sentietur, non *numerus* aliquis aequaliter fufus. Illud nimium erit, hoc parum.“

de quibus fere duobus scriptores hujus artis loquuntur; alii omnes, quotcunque sint temporum, quae ad rationem pertineant, paeo-

nistōn. Turic. Guelf. omittunt. *alii*. Sic MSS. et edd. ante Ald. acc. Bad. pr. Reliqui nullo auctore *alios*. Ambr. 1. non notavi. *quotcunque*. Turic. Flor. Guelf. *ut quocunque*. Camp. *ut quotc. cum Goth.* *sint temp.* Flor. *inferit quoque*. *quae ad*. Turic. *quod a.* Goth. *qui a.* ex Voss. *quod a.* (cf. §. 90.) Guelf. *que* enclitica ad *temp.* *rationem*. Sic Turic. Flor. Guelf. cum Jenf. et edd. posterr. ante Bad. sec. Reliqui *orationem*, quod ipsum e Camp. per errorem notasse videor. *pertineant*. Turic. *pertinea*, a sec. manu *pertineat* et sic Flor. Non mihi satis facio haec reponens: *alii omnes, quotcunque sint quinque*

96. *scriptores hujus artis*. Significantur praeceptores eloquentiae; *alii*, qui deinde nominantur, sunt metrici vel rhythimici doctores. Exemplo autem est Aristoteles Rhet. 3. 8. de hisce solis paeonibus praecipiens; (vid. et Cic. de Orat. 3. 47.) cui accedit Demetr. Phal. §. 39.

alii — *appellaht*. Hacc cum sint mirifice inquinata, sententiam habent tamen satis manifestam. Indicantur paeones alter et tertius, qui eodem quo illi rhetorici, primus et quartus, nomine a quibusdam magistris appellentur. Sed hoc quomodo ex verbis ipsis elicere contingat, nondum video. Neque enim ferri potest, ut interesse negetur, quot temporum sit pes aliquis; quod contra unice spectandum est, nec ta-

men sufficit ipsum, cum alioqui creticus et bacchius cum palimbacchio fuerint appellandi paeones. At nemo sic. Nisi forte Dionysii Halic. rationem huc trahas. Is enim p. Rsk. 204. 5. (de Structura) τὸν Κρητικὸν memorat ῥυθμὸν· εἶτ' ἄρα καιᾶνά τις βούλεται αὐτὸν καλεῖν· διότισαι γὰρ οὐδὲν τῶν ἐκ πέντε συγκειμένων χρόνων. Simile quid agnoscit Cicero de Orat. 3. 47. Sed hoc parum est. *Rationem* autem hic esse *proportionem* facile apparet comparando Aristotele, qui loco illo toties laudato §. 4. ἔστι δὲ, αἶτ, τρίτος ὁ καιᾶν καὶ ἐχόμενος τῶν εἰρημένων· τρία γὰρ πρὸς δύο ἐστίν. ἐκείνων δὲ ὁ μὲν [ὁ ἥρως ἢ dactylus] ἐν πρὸς ἔν· ἂ δὲ [ὁ ἱαμβος, quanquam et trochaeus] δύο πρὸς ἔν. ἔχεται δὲ τῶν λόγων τούτων ὁ ἡμιόλιος· οὗτος δ' ἐστίν ὁ καιᾶν.

97 *nās* appellant. Est et *dochmius*, qui fit ex *bacchio* et *iambo*, vel *iambo* et *cretico*, stabilis 860 in clausulis, et *severus*. *Spondeus* quoque, quo plurimum est Demosthenes usus, *moram* semper per se habet. optime praecedet eum

temporum, quae ad rationem pertineant eandem. Dispicit quod nulla ratio habetur particulæ ut (nemo enim probet ut *quicumque* pro ut *quique*); male habet etiam contorta extremorum structura, quam rursus transponendo sanare, dum fuerit. In *quocumque* etiam veri quid latere dicas, modo loco ostendatur alicunde. Refert enim memorari, quod hi negligunt, quo loco sit longa syllaba in paeone. Sed unde hoc eruas? In vulgata quidem constitutione malim *quocumque* sunt prae q. sint.

97. vel *iambo*. Jenf. omittit cum edd. posterr. ante Ald. Habet praeter alios Vall. *vere iambo* Flor.

moram. Turic. *neodem*. Flor. *ne eodem*. Uterque a sec. manu in *eodem* et sic Guelf. cum Alm. Jenf. Tarv. in *Midiām* Goth. Voss. 2. Sanam esse nostram nequaquam credo, neque acquiesco sequentibus istis, quae vel patientissimas aures laedant: *semper per se*. Nihil proficiunt Camp. Goth. Voss. 2. dantes *prae se*. Debebat ostendi, quam aptus esset in clausulis *spondeus*, ubi satis jejuna est observatio *moram* in eo agnoscentis, quamque *per se semper habeat*. Nec ferri potest *asyndeton* illud: „Sp. *moram* habet, optime praecedet, det. eum *creticus*.“ Sed de hoc continuo. Diu meditatus, quid lateret in illo *neodem*, nihil extundo. Hoc autem invento facile erit reliqua ordinare, sive *per se* *reseces*, sive *se* *retineas*, quod struatur cum *habet*, ut aliquo modo *se habeat* *spondeus*. eum *creticus*. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *e. cretio*. Ille a sec. manu cum *cretico* et sic Guelf.

97. Est et — *severus*. Minus, opinor, rationem teneas nostri, si est tanquam copulam logicam jungas cum *stabilis* *severus*, tanquam praedicatis. Rectius tribues hoc de *dochmio* illi praeepto, quo unum pedem in clausulis sufficere

negarat, cujusque exceptionem fecerat istiusmodi pedes duplices: *dichoreum*, *paeonem*, postremo *dochmium*. In *severo* cf. §. 63. 64. nota extrema.

moram — *habet*. cf. not. crit.

creticus, ut in hoc, *De qua ego nihil dicam, nisi depellendi criminis causa*. Illud est, quod supra dixi, multum referre, unone verbo sint duo pedes comprehensi, an uterque liber. Sic enim fit forte, *Criminis causa*: molle, *Archipiratae*: mollius, si tribrachys praecedat, *facilitates, temeritates*. Est enim quod-98 dam in ipsa divisione verborum latens tempus, ut in pentametri medio spondeo, qui nisi alterius verbi sine, alterius initio constat, versum non efficit. Potest, etiamsi minus bene, praeponi anapaestus, *Muliere non solum*

creticon Jenf. (tac. Gesn. quanquam sine *N* et apice super *O* posito) Tarv. *creticos* Loc. Rusc. Lege: *praecedente eum, cretico*.

De qua. Turic. Flor. (a sec. manu uterque) Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *D. quo cum* edd. ante Capper. acc. Bip. Nostrum in primis duobus, quanquam et hac pro hoc a pr. manu. *Illud*. Turic. Flor. Guelf. Nihil cum Alm. Sed illi a pr. manu *causam* quoque.

sint duo pedes. Sic Turic. Guelf. Sed Camp. *duo pedes sint*. Turic. a pr. manu *f. d. p. sint*. Reliqui *p. f. d.*

tribrachys. Turic. Flor. Guelf. *tribrachi*. Goth. *tribrachius*. Camp. (pro *mollius, si t.*) *si molossus tribrachum*. Tarv. *molossus tribrachum*. Venet. *mollius*. *Mollius si molossus tribrachum*. Turic. etiam *molus sit t.* Immissum hic ab imperitis *molossum* recte exagitat Regius.

98. *quoddam in ipsa*. Turic. Flor. *quod ad i. uterque a sec. manu quod ab i.* et sic Guelf. *quoddam ab i.* Camp. cum Venet. Ald. Praepositionem omittunt Jenf. (tac. Gesn.) cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. Etiam §. 108. Turic. Flor. Guelf. *quod ad producimur* pro *quodam p.* Camp. autem *quidem p.* Goth. *quoad p.* *constat*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque). Reliqui *constet*.

De qua ego. Cic. pro Coel. c. 13. *Muliere non solum*. ibid. *Isidem in armis fui*. pro Ligar. o. §. *extr.*

supra dixi. §. 65. *tribrachys*. Quidni *trochaeum* appellat? cf. §. 82. et 105. 135.

99 *nobili, verum etiam nota.* Tum anapaestus et creticus, iambus quoque, qui est in utroque, sed illis minor. praecedet enim tres longas brevis. Et spondeus iambo recte praepositur, *Iisdem in armis fui.* Tum spondeus et bacchius. sic enim fiet ultimus dochmius, 100 *In armis iisdem fui.* Ex iis, quae supra proba- 86 bavi, apparet, molosson quoque clausulae convenire, dum habeat ex quocunque pede ante se brevem. *Illud scimus, ubicunque sunt,* 101 *esse pro nobis.* Minus gravis erit spondeus,

verum etiam. Guelf. *sed e.* et sic Cic.

99. *est in utroque.* Sic Camp. ut et refert e vetusto Codice Pseudo-Turn. quanquam *utrisque* scribens. Reliqui in omittunt.

sed illis. Turic. *si ist.* a sec. manu *etsi pro si.* Guelf. Camp. *et si illis* cum Goth. Voss. 2. Reliqui *syllaba.* Suspitor in nostra ratione excidisse *syllaba.*

brevis. Et *spond.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *b.* *Sed s.* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Reliqui *b. Sed et s.*

praep. iisdem in arm. Sic Flor. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. (nisi quod hic omisso *in.* cf. §. 95. 109.) et edd. ante Gryph. (qui, sequente uno Capper., etiam *in expungit*). Reliqui omittunt *iisdem.*

dochm. In armis iisdem fui. Turic. Flor. Guelf. omittunt *iisdem* cum Goth. et edd. ante Bad. sec. Reliqui *d. iisdem i. a. f.* Nos ordinem expressimus, quem verissima conjectura suasit per literas Grotensius V. C. Meibomium ille in notis ad Aristid. Quint. p. 267. hunc nostri locum plane non intellexisse testans.

99. *Tum anapaestus — quoque.* Attendenti facile persuadeo legendum: „Tum ut a. „e. c. ita i. q.“ Vulgata sensu caret.

100. *quae supra probavi.* Non longius remittimus quam

ad §. 99. *praecedet enim.*

Illud scimus — nobis. Hoc cum unus Commentator Venetus esse ex Miloniana dixerit, erravit. Reliqui non quaesiverunt, neque ipse inveni.

praecedente pyrrhichio: ut, *Judicii Juniani*.
et adhuc pejus priore paeone: ut, *Brute, du-*
bitavi: nisi potius hoc esse volumus dacty-
lum et bacchium. Duo spondei non fere
jungi patiuntur: quae in versu quoque nota-
bilis clausula est, nisi cum id fieri potest ex

101. *praecedente pyrrhichio*. Turic. Flor. (hic quidem
pyrrice) Guelf. (hic *pyrrhice*) *praecedentibus et pyrrice*.
Alm. item, sed extremo incorrupto. Mox Flor. a sec. manu
praecedente se pyrrichio et sic Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall.
et edd. ante Ald. nisi quod Tarv. *pulcherrimo* pro *pyrrh. et*
mox Bad. uterque *bene* pro *se*. Suspicio fuisse *praecedenti-*
bus iambo et (vel aut) p. Juniani. Guelf. *humani,*

pejus. Turic. Flor. (hic a pr. manu). Guelf. *pes.*

volumus. Sic Camp. cum Goth. Voss. 2. *voluimus* Turic.
Flor. Ille etiam *hos* pro *hoc*. Reliqui *velimus*.

fere jungi. Turic. *fer est j.* a sec. manu *fer conjungi*,
Flor. *ferem j.* Reliqui *f. conjungi.* *notabilis*. Turic.
Flor. Guelf. Jenf. (tac. Gesu.) Tarv. *nobis cum* Alm. quanquam
hic per compendium. *nobilis* Camp. cum Goth. Voss. 2.

nisi cum. Turic. Flor. Guelf. (nisi forte hic *tum*) *no*
cum. Goth. *nec tunc cum* Voss. 2. *nec cum* Camp.

101. *ut, Judicii Juniani*.
vid. Cic. pro Cluent. c. 1. Mi-
rum profecto, si Qu. ignora-
vit quantitatem nominis *Junii*
(in quo recte, sed solus, haesit
Pseudo-Turnebus), nec quid-
quam est reprehendendum in
clausula, quae plane sit ea-
dem illi laudatae *confiteri*
§. 94. Neque tamen licet du-
bitare de scriptura, quia ip-
sum hoc exemplum est initium
illius, toties hic ad partes
vocati, Cluentiani. Alioqui
in Cod. Florentino compareret
litora primae in voce *Juniani*
litterae. Una ratio videtur
relinqui, accusandae etiam

hic memoriae Quintiliani, cui
aliud nomen haeserit, pri-
mam habens illud brevem,
quod autem ita, ut scriptum
erat a Qu., mox cesserit vero,
ubi non erat eadem compo-
sitio. *Brute, dubitavi*. Orat.
c. 1. *Cur de perfugis*. ibid.
c. 66. ubi est *comparant con-*
tra minus aptis ad hanc dis-
putationem numeris, et su-
spicor errorem illatum libris
Ciceronianis; quae videtur
etiam Petri Victorii esse opi-
nio Varr. Lectt. 4, 1. Egregie
autem hoc exemplo utitur
I. H. Vossius loco ad §. 52.
designato.

tribus quasi membris: *Cur de perfugis nostris copias comparat is contra nos?* una syllaba, ¹⁰² duabus, una. Ne dactylus quidem spondeo bene praepositur, quia finem versus damnamus in fine orationis. *bacchius* et claudit, et sibi jungitur, *Venenum timeres*. vel *choreum*, et spondeum ante amat: ut *Venenum timeres*. Contrarius quoque qui est, cludet, nisi si ulti-

comparat is. Goth. *comparant* cum Voss. 2.

^{3.} 102. *claudit*. Sic Turic. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gese.) Camp. Reliqui *cludit*: cf. §. 75. *timeres*. Turic. Flor. Guelf. *timere* cum Goth. Voss. 2. Jense. Tarv. Ven. (hic quidem per *sphalma* videtur dare). *vel — timeres*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. (hic quidem *spondeus*) cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. antè Bad. (nisi quod Ven. e conjectura *velut*). Reliqui *vitat c. spond. autem a., ut non venena timeres, sed virus timeres*, conjiciente Badio, qui, satis quidem modeste, „neque glorior“ ait „me bonum sensum invenisse, „verum malui aliquid quam nihil dicere.“

Contrarius. Turic. (a sec. manu) *contrarios*. Guelf. Camp. *contrario* cum Goth. Voss. 2. Vall. Bad. Basil.

qui est. Turic. Flor. *quis est*. Guelf. Camp. *quis* cum Goth. Voss. 2. Vall. Bad. *nisi si ultimam*. Turic. n. f.

102. *Venenum timeres — Venenum timeres*. Locus est Coelianae c. 14. Rectissime voces *vel choreum* alienas hinc judicat Regius; fiat enim hoc modo, quod ipsum reprehenditur, finis hexametri. Durum sane ejusmodi jacturam facere. An potuit nosser *choreum* appellare pedem, qui positione sola fieret *spondeus*? Desinentem enim in *um* syllabam brevem et ipse (velut mox §. 105. *sum*) et omnes agnoscent. Tum *aut sp.* scribas pro *et sp.* Idem Regius

se ante amat necessario videtur inferere. Fluctuare interdum numeros, prout vel plures vel pauciores syllabas tribuere velis clausulae, exemplo eo apparet, quod mox (§. 105.) proponitur. Restat altera medicina verbis nostris adhibenda, ut priore loco tollantur ista *venenum timeres*, quae et turbant structuram, et facile potuerunt ab oculo librarii vagante occupari.

Contrarius i. e. palimbacchius.

mam longam esse volumus: optimeque habebit ante se molosson, *Civis Romanus sum*; 862 aut bacchium, *Quod hic potest, nos possemus*. Sed verius erit claudere choreum praecedente 103 spondeo. Nam hic potius est numerus, *Nos*

ultima si ultimam. Flor. n. *ultima sȳ ultimam*. Guelf. n. *si ultima si ultimam* cum Voss. 2. Goth. (tac. Gesn.) Sed Camp. n. *ultima si? si ultimam*.

Civis Romanus sum. Turic. *cibis R sum*. a sec. manu *cibis rursus*. Flor. *cibis r̄ sū*. Guelf. *cibis rursus*. Flor. a sec. manu *cibis respersum* et sic Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. et edd. ante Bad. Reliqui de hujus conjectura ut *Et spinis respersum*. Tentat idem et *verrucis*, ut alterutro modo exeat molossum. Ambr. 1. etsi in vicinis memoratus, hic a me filetur. Nostrum et ipsum e conjectura nostra. *possemus*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *possumus*.

103. *claudere*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *cludere*. Iisdem auctoribus mox § hac, 105. (hic edd. ante Bas. modo) diphthongum restitui. Alibi minus constanter et fere edd. modo eandem habent. cf. §. 102. Voss. 2. *eludere*. Non credo. cf. §. 96.

praecedente sp. Nam. Turic. Flor. *praecedentes pondetiam*. a sec. manu uterque *praecedentis* (hoc solus Turic.) *pondere n*. et sic Guelf. Camp. Reliqui *praecedenti sp*. N.

Civis Romanus — nos possemus. Prius Verr. 5, 62. Alterum pro Ligar. c. 4. *Muliercula nixus*. Verr. 5, 33. *Quod precatus*. pro Murena, initio ipso. *In conspectu*. Philipp. 2, 25. *Servare quam plur*. pro Ligar. extr.

103. *Sed verius erit*. Hic nihil aliud praecipere existimo, nisi ut diremtio clausulae a reliquis fiat talis, per quam sit in fine utriusque exempli spondens cum choreo, non in Ligariano bacchius et pa-

limbachius *potest nos | possemus |*, in Verrino autem molossum et palimbacchius *Civis Ro | manus sum |*. Congruit huic sententiae *verius*, significatione pervulgata, non insolentiore illa, qua valet *rectius*. Neque enim *claudere* est legentis, vel orantis, sed ipsius numeri, ut accusativus *choreum* non regatur a verbo, sed cum infinitivo ejusdem conjunctim efficiat structuram. Sic revincitur Badius, qui *verius* interpre-

possemus: et, Romanus sum. Claudet et dichoreus, id est pes sibi ipse jungetur, quo Afiani sunt usi plurimum: cujus exemplum Cicero ponit, Patris dictum sapiens temeritas filii comprobavit. Accipiet ante se choreus et pyrrhichium: Omnes prope cives virtute, gloria, dignitate superabat. Cludet et dactylus, nisi eum observatio ultimae creticum facit: ut, Muliercula nixus in litore. Habebit ante bene creticum et iambum, spondeum male, pejus choreum. Cludit amphibrachus, Q. Ligarium in Africa fuisse; si non eum malumus esse bacchium. Non optimus est trochaeus, si ultima est brevis: quod certe sit necesse est; alioqui quomodo cludet, qui

id est pes sibi. Turic. Camp. idem p. f. Guelf. pes (solum) f. Jenf. p. idem f. cum edd. ante Ald. idem idem p. Flor. idem pes idem f. Goth. (err. Geln.) cum Voss. 2. Eodem redit cum Flor. id est idem p. f. Ambr. 1. Bene, sed idem inest in ipse. Reliqui si p. idem f. Regio suadente.

ipse. Sic Turic. (ap. manu) Flor. Ambr. 1. Reliqui ipsi.

104. ut, Muliercula. Turic. inferit de ultimae syllabae pes una, item Flor. nisi quod pro cum Alm. A sec. manu uterque ultima syllaba et sic Camp. cum Voss. 2. (ex Goth. unica pro ultima). Abesse haec videntur ab Ambr. 1. Glosfam Gesnerus interpretatur; ego miro quodam errore huc tracta suspicor verba infra (§. 109.) posita: duae ultimae syllabae pro una.

105. si ultima. Ambr. 1. inferit ulla est omissa mox est ante brevis.

tatur „magis ex arte“ sicut et supra (§. 64.) *veriora maluerit prae superioribus. Quod enim idem negat hic legendum Severius, recte quidem ille, sed non iusta causa*

commotus.

Afiani. cf. 8 Pro. 17. Exemplum a Cicerone positum est Orat. c. 63. Sed mox: Omnes — superabat, unde sit ignoro.

placet plerisque, dichoreus? Illa observatione ex trocheo fit anapaestus. Idem tro-¹⁰⁶
 chaeus praecedente longa fit paeon: quale
 est, *Si potero.* et, *Dixit hoc Cicero, Obstat*
invidia. Sed hunc initiis dederunt. Cludet
 et pyrrhichius choreo praecedente: nam sic
 paeon est. Sed omnes ii, qui in breves ex-
 cidunt, minus erunt stabiles: nec alibi fere
 satis apti, quam ubi cursus orationis exigitur,
 et clausulis non interfertitur. Creticus et ini-¹⁰⁷
 tiis optimus: *Quod precatus a diis immortali-*
⁸⁶³*bus sum.* et clausulis, *In conspectu populi*
Romani vomere postridie. Apparet vero,
 quam bene eum praecedant, vel anapaestus,
 vel ille, qui videtur fini aptior, paeon.

106. *hunc.* Turic. (a pr. manu) Flor. *huc.* Reliqui *hoc.*
 Nos mutavimus. Ita §. 119. Goth. (tac. Gesn.) *huc* pro *hunc.*
Cludet. Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Reliqui *Cludit.*
sic paeon. Turic. Flor. Guelf. Camp. *si p.* cum Goth.
 Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Regius. Ambr. 1. *et si p.*
est. Sed. Sic Turic. Ambr. 1. cum Ahn. Ille a sec. manu
esset et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. *est si* Flor., a
 sec. manu *est et si.* Reliqui omittunt *Sed.*

107. *et initiis.* Sic Turic. (a pr. manu) Flor. Reli-
 qui *est i.* *populi Romani.* Turic. Flor. *populis.* a sec.
 manu uterque *populi* et sic Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum
 Voss. 2. Inest *Romani illi veterum S.*

fini aptior. Turic. *sine aptios.* Flor. *sine aptios.* uter-
 que a sec. manu *sine aptior* et sic Guelf. Goth. Voss. 2. Jenf.

106. *Si potero — invidia.* cf. 9, 2, 91. Attende autem
 Haec ficta sint e vestigio, an literam O hic vulgo correptam
 petita alicunde et ex quo po- et cf. ad 8, 6, 73.
 tissimum oratore, quaerere
 non vacat. Primum quidem
 suspicor esse Porcii Latronis, *hunc i. e. paeonem pri-*
 mum.

Sicut et se ipse sequitur, *Servare quam plurimos*. Sic melius, quam choreo praecedente, *Non turpe duceret?* si ultima brevis pro longa
 108 sit. Sed fingamus sic, *Non turpe duceres*. Sed hic est illud inane, quod dixi. Paululum

(tac. Gesn.) Tarv. In Guelf. priores verbi videtur syllabae omittuntur, lacuna fere nimia. Suspicio a Qu. fuisse *judicatur*.

Sicut. Sic Camp. cum Goth. Voss. 2. Sed Turic. Guelf. *sunt*. Reliqui *Sed*. *Sic melius*. Turic. Flor.

Ambr. 1. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. Ven. *sit m.* cum Goth. Voss. 2. Correxerit Regius, sed in notis etiam Venetus.

praecedente, Non. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Reliqui inserunt *Quis*. Mox tamen, §. 103. iterum, omnes habent pronomen.

pro longa. Turic. *prae longa*, a sec. manu *praelongant*. Camp. *praelonga*. Guelf. Venet. *praecedens l.* cum Voss. 2.

et Basil. margine. (Goth. haec omnia *si ultima — turpe duceres* omittere narratur. cf. §. 103. imprimis 8, 5. 13.) Jenf. (tac. Gesn.) *pe l.* cum edd. ante Bad. pr. qui *penultima l.* cum edd. Vidov. et Colon. margine.

sic, Non. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. (hic etiam omittit *Non*) Camp. Jenf. (tac. Gesn.) *si non* cum Voss. 2. et edd. ante Bad.

turpe. Jenf. (tac. Gesn. et err. in nota exeg.) *turpes* cum edd. posterr. ante Basil. exc. Veneta. *duceres*. Sic

Turic. Flor. Ambr. 1. *ducerent* Bad. uterque. *ducere* Guelf. ut et mox, et ibi Turic. quoque cum Flor. Reliqui *duceret*, neque enim *diceret* Ald. aliive, err. Burm.

107. *Non turpe duceret*. Est ex eodem Philippicae 2. loco, unde *posidie*. Creticum ita demum efficit, si extreman vocis *duceret* longam sumferit, quod ni concedatur, fingere jubet *duceres*. Suspicio autem pro hisce: *si ultima — Sed* legendum esse: *sive u. — Sive* (vel *seu*). Est autem prope nimius in incautando illo de ultima produ-

ceda praeepto, quanquam nec probat. cf. §. 93. 94. 103. 104. 105.

108. *quod dixi*. §. 51. Unice huc facit locus a Gesnero solo excitatus Ciceronis in Orat. c. 66. „Ex hoc genere illud est Crassi *Missos* „*faciant Patronos: ipsi prod-* „*eant*. Nisi intervallo dixisset *ipfi prodeant*, sensisset profecto, effugisse senarium.“

enim morae damus inter ultimum ac proximum verbum, et *turpe* illud intervallo quodam producimus: alioqui sit exultantissimum, et trimetri finis, *Quis non turpe duceret?* Sicut illud, *Ore excipere liceret*, si jungas, lascivi carminis est: sed interpunctis quibusdam et tribus quasi initiis, sit plenum auctoritatis. Nec ego, cum praecedentes pedes¹⁰⁹ posui, legem dedi, ne alii essent: sed quid fere accideret, quod in praesentia videretur

108. *ac proximum.* Sic Guelf. Goth. (tac. Gesu.) Reliqui atque. et *turpe.* Guelf. solus, quantum video, ut t. alioqui sit. Turic. Guelf. alio quod. Flor. alio quid si. Camp. alioquin. Etiam Goth. cum Voss. 2. omittit sit. Latere tamen puto verbum in vetustissimis scripturis.

Ore excipere. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. et edd. ante Ald. Reliqui inserunt *spiritum* Regio jubente. *carm. est: sed.* Turic. Flor. Guelf. Camp. omittunt *est* cum Goth. Voss. 2. Alm. Fortasse *sed* expungendum.

109. *sed quid.* Turic. Flor. (hic a pr. manu) Camp. q. f. Guelf. *quid si id.* et hoc inventum in suis libris corrigebat Venetus. *in praesentia.* Turic. Ambr. 1. Guelf. ut pr. cum Goth. Voss. 2. *ne pr.* Jensch. Tarv. modo *quid* quoque Ambr. 1.

Ore excipere. Verr. 5. 45. Hic quidem interjectum illud in Ciceronis libris *sibi*, inter *exc.* et *hic.* non facit nullum momentum, ut vix liceat memoriam Quintiliani solam accusare. Fortasse igitur dedit, quod sui libri ostenderent. vide Serv. ad Aeneid. 4, 685. qui et ipse citat *ut extremum filiorum spiritum ore excipere liceret.* Lascivum profecto carmen manifestius

in Qu. ratione, ubi Ionicus a minore, sive paeon tertius, excipit Ionicum a majore. Interjecto *sibi*, cujus ultimam in communi quidem sermone semper correptam fuisse existimo, augetur sane brevium concursus, sed carminis formam minus expressam crediderim. Nam *ubi libido.* Crassi apud Cic. Orat. c. 65.

109. *quod in praesentia.* Suspicio fuisse: *et quid in*

optimum, ostendi. Et quidem optime est sibi junctus anapaestus, ut qui sit pentametri finis, vel rhythmus qui nomen ab eo traxit: *Nam ubi libido dominatur, innocentiae leve praesidium est; nam synaloephe facit, ut*

Et quidem optime. Turic. Flor. (hic quidem a pr. manu) Guelf. *quidem opinione* cum Alm. *et quod* Camp. Locus non est sanus, cum in iis, quae continuo subjiciuntur, manifesta insit reprehensio (cf. et §. 110.), quae non coit cum illo *optime*. Simplicem medelam reperio hanc: *Non quidem optime.* cf. §. 105. *qui — traxit.* Turic. Flor. (sed hic *qui*, cui par omnino Alm. cf. §. 99. item 111.) Guelf. Camp. *quod — transit* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. Correxerit Regius. Capper. quidem videtur *cui n. a. e. transit* „non parum“ (i. e. multum) „probabilitatis habere.“

nam. Turic. *itam.* Flor. *ita.* (a pr. manu.) Ille a sec. manu *ita in* et sic Guelf. Camp. cum Goth. nisi forte erravit Gesn. notavi enim aliquid obscurius. *ita enim* Obr. Si quid mutandum, scribam: *Illam enim.* Venetus in notis: „Tollatur *ita in* et ascribatur *nam.*“ *ut duae ult.* Sic Flor. (a sec. manu) Obr. A pr. quidem manu Turic. Flor. *ut de u.* (cum Veneto, qui in nota: „unde: emendetur ut *duae*“) a sec. ille *unde u.* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui omittunt *duae*.

praesentia (fortasse et *ut in p.*) *v. o.* Locutioni *in praesentia* inest levis contemnuendi color, quasi acquiescentis quidem in re, quam tamen non probet, quamque aliquando futuram meliorem expectet. cf. 10, 7, 22. *Praecedentes* autem pedes quos dicat noster, dubitari potest. Congruat maxime, si accipiantur omnes clausularum pedes, de quibus adhuc egit; ut *praecedentes* sint pro *supra dictis*. Hoc tamen ut per latinatam liceat, vereor.

Restat ut ii intelligantur, qui praecedunt extremos; et horum etiam in sequentibus mentio.

Et quidem optime. cf. not. crit.

vel rhythmus — traxit. „Per *rhythmum anapaesticum* „significare videtur *carmen anapaesticum monometrum*, „quod constat duobus *anapaestis*.“ Pseudo-Turnebus. Pentametri rationem, quam probat Qu., cf. ad §. 98.

duae ultimae syllabae pro una sonent. Melior¹¹⁰ fiet praecedente spondeo vel bacchio: ut si⁸⁶⁴ *mutes idem, leve innocentiae praesidium est.* Non me capit (ut a magnis viris dissentiam) paeon, qui est ex tribus brevibus et longa. Nam est et ipse una plus brevi anapaestos,

sonent. Turic. Flor. Guelf. Camp. (sed hic addit continuo *poni*, manifesta correctione, quem diserte revincit Vencus, nostrum reponens et proscribens *poni*) *solent* cum Goth.

110. *Melior.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Voss. 2. Alm. Jens. Tarv. Reliqui *mollior.*

vel bacchio. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp. omittunt cum Alm. Male profecto, et videtur tueri Ambr. 1.

mutes idem, l. Turic. *mittes l.* Flor. (a pr. manu) *mites l.* Guelf. Camp. *mutes l.* cum Alm.

est et ipse. Postremum pro *ipsa* reposuit Regius Aldo primum recipiente, nullo praecedente meo MS. nisi forte Ambr. 1. Sed *et dant* Turic. Flor. Guelf. Camp. Venet. cum Basl. Obr. Reliqui omittunt copulam.

anapaestos. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. cum Goth. Vall. Gesu. Bip. *anapaestus* Camp. Reliqui *anapaesto*. Terminatio Graeca narratur plerumque esse in Turic. et erat modo in Guelf. Credibile est, ipsum quoque scriptorem,

110. *Non me capit — paeon.* Fateor satis insolentem mihi videri hunc *capienti* usum, ubi res aliqua, nec alius ea affectio vel virtus, sed ipsa per se, *capere* dicitur aliquem. Accedit huic loquendi novitati locus nostri 10, 1, 44. *quosdam elatior ingenii vis — capit*, longe tamen minore audacia. Sententia quidem non potest latere, quam vel illius loci gemina verba declarant: *delectant, sunt — amatores; ut, qui solus haec illustrare*

dignatus sit, Venetus ille Commentator, tamen aberraverit, interpretans: *non me decipit.* Voculam *ut* optime hic agnoscas pro *quanquam*. Illos autem *magnos viros* vide §. 87. 88.

Nam est et ipse — anapaestos. Hoc eo spectat, quod anapaestum jam improbarat (§. 109.), ut ne posset placere pes, qui *una plus brevi* idem esset displicenti. Attende autem breviter, morosae sane logicae adversantem, in isto *plus*.

facilitas et agilitas. Quod quid ita placuerit iis, non video, nisi quod illum fere probaverint, quibus loquendi magis, quam orandi
 111. studium fuit. Nam et ante se brevibus gaudet pyrrhichio vel choreo, *mea facilitas, nostra facilitas.* ac praecedente spondeo tamen

velut in *cludendi* verbo, non sibi constitisse per omnia, quam et plurimus esse potest noster transcribentium et edentium error, quem cavere omnem nimia fuerit miseria. cf. §. 128. item 9, 1, 4. *Quod quid.* Turic. Flor. Guelf. *quicquid* cum Alm. cf. §. 84. *iis.* Sic Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Gryph. *is* Turic. Flor. Reliqui *his.* *probaverint.* Turic. (a pr. manu) *probaverit* cum Goth. Gesnerus recte censet legendum *probaverunt.* An erat *probarunt*?

111. *vel choreo.* Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui *et c.* *mea fac. nostra fac.* Turic. Flor. (hic a sec. manu) Guelf. *nec facilitas.* Flor. *neo fac.* Camp. *nec nostra f.* et sic Goth. cum Voff. 2. *ne nostra f.* Venet. *nostra f.* Jenf. cum edd. ante Bad. qui *mea vel nostra f.* cum edd. ante Gryph. (1544.) *ac praecedente.* Sic Turic. Flor. Guelf. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. cum Goth. Voff. 2. Ex Alm. diserte *at.* (cf. §. 109. 130.) Camp. *a p.* Reliqui *At p.*

tamen. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. Alm. et Jenf. Tarv. Ven. Reliqui *tum.*

quid ita i. e. cur. cf. 2, 4, 26.

loquendi magis, quam orandi. Gesnerus huc vocat §. 88. 131. vide dicta ad 4, 2, 118.

111. *ac praecedente — tamen.* Si maxime concursum tot brevium vites spondeo praemittendo, tamen nullam dignitatem habebit numerus, quippe iambicus. cf. §. 88. 108. Quae quidem subiiciuntur *cum — quoque,* ne-

cessaria sere non erant, ferri tamen possunt, sic ordinata ut Gallaeus volebat, cujus rationem primus expressi. Paeon quartus enim, quacunque tandem syllaba praecedente, per se jam facit finem trimetri. Pessime autem verba *Ei contrarius* hisce nostris junguntur a reliquis quidem in fine prioris sensus, a Gesnero in initio insequentis. Ordienda est nova tractatio paeonis primi, qui Qu. non adeo displicet.

plane finis est trimetri, cum sit per se quoque. Ei contrarius principiis merito laudatur. nam et primam stabilem, et tres celeres habet. Tamen hoc quoque meliores alios puto. To-¹¹² tus vero hic locus non ideo tractatur a nobis, ut oratio, quae ferri debet ac fluere, dime- tiendis pedibus ac perpendendis syllabis consenscat. Nam id cum miseri, tum in mini- mis occupati est. Neque enim, qui se totum¹¹³ in hac cura consumserit, potioribus vacabit: si quidem relicto rerum pondere ac nitore contento, *tesserulas* (ut ait Lucilius) struet, et *vermiculate* inter se *lexis* committet. Non- ne ergo refrigeretur sic calor, et impetus pereat, ut equorum cursum delicati minutis

112. *ferri*. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *ferre*. Camp. *fieri*. cum *miseri*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Vidov. Obr. Reliqui *tum m*.

113. *inter*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *in cum* Goth. Voss. 2. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Ald. Correxerit Regius. *lexis*. Sic MSS. et excusis ante Gryph. Reliqui *lexeis*.

sic calor. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *si c*. cum Voss. 2. et edd. ante Ald.

delicati minutis passibus frangunt. Sic Ambr. 1. Loc. Rusc. Basil. margo, item Jenf. Tarv. nisi quod *minutibus*. Turic. Flor. *dirigati minut* (V. *minuit*) *his passibus ut equorum cursum frangunt*. A sec. manu uterque *dirigat imminuit et frangat*. Guelf. *dirigat ut minuit iis passibus ut aequor cursum frangat*. Camp. ante haec pro *cursum* dat *impetum* et deinde *qui dirigit imminuit et passus qui aequat, cursum frangit*. Goth. *dirigat utimur his passibus ut equorum frangat*.

112. *ferri* — *ac fluere*. gunt. Designantur asturcones vel tolutarii equi, de quibus cf. §. 18.

113. *Lucilius*. Vide Cic. agit Plinius H. N. 8, 42, 67. de Orat. 3, 45. Orat. c. 44. p. Hard. 468. cf. Lexica in *equorum cursum* — *fran-* vocc.

114 passibus frangunt? Quasi numeri non fuerint in compositione deprehensi: sicut poë-⁸⁶⁵ma nemo dubitaverit imperito quodam initio fufum, et aurium mensura, et similiter decurrentium spatiorum observatione esse gene-

E Voss. 2. eadem, nisi quod *dirigit* et *cursum* inserit ante *frang.* E Vall. plane Goth. ratio, inserto tamen *cursum* et *frangant* plurali numero. Venetus omnino ut Camp. nisi quod *aeque* pro *aequat.* item Ald. excepto quod *minuit.* Obr. qui *dirigit* *minutis* *passibus* *frangat.* Reliqui qui *dirigit* *minuit* et *passus* qui *aequat* *cursum* *frangit.* Alm. turbas dare narratur. Verba tria ut *equorum* *cursum* a librario male repetita tantos fluctus in simpulo excitarunt.

114. *numeri non fuerint.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *vero fecerint* (sed Ambr. 1. subjicit illis *sint*) cum Goth. Voss. 2. *non fecerint* Camp. *non fuerint* Jenu. cum edd. ante Ald. Nostrum ex emendatione Regii, non dura quidem illa, cum in *vero* non solum *non* possit latere, verum etiam *numeri*, quod vocabulum corruptum sit literis illis *ver*, cum *o* esset *non*. Confusio autem τῶν *fecerint* et *fuerint* frequens. cf. Drakenb. ad Liv. 40, 50, 5. item nos ad Qu. 6, 1, 19. Ex *sint* isto Ambrosiani nihil eruo. *imperito.* Turic. Flor. *peritura* cum Alm. a sec. manu uterque *perituro.* (et haec eorum secunda manus est in Guelf.) alteri superscriptum praeterea „vel *perito*“ et sic Ambr. 1. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Basl. Nostrum est ex emendatione Coelii Rhodigini LL. AA. 7, 4. p. 523. qui utitur loco Aristotelis. Vetustissimae illi scripturae an insit aliquid vocabuli *natura*, *naturae*, quod interciderit, dubitari potest.

generatum. Camp. *gravatum* cum Goth.

114. *in compositione.* Cum jam composita esset oratio cuiusque, qui quidem inter ipsum negotium ordinandarum vocum nullam propriam habuisset numerorum curam, neque eos intellexisset.

sicut *poëma* — *generatum.* Non caret veri similitudine,

haec scribenti nostro observatum esse locum Aristotelis Poët. c. 4. p. Buhl. 201. Κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμῆσθαι καὶ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ — ἐξ ἀρχῆς οἱ κερκυκότες πρὸς αὐτὰ μάλιστα, κατὰ μικρὸν προάγοντες, ἐγένευσαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων.

ratum, mox in eo repertos pedes. Satis igitur in hoc nos componet multa scribendi exercitatio, ut ex tempore etiam similia fundamus. Neque vero tam sint intuendi pedes, ¹¹⁵ quam universa comprehensio: ut versum facientes totum illum decursum, non sex vel quinque partes, ex quibus constat versus, aspiciunt. Ante enim carmen ortum est, quam observatio carminis. Ideoque illud

— *Fauni vatesque canebant.*

Ergo quem in poëmate locum habet *versificatio*, eum in oratione *compositio*. Optime autem de illa judicant aures, quae plena sentiunt, et parum expleta desiderant, et fra-

reptos. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *raptos.*
pedes. Turic. *pes.* Flor. *spes.* a pr. manu uterque.

hoc nos. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. Camp.
nos. Goth. *hoc cum* Voss. 2. *componet.* Sic Turic.
Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Camp. cum Voss. 2.
Obr. Reliqui *componit.*

^{115.} *aspiciunt.* Turic. (a sec. manu) Guelf. Camp. *aspiciant.* Magis ferri potest conjunctivus *sint*, quanquam et ibi malunt quidam *sunt.* *Ideoque.* Sic MSS. mei et edd. ante Ald. Reliqui *Indeque* e correctione Regii.

Fauni. Turic. Flor. (hic a pr. manu) Guelf. *faciem.*

^{116.} *quae plena.* Turic. Flor. (a pr. manu uterque)
quo e pena. Ambr. 1. *q. poëma* cum Jenf. (non et Goth. err. Gesn.) et edd. posterr. ante Ald. *quae plane* Camp. A Badio inde inferunt *et.* *desiderant.* Goth. Voss. 2. *considerant.* (cf. §. 86.) Sed suadet etiam Venetus in notis.

^{115.} *Ideoque illud* — *canebant.* cf. Cic. Orat. c. 51. *Illud* equidem non refero ad verba mox subjecta, quasi dictum Enniamum designans subaudiendo *est* vel *legitur*; sed ad *carmen* spectare arbitror et implicitam agnosco suae ipsius structuram versiculi, ut *canebant* jungat sibi accusativum *illud.* cf. 9, 3, 64. ubi aliquid simile.

^{116.} *desiderant.* Interpretationem pete ad 1, 8, 13.

gosis offenduntur, et levibus mulcentur, et contortis excitantur, et stabilia probant, clauda deprehendunt, redundantia ac nimia fastidiunt. Ideoque docti rationem componendi 117 intelligunt, etiam indocti voluptatem. Quaedam vero tradi arte non possunt. Mutandus est casus, si durius is, quo coeperamus, feratur. Num, in quem transeamus ex quo, praecipari potest? Figura laboranti compositioni

levibus. Sic MSS. omnes (quanquam Goth. Voss. 2. non memorantur) et excusi ante Rusc. exc. Locat. Reliqui *lenibus* jubente Regio. Ante hanc vocem et omittunt itidem omnes ante Bad.

clauda. Turic. (a pr. manu) Ambr. 1. Flor. *claudant.* Hic a sec. manu *claudat.*

deprehendunt. Turic. Flor. *deprehendit.* Hic a sec. manu et *reprehendit.* ac *nimia.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Reliqui et n.

117. *tradi arte.* Sic MSS. omnes et edd. ante Basil. Reliqui a. t. *Mutandus.* Camp. *imitandus,* quem errorem in quibusdam notat Regius.

Num, — potest. Daniel ab Hoven tentat: „Num in quem „transeamus ex aequo“ (vel) „aeque“ (pro ex quo) „praecipari potest.“

Figura. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *figurant.* Ille a sec. manu *figuram* et sic Guelf. cum Alm. Nostrum Locat. Ven. Rusc. Reliqui *Figurae.*

laboranti comp. Sic Flor., a sec. manu *laborant et c.* et sic Camp. cum Goth. Voss. 2. *laborant c.* Ambr. 1. *laboranti et c.* Turic. Guelf. cum edd. ante Ald. Reliqui *l. etiam c.*

levibus. Opponuntur *fragosis levia,* sed syllaba prima longa. Ita Diomedis Grammatico „fragosi sunt“ versus „qui illevegato sono et incondiro variantur.“ cf. Bentlej. ad Horat. ad Pis. v. 26. Con-

torta autem cum laude dicitur. cf. §. 3. 55.

117. *durius — feratur.* *Dure ferre* pro *aegre* videtur nove dictum.

Figura — succurrit. cf. 4, 2, 118.

866 *variata* saepe succurrit. Quae, cum orationis, tum etiam sententiae? Num praescriptum ejus rei ullum est? Occasionibus utendum, et cum re praesenti deliberandum. Enimvero spatia ipsa, quae in hac quidem 118 parte plurimum valent, quod possunt, nisi aurium, habere judicium? Cur alia paucioribus verbis satis plena, vel nimium, alia pluribus brevia et abscisa sunt? Cur in circum-

variata. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Alm. Voss. 2. Goth. et edd. ante Ald. *compositio invariata* Ambr. 1. Reliqui *variatae*. *succurrit*. Sic Flor. Ambr. 1. Reliqui *succurrunt*. Singularem in figura imperabat perspicuitas, commendabat concinnitas, cum idem modo fuisset in *casu*.

Num — ullum. Camp. *Nam — nullum* cum Andr. Locat. Venet. Rusc. *Num — nullum* Flor. cum Goth. Voss. 2. Jenf. Tarv. Pro *praescriptum* Voss. 2. Jenf. Tarv. *scriptum*. Goth. nulla mentio. (cf. §. 116.) Veram censeo Campani rationem. Satis erat semel interrogasse: *Quae — sententiae? Nec decet ista nimia similitudo Num — praecipi potest? Num praescriptum — ullum est?* Minus conducit loco *Num* mutare in *Non*. *et cum*. Goth. omittit *et cum* Voss. 2. Sed mox §. 118. *parte* Voss. 2. omittit *narratur*, Goth. non item.

118. *Enimvero*. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *etiam v. possunt*. Sic Guelf. et procul dubio Ambr. 1. cum Jenf. et edd. posterr. ante Obr. *possit* Turic. (a pr. manu). Reliqui *possint*. *abscisa*. Sic Turic. Ambr. 1. Reliqui *abscissa*. cf. I. F. Gronov. et Drakenb. ad Liv. 44.

Num — ullum. cf. not. crit. *cum re — deliberandum*. cf. 4, 2, 101.

118. *hac — parte*. cf. not. ad 2, 16, 18. *Spatiis* autem, quae hic tanguntur, non equidem credo ipsam syllabarum quantitatem significari, quae etsi aurium sane habet judicium,

tamen ita definita est antiquitas, ut varietatis nihil fere admittat. Referam igitur ad intervalla pronunciandi, unde existit *inane illud*, de quo §. 108.

in circumductionibus. „De „hujusmodi circumductionibus infra“ [§. 124.] „sic lo-

ductionibus, etiam cum sensus finitus est,
 119 aliquid tamen loci vacare videatur? *Neminem vestrum ignorare arbitror, iudices, hunc per hosce dies sermonem vulgi, atque hanc opinionem populi Romani fuisse. Cur hosce potius, quam hos? Neque enim erat asperum. Rationem fortasse non reddam, sentiam esse melius. Cur non satis sit, sermonem vulgi fuisse? Compositio enim patiebatur. Ignorabo; sed ut audio hoc, animus accipit ple-*
 120 *num sine hac geminatione non esse. Ad sen-*

5, 5. et VV. DD. ad Vellej. 2, 66, 2. item nostr. 8, 3, 85. Quis vero unquam *praescisse?* Nec quisquam *circumscisse.* 8, 3, 81. *videatur.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Stoerium. Reliqui *videtur.*

119. *Ignorabo.* Sic Ambr. 1. et conjecerat Gesnerus. Reliqui *Ignorabam.* *sed ut.* Ita Turic. Sed idem a pr. manu, Flor. *sed ita.* Reliqui *s. ita ut.*

120. *Ad sensum.* Omittunt ad Guelf. Camp. cum Goth. A pr. manu Turic. *adsensum,* a sec. *assensum.*

„quitur *Genera* — *circumdu-*
 „*citur:* unde patet circum-
 „*ductionem* esse quoddam
 „*periodi* genus.“ [cf. et 11,
 3, 39.] „Et certe paulo post
 „*initium* hujus capituli ita
 „*scripsit* Fabius: *περίοδον* —
 „*circumductum*“ (§. 22.) „*etc.*
 „*non est* igitur omnino con-
 „*fundenda* Fabii circumdu-
 „*ctio* cum Hermogenis *περι-*
 „*βολή*, quae pars est, vel spe-
 „*cies τῷ μεγέθους*, illius di-
 „*cendi* formae [stylum vulgo
 „*vocant*] quam reliqui Rhe-
 „*tores* amplam, uberem, co-
 „*mpiosam* (τὸ ἄρρον) solent ap-
 „*pellare.* Legelis Hermoge-

„nem *περὶ ἰδεῶν*, de variis
 „*dicendi* formis, lib. 1. c. 11.“
 Capperonnerius. cf. Ern. in
 Lexico Technol. Latin. v.
circumductio, qui paulum re-
 cedit ab hoc, *circumductionem*
 simplicem agnosceus *perio-*
dum.

119. *Neminem vestrum.*
 Principium libri primi in
 Verrem.

hosce. Daniel ab Hoven
hosce pro *hos* a Cicerone scri-
 ptum existimat ad vitandum
 confluxum monosyllaborum.
 (cf. §. 42.)

120. *Ad sensum* — *refe-*
renda. cf. 8, 3, 19.

sum igitur referenda sunt. Nequeas satis forte, quid severum, quid jucundum sit, intelligere: facias quidem natura duce melius, quam arte: sed naturae ipsi ars inerit. Illud. 121

Nequeas — facias quidem. Turic. (hic pro *quidem* a pr. manu *qui de*) Flor. (hic *faciant* a pr. manu, a sec. *facient*, uterque autem *juc. sint* a pr. manu) Ambr. 1. (hic *qui pro quis*) *nequis f. f. q. f. q.* (Turic. *quod*) *j. f. intelligent facient q.* A sec. manu primorum uterque *intelligere*, Turic. *faciat*. Guelf. Camp. *ne quis f. f. q. f. q. j. f. i. faciat q.* cum Voss. 2. Goth. Jenf. (err. Gefn.) et edd. ante Bad. exc. Venet. quae mira audacia pro *faciat quidem* haec: *quod fit quod*. Commentator autem in notis ad *faciat quidem* „legendum „puto audeat quod sit.“ Pro *quidem* et Camp. *quod*. Bodl. itidem *ne quis*. Obr. *nequeat quis — faciat q.* Ad hunc locum Regius desperationem testatus erat, cujus nota parum recte posita est a Burn. MSS. *quidem* omnes *ne quis* diremptim scribunt, et Badius, opinor, prius inde secundam personam extudit, cui deinde accommodaret *facias*, mox Basileensi conjunctivum etiam *nequeas* faciente. Equidem haec eruo: *Nec qui f. f. q. f. q. j. f. intelligent facient q.* Interpretor autem: „Et si qui forte parum — intelligent, facient „quidem — sed“ cet. Durissimam hic sponte agnosco distractionem voculae *nec*, per quam copula *quidem* ad totam sententiam, negatio autem ad solum adverbium *satis* refertur; sive malis dicere negationem subsistere ad *intelligent*, non transire ad *facient*. Memini de hac struendi licentia supra alicubi me agere, sed frustra nunc quaero et consulendus est Vossius de Constructione p. 598. Forte quoque nonnisi aegre fertur in hac constitutione, ut *qui forte* dictum sit pro *si qui forte*. Sed longe minus defendi potest in vulgata, ubi plane novitius est usus pro *fortasse*, quod erat modo ad *non reddam*. Consecutio orationis nulla est in vulgata, ubi *quidem* debebat esse *tamen*. *Severum* autem et *jucundum* artis sunt vocabula, diversis componendi virtutibus designandis. Quod hic *jucundum*, alias *laeti* sunt numeri. *Severum* vide ad §. 97.

arte: sed naturae ipsi. Turic. Flor. *artes sed naturas i.* Ille a sec. manu *arte sed naturis ipsis* cum Guelf. Jenf. et edd. posterr. ante Bad. exc. Venet. qui nostrum, ut et Vall. Goth. Camp. Sed Flor. a sec. manu *arte sed natura ipsi*.

Nequeas — facias quidem. cf. not. crit.

prorsus oratoris, scire ubi quoque genere⁸⁶⁷ compositionis sit utendum. Ea duplex observatio: altera, quae ad pedes refertur; altera, quae ad comprehensiones, quae efficiuntur
¹²² ex pedibus. Ac de his prius. Diximus igitur esse *incisa, membra, circuitus*. *Incisum* (quantum mea fert opinio) erit sensus non expleto numero conclusus; plerisque pars membri. Tale est enim, quo Cicero utitur, *Domus tibi deerat? at habebas. pecunia superabat? at egebas*. Fiunt autem etiam singulis verbis incisa, *Diximus, testes dare volumus*: ¹²³ *incisum est, diximus*. *Membrum* autem est sensus

^{122.} *Ac de his*. Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *At de his* Camp. Reliqui *Et d. h. fert*. Turic. Guelf. *refert* cum Jenf. (tac. Gessn.) et edd. posterr. ante Ald. Nostrum et Vall. *sensus non*. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Goth. (tac. Gessn.) Camp. *sensu n. cum* Voss. 2. Jenf. Tarv.

conclusus. Turic. Flor. Ambr. 1. (hic et modo *expletum*) Guelf. Camp. *conclusum* cum Jenf. Tarv. *inclusum* Goth. Nostrum Voss. 2. (cf. 117.) *incisa, Diximus*. Sic Turic. Flor. (uterque a pr. manu) Ambr. 1. cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald. exc. Venet. A sec. manu Flor. i. *et d.* Reliqui i. *ut d. incisum est, diximus*. „Non erat (?) „ in Voss. 2. “ Burni. Goth. nulla mentio. cf. modo. Apparet autem falso legi apud Cic. *caesim diximus*, cum debeat „ *caesim: diximus*. “ Lambini margo recte.

^{122.} *Diximus igitur*. Et si possumus sane designare §. 60. 67. ubi haec vocabula legimus, cum tamen de industria hic de comprehensionibus locus nondum sit tractatus, reponendum suspicor *Diximus*. (cf. 8, 6, 40.) Error proclivis erat, si quis verbum

jungeret τῷ prius, interpungens ante *igitur*, qualis differentio est in Voss. 2.

quo Cicero utitur. In Oratore c. 67. Sunt autem, quae duabus hisce §§ recensentur, Ciceroniana ab ipso ibi posita et expensa. *Plurima illa nomina* Cic. Orat. c. 61.

numeris conclusus, sed a toto corpore abruptus, et per se nihil efficiens. Id enim, *O callidos homines*, perfectum est: sed, remotum a ceteris, vim non habet; ut per se manus, et pes, et caput: et, *O rem excogitatam*. Quando ergo incipit corpus esse? cum venit extrema conclusio, *Quem, quaeso, nostrum sefellit, id vos ita esse facturos?* Quam Cicero brevissimam putat. Itaque fere incisa et

123. *numeris*. Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. *membra* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. *Nostrum* videtur dare Vall. Emendavit Regius. *Id enim, O*. Turic.

Flor. (hic cum apice in O) *io*. Ambr. 1. *o i*. Primus a sec. manu *ideo* et sic Guelf. Camp. cum Voss. 2. Goth. Jenf. (non superaddito *o*, ut Gesn.) et edd. ante Ald. Hic in nostra omittit *O*. Vere nostram reposuit Regius, nam illud erat *id est* pro *id enim*. Deesse hoc narratur in Alm.

est: sed. Sic Ambr. 1. *est se a* Turic. Flor. a sec. manu uterque *esse ac* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Reliqui *est at*. *et, O rem*. Turic. Flor. Guelf. omittunt *et* cum Goth. Voss. 2. Jenf. Chouet. *excog. Quando*.

Sic MSS. omnes et edd. ante Gryph. Reliqui inserunt *o ingenia metuenda e* Cicerone. *quaeso*. Turic. Flor.

Ambr. 1. *quasi* cum Alm. Voss. 2. Goth. Jenf. Tarv. Ald. *quam* Guelf. *incisa et membra*. Turic. Flor. Ambr. 1.

Guelf. *i. e. in m*. Recepta non plane expedita, cum *roū itaque* nulla fere appareat ratio. Nec capio quid sit *mixta* esse incisa et membra. Goth. solus pro eo *immixta* dare narratur.

A Gryph. inde ante Obr. dant *mixta*. An fatis fuerit repone: *et in membra immixta?* (cf. 7 Pr. 1.) Eo deducat Cicero ipse l. c. qui „nec ullum“ ait „genus est dicendi melius „aut fortius quam binis aut ternis ferire verbis, nunquam „singulis, paulo alias pluribus“: (Agnoscis, puto, *incisa*) „inter quae variis clausulis interponit se raro numerosa comprehensio.“ Hic quidem *incisis* immittuntur membra, in nostro loco vicissim. Sed ne sic quidem artum valde vinculum in *itaque*. Placet tamen et hoc, quod in hac ratione sibi respondent *et, et*.

123. *incisa* — *mixta sunt*. cf. not. crit.

membra mixta sunt, et conclusionem utique
 124 desiderant. *Periodo* plurima nomina dat
 Cicero, *ambitum, circuitum, comprehensionem,*
continuationem, circumscriptioem. Genera
 ejus duo sunt: alterum simplex, cum sensus
 unus longiore ambitu circumducitur; alte-
 rum, quod constat membris et incis, quae 868
 plures sensus habent: *Aderat janitor carce-*
ris, et carnifex praetoris, reliqua. Habet
 125 *periodus* membra minimum duo. *Medius*

124. *circuit. compr.* Turic. Guelf. Camp. inserunt et.
 ejus duo. Turic. Flor. Guelf. Camp. ei d. et incis.
 Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. omittunt et cum Goth.
 Voss. 2: Vall. Jenf. Tarv. Ven. quae plures. Turic.
 quod p. Diomedes p. Putsch. 462. haec dat quod — habet.
 Non equidem cum Capper. hanc rationem nostrae postponen-
 dam judico. Alienum enim sensus tribuere plures non pe-
 riodo toti, sed membris, incis. praetor. reliqua. Sic
 Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Reliqui inserunt et.

125. *minimum — numerus.* Turic. *min ne dubio diu*
numerus. a sec. manu *minime dubio diversus num.* Flor. *mi-*
nime dubio diu numerus. a sec. manu *minime duo divisus*
medius numerus. Guelf. *mihi sine dubio diversus n.* Camp.
sed mihi sine dubio diversus n. et sic Tarv. item Venet. sed
inversus. Voss. 2. plane ut Guelf. dedisse narratur. Nihil au-

124. *Genera — duo.* De-
 signat Capperonnerius ad haec
 verba aliquot rhetorum loca,
 qui de *μονοκύλοις* periodis ege-
 rint. Sunt ea: Aristot. Rhett.
 3. 9. 5. p. Buhl. 341. De-
 metr. Phal. §. 17. p. Schn. 10.
 item §. 34. p. 18. Cic. Orat.
 c. 65. extr. Aquila Rom. 18.
 p. Ruhnk. 161. Cum simplex,
 id quod aliquot horum no-
 luerunt, admittat periodi ge-
 nus, parum recte mox duo

minimum ejus membra sta-
 tuere videtur, nisi forte Cice-
 ronis magis nunc rationem
 quam suam ipsius exponit.
 Saltem, quod Capperonnerius
 monet, facere ad mollien-
 dam de *μονοκύλοις* periodo
 disensionem, hanc duorum
 generum constitutionem, id
 equidem non video. cf. etiam
 Schneiderus V. Celeb. p. De-
 metr. Phal. 129 seq.
quae plures. cf. not. crit.

numerus videntur quatuor: sed recipit frequenter et plura. Modus ei a Cicerone aut quatuor senariis versibus, aut ipsius spiritus modo terminatus praestare debet, ut sensum concludat: sit aperta, ut intelligi possit: non immodica, ut memoria contineri. Membrum longius iusto, tardum: brevius, instabile est.

tem tale in Gothano (cf. §. 122.). Pro *minimum* dat *minimo* Ambr. 1. cum Jenf. (tac. Gesn.) Nostrum solum probavit Regius. cf. 5, 10, 5.

videntur. Sic Turic. (a sec. manu) Guelf. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. Locat. Rusc. Ald. Reliqui *videtur*.

terminatus. Sic Turic. Flor. (a sec. manu uterque) Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Vall. Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. Venet. Ald. Reliqui *terminatur*, ad quam vocem interpungunt. Nostram rationem, etsi non receptam, probant Badius et Gesnerus.

concludat: sit aperta. Turic. c. *fit aperta aut debet ut sensum concludat f. a*. Quid lateat in hac praepostera iteratione, cui tamen novum quid miscetur, non comminiscor. Secunda manus utrobique *fit*, et sic Guelf. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) Voss. 2. et edd. ante Ald. exc. Venet. item Camp. qui *sint*.

longius iusto. Turic. *locis to*. Flor. (a pr. manu) *locis do*. Guelf. *loci*. (cf. §. 94.) Camp. (per transpositionem) *tardum longius iusto*. Jenf. omittit *iusto* cum edd. ante Bad. exc. Venet.

brevius, instabile. Turic. Flor. Guelf. *brevium stabile* cum Jenf. Locat. Sed Flor. a sec. manu *brevius stabile* et sic Ambr. 1. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. sec.

125. *Modus — terminatus*. cf. Cic. Orat. c. 66. ubi tamen *hexametri versus* designantur, quos hic confusos cum *senariis* miror. Structura nostri loci non sane est ex terribilissimis, in qua primum offendit quod *modus* terminatur *modo*; sed huic assuevimus. Deinde quid est *quod modus ille praesiat ut sensum concludat* (periodus)? Et male committitur oratio illis *ut*, quae

a se invicem pendent. Subaudiamus igitur *ut ante fit*, ante *non imm.* autem utrunque *ut fit*. In eo tamen ipso aliquam nostrae rationis commendationem agnosco, quia huiusmodi concinnitas non videtur forte oblata. Sic *fit*, ut in contorta et minus bene structa oratione acquiescam, ut carum, quae in libris offeruntur, optima.

- 126 Ubicunque acriter erit, instanter, pugnaciter dicendum, membratim caesimque dicemus. Nam hoc in oratione plurimum valet: adeoque rebus accommodanda compositio, ut asperis asperos etiam numeros adhiberi oporteat, et cum dicente aeque audientem inhorrescere.
- 127 Membratim plerumque narrabimus, aut ipsas periodos majoribus intervallis, et velut laxioribus nodis resolvemus: exceptis quae non docendi gratia, sed ornandi narrantur: ut in Verrem *Proserpinae raptus*. Haec enim lenis 869
- 128 et fluens contextus decet. Periodos apta prooemiis majorum causarum, ubi sollicitudine,

126. *pugnaciter dic.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Obr. ex cuius solius auctoritate abjecimus etiam *post erit* voculam *et*. Reliqui *pugnaciterque d.* *accommodanda*. Hoc primus Ald. e Regii conjectura. MSS. et edd. priores *accommodata*. *dicente aeque audientem*. Turic. *dicentem atque audiente*, a sec. manu *dicente* et sic Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. *atque* etiam Jenf. Tarv. Venet. (sed hic in notis nostrum).

127. *nodis*. Turic. Guelf. Camp. *modis* cum Goth. Voss. 2. Jenf. Tarv. Venet. (sed in notis nostrum) Chouet. Nobiscum faciunt Flor. Ambr. 1. Quod modo in plerisque vet. est *narravimus*, monere vix attinet. *Haec*. Sic Ald. et edd. hoc recentiores ante Burm. acc. Capper. Bip. de conjectura Regii. Reliqui *Hic*.

decet. Turic. Flor. Guelf. *docet*.

128. *Periodos*. Sic Flor. Ambr. 1. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Gryph. Reliqui *Periodus*. cf. §. 110. *ubi*. Turic. (a pr. manu) *ibus*. Flor. *quibus* cum Goth. Voss. 2.

126. *Nam hoc — valet*. Sed manum abstineo. Nescio quomodo jacet hoc et languet, quod ne opus quidem fuerit dicere. An forte *altercatione pro oratione?*

127. *Proserpinae raptus*. cf. 4, 2, 19, 11, 5, 164. item 3, 7, 27.

commendatione, miseratione res eget. Item communibus locis, et in omni amplificatione: sed poscitur tum austerā, si accuses; tum fusa, si laudes. Multum et in epilogis pollet. Totum autem hoc adhibendum est, quod sit ¹²⁹ amplius compositionis genus, cum iudex non solum rem tenet, sed etiam captus est oratione, et se credit actori, et voluptate jam ducitur. Historia non tam finitos numeros, quam orbem quendam contextumque desiderat. Namque omnia ejus membra connexa sunt, quoniam lubrica ^{videtur} est, ac fluit: ut ho-

poscitur. Turic. Flor. Guelf. *possit.* Goth. (tac. Gesn.) Camp. *poscit* cum Voss. 2. Vall. et edd. ante Ald. Correxerunt Regius.

fusa, si. Turic. Guelf. *fusus.* Flor. (a pr. manu) *fusus.*

129. *autem hoc adhib.* Sic Ambr. 1. Reliqui omittunt *hoc.* *quod sit.* Sic Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf.

Camp. cum Goth. Voss. 2. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Bad. Reliqui *quo s.* *quam orbem.* Turic. Flor. Guelf.

quamobrem. Flor. a sec. manu *q. obicem* et sic, sed in loco raso, Ambr. 1. cum Jenf. Tarv. *sunt, quoniam.* Turic.

Flor. (hi quidem *sint*, Turic. a pr. manu) Guelf. Ambr. 1. Camp. inferunt *et* cum Goth. Voss. 2. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Ald. *est, ac fluit.* Turic. Flor. *et hac f.*

128. *austera.* Satis hoc accedit ad *severitatem* illam, de qua vide §. 120. Apte autem huc advocat Gesnerus ἀστυργὰν ἀρμυρίαν Dionysii Halic. c. 22. p. Rsk. 147 seqq. Vol. 5.

129. *Totum autem hoc — quod sit amplius.* Sumit hoc mutuum a Cicerone Orat. c. 62. „id autem“ (ante appellarat *genus hoc orationis, numerosa oratio*) „tūm valet, „um is, qui audit, ab oratore jam obsessus est, ac te- „uetur.“ Facilius sane erat

structura, verbis *adhibendum est* subjectis demum post *comp. genus*; sed de industria videtur variasse. *Amplius* recte Venetus interpretatur: *sublimius et magnificentius.*

orbem — contextumque. Recte Capper. hisce comparat quam Aristoteles appellat εἰρημὸν λόγον Rhet. 5, 9. cf. Ruhuk. ad Aquilam p. Romanum p. 158. De *historia*, cf. et §. 18. 19.

quoniam — fluit. cf. not. crit.

mines, qui manibus invicem apprehensis gra-
 130 dum firmant, continent et continentur. *Demonstrativum* genus omne fusiores habet libe-
 rioresque numeros. *Judiciale* et *concionale*,
 ut materia varium est, sic etiam ipsa colloca-
 tione verborum. Ubi jam nobis pars ex dua-
 bus, quas modo fecimus, secunda tractanda
 est. Nam quis dubitat alia lenius, alia con-
 citatius, alia sublimius, alia pugnacius, alia
 151 ornatus, alia gracilius esse dicenda? Gravi-
 bus, sublimibus, ornatis longas magis sylla-

Guelf. est hac f. Turic. a sec. manu et hac et hac f. Flor. no-
 strum. Mox pro ut Turic. Flor. (a pr. manu uterque) et.
 Nimis leviter et illud ante quon. expunxit Regius, ut super-
 vacuum, et valde vel nunc labat oratio. Blanditur autem
 secunda Turic. manus, unde existat: et, q. l. est, hac et hac
 fuit. Quanquam hac et hac pro hac illac, hac atque illac,
 legere me non inemini.

130. *collocatione.* Turic. *conloentione.* Guelf. *collocu-
 tione.* Flor. (a pr. manu) *elocutione.* quis dubitat. Turic.
 Flor. omittunt quis. A sec. manu uterque dubitatur et sic
 Guelf. Camp. cui Goth. Voss. 2. non dubitatur Vall. Nolim
 pro illorum nam dubitatur rescribere num dubitatur, et no-
 stram veram censeo. lenius. Turic. Flor. (a pr. manu
 uterque) ille elenius, hic elenis, in quo quid lateat non ex-
 puto. ornatus, alia gracilius. Sic Ambr. 1. oratius,
 alia gracilius Turic., a sec. manu gratius alia gravius. (ex
 Alm. oratius alia gravius. cf. 111. 151.) Flor. gratius alia
 gracilius, a sec. manu ultimum gracilius. Colin. gracilius
 alia gravius Burm. non improbata. Guelf. Camp. gratius
 alia gravius et sic Goth. Voss. 2. cum edd. ante Gryph. Re-
 liqui pro his tribus unum gravius. dicenda. Turic.
 (a pr. manu) dice.

firmant, continent. Inferen-
 dum censeo et. Ad rem quod
 attinet, cf. §. 20.

130. Ubi — tractanda est.
 i. e. de pedibus. cf. §. 121.

gracilius. cf. 4, 3, 2. 1, 9,
 2. 12, 10, 24. 36. 66. Item
 Ciceronis Brut. c. 16. et nos
 ad 2, 17, 8.

bas convenire? Ita ut lenia spatium, sublimia et ornata claritatem quoque vocalium poscant; 870 his contraria magis gaudere brevibus: argumenta, partitiones, jocos, et quidquid est sermoni magis simile. Itaque componemus¹⁵² prooemium varie, atque ut sensus ejus postulabit. Neque enim accesserim Celso, qui

131. *vocalium*. Sic Ambr. 1. cum Jenf. et edd. posterr. ante Ald. *vocabula* Turic. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. *vocabilia* Flor. cum Alm. (cf. §. 150. 157.) Reliqui *vocum*. Rollinus malit *vocis*. Mira fit iteratio in Turic. verborum *sublimibus* — *lenia spatium* post *spatium*; sed a librario aberrante. *poscant*; *his*. Sic Ambr. 1. cum Jenf. et edd.

posterr. ante Ald. exc. Venet. *potest quam his* Turic. Flor. Guelf. cum Alm. *potius quam his* Goth. cum Voss. 2. Reliqui *poscant potius quam his*. Venetus tamen in notis nostram videtur probare. In ipso vetusto *potest quam* nostrum latere puto. Pravam scripturam citat Walkerus ad Cic. de Nat. D. p. 417. recte alioqui sentiens de *his contraria*.

gaudere. Turic. Flor. Guelf. *laudare* cum Jenf. Tarv. *ludere* Ambr. 1. sed prima syllaba rafa et reposita. Flor. (a pr. manu) *laudadere*. Reliqui *laudarem*. Rollinus conjicit *donarem*. Nostrium e conjectura nostra, quo deduxit Venetus in commentario hoc verbo utens. Nam *laudari*, quod primum occurrebat, verum non credo.

partitiones. Turic. Flor. Guelf. *partitione*. Camp. *partitionem* cum Goth. Voss. 2. fortasse vere.

jocos, et. Turic. *loco sed*. Flor. *loco*, a sec. manu *locorum et*. Guelf. *loco et*. Camp. *locos et* cum Goth. Voss. 2. Colb. Gryph. (1536.) Vidov.

131. *spatium* — *claritatem*. Illa ut longae modo sint vocalium syllabae, haec etiam ut a et o literis formentur potius quam e et i. *Spatium* hic magis capiam ex §. 48. quam ex 118. cf. §. 136.

argumenta — *simile*. Haec per appositionem subjiciuntur,

ne quis haereat, quae tandem sint *his contraria*. Oratio elegans et tersa, nisi quod magister ponitur duobus aut tribus versibus. cf. §. 125. In vocabulo *sermonis* remittit nos Gesnerus ad §. 110.

132. *postulabit*. Malim *postulabunt*.

unam quandam huic parti formam dedit: et optimam compositionem esse prooemii, ut apud Asinium, dixit, *Si, Caesar, ex omnibus mortalibus, qui sunt, ac fuerunt, posset huic causae disceptator legi, non quisquam te potius optandus nobis fuit.* Non quia negem hoc bene esse compositum, sed quia legem hanc esse componendi in omnibus principiis recusem. Nam iudicis animus varie praeparatur: tum miserabiles esse volumus, tum modesti, tum acres, tum graves, tum blandi, tum flectere, tum ad diligentiam hortari. Haec ut sunt diversa natura, ita dissimilem componendi quoque rationem desiderant. Ansimilibus Cicero usus est numeris in exordio

132. *dixit.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *dixi* cum Goth. Voff. 2. cf. 9, 3, 97. Hic, opinor, obfuit sequens protinus *fi.* *sunt — fuerunt.* Sic Ambr. 1. Reliqui *sint — fuerint.* nisi quod Gesn. per *sphalma sunt.*

te potius. Turic. *teporis.* Flor. *temporis.*

133. *hoc bene.* Turic. Flor. Ambr. 1. Guelf. *inferunt aut* cum Goth. Voff. 2. Sed *haud* Jenf. (tac. Gesn.) cum edd. ante Bad. Non protinus negationes duplicavit noster, quanquam vide Popmam ad fragmenta Varroniana p. Bip. 325. Drakenb. ad Liv. 21, 22, 1. De *nemo* cum altera negatione cf. Ruhnk. ad Vellej. 1, 16, 5. ut et Popm. *ibid.*

blandi, tum. Turic. *blanditu.* Flor. *blanditum,* a sec. manu *blanditiis* et sic Camp. cum Goth. Voff. 2. Andr. Omittit *tum* Guelf. *natura, ita diff.* Sic Ambr. 1. a sec. ut videtur manu. Turic. Flor. *n. ad d.* Ille a sec. manu *n. as d.* Reliqui omittunt *ita.*

apud Asinium. Cujus hoc orationis prooemium sit, quae occasione directum ad Caesarem, Octavianum profecto, neque novi, neque a VV. DD.

quaesitum reperio. Non recenset eandem in orationibus Asinii Pollionis Manutius ad Epp. Cic. famill. 10, 31.

pro *Milone*, pro *Cluentio*, pro *Ligario*? Nar-¹³⁴
ratio fere tardiores, atque, ut sic dixerim,
modestiores desiderat pedes, et omnibus maxi-
me mixtos. Nam et verbis, ut saepius pressa
est, ita interim insurgit: sed docere et infi-
gere animis res semper cupit, quod minime
festinantium opus est. Ac mihi videtur tota

134. *omnibus*. Sic Turic. Flor. (a pr. manu uterque)
Ambr. 1. cum Alm. Reliqui *nominibus*. Gallaeus, probari a
Burm. non mereus, conjiciebat: *non brevibus*. Vulgatam
plane non assequor. Quae enim est compositio, in quam
plus nominum ingrediatur quam aliarum orationis partium?
quasi grammaticorum praeceptis et divisionibus continean-
tur syllabarum literarumque in vocabulis vicissitudines, nec
sint plurima verba et nomina ejusdem plane utraque com-
positionis. In hac ratione *verbis* quoque, quod sequitur, ad
eandem grammaticam subtilitatem debet referri, tantoque
magis obscurabit sententiam. Nostram ipsam nonnisi trans
nebulam agnosco. Suspicio autem *ex* subjiciendum τῶν *et*,
(pro hoc autem *ut* Camp.) quam deinde scripturam sic in-
terpretor: „pedes ex omnibus (pedibus) maxime mixtos.“
Dura est, fateor, oratio, nec tamen magis, opinor, aver-
sanda quam „modus modo terminatus“ (§. 125. cf. et
§. 136). Nullum narrationi proprie assignari pedem pati-
tur, sicut *mutationes* flagitabat in eadem narratione (4, 2,
118, qui locus et in proximis conferendus nostro) et *miscen-
dos* censebat pedes hic §. 91. Au forte id ipsum, quod
quaero, eruemus legendo: *et omnium maxime mixtos*? In-
signiter aberrat Gedoynus, qui videtur *numeris* legisse pro
nominibus, emolumento quidem nullo. *videtur*. Turic,
Flor. (a pr. uterque manu) Ambr. 1. *videatur*. Fuitne *ut —
videatur*? Habet enim *At* pro *Ac* Guelf. Mox in hisce *acria
et citata* definit Ambr. 1. nec redorditur telam nisi prope
finem totius operis 12, 11, 22. cum verbis *antiquitas:
ut possit*.

134. *omnibus — mixtos*.
cf. not. crit.

Ac mihi — periodis. Ratio-
nem comminifcor, quia pe-

riodi longiores perspicuitati
officiunt, longiora membra,
sine hoc incommodo, digni-
tati et illi, quam expetebat,
modestiae consulunt.

narratio constare longioribus membris, brevioribus periodis. Argumenta acria et citata pedibus quoque ad hanc naturam accommodatis utentur, non tamen ita ut trochaeis, quae celeria quidem, sed sine viribus sunt. Verum quamvis sint brevibus longisque mixta, non tamen plures longas, quam breves

135. *non tamen ita ut.* Turic. Flor. Guelf. Camp. *nondum i. u.* cum Goth. Voss. 2. Mox Jenf. *insuper enim* post *nondum* cum edd. ante Bad. sec. Sed nostrum in notis jam conjicit Venetus. Burm. autem haec tentat *dum non i. u.* Malim *dum ita ne*, vel *dum ita ut ne*, vel denique *dum ne illa troch.* ut sit allitum *ut*, postquam corruptum erat *illa*. (cf. ob structuram τὸν *illa* 7, 1, 41.) Nec fuerit alienum *dum non pro d. ne.* cf. 1, 5, 65. 1 Pro. 16. Sed et 8, 3, 13.

quae celeria — sunt. Turic. Flor. Camp. *sint.* Sed hic etiam *ut* (pro *quae*) et hujus scripturae si *ut* proscriptum fuerit e proximis, probabilis sit haec ratio, qua referatur neutrum ad *argumenta*. Id quidem in ipsa vulgata fieri vult Badius, ut *quae* interpreteris „cujusmodi argumenta per trochaeos elata“; male ille. Alioqui igitur cum Gallaeo corrigam *qui celeres.*

quamvis sint. Turic. Flor. *vis quod sint.* Ille a sec. manu nostrum, hic *quam vis quod s.* Guelf. *quamvis sint.* Goth. (err. Gesn.) nostrum ipsum. Sed Flor. a pr. manu *miati* et *habentia* pro *mixta* et *habentia*. In toto autem hoc sensu *Verum quamvis — breves habentia* Gallaei, quem et modo sequebar et §. 111. (cf. §. 58.), suspicionem plane amplector, haec verba glossam putantis. Ipse nullas quidem adjecit rationes, nisi quod videtur gravatus neutra illa *mixta*, *habentia*, quae ad *argumenta* aegerrime nec ullo probabili sensu referuntur. Me illud maxime offendit, quod hic ea subjicitur argumentatio, quae *trochaeos* ostendat acceptos eos pedes, quos Qu. *choreos* solet appellare (cf. §. 88.), cum plane sit putandus *trochaeos* etiam hic intellexisse *tribrachos*. (vide tamen §. 97.) Allinebatur ergo hoc, cum jam corrupta essent ista *quae celeria*, et quidem ab eo, qui *trochaeos* communi illa ratione teneret, nec *choreos*

135. *non tamen ita — breves habentia.* De impeditis hisce et haud dubie corruptis cf. nott. critt.

871 habentia. Illa sublimia spatiosas clarasque¹³⁶ voces habent, amant amplitudinem *dactyli* quoque, ac *paeonis*, etiamsi majore ex parte

unquam inaudisset. Incondita etiam et rudi structura immittuntur haec verba, per *Verum*, et plane jacentibus istis ac languidissimis *quamvis* — *tamen*. Ad quod accedit turbata et reposita modo in vett. scriptura. An erat in margine: *Verum vis?* i. e. Tunc cupis rei causam cognoscere? *Quod sint* cet. Ut haec fuerit ad illam quaestionem responsio; novitio usu conjunctivi post *quod*. Sed potuerunt etiam casu irrepere *verum vis* ex istis, quae antecedeant, *viribus*, et deinde marginalis nota prius jam posita cum iis conjungi. Justam, puto, rationem reddidi hujus, quae pedem intulerit, glossae, nec sola difficultate intelligendi (quam quidem maximam mihi videri fateor) ad proscribenda, tot verba devenisse dicar; qua de re alioqui sentio plane cum Ruhnkenio in epistola ad Wyttenbachium. vide hunc in vita Ruhnkenii p. 175. Gedoynus sane et Rollinus dignitatem aliquam et nitorem Quintiliano non indignum conciliant hisce, accipientes dicta de argumentis, quae aliis debeant componi pedibus, quam trochaeis, in quibus, quamvis ex longis syllabis brevibusque mixtis, totidem tamen utique sint breves ac longae. Hoc ut existat, saltem *habentia* cum Rollino mutandum fuerit in *habeant*. Sed vel sic nimis operosum videtur *Verum*, et praeceptum hoc de brevibus syllabis modo datum erat.

136. *amplit. dactyli*. Flor. Guelf. Goth. (tac. Gesn.) Voss. 2. a. a d. Camp. a. et d. Quid possit juvare, non ex-puto. *majore*. Sic Camp. *major* Turic. Flor. Guelf. cum Goth. Reliqui *majori*.

136. *Illam sublimiam*. Haec et quae sequuntur adjectiva neutrius generis cave, cum commentatore Veneto, trahas ad *argumenta*. Sunt intelligenda in genere, quaecumque in oratione dicuntur *sublimiter*, *aspere*, *summissè*. Haereo autem in illo *habent*, cujus verbi nec potestas nec modus indicativus bene con-

gruit sententiae; neque tamen video, quid proficiatur legendo *habentia* cum Rollino. Quod Gallaeus suadet, *avent*, latinum non est. An forte natam dices vocem ex sequente, et simpliciter proscribendam? Pro *voces* fortasse reponendum *vocales*. cf. §. 131. *Tempora*, si tanti, cf. ad §. 86.

syllabis brevibus, temporibus tamen satis pleni. Aspera contra *iambis* maxime concitantur: non solum quod sunt e duabus modo syllabis, eoque frequentiore quasi pulsam habent, quae res lenitati contraria est: sed etiam quod omnibus pedibus insurgunt, et a brevibus in longas nituntur et crescunt: ideoque meliores *choreis*, qui ab longis in breves 137 cadunt. Summissa, qualia in epilogis, lentas

brevibus. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *brevis*. Nemo defendat, ut genitivum, velut mox *pleni*.

iambis. Guelf. *iambus* cum Goth. Voss. 2. Jensch. et edd. posterr. ante Ald. exc. Venet. quae *his*. *concantantur*.

Turic. Flor. Guelf. *concantatus* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. exc. Camp. Venet. quae *concantatis*. Nostrum coniecit Regius, felicissime; nisi forte sublegit Vallae, nam in Veneti commentario haec: *concantantur: impelluntur accelerantur.*

sunt e duabus. Turic. *seduobus*; a sec. manu, fortasse, obscurius enim, *sitet duobus*. Flor. *sunt e duobus*. Goth. (tac. Gesn.) quoque *sunt*, ut emendatum Vallae manu (ubi? nam nihil tale apud Badium nec Venet.) testabatur Gallacus. Reliqui *sint e. d.*

pedibus. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Abn. Bodl. Bal. et edd. ante Ald. Reliqui *partibus* e conjectura Regii.

ab longis. Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui *a l.*

in breves. Turic. (hic *y* pro *i*) Flor. *imbres*. Ille a sec. manu *ymbreves*.

137. *Summissa.* Sic Camp. et edd. ante Obr. exc. Ven. Reliqui *subm.* Mox (§. 138.) ita non nisi Roll. Gesn. Bip.

epilogis, lent. Turic. Flor. inserunt *fit*. Ille a sec. manu *sed* et sic Guelf. cum Goth. Jensch. et edd. posterr. ante Ald. exc. Veneta. Suspicio fuisse *sunt*.

contraria est. Placet quod in Camp. editione, sed sola, omittitur *est*, natum profecto ex sequente *sed*. Conducit hoc celeritati et elegantiae orationis.

omnibus pedibus. Iambi hi, quibus *concantantur aspera*, accipiendi pro systemate iambico integro, cujus deinde singuli pedes seorsim quid faciant considerantur. cf. §. 134.

et ipsa, sed minus exclamantes exigunt. Vult esse Celsus aliquam et superiorem compositionem, quam equidem si scirem, non docerem: sed sit, necesse est, tarda et supina. Verum nisi ex verbis atque sententiis per sese

ipsa, sed. Turic. Goth. (tac. Gesn.) *ipsas et cum* Voss. 2. Nobiscum faciunt Ald. Bad. pr. Regio suadente. Reliqui *ipsa et.* *equidem.* Sic Turic. Guelf. Camp. cum

Goth. Voss. 2. Primus a pr. manu *et quidem* et sic Flor. Ex Alm. *quidem* (cf. §. 131. item mox) et sic Jenf. cum edd. ante Bad. Reliqui *si quidem.* *si scirem, non docerem.* Alm. *si scire nos docerem* (cf. modo, item 139.) Flor.

sciscireno docerem. Turic. *scireno docere.* a sec. manu *scire nos doceremus* et sic Guelf. Goth. (tac. Gesn.) cum Voss. 2. et edd. ante Bad. exc. Camp. *quae nos scire doceremus.* Reliqui *sciremus doceremus.* Nostra e conjectura.

fit. Turic. (a sec. manu) Guelf. *sint* cum Goth. Voss. 2. Sed. Capper. „si conjecturis indulgere liceret aut luberet, „legeret“: *sed si necesse est, adlam et supinam* pro iis *sed fit — supina.* Non erat talibus indulgendum.

per sese. Turic. Flor. Guelf. Camp. Goth. Jenf. (tac. Gesn.) *p. se si* cum Voss. 2. et edd. ante Ald. exc. Venet. *quae p. se.* Nostrum a Regio. In sequentibus haerent vetustiores, nostri aequales mirifice acquiescunt. Venet. dat haec: *nisi satis — poterit.* Regius malit, *f. o. non e. non p.* Hunc redarguens Badius „vult Fabius“ ait „tam odiosam „fore compositionem, ut tam odiosa dici non possit, quin sit

137. *et ipsa.* Respicit hoc ad illa sublimia (§. 136.) quibuscum spatium quidem syllabarum et vocalium commune habent, sed claritatem non item. Sunt igitur *summissa* hic, qualia supra (§. 131.) *lenia.* In exclamando cf. 8, 3. 17.

superiorem. Satis hoc obscurum. Gesnerus eo relabatur, quod suo jam aevo propositum Regius negat sensui

convenire, ut legatur *superiorem.* Equidem in tanta veri ignorantia propter jacturam operis Celsiani, timide sane tento: *superbiorem,* qualis in narrando erat *magnificentia* 4, 2, 61.

atque sententiis. Suspicio intercidiſſe ex. cf. 4, 2, 107. 8, 4, 22. item hic §. 108. 147.

per sese. cf. not. crit.

id quaeritur, fatis odiosa esse non poterit.
 138 Denique, ut semel finiam, sic fere componen- 872
 dum, quomodo pronunciandum, erit. An
 non in prooemiis plerumque summissi, (nisi
 cum in accusatione concitandus est iudex, aut
 aliqua indignatione compellendus) in narra-
 tione pleni atque expressi, in argumentis ci-
 tati, atque ipso etiam motu celeres sumus?
 ut in locis ac descriptionibus fusi ac fluentes,
 in epilogis plerumque dejecti et infracti?
 139 Atqui corporis quoque motui sua quaedam

„magis odiosa.“ Quae ratio, etsi incomitius ab ipso reddita,
 vera sane videtur. *Odiosa* idem significat ac si scriptum esset
odio. „Non poterit nimis vitari neque odio haberi.“
 Cave enim *odiosum* hic accipias pro putide diligenti, ut 1,
 6, 19. Recte Venetus ad partes vocat in hanc rem Cic.
 Orat. c. ultimo. cf. et hic §. 58. 112 seqq. Sed priora non
 sunt sana. Malim itaque e vestigiis MSS. „Verum — sen-
 „tentiis, sed per se si id“ (fortasse melius afuerit pronomem,
 ut intelligatur femininum illud *superbior compositio*; nunc
 id interpretabimur esse *superbiorem nostram compositionem*)
 „quaeritur, fatis“ cet. Per se accipio suo tantum nomine
 (cf. §. 58.), nullo praeterea consilio. Per sese autem ubi
 usurpetur a nostro, nemo ostenderit; neque idoneam h. l.
 sententiam habeat in bonam partem.

138. An. Turic. Flor. a te, a sec. manu uterque at enim
 et sic Guelf. cum Jenf. Tarv. Nostrum, quod suadet Regius,
 est in Camp. Goth. Vall. *summissi*. Turic. Flor.
 Guelf. *summi* cum Jenf. Tarv. *cel. sumus*. Turic.
 (a sec. manu) Guelf. *sumus* cum edd. ante Bad. exc. Camp.
 Venet. Modo est iudex — *complendus* omittit Guelf. pro
compl. Obr. *compellendus*.

139. Atqui. Jenf. atque cum edd. posterr. ante Bad. et
 Alm. (cf. 137. item hac §.) Voss. 2. (cf. 125.) acc. Gesn. Bip.
 Adque Goth. Bad. pr. cum Vall. sed in hoc a sec. manu vi-
 detur. *motui*. Turic. Flor. Guelf. Camp. Jenf. (tac. Gesn.)

138. cum. — *concitandus* censeo ut, velut natum ex
est iudex. cf. 4, 3, 9. *proximi extremis literis*.
 ut in locis. Expungendum 139. *motui sua*. Suspicio

tempora, et signa pedum non minus saltationi, quam modulationibus adhibet musica ratio numerorum. Quid? non vox et gestus accommodatur naturae ipsarum, de quibus dicimus, rerum? Quo minus id mirum in pedibus orationis, cum debeant sublimia ingredi, lenia duci, acria currere, delicata fluere. Itaque ubi necesse est, affectamus 140

motus cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. sec. qui cum Basil. *motibus*. Colin. *motu*, quod suadet commentator Venetus.

et signa. Sic Veneta e conjectura. Reliqui inserunt *ad*. Flor. (a pr. manu) *et adsignos*. Gesnerus post Gallaeum *ad signa pedum* glossam censet; nimis leviter ille.

adhibet. Turic. Flor. *adhibetur* cum Alm.

musica. Goth. Voss. 2. *musicam*. *numerorum*. Sic

Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Alm. Bodl. et edd. ante Bad. Reliqui *numeros* ex hujus conjectura.

gestus. Flor. *testis* cum Alm. (cf. hac §. item 141.) a sec. manu ille *estus*. Turic. *aestus*, a sec. manu *astus* vel *artus* et posterius Guelf. cum Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. sed hi et *ad pro et*, quae varietas est et post Jenf. usque ad Bad. Reliqui *actus*. Nostrum ex felicissima Burmauni conjectura. cf. 9, 1, 13.

naturae. Turic. Flor. Guelf. Camp. *natura* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. *mirum*. Turic. Flor. *inire*. Guelf. *mirae*. Suspicio fuisse *mirere*.

acria. Turic. Flor. Guelf. *arma*.

140. *necesse est*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. A pr. manu Turic. *recesset*, Flor. *recessisset*. Reliqui *e. n.*

intercidisse sunt, quo mollior fit structura, si non opus est tempora quoque conjungere cum adhibet.

signa pedum — *adhibet musica ratio numerorum*. Haec lucem accipiunt e §. 51. Refert ostendere compositionem valde similem esse pronuncia-

tioni i. e. actioni. Hoc apparet, si memineris magistros musicos non modulationes modo sed et saltationem regere sublacione et positione pedum. Musica enim per modulationem compositioni oratoriae respondet, per saltationem actioni.

mirum. cf. not. crit.

etiam tumorem, qui spondeis atque iambis maxime continetur,

En impero Argis, sceptrum mihi liquit Pelops.

etiam tumorem. Turic. Flor. Guelf. *e. tumor rerum* cum Alm. Goth. Voss. 2. Venet. Basil. Hi quidem omnes videntur post *etiam* interpungere et novum sensum ordiri voce *Tumor*. Idem facit Camp. qui sic *e. Tumor etiam* omittens *rerum*. Basil. quoque iterat *etiam* post *rerum*, sed omisso *qui, qui spondeis*. Turic. Flor. *et sp.* cum Jenf. Tarv. Primus a sec. manu *ex f.* et sic Guelf. Camp. Venet. cum Goth. Obr. (quorum posterior *quibus* inserit post *maxime*). Ex Alm. Voss. 2. *qui sp.* afferunt; falso illi. *En impero Argis.* Flor. enim *peroasgus*. Goth. (err. Gesn.) *H peroasgus*. Guelf. *peroargus*. Reliqui fere *Hyperoargus*. Nostri primus Capper. obsequentibus Gesn. Bip. ex conjectura Turnebi Adv. 12, 11. facillima ea. cf. 8 Pro. 15. *mih.* Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. et edd. praeter Capper. Gesn. Bip. qui *mi* ex Turnebi conjectura. Nam et Seneca *mih.*, nec officit reliquo tumori relictus unus tribrachus.

140. *En impero.* Versus est tragoediae veteris (fortasse ex Atreo Accii) etiam Senecae memoratus Epist. 80. p. Bip. 285, cujus et ipsius locus magnam in hoc versu superbiam vulgo agnitam testatur. „Ille qui in scena elatus incedit et haec resupinus dicit: *En impero* cet., servus est.“ cet. Alter *Quid igitur* notissimus Terentianus initio Eunuchi, quo saepius utitur 9, 2, 11. 9, 3, 16. 11, 3, 182. *Quis hoc potest* Catulli carm. 26. Sed tota haec de tragicis et comicis maxime versibus disputatio multum abest ut integra et sana ad nos pervenerit. Equidem quomodo refingi eam posse censeam, haud celabo: „Itaque — tu-

morem e spondeis atque iambis, *quibus*“ (hoc enim excidere potuit sane; quantum non caret languore hoc additamentum) „maxime — Pelops. At ille comicus aequae senarius“ (i. e. qui et ipse sex iambis constat) „— pluribus *trochaeis*“ (cf. §. 82.); „*qui tribrachi*“ (cf. §. 97.) „— dicuntur, pyrri-chiisque decurrit, sed — amittit.“ In hac quidem ratione id maxime persuadendum erat lectori, fuisse comicos senarios (i. e. iambicos) appellatos *trochaicos*; quod, etsi per se a veri similitudine non abhorrens, locis veterum nullis probare contingit. Neque enim huc trahere ausim, quae memorat

At ille comicus aequae senarius, quem *trochaeicum* vocant, pluribus choreis, qui trochaei ab aliis dicuntur, pyrrhichisque decurrit: 873 sed quantum accipit celeritatis, tantum gra- 141 vitatis amittit,

Quid igitur faciam? non eam, ne nunc quidem?

aeque senarius. Camp. *eque senariis.*

choreis, qui trochaei. Camp. *trocheis q. choreis cum Andr. nisi quod choraei.*

pyrrhichisque decurrit. Turic. *pirrchieis quae d.* Flor. *pirricheisque d.* Ille a sec. manu *pirricheus quidem currit* et sic Guelf. nisi quod *γ* et *decurrit.* Nostrum dat Obr. Reliqui, interpungentes ante, *Pyrrhichius quidem d.*

141. *quant. accipit cel.* Sic Flor. cum Alin. (cf. §. 139. 142.) Capper. Reliqui omittunt *accipit,*

celer. tantum. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. et edd. ante Ald. acc. Capper. Reliqui inferunt *habet, Regio suadente.*

Priscianus (p. Putsch. 1321.) de *trochaicis* — „in quibus „omnes iambicos ponunt in „quocunque loco pedes, com- „mixto tamen metro trochaei- „co.“ Hic profecto *trochaeum* intelligit choreum; quos Qu. sequebatur, ii *trochaicos* senarios vocasse mihi videntur, refertos plurimis tribrachis i. e. *trochaeis.* Alioqui nihil difficultatis agnosco in eo, quod exemplum illud Terentianum nonnisi unum habet tribrachum; sed ille initio positus magis aurem ferit, et, a quo excipitur, dactylus, in Comico quidem metro, potest

et ipse trium modo temporum videri. Nec moror *pyrrhichios* plurali numero designatos, quoniam sunt in ipsis tribrachis, dactylisque et anapaestis. Nam ultimum illum intelligere minus velim. In recepta quidem acquiescere nemo debebat, quippe manifesta opinionum portenta praefereute, velut de versu Eunuchi Terentianae *trochaico.* Quo et excluditur erudita alioqui Gallaei conjectura *septenarius* pro *aeque senarius.* cf. §. 73. vide et not. crit.

Aspera vero et maledica, ut dixi, etiam in carmine, iambis grassantur,

*Quis hoc potest videre, quis potest pati,
Nisi impudicus, et vorax, et aleo?*

142 In univcrsum autem, si sit necesse, duram potius atque asperam compositionem malim esse, quam effeminatam et enervem, qualis apud multos: et quotidie magis lascivimus synto-

Aspera. Sic Turic. Flor. cum Gryph. (1536.) Vidov. A sec. manu uterque *aspere* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Gryph. exc. Venet. Reliqui *Asperum*.

maledica, ut dixi. Flor. *maledicunt dix̄.* (compendium nihil aliud sane nisi *dixit*, idem enim in Ambr. 1. 9, 5, 97. et 6, 3, 47. item in tabb. diplomatum.) Turic. Guelf. *maledicunt dixit* cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Bad. exc. Venet. quae *maledicum dictum*. Bad. pr. omittit *dixit*. Alter *maledictum* habet cum Basil. Reliqui *maledicum*. Nostrum e conjectura.

grassantur. Sic Vall. Goth. Bad. pr. Vidov. *crassantur* Turic. Flor. Guelf. cum Jenf. et edd. posterr. ante Bad. exc. Venet. quae *crassatum*. Camp. *crassatus*. Bad. sec. Basil. *crassatur*. Reliqui *grassatur*.

142. *asperam.* Turic. Guelf. omittunt. a sec. manu ille adjicit ð, indicium fortasse defectus. *lascivimus.* Turic. *lascius sumis*, a sec. manu *lascivius*. Flor. *lascivissimis*. Guelf. Camp. *lascivi sumus* cum Goth. Voss. 2. Vall. Bodl. Andri. Venet. Obr. Ex Alm. *lascivi simus*. (cf. 142. 143.) Jenf. Tarv. *lascivissimus*. *syntonorum.* Turic. Flor. (hic quidem per i) *syntonorum*. Posterior a sec. manu *syntonorum* cum Veneta. Guelf. *sed in tonorum* cum Jenf. et posterr. ante Ald. qui *scilicet in tonorum*, e Regii conjectura cum

141. *ut dixi.* §. 136. Hoc in quo est *syntonator*, et Glossis de carmine nunc quidem addit modo. Philoxenianis, ubi *συτρονάριος*. Sunt autem, ut bonis

142. *syntonorum modis.* Haec cum constantissima sit veterum scriptura, vindicatur quibus omnibus vide Lexica. *syntona* eadem quae *scabilla*, de quibus omnibus vide Lexica.

normum modis saltitantes. Ac ne tam bona quidem ulla erit, ut debeat esse continua, et in eosdem semper pedes ire. Nam et versi-¹⁴³ficandi genus est, unam legem omnibus sermonibus dare: et id cum manifesta affectatio est (cujus rei maxime cavenda suspicio est) tum etiam taedium ex similitudine ac fatietatem creat: quoque est dulcius, magis perit: amittitque et fidem, et affectus, motusque omnes, qui est in hac cura deprehensus: nec potest ei credere, aut propter eum dolere et
874 irasci iudex, cui putat hoc vacare. Ideoque¹⁴⁴

Basil. *sybaritarum* e conjectura, ut diserte ait, Badius in utraque ed. cum Colin. Vidov. Nostrum vindicant Goth. Vall. Camp. *saltitantes*. Turic. Flor. *salit* a pr. manu uterque. *salutantes* Guelf. in eosdem. Turic. Flor. *id e.* a sec. manu uterque *ideo e.* et sic Guelf. cum Goth. *ideo per e.* Camp.

^{143.} *affectatio est*. Sic Ald. Bad. pr. sec. Reliqui *affectatione*. Flor. modo *manifeste*. Fuitne *manifestae affectationis est?* Pro *cujus* autem *cui* omnes MSS. et Jenf. (tac. Gesn.) Tarv. *taedium ex similitudine*. Sic Turic. Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voff. 2. Alm. et edd. ante Gryph. acc. Obr. Reliqui *similitudine taedium*. *fatietatem*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *fatietate* cum Goth. Voff. 2. Obr.

perit. Sic Veneta e praestanti conjectura, quam a Gryphio (1544) inde omnes secuti excepto Obr. Priores scripti et excusi *perdit*. *amittitque et*. Turic. Flor. Guelf. Jenf. (tac. Gesn.) *atque et* cum Tarv. *atque* solum Camp. cum Goth. Voff. 2. Ven. quae pro *nec* mox *amittit*. sed eandem ibi vocem Camp. non omisso *nec*. Ex Alm. *amittitque*. (cf. §. 142.) *aeque* ut Obr. male ingeniosus. Regium conjecisse, ut videri vult, nostrum vix credo.

^{144.} *Ideoque interim*. Sic Turic. Flor. Ille a sec. manu *ideo quod intima*, et sic, nisi quod *ideoque*, Guelf. Camp. cum Voff. 2. (Goth. *ideo quod interim*. cf. §. 159.) Jenf. Tarv. et

^{143.} *suspicio est*. Abjiciendum, opinor, *est*. cf. §. 136.

interim quaedam quasi solvenda de industria sunt, illa quidem maximi laboris ne laborata videantur. Sed neque longioribus, quam oportet, hyperbaticis compositioni serviamus (ne, quae ejus rei gratia fecerimus, propter eam fecisse videamur) et certe nullum aptum atque idoneum verbum permutemus gratia
145 lenitatis. Neque enim ullum erit tam diffi-

edd. ante Ald. (sine quod tamen post Tarv.) qui *ideoque initia* cum Bad. sec. Gryph. Rollin. aliisque. Bad. pr. *ideoque vincita* cum reliquis, nisi quod Obr. *ideo quoque*.

144 *illa quidem*. Turic. Flor. *quidam illa*, a sec. manu uterque *quaedam illa* et sic Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. et edd. ante Ald. exc. Veneta, quae *quaedam ita* cum Bad. pr. sec. Basil. *Et illa quidem* Obr. *Malim et quidem illa*, et parenthesi *secernam et quidem laboris*, ut *ne* referatur protinus ad *solvenda sunt*. *ne, quae*. Turic. Flor. (a pr. manu) omittunt *ne*. Hic (a pr. manu) *ei pro ejus rei*. Sic Turic. cum Alm. Reliqui omittunt. *permutemus*. Sic Turic. (a sec. manu) Flor. Guelf. Camp. cum Goth. Voss. 2. Bodl. Bal. A pr. manu Turic. *permitteremus* cum Jenf. (tac. Gesf.) Tarv. Ven. Reliqui *praetermitteremus*.

lenitatis. Turic. (hic per *ae*) Flor. *levitatis*. Haud scio an recte, cf. 8, 3, 6. item 10, 1, 52. De ista confusione *lev.* et *len.* agit Walkerus ad Cic. de Nat. D. p. 244. 45.

145. *ullum erit*. Sic Turic. Flor. Guelf. Reliqui *e. u.*

144. *illa quidem*. cf. not. crit.

propter eam. Quid hoc sit, me quidem latet. Ergo, quod *rei* alicujus *gratia* sit, id non fit *propter eam*? Nec quisquam hinc interpretum. Nam Gedoynus de suo dat non spernendam sane sententiam: „de crainte que ce que nous „faisons pour plaire, ne dé- „plaife comme une affecta- „tion.“ An pro duobus no-

stris vocabulis scribemus: *praeter causam* vel *praeter rem*, ne sic quidem valde robusta sententia? Nam si maxime, id quod non nego, interest aliquid, sive fiat res alterius rei *gratia* sive *propter* alteram, hic tamen nihil agitur tam tenui discrimine. Attende *neque* et mox *et* ad se invicem relata. cf. 9, 3, 78.

lenitatis. cf. not. crit.

cile, quod non commode inferi possit: nisi quod in evitandis ejusmodi verbis non decorem compositionis quaerimus, sed facilitatem. Non tamen mirabor, Latinos magis indulgisse compositioni, quam Atticos, quamvis minus in verbis habeant varietatis et gratiae. Nec vitium dixerim, si Cicero a Demosthene ¹⁴⁶ paulum in hac parte descivit. Sed quae sit differentia nostri Graecique sermonis, explicabit summus liber. *Compositio* (nam finem imponere egresso destinatum modum volumini festino) debet esse *honestâ, jucunda, varia*. Ejus tres partes, *ordo, conjunctio, numerus*. *Ratio*, in adjectione, detractio, mu- ¹⁴⁷

quamvis minus. Turic. Flor. (a pr. manu uterque) *quominus* cum Aln. *varietatis*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *veritatis* cum Goth. Voss. 2. Jenf. Tarv. Veneta. Regius nostrum aut conjecit, aut videri vult conjecisse. Commentator Venetus vulgatae subjungit interpretationem: *proprietas*. An fuit *severitatis*? praemisso fortasse *et*.

¹⁴⁶. *paulum*. Sic Flor. Goth. (tae. Gesn.) *pulum* Turic., a sec. manu *paulolum*. Reliqui *paullulum*.

sit differentia. Turic. (a pr. manu) Flor. *sint differentiam*. Hic etiam *qua* pro *quae*.

explicabit summus. Turic. (a sec. manu) Guelf. *explicavimus*. Turic. Flor. *explicavit* s. solita confusione.

¹⁴⁵. *non decorem compositionis*. „Qui fieret, si *verba* „*illa aspera* apte collocare- „*mus commutata compositio-* „*ne*, sed *commutatio* fortasse „*efficeret difficultatem*: igitur „*facilitatis causa nonnun-* „*quam evitamus ea verba*.“ Turnebus. Desidia dicentium et scribentium accusatur.

quamvis minus. Non vide-
Tom. III.

tur proprium hic vocabulum *quamvis*. Malim *quanto* (cf. not. crit.). Qui enim *asperam* habet linguam, is componendo eam mollire magis debet.

varietatis. cf. not. crit.

¹⁴⁶. *summus liber*. 12 et quidem capite 10.

tres partes. cf. §. 22.

tatione. *Ufus* pro natura rerum, quas dicimus. *Cura* magna, ut sentiendi atque eloquendi prior sit. Disimulatio curae praecipua, ut numeri sponte fluxisse, non arcessiti⁸⁷⁵ et coacti esse videantur.

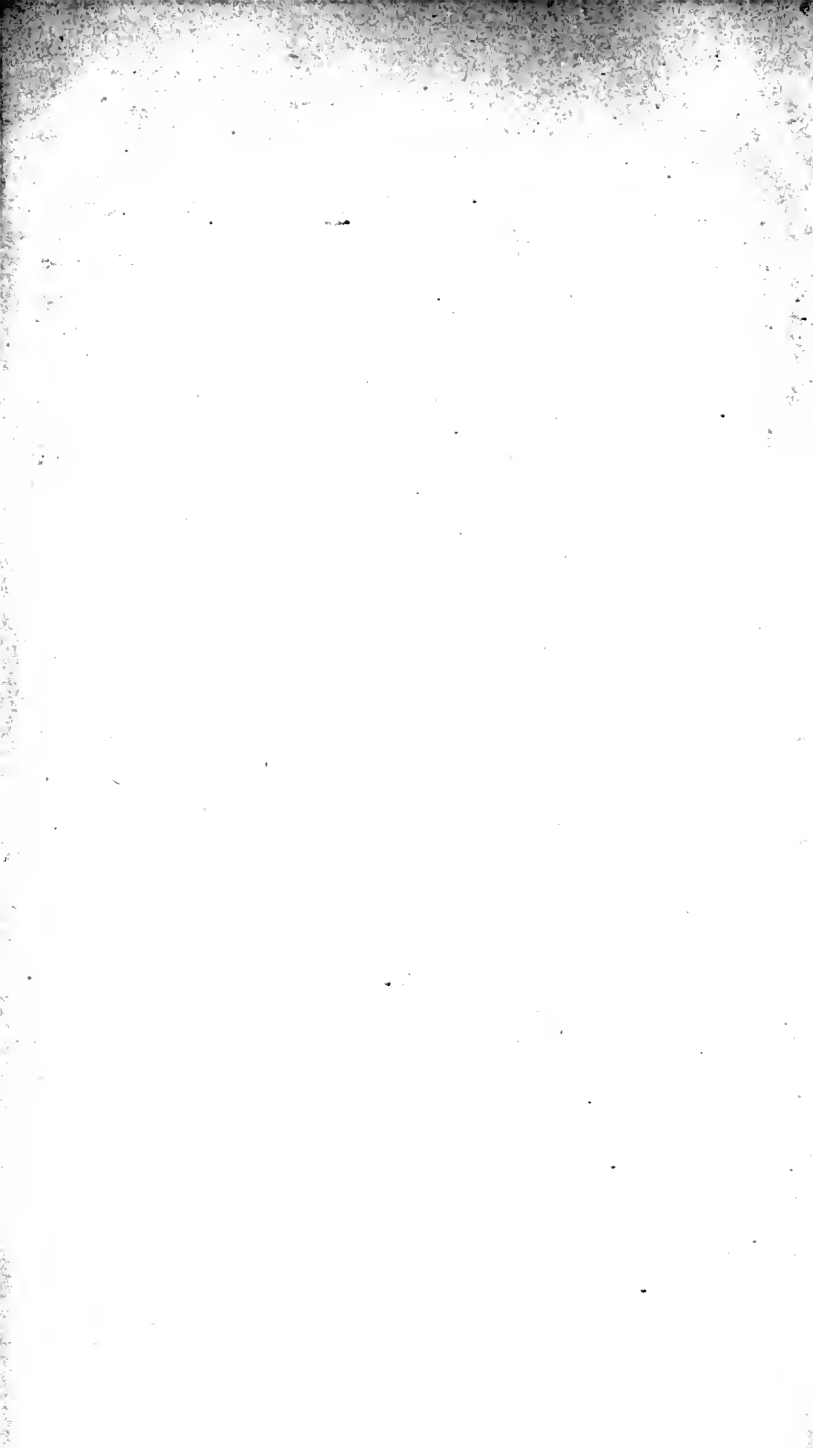
147. *Ufus*. Turic. (a sec. manu) Guelf. *ufi*. Goth. *ufu* cum Voff. 2. Jenf. (tac. Gesn.) et edd. ante Ald. exc. Ven. *quas*. Turic. Flor. Guelf. Camp. *quam* cum Goth. Voff. 2. Colb. sed hi etiam *rei* pro rerum. *magna*. Flor. *amagna*. An fuit ita magna? (cf. §. 153.) Guelf. pro *cura* dat circa. *atque*. Goth. (tac. Gesn.) *ac*. *curae*. Guelf. Camp. *cura* cum Goth. Voff. 2. Basil. *numeri — arcessiti*. Turic. (hic *accerfisti*, et a sec. manu *ne acc.*) Flor. (a sec. manu *arcessiti*) *numerum spondet flexisse non arcessisse non arcessisti*. Guelf. *numerum sponte fluxisse non arcessisse*. Goth. (err. Gesn.) *numerum* (Voff. 2. *numeros*) *sponte fluxisse non arcessisse* (Voff. 2. *accessisse*) *nec arcessiti*. Camp. *numerum s. flexisse non accensisse ne a. cum* Jenf. Tarv. (sed *arcessisse*). *n. s. fluxisse non accessisse* (et hoc explicatur *additos fuisse et de industria factos*) *ne a.* Veneta. Nostram Regius ut a se erutam ponit. *et coacti*. Obr. *nec c. male*, quod citra omen dictum sit in clausula.

147. *magna*. cf. not. crit. *loquendi*. (cf. §. 137.) Hoc quidem hujus loci plane non erat. (cf. §. 110.) Vide et scripsimus pro reliquorum 9, 3, 28.

E r r a t a.

- Text. p. 147. v. 1. post *rendum* interpunge.
 — - 190. v. 12. exstinguit l. extinguit
 — - 345. v. 4. *divâm* tolle circumflexum, qui in latinis
 ultimis semper vitiosus. cf. 1, 5, 24. praef. item
 1, 6, 18.
 — - 402. v. 1. diceret? l. diceret.
 — - 535. v. surf. 4. nonnullis l. non nullis
 not. ex. p. 20. v. penult. X. l. 10.
 — — - 23. v. 2. adverbii l. adverbii
 — crit. - 25. v. 7. Jenf. cum l. Jenf. r. *Itaque* cum
 — — - 30. v. 11. oppo- l. appo-
 — — - 70. v. surf. 3. habent etiam l. habent, etiam
 — ex. - 78. v. penult. sequendi l. sequenti
 — crit. - 86. v. surf. 4. *plerisque* l. *plerumque*
 — — - 88. v. 5. *verbi* l. *verbis*
 — — - 90. v. 9. *aliquod* l. *aliquid*
 — — - 92. v. 8. *verc.* l. *verb. c.*
 — — - 95. v. 11. nec l. ne
 — — - 111. v. 1. Hic l. *Hic*
 — — - 113. v. 4. Vidor. l. Vidov.
 — — - 146. v. penult. a. m. l. a m.
 — ex. - 165. v. 4. Cic. de Inv. 57, l. Cic. de Inv. 2, 57
 — — - 169. v. 5. hanc l. has
 — — - 187. v. surf. 5. meretricum. l. meretricum
 — — - 192. v. surf. 8. *jour, la* l. *jour la*
 — — - ibid. v. 8. sudorum l. ludorum
 — crit. - 230. v. 11. *ehim* l. enim
 not. - 231. v. 4. transfertur l. transfertur
 not. crit. - 256. v. 16. dicat l. dicas
 — ex. - 259. v. 8. spurie l. spurce
 — crit. - 322. v. surf. 10. Erratum in monstris illis Kap-
 pianii Cod. sed hoc e Gesneri notatis corrigitur.
 — — - 326. v. 15. Capp. l. Kapp.
 — — - 353. v. 2. *reprehendisse* l. *reprendisse*
 — ex. - 368. v. 3. *praecipue* l. *praecipere*
 — crit. - 374. v. 8. non l. non
 — — - 381. v. surf. 3. cum Cic. dele.
 — — - ead. v. ult. *vero n.* l. *vero n. cum Cic.*
 — ex. - 403. v. 1. 8, l. 9,

LL
C784e1S.2

Quintilian. 27319
De institutione oratoriae
ed. by Spalding.
Vol. 2.

DATE.

NAME OF BOOK

University of Toronto Library

**DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET**

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

